

**LIETUVIŲ
TAUTOSAKA**

UŽRAŠYTA
1944–1956

LIETUVIŲ TAUTOSAKA

LIETUVOS TSR MOKSLŲ AKADEMIJA
LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS INSTITUTAS

LIETUVIŲ TAUTOSAKA

UŽRAŠYTA
1944-1956

VALSTYBINĖ
GROŽINĖS LITERATŪROS
LEIDYKLA

VILNIUS 1957

VYR. REDAKTORIUS

K. KORSAKAS

REDKOLEGIJA

K. GRIGAS, AMB. JONYNAS, B. UGINČIUS

PRATARMĖ

Turtingas lietuvių tautosakos rankraštynas, kuris šiuo metu laikomas Lietuvos TSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institute, yra nuolat papildomas naujai užrašytais lietuvių tautosakos kūriniais. Pokario metais jis praturtėjo daugiau kaip 60.000 vienetų. Ši medžiaga buvo surinkta specialių ekspedicijų metu ir prisiūsta atskirų tautosakos rinkėjų. Iki šiol šitos gausios medžiagos tepaskelbta tik nežymi dalis.

Šiame rinkinyje ir yra pateikiami reikšmingesnieji pokario metais užrašyti visų pagrindinių lietuvių tautosakos rūšių kūriniai. Tokiu būdu norima juos padaryti plačiau prieinamus mokslui ir visuomenei.

Rinkinyje spausdinamoji tautosaka suskirstyta pagal jos vystymosi periodus į du pagrindinius skyrius — ikitarybinį ir tarybinį. Ikitarybinės tautosakos kūriniai dedami pagal rūšis ir žanrus, atsižvelgiant į jų funkcinę paskirtį ir idėjinį-tematinį turinį. Tarybinio laikotarpio tautosaka skirstoma taip pat pagal žanrus, atsižvelgiant ir į chronologinį nuoseklumą.

Rinkinyje spausdinami kūriniai pateikiami, remiantis vienu kuriuo užrašymu.

Visa rinkinio medžiaga suredaguota, prisilaikant dabartinės lietuvių literatūrinės kalbos rašybos ir skyrybos normų. Dainų tekstai ir melodijos dedami, kiek daugiau neparedagavus. Pasakas redaguojant, buvo stengiamasi išlaikyti originalo stilių, žodyną, sintaksę. Pasakų tekstas, neiškreipiant pagrindinio jų turinio, redaguotas tais atvejais, kada būdavo sunkiai suprantama mintis arba pasitaikydavo didesni kalbos nesklandumai.

Dialektizmai ir kitų kalbų žodžiai paaiškinti specialiaame žodynyje.

Rinkinio gale yra pridėti paaiškinimai ir dvi abėcėlinės rodyklės, būtent: dainuojamosios bei pasakojamosios tautosakos kūrinių ir pateikėjų, tekstų bei melodijų užrašytojų.

Į šį rinkinį taip pat dedamos kai kurių žymesniųjų pokario meto tautosakos pateikėjų nuotraukos.

Rinkiniui medžiagą iš tautosakos rankraštyno atrinko K. Grigas. Tekstus redagavo, žodynėlį bei paaiškinimus sudarė ir kitus rinkinio paruošimo darbus atliko filol. m. kand. Amb. Jonynas ir K. Grigas. Melodijas parengė Br. Uginčius. Aptariant rinkinio medžiagą bei įvairius jos paruošimo spaudai klausimus, dalyvavo visas Tautosakos sektoriaus kolektyvas.

Šis rinkinys bent iš dalies supažindins su Tarybų Lietuvoje šiuo metu gyvuojančia tautosaka, bus naudingas lietuvių tautosakos tyrinėtojams, dėstytojams, mokytojams ir apskritai visai moksleivijai bei saviveiklos ratelių dalyviams. Jis prisidės prie mūsų tautosakos populiarinimo, vertinimo bei geresnio jos pažinimo. Jo pasirodymas, reikia tikėtis, paskatins dar labiau suaktyvinti tolesnį mūsų tautosakos rinkimą.

TAUTOSAKOS SEKTORIUS

LIETUVIŲ TAUTOSAKA POKARIO METAIS

Tautosaka — poetinė liaudies kūryba — turi didžiulę meninę idėjinę ir pažintinę reikšmę. Lietuvių liaudies pasakos, dainos, patarlės ir kiti tautosakos kūriniai žavi savo paprastumu, jausmų švelnumu ir moraliniu grynumu, skaidriais poetiniais paveikslais bei vaizdais. Liaudies poezija veikė ir veikia įvairių meno sričių — literatūros, muzikos, teatro — kūrybą. Ji teikia daug medžiagos liaudies buičiai, siekimams, pasaulėžiūrai pažinti. Liaudies poetinėje kūryboje išreikštos kilnios idėjos ir gyvenimo patyrimas patraukia minčių gilumu bei teisingumu ir daro tautosaką nemarią visais laikais. Dėl to tautosakos rinkimas ir jos skelbimas yra pirmaeilės svarbos uždavinys.

Šis lietuvių tautosakos rinkinys yra sudarytas iš tautosakos kūrinių, užrašytų pokario metais (1944—1956) ir saugomų Lietuvos TSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakos rankraštyne. Pokario metais užrašytoji lietuvių tautosaka vertinga ir reikšminga daugeliu atžvilgių. Ji rodo, kokio aukšto idėjinio ir meninio lygio šiuo metu yra mūsų liaudies poetinė kūryba, duoda medžiagos lietuvių tautosakos vystymuisi tyrinėti, leidžia spręsti apie tautosakos rinkimo masą ir metodus Tarybų Lietuvoje ir t. t. Iš šio rinkinio medžiagos matyti, jog ligi pat šių dienų mūsų liaudyje gana plačiai gyvuoja bemaž visų pagrindinių rūšių ir žanrų senosios tautosakos kūriniai ir kartu kuriama naujoji, tarybinė tautosaka.

Šiame įvadiniame straipsnyje nesiekiama plačiau ir smulkiau išnagrinėti rinkinyje spausdinama medžiaga, o tik norima iškelti kai kuriuos momentus, padedančius suvokti liaudies poezijos kūrimo ir gyvavimo įvairumą bei sudėtingumą mūsų dienomis.

Lietuvių tautosakos rinkimas, prasidėjęs XVII a. ir ypač suintensyvėjęs XIX a. pabaigoje bei XX a. pradžioje, tarybinės santvarkos Lietuvoje sąlygomis tęsiamas toliau. Tarybiniais metais lietuvių tautosaką pradėta rinkti planingiau ir sistemingiau negu anksčiau, įtraukiant į šį darbą daugiau kvalifikuotų žmonių. Tautosakos rinkimu šiandien rūpinasi respublikos mokslinės įstaigos: Lietuvos TSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, Istorijos institutas, Vilniaus Valstybinis V. Kapsuko vardo universitetas, Vilniaus Valstybinis pedagoginis institutas, Lietuvos TSR Valstybinė konservatorija ir kt. Nemaža tautosakos pastaraisiais metais surinko ir vidurinių mokyklų mokytojai, mokiniai, aukštųjų mokyklų studentai ir kiti rinkėjai. Kai kurie jų, kaip matyti iš pridedamos gale šio leidinio abėcėlinės dainuojamosios bei pasakojamosios tautosakos pateikėjų ir tekstų bei melodijų užrašytojų rodyklės, yra užrašę po keliasdešimt vertingų tautosakos kūrinių.

Poetinę liaudies kūrybą Tarybų Lietuvoje užrašinėja ne tik pavieniai asmenys, — šiam reikalui organizuojamos mokslinės ekspedicijos. Antai daug medžiagos surinko Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto etnografinės ir tautosakinės ekspedicijos 1949 m. Rytų Lietuvoje, 1950 m. — Biržų ir Eišiškių, o 1952 m. — Pandėlio, Rokiškio, Obelių ir Kupiškio rajonuose; Lietuvos TSR Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos 1954 m. — Pagėgių bei Šilutės rajonuose ir 1955 m. — Žemaitijoje; Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto studentų ekspedicija — Druskininkų rajone 1956 m. Tautosaką renkant, šiuo metu stengiamasi būtinai užrašyti ne vien tekstus, bet ir melodijas tų kūrinių, kurie jas turi.

Šitaip renkant, pastaraisiais metais buvo sukaupta nemaža tautosakos, kuri labai praturtino mūsų liaudies kūrybos turimą lobyną.

Pažymint nuveiktą didelį lietuvių tautosakos rinkimo darbą, reikia pasakyti, kad ligi šiol jis tebėra toli gražu nebaigtas, — dar neužrašyta daug šiuo metu Lietuvoje gyvuojančios senosios ir tarybinės tautosakos. Tad tautosakos rinkimas ir toliau lieka aktualus, neatidėliotinas darbas.

Viename rinkinyje negalima sudėti kiek daugiau pokario metais užrašytos tautosakos. Dėl to jame spausdinami tik reikš-

mingesnieji kūriniai. Medžiagą atrenkant, pirmiausia žiūrėta kūrinių idėjinės ir estetinės vertės, vengiant panašių motyvų ir variantų pasikartojimo. Panašūs variantai dedami nedaugeliu atveju, būtent tada, kai jie duoda ką nors nauja turinio arba meninių vaizdų atžvilgiu, pavyzdžiui, rugiapiūtės dainos: „Povinėjo povelis“ (16 nr.) ir „Povinėjo povelis po dvarą“ (17 nr.), „Rūta žalioj, jau vakaras“ (29 nr.) ir „Rūta žalioj, jau vakaras“ (30 nr.), „Prašinėjo kanapėlė“ (32 nr.) ir „Prašinėjo kanapėlė artojėlio“ (33 nr.); vestuvių dainos: „Oi, ūžia, ūžia girioj medeliai“ (117 nr.) ir „Vai, užkit, užkit“ (118 nr.); gyvulinės pasakos: „Gaidžiukas ir vištytė“ (258 nr.) ir „Gaidžiukas ir vištytė“ (259 nr.).

Nors šis rinkinys apima pokario metais užrašytų lietuvių tautosakos kūrinių tik nedidelę dalį, vis dėlto jis leidžia susidaryti tam tikrą vaizdą apie šio meto lietuvių tautosaką. Tautosakos gyvavimo vaizdas šiuo metu yra tikrai labai sudėtingas. Kaip sakytą, mūsų krašte dar gana plačiai sutinkame daugelį senosios tautosakos įvairių žanrų kūrinių. Vieni jų palyginti mažai keičiasi, gyvuoja senuoju savo pavidalu ir atspindi seniai pergyventus laikus. Pavyzdžiui, rinkinyje spausdinamos kalendorinių apeigų dainos, kaip „Kas genelio genumai“ (65 nr.), „Kaip palinko uoselis“ (67 nr.), „Jerubė takelius mindė“ (68 nr.), „Ir atvažiavo šventa kalėda“ (69 nr.) ir kitos dvelkia gilia senove. Jų senumą rodo priedainiai: „leliumai“, „lelimoj“, „aleliumai“, „kalėda“ ir kt. Seni yra šių dainų ir poetiniai vaizdai — kiškelio, bitelės, kuosos, sakalėlio, genelio, grūšėlės apdainavimas, pagrįstas senoviniu gamtos supratimu. Jau išnykusius darbo procesus atspindi darbo dainos. Žymesnio pasikeitimo nematyti ir stebuklinėse pasakose, pavyzdžiui: „Žalčio pati“ (272 nr.), „Jonukas ir Elenytė“ (273 nr.), „Elenytė meška ir ragana“ (274 nr.), „Juozapėlis ir jo arkliukas“ (279 nr.), „Našlaitėlis ir raganos“ (281 nr.). Stebuklinių pasakų pagrindiniai turinio momentai ir dominuojantieji vaizdai rodo ankstyvasias žmogaus pasaulėžiūros vystymosi ir pasaulio suvokimo stadijas. Tose pasakose gyvuliai ir paukščiai gali kalbėti, galvoti, bendrauti su žmonėmis; sutinkami stebuklingi daiktai, antgamtiški įvykiai ir žygiai; atsispindi tikėjimas magine žodžio jėga. Neabejotinai senovinį gamtos reiškinių supratimą rodo ir šitokios mįslės:

„Toli arklys žvengia, arti pakinktai skamba“ (griausmas, 435 nr.), „Palšas jautis pro langą žiūri“ (mėnulis, 438 nr.), „Aukso lenta praskilo, visi žmonės sukilo“ (saulė, 441 nr.) ir daugelis kitų.

Kiti tautosakos žanrai yra ir turinio, ir formos atžvilgiu sparčiau veikiami naujų gyvenimo sąlygų. Antai buitinėse pasakose bemaž nerandame žilą senovę primenančių turinio elementų ar poetinių vaizdų. Iš daugelio jų išskylantieji liaudies gyvenimo bruožai — šeimos santykiai, buities detalės, žmonių galvosena ir įvairių reiškinių vertinimas — sietini tik su feodalizmo pabaiga arba ir vėlyvesniais laikais.

Pagaliau, nors kai kurie žanrai, šių dienų gyvenimo įvykių veikiami, ir nėra pastebimai pakitę, tačiau šių žanrų kūriniai atliekami naujai įprasminant jų turinį, pritaikant jį gyvenamojo meto dvasiai. Aktualiems dienos įvykiams ir reikalams pritaikomos senosios patarlės: „Dorą pažinsi iš darbų, kvailą — iš kalbų“ (326 nr.), „Juodos rankos — ne sarmata“ (331 nr.), „Senas arklys vagos negadina“ (338 nr.), „Šiandien — ponas, ryt — ubagas“ (374 nr.) ir t. t.

Naujai sukuriama tarybinės tautosakos kūriniai taip pat nu-eina sudėtingą vystymosi ir plitimo kelią: jie gyvuoja ir vystosi liaudyje žodine forma, kaip ir ankstyvesniųjų laikotarpių liaudies kūryba. Be to, tarybinei tautosakai kurtis ir gyvuoti didelę reikšmę turi visame krašte paplitę meninės saviveiklos kolektyvai, radijas, spauda.

Paminėtieji ir daugelis kitų tautosakos gyvavimo mūsų dienomis ypatumų kelia daug klausimų, liečiančių tautosakos kūrimąsi ir vystymąsi apskritai.

Vienas aktualiausių ir sunkiausių klausimų yra poetinės liaudies kūrybos periodizavimo problema. Kaip sutvarkyti rinkiniuose tautosakos medžiagą, kad ji atitiktų istorinį liaudies masių vystymąsi, tam tikrą liaudies gyvenimo laikotarpį, kuriuo vienas ar kitas kūrinys buvo sukurtas, plačiausiai gyvavo, kurio nuotaikas ir siekimus reiškė?

Tautosaka turi būti traktuojama istoriškai, kaip ir visi kiti meno, mokslo bei kultūros reiškiniai. V. I. Leninas nurodo, kad visa marksizmo dvasia, visa jo sistema reikalauja į kiekvieną

dalyką žiūrėti istoriškai, ryšium su konkrečiu istorijos patyrimu¹. Tautosaka šiuo atžvilgiu nesudaro jokios išimties.

Lietuvių tautosaka anksčiau buvo nagrinėjama žanriniu atžvilgiu. Taip buvo tvarkomi ir jos rinkiniai. Istorikai lietuvių tautosaką nagrinėti ir ją skirstyti į atskirus laikotarpius pradėta tik tarybiniais laikais (plg. „Lietuvių tautosakos rinktinė“, 1954). Istorinis tautosakinės medžiagos skirstymas yra neabejotinai teisingas, tačiau, susidūrę su konkrečia medžiaga, ne visur pajėgiame šį principą nuosekliai išlaikyti. Lietuvių tautosakos periodizavimo srityje padaryta dar labai nedaug, kol kas mes dar negalime tiksliau nustatyti daugelio tautosakos kūrinių amžiaus. Daugelio tautosakos kūrinių kilmei ir amžiui nustatyti, be abejo, reiks specialių ir išsamių lietuvių tautosakos, etnografijos, liaudies buities istorijos tyrinėjimų, kurių ligi šiol neturime. Šiuo metu lietuvių tautosaką, neprasilenkdami su faktine tiesa, galime skirstyti į du pagrindinius laikotarpius: ikitarybinę lietuvių tautosaką ir tarybinę lietuvių tautosaką.

Į minėtuosius du pagrindinius laikotarpius rinkinio medžiaga ir suskirstyta. Toks suskirstymas, žinoma, sudaro tik pirmą žingsnį į smulkesnį ir konkretesnį lietuvių tautosakos periodizavimą, kuris šiuo metu yra vienas iš aktualiausių tautosakos mokslo ir praktikos uždavinių.

. Ikitarybinė tautosaka šiame rinkinyje skirstoma pagal rūšis ir žanrus. Jame gausiai atstovaujama dainuojamoji tautosaka. Jos tarpe daug darbo dainų, susijusių bemaž su visais svarbesniais lauko ir namų darbais. Taip pat nemaža vestuvių bei jaunimo ir meilės dainų. Į rinkinį įeina šeimos, našlaičių, vaišių ir kitos dainos. Iš rinkinio medžiagos matyti, jog liaudyje rasta karo ir rekrutų, o taip pat revoliucinių dainų. Įdomu pastebėti, kad net su senovinėmis apeigomis susiję dainuojamosios tautosakos žanrai, kaip, pavyzdžiui, kalendorinių apeigų dainos ir raudos, dar nėra galutinai išnykusios. Be to, rinkinyje pateikiama senovinių lietuvių liaudies žaidimų ir šokių.

Iš senosios dainuojamosios lietuvių tautosakos šiuo metu gyviausia yra lyrinė daina. Lyrinių dainų populiarumą nulemia

¹ В. И. Ленин. Сочинения, т. 35, стр. 200.

visų pirma poetinis jų grožis ir gilūs idėjiniai apibendrinimai. Geriausios lyrinės mūsų liaudies dainos ir šiandien Lietuvoje plačiai skamba, nors jos ir gyvuoja iš dalies kitokiomis formomis negu senovėje. Rinkinyje dedama nemaža vestuvių, jaunimo ir meilės, šeimos, vaišių ir kitų žanrų dainų, kurios daugeliu variantų dainuojamos įvairiomis iškilmingomis progomis, darbo aplinkoje, tvirtai įėjo į teatro ir saviveiklos scenas, atliekamos per dainų šventes, transliuojamos per radiją ir plinta krašte spausdintu žodžiu.

Pokario laikotarpiu surinktos senosios liaudies dainos yra artimos panašių rūšių ir žanrų medžiagai, pažįstamai mums jau iš ankstyvesnių rinkinių. Tačiau naujai užrašytos žinomos dainos ir jų variantai daugeliu atžvilgių yra labai originali ir vertinga medžiaga, suteikianti naujų bruožų mūsų dainoms supracuoti. Net tokiais atvejais, kai susiduriame su seniai žinomomis dainomis, kurios anksčiau buvo spausdintos, harmonizuotos ir plačiai dainuojamos, ir tai nemaža laimime. Pavyzdžiui, ir šiame rinkinyje spausdinami naujai užrašyti jų tekstai turi vertingų momentų, kurių nėra senesniuosiuose variantuose: „Du broliukai kunigai“ (10 nr.), „Pas motulę augau“ (48 nr.), „Malu, malu viena“ (58 nr.), „Saulelė raudona“ (82 nr.), „Visi bajorai į vainą joja“ (209 nr.) ir kt.

Atskirai suminėtinos karo ir rekrutų, socialinės priespaudos ir revoliucinės dainos.

Iki šiol paskelbtų karo ir rekrutų dainų, lyginant su kitais dainų žanrais, turime nedaug. Ypač maža žinome rekrutų dainų. Jų, reikia manyti, liaudyje gyvavo ne per daugiausia, dėl to mažiau buvo užrašyta ir paskelbta. Tad tas faktas, kad dar pokario laikotarpiu rekrutų dainų buvo užrašyta, yra reikšmingas.

Vertos dėmesio šiame rinkinyje spausdinamos naujai užrašytos socialinės priespaudos dainos. Tiesa, jų įdėtos tik keturios, tačiau visos jos pasižymi išskirtinai ryškiais liaudies skurdo, vargo vaizdais ir aukštu meniniu lygiu. Šios dainos gali būti laikomos vienomis vertingiausių ligi šiol žinomų mūsų liaudies dainų socialine tematika. Tai patvirtina kad ir našlaitės samdinės daina „Kukav' gegutėlė“ (203 nr.), kurioje randame aštrius

socialinius prieštaravimus atspindinčius ir kartu giliai lyriškus posmus:

Kukav', gegutėlė,
Per girią lėkdama,
Verkė siratėlė,
Ant slūžbos eidama,
Verkė siratėlė,
Ant slūžbos eidama.

Oi slūžba slūžbelė,
Tai gardi duonėlė, —
Atriekė riekelę
Kaip klevo lakštelį,
O ir dar paklausė:
— Ar visą suvalgei?

— Suvalgyt suvalgiau,
Nė biškio neliko.
Kai kąsnelį kandau,
Ašarėlės krito,
Kai kąsnelį kandau,
Ašarėlės krito.

Buržuazijos viešpatavimo laikais išleistuose tautosakos rinkiniuose bemaž visai nerandame revoliucinių dainų.

Revoliucinės dainos savo turiniu ir forma skiriasi nuo visų senųjų lietuvių liaudies dainų. Jos yra naujos klasės — XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje Lietuvoje susiformavusio proletariato, o taip pat vargingosios valstietijos kūryba. Pagrindinis revoliucinių dainų turinio bruožas — kovos su buržuazija ir kapitalistiniais žemvaldžiais atspindėjimas, šaukimas siekti socialistinės santvarkos įgyvendinimo. Dėl to į buržuazinių tautosakininkų parengtus rinkinius jos ir negalėjo patekti. Joms nebuvo pripažįstama net tautosakinė reikšmė.

Revoliucinių dainų kilmė skiriasi nuo kitų liaudies dainų. Daugelis jų yra autorinės, dalis atėjusi į Lietuvą net iš kitų kraštų (žr. dainas: „Čia smėlio kapelis supiltas“, 224 nr.; „Ženkim, draugai, gi mes drąsiai“, 219 nr.; „Kovoj jūs pražuvot, mielieji draugai“, 221 nr.; „Jūs aukomis kritot, mielieji draugai“, 222 nr.; „Mes tvirti dvasioj, kalviai jaunieji“, 223 nr.). Tačiau lietuvių liaudies jos buvo pamėgtos, pasisavintos, plačiai

dainuotos ir savaip perkuriamos. Revoliucinės dainos atitiko Lietuvos liaudies nuotaikas, reiškė jos valią ir siekimus, ir dėl to visiškai pagrįstai gali būti traktuojamos kaip poetinė plačiųjų darbo žmonių masių kūryba.

Iš pasakojamosios tautosakos pokario laikotarpiu randame užrašytų taip pat visų pagrindinių žanrų kūrinių. Rinkinyje spausdinamos gyvulinės, stebuklinės, buitinės, formulinės pasakos, pasakos be galo, padavimai bei pasakojimai. Ypač reikia pabrėžti pasakas su dainuojamaisiais intarpais. Pasakų su dainuojamųjų intarpų melodijomis gausiau užrašyta tik tarybiniais metais. Tai tarybinių tautosakininkų nuopelnas. Šitų melodijų, anksčiau užrašytų, turime nedaug.

Kaip matyti iš rinkinio medžiagos, dauguma įvairių rūšių pasakų atstovauja žinomų motyvų bei siužetų artimesniems bei tolimesniems variantams. Tačiau šitų pasakų variantų tarpe yra įdomių ir retų kūrinių, pavyzdžiui: „Zarabobelės gaidys“ (260 nr.), „Vilkas, lapė, šuo ir katinas“ (266 nr.), „Elenytė, meška ir ragana“ (274 nr.), „Devyni broliai ir sesuo Elenytė“ (276 nr.), „Karalaitė ir oželis“ (277 nr.), „Poviliukas“ (280 nr.), „Našlaitėlis ir raganos“ (281 nr.), „Plikpetris“ (305 nr.) ir kt. Šiuo atžvilgiu atskirai pažymėtinas žinomosios mūsų liaudies pasakos, „Eglės žalčių karalienės“, variantas „Žalčio pati“ (272 nr.), turįs nemaža visai naujų momentų.

Šita pasaka pirmą kartą spausdinama su dainuojamųjų intarpų melodijomis: anksčiau paskelbtieji variantai melodijų neturi. Be to, pačių dainuojamųjų intarpų naujai skelbiamajame užrašyme yra žymiai daugiau, negu ligi šiol žinomuose variantuose, kur pirmojoje pasakos dalyje nusistovėjusių, išvystytų dainelių paprastai nėra. Pasakoje „Žalčio pati“ veiksmas labai logiškai ir nuosekliai vystomas, daugelį scenų pakartojant po tris kartus ir tokiu būdu didinant veiksmo įtampą: tris kartus Elenytė varo žaltį iš savo marškinių, tris kartus žalčiai atvyksta marčios išsivežti, tris kartus Elenytės broliai sukapojo žaltį ir t. t. Toks trejeto pamėgimas be meninės paskirties turi ir iš senų laikų išlikusią maginę reikšmę.

Pasakos apie žalčio žmoną su tokiu išvystytu siužetu spausdintuose šaltiniuose iki šiol nebuvo paskelbta.

Pasakos priklauso prie tų tautosakos žanrų, kuriuos lengviau gali paveikti kasdienė tikrovė, gyvenamasis metas. Pasakotojas, pasakodamas pasaką senu siužetu, dėl įvairių priežasčių paprastai keičia ne tik jos stilių, leksiką, meninius vaizdus, bet daugiau ar mažiau ir turinį, idėjinę kūrinio prasmę.

Neištyrus didesnio skaičiaus anksčiau užrašytų pasakų tais pačiais motyvais, sunku tiksliau pasakyti, kiek ir kokia kryptimi yra pasikeitęs jų turinys pokario metais. Atrodo, kad esminio idėjinio pasakų turinio pasikeitimo nėra. Tačiau galima pastebėti, kad bent geriausiuose rinkinyje spausdinamuose variančiuose ryškiau iškyla demokratiniai elementai, labiau akcentuojamas gėrio laimėjimas prieš blogį, išakmiau pabrėžiama teigiamų, skriaudžiamųjų veikėjų pergalė prieš neigiamuosius, bloguosius veikėjus.

Ryškesnis yra meninės pasakų formos, stiliaus bei leksikos pasikeitimas. Lygindami pokario metais užrašytąsias pasakas kad ir su J. Basanavičiaus rinkinių medžiaga, lengvai pastebime, jog naujai užrašytų pasakų kalba bei stilius yra labai priartėję prie dabartinės literatūrinės lietuvių kalbos. Šitokių teiginių patvirtina bemaž visos šio rinkinio pasakos ir ypač tokie kūriniai, kaip, pavyzdžiui: „Poviliukas“ (280 nr.), „Trys broliai“ (278 nr.) ir kt. Kylant švietimui, plintant raštingumui, knygai, laikraščiams, glaudėjant nuošaliausių vietovių ryšiams su miestais, kultūros židiniais, tokia pasakų kalbos vystymosi linkmė yra visai suprantama ir natūrali.

Palyginti nemaža turime pokario laikotarpiu užrašytos smulkiosios tautosakos: patarlių bei priežodžių, mįslių ir garsų pamėgdžiojimų.

Apibūdinant smulkiosios tautosakos žanrus, reikia pasakyti, jog labai gyvos yra patarlės ir priežodžiai. Patarlės ir priežodžiai, po lyrinių dainų, mūsų dienomis yra pats gyviausias senosios lietuvių tautosakos žanras. Artėdami į mūsų laikus ir dabartiniu metu spartesnio patarlių nykimo nepastebime. Priešingai, be senųjų patarlių atsiranda ir naujų, jų tematiką nuolatatos praturtina naujų laikų gyvenimo faktai ir įvykiai.

Aptariant senosios tautosakos gyvavimą liaudyje, būtina išskirti dar vieną reikšmingą faktą. Senosios liaudies kūrybos, kaip matyti iš prie dainų ir pasakų dedamų paaiškinimų, po

karo užrašyta ne vien iš senų žmonių (turinčių 60—90 m.), bet ir iš vidutinio amžiaus (40—50 m.), ir net iš jaunimo. Tai įgalina kalbėti apie tautosakinę tradiciją mūsų dienomis. Kita vertus, senosios tautosakos neabejotinai daugiau užrašoma iš senų žmonių.

Pokario metais liaudyje buvo surasta puikių dainininkų ir pasakotojų, tikrų mūsų liaudies poetinės kūrybos žinovų. Pavyzdžiui, 1950 m. Lietuvos TSR Mokslų akademijos Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu iš 60 m. amžiaus senutės Reginos Nastaravičienės, gyvenančios Valkininkų miestelyje, buvo užrašyta 102 vertingos liaudies dainos ir daug kitų žanrų tautosakos. 64 m. Anastazija Valiulienė iš Kuktiškių miestelio, Utenos rajone, pasekė daug įvairių pasakų, iš kurių net 14 įdėta į šį rinkinį. Mižonių kaimo, Druskininkų rajono, dar nesena (apie 50 m.) dainininkė Monika Rutkauskaitė-Prusevičienė yra padainavusi apie 100 dainų. Iš Dzūkijos kilusi, bet gyvenanti Žemaitijoje, Mickiškių kaime, Kuršėnų rajone, 72 m. amžiaus senutė Ieva Jaruševičiūtė-Dauginienė padainavo bei papasakojo daugiau kaip 140 tautosakos kūrinių — dainų ir pasakų. Gera liaudies dainų ir raudų žinovė pasirodė Rožė Sabaliauskienė iš Pūvočių kaimo Varėnos rajone.

Iš to, ką esame čia kalbėję, galima susidaryti tam tikrą vaizdą apie senosios lietuvių tautosakos, atskirų jos žanrų bei rūšių gyvavimą mūsų liaudyje pokariniu laikotarpiu. Bet ar tas faktas, kad lietuvių tautosaka gyvuoja liaudyje ir šiomis dienomis, jau sako, jog jos gyvavimo pobūdis yra toks pat kaip anksčiau laikais, pavyzdžiui, baudžiavos metais? To teigti neturime pagrindo. Kad tautosakos gyvavimo sąlygos yra žymiai pasikeitusios, patvirtina kai kurie momentai, rodą skirtingą senosios poetinės lietuvių liaudies kūrybos gyvavimo kelią, jos vystymosi kryptį dabartiniu metu.

Pirmiausia, artėjant į dabartinius laikus, pasikeitė gyvavimo pobūdis tos tautosakos dalies, kuri buvo susijusi su apeigomis ir papročiais.

Iš senovinių apeigų ir papročių ligi šių dienų liaudyje išliko tik nedidelė dalis, kiti išnyko arba neteko apeiginės reikšmės. Suprantama, kad ir su šiomis apeigomis susijusi tautosaka, nuo tų apeigų atitrūko ir pradėjo gyvuoti savarankiškai arba visiškai

kai išnyko. Tokia vystymosi linkme ėjo vestuvių poezija. Didelė dalis vestuvių dainų atitrūko nuo konkrečių vestuvinių apeigų, neteko apeiginio pobūdžio ir virto savarankiškais lyrinėmis dainomis. Dabar dažnai pasitaiko, kad dainininkas jau nebenurodo funkcinės vestuvių dainos paskirties, o pateikia ją kaip šiaip lyrinį kūrinį, kurio ryšys su apeigomis paaiškėja tik iš kitų duomenų. Iš 76 šiame rinkinyje spausdinamų vestuvių dainų tik 18 turi konkrečiai nurodytą funkciją, apeigų momentą, kada jos buvo dainuojamos. Apie kitas dainininkai to pasakyti jau negalėjo.

Panašus likimas ištiko nemaža kalendorinių apeiginių dainų. Maginė jų reikšmė, artėjant į dabartinius laikus, plintant švietimui, agronominėms ir kitoms mokslinėms žinioms apie žemės ūkį, vis silpnėjo ir pastaraisiais laikais, galima sakyti, galutinai išnyko. Tarybiniame kolūkiniame kaime vargu ar rasime žmonių, kurie siektų burtų bei magijos priemonėmis paveikti gamtą, padidinti derlių, gyvulių skaičių ir pan. Dėl to ir kalendorinė liaudies poezija nebeteko buvusio maginio, apeiginio savo vaidmens. Tokios nuostabiai gražios, senos kalendorinių apeigų dainos, kaip „Kas genelio genumai“ (65 nr.), „Jerube takelius mindė“ (68 nr.), kurias pati dainininkė vadina advento dainomis ir kurios tikriausiai turėjo apeiginę prasmę, šiandien ir pačių dainininkų, ir klausytojų suprantamos kaip lyrinės dainos ir vertinamos ne dėl jų apeigiškumo, o dėl poetinio grožio, meninio poveikio. Apskritai imant, šiandieniniame socialistiniame Lietuvos kaime nebeliko pagrindo įvairiems burtams, užkalbėjimams bei prietarams kurtis ir gyvuoti. Nors turime ir pokario metais iš senų žmonių užrašytų burtų bei užkalbėjimų, tačiau nedaug. Kadangi šių dienų lietuvių tautosakai jie nebūdingi, tai ir rinkinyje jų pavyzdžių nepateikiama.

Pastebimai pasikeitė ir darbo dainų gyvavimo liaudyje sąlygos. Tobulėjant darbo įrankiams ir neišvengiamai keičiantis darbo ritmui, tempui, senosios darbo dainos nebeteko ryšio su vienu ar kitu darbu ir pradėjo gyvuoti savarankiškai, kaip paprastos lyrinės dainos. Pavyzdžiui, negalėjo nepasikeisti gyvavimo pagrindas senųjų rugiapiūtės dainų, kurios buvo dainuojamos moterų, piaunančių rugius piautuvais; tas pagrindas negalėjo išlikti, kai rugius pradėta kirsti dalgiais, o juo labiau

tada, kai į laukus išėjo kertamosios mašinos. Reikšmingas yra faktas, kad senųjų darbo dainų kaip tik daugiau ir išliko tose Lietuvos vietose, kur ilgiau buvo išsilaikęs primityvus rankų darbas, pavyzdžiui, pietinėje ir rytinėje Lietuvoje. Daug mažiau pastaruoju metu jų užrašyta Suvalkijoje. Tai patvirtina ir šio rinkinio darbo dainos.

Labai susilpnėja apeiginis laidotuvių raudų pobūdis. Į raudas dabartiniu metu taip pat reikia žiūrėti pirmiausia kaip į giliai lyriškus kūrinius, kuriuose reiškiami žmonių jausmai, netekus artimo asmens, dažniausiai šeimos maitintojo, atskleidžiami socialiniai santykiai, parodomas liaudies vargas. Nykstant raudų apeigiškumui, jose išlieka ir dargi labiau pabrėžiami liaudies buities vaizdai.

Apeiginės liaudies poezijos gyvavimo pobūdžio ir prasmės pasikeitimas toli gražu nepanaikina jos vertės. Ši poezija mums brangi kaip istorinis ir etnografinis šaltinis. Didelio dėmesio ji nusipelno dėl dažnai užtinkamų svarbių idėjinių apibendrinimų ir puikių meninių vaizdų.

Šiais laikais nebekuriamos senojo tipo pasakos. Lig šiol nėra užrašytos nė vienos gyvulinės ar stebuklinės lietuvių liaudies pasakos, kuri būtų sukurta tarybinės santvarkos metu. Galima kalbėti tik apie seniau sukurtų šitų žanrų pasakų gyvavimą naujomis aplinkybėmis. Ir tai yra visiškai suprantama, nes senosios pasakos buvo sukurtos tam tikromis visuomenės ir jos pasaulėžiūros išsivystymo sąlygomis, kurios dabar jau neegzistuoja ir neduoda pagrindo naujoms šios rūšies pasakoms atsirasti.

Smulkiosios tautosakos gyvavime, lygindami su senesniais laikais, dabartiniu metu taip pat pastebime naujų dalykų. Kai kurių smulkiosios tautosakos žanrų kūriniai, ypač patarlės ir priežodžiai, pasižymi tuo, kad jų prasmę galima pritaikyti įvairiems gyvenimo reiškiniams, nepakeičiant teksto. Todėl patarlių ir priežodžių vystymąsi sekti pagal jų tekstą labai sunku; tas vystymasis daugiausia pasireiškia jų prasmės pasikeitimu, nauju kūrinio teksto įprasminimu. Tokiu būdu dabartiniu metu gali būti ir yra naudojama nemaža senųjų patarlių, nors joms ir suteikiama kita prasmė, pritaikyta naujiems įvykiams, reikams, sąlygoms.

Dėl tokio senųjų patarlių bei priežodžių gyvybingumo ir populiarumo, dėl to, kad jas galima pritaikyti šiandieniniams gyvenimo reiškiniams apibūdinti ir kad jos įvairiomis progomis naudojamos, į rinkinį įdėta ir plačiai žinomų patarlių ir priežodžių, kurie buvo užrašyti pokario metais, kaip antai: „Be skiedros medžio nenukirsi“ (323 nr.), „Senas arklys vagos negadina“ (338 nr.), „Iš tų šiaudų nebus grūdų“ (353 nr.), „Sutinka kaip kirvis su akmeniu“ (373 nr.), „Visų dantys balti“ (381 nr.), „Kur trumpa, ten ir trūksta“ (398 nr.) ir kt.

Ne tokios gyvos yra mįslės, nors jų pokario metais užrašyta taip pat nemaža. Tiesa, negalima tvirtinti, kad mūsų dienomis mįslės visiškai nebekuriamos (turime net tarybinių mįslių), tačiau jų sukuriamą palyginti nedaug. Didžiausia šiuo metu liaudyje užtinkamų mįslių dalis yra išlikusi iš žymiai senesnių laikų, neabejotinai dar iš feodalizmo gadynės.

Labai susiaurėjusi ir mįslių gyvavimo sfera. Šiuo metu jos yra virtusios daugiau vaikų tautosakos žanru, naudojamu žaidžiant, pramogaujant; mįslės nebeteko kiek didesnės reikšmės kaip būdas, priemonė pasauliui suprasti, jam aiškinti.

Naują senosios liaudies poezijos skambėjimą, naują prasmę apsprendžia konkrečios jos gyvenimo sąlygos, konkrečios aplinkybės. Tokiu būdu pasireiškia glaudus tautosakos ryšys su gyvenimu ir neišsemiamai platus jos turinys, jos poetinė jėga. Tad galima kalbėti apie senosios tautosakos naują įprasminimą, pasakytume, jos atgimimą. Į tautosaką šiandien reikia žiūrėti ne vien kaip į poetinį „palikimą“, bet kaip į gyvą reiškinį, kaip į reikšmingą mūsų tautos kultūros dalį. Čia mes jau nekalbame apie tai, jog ir į senuosius kūrinius įvairiausiomis formomis patenka mūsų dienų gyvenimo faktų. Akademikas J. M. Sokolovas, kalbėdamas apie senąją tautosaką mūsų dienomis, pabrėžia, jog „tai praeities atgarsis, bet tuo pačiu metu ir garsumas dabarties balsas. Jei tautosaką suvestume tik į „gyvą senovę“ (kaip tai kartais buvo vadinama romantiniam idealizavimui veikiant), tai praeitume pro tą vaidmenį, kurį tautosaka vaidina mūsų laikais, nepakankamai aiškiai suprastume socialinę jos funkciją“¹.

¹ Ю. М. Соколов. Русский фольклор. Москва, 1941, стр. 14.

Senoji poetinė lietuvių liaudies kūryba yra brangi ir vertinga ne tik tai, kad ji suteikia medžiagos liaudies praeities gyvenimui ir pažiūroms pažinti, kad ji dar ir dabartiniu metu tenkina estetinius žmonių poreikius, vaidina didelį auklėjamąjį vaidmenį, — bet ir tuo, jog ji nuolatos praturtina mūsų literatūrą, muziką ir kitas meno šakas.

Tautosakos reikšmės mūsų dienomis klausimai, sena ir nauja sąveikos problema tautosakoje, tautosakos įtakos literatūrai ir muzikai nušvietimas turi didelę teorinę ir praktinę reikšmę. Tačiau šitie klausimai dar labai mažai tarybinio tautosakos mokslo tetrynėti.

Jau anksčiau nurodėme, kad ypatingas reiškinys lietuvių tautosakos gyvavime šiuo metu yra tas, jog lygia greta su senąja, tradicine poetine liaudies kūryba kuriama ir naujoji tarybinė lietuvių tautosaka.

Kalbėdami apie tarybinę tautosaką, būtinai turime pabrėžti, jog tautosaka, poetine liaudies masių kūryba, laikome tik tai tuos dalykus, kurie turi kolektyvinės kūrybos ir kolektyvinio gyvavimo žymių. Tokių kūrinių tarybinės santvarkos metais atsirado dar nedaug.

Kūrimo ir gyvavimo kolektyviškumo, kaip svarbiausio tautosakos bruožo, negalima išleisti iš akių dėl to, kad būtų galima atskirti visa tai, kas tautosakai nepriklauso. Juk įsikūrus Lietuvoje tarybinei santvarkai ir atpalaidavus kūrybines liaudies jėgas, darbo inteligentai, besimokantis jaunimas, net eiliniai darbininkai ir valstiečiai sukūrė daug eilėraščių bei dainų. Vieni šitų kūrinių liko bemaž niekam nežinomi, kiti pateko į saviveiklos scenas, sieninę spaudą, laikraščius ir daugiau ar mažiau paplito. Nors minėtieji kūriniai sukurti darbo žmonių, liaudies atstovų, tačiau jų laikyti tautosaka jokių būdu negalima — jie priklauso individualinei kūrybai.

Tarybinė tautosaka iš esmės skiriasi nuo visos ikitarybinės poetinės liaudies kūrybos, jos prigimtis visiškai kitokia. Norint suprasti tarybinės tautosakos skirtumus nuo senosios poetinės liaudies kūrybos, reikia visų pirma atsiminti, jog socializmo sąlygomis liaudies sąvoka turi skirtingą reikšmę, negu feodalizmo ir kapitalizmo laikais. Jeigu feodalizmo laikais liaudį sudarė tik valstiečių baudžiauninkų masės, kapitalizmo — kai-

mo ir miesto darbo žmonės, valstiečiai ir darbininkai, tai tarybiniais laikais liaudis yra visa tarybinė visuomenė, visi darbo žmonės. Vadinasi, tarybinė tautosaka priklauso visai tarybinei visuomenei, o ne kuriai nors vienai jos klasei.

Pirmųjų tarybinių metų lietuvių tautosaka gana negausi ir žanriniu atžvilgiu neįvairi: turime tik keliolika dainų ir nežinome kitų žanrų kūrinų. Iš tų dainų rinkinyje įdėtos dvi: „Jau nebėra ponų“ (581 nr.) ir „Sėjom ponui rugelius“ (582 nr.), kuriose išreikštas liaudies džiaugsmas, nusimetus buržuazijos jungą.

Nepalyginamai turtingesnė Didžiojo Tėvynės karo laikotarpio poetinė lietuvių liaudies kūryba. Tai rodo ne tik kiekybinis jos gausumas, bet ir žanrų įvairumas. Karo metais gyvavo ne vien dainos, bet ir pasakojamoji tautosaka — antifasištiniai anekdotai, patarlės bei priežodžiai, mįslės, net raudos apie išvežtuosius į hitlerinę katorgą. Didžiojo Tėvynės karo laikotarpio tautosaka žymiai vertingesnė ir meniniu atžvilgiu, lyginant su pirmųjų tarybinių metų poetine liaudies kūryba. Tikru lyrizmu, išvystytais meniniais vaizdais, pavyzdžiui, pasižymi raudos. Aštrios liaudiškos satyros bei humoro yra anekdotuose. Didžiojo Tėvynės karo tautosakos meninę formą veikė tai, kad ji karo sąlygomis buvo kuriama ir gyvavo daugiausia žmonėse neužrašyta,ėjo iš lūpų į lūpas.

Didžiojo Tėvynės karo metais tautosaką kūrė laikinai hitlerinių grobikų okupuota Lietuvos liaudis, prieš okupantus kovoję tarybiniai partizanai ir Tarybinės armijos Lietuviškojo junginio kariai. Kokio didesnio skirtumo tarp suminėjų Didžiojo Tėvynės karo meto tautosakos grupių nėra; visos šio laikotarpio tautosakos pagrindinis turinio bruožas yra kovos su hitlerininkais atspindėjimas.

Pokario metais plačiausiai gyvuoja dainos ir smulkioji tautosaka. Kitų žanrų kūrinų nėra arba yra labai nedaug.

Tarybinė lietuvių tautosaka dar tik pradeda kurtis, todėl pasakyti, kokiais keliais eis jos vystymasis, šiandien neįmanoma. Viena aišku, kad vis daugiau ir daugiau tarybinės tautosakos kūrinių įeina į socialistinį lietuvių tautos kultūros lobyną.

Didelis kiekis pokario metais užrašytos ikitarybinės ir tarybinės lietuvių tautosakos, kurios reikšmingesnioji dalis spausdinama šiame rinkinyje, rodo, kad poetinė kūryba visais laikais visur lydėjo liaudį, reiškė jos siekimus ir lūkesčius. Tautosaka Lietuvoje garsiai skambėjo feodalizmo ir kapitalizmo laikais, su nauja jėga ji skamba ir mūsų dienomis.

Amb. Jonynas

**DAINUOJAMOTI
TAUTOSAKA**

DARBO DAINOS

ARIMO DAINOS

1

VAGELĖ ARIAU

MM ♩ = 150

Va - ge - lę a - riau. ant - rą pa - li - kau,

ga - le dir - vos sto - vė - jau, į mer - ge - lę žiū - rė - jau.

Vagelė ariau,
Antrą palikau,
Vagelė ariau,
Antrą palikau,
Gale dirvos stovėjau,
Į mergelę žiūrėjau,
Gale dirvos stovėjau,
Į mergelę žiūrėjau.

Mergele, kieno,
Ar būsi mano,
Mergele, kieno,
Ar būsi mano,
Ar užaugo kasužėlės
Man vyniot ant rankelių,
Ar užaugo kasužėlės
Man vyniot ant rankelių.

Kaselės mano,
 Gelsvosios mano,
 Kaselės mano,
 Gelsvosios mano,
 Šilkų stučkom pinamos,
 Žaliom rūtom kaišomos,
 Šilkų stučkom pinamos,
 Žaliom rūtom kaišomos.

Daržely augo
 Žalias kadugys,
 Daržely augo
 Žalias kadugys,
 Tai tau, šelmi bernužėli,
 Tau vyniot ant rankelių.
 Tai tau, šelmi bernužėli,
 Tau vyniot ant rankelių.

2

KAD AŠ TURĖČIAU PAS BROLELĮ VALELĘ

Kad aš tu - rė - čiau pas bro - le - lį va - le - lę,

tai iš - sta - ty - čiau vi - duj dva - ro klė - te - lę,

Kad aš turėčiau
 Pas brolelį valelę,
 Tai išstatyčiau
 Viduj dvaro klėtelę.

Mano brolelio
 Nauja klevo žagrelė,
 Mano brolelio
 Klevelio priežagrelė.

Tai aš sudėčiau
 Kristalinius langelius,
 Tai aš matyčiau,
 Kai ma brolelis aria.

Mano brolelio
 Klevelio priežagrelė,
 Mano brolelio
 Mėlynas žiponėlis.

Mano brolelio
 Gražūs palšieji jaučiai,
 Mano brolelio
 Nauja klevo žagrelė.

Mano brolelio
 Mėlynas žiponėlis,
 Mano brolelio
 Geltona čiuprinėlė.

Mano brolelio
 Geltona čiuprinėlė,
 Mano brolelio
 Šilkinis botagėlis.

AK DIEVULIAU, SKAUDA ŠIRDELĘ

Ak dievuliau,
Skauda širdelę,
Kad parvedžiau
Valios mergelę.

Nusilaušiu
Beržo rykštelę,
Eisiu mokyti
Valios mergelę.

Valios mergelė —
Ulionikėlė,
Guli rytelį
Lig pusrytelių.

Dar nepriėjau
Nė prie svirnelio,
Graudžiai suvirko
Mano mergelė.

Žmonių martelės
Neša pietelius,
O man dar nėra
Nė pusrytėlio.

— Aš nekalta,
Mano berneli,
Kam surentei
Tamsų svirnelį.

Nusijungsiu
Margus jautelius,
Nusivarysiu
Į daržinėį.

Aš nemačiau
Aušrelės auštant
Ir negirdėjau
Gaidelių giedant.

Kai pravėriau
Svirno dureles,
Ir pamačiau
Pietų saulelę.

OI, UŽ MARUŽIŲ, UŽ MĖLYNŲ

Oi, už maružių, už mėlynų,
Arė bernelis pūdymėlį.

Arė bernelis pūdymėlį,
Nešė motulė pusrytėlį.

Motulės nešta — nevalgysiu,
Palšųjų jautelių nestabdysiu.

Palšų jautelių nestabdysiu,
Žalioj girelėj neganysiu.

Žalioj girelėj neganysiu,
Stravioj upelėj negirdysiu.

Oi, už maružių, už mėlynų,
Arė bernelis pūdymėlį.

Arė bernelis pūdymėlį,
Nešė mergelė pusrytėlį.

Mergelės nešta — tai valgysiu,
Palšus jautelius tai stabdysiu.

Palšus jautelius tai stabdysiu,
Žalioj girelėj paganysiu.

Žalioj girelėj paganysiu,
Stravioj upelėj pagirdysiu.

ŠIENAPIŪTĖS DAINOS

5

DOBILĖLI BALTAŽIEDI

Dobilėli baltažiedai,
Valio pieva, valio valio.

Aštrių dalgelių, jaunų bernelių?
Valio pieva, valio valio.

Ko tu žalias pabijojai?
Valio pieva, valio valio.

Jauni berneliai mane nukirto,
Valio pieva, valio valio.

Ar tu pabijojai aštrių dalgelių?
Valio pieva, valio valio.

Šviesi saulutė man' išdžiovino,
Valio pieva, valio valio.

6

EISME, SESULE, LYLIO

Rinkinys:

Eisme, sesule, lylio,
Tan žalian laukelin, lylio,
Šienelio grėbti, lylio.
Mes sugrėbė šienelį, lylio,
Ir sukrausim kupetėlin, lylio,
Ir suvešim šienelį, lylio,
Naujan kluonelin, lylio.
Bus žirgeliui šerti, lylio.
Kai žirgelį šersim, lylio,
Pasbalnoję josim, lylio,
Pas jauną mergele, lylio.
Ir nujoję klausim, lylio,
Ar įleisi, mergele, lylio,

Tan naujan dvarelin, lylio,
Tu, jauna mergele, lylio,
Ar priimsi bernelį, lylio,
Ar priiži žirgelį, lylio.
Aš bernelį priimsiu, lylio,
Tik žirgelio nerišiu, lylio,
Rūtelių darželin, lylio;
Nebus ten rūtelių, lylio,
Nebus nupint vainikėliui, lylio.
Bernelį priimsiu, lylio,
Tan naujan svirnelin, lylio.
Riški žirgelį, lylio,
Prie naujos tvorėlės, lylio!

Pritarinys: Lylio, lyliute,
Lylio, lyliutel

BUVO MŪSŲ, SADULA, VIENAS BROLIS

Rinkinys:

Buvo mūsų, sadula,
 Vienas brolis, sadula.
 Ir tas vienas, sadula,
 Ultojėlis, sadula.

Ristą žirgą, sadula,
 Dai paimki, sadula,
 Aukso viedrą, sadula,
 Dai atneški, sadula,

Na, tu, broli, sadula,
 Imk tu, broli, sadula,
 Plieno dalgį, sadula,
 Prišienauki, sadula,

Vandenėlio, sadula,
 Dai pagirdyk, sadula,
 Ristą žirgą, sadula!

Žalio šėko, sadula,
 Dai atneški, sadula,
 Ristam žirgui, sadula,
 Dai pašerki, sadula,

Pritarinys:

Saduj sadula,
 Saduj sadula!

BERNELIS JOJO

Bernelis jojo,
 Ūsus kilnojo,
 Niekas nežino,
 Ką jis dūmojo.

Oi pieva, pieva,
 Pieva žalioji,
 Oi, ko nuvytai,
 Žalia būdama?

Ar ant žirgelio,
 Ar ant bėrelio,
 Ar ant mergelės
 Krasno stogelio?

Oi, vysiu, vysiu,
 Žalia nebūsiu,
 Girdžiu atjoja
 Trys kirtėjėliai.

Nei ant žirgelio,
 Nei ant bėrelio,
 Tik ant mergelės
 Krasno stogelio.

Girdžiu atjoja
 Trys kirtėjėliai,
 Trys kirtėjėliai
 Ir grėbėjėlė.

Kirto žolelę
Iš pašaknėlių,
O dobilėlį
Iš viršūnėlių.

Žalią žolelę
Šyvam žirgeliui,
O dobilėlį
Margon laškelėn.

9

OI, DAUGEL, DAUGEL MANO BROLELIŲ

Oi, daugel, daugel
Mano brolelių,
Ne visi pas tėvelį,
Ne visi pas radniausią.

Išėj sesulė
Iš žalios girios,
Iš žalios girios uogavus,
Iš žalios girios uogavus.

Pirmas brolelis
Plačioj lankelėj
Žaliąjį šėką kerta,
Žaliąjį šėką kerta.

— Mano broleli,
Mano radniausias,
Oi, ko tu taip verkuoji,
Oi, ko tu taip verkuoji?

Ne tiek jis kerta,
Kaip gailiai verkia,
Ant dalgio pasremdamas,
Ant dalgio pasremdamas..

Ar tau taip gaila
Žalios lankelės,
Ar plieninės dalgelės,
Ar valnių dienelių?

— Man tai negaila
Žalios lankelės,
Nei plieninės dalgelės,
Nei plieninės dalgelės.

Išėj brolelis
Iš žalios girios,
Iš girios riešutavės,
Iš girios riešutavės.

Tiktai man gaila
Valnių dienelių,
Berneliu pauliojus,
Berneliu pauliojus.

— Mano sesule,
Mano radniausioj,
Oi, ko tu taip verkuoji,
Oi, ko tu taip verkuoji?

Oi, daugel, daugel
Mano sesulių,
Ne visos pas motiną,
Ne visos pas radniausią.

Ar tau taip gaila
Lygaus laukelio,
Ar tankiųjų pėdelių,
Ar valniųjų dienelių?

Pirmoj sesulė
Lygiam laukely
Tankius rugelius piauna,
Tankius rugelius piauna.

— Oi, man negaila
Lygaus laukelio,
Nei tankiųjų pėdelių,
Nei tankiųjų pėdelių.

Ne taip ji piauna,
Kaip gailiai verkia,
Ant pėdo pasremdama,
Ant pėdo pasremdama.

Tiktai man gaila
Valnių dienelių,
Mergelių paulionės,
Mergelių paulionės.

10

DU BROLIUKAI KUNIGAI

Du broliukai kunigai,
Du broliukai urėdai,
Tik aš viena vargo diena
Grėbiau lankos šienelį,
Tik aš viena vargo diena
Grėbiau lankos šienelį.

Man šienelį begrėbiant,
Kirtimėlį bekertant,
Ir nulūžo grėblelis,
Naujo grėblio kotelis,
Ir nulūžo grėblelis,
Naujo grėblio kotelis.

Greitai eiti ketinau
Pas broliuką urėdą:
— Mesk, broleli, rašyti,
Eiki grėbliu taisyti,
Mesk, broleli, rašyti,
Eiki grėbliu taisyti.

— Aš nemesiu rašyti,
Neisiu grėbliu taisyti, —
Tegul kelias debesėlis,
Sulis lankoj šienelį,
Tegul kelias debesėlis,
Sulis lankoj šienelį.

Mesk, broleli, rašyti,
Eiki grėbliu taisyti,
Ba jau kelias debesėlis,
Sulis lankoj šienelį,
Ba jau kelias debesėlis,
Sulis lankoj šienelį.

— Vai broleli, broleli,
Broleli sakalėli,
Kaip pašersi šyvą žirgą
Be lankelės šienelio,
Kaip pašersi šyvą žirgą
Be lankelės šienelio?

— Vai sesute, sesute,
Sesute lelijėle,
Aš pašersiu šyvą žirgą
Žalios rūtos šakele,
Aš pašersiu šyvą žirgą
Žalios rūtos šakele.

RUGIAPIŪTĒS DAINOS

11

OI TU, RUGELI, OI TU, RUGELI

Oi tu, rugeli,
Oi tu, rugeli,
Žiemkentēli,
Žiemkentēli.

Jaunų brolelių,
Jaunų brolelių,
Plieno dalgelių,
Plieno dalgelių.

Tu nebijojai,
Tu nebijojai
Šaltos žiemužės,
Šaltos žiemužės.

Gale barelių,
Gale barelių
Pulkas karvelių,
Pulkas karvelių

Tik pabijojai,
Tik pabijojai
Jaunų brolelių,
Jaunų brolelių.

Rugelius lesė,
Rugelius lesė
Ir dievo prašė,
Ir dievo prašė.

Kad dievas duotų,
Kad dievas duotų
Rugių brandelį,
Rugių brandelį.

KIENO TALKEĖ

Kieno talkelė,
Kieno talkelė
Negėrus gieda?

Plieno dalgelės,
Plieno dalgelės,
Didės talkelės.

Kieno talkelė,
Kieno talkelė
Nevalgius piauna?

Bąla rugelis,
Bąla rugelis
Nuog pašaknėlių.

Tai mūs talkelė,
Tai mūs talkelė
Negėrus gieda.

Nuog pašaknėlių,
Nuog pašaknėlių
Ik viršūnėlių.

Tai mūs talkelė,
Tai mūs talkelė
Nevalgius piauna.

Plakė berneliai,
Plakė berneliai
Plieno dalgelę.

Vai tu, rugeli,
Vai tu, rugeli,
Rugeli žiemkentėli.

Nuo paties ryto,
Nuo paties ryto
Ik vakarėlio.

Tu nebijojai,
Tu nebijojai
Šaltos žiemelės.

Klausė močiutė,
Klausė močiutė
Savo talkelės,

Šaltos žiemelės,
Šaltos žiemelės,
Baltos šalnelės.

Ar daug, ar maža,
Ar daug, ar maža
Tos dienos darbelio.

Tik tu pabūgai,
Tik tu pabūgai
Šiltos vasarėlės,

Nei daug, nei maža,
Nei daug, nei maža
Tos dienos darbelio.

Šiltos vasaros,
Šiltos vasaros,
Kaitrios saulelės.

Šimtas kapelių,
Šimtas kapelių
Baltųjų rugelių.

Tik tu pabūgai,
Tik tu pabūgai
Plieno dalgelės.

Pusantro šimto,
Pusantro šimto
Geltonų kvietelių.

BĖKIT, BARELIAI, GALAN VALAKŲ

Labai lėtai

Be - kit, ba - re - liai, ga - lan va - la - kų, ga - lan pla - čių - ū

Bėkit, bareliai,
Galan valakų,
Galan plačiųjų.

O jūs, berneliai,
Nešiokit pėdelius,
Statykit šėrelius.

Linkit, rugeliai,
Linkit, baltieji,
Ligi žemelės.

Statykit šėrelius,
Statykit kapeles
Baltųjų rugelių.

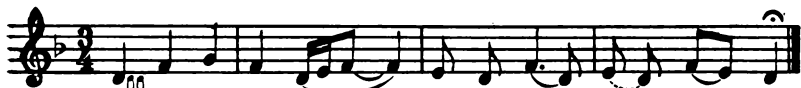
Piaukit, mergelės,
Piaukit rugelius,
Piaukit baltuosius.

O jau ateina
Juodas debesėlis,
Sulis rugelius,

Sulis rugelius,
Sulis pėdelius
Baltųjų rugelių.

OI, KO SIŪBAVO KALNELY BERŽELIS

MM $\text{♩} = 84$

Oi, ko siū - ba - vo kal - ne - ly ber - že - lis.

Oi, ko siūbavo kalnely berželis,
Kalnely berželis devyniašakis,
Devyniašakis dešimtaviršūnis?
Visas devynias vėjelis nulaužė,

Oi, tiktai liko dešimta viršūnė,
Dešimta viršūnė gegutei nutūpti,
Gegutei nutūpti ir pakukuoti.
Oi, ko verkavo senasai tėvulis,
Senasai tėvelis devyniasūnis?
Augino tėvulis devynis sūnelius,
Devynis sūnelius, dešimtą dukrelę.
Devynis sūnelius, dešimtą dukrelę.
Visus devynis žaunierckon atdavė,
Oi, tiktai liko dešimta dukrelė.
Dešimta dukrelė, motulės slūgelė.
Bėkit, bareliai, galan valako,
Gale valako raitelių pulkelis.
Visas pulkelis tai geria ir valgo.
Mano brolelis nei gėrė, nei valgė,
Nei gėrė, nei valgė, mergele kalbino:
— Mergaitė mano, jaunoji mano,
Ar eisi už manęs, ma miela ar būsi?
— Neisiu, berneli, ta miela nebūsiu,
Pas tave laukeliai da labai kalnuoti,
Pas tave rugeliai da labai dirsiuoti.
— Nebijok, mergele, laukelių kalnuotų,
Nebijok, mergele, rugelių dirsiuotų:
Aš pasamdysiu laukeliams kasėjėles,
O kad nukastų kalnelius kloniuosna,
Aš pasamdysiu rugeliams rinkėjėles,
O kad išrinktų iš rugių dirseles.

15

VAIKŠTINĖJO TĖVULIS PABARĖM, PARUGĖM

Vaikštinėjo tėvulis pabarėm, parugėm,
Prašinėjo saulelės be kepurės, be kepurėlės:
— Oi saulele motule, vėlyvuosna vakaruosna,
Jau mano dukrelė tai nuilso, tai nuvargo,
Geriausius rugelius tai piaudama,
Tankiuosius pėdelius berišdama,

Iš klonių kalnuosna nešiodama, statydama,
 Tankiausias kapeles statydama, statydama.
 Vaikštinėjo šešurėlis pabarėm, parugėm,
 Prašinėjo saulelės su kepure, su kepurėle:
 — Oi saulele motule, ryteliuosna ankstyvuosna,
 Dar mano martelė nenuilso, nenuvargo,
 Menkus šiuos rugelius tai piaudama,
 Retuosius pėdelius benešdama,
 Iš kalnų kloniuosna nešiodama, nešiodama.

16

POVINĖJO POVELIS

Povinėjo povelis
 Po dvarą, po dvarą.

Galvelė aukseliu
 Aplieta, aplieta.

Kojelės šilkeliu
 Pančiota, pančiota.

Kad aš šitą povelį
 Pasgaučiau, pasgaučiau,

Nuo galvelės aukselį
 Nulupčiau, nulupčiau.

Nuo kojelių šilkelius
 Patraukčiau, patraukčiau.

Vaikštinėjo mergelė
 Po dvarą, po dvarą.

Galvelė rūtele
 Kaišyta, kaišyta.

Kaselės šilkeliais
 Mastyta, mastyta.

Kad aš šitą mergelę
 Paimčiau, paimčiau,

Nuo galvelės rūtelę
 Nuimčiau, nuimčiau,

Nuo kaselių šilkelius
 Patraukčiau, patraukčiau,

Nuo pirštelių žiedelius
 Numaučiau, numaučiau.

POVINĖJO POVELIS PO DVARĄ

MM ♩ = 84

Po - vi - nē - jo po - ve - lis po dva - rą,
jo ko - je - lēs šil - ke - liu pan - čio - tos.

Povinėjo povelis po dvarą,
Jo kojelės šilkeliu pančiotos.

Jo kojelės šilkeliu pančiotos,
Jo sparneliai aukseliu barstyta.

Jo sparneliai aukseliu barstyta,
Jo galvelė perleliais barstyta.

O kad aš tą povelį pasgaučiau,
Nuo kojelių šilkelių nuriščiau.

Nuo kojelių šilkelių nuriščiau,
Nuo sparnelių aukselį nuimčiau.

Nuo sparnelių aukselį nuimčiau,
Nuo galvelės perlelius nurinkčiau.

Prašinėjo mergelė bernelio:
— Išvešk mane, berneli, iš tėvo.

Man nulenkę galvelę vainikai,
Man nuslėgė petelius kasnykai.

Man nuslėgė petelius kasnykai,
Man nuspaudė kojeles kamašai.

PIAUKIME, MERGOS

Piaukime, mergos
Ir jaunos marčios.

Kad negreitai piaunam,
Kad dažnai pastovim.

Čionai ateis
Tai nelabas žmogus,

Neimsiu mergelės
Aš iš tos šalelės,

Tai nelabas žmogus —
Senas šešurėlis.

Kur negreitai piauna,
Kur dažnai pastovi.

Padyvys jis mumiem,
Kad negreitai piaunam,

Tik imsiu mergelę
Aš iš tos šalelės,

Kur greitai piauna,
Ir retai pastovi.

PIOVĖ, PIOVĖ

Piovė, piovė,
Piovė, piovė piovėjėlės
Aukštam kalne.

Aukštam kalne,
Aukštam kalne, lygiam lauke,
Lygiam lauke.

Dai ir atjoja,	Pėdelius rišti,
Dai ir atjoja jaunas bernelis,	Pėdelius rišti, varpeles rinkti,
Jaunas bernelis.	Varpeles rinkti.

Dieve, padėk jums,	Aš išsirinksiu,
Dieve, padėk jums rugelius piauti,	Aš išsirinksiu, iš jūs mergele,
Rugelius piauti.	Iš jūs mergele.

Rugelius piauti,	Iš jūs pulko,
Rugelius piauti, pėdelius rišti,	Iš jūsų pulko sau piovėjėlę,
Pėdelius rišti.	Sau piovėjėlę.

20

OI, AŠ PIAUNU PIOVĖJĖLĖ

Oi, aš piaunu piovėjėlę	— Padės dievas, bernužėli,
Ant to kalno, ant aukštojo.	Ir be tavęs, ir be tavęs.

Ir atjoja bernužėlis,	Piauna mano mošelės
Tas mudrasai kazokėlis.	Aštuoniose, aštuoniose,

— Padėk, dieve, mergužėlei,	O aš, jauna martelė,
Baltų rugių piovėjėlei.	Aš devinta, aš devinta.

Piauna mano anytėlė,
Tai dešimta, tai dešimta.

21

PIOVĖ, PIOVĖ PIOVĖJĖLĖS

Piovė, piovė piovėjėlės,	Piovė, piovė piovėjėlės,
Rugelius nupiovė.	Kučkeles sustatė.

Piovė, piovė piovėjėlės,	Piovė, piovė piovėjėlės,
Pėdelius surišo.	Kapeles suskaitė.

Dėkui dievui, ponui dievui,
Ką rugelius nupiovėm.

SUSTOKIT, PONAI

Sustokit, ponai,	Mane išduoti,
Po vienu šonu,	Pasogą duoti,
Žalia rūtelė daradlyvoj.	Žalia rūtelė daradlyvoj.

Klausykit, ponai,	Kokį pasogą?
Ką mes kalbėsime,	Dvylika karvių,
Žalia rūtelė daradlyvoj.	Žalia rūtelė daradlyvoj.

Žada mane	Dvylika karvių
Močiutė išduoti,	Ir melžėję,
Žalia rūtelė daradlyvoj.	Žalia rūtelė daradlyvoj.

Ir melžėję,
Mano sesutė,
Žalia rūtelė daradlyvoj.

*

*

*

Sustokit, ponai,	Mane išduoti,
Po vienu šonu,	Pasogą duoti,
Žalia rūtelė daradlyvoj.	Žalia rūtelė daradlyvoj.

Klausykit, ponai,	Kokį pasogą?
Ką mes kalbėsime,	Dvylika jaučių,
Žalia rūtelė daradlyvoj.	Žalia rūtelė daradlyvoj.

Žada mane	Dvylika jaučių
Tėvelis išduoti,	Ir artoję,
Žalia rūtelė daradlyvoj.	Žalia rūtelė daradlyvoj.

Ir artoję,
Mano brolelį,
Žalia rūtelė daradlyvoj.

AUGO JOVARAS LAUKUOSE

Augo jovaras laukuose,
 Parėj jovaras namuose.
 Vai jovar, jovar, jovare,
 Vai jovarėli žaliasai!

Mes išvaikščiojom kalnelius,
 Pakol nupiovėm rugelius.
 Vai jovar, jovar, jovare,
 Vai jovarėli žaliasai!

O jo šakelės vartuose,
 O jo lapeliai stikluose.
 Vai jovar, jovar, jovare,
 Vai jovarėli žaliasai!

Daugel pririšom pėdelių,
 Daugel pristatėm gubelių.
 Vai jovar, jovar, jovare,
 Vai jovarėli žaliasai!

O jo lapeliai stikluose,
 O jo uogelės staluose.
 Vai jovar, jovar, jovare,
 Vai jovarėli žaliasai!

Pavargo mūsų kojelės,
 Pailso mūsų rankelės.
 Vai jovar, jovar, jovare,
 Vai jovarėli žaliasai!

AUGO JOVARAS TARP VARTŲ

Augo jovaras tarp vartų,
 O jo šakelės ant langų.
 Imkit, broleliai, kirvelius,
 Kirskit jovarui šakeles,
 Kirskit jovarui šakeles,
 Leiskit piovejus ant dvaro.

O kur, močiutė, patrukai,
 O ar klėtelėj pamigai?
 O nei klėtelėj pamigo,
 Mums dovanėles gamino,
 Margas skryneles vožino,
 Auksą, sidabrą gamino.

O jau piovejai nuilsę,
 Kalne rugelius nukirtę.
 Išeik, močiute, ant dvaro,
 Priimk piovejus nuo baro.
 O jau piovejai nuilso,
 Kalne rugelius nukirto.

Auksas, sidabras yr brangus,
 Rugių vainikas brangesnis.
 Išeik, močiute, iš dvaro,
 Priimk piovejus nuo baro.
 Vai, sunku sunku stovėti,
 Rugių vainiką laikyti.

AUGO EGLELĒ EGLYNE

MM ♩ = 88

Augo eglelė eglyne,
Oi, siūbuonėlė eglyne.

Ledva sulaukė antruose,
Oi, siūbuonėlė antruose.

O jos šakelės ik žemės,
O viršūnėlė lig dangaus.

Teko kirtėjui skiedrelė,
Oi, siūbuonėlės skiedrelė.

Laukė kirtėjo metuose,
Oi, siūbuonėlė metuose.

O parvežėjui eglelė,
Oi, siūbuonėlė eglelė.

*
* *

Augo dukrelė pas motką,
Oi, lelijėlė pas motką.

Laukė piršlelių metuose.
Oi, lelijėlė metuose.

O jos kaselės ik žemei,
Oi, lelijėlės ik žemei.

Ledva sulaukė antruose,
Oi, lelijėlė antruose.

O razumėlis lig dangaus,
Oi, lelijėlės lig dangaus.

Teko piršleliui juostelė,
Oi, lelijėlės juostelė.

O bernuželiui mergelė,
Oi, lelijėlė mergelė.

VAKARINĖ ŽVAIGŽDELĖ

Vakarinė žvaigždelė visą dangų išvaikščiojo,
Visą dangų išvaikščiojo, pas mėnulį jau sustojo:

— Oi mėnuli, tėvuli, aš nūnai prie tau stoviu,
Oi, jau rytoj prie debesėlio skaudžiu lietuliu apsiliesiu.

•
Tėvulio dukrelė visą dvarą išvaikščiojo:

— Oi tėvuli, tėvuli, oi, aš nūnai pas tėvulį.

Oi, jau rytoj prie šešurėlio ir prie gailios anytėlės,
Prie dieverio brolelio ir prie sesutės — mošėlės.

RODAS, RODAS MŪSŲ GASPADORIUS

Rodas, rodas mūsų gaspadorius,
Rugelius nupiovēs, rodas, rodas.
Rodas, rodas mūsų gaspadorius,
Pėdelius surišęs, rodas, rodas.
Rodas, rodas mūsų gaspadorius,
Kapeles suskaitęs, rodas, rodas.
Rodas, rodas mūsų gaspadorius,
Rugelius suvežęs, rodas, rodas.
Rodas, rodas mūsų gaspadorius,
Rugelius iškūlęs, rodas, rodas.

SKRIDO, SKRIDO DU KARVELIAI

Skrido, skrido du karveliai,	Ir ateina šiaurus vėjas,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Nešė, nešė po šakelę,	Ir nupūtė vainikėlį,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Kelkis, kelkis, jauna panelė,	Vainikėlį į jūreles,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Ir priimki du karvelių,	Ir ateina du berneliai,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Atsikėlus nusiprauski,	Du berneliai ribokėliai,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Ir išeiki darželėlin,	Paprašyki tų bernelių,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Prisiskinki rūtytėlių,	Kad ištrauktų vainikėlį,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Nusipinki vainikėlį,	Iš giliųjų marelių,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Užsidėki ant galvelės,	Ir ištiesė šilkų tinklą,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Ir išeiki žalian sodan,	Ir sugavo vainikėlį,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Žalian sodan pavaikščioti,	Jūs berneliai ribokėliai,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

Sau bernelio paieškoti,	Užu vieno pati eisiu,
Rūta mano žalioji!	Rūta mano žalioji!

O už kito sesę leisiu,
Rūta mano žalioji!

Dainininkė Monika Rutkauskaitė-Prusevičienė

RŪTA ŽALIOJ, JAU VAKARAS

Rūta žalioj, jau vakaras,
Vakarėlis, rūta žalioj.

Rūta žalioj, laukia manęs
Motulė, rūta žalioj,

Rūta žalioj, puolė saulė
Ant medžių, rūta žalioj.

Rūta žalioj, su duonele
Ir su druskele, rūta žalioj,

Rūta žalioj, krito rasa
Ant baro, rūta žalioj.

Rūta žalioj, ir su žaliu
Vyneliu, rūta žalioj.

Rūta žalioj, leisk mane,
Ponas, namo, rūta žalioj.

Rūta žalioj, valgyk, dukra,
Nevalgius, rūta žalioj.

Rūta žalioj, gerki, dukra,
Negėrus, rūta žalioj.

RŪTA ŽALIOJ, JAU VAKARAS

Rūta žalioj,
Jau vakaras,
Vakarėlis,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Paleisk, ponas,
Namopi,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Puolė saulė
Ant medžių,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Dar ponulis
Neleidžia,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Krito rasa
Ant baro,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Paleis mane
Saulelė,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Laukia manęs
Motulė,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Su duonele,
Druskele,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Ant didžiojo
Dvarelio,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Ir su žaliu
Vyneliu,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Ant kirstinio
Slenkstelio,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Valgyk, dukra,
Nevalgius,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Tarp varinių
Vartelių,
Rūta žalioj!

Rūta žalioj,
Gerki, dukra,
Negėrus,
Rūta žalioj!

31

PER DIDĮ DVARĄ

Per didį dvarą
Saulė tekėjo,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Žirgą balnojo,
Vainelėn jojo,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Saulė tekėjo,
Vanduo mirgėjo,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

— Berneli mano,
Jaunasai mano,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Mano bernelis
Žirgą balnojo,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Vai, kur tu josi,
Mane paliksi?
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

— Liksiu, paliksiu
Pas sa tėvulį,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Tavo motulė
Man anytėlė,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Pas sa tėvulį,
Pas motinėle,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Tau meilažodė,
Man gaudžiažodė,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Pas motinėle,
Pas sa brolelį,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Tavo brolelis
Man dieverėlis,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Pas sa brolelį,
Pas seserėlę,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Tau meilažodis,
Man gaudžiažodis,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Tavo tėvulis
Man šešurėlis,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Tavo sesutė,
O man mošėlė,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Tau meilažodis,
Man gaudžiažodis,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

Tau meilažodė,
Man gaudžiažodė,
Oi lelijėle,
Žalia rūtele.

32

PRAŠINĖJO KANAPĖLĖ

Prašinėjo kanapėlė
Sėjėjėlio, artojėlio:

— Nesėk manęs, sėjėjėli,
Aukštam kalne, molynuose.

Nebus mano stogelio — Pasėk mane, sėjėjėli,
 Nei valakno valaknėlio. Žemam klony, mėžynuose.

Prašinėjo kanapėlė Tai bus mano stogelis
 Sėjėjėlio, artojėlio: Ir valaknas valaknėlis.

33

PRAŠINĖJO KANAPĖLĖ ARTOJĖLIO

Prašinėjo kanapėlė — Nesėk manęs, sėjėjėli,
 Artojėlio, sėjėjėlio: Kalneliuose, pieskynuose.

Nebus mano stogelio
 Nei valakno, valaknėlio.

* * *

Prašinėjo dukrelė Nebūsiu aš viešnelė
 Pas tėvulį, tėvužėlį: Nei prieiga, prieigėlė.

— Neduok manęs, tėvuli, Neduok mane, tėvuli,
 Sa ulyčion, ulyčėlėn. Per laukelius, per gireles.

Tai aš būsiu viešnelė
 Ir prieiga, prieigėlė!

34

VAI, PŪTĖ, PŪT PŪTĖ

Vai, pūtė, pūt pūtė
 Šiaurusai vėjelis.

Nors aukštai lėk lėkė,
 Bet žemai nupuolė

Oi, aukštai lėk lėkė
 Klevelio lapelis.

Ant sieros žemel žemelės,
 Ant žalios vejėlės.

Oi, aukštai sėd sėdi
Bernelis žirgely.

Uošveliui tėvul tėvuliui
Už jauną dukrelę,

Nors aukštai sėd sėdi,
Bet žemai kloniojos,

Uošvelei motul motulei
Už baltą šarvelį,

Palenkė galvel galvelę
Į sierą žemelę, —

Švogreliui brolel broleliui
Už šyvą žirgelį,

Švogerkelei sesul sesulei
Už žalią rūtelę.

AVIŽAPIŪTĖS DAINOS

35

AVIŽA BALTA, SMULKIAI SUMALTA

Aviža balta, Svirtis svyra ant rūtelių,
Smulkiai sumalta, Trep trepu lylio,
Tu dobil penkialapi, Prašom, broliai, svirties kelti,
Dobilėl penkialapi. Trep trepu lylio.

Man broliukas nepaklausė,
Trep trepu lylio,
Aš broliuko paklausysiu,
Jam žirgelį pakinkysiu,
Trep trepu lylio.

36

BERNELI MANO, BALTAS DOBILĖLI

Ber - ne - li ma - no, bal - tas do - bi - lė - li,

oi le - li - jė - le, bal - tas do - bi - lė-(li).

— Berneli mano, baltas dobilėli,
Oi lelijėle, baltas dobilėli.

Oi, kur tu josi, kada tu parjosi,
Oi lelijėle, kada tu parjosi?

— Mergele mano, jaunoji mano,
Oi lelijėle, jaunoji mano.

Oi, tai aš josiu svetimon šalelėn,
Oi lelijėle, svetimon šalelėn.

Svetimon šalelėn, ant didžios vainelės,
Oi lelijėle, ant didžios vainelės.

— Berneli mano, baltas dobilėli,
Oi lelijėle, baltas dobilėli.

Kur mane paliksi, jauną mergele,
Oi, lelijėle, jauną mergele?

— Aš tave paliksiu pas savo motulę,
Oi lelijėle, pas savo motulę.

— Berneli mano, baltas dobilėli,
Oi lelijėle, baltas dobilėli.

Tavo motulė — mano anytėlė,
Oi lelijėle, mano anytėlė.

37

ŪŽIA GIRELĖ, ŪŽIA

Ūžia girelė, ūžia,
Bau, nedovanai ūžia,
Vėjelis šakas laužo.

Kojelių geltoniausių,
Pluksnelių noriaibiausių,
Akelių nožvitriausių.

Viduje žalios girios
Žalia vejėlė želia,
Ryto raselė krinta.

Ant tėvulio didžio dvaro
Du muzikos graina,
Pulkas mergelių šoka.

Atlėkė vanagėlis
Iš žaliosios girelės,
Išvaikė kurapkėles.

Joja bernužėlis —
Mergelės paregėjo,
Klėtėlėn paskavojo.

— Nebijokit, kurapkėlės,
Aš visų nepagausiu, —
Tik vieną kurapkėlę.

— Nebijokit, mergužėlės,
Aš visų nepagausiu, —
Tik vieną mergužėlę.

Tėvulio bagočiausio,
Motulės šlovingiausios,
Rūtelės nožaliausios.

KARVELĒLI, GULILIA

Musical score for the first system of the song "Karvelēli, Gulilia". It consists of four staves in 2/4 time, key of B-flat major. The lyrics are: Kar - ve - lē - li, gu - li - lia, kas kal - ne - ly, Kar - ve - lē - li, gu - li - lia, Kar - ve - lē - li, Gu - li - lia, gu - li - lia, gu - li - lia.

Kar - ve - lē - li, gu - li - lia, kas kal - ne - ly,

Kar - ve - lē - li, gu - li - lia,

Kar - ve - lē - li,

Gu - li - lia, gu - li - lia, gu - li - lia,

Musical score for the second system of the song "Karvelēli, Gulilia". It consists of four staves in 2/4 time, key of B-flat major. The lyrics are: gu - li - lia, uż - si - au - go, gu - li - lia? Vi - dur dar - žo, kas kal - ne - ly, gu - li - lia, uż - si - au - go, gu - li - lia? gu - li - lia, kas kal - ne - ly, gu - li - lia, uż - si - au - go, gu - li - lia, gu - li - lia, gu - li - lia, gu - li - lia.

gu - li - lia, uż - si - au - go, gu - li - lia? Vi - dur dar - žo,

kas kal - ne - ly, gu - li - lia, uż - si - au - go, gu - li - lia?

gu - li - lia, kas kal - ne - ly, gu - li - lia, uż - si - au - go,

gu - li - lia, gu - li - lia, gu - li - lia, gu - li - lia,

gu - li - lia, a - guo - nai - tè, gu - li - lia,

Vi - dur dar - žo, gu - li - lia, a - guo - nai - tè, ir t. t.

gu - li - lia? Vi - dur dar - žo, gu - li - lia,

gu - li - lia, gu - li - lia, gu - li - lia,

Karvelēli, gulilia,
 Kas kalnely, gulilia,
 Užsiaugo, gulilia?
 Vidur daržo, gulilia,
 Aguonaitė, gulilia,
 Kaip panaitė, gulilia.

Eisme, sese, gulilia,
 Darželėlin, gulilia,
 Rasmė, sese, gulilia,
 Aguonaitė, gulilia,
 Kaip panaitė, gulilia,
 Mesmė, sese, gulilia,
 Ulyčėlėn, gulilia,
 Tegu mindo, gulilia,
 Margos karvės, gulilia.

LINŲ IR KANAPIŲ DARBŲ DAINOS

39

KUKALI, KUKALI

Kukali, kukali,	Su ankstyvom šalnelėm,
Ką kalbėj tau linelis?	Su gailiojom raselėm.
Bėdavojos linelis	Ir užpuolė mane linelį,
Su šiuo šaltu rudenėliu.	Tai nedavė man lineliui
Su šiuo šaltu rudenėliu,	Stogeliui ištaisyti,
Su ankstyvomis šalnelėms.	Valaknėlius sunokyti.

* *

*

Bėdavojos dukrelė	Nei stogelio neištiesiau,
Su savo sena motinėle.	Razumėlio nesusėmiau.
Išdavė mane jauną	Tai nudavė motulė
Nei stogelio neištiesus.	Į anytėlę — motulę.

Į anytėlę — motulę,

Į šešurėlį — tėvulį.

40

LINELIUS ROVIAU

Linėlius roviau,
Rankelėm plojau,
Įsitryniau rankeles
Į geltonus linėlius.

Vai, ir nuėjau
Į Nemunėlį
Nusiprausti rankelių,
Paskandinti žiedelio.

Rankes prausiau,
Žiedelį mausčiau —
Paribavo žiedelis
Nemunėlio dugnelin.

— Vai, ko man neverkt,
Ko neškadavot —
Paribavo žiedelis
Nemunėlio dugnelin.

Žiūriu — atjoja
Jaunas bernelis
Nežinomu keleliu,
Nemokytu žirgeliu.

— Mergele mano,
Jaunoji mano,
Te, paturėk žirgelį,
Aš išimsiu žiedelį.

— Mergele mano,
Jaunoji mano,
Vai, ko taip gailiai verki,
Ko gi škadavoji?

Žiedelį ėmiau,
Pats jaunas skendau:
— Paslik sveika, mergele, —
Jau ne tavo bernelis.

— Turiu žirgelį,
Bus ir žiedelis,
Jau tik nebus bernelio,
Širdelės ramintojo.

41

OI, UŽ MARELIŲ

Oi, už marelių,
Oi, už mėlynų,
Siūbavo liepelė
Žalia be vėjo.

Siūbavo liepelė
Žalia be vėjo,
Vargo mergelė
Linus ravėjo.

Vargo mergelė
Linus ravėjo,
Bagočiaus sūnus
Priekšais stovėjo.

Bagočiaus sūnus
Priekšais stovėjo,
Į vargo mergelę
Žodį kalbėjo.

— Mergelė mano,
Jaunoji mano,
Ar eisi už manęs,
Ar būsi mano?

Pas mane, mergelė,
Sunkiai nedirbsi,
Nei kulsi, nei malsi,
Nei rugių piausi.

Nei kulsi, nei malsi,
Nei rugių piausi,
Klėtelėj sėdėsi,
Šilkelius verpsi.

Klėtelėj sėdėsi,
Šilkelius verpsi,
Po dvarą vaikščiosi,
Graziai giedosi.

— Netiesa, berneli,
Netiesą kalbi,
Pas tave, berneli,
Tai sunkiai dirbsiu.

Pas tave, berneli,
Tai sunkiai dirbsiu:
Ir kulsiu, ir malsiu,
Ir rugius piausiu.

Ir kulsiu, ir malsiu,
Ir rugius piausiu,
Pirkelėj sėdėsiu —
Nuobrukas verpsi.

Pirkelėj sėdėsiu —
Nuobrukas verpsi,
Po kiemą vaikščiosiu,
Tai gailiai verksiu.

42

SIŪBAVO LIEPELĖ

MM ♩ = 96

Siū - ba - vo lie - pe - lė ža - lia be vė - jo,

ten var-go mer-ge-lė li - nus ra - vė - jo, li - nus ra - vė - jo.

Siūbavo liepelė
Žalia be vėjo,
Ten vargo mergelė

Linus ravėjo,
Ten vargo mergelė
Linus ravėjo.

Ten vargo mergelė
Linus ravėjo,
Turtingas bernelis
Šalia stovėjo,
Turtingas bernelis
Šalia stovėjo.

Nebuvo gražesnės
Šiam jaunimėly,
Nebuvo gražesnės
Šiam atpuskėly,
Nebuvo gražesnės
Šiam jaunimėly.

Turtingas bernelis
Šalia stovėjo,
Su vargo mergele
Žodį kalbėjo,
Su vargo mergele
Žodį kalbėjo.

Veidelių raudonų,
Kaip obuolėlių,
Akelių mėlynų,
Kaip žibuoklėlių,
Akelių mėlynų,
Kaip žibuoklėlių.

Ateina motulė
Per didį dvarą,
Ir graudžiai bardama
Sūnelį savo,
Ir graudžiai bardama
Sūnelį savo:

Rankelių baltųjų,
Kaip popierėlių,
Kaselių geltonų,
Kaip valaknėlių,
Kaselių geltonų,
Kaip valaknėlių.

— Sūneli raiteli,
Ką sugalvojai,
Kam vargo mergele
Pasidabojai,
Kam vargo mergele
Pasidabojai?

Kirsiu aš klevelį
Ir ąžuolėlį,
Darysiu tiltelį
Per Nemunėlį,
Darysiu tiltelį
Per Nemunėlį.

Močiute širdele,
Močiute mano,
Nebuvo gražesnės
Šiam jaunimėly,
Nebuvo gražesnės
Šiam jaunimėly.

Darysiu tiltelį
Per Nemunėlį,
Lankysiu mergele
Kas vakarėlis,
Lankysiu mergele
Kas vakarėlis.

PASĖJAU KANAPĘ

Pasėjau kanapę ant marių krantelio,
Oi vija kanapija, ant marių krantelio.

Užaugo kanapė ant marių krantelio,
Oi vija kanapija, ant marių krantelio.

Nuroviau kanapę nuo marių krantelio,
Oi vija kanapija, nuo marių krantelio.

Išmyniau kanapę nuo marių krantelio,
Oi vija kanapija, nuo marių krantelio.

Iš tų kanapėlių mezgiau kamanėles,
Oi vija kanapija, mezgiau kamanėles.

Žirgą kamanojau, pas mergelę jojau,
Oi vija kanapija, pas mergelę jojau.

GYVULIŲ GANYMO DAINOS

44

ĖD RALIO

Ėd ra - lio! Ėsk, kar - ve - le, po
tra - ka, ėd ra - lio, ėd ra - lio!
Duok pie - ne - lio po šla - ka, ėd ra - lio,
ėd ra - lio, ra - lio, ra - lio!

Ėd ralis!
Ėsk, karvele, po traką, ėd ralis,
Ėd ralis!
Duok pienelio po šlaką, ėd ralis,
Ėd ralis, ralis, ralis!

Ėd ralis!
Ėsk, karvele, po pievą, ėd ralis,
Ėd ralis!
Duok pienelio po viedrą, ėd ralis,
Ėd ralis, ralis, ralis!

OLIA, KARVELE

Olia, karvele,	Pēdēlius uostydama.
Būbuolēle, pasiaubolēle.	Ateik tu čionai,
Tave visi šaukia,	Raseles braukydama,
Tavęs visi laukia,	Purvelius braidydama.
Visi pageidauja.	Karvele, subaubok
Ateik tu čionai,	Ant visos girelės,
Žingsnelius skaitydama,	Šauk savo pulkelį.

RIDO, MANO KARVYTE

MM ♩ = 134

Ri - do, ma - no kar vy - te

juo - da ri - do, man pie - ne - lio duo - da,

ri - do, ri - do ri - do, ri - do!

Rido, mano karvyte juoda,
 Rido, man pienelio duoda,
 Rido, rido, rido, rido!

Rido, mano karvyte žala,
 Rido, man pienelio žada,
 Rido, rido, rido, ridol

DO ČIŪTA, DO ČIŪTELE

Do čiūta, do čiūtele,
Ko ne vietoj, obelėle,
Šalia kelio augai?

Vis ten eina piemenėliai,
Vis tau šeria botagėliu,
Do čiūta, do čiūtele!

PAS MOTULĘ AUGAU

Pas motulę augau,
Vargo neturėjau,
Užu stalo sėdėdama,
Vainikėlį pyniau,
Užu stalo sėdėdama,
Vainikėlį pyniau.

Žirgelius ganysme,
Ugnele kūrensme,
Tavo rūtų vainikėlį
Ugny sudeginsme,
Tavo rūtų vainikėlį
Ugny sudeginsme.

Vieną pyniau rūtų,
Kitą pyniau mėtų,
Trečią pyniau vainikėlį
Baltų dobilėlių,
Trečią pyniau vainikėlį
Baltų dobilėlių.

Ant žirgelio sėdau,
Žirgas pašokėjo,
Mano rūtų vainikėlis
Ugnin nuriedėjo,
Mano rūtų vainikėlis
Ugnin nuriedėjo.

Atjoja bernelis,
Atjoja jaunasis.
— Nepink, nepink vainikėlio,
Negadink rūtelių,
Nepink, nepink vainikėlio,
Negadink rūtelių.

Stovi eglėlė,
Stovi epušėlė,
Stovi mano mergužėlė,
Galvelę nuleidus,
Stovi mano mergužėlė,
Galvelę nuleidus.

Josme mes abudu
Žirgelių ganyti,
Žirgelius ganysme,
Ugnele kūrensme,
Žirgelius ganysme,
Ugnele kūrensme.

— Kad ne tu, berneli,
Kad ne tu, jaunasis,
Būčiau buvus, būč mergavus
Dar pas motinėle,
Būčiau buvus, būč mergavus
Dar pas motinėle.

Stovi berželis,
 Stovi ažuolėlis,
 Stovi mano bernužėlis,
 Galvelę nuleidęs,
 Stovi mano bernužėlis,
 Galvelę nuleidęs.

— Kad ne tu, mergele,
 Kad ne tu, jaunoji,
 Būčiau buvęs, būč bernavęs
 Dar pas tėvužėlį,
 Būčiau buvęs, būč bernavęs
 Dar pas tėvužėlį.

49

KAI AŠ GANIAU JAUTELIUS

MM $\text{♩} = 58$

Kai aš ganiau jautelius
 Po girelę,
 Prarymojau rankeles
 Ant eglelės.

Kai aš ganiau jautelius
 Po girelę,
 Prarymojau rankeles
 Ant berželio.

Prarymojau rankeles
 Ant eglelės,
 Pražiūrėjau akeles
 Ant mergelės.

Prarymojau rankeles
 Ant berželio,
 Pražiūrėjau akeles
 Ant bernelio.

Oi, kur gražios mergelės,
 Tai patogios,
 Oi, kur brangūs rūbeliai,
 Tai bagotos.

Oi, kur gražūs berneliai,
 Tai patogūs,
 Oi, kur gražūs rūbeliai,
 Tai bagoti.

ŽALIOJ GIRELĒJ

MM $\text{♩} = 116$

Ža - lioj gi - re - lēj, ly - gioj lan - ke - lēj

ga - nē ber - ne - lis šy - vā žir - ge - lj, // - ge - (lj).

Žalioj girelēj,
Lygioj lankelēj
Ganē bernelis
Šyvā žirgelī,
Ganē bernelis
Šyvā žirgelī.

Žirgelis žvengē
Ir šokinējo,
Jaunas bernelis
Nejturējo,
Jaunas bernelis
Nejturējo.

Žirgelis šyvas,
Greits juodbērēlis,
Vai, ko taip linksmas
Ir šokinēja,
Vai, ko taip linksmas
Ir šokinēja?

Ar ko ateina
Pavasārēlis,
Ar ko paleistas
Ant pūdymēlio,
Ar ko paleistas
Ant pūdymēlio.

Nei ko ateina
Pavasārēlis,
Nei ko paleistas
Ant pūdymēlio,
Nei ko paleistas
Ant pūdymēlio.

Bernelio šertas
Ir pagirdytas,
Jauno bernelio
Nenuvartytas,
Jauno bernelio
Nenuvartytas.

ŽVEJŲ DAINOS

51

IŠBĖG IŠBĖGA IŠ RUSNĖS KAIMO

MM ♩ = 94

Iš - bėg iš - bė - ga iš Rus - nės -

kai - mo du jau - nu žve - je liu,

du jau - nu žve - je - liu.

Išbėg išbėga
Iš Rusnės kaimo
Du jaunu žvejeliu,
Du jaunu žvejeliu.

— Oi drauge, drauge,
Drauguži mano,
Mesk aukso inkarėlį,
Mesk aukso inkarėlį.

Išleido leido
Plonus tinklelius
Marųjų vidury,
Marųjų vidury.

Oi drauge, drauge,
Drauguži mano,
Lipk stiebo viršūnėlėn,
Lipk stiebo viršūnėlėn.

Oi, ir supyko
Bangų dievaitis,
Užkilo šiaurės vėj's,
Užkilo šiaurės vėj's.

Rasi, matysi
Klaipėdos miestą
Ar kopų kalnelius,
Ar kopų kalnelius.

Oi drauge, drauge,
 Drauguži mano,
 Ant kur suksi laivelį,
 Ant kur suksi laivelį?

Nei ant Pakalnės,
 Nei ant Varusnės,
 Tai ant Rusnės kaimelio.
 Tai ant Rusnės kaimelio.

Ar ant Pakalnės,
 Ar ant Varusnės,
 Ar ant Rusnės kaimelio,
 Ar ant Rusnės kaimelio?

Rusnės kaimelis —
 Kaip Klaipėdužė,
 Gyven mano mergytė,
 Gyven mano mergytė.

52

AUGO KIEME UOSELIS

Augo kieme uoselis
 Ir jaunasis bernelis,
 Ir jaunasis bernelis.

Ir užkilo šturmelis,
 Ir apvirto laivelis,
 Ir apvirto laivelis.

Pakirsdysiu uoselį,
 Padirbdysiu laivelį,
 Padirbdysiu laivelį.

Ir apvirto laivelis,
 Ir nuskendo bernelis,
 Ir nuskendo bernelis.

Padirbdysiu laivelį
 Jūrėm's marėm's važiuoti,
 Jūrėm's marėm's važiuoti.

Ir nuskendo bernelis
 Jūrės marės gruntely,
 Jūrės marės gruntely.

AUDIMO DAINOS

53

EINU PER KIEMĄ

Einu per kiemą,
Girdžiu per sieną —
Oi, dunda dunda
Naujoj seklyčioj,
Oi, dunda dunda
Naujoj seklyčioj.

Oi, dunda dunda
Naujoj seklyčioj,
Oi, audžia audžia
Mano mergelė,
Oi, audžia audžia
Mano mergelė.

Oi, audžia audžia
Mano mergelė
Plonas drobeles
Baltų linelių,
Plonas drobeles
Baltų linelių.

— Oi, padėk, dieve,
Jauna mergele,
Linelių verpėjėle,
Drobelių audėjėle,
Linelių verpėjėle,
Drobelių audėjėle.

— Dėkui, berneli,
Dėkui, jaunasis,
Eik, netrukdyk darbelio —
Ateis tuoj motinėle,
Eik, netrukdyk darbelio —
Ateis tuoj motinėle.

EINU PER KIEMĄ

Einu per kiemą,
Girdžiu per sieną,
Vai, stuksi, audžia
Mano mergelė.

— Išark, broleli,
Lygius laukelius,
Be arklio, žagrės,
Be noragėlio.

— Išausk, mergele,
Ploną drobelę,
Be staklių, nyčių,
Be šaudyklėlės.

— Išskalbk, mergele,
Baltai drobeles,
Be šarmo, muilo,
Be vandenėlio.

— Nupiauk, berneli,
Lygią lankelę,
Be aštraus dalgio,
Be pustyklėlės.

OI, KIENO TAI MARTELĖ

MM ♩ = 84

Oi, kie - no tai mar - te - lė,

di - di dar - bi - nin - kė, — dve - ji tre - ji

me - te - liai kaip dro - be - lė au-(dė).

Oi, kieno tai martelė,
Didi darbininkė, —

Dveji treji meteliai,
Kaip drobelę audė.

Nytavoje vytelės,
Vilniuj pakojęlės,
Šiaudavoj šaudyklėlė,
O Rygoj skietelis.

Saulelė nekaito,
Drobė nebaltavo,
Paklojo ant pievos,
Tenai nesbaltavo.

Suverpė linelius
Nei storai, nei plonai,
Išaudė drobelę
Nei retai, nei tankiai.

Paklojo ant pievos,
Tenai nesbaltavo,
Žolele apžėlė,
Tenai nesbaltavo.

Ežere pavelgė,
Ežeras išdžiūvo,
Ant tvoros pakorė,
Vėjas nesiūbavo.

Varlės šokinėjo,
Kojas sukinėjo,
Oi liūli, oi liūli,
Kojas sukinėjo.

Pakorė ant žardo,
Žardelis sulūžo,
Pakorė ant tvoros,
Saulelė nekaito.

Šešurą apsupo,
Šešuras suklupo,
Oi liūli, oi liūli,
Šešuras suklupo.

Anytą aprenė,
Anyta susrangė,
Oi liūli, oi liūli,
Anyta susrangė.

SKALBIMO DAINOS

56

ŽLUGAU ŽLUGTELĮ

MM ♩ = 150

Žlu - gau žlug - te - li ma - rių kraš - te - ly,

nu - skan - di - nau žie - de - li, // -de-(li).

Žlugau žlugtelį
Marių kraštely,
Nuskandinau žiedelį,
Nuskandinau žiedelį.

Kad jis išsuptų,
Kad išliūliuotų
Mano aukso žiedelį,
Mano aukso žiedelį.

Aš paprašysiu
Šiaurės vėjelio,
Ant poros nedėlėlių,
Ant poros nedėlėlių.

Supav' dienele,
Tamsią naktele,
Neišsupo žiedelio,
Neišsupo žiedelio.

Jis neišsupo,
Neišliūliavo
Mano aukso žiedelio,
Mano aukso žiedelio.

MALIMO DAINOS

57

PAS MOTINĖLĘ — TAI GERUMĖLIS

MM = 144

Pas mo - ti - nė - lę — tai ge - ru - mė - lis,

sū vai - ni - kė - liu — tai gra - žu - mė - lis, //-mė-(lis).

Pas motinėle —
 Tai gerumėlis,
 Su vainikėliu —
 Tai gražumėlis,
 Su vainikėliu —
 Tai gražumėlis.

Naktelė temė,
 Keleliuėjau,
 Gaideliai gieda —
 Ant didžio dvaro,
 Gaideliai gieda —
 Ant didžio dvaro.

Aušrelė aušta —
 Po patalėliu,
 Saulelė teka —
 Rūtų daržely,
 Saulelė teka —
 Rūtų daržely.

Motulė tarė
 Ir prakalbėjo:
 — Eiki, dukrele,
 Nors pasilsėsi,
 Po patalėliu
 Nors pagulėsi.

Viduj dieneleš,
 Po atpuskėlį,
 Saulelė leidos
 Su jaunimėliu,
 Saulelė leidos
 Su jaunimėliu.

Oi, kai patekau
 Pas anytėlę,
 Pas anytėlę,
 Pas graudžiažodę,
 Pas anytėlę,
 Pas graudžiažodę.

Tai ji graudino
Graudžiais žodeliais,
Tai ji sunkino
Sunkiais darbeliais,
Tai ji sunkino
Sunkiais darbeliais.

Aušrelė aušta —
Už milinėlį,
Saulelė teka —
Už piautuvėlio,
Saulelė teka —
Už piautuvėlio.

Viduj dieneelės
Rugelius pioviau,
Saulelė leidos —
Pėdus nešiojau,
Saulelė leidos —
Pėdus nešiojau.

Naktelė temė,
Keleliuėjau,
Gaideliai gieda —
Ant didžio dvaro,
Gaideliai gieda —
Ant didžio dvaro.

Anyta tarė
Ir prakalbėjo:
— Eiki, marte,le,
Nors pasilsėsi,
Žalių rugelių
Nors pamalėsi.

Oi, užia mala
Sieros girnelės,
Oi, graužia spaudžia
Baltas rankeles,
Oi, graužia spaudžia
Baltas rankeles.

Oi, linksta lūžta
Aukso žiedeliai,
Oi, ima ima
Mano viekelį,
Oi, ima ima
Mano viekelį.

— Vai tu, berneli,
Šunialiežuvi,
Mokėjai loti,
Mane vilioti,
Mokėjai loti,
Mane vilioti.

Mokėjai loti,
Mane vilioti,
Ko dar nemoki
Pašėnavoti,
Ko dar nemoki
Pašėnavoti?

Sakei: „Nepiausi
Kalne kvietelių“,
Sakei: „Nemalsi
Žalių rugelių“,
Sakei: „Nemalsi,
Žalių rugelių“.

Daž reikia piauti
Kalne kvieteliai,
Ir reikia malti
Žali rugeliai,
Ir reikia malti
Žali rugeliai.

Daž reikia malti
Žali rugeliai,
Dar ir ganyti
Palši jauteliai,
Dar ir ganyti
Palši jauteliai.

MALU, MALU VIENA

— Malu, malu viena, naktelę ne dieną,
 Girneles traukiu, pusrytėlių laukių,
 Girneles traukiu, pusrytėlių laukių.

Ateik, berneli, pakylėk pūrelį,
 Užvaduoki mane jauną siratėlę,
 Užvaduoki mane jauną siratėlę.

— Kaip man vaduoti, kaip man pakylėti,
 Kad senas tėvelis neleidžia mylėti,
 Kad senas tėvelis neleidžia mylėti.

— O aš siratėlė, o aš vargdienėlė,
 Mirė man tėvelis, mirė motinėlė,
 Mirė man tėvelis, mirė motinėlė.

Neturiu dvarelį anei pasogėlės,
 Tik turiu turtelį — rūtų vainikėlį,
 Tik turiu turtelį — rūtų vainikėlį.

MANO ŽALIOSIOS RŪTELĖS

Ma - no ža - lio - sios rū - te - lės

su - au - go kel - muo - se, tik aš vie - na

mer - gu - žė - lė pa - sken - dus var - guo-(se).

Mano žaliosios rūtelės
 Suaugo kelmuose,

Tik aš viena merguzėlė
 Paskendus varguose.

Dar gaideliai negiedojo,
Kai aš rytą kėliau,
Dar aušrelė netekėjo,
Kai prie darbo stojau.

Ir suūžė girnužėlės
Tamsioj priemenėlėj,
Išbyrėjo našlaitėlei
Gailios ašarėlės.

KALENDORINIŲ APEIGŲ DAINOS

60.

OI TU, KIŠKELI, LELIUMAI

Oi tu, kiškeli, leliumai,
Trumpakoji, leliumai.

Siuntė mane, leliumai,
Senas šešurėlis, leliumai,

Gili žiema, leliumai,
Tavo trumpos kojos, leliumai. Vasaros sniego, leliumai.

Žiemos šėko, leliumai,

Tavo trumpos kojos, leliumai, Aš nesupratau, leliumai,
Po sniegą lekioti, leliumai. Koks žiemelės šėkas, leliumai,

Po sniegą lekioti, leliumai, Koks žiemelės šėkas, leliumai,
Po žalias gireles, leliumai. Ir vasaros sniegas, leliumai.

O jūs, gaidžiai, leliumai,
Ko neraliuojat, leliumai.

Tai aš paklausiau, leliumai,
Pas savo močiutę, leliumai:

Motulės kelta, leliumai,
Dar nesikelta, leliumai.

— Motule mano, leliumai,
Širdele mano, leliumai,

Anytėlės kelta, leliumai,
Šoktele šokta, leliumai.

Koks žiemelės šėkas, leliumai,
Ir vasaros sniegas, leliumai.

Šoktele šokta, leliumai,
Bėgtele bėgte, leliumai.

— Oi dukrele mano, leliumai,
Balta lelijėlė, leliumai.

Tai tu nueiki, leliumai,
Žaliojon girelėn, leliumai,

Tai tu parneški, leliumai,
Senam šešurėliui, leliumai.

Tai tu pribraukyki, leliumai,
Eglelių šychelių, leliumai,

— Tai tu mano marti, leliumai,
Tai tu mano gaspadinė, leliumai,

Tai tu nueiki, leliumai,
Į marias mėlynas, leliumai,

Kad tu supratai, leliumai,
Koks žiemelės šėkas, leliumai,

Tai tu prigreboki, leliumai,
Marelių putelių, leliumai,

Koks žiemelės šėkas, leliumai,
Ir vasaros sniegas, leliumai.

61

TU, BITELE, LELIMOJ

— Tu, bitele, lelimoj,
Ko dūzgavai, lelimoj?

Toli lėkti, lelimoj,
Baltas korys siūti, lelimoj,

Ko dūzgavai, lelimoj,
Ankstų rytelį, lelimoj?

Baltas korys siūti, lelimoj,
Saldus medus nešti, lelimoj.

Ankstų rytelį, lelimoj,
Vėlų vakarėlį, lelimoj?

— Oi tu mergele, lelimoj,
Ko verkavai, lelimoj?

— Ką man nedūzgauti, lelimoj,
Ankstų rytelį, lelimoj,

Ankstų rytelį, lelimoj,
Vėlų vakarėlį, lelimoj?

Ankstų rytelį, lelimoj,
Vėlų vakarėlį, lelimoj.

— Ko man neverkauti, lelimoj,
Ankstų rytelį, lelimoj,

Reiks man rytoj, lelimoj,
Anksti keltis, lelimoj,

Ankstų rytelį, lelimoj,
Vėlų vakarėlį, lelimoj.

Anksti keltis, lelimoj,
Toli lėkti, lelimoj,

Reiks man rytoj, lelimoj,
Anksti keltis, lelimoj,

Anksti keltis, lelimoj,
Toli važiuot, lelimoj.

Reiks man tenai, lelimoj,
Baltų abrūsėlių, lelimoj,

Reiks man tenai, lelimoj,
Didžių dovanėlių, lelimoj.

Baltų abrūsėlių, lelimoj,
Margų juostelių, lelimoj.

Ko nedateksiu, lelimoj,
Šiaudų kūliu apdovanosiu, lelimoj.

62

OI TU, JUODA KUOSA, LELIUMOJ

— Oi tu, juoda kuosa, leliumoj, Oi, aš dovanojau, leliumoj,
Kaip tu nebijojai, leliumoj? Ir šarką, ir varną, leliumoj.

Kaip tu nebijojai, leliumoj, Šarką ir varną, leliumoj,
Žalion girion lėkti, leliumoj? Ir visus paukštelius, leliumoj.

Žalion girion lėkti, leliumoj, — Maryte sesute, leliumoj,
Po girią lekioti, leliumoj? Kaip tu nebijojai, leliumoj?

— Oi, ko aš bijosiu, leliumoj, Kaip tu nebijojai, leliumoj,
Po girią lekioti, leliumoj. Šešurijon eiti, leliumoj.

Oi, aš ten nusinešiau, leliumoj, Šešurijon eiti, leliumoj,
Daugel dovanėlių, leliumoj. Po dvarą vaikščioti, leliumoj?

— Oi ko aš bijosiu, leliumoj, Oi, aš apdovanojau, leliumoj,
Šešurijon eiti, leliumoj, Šešurą tėvą, leliumoj.

Šešurijon eiti, leliumoj, Šešurą tėvulį, leliumoj,
Po dvarą vaikščioti, leliumoj. Anytą motulę, leliumoj.

Oi, aš nusivežiau, leliumoj, Anytą motulę, leliumoj,
Didį kraitelį, leliumoj. Brolius dieverėlius, leliumoj.

Didį kraitelį, leliumoj, Brolius dieverėlius, leliumoj,
Daugel dovanėlių, leliumoj. Mošytes sesules, leliumoj.

63

LĖKĖ, LĖKĖ SAKALĖLIS, ALELIUMAI

MM ♩ = 80

Lėkė, lėkė sakalėlis,
Aleliumai,
Rūtele, sakalėlis,

Žalioj girioj pas gegutę,
Aleliumai,
Rūtele, pas gegutę.

Per tris girias, keturias,
Aleliumai,
Rūtele, keturias.

Roda būčiau aš nakvoti,
Aleliumai,
Rūtele, aš nakvoti.

Ir užpuolė naktelė,
Aleliumai,
Rūtele, naktelė.

Aš nežinau, ar priims joji,
Aleliumai,
Rūtele, ar priims joj,

Nakvok, nakvok, sakalėli,
Aleliumai,
Rūtele, sakalėli,

Po lapeliu ar priglaus joj,
Aleliumai,
Rūtele, ar priglaus joj.

GILI GILI UPELĒ, LEIUMAI

Gili gili upelē, leliumai,
Dar nelabai gili, leliumai.

Kā gražaus būdelio, leliumai,
Kā krasnaus stogelio, leliumai.

Toje upelēje, leliumai,
Slidus akmenēlis, leliumai.

Gili gili upelē, leliumai,
Dar nelabai gili, leliumai.

Ant to akmenēlio, leliumai,
Bernelis sēdējo, leliumai.

Toje upelēj, leliumai,
Slidus akmenēlis, leliumai.

Bernelis sēdējo, leliumai,
Strēles turējo, leliumai.

Ant to akmenēlio, leliumai,
Mergelē sēdējo, leliumai,

Strēles turējo, leliumai,
Kilpynēles lenkē, leliumai.

Juosteles audē, leliumai,
Skusteles siuvo, leliumai.

Kilpynēles lenkē, leliumai,
Anteles šaudē, leliumai.

Skusteles siuvo, leliumai,
Ī berneli siuntē, leliumai.

Anteles šaudē, leliumai,
Ir mergelei siuntē, leliumai.

Aščinčiuose siuntē, leliumai,
Padarinkuose, leliumai.

Aščinčiuose siuntē, leliumai,
Padarinkuose, leliumai.

Būsi, nebūsi, leliumai,
Nors paminēsi, leliumai,

Būsi, nebūsi, leliumai,
Nors paminēsi, leliumai,

Kā gražaus būdelio, leliumai,
Ir krasnaus stogelio, leliumai.

KAS GENELIO GENUMAI

Kas genelio genumai,
 Kas jo raibo raibumai,
 Genumai jo,
 Raibumai jo.

Ir atlèkè gegutè,
 Ir parinko plunksneles,
 Genumai jo,
 Raibumai jo.

Viena šaka nulipo,
 Kita lipinèjo,
 Genumai jo,
 Raibumai jo.

Oi gegute tu mano,
 Raibos plunksnos tai tavo,
 Genumai jo,
 Raibumai jo.

* * *

Ir papūtè vèjelis,
 Ir nupuolè genelis,
 Genumai jo,
 Raibumai jo.

Kas bernelio mandrumai,
 Kas jo jauno puikumai,
 Mandrumai jo,
 Puikumai jo.

Ir nupuolè genelis,
 Ir pabèrè plunksneles,
 Genumai jo,
 Raibumai jo.

Vienu žirgu nujojo,
 Kitu mandravojo,
 Mandrumai jo,
 Puikumai jo.

Oi, kur buvus, nebuvus,
 Ir atlèkè gegutè,
 Genumai jo,
 Raibumai jo.

Ir papūtè vèjelis,
 Ir pašlijo žirgelis,
 Mandrumai jo,
 Puikumai jo.

Ir pašlijo žirgelis,
Ir nupuolė kepurė,
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

— Tu mergele, tu mano,
Žalia rūta tai tavo,
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

Ir nupuolė kepurė,
Ir pabėrė rūtelę,
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

— Stok, žirgeli, stanelėn,
Gulk, berneli, lovelėn,
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

Oi, kur buvus, nebuvus,
Ir atėjo mergelė,
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

Duosiu žirgui abrako,
O berneliui pyrago,
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

Ir atėjo mergelė,
Ir parinko rūtelę,
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

Duosiu žirgui vandenio,
O berneliui vynelio,
Mandrumai jo,
Puikumai jo.

66

OI, IR ATAJOJO, LELIUMOJ

Oi, ir atajojo, leliumoj,
Senas neženotas, leliumoj.

Senas neženotas, leliumoj,
Kaip eglė šakotas, leliumoj.

Tai mano mergelė, leliumoj,
Ir rūtų darželis, leliumoj.

Su skynėjėlėm, leliumoj,
Ir su pynėjėlėm, leliumoj.

Oi, aš pasiverčiau, leliumoj,
Upelėj žuvelė, leliumoj.

Oi, aš pasiverčiau, leliumoj,
Aukselio žiedeliu, leliumoj.

Paskui mane ėjo, leliumoj,
Senas neženotas, leliumoj,

Paskui mane ėjo, leliumoj,
Senas neženotas, leliumoj,

Su ribokėliais, leliumoj,
Ir su nevadėliais, leliumoj.

Su mažais vaikeliais, leliumoj,
Žiedelio pagauti, leliumoj.

Ten manęs jaunos, leliumoj,
Senas nesurado, leliumoj.

Oi, aš pasiverčiau, leliumoj,
Danguje žvaigždele, leliumoj.

Oi, aš pasiverčiau, leliumoj,
Daržely rūtele, leliumoj.

Paskui mane ėjo, leliumoj,
Senas neženotas, leliumoj,

Paskui atėjo, leliumoj,
Senas neženotas, leliumoj,

Su skaudum lietuliu, leliumoj,
Juodais debesėliais, leliumoj.

Lietus pakrapino, leliumoj,
Seną nutapino, leliumoj.

67

KAIP PALINKO UOSELIS

uo - se - lė lis, ci - te - la.

- lin ko uo - se - lis, kaip pa - lin - ko uo - se - lė - lis,

Kaip pa lin ko

Kaip pri - skri - do paukš-te-lių,

ci - te - la. ir t. t.

uo - se - lis, kaip pa - lin - ko uo - se - lė - lis, ci - te - la

Kaip palinko uoselis,
Kaip palinko uoselėlis, citela,

Kaip priskrido paukštelių,
Kaip priskrido paukštytėlių, citela.

Kuri mano kuoselė,
Kuri mano kuosytėlė, citela.

Kurios raibos plunksnelės,
Kurios raibos plunksnytėlės, citela,

Kurios raudonos kojelės,
Kurios raudonos kojytėlės, citela.

Kaip palinko suolelis,
Kaip palinko suolytėlis, citela,

Kaip priėjo panelių,
Kaip priėjo panaitėlių, citela.

Kuri mano panelė,
Kuri mano panaitėlė, citela.

Kurios geltonos kaselės,
Kurios geltonos kasytėlės, citela,

Kurios mėlynos akelės,
Kurios mėlynos akytėlės, citela.

68

JERUBĖ TAKELIUS MINDĖ

Jerubė takelius mindė, Jerubė kiaušinius dėjo,
Jerubė takelius mindė. — Jerubė vaikelius vedė. —

Kad mindė, ne sau mindė, Kad vedė, ne sau vedė,
Kad mindė vanagams. Kad vedė vanagams.

Jerubė žoleles rinko, Oi, aš nuskrisiu už aukšto kalno,
Jerubė ryzelius krovė. — Aš apsikalsiu geležiniais prutkais.

Kad vijo, ne sau vijo, Aš tuos prutkus palaužysiu,
Kad vijo vanagams. Jerubyčius pagaudysiu.

IR ATVAŽIAVO ŠVENTA KALĖDA

Ir atvažiovo šventa kalėda,
Lėliu kalėda, kalėda.

Geležies ratais, diržų botagais,
Lėliu kalėda, kalėda.

Oi, ir atvežė mergom prausylą,
Lėliu kalėda, kalėda.

Mergom prausylą, bernam černylą,
Lėliu kalėda, kalėda.

Oi, ir atvežė lašinių paltis,
Lėliu kalėda, kalėda.

Lašinių paltis ir dešrų kartis,
Lėliu kalėda, kalėda.

Dešrų kartis, riešutų maišelius,
Lėliu kalėda, kalėda.

ČYSTAME LAUKE GRŪSELĖ AUGA, KALĖDA

Čystame lauke grūselė auga, kalėda.
 Toje grūselėj žvakelės žiba, kalėda.
 Ir nukrito kibirkštėlė, kalėda,
 Ir pasdarė mėlynos marios, kalėda.
 Tose mariose laivelis plūko, kalėda.
 Tame laively bernelis sėdi, kalėda.
 Bernelis sėdi, strėleles drožia, kalėda,
 Strėleles drožia, žuveles gaudo, kalėda,
 Žuveles gaudo, ponuliui siunčia, kalėda.

71

SAKALĖLI SIERASAI

MM ♩ = 72

— Sakalėli sierasai,
 Žalia rūta kalėda,

Paskui sieras įlėkiau,
 Žalia rūta kalėda.

Kaip tu drįsai soduose,
 Žalia rūta kalėda?

Uždabojau gegulę,
 Žalia rūta kalėda,

— Drįsau, drįsau ne vienas,
 Žalia rūta kalėda.

Pro sodelį lekiančią,
 Žalia rūta kalėda,

Pirma leidau strazdelį,
 Žalia rūta kalėda,

Obelėlę lesančią,
 Žalia rūta kalėda,

Vyšnių uogas geriančią,
Žalia rūta kalėda.

Pirma leidau brolelį,
Žalia rūta kalėda,

— Tu, gegula, tu mano,
Žalia rūta kalėda,

Paskui jaunas įėjau,
Žalia rūta kalėda.

Raibos plunksnos tai mano,
Žalia rūta kalėda.

Uždabojau mergele,
Žalia rūta kalėda,

— Tu, broleli jaunasai,
Žalia rūta kalėda,

Per dvarelį einančią,
Žalia rūta kalėda,

Kaip tu drįsai uošvijoje,
Žalia rūta kalėda?

Žalią rūtą nešančią,
Žalia rūta kalėda.

— Drįsau, drįsau ne vienas,
Žalia rūta kalėda.

— Tu mergele, tu mano,
Žalia rūta kalėda.

72

VAI, GRAUDINOSI DRABNA LAKŠTINGĖ

Vai, graudinosi drabna lakštingė,
Vai kalėda, drabna lakštingė,

Anksti išlėkus iš žalios girios,
Vai kalėda, iš žalios girios,

Anksti išvedus mažus vaikelius,
Vai kalėda, mažus vaikelius.

Nei jiems žvyrelio, nei purvynėlio,
Vai kalėda, nei purvynėlio,

Nei jiems rugienos, nei avižienos,
Vai kalėda, nei avižienos.

Vai, graudinosi sena motulė,
Vai kalėda, sena motulė,

Anksti išleidus savo dukrelę,
Vai kalėda, savo dukrelę.

Nei jai šarvelio, nei pasogėlio,
Vai kalėda, nei pasogėlio,

Nei jai bernelio, nei razumėlio,
Vai kalėda, nei razumėlio.

Vai, nesigraudink, sena močiute,
Vai kalėda, sena močiute,

Bus jai šarvelis ir pasogėlis,
Vai kalėda, ir pasogėlis,

Bus jai bernelis ir razumėlis,
Vai kalėda, ir razumėlis.

OI, ANT KALNELIO

MM -96

Oi, ant kalnelio grūšėlė stovėjo,
Vynelis vyno žaliasai.

Po ta grūšele aukselio krėslelis,
Vynelis vyno žaliasai.

Tame krėslely mergelė sėdėjo,
Vynelis vyno žaliasai.

Mergelė sėdėjo, vainikėlį pynė,
Vynelis vyno žaliasai.

Oi, ir papūtė šiaurasis vėjelis,
Vynelis vyno žaliasai.

Oi, ir nupūtė rūtų vainikėlį,
Vynelis vyno žaliasai.

Rūtų vainikėlį gilian Dunojėlin,
Vynelis vyno žaliasai.

Oi, ir atplaukė trise ribokėliai,
Vynelis vyno žaliasai.

Trys ribokėliai, mylimi berneliai,
Vynelis vyno žaliasai.

— Oi jūs, ribokėliai, mylimi berneliai,
Vynelis vyno žaliasai.

Oi, ar nepagavot rūtų vainikėlio,
Vynelis vyno žaliasai.

— Mes pagaut pagavom, bet kuo užmokėsi,
Vynelis vyno žaliasai?

— Pirmajam duosiu aukselio žiedelį,
Vynelis vyno žaliasai.

Antrajam duosiu aukselio irklelį,
Vynelis vyno žaliasai.

Trečiajam neteksiu — pati jauna teksiu,
Vynelis vyno žaliasai.

74

MESKIT MANE JAUNĄ

Meskit mane jauną,
Kad užvysčiau aukštą kalną,
Aukštą kalną, žalią girią,
Žalią girią, ąžuoliją!
Supkit, meskit kuo aukščiausiai,
Kad išvysčiau kuo toliausiai.
Kas meta, tam pyrago,
Kas nemeta, tam botago.

EISME NUEISME, DOBILIA

Eisme nueisme, dobilia,
 Galan laukelio, dobilia,
 Dobiliutėlis dobilia..

Kirpsme nukirpsme, dobilia,
 Žalio beržo viršūnėles, dobilia,
 Dobiliutėlis dobilia.

Imsme paimsme, dobilia,
 Dvejas trejas žirkles, dobilia,
 Dobiliutėlis dobilia.

Mes ten užvysme, dobilia,
 Savo tėvo dvarelį, dobilia,
 Dobiliutėlis dobilia.

Mes nueisme, dobilia,
 Savo tėvo dvarelin, dobilia,
 Dobiliutėlis dobilia.

VESTUVIŲ DAINOS

76

KAI AŠ BUVAU MAŽAS

Kai aš buvau mažas,
Mažas — nedidelis,
Nendrių lopšy gulėdamas,
Miego norėjau.

Per girelę jojau,
Girelė skambėjo,
Visų medžių rasa krito
Ant mano žirgelio.

Vai kai pasiūgėjau,
Vaikščioti pradėjau,
Ir nuvėjau in stonelį
Žirgelių žiūrėti.

Išjojau ant lauko,
Saulelė tekėjo,
Visų medžių rasa džiūvo
Ant mano žirgelio.

— Vai tėvuli manas,
Tėvuli širdele,
Katrą duosi man žirgelį
Joti į mergelę.

Jojau dajojau
Uošvelio dvarelį,
Jei ne žirgas, jei ne balnas,
Tai būčiau parpuolęs.

— Vai sūneli manas,
Didis artojėli,
Šyvas žirgas pabalnotas
Joti į mergelę.

Išėjo mergelė,
Balta lelijėlė,
Mano žirgą priimdama,
Mane pasdabojo.

Per laukelį jojau,
vėjelis šurmavo,
Kai primynė akmenėlį,
Ugnelė žėravo.

Žirgelį stonelėn,
Balnelį stonelėn,
Mane jauną bernužėlį
Aukštojon klėtėlėn.

Žirgui abrakėlio,
Čysto vandenėlio,
O man jaunam bernuželiui
Žaliojo vynelio.

NE BILE KRŪMO AŠ RYKŠTELĘ IŠLAUŠIU

MM ♩ = 138

Ne bi - le krū - mo aš rykš - te - lę iš lau - šiu,

ae bi - le mot - kos aš duk - re - lę pa im - siu.

Ne bile krūmo
Aš rykštelę išlaušiu,
Ne bile motkos
Aš dukrelę paimsiu.

Dav' man uošvelis
Saldaus gardaus vynelio,
Dav' švogerkėlė
Gliaudėtų riešutėlių.

Serbento krūmo
Aš rykštelę išlaušiu,
Tai slaunios motkos
Aš dukrelę paimsiu.

Dav' švogerkėlė
Gliaudėtų riešutėlių,
Davė uošvelė
Saldžių gardžių uogelių.

Jojo prijojo
Pilnas dvaras bernelių,
Korė nukorė
Pilnas tvoras balnelių.

Ne dėl vynelio
Didį kelią keliavau,
Ne dėl uogelių
Žirgelį turbavojau.

Statė pristatė
Pilnas stainias žirgelių,
Ėjo priėjo
Pilna klėtis bernelių.

Ne dėl riešutų
Purvynėlį mindžiojau,
Tik dėl mergelės
Aš kelelį keliavau,

Dėl uošvynėlės
Žirgelį turbavojau,
Dėl slaunumėlės
Purvynėlį mindžiojau.

PER ŠILELĮ JOJAU

Per ši - le - lį jo - jau, ši - le - ly su - sto - iau.

vi - du - ry, ši - le - lio šie - ne - lį šie - na - vau, šie - ne - lį šie - na - vau

Per šilelį jojau,
Šilely sustojau,
Vidury šilelio
Šienelį šienavau,
Šienelį šienavau.

Patalėlį klojau
Labai gailiai verkiau:
— Neleiski, motule,
Už šelmio bernelio,
Už šelmio bernelio.

Kepurė pakrypo,
Dalgelė atšipo,
Klausčiau mergužėlę,
Kur mano žirgelis,
Kur mano žirgelis.

Jis nemoka arti,
Nė šienelio piauti,
Tik jis jaunas moka
Karčemėlėj gerti,
Karčemėlėj gerti.

— Mergužėlė mano,
Balta lelijele,
Oi, ar negirdėjai
Žirgelio žvengiančio,
Žirgelio žvengiančio?

Nekrauki, motule,
Didelio kraitelio,
Aš jauna priskrausiu
Didelio vargelio,
Didelio vargelio.

— Girdėti girdėjau,
Laiko neturėjau,
Senai motinėlei
Patalėlį klojau,
Patalėlį klojau.

Nepilki, motule,
Pilnų paduškėlių,
Aš jauna prispilsiu
Gailių ašarėlių,
Gailių ašarėlių.

GAIDELIAI PRAGYDO

Gaideliai pragydo,	— Išeik, uošvytėle,
Šuneliai sulajo,	Sena motinėle,
Greitai puoliau prie langelio:	Atrakinki, atkabinki
Ar ne piršliai joja,	Varinius vartelius,
Ar ne piršliai joja?	Varinius vartelius.
Atjojo, prijojo	Vartelius rakino,
Prie aukšto dvarelio —	Nuo žirgų sodino,
Užrakinti, užkabinti	Nuo žirgelių sodindama,
Variniai varteliai,	Seklyčion vadino,
Variniai varteliai.	Seklyčion vadino.

Seklyčion vadino,
 Už stalo vadino,
 Už stalelio pasodinus,
 Midučiu vaišino,
 Midučiu vaišino.

LIETELIS LYNOJA

MM. 82

Lie - te - lis ly - no - ja, dva - riš - kiai at - jo - ja,

pa - si - žiū - riu pro lan - ge - lį - pro ša - lį pra - jo - ja, // pra - jo - (ja).

Lietelis lynoja,	— Sugrįžk, bernužėli,
Dvariškiai atjoja,	Sugrįžk, dobilėli,
Pasižiūriu pro langelį —	Duok su tavim paskalbėti
Pro šalį prajoja,	Nors pusvalandėlį,
Pasižiūriu pro langelį —	Duok su tavim paskalbėti
Pro šalį prajoja.	Nors pusvalandėlį.

— Grižte nesugrišiu,
Laiškelį rašysiu,
Pakol tave jaunuolėlę
Pas save atvadinsiu,
Pakol tave jaunuolėlę
Pas save atvadinsiu.

— Kur dèsi žirgelį,
Kur dèsi kraitelį,
O kur dèsi mane jauną,
Jauną jaunuolėlę,
O kur dèsi mane jauną,
Jauną jaunuolėlę?

Skynimėlį skinsiu,
Vainikėlį pinsiu,
Pakol tave jaunuolėlę
Pas save atvadinsiu,
Pakol tave jaunuolėlę
Pas save atvadinsiu.

— Žirgelį stainelèn,
Kraitelį svirnelin,
Tave jauną jaunuolėlę
Aukštajan svirnelin,
Tave jauną jaunuolėlę
Aukštajan svirnelin.

81

VAI TÈVULI ŠIRDELE

— Vai tėvuli širdele,
Vai tėvuli širdele,
Šerk man bėrą žirgelį,
Šerk man bėrą žirgelį.

— Vai sūneli raiteli,
Vai sūneli raiteli,
Imk vargelio mergele,
Imk vargelio mergele.

Vai močiute širdele,
Vai močiute širdele,
Katra imti mergelė,
Katra imti mergelė.

Ba vargelio mergelė,
Ba vargelio mergelė
Dirba darbus, dainuoja,
Dirba darbus, dainuoja.

O bagočiaus dukrelė,
O bagočiaus dukrelė
Guli lovoj, dejuoja,
Guli lovoj, dejuoja.

Nusipirkau žiedelį,
Nusipirkau žiedelį
Už du šimtu rublelių,
Už du šimtu rublelių.

Velei būčiau nusipirkęs,
Velei būčiau nusipirkęs
Juodbėrėlį žirgelį,
Juodbėrėlį žirgelį.

Tai būčiau jodinėjęs,
Tai būčiau jodinėjęs
Kaimelis nuo kaimelio,
Kaimelis nuo kaimelio.

Kur didesnis kaimelis,
Kur didesnis kaimelis,
Ten meilesnės mergelės,
Ten meilesnės mergelės.

Kur tankesnis sodelis,
Kur tankesnis sodelis,
Ten saldesnės vyšnėlės,
Ten saldesnės vyšnėlės.

82

SAULELĖ RAUDONA

Sau-le - lė rau - do - na, va - ka - ras ne - to - li,

pa-leisk ma-ne, mo-ti-nė-le, už sau-lės na - mo, // - mo.

Saulėlė raudona,
Vakaras netoli,
Paleisk mane, motinėle,
Už saulės namo,
Paleisk mane, motinėle,
Už saulės namo.

Eisiu į darželį,
Skinsiu tris žolynus,
Skinsiu broliui ir dieveriui,
Ir šelmiui berneliui,
Skinsiu broliui ir dieveriui,
Ir šelmiui berneliui.

Broleliui rūtelę,
Dieveriui mėtėlę,
O tam šelmiui bernuželiui
Gailiąją dilgelę,
O tam šelmiui bernuželiui
Gailiąją dilgelę.

Saulėlė raudona,
Vakaras netoli,
Paleisk mane, motinėle,
Už saulės namo,
Paleisk mane, motinėle,
Už saulės namo.

Eisiu į klėtelę,
Rėšiu tris drobeles,
Rėšiu broliui ir dieveriui,
Ir šelmiui berneliui,
Rėšiu broliui ir dieveriui,
Ir šelmiui berneliui.

Broleliui drobele,
Dieveriui abrusą,
O tam šelmiui bernuželiui
Storą pakulinį,
O tam šelmiui bernuželiui
Storą pakulinį.

Saulėlė raudona,
Vakaras netoli,
Paleisk mane, motinėle,
Už saulės namo,
Paleisk mane, motinėle,
Už saulės namo.

Eisiu į stainele,
Skirsiu tris žirgelius,
Skirsiu broliui ir dieveriui,
Ir šelmiui berneliui,
Skirsiu broliui ir dieveriui,
Ir šelmiui berneliui.

Broleliui žirgelį,
Dieveriui jautelį,
O tam šelmiui bernuželiui
Ožį pažabotą,
O tam šelmiui bernuželiui
Ožį pažabotą.

83

KAI MES AUGOM

MM♩=84

Kai mes au - g om trys jau - ni bro - le - liai,

nu - si - šė - rėm vi - si po žir - ge - lį, //ge-(lį).

Kai mes augom
Trys jauni broleliai,
Nusišėrėm
Visi po žirgelį,
Nusišėrėm
Visi po žirgelį.

Nusišėrėm
Visi po žirgelį,
Kaip tik joti
Pas jauną mergele,
Kaip tik joti
Pas jauną mergele.

— Vai mergele,
Močiutės dukrele,
Vai, ar eisi
Už manęs bernelio,
Vai, ar eisi
Už manęs bernelio?

— Vai berneli,
Tėvelio sūneli,
Roda būt eit
Už tavęs bernelio,
Roda būt eit
Už tavęs bernelio.

Roda eiti
Už tavęs bernelio,
Gaila palikt
Tėvelio dvarelį,
Gaila palikt
Tėvelio dvarelį.

— Vai mergele,
Močiutės dukrele,
Mano tėvo
Daug didesni dvarai,
Mano tėvo
Daug didesni dvarai.

Mano tėvo
Daug didesni dvarai,
Apie dvarą
Ievarai žaliavo,
Apie dvarą
Ievarai žaliavo.

Apie dvarą
Ievarai žaliavo,
Iš pakampių
Putinai žydėjo,
Iš pakampių
Putinai žydėjo.

Iš pakampių
Putinai žydėjo,
Viduj dvaro
Liepelė stovėjo,
Viduj dvaro
Liepelė stovėjo.

Viduj dvaro
Liepelė stovėjo,
Po ta liepa
Muzika gėjio,
Po ta liepa
Muzika gėjio.

Po ta liepa
Muzika gėjio,
Tenai šoka
Jaunas jaunimėlis,
Tenai šoka
Jaunas jaunimėlis.

Kai aš šokau
Su kaimo berneliu,
Mane jauną
Į šalužes blaškė,
Mane jauną
Į šalužes blaškė.

Mane jauną
Į šalužes blaškė,
Aplink eidams
Rūtelę nudraskė,
Aplink eidams
Rūtelę nudraskė.

Aplink eidams
Rūtelę nudraskė,
Nuo rankelių
Žiedelius numaušė,
Nuo rankelių
Žiedelius numaušė.

Nuo rankelių
Žiedelius numaustė,
Mane jauną
Ant juoko palaikė,
Mane jauną
Ant juoko palaikė,

Mane jauną
Ant rankelių nešė,
Aplink eidams
Vainikėlį taisė,
Aplink eidams
Vainikėlį taisė.

Kai aš šokau
Su savo berneliu,
Mane jauną
Ant rankelių nešė,
Mane jauną
Ant rankelių nešė.

Aplink eidams
Vainikėlį taisė,
Ant rankelių
Žiedelius užmaustė,
Ant rankelių
Žiedelius užmaustė.

Ant rankelių
Žiedelius užmaustė,
Mane jauną
Unare palaikė,
Mane jauną
Unare palaikė.

84

OI, KUR AŠ GĖRIAU, ULIAVOJAU

MM $\text{♩} = 90$

Oi, kur aš gėriau, uliavojau,
Sau jauną mergelę pasdabojau.

— Oi tu, mergele lelijėle,
Ar eisi už manęs bernužėlio?

Pas mus kalneliai alavėlio,
O akmenėliai sidabrėlio.

Teka upelis žalio vyno,
Iš kraštelių taisos žali šilkai.

Iš kraštelių taisos žali šilkai,
Per vidurį verčias balti perlai.

— Oi tu, berneli šidorėli,
Pas jus kalneliai pieskynėlio,

Pas jus kalneliai pieskynėlio,
O akmenėliai titnagėlio.

Teka upelis vandenėlio,
Iš kraštelių taisos žali maurai.

Iš kraštelių taisos žali maurai,
Per vidurį verčias balti žvyrai.

85

ANT KALNO RUGIAI

Ant kalno rugiai,
Sode obuoliai,
Ten vaikščiojo, uliavojo
Motulės dukra.

— Eik, dukra, namo,
Eik, viešnia, namo!
Kad atėjo šiaučiukėlis,
Ar eisi už jo?

— Eik, dukra, namo,
Eik, viešnia, namo!
Kad atėjo pisoraitis,
Ar eisi už jo?

— Aš neisiu namo
Ir neisiu už jo.
Sunki duona šiaučiukėlio,
Tik ylelė rankoj.

— Aš neisiu namo
Ir neisiu už jo.
Sunki duona pisoraičio,
Tik plunksnelė rankoj.

— Eik, dukra, namo,
Eik, viešnia, namo!
Kad atėjo kriauciukėlis,
Ar eisi už jo?

— Aš neisiu namo
Ir neisiu už jo.
Sunki duona kriauciukėlio,
Tik siūlelis rankoj.

— Eik, dukra, namo,
Eik, viešnia, namo!
Kad atėjo artojėlis,
Ar eisi už jo?

— Aš eisiu namo
Ir eisiu už jo.
Geras bus man bernužėlis,
Žemės artojėlis.

86

TAI GRAŽIAI BĖGA BĖRAS ŽIRGELIS

MM $\text{♩} = 140$

Tai gra-žiai bė - ga bė - ras žir - ge - lis, gal - ve - lę

pa - lenk - da - mas, gal - ve - lę pa - lenk - da - (mas).

Tai gražiai bėga
Bėras žirgelis,
Galvelę palenkdamas,
Galvelę palenkdamas.

Tai ten stovėta
Mano mergelės,
Už rūtelių darželio,
Už rūtelių darželio.

O kai pribėgo
Uošvio dvarelį,
Nustoj' bėgęs žirgelis,
Nustoj' bėgęs žirgelis.

Rūtelę skina,
Vainiką pina
Ir jauna gailiai verkia,
Ir jauna gailiai verkia.

Tai aš mislinau,
Tai aš dūmojau,
Ko sustojo žirgelis,
Ko sustojo žirgelis.

Rišau žirgelį
Vyšnių sodely,
Pas vyšnelių krūmelį,
Pas vyšnelių krūmelį.

Vai, linksta linksta
Vyšnių šakelės
Ant mano žirgužėlio,
Ant mano žirgužėlio.

O kad taip linktų
Uošvio širdelė
Leist už manęs dukrelę,
Leist už manęs dukrelę.

Tėvelis leidžia,
Močiutė žada,
Dukrelė pati neina,
Dukrelė pati neina.

— Ar aš ne baltas,
Ar ne raudonas,
Ar ne tėvo sūnelis,
Ar ne tėvo sūnelis?

— Nors tu ir baltas,
Nors ir raudonas,
Gaudi tavo širdelė,
Gaudi tavo širdelė.

O kai tu jojai
Viešu keleliu,
Žirgelį muštravojai,
Žirgelį muštravojai.

Kirtai žirgeliui
Vis per galvelę, —
Skaudėjo man širdelę,
Skaudėjo man širdelę.

87

BERNELI ŠIOKIS, BERNELI TOKIS

MM. 144

— Ber-ne - li šio - kis, ber - ne - li to - kis,

ber - ne - li pui - kuo - rė - li, ber - ne - li pui - kuo - rė - (li).

— Berneli šiokis,
Berneli tokis,
Berneli puikuorėli,
Berneli puikuorėli.

Oi, kam pastojai
Mergelei kelią,
Iš atpuskėlio einant,
Iš atpuskėlio einant?

— Už tai pastojau,
Kad pasdabojau,
Kad ji man graži buvo,
Kad ji man graži buvo.

Kasų geltonų,
Veidų raudonų,
Akyčių kaip žvakyčių,
Akyčių kaip žvakyčių.

— Oi, lenkės lenkės
Giedri saulelė
Margujų debesėlių,
Margujų debesėlių.

Oi, taip aš lenksiuos
Tavęs, berneli,
Keleliu sutikdama,
Keleliu sutikdama.

— Neišsilenkia
Giedri saulelė
Margujų debesėlių,
Margujų debesėlių.

Neišsilenksi
Manęs, mergele,
Keleliu sutikdama,
Keleliu sutikdama.

Oi, dreba dreba
Šile pušėlė,
Vėjelio papučiams,
Vėjelio papučiams.

Taip tu drebėsi,
Jauna mergele,
Kai mano valioj būsi,
Kai mano valioj būsi.

— Kad tu nelauktai,
Šelmi berneli,
Kad aš už tavęs eičiau,
Kad tavo valioj būčiau.

88

OI, AŠ VIENA SESELĖ

MM = 150

Oi, aš vie - na se - se - lė tarp de - vy -

- nių bro - le - lių, tai man ap - tvė - rė

rū - tai dar - že - lį po sek - ly - čios lan - ge - liu.

Oi, aš viena seselė
Tarp devynių brolelių,
Tai man aptvėrė rūtai darželį
Po seklyčios langelių.

Aš sėdžiu po langelių
Ir žiūriu pro langelį;
Vai, džiūsta vysta žalia rūtelė
Naujam rūtų daržely.

Ar nuo šiaurės vėjelio,
 Ar nuo gailių raselių,
 Ar nuo mergelės, tos vargdienėlės,
 Gailiųjų ašarėlių?

Nei nuo šiaurės vėjelio,
 Nei nuo gailiųjų raselių,
 Tik nuo mergelės, tos vargdienėlės,
 Gailiųjų ašarėlių.

89

ANT TĖVULIO DVARELIO

Ant tėvulio dvarelio
 Trys naujos stainelės,
 Tose stainelėse
 Sakalas čiulbėjo,
 Tose stainelėse
 Sakalas čiulbėjo.

— Oi žirgeli mano,
 Juodas juodbėrėli,
 Jau daugiau nešersiu
 Nuo tos subatėlės,
 Jau nebebalnosiu
 Nuo tos nedėlėlės.

Ne sakalo balselis,
 Ne girios paukštelis,
 Ale tėvo sūnelis
 Su žirgeliu kalba,
 Ale tėvo sūnelis
 Su žirgeliu kalba.

Krito berželio,
 Klevo lapeliai,
 Krito mano bernelio
 Gailios ašarėlės,
 Krito mano bernelio
 Gailios ašarėlės.

Ant tėvulio dvarelio
Trys rūtų darželiai.
Tuose darželiuose
Gegutė kukavo,
Tuose darželiuose
Gegutė kukavo.

— Oi rūtele mano,
Žalia garbuonėle,
Jau daugiau neskinsiu
Nuo šios subatėlės,
Jau nebedėvėsiu
Nuo šios nedėlėlės.

Ne gegutės balselis,
Ne girios paukštelis,
Ale motkos dukrelė
Su rūtele kalba,
Ale motkos dukrelė
Su rūtele kalba.

Krito darže diamedis,
Lelijos lapeliai,
Krito mano mergelės
Gailios ašarėlės,
Krito mano mergelės
Gailios ašarėlės.

90

OI TU RŪTELE, TU ŽALIOJI

MM = 132

— Oi tu rū - te - le, tu ža - lio - ji,

oi, ko tu ža - lia taip nu - vy - tai?

— Oi tu rūtele, tu žalioji,
Oi, ko tu žalia taip nuvytai?

Oi, ko tu žalia taip nuvytai,
Žalias šakeles kam apleidai?

— Oi, ko man žaliai nenuvysti,
Žalios šakelės neapleisti?

Ketina mane žalią nuskint
Ir vainikėlį žalią nupint,

Į čiužą šalį tai nuvežti,
Ir purvynėliu aplaistyti.

Ir purvynėliu aplaistyti,
Ir čebatėliais sumindžioti.

Rūdyk, vainike, purvynėly,
Uliok, mergele, tu pas mane.

— Oi tu mergele, tu jaunoji,
Vai, ko tu jauna taip nuliūdai?

Oi, ko tu jauna taip nuliūdai,
Baltas rankes kam apleidai?

— Oi, ko man jaunai nenuliūsti,
Baltos rankelės neapleisti.

Ketina mane tėvas nuduot
Už to bernelio nežinomo,

Kurio keleliu nesustikau,
Labos dienos neatdaviau.

Labos dienos neatdaviau,
Baltos rankelės nepadaviau.

91

ATNEŠKIT KRASELĘ

Atneškit kraselę,
Sodysim seselę,
Segsim rūtų vainikėlį
Paskutinį kartelį.

Išeikit broleliai,
Išeikit jaunieji,
Paklausykit, broluželiai,
Iš kur vėjelis pūtė.

Vai, ar iš rytelių,
Ar iš vakarėlių,
Ar iš tosios šalužėlės,
Kur gul mano tėvelis.

Kinkykit, broleliai,
Bėruosius žirgelius,
Aš važiuosiu į kalnelį
Atsisveikint tėvelį.

Vai, ne iš rytelių,
Ne iš vakarėlių,
Tik iš tosios šalužėlės,
Kur gul mano tėvelis.

Kalnelin eidama
Ir gailiai verkdamą:
— Kelkis kelkis, tėvužėli,
Aš tau pasikloniosiu.

— Nekelsiu, dukrele,
Nekelsiu, jaunoji,
Gana tu man kloniojaisi,
Į kalnelį leisdama.

92

TAI, STASIULI JAUNASAI

Tai, Stasiuli jaunasai,
Mes tave išleidžiame.
Mes tave išleidžiame,
Išleisdami pamokinam:
Nestatyk sa žirgelio
Po ievaro krūmeliu,
Ba ievaro krūmelis,
Neščėslyvas medelis —
Senos bitės spiečių neleidžia,
Margos paukštės uogų negeria.
Pastatyk sa žirgelį
Po putino krūmeliu,
Ba putino krūmelis
Tai ščėslyvas medelis —
Senos bitės spiečių leidžia,
Margos paukštės uogas geria.

KAD VEIK IŠAUŠTŲ AUŠRUŽĖ

MM. = 162

Kad veik iš - auš - tų auš - ru - žė, kad pa - te - kė - tų

sau - lu - žė, kad pa - ma - ty - čiau sa - vo ber - ny - tį par - jo - jant.

Kad veik išauštų aušružė,
 Kad patekėtų saulužė,
 Kad pamatyčiau savo bernytį
 Parjojant,
 Kad pamatyčiau savo bernytį
 Parjojant.

Parjoj bernytis per lankas,
 Parjoj jaunas per laukus,
 O ir pririšo bėrą žirgelį
 Prie vartų,
 O ir pririšo bėrą žirgelį
 Prie vartų.

T'įseit t'įseina mergytė,
 T'įseit t'įseina jaunoji,
 O kad įseitų dvaro vartelius
 Atrakyt,
 O kad įseitų dvaro vartelius
 Atrakyt.

— Lūkėk, bernyti, štunduką,
 Lūkėk, jaunas, ir antrą,
 Lūkėk, bernyti, du tris štundelius,
 Nespėju,
 Lūkėk, bernyti, du tris štundelius,
 Nespėju.

— Bepigu tav' yr' neatspėti,
 Su draugalėliais kalbėti,
 O aš viens jaunas vargo bernytis
 Ant oro,
 O aš viens jaunas vargo bernytis
 Ant oro.

Nudirgs ir mano žirgelis,
 Nudirgs ir tymo balnelis,
 Nudirgs ir mano puikūs rūbeliai
 Dėl tavęs,
 Nudirgs ir mano puikūs rūbeliai
 Dėl tavęs.

94

TU, AŽUOLE PLAČIALAPI

Tu, ažuole plačialapi,
 Nestovėki prie kelelio.

Nestovėki prie kelelio,
 Nelinguoki į šales.

Vai, atpučia šiaurus vėjas,
 Nulauš tavo žalias šakas.

Nulauš tavo žalias šakas,
 Nukris tavo žali lapai.

Tu, mergele, tu, jaunoji,
 Nesėdėki už stalelio.

Nesėdėki už stalelio,
 Nerymoki ant rankelių.

Nerymoki ant rankelių,
 Pažiūrėki pro langelį.

Vai, atjoja raitų pulkas,
 Būbnydami, grajydami.

Būbnydami, grajydami,
 Šaudydami, giedodami.

O tik vienas labai smūtnas,
 Tavęs jaunos puldytojas.

Tavęs jaunos puldytojas,
 Vainikėlio nuimtojas.

Vainikėlio nuimtojas
 Ir žiedelio mainytojas.

KAS GRAŽIAI DŪZGIA

Kas gražiai dūzgia? —	Ėmė paėmė
Trake bitinėlis,	Už baltų rankelių,
Kas gražiai žydi? —	Vežė nuvežė
Šile putinėlis.	Už aukštų kalnelių.
Kas gražiai žydi? —	— Tu ten sudžiūsi,
Šile putinėlis.	Kaip šieno kuokštelė,
Kas gražiai joja? —	Tu sujuoduosi,
Broliukų pulkelis.	Kaip pečiaus kaktelė.
— Jokit užjokit	Tu ten siūbuosi,
I mano močiutę	Kaip marių nendrelė,
Ir pasdabokit	Marių nendrelė,
Močiutės dukrelę.	Vėjelio pučiama.
Jojo užjojo	Balsi išbalsi,
Varšuvos žalnieriai	Kaip balta drobelė,
Ir pasdabojo	Tik ne martausi,
Lietuvos mergele.	Kaip sviete martelės.

TAI GRAŽIAI ŽYDI ŠILE PUTINĖLIS

MM. $\text{♩} = 100$

Tai gra - žiai žy - di ši - le pu - ti - nė - lis,

tai gra - žiai dūz - gia so - de bi - ti - nė - lis, // -nė-(lis).

Tai gražiai žydi
Šile putinėlis,
Tai gražiai dūzgia
Sode bitinėlis,
Tai gražiai dūzgia
Sode bitinėlis.

Tai gražiai dūzgia
Sode bitinėlis,
Tai gražiai joja
Brolelių pulkelis,
Tai gražiai joja
Brolelių pulkelis.

— Kai josit, broleliai,
Šiuo viešu keleliu,
Užjokit, broleliai,
Nors pas motinėlę,
Užjokit, broleliai,
Nors pas motinėlę.

Tai gražiai dūzgia
Sode bitinėlis,
Tai gražiai joja
Bernelių pulkelis,
Tai gražiai joja
Bernelių pulkelis.

— Nė aš pats josiu,
Nė pulkelį leisiu,
Nuilsę žirgeliai,
Nuvargę broleliai,
Nuilsę žirgeliai,
Nuvargę broleliai.

— Kai josit, broleliai,
Šiuo viešu keleliu,
Užjokit, broleliai,
Nors pas mergužėlę,
Užjokit, broleliai,
Nors pas mergužėlę.

Ten nér jūrų marių,
Čysto vandenėlio,
Nė lygių laukelių,
Baltų dobilėlių,
Nė lygių laukelių,
Baltų dobilėlių.

— Tai aš patsai josiu
Ir pulkelį leisiu,
Neilsę žirgeliai,
Nevargę berneliai,
Neilsę žirgeliai,
Nevargę berneliai.

Nė lygių laukelių,
Baltų dobilėlių,
Nė naujų stonelių,
Nė pravarnėlių,
Nė naujų stonelių,
Nė pravarnėlių.

Ten yra jūros marios
Čysto vandenėlio,
Yr' lygios lankelės
Baltų dobilėlių,
Yr' lygios lankelės
Baltų dobilėlių.

Tai gražiai žydi
Šile putinėlis,
Tai gražiai dūzgia
Sode bitinėlis,
Tai gražiai dūzgia
Sode bitinėlis.

Yr' lygios lankelės,
Baltų dobilėlių,
Yr' naujos stoneles,
Yr' pravarinėliai,
Yr' naujos stoneles,
Yr' pravarinėliai.

PAVASARIO DIENELE

MM $\text{♩} = 100$

Pa - va - sa - rio die - ne - lę sė - jau dar -

- že rū - te - lę, ir sė - da - ma, ir ra - vė -

- da - ma su rū - te - le kal - bė-(jau).

Pavasario dienele
Sėjau darže rūtelę,
Ir sėdama, ir ravėdama
Su rūtele kalbėjau.

Į vežimėlį sėdau,
Rūtelei dėkavoju.
Dėkui, dėkui žaliai rūtelei,
Ką gražiai išnešioju.

— Oi rūta, rūtytėlė,
Žalioji garbanėlė,
Ištekėsiu, tai nelūkėsiu,
Tave žalią paliksiu.

O sena motinėle
Po durų vaikštinėjo,
Vaikščiodama dievulį prašė,
Kad lietulis nelytų.

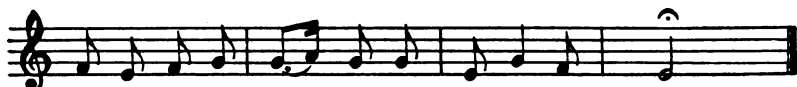
Žirgeliai sukinkyta,
Pas gonkas sustatyta —
Laikas, laikas mūsų sesutei
Į vežimėlį sėstis.

Kad lietulis nelytų
Ir vėjelis nepūstų,
Kad girdėčiau savą dukrelę,
Keleliu ateinančią.

BROLELIAI MANO, JAUNIEJI MANO

MM $\text{♩} = 72$

— Bro-le-liai ma-no, jau-nie-ji ma-no, kin-ky-ki-

; te žir-ge-lius, va-žiuo-sim baž-ny-tė-lėn

— Broleliai mano,
Jaunieji mano,
Kinkykite žirgelius,
Važiuosim bažnytėlėn.

— Dukrele mano,
Jaunoji mano,
Tu man jauna skloniojais,
Kai kalnelin lydėjai.

Kai davažiuosim
Aukštą kalnelį,
Stabdykite žirgelius,
Užėsiu aš kalnelin.

— Motule mano,
Širdele mano,
Mažas mano šarvelis, —
Bus mažai dovanėlių.

Kalneliu ėjau,
Klupo kojelės,
Klupo eiklios kojelės,
Linko mikli galvelė.

— Dukrele mano,
Jaunoji mano,
Aš tau duosiu žodelį,
Aš tau duosiu žodelį.

— Motule mano,
Širdele mano,
Aš tau senai skloniosiuos,
Aš tau senai skloniosiuos.

Pirmam dovanok,
Antram dėkavok,
Trečiam palenk galvelę,
Trečiam palenk galvelę.

Palenk galvelę,	Vai, likau, likau
Kalbėk žodelį.	Aš siratėlę
Vibočykit, broleliai,	Dvejų trejų metelių,
Aš esmu siratėlė.	Dvejų trejų metelių.

Vai, tai nebuvo,
Kam pamokyti,
Kaip dovanėles austi,
Kaip šarvelis sukrauti.

99

OI TU, KASELE, ŠILKŲ SAUJELE

Oi tu, kasele, šilkų saujele,
Neilgai dryksosi per liemenėlį.

Šiandien dienele lig vakarėlio,
Rytoj rytelį ik pusrytelių.

Ims vainikėlį, dės nuometėlį,
Skirs mane jauną nuo seserėlių.

Skirs tave jauną nuo seserėlių,
Kaip žalią rūtą nuo lelijėlių.

Skirs tave jauną nuo brolužėlių,
Kaip žalią rūtą nuo diemedėlio.

— Vai, išeik, išeik, sena močiute,
Vai, paduok, paduok man vainikėlį.

Vai, paduok, paduok man vainikėlį,
Eisiu pavaikščiot po jaunimėlį.

— Gana, dukrele, gana, jaunoji,
Gana vaikščioti po jaunimėlį.

Vai, kai aš sėdau į kariatėlę,
Lenkiau galvelę į jaunimėlį.

Lenkiau galvelę į jaunimėlį,
Puolė rūtelė į purvynėlį.

100

GĖRIAU ALUTĮ, GRAŽIAI DAINAVAU

Gėriau alutį,	Kožnai šakaitei .
Gražiai dainavau,	Aukso spurgaitis,
Gėriau alutį,	Kožnai šakaitei
Gražiai dainavau,	Aukso spurgaitis, —
O kas išrašė	Ant viršūnėlės
Mano veidelį,	Gegutė rymo,
O kas išrašė	Ant viršūnėlės
Mano veidelį.	Gegutė rymo.

Apynys leido	Kukavo rytą
Plačius laiškelių,	Ir vakarėlį,
Apynys leido	Kukavo rytą
Plačius laiškelių, —	Ir vakarėlį,
Tai tas išrašė	Kol iškukavo
Mano veidelius,	Iš motinėlės,
Tai tas išrašė	Kol iškukavo
Mano veidelius.	Iš motinėlės.

Iš motinėlės
 Baltą dukrele,
 Iš motinėlės
 Baltą dukrele,
 Iš tetušelio
 Didžią dalele,
 Iš tetušelio
 Didžią dalele.

Iš sesutėlės
 Rūtų kvietkelį,
 Iš sesutėlės
 Rūtų kvietkelį,
 Iš brosvotėlio
 Širmą žirgelį,
 Iš brosvotėlio
 Širmą žirgelį.

101

APYNĖLI PURONĖLI, APYNĖLI ŽALIASAI

MM 78

A - py - nė - li pu - ro - nė - li, a - py - nė - li ža - lia - sai,

ta - ve ža - lia so - di - no, ma - ne ma - žą sū - pa - vol!

Apynėli puronėli,
 Apynėli žaliasai,
 Tave žalią sodino,
 Mane mažą sūpavol

Apynėli puronėli,
 Apynėli žaliasai,
 Tave jauną sklėnyčion,
 Mane jauną seklyčion!

Apynėli puronėli,
 Apynėli žaliasai,
 Tave žalią smaigino,
 Mane jauną mokino!

Apynėli puronėli,
 Apynėli žaliasai,
 Tave žalią ant stalo,
 Mane jauną už stalo!

Apynėli puronėli,
 Apynėli žaliasai,
 Tau šakelės nuskynė,
 Man kaseles išpynė!

Apynėli puronėli,
 Apynėli žaliasai,
 Tave žalią čestavoj,
 Mane jauną muštravoj!

AR AŠ NESAKIAU

Ar aš ne - sa - kiau tau, se - sy - tē - le,

neik per li - nų lau - ke - lį, ža - lių li - nų lau - ke - lį.

Ar aš nesakiau

Tau, sesytėle,

Neik per linų laukelį,

Žalių linų laukelį.

Oi, užkris, užkris

Tau už kaselių

Žalių linų laiškėlis,

Mėlynasis žiedelis.

Ne vienai dienai,

Ne valandėlei, —

Visam tavo amželiui,

Kolei gyva galvelė.

Ar aš nesakiau

Tau, broliuželi,

Neik per miežių laukelį,

Žalių miežių laukelį.

Oi, užkris, užkris

Už kepurėlės

Žalių miežių laiškėlis,

Geltonasis žiedelis.

Ne vienai dienai,

Ne valandėlei, —

Visam tavo amželiui,

Kolei gyva galvelė.

OI, EISIU, EISIU

Oi, ei - siu, ei - siu, aš čia ne - bū - siu:

čia ne ma - no na - me - liai.

Oi, eisiu, eisiu,

Aš čia nebūsiu:

Čia ne mano nameliai.

Čia juoda duona

Ir tos neduoda —

Svirnelį užrakinta.

Kad ilgiau būčiau,
Didžiau sudžiūčiau,
Kaip nendrelė svyruočiau.

Kad' tu nerasi
Svirne skrynelės,
Staklelės' audėjėlės,

Svyruoj' nendrelė
Ant ežerėlio,
Ant čysto vandenėlio.

Kad' reiks samdyti,
Kad' reiks maldyti
Svetimą audėjėlę.

Oi, pasigesi
Manęs, močiute,
Su viena valandėle,

Per dieną audė,
Mastą išaudė,
Nendrės skietą sulaužė.

Oi, laužė, laužė
Nendrės skietelį,
Darkė ploną drobelę.

104

OI, GIRIA, GIRIA

MM $\text{♩} = 66$

Oi, gi - ria, gi - ria, ža - lia gi - re - lė

pil - na drab - nų paukš - te - liu.

Oi, giria, giria,
Žalia girelė
Pilna drabnų paukštelių,
Pilna drabnų paukštelių.

Oi, leidžia, leidžia
Motka dukrelę
Į svetimą šalelę,
Į svetimą šalelę.

Gražioj dienelej
Gražiai giedojo,
Ūkanėlėj — liūdėjo,
Ūkanėlėj — liūdėjo.

O beleisdama,
Gailiai verkdamą:
Nėr' vierniausios slūgelės,
Nėra mano dukrelės.

Prisisamdysi,
 Senoj motule,
 Svetimų verpėjėlių,
 Svetimų audėjėlių.

Oi, audė audė —
 Šeivos neišaudė,
 Veržė drobės kraštelį,
 Veržė drobės kraštelį.

105

JONUK, BROLIUKAI, MOKĖK ŠĖNAVOTI

MM ♩ = 76

Jo - nuk bro - liu - kai mo - kėk šė - na - vo - ti —

ne - kėlk jos anks - ti ry - te - lį. duok jai pa - mie - go - ti, //-go-(ti).

2, 3 p. var.

Kad ne - tirp - tų jos ran - ke lės nuo sun - kių dar - be - liu. irt. t.

Jonuk, broliukai,
 Mokėk šėnavoti —
 Nekelk jos anksti rytelį,
 Duok jai pamiegoti,
 Nekelk jos anksti rytelį,
 Duok jai pamiegoti.

Kad netirptų jos rankelės
 Nuo sunkių darbėlių,
 Kad neskaudėtų širdelė
 Nuo rūščių žodelių,
 Kad neskaudėtų širdelė
 Nuo rūščių žodelių.

Kad neeitų per laukelį,
Rankeles suėmus,
Kad nešauktų motinėlės
Balsu gegutėlės,
Kad nešauktų motinėlės
Balsu gegutėlės.

106

OI, TRUMPOS, TRUMPOS

Oi, trumpos, trumpos
Man pas močiutę
Mano jaunos dienelelės,
Mano jaunos dienelelės.

Nepastatysit
Bėro žirgelio
Mano skrynios vietelėj,
Mano skrynios vietelėj.

Oi, maža, maža
Man pas brolelį,
Maža mano dalelė,
Maža mano dalelė.

O aš išeisiu,
Aš išvažiuosiu
Ir daugiau nebegrišiu,
Ir daugiau nebegrišiu.

Oi, bodžias, bodžias
Manęs broleliai,
Mano margų skrynelių,
Mano margų skrynelių.

Paliksiu — gieda,
Paliksiu — šoka,
Paliksiu — gailiai verkia,
Paliksiu — gailiai verkia.

Nesibodėkit
Manęs, broleliai,
Mano margų skrynelių,
Mano margų skrynelių.

Sesutės gieda,
Broleliai šoka,
Motulė gailiai verkia,
Motulė gailiai verkia.

Nepasisėsit
Rugių bačkelės
Mano rūtų daržely,
Mano rūtų daržely.

Ten rasiu šoka,
Ten rasiu gieda,
Ten rasiu manęs laukia,
Ten rasiu manęs laukia.

Marčiukės gieda,	Oi, užžels, užžels
Dieveryš šoka,	Man pas močiutę
Anyta manęs laukia,	Mano rūtų darželis,
Anyta manęs laukia.	Mano rūtų darželis.

Oi, užaugs, užaugs
Man pas močiutę
Mani siauri takeliai,
Mani siauri takeliai.

107

ŠĮ RUDENĖLĮ, PER RUDENĖLĮ

Šį rudenėlį, per rudenėlį,
Žirgelį muštravojau,
Žirgelį muštravojau.

Išmuštravojau bėrą žirgelį
Pas rūtelių darželį,
Pas rūtelių darželį.

Radau mergele, radau jaunąją
Žaliam rūtų daržely,
Žaliam rūtų daržely.

Rūteles skynė, vainiką pynė,
Ant galvelės sau dėjo,
Ant galvelės sau dėjo.

Vai, ant galvelės, vai, ant glotniojos,
Už geltonų kaselių,
Už geltonų kaselių.

Vai, bodis, bodis manęs broleliai
Šį mielą rudenėlį,
Šį mielą rudenėlį.

Išsibodėsit manęs, broleliai,
Už vieno vakarėlio,
Už vieno vakarėlio.

Tai neprisėsit rugių kvietelių
Vietoj mano kraitelio,
Vietoj mano kraitelio.

Nepriganysit bėrų žirgelių
Vietoj žalių rūtelių,
Vietoj žalių rūtelių.

Paliksiu smūtnus, paliksiu liūdnus,
Paliksiu gailiai verkiant,
Paliksiu gailiai verkiant.

Ten rasiu griežiant, ten rasiu šokant,
Ten rasiu meiliai laukiant,
Ten rasiu meiliai laukiant.

Dieveryš griežia, mošelės šoka,
Anyta meiliai laukia,
Anyta meiliai laukia.

Parves martelę, žalią rūtelę,
Nameliams gospadinę,
Nameliams gospadinę.

Tai plonai verpia, tai tankiai audžia,
Tai žemai rugius piauna,
Tai žemai rugius piauna.

O kai aš buvau pas motinėlą,
Aš jauna darbininkė,
Aš jauna darbininkė.

Ilgį sieksneliai, plonos drobėlės —
Aš jauna darbininkė,
Aš jauna darbininkė.

O kai atėjau pas anytėlę —
Aš jauna, ultoikėlė,
Aš jauna, ultoikėlė.

Trumpi sieksneliai, storos drobelės —
Aš jauna, ultoikėlė,
Aš jauna, ultoikėlė.

Vartai prakelti, langai praverti —
Čionai mūsų sesutė,
Čionai mūsų sesutė.

— Sesele mūsų, jaunoji mūsų,
Kur dėjai vainikėlį,
Kur dėjai vainikėlį?

— Broleliai mano, jaunieji mano,
Čionai tokia šalelė,
Čionai tokia šalelė.

Čionai pabrangę žalios rūtelės
Ir žali žolynėliai,
Ir žali žolynėliai.

Čionai atpigę krome siūleliai
Ir balti čepčiukėliai,
Ir balti čepčiukėliai.

AUGO SODELY ŽALIA VEJELĖ

Augo sodely žalia vejelė,
Augo motulės graži dukrelė,
Augo motulės graži dukrelė.

Vai, ir atjojo jaunas bernelis,
Ir pažadėjo mane tėvulis,
Ir pažadėjo mane tėvulis.

Tėvuli mano, sena galvele,
Kam pažadėjai mane berneliui,
Kam pažadėjai mane berneliui?

Ar aš neskėliau ankstų rytelių,
Ar aš nedirbau sunkių darbelių,
Ar aš nedirbau sunkių darbelių?

Kėliaus rytelių nepabudinta,
Dirbau darbelius neparaginta,
Dirbau darbelius neparaginta.

Tėvuli mano, sena galvele,
Neužkiloki dvaro vartelių,
Neužkiloki dvaro vartelių.

Neužkiloki dvaro vartelių,
O gal sugrįšiu nors už metelių,
O gal sugrįšiu nors už metelių.

Motule mano, sena galvele,
Neišrėžyki plonų drobelių,
Neišrėžyki plonų drobelių.

Neišrėžyki plonų drobelių,
O gal sugrįšiu nors už metelių,
O gal sugrįšiu nors už metelių.

Broleli mano, gražus vardeli,
Neišparduoki šyvų žirgelių,
Neišparduoki šyvų žirgelių.

Neišparduoki šyvų žirgelių,
O gal sugrįšiu nors už metelių,
O gal sugrįšiu nors už metelių.

Sesute mano, jaunoji mano,
Neišnaikinki rūtų darželio,
Neišnaikinki rūtų darželio.

Neišnaikinki rūtų darželio,
O gal sugrįšiu nors už metelių,
O gal sugrįšiu nors už metelių.

SESUTE JAUNOJI, KO NEVERKI

— Sesute jaunoji,
Ko neverki,
Ko savo tėvelių
Nevirkdini?

— Verks mano broleliai
Nevirkdinti,
Man bėrą žirgelį
Paskirdami.

— Verks mano tėveliai
Nevirkdinti,
Man didį kraitelį
Paskirdami.

— Sesute jaunoji,
Ko neverki,
Ko savo sesučių
Nevirkdini?

— Sesute jaunoji,
Ko neverki,
Ko savo brolelių
Nevirkdini?

— Verks mano sesutės
Nevirkdintos,
Man žalias rūteles
Paskirdamos.

ANKSTI RYTELĮ KĖLIAU

MM ♩ = 84

Anks-ti ry-te-lį kė-liau, šul-nin van-de-nė-lio e-jau,

pa-si-sė-mus van-de-nė-liu, bal-tai bur-nė-lę prau-siau

Anksti rytelį kėliau,
Šulnin vandenėlio ėjau,
Pasisėmus vandenėlio,
Baltai burnelę prausiau.

Baltai burnelę prausiau,
Už stalelio aš sėdėjau,
Už stalelio sėdėdama,
Per langelį žiūrėjau.

Per langelį žiūrėjau,
 Su rūtele kalbėjau:
 — Oi tu, rūta, tu žalioji,
 Kvietkeli kvepiančioji,

Jau nuo šios nedélélės,
 Tavęs žalios aš nesėsiu.
 Aš paliksiu žalią rūtelę
 Jauniausiai seserėlei.

Žirgeliai sukinkyti,
 Prie gonkų pastatyti,
 Laikas, laikas mūs' sesulei
 Į vežimėlį sėsti.

Sėdau į vežimėlį,
 Labai gailiai verkdamą,
 O iš šalių jauni broleliai
 Seseleį ramindami.

Vežė mane, martelę,
 Šešiom porom žirgelių,
 O iš šalių du dieverėliai,
 Martelę virkdydami.

Nuims tau valionėlį,
 Uždės tau nuometėlį,
 Žarstys, barstys žalią rūtelę
 Po bernelio kojėlėm.

Po klėtelę vaikščiojau,
 Rūtelei dėkavojau:
 — Ačiū, ačiū žaliai rūtelei,
 Ką gražiai išnešiojau.

111

TU, RŪTELE, TU, ŽALIOJI

MM ♩ = 90

— Tu, rūtele, tu, žalioji,
 Tu, rūtele garbuonėle,
 Oi, kodėl nežalia,
 Kodėl nekudriava?

— Kam man būti tokiai žaliai,
 Kam man būti ir kudriavai,
 Kad lietutis lyja
 Ir vėjelis pučia.

— Tu, mergele, tu, jaunoji,
 Tu, mergele lelijėle,
 Oi, kodėl taip smūtna,
 Kodėl nevesela?

— Kol man būti ir nesmūtnai,
 Kol man būti ir veselai,
 Kad žada motulė
 Taip toli nuduoti.

Verkė senas tėvužėlis,
Po abarą vaikščiodamas:
— Nėr mano dukreies
Ir palšų jautelių.

Verkė jaunas brolužėlis,
Po stainelę vaikščiodamas:
— Nėr mano sesulės
Ir šyvų žirgelių.

Verkė mano seserėlė,
Po darželį vaikščiodama:
— Nėr mano sesulės
Ir žalios rūtelės.

Džiaugės senas šešurėlis,
Po dvarelį vaikščiodamas:
— Parveža martelę,
Parbaubia jauteliai.

Džiaugės mano dieverėlis,
Po stainelę vaikščiodamas:
— Parveža martelę,
Paržvengia žirgeliai.

Džiaugės jaunos mošytėlės,
Po darželį vaikščiodamos:
— Parveža martelę
Ir žalią rūtelę.

Džiaugės sena anytėlė,
Po klėtelę vaikščiodama:
— Parveža martelę
Ir margą skrynelę.

112

TĖVUŽELI, IŠSIILGSI MANĖS

Tėvuželi, išsiilgsi manės,
Senutėli, išsiilgsi manės:
Tu nueisi į pošnelę,
Kur piovėm žalius rugelius, —
Ten nerasi manės.

Motinėlė, išsiilgsi manės,
Širdužėlė, išsiilgsi manės:
Tu nueisi į seklyčią,
Kur audėm aštuonianyčius, —
Ten nerasi manės.

Brolužėli išsiilgsi manęs,	Seserėle, išsiilgsi manęs,
Sakalėli, išsiilgsi manęs:	Lelijėle, išsiilgsi manęs:
Tu nueisi į jaunimą,	Tu nueisi į darželį,
Kur šokom mudu, uliojom, —	Kur sėjom žalią rūtelę, —
Ten nerasi manęs.	Ten nerasi manęs.

113

DAI, NUSILEIDO ŠVIESI SAULUTĖ

Dai, nusileido šviesi saulutė
 Už kalno,
 Dai, nusileido šviesi saulutė
 Už kalno.

Dai, atsisėdo mūsų Juzziutė
 Už stalo,
 Dai, atsisėdo mūsų Juzziutė
 Už stalo.

Dai, užkukavo pilka gegutė
 Už lango,
 Dai, užkukavo pilka gegutė
 Už lango.

Dai, užvirkavo mūsų Juzziutė
 Už stalo,
 Dai, užvirkavo mūsų Juzziutė
 Už stalo.

Nustok, nustok gi, pilka gegute,
 Kukuoti,
 Nustok, nustok gi, pilka gegute,
 Kukuoti.

Nustok, nustok gi, mūsų Juzziute,
 Verkauti,
 Nustok, nustok gi, mūsų Juzziute,
 Verkauti.

Buvo gi laiko trys nedélélès
Kukuoti,
Buvo gi laiko trys nedélélès
Kukuoti.

Neverk, neverki, mūsų Juziute,
Jaunoji,
Neverk, neverki, mūsų Juziute,
Jaunoji.

Buvo gi laiko trys nedélélès
Verkauti,
Buvo gi laiko trys nedélélès
Verkauti.

Dél ko, Juziute, baltas rankeles
Sunèrei,
Dél ko, Juziute, baltas rankeles
Sunèrei?

Pakelk, pakelki tu gi, Juziute,
Galvelę,
Pakelk, pakelki tu gi, Juziute,
Galvelę.

Raznerk, raznerki tu gi, Juziute,
Rankeles,
Raznerk, raznerki tu gi, Juziute,
Rankeles.

Verki, Juziute, verki, jaunoji,
Mes tavęs pagailėsime,
Verki, Juziute, verki, jaunoji,
Mes tavęs pagailėsime.

Vai, kai ten verksi, tai mes tavęs
Neregėsime,
Vai, kai ten verksi, tai mes tavęs
Neregėsime.

VAI, AŠ IŠEISIU

MM ♩ = 196

Vai, aš iš - ei - siu ant tē - vu - lio dva - re - lio,

vai, aš pas - rem - siu ant rū - te - lių dar - žė-(lio).

Vai, aš išėisiu
Ant tėvulio dvarelį,
Vai, aš pasremsiu
Ant rūtelių darželio.

Vai, aš išėisiu
Ant brolelio dvarelį,
Vai, aš pasremsiu
Ant margo vežimėlio.

Vai, aš pasremsiu
Ant rūtelių darželio,
Vai, aš kalbėsiu
Su rūtele žodelį.

Vai, aš pasremsiu
Ant margo vežimėlio,
Vai, aš kalbėsiu
Su broleliu žodelį.

— Vai, rūta, rūta,
Rūtele garbuonėle,
Kas tave sėjo,
Tave žalią rūtelę?

— Vai, broli, broli,
Broleli sakalėli,
Dar nekinkyki
Savo šyvų žirgelių.

Kas tave sėjo,
Tave žalią rūtelę,
Kas tave skynė,
Žaliąjį vainikėlį?

Dar nekinkykį
Savo šyvų žirgelių,
Dar aš pabūsiu
Pas sa radną motulę.

Dar aš prisėsiu
Nors žaliųjų linelių,
Dar aš priausiu
Nors baltųjų drobelių.

RUOŠKIS, SESUTE, RUOŠKIS, JAUNOJI

— Ruoškis, sesute, ruoškis, jaunoji,
Jau žirgeliai sukinkyti,
Prie gonkelių sustatyti,
Sėskis ir važiuok.

— Dar nesisėsiu, dar nevažiuosiu,
Savo mielai motinėlei padėkavosiu:
Dėkui, motute, dėkui, senute,
Kad sukrovei man kraitelį, daugiau nebereiks.

— Ruoškis, sesute, ruoškis, jaunoji,
Jau žirgeliai sukinkyti,
Prie gonkelių sustatyti,
Sėskis ir važiuok.

— Dar nesisėsiu, dar nevažiuosiu,
Savo senam tėveliui padėkavosiu:
Dėkui, tėveli, dėkui, senasis,
Kad užgodei man žirgelį, daugiau nebereiks.

— Ruoškis, sesute, ruoškis, jaunoji,
Jau žirgeliai sukinkyti,
Prie gonkelių sustatyti,
Sėskis ir važiuok.

— Dar nesisėsiu, dar nevažiuosiu,
Savo mielam broliukui padėkavosiu:
Dėkui, broliukai, dėkui, jaunasis,
Kad užtvėrei man darželį, daugiau nebereiks.

— Ruoškis, sesute, ruoškis, jaunoji,
Jau žirgeliai sukinkyti,
Prie gonkelių sustatyti,
Sėskis ir važiuok.

— Dar nesiruošiu, dar nevažiuosiu,
Savo mielai sesutelei padėkavosiu:
Dėkui, sesute, dėkui, jaunoji,
Kad nupynei vainikėlį, daugiau nebereiks.

JAU ŽIRGAI SUKINKYTI

MM = 162

Jau žir-gai su - kin-ky-ti, prie gon-kų pa - sta - ty - ti,

če - sas, me - tas mū - sų se - su - tei į ve - ži - mė - li sės-(ti).

Jau žirgai sukinkyti,
 Prie gonkų pastatyti,
 Čėsas, metas mūsų sesutei
 Į vežimėlį sėsti.

Būčiau seniai įsėdus,
 Iš dvaro išvažiavus,
 Neišeina miela močiutė,
 Neneša dovanėlių.

Močiutė išeidama,
 Dovanas išnešdama:
 — Oi, dalyk, dalyk, mano dukrele,
 Gaminki sau vietele.

Drobeles išrėžinau,
 Dovanas išdalinau
 Ir sugaminau jau sau vietele,
 Sau didelį vargelį.

Važiavau per jūružes,
 Mėlynais akmenužiais,
 O ir iškilo šiaurys vėjelis,
 Nupūtė vainikėlį.

Nupūtē vainikēļi
 Į jūru gilumēļi,
 Čia plaukē narstē trys gaigalēļiai,
 Maružių pakraštēļy.

— Jūs, sieri gaigalēļiai,
 Maružių paukštelēļiai,
 Tik jūs išimkit man vainikēļi
 Iš maružių dugnelio.

— Rodi būt pasinerti,
 Rodi būtum išimti,
 Tik stovi laukia trys strielčiukēļiai,
 Nori mumis pašauti.

Nors jie mus ir pašautų,
 Plunksneles padulkintų,
 Ateina šiltas pavasarēlis,
 Atžels mūsų plunksnelės.

117

OI, ŪŽIA, ŪŽIA GĖRIOJ MEDELIAI

Oi, ūžia, ūžia
 Gėrioj medeliai, —
 Maži mano broleliai.

Oi, užaugs, užaugs
 Mano broleliai,
 Pakirs gėrioj medelį.

Girelėj kirto,
Girelėj tašė,
Pakelėje pastatė.

Dukrelę veža,
Kelelis dunda,
Ji jauna gailiai verkia.

Oi, ir pastatė
Aukštą klėtelę
Ant keturių kampelių.

— Oi, tylėk neverk,
Mūsų sesule —
Mes dažnai aplankysim.

Oi, kas kampelis,
Vyno kupkelis
Ir lelijų krūmelis.

— Oi broliai, broliai,
Broleliai mano,
Neat'tiksit kelelio.

Kas lelijėlė,
Vis gegužėlė
Kas dienele kukavo.

Užžels kelelis
Žalia vejele,
Margaisiais dobilėliais.

Tolei kukavo,
Kol iškukavo
Iš motulės dukrelę.

Užeis kelelis
Stragia upele,
Mėlynais akmenėliais.

118

VAI, ŪŽKIT, ŪŽKIT

Vai, ūžkit, ūžkit,
Girios medeliai,
Maži mano broleliai,
Maži mano broleliai.

Vai, ir pastatė
Broliai klėtelę
Ant keturių kampelių,
Ant keturių kampelių.

Vai, užaugs, užaugs
Mano broleliai,
Pakirs girios medelį,
Pakirs girios medelį.

O kas kampelis —
Žalias berželis,
Kukau raiba gegutė,
Kukau raiba gegutė.

Girioje kirto,
Pagiry tašė,
Pavieškelėje statė.
Pavieškelėje statė,

Tolei kukavo,
Kol iškukavo
Nuo močiutės dukrelę,
Nuo močiutės dukrelę,

Nuo motinėlės
Jauną dukrelę,
Nuo tėvelio slūgelę,
Nuo tėvelio slūgelę.

O nuo tėvelio
Jauną slūgelę,
Nuo brolelių seselę,
Nuo brolelių seselę.

O nuo brolelių
Jauną seselę,
Motulės užvadėlį,
Motulės užvadėlį.

119

OI, DĖKUI, DĖKUI SENAI MOTULEI

MM. = 132

— Oi, dė - kui, dė - kui se - nai mo - tu - lei,

ką ma - ne ma - žą gra - žiai au - gi - nai.

— Oi, dėkui, dėkui
Senai motulei,
Ką mane mažą
Gražiai auginai.

Oi, tik nedėkui
Senai motulei,
Ką mane jauną
Toli nuleidai.

Gražiai auginai,
Ilgai migdinai,
Lig pusrytėlių
Nepribudinai.

Už šimto mylių,
Už žalių girių,
Už jūrių marių,
Už siūbuonėlių.

— Dukrele mano,
Jaunoji mano,
Ką tu ten rasi,
Kolei paprasi?

— Rasiu anytą
Nepermatytą,
O šešurėlį
Kaip debesėlį.

O dieverėlį
Kaip perkūnėlį,
O mošytėlę
Kaip kibirkštėlę.

120

KO NULIŪDAI, MERGUŽĖLE

MM. ♩ = 86

— Ko nu-liū-dai, mer-gu-žė - le, ko nu-liū-dai, le - li - jė - le,

ko ver - ki, mer - ge - le, bal - ta le - li - jė - le, // -jė-(le)?

— Ko nuliūdai, mergužėle,
Ko nuliūdai, lelijėle,
Ko verki, mergele,
Balta lelijėle,
Ko verki, mergele,
Balta lelijėlė?

— Nei man gaila žalios rūtos,
Nei man gaila jaunų dienų,
Tik gaila motulės
Vargely palikti,
Tik gaila motulės
Vargely palikti.

Ar tau gaila žalios rūtos,
Ar tau gaila valnių dienų,
Ar gaila motulės
Vargely palikti,
Ar gaila motulės
Vargely palikti?

Verkė sena motinėlė,
Verkė sena senutėlė,
Po dvarą vaikščiojo,
Baltas rankas laužė,
Po dvarą vaikščiojo,
Baltas rankas laužė.

— Nėra mano dukružėlės,
Nėra mano lelijėlės,
Nėr mano dukrelės
Nei balto šarvelio,
Nėr mano dukrelės
Nei balto šarvelio.

Verkė jauna sesutėlė,
Verkė jauna lelijėlė,
Po darželį vaikšto,
Baltas rankas laužo,
Po darželį vaikšto,
Baltas rankas laužo.

Verkė senas tėvužėlis,
Verkė senas senutėlis,
Po dvarą vaikščiojo,
Baltas rankas laužė,
Po dvarą vaikščiojo,
Baltas rankas laužė.

— Nėra mano seserėlės,
Nėra mano lelijėlės,
Nėr mano seselės,
Tik žalia rūtelė,
Nėr mano seselės,
Tik žalia rūtelė.

— Nėra mano dukružėlės,
Nėra mano lelijėlės,
Nėr mano dukrelės
Nei josios dalelės,
Nėr mano dukrelės
Nei josios dalelės.

Verkė jaunas brolužėlis,
Verkė jaunas dobilėlis,
Po stainią vaikščiojo,
Baltas rankas laužė,
Po stainią vaikščiojo,
Baltas rankas laužė.

— Nėra mano seserėlės,
Nėra mano lelijėlės,
Nėr mano sesulės
Nei palšų jautelių,
Nėr mano sesulės
Nei palšų jautelių.

KAD AŠ ŽINOJUS, KUR MOTUTĖ NUDUOS,

Kad aš žinojus, kur motutė nuduos,
Būčiau kelelius drobelėm nuklojus.

Kad aš žinojus, kur tėvelis nuduos,
Būčiau kelelį nendrelėm išpynus.

Kad aš žinojus, kur brolelis nuduos,
Būčiau eršketėliais kelelius nuraizgius.

Kad aš žinojus, kur seselė nuduos,
Būčiau rūtelėm kelelį nusėjus.

Kad aš žinojus, kur bernelis manas,
Į tą šalelę būčiau ramiai pažiūrėjus.

122

ŠIĄ NAKTELĘ, PER NAKTELĘ

MM. ♩ = 102

Šią nak - te - lę, per nak - te - lę,
aš mie - ge - lio ne - mie - go - jau.

Šią naktelę, per naktelę,
Aš miegelio nemiegojau.

Aš miegelio nemiegojau,
Už skomelių persėdėjau.

Už skomelių persėdėjau,
Su berneliu perkalbėjau.

— Oi berneli, ne broleli,
Ar daug tavo giminėlės?

Ar daug tavo giminėlės,
Ar daug reiks man dovanėlių?

— Oi mergele, ne sesule,
Nedaug mano giminėlės.

Nedaug mano giminėlės,
Nereiks tau daug dovanėlių.

Trys šimteliai margų juostų,
O ketvirtas — abrūsėlių.

123

OI, AUGO, DYGO

Oi, augo, dygo
Žals pušynėlis
Per Upynos laukelį.

Bėdos ant bėdų,
Vargs ant vargelio,
Kur mergelė už vandens.

Per tą pušyną
Upė tekėjo,
Saldžiu vynu kvepėjo.

Pats pušį kirsiau,
Pats valtį dirbsiu,
Pats mergelę perkelsiu.

Mano perkelta
Krasėj sėdėjo,
Ant rankelių rymojo.

AUGO KLEVELIS TĖTUŠIO KIEMELY

Au - go kle - ve - lis tė - tu - šio kie - me - ly,

au - go du bro - le - liai, kle - vo kir - tė - jė - liai.

Augo klevelis
Tėtušio kiemely,
Augo du broleliai,
Klevo kirtėjėliai.

— O ką jūs dirbste
Iš klevo plėšelių,
O ką išmislyste
Iš baltų lentelių?

Tai jie sudūmojo
Tą klevėlį kirsti,
Eidami kirsti,
Kirsdami dūmoti.

— Iš klevo plėšelių —
Rašytą vygelę,
Iš baltų lentelių —
Margąją lovelę.

Eidami kirsti,
Kirsdami dūmoti,
Ir klevo šakeles
Į krūveles krauti.

— O ką tu linguosi
Rašytoj vygelėj,
O ką tu guldysi
Margojoj lovelėj?

— O ką jūs dirbste
Iš klevo šakelių,
O ką išmislyste
Iš liemenėlio?

— Rašytoj vygelėj
Panelę liūliuosiu,
Margojoj lovelėj
Aš pats atsigulsiu.

— Iš klevo šakelių
Plėšdinsim plėšeles,
O iš liemenėlio
Piaudinsim lenteles.

— Mane užlingavo
Sena motinėlė,
Mane užnešiojo
Balta seserėlė.

Dieną ant kelių,
Naktį ant rankelių
Kaip gegužėlė
Prie šalies kukavo.

O KUR BUVAI, SESELE

— O kur bu - vai, se - se - le, o kur bu - vai, jau - no - ji,

dėl ko tau ant vai - ni - kė - lio ra - se - lė už - kri - to?

— O kur buvai, sesele,
O kur buvai, jaunoji,
Dėl ko tau ant vainikėlio
Raselė užkrito?

Sesuo buvo daržely,
Sesuo skynė rūteles,
Tai seselės vainikėlis
Darže ant rūtelių.

Ar nebuvai daržely,
Ar neskynei rūteles,
Bene tavo vainikėlis
Darže ant rūtelių?

— Ko nuliūdai, berneli,
Ko nuliūdai, jaunasis,
Ko nuleidai baltas rankas
Ant savo kelelių?

— Nei aš buvau daržely,
Nei aš skyniau rūteles,
Tai ne mano vainikėlis
Darže ant rūtelių.

Bene buvai stainelėj,
Bene šerei žirgelį,
Bene tamstos kepurėlė
Stainioj ant šienelio?

— Brolis buvo stainelėj,
Brolis šerė žirgelį,
Tai brolelio kepurėlė
Stainioj ant šienelio.

VAŽIUOKIM, BROLELIAI, NAMO, NAMO

Važiukim, broleliai, namo, namo,
Rasim mes visus nemigusius.

Rasim mes visus nemigusius,
Šviesiausius liktorius negesusius.

Šviesiausius liktorius negesusius,
Senąją motulę laukiančią.

Senąją motulę laukiančią,
Varines dureles atdarančią.

Klausinėj' motulė pas pulkelį:
— Ar linksma dukrelė martelėse?

Ar linksma dukrelė martelėse,
Ar žalia rūtelė rankelėse?

— Nelinksma dukrelė martelėse,
Nežalia rūtelė rankelėse.

Nežalia rūtelė rankelėse,
Nuvytus rūtelė rankelėse.

MES JŪSŲ, SVETELIAI, TAI SENIAI LAUKĖM

Mes jūsų, sveteliai,
 Tai seniai laukėm.
 Jūsų belaukdami,
 Net susitraukėm.

Nebus nieko, svotuli,
 Reiks prinaskai duoti:
 Mes, prinaskų neragavę,
 Negalim dainuoti.

Nebus nieko, svotuli,
 Reiks arielkos duoti:
 Mes, arielkos neragavę,
 Negalim dainuoti.

Jei nenorit duoti,
 Reikė nevažiuoti,
 Reikė buvo nesisėst
 Už mūsų stalelio.

Nebus nieko, broleliai,
 Reiks cukerkų duoti:
 Mes, cukerkų neragavę,
 Negalim dainuoti.

Reikė buvo nesisėst
 Už mūsų stalelio,
 Reikė buvo atsisėst
 Šaly papečkėlio.

TAI GARDU GERTI, KAD MYLI

Tai gardu gerti, kad myli,
 Gražu važiuoti, kad lydi.

Rūtų vainiką nuėmė,
 Savo šalelėn parnešė.

Lydi motulė širdelė —
 Balto sidabro spurgelė.

Savo šalelėn parnešė,
 Juodan purvynan įmetė.

Šelmis bernelis privylė,
 Gelsvą kaselę išpynė.

Juodan purvynan įmetė.
 Ir čebatėliu primynė.

Gelsvą kaselę išpynė,
 Rūtų vainiką nuėmė.

— Rūdyk, vainike, purvyne,
 O tu, mergele, pas mane.

SVETIMOS ŠALELĒS NEMANDRI BROLELIAI

MM $\text{♩} = 58$

Sve - ti - mos ša - le - lēs ne - mand - ri bro - le - liai,

oi ly, vai ly - lia, ne - mand - ri bro - le - (liai).

Svetimos šalelēs
Nemandri broleliai,
Oi ly, vai lylia,
Nemandri broleliai.

Kai keleliu jojo,
Kručkeliai lakiojo,
Oi ly, vai lylia,
Kručkeliai lakiojo.

Nemandri broleliai,
Jū kūdi žirgeliai,
Oi ly, vai lylia,
Jū kūdi žirgeliai.

Kručkeliai lakiojo,
Kiauleles viliojo,
Oi ly, vai lylia,
Kiauleles viliojo.

Jū kūdi žirgeliai,
Alksniniai balneliai,
Oi ly, vai lylia,
Alksniniai balneliai.

Mūs šalies broleliai,
Tai gražūs berneliai,
Oi ly, vai lylia,
Tai gražūs berneliai.

Alksniniai balneliai,
Šaknų pavadėlės,
Oi ly, vai lylia,
Šaknų pavadėlės.

Tai gražūs berneliai,
Jū širmi žirgeliai,
Oi ly, vai lylia,
Jū širmi žirgeliai.

Šaknų pavadėlės,
Kručkų patkavėlės,
Oi ly, vai lylia,
Kručkų patkavėlės.

Jū širmi žirgeliai,
Tyminiai balneliai,
Oi ly, vai lylia,
Tyminiai balneliai.

Tyminiai balneliai,
Šilkų pavadėlės,
Oi ly, vai lylia,
Šilkų pavadėlės.

Dratinės špilkelės,
Pakulinės suknelės,
Oi ly, vai lylia,
Pakulinės suknelės.

Šilkų pavadėlės,
Aukso padkavėlės,
Oi ly, vai lylia,
Aukso padkavėlės.

Pakulinės suknelės,
Alksninės klumpelės,
Oi ly, vai lylia,
Alksninės klumpelės.

Kai keleliu jojo,
Aukseliai lakiojo,
Oi ly, vai lylia,
Aukseliai lakiojo.

Mūsų šalies druškelės,
Tai gražios mergelės,
Oi ly, vai lylia,
Tai gražios mergelės.

Aukseliai lakiojo,
Merges viliojo,
Oi ly, vai lylia,
Merges viliojo.

Tai gražios mergelės,
Auksinės špilkelės,
Oi ly, vai lylia,
Auksinės špilkelės.

Svetimos šalelės
Nemandros druškelės,
Oi ly, vai lylia,
Nemandros druškelės,

Auksinės špilkelės,
Šilkinės suknelės,
Oi ly, vai lylia,
Šilkinės suknelės.

Nemandros druškelės,
Dratinės špilkelės.
Oi ly, vai lylia,
Dratinės špilkelės,

Šilkinės suknelės,
Odinės kurpelės,
Oi ly, vai lylia,
Odinės kurpelės.

IŠEIDAMI, PAREIDAMI

MM = 144

Iš - ei - da - mi, par - ei - da - mi,

Pu - vo - čių ber - ne - lius iš - gir - da - mi

Išeidami, pareidami,
 Puvočių bernelius išgirdami,
 Puvočių bernelius išgirdami.

Tai artojai, tai šienapioviai,
 Tai lankos šienelio grabotojai,
 Tai lankos šienelio grabotojai.

Išeidami, pareidami,
 Puvočių mergeles išgirdami,
 Puvočių mergeles išgirdami.

Tai audėjos, tai verpėjos,
 Tai plonų drobelių raižytojos,
 Tai plonų drobelių raižytojos.

Išeidami, pareidami,
 Jociškės bernelius išpeikdami,
 Jociškės bernelius išpeikdami.

Nei artojai, nei šienpioviai,
 Nei lankos šienelio grabotojai,
 Nei lankos šienelio grabotojai.

Išeidami, pareidami,
Jociškės mergeles išpeikdami,
Jociškės mergeles išpeikdami.

Nei audėjos, nei verpėjos,
Nei plonų drobelių raižytojos,
Nei plonų drobelių raižytojos.

131

NIEKO BŪTŲ DRUŠKELĖS

Nieko būtų druškelės,
Nieko būtų druškelės,
Tiktai retadantės.

Nieko būtų broliukai,
Nieko būtų broliukai,
Tiktai retadančiai.

Tarp tų dantų pradantėlių,
Tarp tų dantų pradantėlių
Avižėlės auga.

Tarp tų dantų pradantėlių,
Tarp tų dantų pradantėlių
Karklynėliai auga.

Ziuli ziuli, žaselės,
Ziuli ziuli, žaselės,
Avižėlių lesti.

Cibi cibi, ožkelės,
Cibi cibi, ožkelės,
Karklynėlių graužti.

132

VAI, KO OŽIUKAS BLIAUNA

MM = 132

Vai, ko o - žiu - kas bliau - na?

Ba jį svo - tu - lis piau - na.

Vai, ko ožiukas bliauna,
Vai, ko ožiukas bliauna?

Ba jį svotulis piauna,
Ba jį svotulis piauna,

Ragus ant kuolų mauna,
Ragus ant kuolų mauna,
Skūrą ant tvoros džiauna,
Skūrą ant tvoros džiauna.

Broleliam teko taukai,
Broleliam teko taukai,
Ba jų geltoni plaukai,
Ba jų geltoni plaukai.

Kam teko ožio ragai,
Kam teko ožio ragai? —
Kieno minkšti pyragai,
Kieno minkšti pyragai.

Kam teko ožio žarnos,
Kam teko ožio žarnos? —
Katrie groja kaip varnos,
Katrie groja kaip varnos.

Svočiulei teko ragai,
Svočiulei teko ragai,
Ba jos minkšti pyragai,
Ba jos minkšti pyragai.

Muzikom teko žarnos,
Muzikom teko žarnos,
Ba jie groja kaip varnos,
Ba jie groja kaip varnos.

Kam teko ožio skūra,
Kam teko ožio skūra? —
Kieno bloga natūra,
Kieno bloga natūra.

Kam teko ožio inkstai,
Kam teko ožio inkstai? —
Kas nūnai gulės minkštai,
Kas nūnai gulės minkštai?

Svoteliui teko skūra,
Svoteliui teko skūra,
Ba jo bloga natūra,
Ba jo bloga natūra.

Ženykui teko inkstai,
Ženykui teko inkstai,
Ba jis gulės nū minkštai,
Ba jis gulės nū minkštai.

Kam teko ožio taukai,
Kam teko ožio taukai? —
Kieno geltoni plaukai,
Kieno geltoni plaukai.

Kam teko ožio lūpos,
Kam teko ožio lūpos? —
Kas pas laškele klūpos,
Kas pas laškele klūpos?

Nuotakai teko lūpos,
Nuotakai teko lūpos,
Ba ji pas lašką klūpos,
Ba ji pas lašką klūpos.

SVOTELI, RIDILIO

MM $\text{♩} = 86$

-Svo - te - li, ri - di - lio, svo - te - lè - li, ri - di - lio,

dèl ko ta - vo a - ky - té - lès di - de - lès, // di - de - lès?

-A - ni šiam, a - ni tam, tik pa-dirbt gu - zi - kam, // gu - zi - kam.

— Svoteli, ridilio,
Svotelėli, ridilio,
Dèl ko tavo akytėlės didelės,
Dèl ko tavo akytėlės didelės?
— Ani šiam, ani tam,
Tik padirbt guzikam,
Ani šiam, ani tam,
Tik padirbt guzikam.

— Svoteli, ridilio,
Svotelėli, ridilio,
Dèl ko tavo noselė didelė,
Dèl ko tavo noselė didelė?
— Ani šiam, ani tam,
Tik kabint pavalkam,
Ani šiam, ani tam,
Tik kabint pavalkam.

— Svoteli, ridilio,
Svotelėli, ridilio,
Dèl ko tavo danteliai dideli,
Dèl ko tavo danteliai dideli?
— Ani šiam, ani tam,
Tik padirbti grėbliam,
Ani šiam, ani tam,
Tik padirbti grėbliam.

— Svoteli, ridilio,
Svotelėli, ridilio,
Dèl ko tavo pilvelis didelė,
Dèl ko tavo pilvelis didelė?
— Ani šiam, ani tam,
Tik sukišt pašaram,
Ani šiam, ani tam,
Tik sukišt pašaram.

EI SVOTUTI

Ei svotuti,
 Važiuok greitai namulio,
 Ei svotutil

Ei svotuti,
 Rasi namie bėdele,
 Ei svotutil

Ei svotuti,
 Gaidys boną užkirto,
 Ei svotutil

ATVAŽIAV' SVOČIOS ROGĖM

Atvažiav' svočios rogėm,
 Atvažiav' svočios rogėm,
 Apsikaišę baltom rožėm,
 Apsikaišę baltom rožėm.

Mūs svočiukės rožiukės,
 Mūs svočiukės rožiukės,
 Jų pyragai kaip pusneliai,
 Jų pyragai kaip pusneliai.

Atvažiav' svočios ratais,
 Atvažiav' svočios ratais,
 Apsikaišę žaliais lapais,
 Apsikaišę žaliais lapais.

Mūs svočiukės kaip bitukės,
 Mūs svočiukės kaip bitukės,
 Jų alutis kaip midutis,
 Jų alutis kaip midutis.

Mūs svočiukės baltarankės,
 Mūs svočiukės baltarankės,
 Pyragėlių kepėjėlės,
 Pyragėlių kepėjėlės.

Duok broleliui uzbonėlį,
 Duok broleliui uzbonėlį,
 O svotuliui sklėnyčėlę,
 O svotuliui sklėnyčėlę.

Būsit, svočios, labai slaunos,
 Būsit, svočios, labai slaunos,
 Už stalelio sėdėdamos,
 Už stalelio sėdėdamos.

MŪS SVOČIUĻĒS ROŽĒS

MM $\text{♩} = 80$

— Mūs svo-čiu-lēs ro - žēs, rau - do - nos le - li - jos,

ko - dēl jū - su, ko - dēl jū - su gal - ve - lēs di - de - lēs?

— Mūs svočiulēs rožēs,
Raudonos lelijos,
Kodēl jūsu, kodēl jūsu
Galvelēs didelēs?

— Mūs svočiulēs rožēs,
Raudonos lelijos,
Kodēl jūsu, kodēl jūsu
Noselēs didelēs?

— Pas motulē augom,
Kopūstēlius valgēm,
Todēl mūsu, todēl mūsu
Galvelēs didelēs.

— Pas motulē augom,
Agurkēlius valgēm,
Todēl mūsu, todēl mūsu
Noselēs didelēs. .

— Mūs svočiulēs rožēs,
Raudonos lelijos,
Kodēl jūsu, kodēl jūsu
Akelēs didelēs?

— Mūs svočiulēs rožēs,
Raudonos lelijos,
Kodēl jūsu, kodēl jūsu
Pilveliai dideli.

— Pas motulē augom,
Ant bernu žiūrējom,
Todēl mūsu, todēl mūsu
Akelēs didelēs.

Pas motulē augom,
Žalius žirnius valgēm,
Todēl mūsu, todēl mūsu
Pilveliai dideli.

ATVAŽIAVO SVOČIUTĖS SVETIMOS ŠALIES

Atvažiavo svočiutės svetimos šalies,
Svočiutės viešnelės svetimos šalies.

Mes patiksim svočiutes už vario vartų,
Svočiutes viešneles už vario vartų.

Mes sveikysim svočiutes už baltų rankų,
Svočiutes viešneles už baltų rankų.

Mes sodysim svočiutes už balto stalo,
Svočiutes viešneles už balto stalo.

Mes kalbysim svočiutes meiliais žodeliais,
Svočiutes viešneles meiliais žodeliais.

— Ar laimingai, svočiutės, kelią keliavot,
Svočiutės viešnelės, kelią keliavot?

Ar nepatikot, svočiutės, pilkų vilkelių,
Svočiutės viešnelės, pilkų vilkelių?

Nepabaidė svočiutėm bėrų žirgelių,
Svočiutėm viešnelėm bėrų žirgelių?

Neišbarstėt, svočiutės, baltų pyragų,
Svočiutės viešnelės, baltų pyragų?

Neišlaistėt, svočiutės, žalio vynelio,
Svočiutės viešnelės žalio vynelio?

Kai suvalgo svočių duotą pyragą ir išgeria alų, tada dėkoja

Dėkui jumi, svočiutės, už baltą pyragą,
Svočiutės viešnelės, už baltą pyragą.

Dėkui jumi, svočiutės, už žalią vynelį,
Svočiutės viešnelės, už žalią vynelį.

EI SVOČIUTE

Ei svočiute,
Nesédėk prie sienos,
Ei svočiute!

Ei svočiute,
Ištrauks tave pro sieną,
Ei svočiute!

Ei svočiute,
Mūsų siena plyšiuota,
Ei svočiute!

Ei svočiute,
Pririš tave prie grūšios,
Ei svočiute!

Ei svočiute,
Ištrauks tau velnias dūšią,
Ei svočiute!

VALGYKIT, VALGYKIT

Valgykit, valgykit,
Sveteliai mano,
Nedėkit, nedėkit,
Kišenėn savo.

Jūsų kišenės
Trijų rietimų,
Pareina duonelė
Šešių kepimų.

AŠ ATSIKĖLIAU

Aš at - si - kė - liau, pa - si - žak - sė - jau,

kas ma - ne pa - mi - nė - jo, // - nė(jo)?

Aš atsiėliau,
Pasižaksėjau,
Kas mane paminėjo,
Kas mane paminėjo?

Oi, mini mini
Mane motulė,
Dalelę dalydama,
Dalelę dalydama.

Dalelę dalino,
Brolėlius skirstė
Ir mane paminėjo,
Ir mane paminėjo.

— Ir toli toli
Mano dukrelė —
Už dviej' šimtų mylių,
Už gilių dunojėlių.

141

KO LIŪDI, MERGUŽĖLE

— Ko liūdi, mergužėle,
Ko liūdi, lelijėle,
Ar negražus dvarelis,
Ar nemeilus bernelis?

Aš eisiu pas motulę,
Aš eisiu pas širdelę,
Pasiskųsiu vargelį
Savo senai motulei.

— Būt man gražus dvarelis,
Būt man meilus bernelis,
Liūdna mano širdelė,
Kad svetima šalelė.

— Kur eisi, mergužėle,
Kur eisi lelijėle,
Užėj' keliai berželiais,
Takeliai — dobilėliais.

— Aš eisiu pas motulę,
Aš eisiu pas širdelę,
Beržų šakas lenkdama,
Dobilėlius mindama.

142

SUKLIKO GULBĖ DAUGUVOJ

Sukliko gulbė Dauguvoj,
Verkė jauna mergelė nevalioj.

— Neverk, mergele, neraudok,
Ateis tėvužėlis, išvaduos.

— Vaduok mane, tėvuli, vaduoki,
Nors palšuosius jautelius parduoki.

— Vely tavęs, dukrele, nematyt,
Nei ką palši jauteliai pražudyt.

Sukliko gulbelė Dauguvoj,
Verkė jauna mergelė nevalioj.

— Neverk, mergužėle, neraudok,
Ateis motinėle, išvaduos.

— Vaduok mane, motule, vaduoki,
Nors margąsias skryneles parduoki.

— Vely tavęs, dukrele, nematyt,
Nei ką margos skrynelės pražudyt.

Sukliko gulbelė Dauguvoj,
Verkė jauna mergelė nevalioj.

— Neverk, mergužėle, neraudok,
Ateis brolužėlis išvaduos.

— Vaduok mane, broleli, vaduoki,
Nors bėrąjį žirgelį parduoki.

— Vely tavęs, sesule, nematyt,
Nei ką bėras žirgelis pražudyt.

Sukliko gulbelė Dauguvoj,
Verkė jauna mergelė nevalioj.

— Neverk, mergužėle, neraudok,
Ateis seserėlė išvaduos.

— Vaduok mane, sesule, vaduoki,
Nors rūtelių darželį parduoki.

— Vely tavęs, sesule, nematyt,
Nei ką rūtų darželis pražudyt.

Sukliko gulbelė Dauguvoj,
Verkė jauna mergelė nevalioj.

— Neverk, mergužėle, neraudok,
Ateis bernužėlis išvaduos.

— Vaduok mane, berneli, vaduoki.
Nors aukselio žiedelį parduoki.

— Vely aukso žiedelį pražudyt,
Nei ką savo mergelės nematyt.

143

DĖKUI MOTULEI, MIELAI ŠIRDELEI

- Dė - kui mo - tu - lei, mie - lai šit - de - lei,

ką ma - ne jau - ną gra - žiai au - gi - nai.

— Dėkui motulei,
Mielai širdelei,
Ką mane jauną
Gražiai auginai,
Ką mane jauną
Gražiai auginai.

Oi, tik nedėkui,
Mielai motulei,
Ką mane jauną
Toli nuleidai,
Ką mane jauną
Toli nuleidai.

Gražiai auginai,
Ilgai migdinai,
Lig pusrytėlių
Nepribudinai,
Lig pusrytėlių
Nepribudinai.

Už jūrų marių,
Už žalių girių,
Už užaujančių,
Už siūbuojančių,
Už užaujančių,
Už siūbuojančių.

Vai, kad sugrįžčiau
Ant tų dienelių,
Geriau mokėčiau
Rūtas šėnavot,
Geriau mokėčiau
Rūtas šėnavot.

Rūtelę skinčiau,
Vyneliu liečiau,
Kas nedėlėlė
Tik pradėvėčiau,
Kas nedėlėlė
Tik pradėvėčiau.

Pabuvau metus,
Pabuvau antrus:
— Leisk, berneli,
Pas motinėlą,
— Leisk, berneli,
Pas motinėlą.

— Mergele mano,
Jaunoji mano,
Kaip tu praeisi
Per jūras marias,
Kaip tu praeisi
Per jūras marias?

Per jūras marias,
Per siūbuojančias,
Per žalias girias,
Per užaujančias,
Per žalias girias,
Per užaujančias.

— Berneli mano,
Jaunasai mano,
Per jūras marias
Antele plauksiu,
Per jūras marias
Antele plauksiu.

Per jūras marias
Antele plauksiu,
Per žalias girias
Gegule lėksiu,
Per žalias girias
Gegule lėksiu.

Vai, ir parlėkiau
Tėvo dvarelin,
Vai, ir nutūpiau
Vyšnių sodelin,
Vai, ir nutūpiau
Vyšnių sodelin.

Kukavau rytą,
Kukavau kitą,
Nieks neišgirdo
Mano balselio,
Nieks neišgirdo
Mano balselio.

Vai, tik užgirdo
Sena močiutė,
Anksti rytelį
Atsikeldama,
Anksti rytelį
Atsikeldama.

— Sūneliai mano,
Raiteliai mano,
Vai, išbaidykit
Raibą gegulę,
Vai, išbaidykit
Raibą gegulę.

Vai, ir išėjo
Jauniausias brolis,
Vai, ir pažino
Savo sesulę,
Vai, ir pažino
Savo sesulę.

— Motule mano,
Širdele mano,
Ant alasėlio
Raiba gegulė,
Ant alasėlio
Raiba gegulė,

Jei tu gegulė,
Lėki girelėn,
O jei sesulė,
Eiki klėtėlėn,
O jei sesulė,
Eiki klėtėlėn.

Ant alasėlio
Būtų gegulė,
Ant pabrūvėlio
Mūsų sesulė,
Ant pabrūvėlio
Mūsų sesulė.

Vai, ir įėjo
Aukšton klėtėlėn,
Vai, ir užsėdo
Už baltų skomų,
Vai, ir užsėdo
Už baltų skomų.

144

PER DVEJIS TREJIS PAS MOTULĘ ĖJAU

Per dvejis trejis
Pas motulę ėjau,
O jau ant ketvirtų
Gegule atlėkiau.

Išėjo tėvelis
Ant didžio dvarelio,
Ant didžio dvarelio
Paklausydamas.

Oi, įtūpiau
Vyšnių sodelin,
Pradėjau kukuoti
Kaip raiba gegutė.

Įėjo tėvelis
Aukštojon klėtėlėn,
Budino tėvelis
Savo šeimynėlę.

— Kelkitės, mergos
Ir jaunos marčios,
Eikit paklausyt
Ant didžio dvarelio.

— Dukrele mano,
Mylima mano,
Kodėl neatvažiavai
Šešuro žirgeliais?

Eikit paklausykit
Ant didžio dvarelio,
Kas mūsų sodely
Žėlasnai kukuoja.

Kodėl neatvažiavai
Šešuro žirgeliais,
Kodėl nepasrėdei
Bernelio parėdais?

— Tėveli mano,
Mylimas mano,
Ne raiba gegulė
Sodely kukuoja.

— Tėvuli mano,
Mylimas mano,
Brangu atvažiuoti
Šešuro žirgeliais,

Ne raiba gegulė
Sodely kukuoja,
Tai tavo dukrelė
Taip gailiai verkia.

Brangu atvažiuoti
Šešuro žirgeliais,
Ne miela rėdytis
Bernelio rūbeliais.

145

VERKĖ MERGELĖ, VERKĖ JAUNOJI

Ver - ké mer - ge - lė, ver - ké jau - no - ji.
kad krai - te - lio ne - su - kro - vė, // ne - su - kro - (vė).

Verké mergelė, verkė jaunoji,
Kad kraitelio nesukrovė,
Kad kraitelio nesukrovė.

Tylēk neverki, jauna mergele,
Susikrausi pas bernelī,
Susikrausi pas bernelī.

Močiute mano, senoji mano,
Nebus laiko pas bernelī,
Nebus laiko pas bernelī.

Reiks anksti kelti ir vēlai gulti,
Šeimynėlė apžiūrėti,
Šeimynėlė apžiūrėti.

Pabuvau dieną, pabuvau kitą, —
Girdžiu kelia anytėlė,
Girdžju kelia anytėlė:

— Kelkis, mergele, kelkis, jaunoji,
Pas močiutę išmiegojai,
Pas močiutę išmiegojai.

Ilgai miegojai, gražiai vaikščiojai,
Sau kraitelio nesukrovei,
Sau kraitelio nesukrovei.

146

SENIAI BUVAU, SENIAI BUVAU

Se - niai bu - vau, se - niai bu - vau pas mo - čiu - tę kle - me.

Seniai buvau, seniai buvau
Pas močiutę kieme.

Užaugo tie keleliai
Baltas dobilėliais,

Užriedėjo tie takeliai
Pilkais akmenėliais,

Užužėlė tie kelėliai
Žaliąja žolele.

O KAI AŠ AUGAU PAS MOTINĖLĘ

O kai aš augau
Pas motinėlą,
Tai visi sakė —
Graži mergelė,
Tai visi sakė —
Graži mergelė.

O kai nuėjau,
Pas anytėlę,
Tai visi sakė —
Prasta martelė,
Tai visi sakė —
Prasta martelė.

Rytelį kėliau,
Linksma būdama,
Dureles vėriau,
Vis dainuodama,
Dureles vėriau,
Vis dainuodama.

Rytelį kėliau,
Smūtna būdama,
Dureles vėriau,
Gailiai verkdamas,
Dureles vėriau,
Gailiai verkdamas.

Per dvarąėjau, —
Dvaras dundėjo,
Į stakles sėdau, —
Staklės skambėjo,
Į stakles sėdau, —
Staklės skambėjo.

Berneli mano,
Jaunasis mano,
Mokėjai loti
Ir privilioti,
Mokėjai loti
Ir privilioti.

Mokėjai loti
Ir privilioti,
Dabar nemoki
Pašėnavoti,
Dabar nemoki
Pašėnavoti.

Per lygius laukus,
Per dobilienas,
Pro dimijonų
Naują darželį,
Pro dimijonų
Naują darželį.

Sakei — nedirbsi
Sunkių darbelių,
Sakei — negrėbsi
Kalne kvietelių,
Sakei — negrėbsi
Kalne kvietelių.

Žyd' dimijonai
Dimnais žiedeliais, —
Verkė martelė
Gailiais žodeliais,
Verkė martelė
Gailiais žodeliais.

Sakei — negrėbsi
Kalne kvietelių,
Sakei — nemalsi
Žalių rugelių,
Sakei — nemalsi
Žalių rugelių.

Siuntė anyta
Jauną martelę
Į kamarėlę
Nors pasilsėti,
Į kamarėlę
Nors pasilsėti.

Sakei — nemalsi
Žalių rugelių,
Sakei — negysi
Palšų jautelių,
Sakei — negysi
Palšų jautelių.

Į kamarėlę
Nors pasilsėti,
Žalių rugelių
Nors pamalėti,
Žalių rugelių
Nors pamalėti.

Ginė martelė
Palšus jautelius
Per lygius laukus,
Per dobilienas,
Per lygius laukus,
Per dobilienas.

Tai ūžia, staugia
Sieros girnelės,
Tai linksta, lūžta
Aukso žiedeliai,
Tai linksta, lūžta
Aukso žiedeliai.

Tai linksta, lūžta
Aukso žiedeliai,
Tai gailiai verkia
Jauna martelė,
Tai gailiai verkia
Jauna martelė.

Jau aš važiuosiu
Pas motinėle,
Man nusibodo
Pas anytėlę,
Man nusibodo
Pas anytėlę.

Jūs, dieverėliai,
Jauni broleliai,
Kinkykit greitai
Bėrus žirgelius,
Kinkykit greitai
Bėrus žirgelius.

Pas motinėle
Lengvi darbeliai,
Kas minutėlė
Meilūs žodeliai,
Kas minutėlė
Meilūs žodeliai.

Kinkykit greitai
Bėrus žirgelius,
Bėrus žirgelius
Į karietėlę,
Bėrus žirgelius
Į karietėlę.

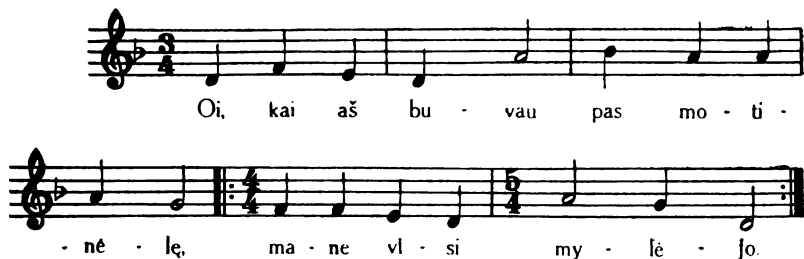
Pas anytėlę
Sunkūs darbeliai,
Kas minutėlė
Rūstūs žodeliai,
Kas minutėlė
Rūstūs žodeliai.

Bėrus žirgelius
Į karietėlę,
Jau aš važiuosiu
Pas motinėle,
Jau aš važiuosiu
Pas motinėle.

Anyta barė,
Mošėlės varė,
O dieverėliai
Duris atdarė,
O dieverėliai
Duris atdarė.

O dieverėliai
Duris atdarė,
Jauną martelę
Iš namų varė,
Jauną martelę
Iš namų varė.

OI, KAI AŠ BUVAU PAS MOTINĖLĘ

Oi, kai aš buvau pas motinėlą,
 Mane visi mylėjo,
 Mane visi mylėjo.

Penki mylėjo, šeši stovėjo,
 Be kepurių žiūrėjo,
 Be kepurių žiūrėjo.

O kai patekau šelmiui berneliui,
 Visi mane apleido,
 Visi mane apleido.

Ir tie apleido, kurie mylėjo,
 Be kepurių stovėjo,
 Be kepurių stovėjo.

O ir išrado kaimo berneliai
 Ant manęs kalbeles,
 Ant manęs kalbeles.

O kad aš prausiau pienu burnelę
 Su raudonom roželėm,
 Su raudonom roželėm.

Ne nuo pienelio baltas veidelis,
Ne nuo rožių raudonas,
Ne nuo rožių raudonas.

Davė dievulis skaistų veidelį
Be pieno ir roželių,
Be pieno ir roželių.

149

ANT KALNO MALŪNĖLIS

MM $\text{♩} = 120$

Ant kal-no ma-lū-nė-lis, po kal-nu e-že-rė-lis, nar-dė krykš-
-ta-vo rai-ba an-te-lė ma-lū-no e že-rė-ly, //-rė-(ly).

Var. *)

Tai ne an-te-lė, tai ne rai-bo-ji,

tai gai-liai ver-kė jau-na mer-ge-lė rū-te-lių vai-ni-kė-(lį).

Ant kalno malūnėlis,
Po kalnu ežerėlis,
Nardė krykštavo raiba antelė
Malūno ežerėly,
Nardė krykštavo raiba antelė
Malūno ežerėly.

Tai ne antelė,
Tai ne raiboji,
Tai gailiai verkė jauna mergelė
Rūtelių vainikėlio,
Tai gailiai verkė jauna mergelė
Rūtelių vainikėlio.

— Oi manas bernužėli,
Berneli dobilėli,
Oi, atiduoki man vainikėlį:
Jau aš tavęs nenoriu,
Oi, atiduoki man vainikėlį:
Jau aš tavęs nenoriu.

— Oi mano mergužėle,
Mergelė lelijėle,
Šiandien pašėriau šyvą žirgelį
Rūtelių vainikėliu,
Šiandien pašėriau šyvą žirgelį,
Rūtelių vainikėliu.

Ant kalno malūnėlis,
Po kalnu ežerėlis,
Nardė krykštavo raiba antelė
Malūno ežerėly,
Nardė krykštavo raiba antelė
Malūno ežerėly.

Tai ne antelė,
Tai ne raiboji,
Tai gailiai verkė jauna mergelė
Aukselio žiedelio,
Tai gailiai verkė jauna mergelė
Aukselio žiedelio.

— Oi manas bernužėli,
Berneli dobilėli,
Oi, atiduoki aukso žiedelį:
Jau aš tavęs nenoriu,
Oi, atiduoki aukso žiedelį:
Jau aš tavęs nenoriu.

— Oi mano mergužėle,
Baltoji lelijėle,
Šiandien pakausčiau šyvą žirgelį
Tavo aukso žiedeliu, .
Šiandien pakausčiau šyvą žirgelį
Tavo aukso žiedeliu.

Ant kalno malūnėlis,
Po kalnu ežerėlis,
Nardė krykštavo raiba antelė
Malūno ežerėly,
Nardė krykštavo raiba antelė
Malūno ežerėly.

Tai ne antelė,
Tai ne raiboji,
Tai gailiai verkė jauna mergelė
Sau valnios valnystėlės,
Tai gailiai verkė jauna mergelė
Sau valnios valnystėlės.

— Oi manas bernužėli,
Berneli dobilėli,
Oi, atiduoki man valnystėlę:
Jau aš tavęs nenoriu,
Oi, atiduoki man valnystėlę:
Jau aš tavęs nenoriu.

— Oi mano mergužėle,
Mergele lelijėle,
Šiandien paleidau po kermošėlį
Uliot valnią valnystėlę,
Šiandien paleidau po kermošėlį
Uliot valnią valnystėlę.

150

DEVYNI METAI, NE VIENA DIENA

Devyni metai, Ne viena diena, Kaip daržely buvau.	— Dukrele mano, Jaunoji mano, Ne laikas jau vaduoti.
Augo išaugo Žalios rūtelės Penkiom šešiom šakom.	Žodžiai sutarta, Žiedai sumauta, Rankelės surištos.
Kas šakytėlė, Ten gegutėlė Kas rytas kukavo.	— Eik šen, tėveli, Eik šen, senasai, Į baltą stalelį.
Tolei kukavo, Kol iškukavo Iš močios dukrelę.	Paduok, tėveli, Paduok, senasai, Man baltą rankelę.
-- Eik šen, močiute, Eik šen, senoji, Į baltą stalelį.	Vaduok, tėveli, Vaduok, senasai, Mañ jauną iš vargelio.
Paduok, močiute, Paduok, senoji, Man baltą rankelę.	Eik šen, broliukai, Eik šen, jaunasai, Į baltą stalelį.
Vaduok, močiute, Vaduok, senoji, Mane iš vargelio.	Paduok, broliukai, Paduok, jaunasai, Man baltą rankelę.

Vaduok, broliukai,
Vaduok, jaunasai,
Mane iš vargelio.

Paduok, sesyte,
Paduok, jaunoji,
Man baltą rankelę.

Eik šen, sesyte,
Eik šen, jaunoji,
Į baltą stalelį.

Vaduok, sesyte,
Vaduok, jaunoji,
Mane iš vargelio.

151

AUKŠTI KALNAI, MARGI DVARAI

Aukšti kalnai,
Margi dvarai,
Ten muša, ten bara
Mane jauną.

Nemuškit manęs,
Nebarkit manęs:
Aš turiu motutę —
Užtarys mane,
Aš turiu motutę —
Užtarys mane.

Išarsiu kelelius,
Pasėsiu kviečius —
Nerasi kelelio
Ant motinėlės.

Kvietelius praskindama,
Kūkalius pamindama,
Ir rasiu kelelį
Ant motinėlės.

Aukšti kalnai,
Margi dvarai,
Ten muša, ten bara
Mane jauną.

Nemuškit manęs,
Nebarkit manęs:
Aš turiu tėvelį —
Užtarys mane,
Aš turiu tėvelį —
Užtarys mane.

Užarsiu kelelius,
Pasėsiu rugius —
Nerasi kelelio
Ant tėvutėlio.

Rugelius praskirdama,
Vosilkėles pamindama,
Atrasiu kelelį
Ant tėvutėlio.

Aukšti kalnai,
Margi dvarai,
Ten muša, ten bara
Mane jauną.

Nemuškit manęs,
Nebarkit manęs:
Aš turiu broliuką —
Užtarys mane,
Aš turiu broliuką —
Užtarys mane.

Išarsiu kelius,
Pasėsiu linus —
Nerasi kelelio
Ant brolužėlio.

Linelius praskirdama,
Judreles pamindama,
Atrasiu kelelį
Ant brolužėlio.

Aukšti kalnai,
Margi dvarai,
Ten muša, ten bara
Mane jauną.

Nemuškit manęs,
Nebarkit manęs:
Aš turiu sesutę —
Užtarys mane,
Aš turiu sesutę —
Užtarys mane.

Išarsiu kelius,
Pasėsiu rūtas —
Nerasi kelelio
Ant sesutėlės.

Rūteles praskirdama,
Žoleles pamindama,
Atrasiu kelelį
Ant sesutėlės.

JAUNIMO IR MEILĒS DAINOS

152

DU BALANDŽIAI KLANE GĒRĒ

Du balandžiai klane gērē,
Begerdami sudūmojo:

— Ar mums gerti, ar negerti,
Ar sparneliais paplasnoti?

— Gerkim, gerkim, balandėliai,
Kai pagersim, paplasnosim.

Du berneliai keliu jojo,
Bejodami sudūmojo:

— Ar mums joti, ar nejoti,
Ar žirgelius nubalnoti?

— Jokim, jokim, brolužėliai,
Kai nujosim, nubalnosim.

Dvi bitelės medų nešė,
Benešdamos sudūmojo:

— Ar mums nešti, ar nenešti,
Ar nenešus žiemavoti?

— Neškim, neškim, bitelėlės,
Kai prinešim, žiemavosim.

Dvi seselės šilkus siuvo,
Besiuđdamos sudūmojo:

— Ar mums siūti, ar nesiūti,
Ar nesiūtus dovanoti?

— Siūkim, siūkim, seserėlės,
Kai pasiūsime, dovanosime.

153

OI AŽUOLĖLI, ŽALIAS MEDELI

Oi ažuolėli, žalias medeli,
Ko tujai nežaliuoji,
Ko tujai nežaliuoji?

— Ką aš žaliuosiu, ką žalias būsiu,
Žada mane nukirsti,
Žada mane nukirsti.

Žada broliukas mane nukirsti,
Sesė šakas surinkti,
Sesė šakas surinkti.

Iš liemenėlio dirbdins laivelį
Plaukti per Dunojėlį,
Plaukti per Dunojėlį,

O iš šakelių dirbs štankietėlius,
Užters sesės darželį,
Užters sesės darželį.

154

MES TRYS SESULĖS

Mes trys sesulės,	Anksti guldamos,
Kaipo gegulės,	Vėlai keldamos,
Rūtų daržely	Dainų daineles
Rūteles sėjom.	Padainuodamos.

Rūteles sėjom,	Kai mes nueisim
Meiliai kalbėjom:	Čiužon šalelėn,
— Dėl ko mes tokios,	Kai mes nueisim
Dėl ko patogios?	Čiužan šonelin,

Dėl ko mes tokios,	Reiks anksti kelti
Dėl ko patogios,	Ir vėlai gulti,
Kad pas motulę	Dainų daineles
Valelėj augom.	Po kojų minti.

KADA NORIU — VERKIU

Kada noriu — verkiu,	— Pastatyk viedrelius,
Kad noriu — dainuoju,	Paguldyk naštelius,
Nuo sunkių darbelių	Pailsėk, mergele,
Neišsivaduoju,	Pailsėk rankes,
Nuo sunkių darbelių	Pailsėk, mergele,
Neišsivaduoju.	Pailsėk rankes.

Nedėlios rytelį	— Ačiū tau, berneli,
Ėjau vandenėlio,	Už meilų žodelį,
Sutikau bernelį	Tokio negirdėjau
Šalia šaltinėlio,	Nuo pat mažumėlio,
Sutikau bernelį	Tokio negirdėjau
Šalia šaltinėlio.	Nuo pat mažumėlio.

AŠ PADAINAVAU VISAS DAINES

— Aš padainavau	O kas girdėjo,
Visas daineles,	Kas negirdėjo,
Dar vienos nedainavau.	Bernužėlis girdėjo.

Aš padainuosiu	— Dainuok, mergele,
Šitą dainelę,	Dainuok, jaunoji,
Pavasari rūtas sėdama.	Tavo gražus balselis.

Tavo balselis
Yr labai gražus,
Kaip Kretingos varpelis.

Ne su rugeliais,
Ne su kvieteliais,
Tik su brangiais perluželiais.

Parein laivelis
Su tavorėliais,
Su brangiom dovanėlėm.

Aš parduosiu
Bėrą žirgelį,
Pirksiu tau dovanėlių.

157

O KAD AŠ ĖJAU

O kad aš ėjau
Per žalią girią,
Per žalią girią,
Per eglynėlį,
Per žalią girią,
Per eglynėlį.

Juodu sustojo,
Gražiai kalbėjo:
— Tai puikios gražios
Žvejų mergytės,
Tai puikios gražios
Žvejų mergytės.

O ir sutikau
Du žalnieriuku,
Du žalnieriuku,
Abu broliuku,
Du žalnieriuku,
Abu broliuku.

Ant jos galvelės
Žals vainikėlis,
Ant jos pirštelių
Aukso žiedelis,
Ant jos pirštelių
Aukso žiedelis.

O iš kur, iš kur
 Žals vainikėlis,
 O iš kur, iš kur
 Aukso žiedelis,
 O iš kur, iš kur
 Aukso žiedelis?

— Žals vainikėlis
 Iš Berlynėlio,
 Aukso žiedelis
 Iš Potsdamėlės,
 Aukso žiedelis
 Iš Potsdamėlės.

— O ką kaštavo
 Žals vainikėlis,
 O ką kaštavo
 Aukso žiedelis,
 O ką kaštavo
 Aukso žiedelis?

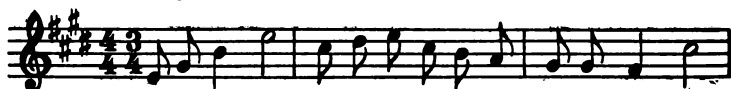
— Žals vainikėlis —
 Šimts doleriukų,
 Aukso žiedelis —
 Šimts dukatukų,
 Aukso žiedelis —
 Šimts dukatukų.

O kad aš būčiau
 Mandri mergytė,
 Aš suspardyčiau
 Dvaro langyčius,
 Aš suspardyčiau
 Dvaro langyčius.

158

MANE MAMA GRAŽIAI UŽAUGINO

MM $\text{♩} = 72$

Ma-ne ma - ma gra-žiai už-au - gi - no, iš - ne - šio - jo

ant bal - tų ran-ke-lių, iš - ne - šio - jo ant bal - tų ran-ke-(lių).

Mane mama
 Gražiai užaugino,
 Išnešiojo
 Ant baltų rankelių,
 Išnešiojo
 Ant baltų rankelių.

Išnešiojo
 Ant baltų rankelių,
 Užsodino
 Ant bėro žirgelio,
 Užsodino
 Ant bėro žirgelio.

Užsodino
Ant bėro žirgelio,
Liepė joti
Svetimon šalelėn,
Liepė joti
Svetimon šalelėn.

Ir nukrito
Putino uogelė,
Ir išdygo
Žalias jovarėlis,
Ir išdygo
Žalias jovarėlis.

Kai aš jojau
Per žalią girelę,
Nusilaužiau
Putino šakelę,
Nusilaužiau
Putino šakelę.

— Oi žirgeli,
Žirge juodbėrėli,
Ar nuneši
Mane pas mergelę,
Ar nuneši
Mane pas mergelę?

Nusilaužiau
Putino šakelę
Ir sukirtau
Žirgui per galvelę,
Ir sukirtau
Žirgui per galvelę.

Ar nuneši
Mane pas mergelę,
Ar atkelsi
Vartelius galvele,
Ar atkelsi
Vartelius galvele?

Ir sukirtau
Žirgui per galvelę,
Ir nukrito
Putino uogelė,
Ir nukrito
Putino uogelė.

Ar atkelsi
Vartelius galvele,
Ar karpysi
Auselėm rūtelę,
Ar karpysi
Auselėm rūtelę?

Gražios uogos
Putino medelio,
Dar gražesni
Mergelės veideliai,
Dar gražesni
Mergelės veideliai.

OI ŽIRGE, ŽIRGELI JUODBĖRĖLI

— Oi žirge, žirgeli juodbėrėli,
Ar būsi laimingas ant kelelio?

Ar būsi laimingas ant kelelio,
Ar kelsi šlovelę pas uošvelę?

— Netingėk, berneli, anksti pasikelti,
Mane bėrą žirgą pasišerti.

Tai būsiu laimingas ant kelelio,
Tai kelsiu šlovelę pas uošvelį.

Kojelėm ugnelę įsiskelsiu,
Akelėm žvaigždeles suskaitysiu.

Akelėm žvaigždeles suskaitysiu,
Galvele vartelius atdarysiu.

Galvele vartelius atdarysiu,
Auselėm rūtelę sukarpysiu.

Auselėm rūtelę sukarpysiu,
Jaunąją mergelę pravirkdysiu.

ŠVIESIOS NAKTYS, MĖNESIENA

Šviesios naktys, mėnesiena,
Gražu joti, mandravoti,
Gražu joti, mandravoti.

Taisyk kojas į kelelį,
Reiks tau bėgti vieškelėliu,
Reiks tau bėgti vieškelėliu.

Oi žirgeli, žirgužėli,
Taisyk kojas į kelelį,
Taisyk kojas į kelelį.

Reiks tau bėgti vieškelėliu,
Reiks tau nešti dovanėlių,
Reiks tau nešti dovanėlių.

Reiks tau nešti dovanėlių,
Žalių rūtų vainikėlį,
Žalių rūtų vainikėlį.

Sumušk kojom į žemele,
Kad sulotų rud' šuneliai,
Kad sulotų rud' šuneliai.

Kai pribėgsi prie dvarelįo,
Sumušk kojom į žemele,
Sumušk kojom į žemele.

Kad sulotų rud' šuneliai,
Kad išeitų mergužėlė,
Kad išeitų mergužėlė.

Kad išeitų mergužėlė,
Kad pratartų nors žodelį,
Kad pratartų nors žodelį.

161

ŽALIAM VYŠNIŲ SODELY

MM $\text{♩} = 114$

Žaliam vyšnių sodely
Stov' žirgas pastatytas.

O prie šono šoblelė,
O prie kito mergelė.

Ant žirgelio balnelis,
Ant balnelio bernelis.

— Mano mieloj mergele,
Stovėki, nestovėki.

Ant bernelio kepurė,
Ant kepurės kvietkelė.

Stovėki, nestovėki,
Duok žirgui abrakėlio.

Ant kepurės kvietkelė,
Ant kvietkelės raselė.

— Roda būčiau duoti,
Tėvas klėtyj guli.

Tėvas klėtyj guli	— Mano radnas tėveli,
Ir pas save raktus tur.	Aš nū naktį per naktį,
Kai ėjau į klėtele,	Aš nū naktį per naktį
Klėtelė sudundėjo.	Miegelio nemiegojau.
Klėtelė sudundėjo,	Miegelio nemiegojau,
Tėvelis subudėjo.	Man galvelę sopėjo.
— Mano mieloj dukrele,	— Mano mieloj dukrele,
Kur tu čia vaikštinėji?	Tai netiesą tu sakai.

Tu nū naktį per naktį
Su berneliu štovėjai.

162

ŠALTA ŽIEMEĖ, ŠALTS RUDENĖLIS

MM $\text{♩} = 72$

Šal - ta žie - me - lė, šalts ru - de - nė - lis, sto - ro - kis, ber - ne - li,

sau mer - gu - žė - lės, sto - ro - kis, ber - ne - li, sau mer - gu - žė - lės.

— Šalta žiemelė, šalts rudenėlis,
Storokis, berneli, sau mergužėlės,
Storokis, berneli, sau mergužėlės.

Jojau keleliu, šil' vieškelėliu,
Pamačiau mergelę tarp lelijėlių,
Pamačiau mergelę tarp lelijėlių.

— Mergelė mano, jaunoji mano,
Nuskinki gėlelę už kepurėlės,
Nuskinki gėlelę už kepurėlės.

— Neskinsiu rūtos, anei lelijos,
Oi tiktai nuskinsiu baltą mairūną,
Oi tiktai nuskinsiu baltą mairūną.

— Nors ir mairūnas, bile darželio,
Abile mergelės bus dovanėlė,
Abile mergelės bus dovanėlė.

163

AUŠTA RAUSVA AUŠRELĖ

Aušta rausva aušrelė,
Teką skaisti saulelė,
O dar mano mergužėlė
Saldų miegą miega.

Man dvarelį bešluojant,
Žalią veją beklasant,
Ir pamačiau bernužėlį
Keleliu atjojant.

— Kelk, dukrele jaunoji,
Ankstųjį rytelį,
Eik, nušluoki dvaružėlį,
Nuklastyk vejelę.

— Mesiu šluotą šalelėn,
Imsiu žirgą rankelėn,
Vesiu per tėvo dvarelį
Į naują stainelę.

Duosiu žirgui vandenio
Gilaus šaltinėlio,
Savo jaunam bernužėliui —
Žaliojo vynelio.

164

ULBA SAKALAS, ULBA

Ulba sakalas, ulba,
Ulba sakalas, ulba,
Jovarėlyj tupėdamas,
Jovarėlyj tupėdamas.

— O kad aš tenai nulėkčiau,
O kad aš tenai nulėkčiau,
Daugel vandenio gerčiau,
Daugel vandenio gerčiau.

Jovarėlyj tupėdamas,
Jovarėlyj tupėdamas,
Ant vandenio žiūrėdamas,
Ant vandenio žiūrėdamas.

Daugel vandenio gerčiau,
Daugel vandenio gerčiau,
Sau gegulę pasdabočiau,
Sau gegulę pasdabočiau.

Sau gegulę pasdabočiau,
 Sau gegulę pasdabočiau,
 Sa šalelėn parviliočiau,
 Sa šalelėn parviliočiau.

Sa šalelėn parviliočiau,
 Sa šalelėn parviliočiau,
 Kviečio grūdu palesyčiau,
 Kviečio grūdu palesyčiau.

Kviečio grūdu palesyčiau,
 Kviečio grūdu palesyčiau,
 Vandenėliu pagirdyčiau,
 Vandenėliu pagirdyčiau.

Kalba bernelis, kalba,
 Kalba bernelis, kalba,
 Ant žirgelio sėdėdamas,
 Ant žirgelio sėdėdamas.

Ant žirgelio sėdėdamas,
 Ant žirgelio sėdėdamas,
 Į mergelę žiūrėdamas,
 Į mergelę žiūrėdamas.

— O kad aš tenai nujočiau,
 O kad aš tenai nujočiau,
 Daugel vynelio gerčiau,
 Daugel vynelio gerčiau.

Daugel vynelio gerčiau,
 Daugel vynelio gerčiau,
 Sau mergelę pasdabočiau,
 Sau mergelę pasdabočiau.

Sau mergelę pasdabočiau,
 Sau mergelę pasdabočiau,
 Sa šalelėn parviliočiau,
 Sa šalelėn parviliočiau.

Sa šalelėn parviliočiau,
 Sa šalelėn parviliočiau,
 Žaliu vynu pagirdyčiau,
 Žaliu vynu pagirdyčiau.

Žaliu vynu pagirdyčiau,
 Žaliu vynu pagirdyčiau,
 Pyragėliu pavaišyčiau,
 Pyragėliu pavaišyčiau.

165

VAKAR PER DIENĄ PRAŠIAU PAS DIEVĄ

MM $\text{♩} = 78$

Va - kar per die - ną pra - šiau pas die - vą, kad ū - ka - no - ta

die - na bū - tų. kad ū - ka - no - ta die - na bū - (tų).

Vakar per dieną prašiau pas dievą,
 Kad ūkanota diena būtų,
 Kad ūkanota diena būtų,

Kad nematyty manęs tėvulis,
Vėlai manęs parjojančio,
Vėlai manęs parjojančio.

Matyt nematė, suprast suprato,
Ant žirgelio išpažino,
Ant žirgelio išpažino:

Žirgelis rasotas, balnelis miglotas,
Kanciukėlis išplūšotas,
Kanciukėlis išplūšotas.

Oi, barė, barė mane tėvulis
Už žirgelį juodbėrėlį,
Už žirgelį juodbėrėlį.

— Tylėk nebarki manęs, tėvuli,
Graži mano mergužėlė,
Graži mano mergužėlė:

Veidelių raudonų, akelių mėlynų,
Graži tavo bus martelė,
Graži tavo bus martelė.

Vakar per dieną, prašiau pas dievą,
Kad ūkanota diena būtų,
Kad ūkanota diena būtų.

Kad nematyty manęs močiutė,
Vėlai namo pareinančios,
Vėlai namo pareinančios.

Matyt nematė, suprast suprato,
Ant suknelės išpažino,
Ant suknelės išpažino:

Suknelė rasota, kaselė išpinta,
O rūtelė išbarstyta,
O rūtelė išbarstyta.

— Tylėk nebarki manęs, motule,
Grazus mano bernužėlis,
Grazus mano bernužėlis:

Veidelių raudonų, akelių mėlynų,
Puikus tavo bus žentelis,
Puikus tavo bus žentelis.

166

NAKTĮ IŠJOJAU, NAKTĮ PARJOJAU

Naktį išjojau,
Naktį parjojau, —
Nieks manęs nežinojo.

— Vai cit, nebarki,
Senas tėveli:
Aš parvesiu martelę.

Vai, tik žinojo
Tamsi naktelė
Ir juodbėris žirgelis.

Duos martytėlė
Po stuomenėlį,
Broleliam abrusėlį;

Vai, tik suprato
Senas tėvelis
Ant žirgelio migloto.

Senai motutei,
Tai anytėlei,
Puikiųjų parėdėlių;

Vai, baudė, barė
Tėvas sūnelį —
Kam sušildei žirgelį.

Jaunoms seselėms,
Toms mošytėlėms, —
Šilkinę skepetėlę.

SAKĖ MANE ŠIOKIĄ

Sakė mane šiokią,
 Sakė mane tokią,
 Sakė mane bernužėlis,
 Kad aš ilgai miegu,
 Sakė mane bernužėlis,
 Kad aš ilgai miegu.

Sakė mane šiokią,
 Sakė mane tokią,
 Sakė mane bernužėlis, —
 Neturiu kraitelio,
 Sakė mane bernužėlis, —
 Neturiu kraitelio.

Ką aš vėlai gulsiu,
 Ką aš anksti kelsiu, —
 Aš neturiu tam kaimely
 Mylimo bernelio,
 Aš neturiu tam kaimely
 Mylimo bernelio.

Ne iš jūsų loskos,
 Iš senos motulės —
 Pilnos mano skrynelės
 Plonųjų drobelių,
 Pilnos mano skrynelės
 Plonųjų drobelių.

MERGELE JAUNOJI, KĄ SUDŪMOJAI

Mergele jaunoji,
 Ką sudūmojai,
 Kad vargo bernelį
 Pasidabojai,
 Kad vargo bernelį
 Pasidabojai?

Turtuolio veideliai
 Dygiais dygėjo,
 Varguolio veideliai
 Žērēt žērėjo,
 Varguolio veideliai
 Žērēt žērėjo.

Turtuolis bernelis
 Keleliu ėjo,
 Varguolis bernelis
 Priešais stovėjo,
 Varguolis bernelis
 Priešais stovėjo.

Turtuolis bernelis
 Karčmėlėj geria,
 Varguolis bernelis
 Laukelius aria,
 Varguolis bernelis
 Laukelius aria.

Turtuolio bernelio
Rugiai nesėta,
Varguolio bernelio
Jau išakėta,
Varguolio bernelio
Jau išakėta.

Turtuolis bernelis
Ne savo valgo,
Varguolis bernelis
Kitus maitina,
Varguolis bernelis
Kitus maitina.

Turtuolio bernelio
Žirgai samdyti,
Varguolio bernelio
Paties augyti,
Varguolio bernelio
Paties augyti.

169

LIUSTAUNAS METELIS ŠIS RUDENĖLIS

Liustaunas metelis
Šis rudenėlis,
Aš vienas sūnelis
Pas tėtušėlį.

— Sūneli jaunasis,
Ką sudūmojai,
Kad vargo mergelę
Pasidabojai?

Aš vienas sūnelis
Pas tėtušėlį
Šeriausi žirgelį
Sau juodbėrėlį.

— Močiute širdele,
Tu maño miela,
Nebuvo bagotos
Tam jaunimėly.

Šeriausi žirgelį
Sau juodbėrėlį,
Atlankiau mergelę
Kas subatėlę.

Nebuvo bagotos
Tam jaunimėly,
Palaužiau širdele
Ant vargdienėlės.

Atlankiau mergelę
Kas subatėlę,
Kas šventą dienele
Ir nedėlėlę.

Palaužiau širdele
Ant vargdienėlės,
Ant vargo mergelės,
Ant siratėlės.

Bagočiaus dukrelė
 Klėtelėj miega,
 Vargdienė mergelė
 Kamaroj mala.

Bagočiaus mergelė
 Keliant dejava,
 Vargdienė mergelė
 Malant dainavo.

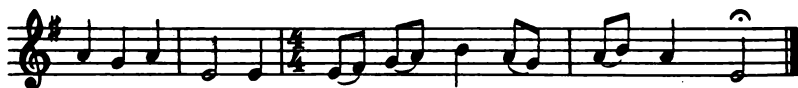
170

OI, BĖDA, BĖDA

MM ♩ = 72

Oi, bė - da, bė - da su ma - no tė - vu - žė - liu,

kad ne - ve - li - na man tė - vu - lis že - ny - tis.

Oi, bėda, bėda
 Su mano tėvužėliu,
 Kad nevelina
 Man tėvulis ženyti,

Liepė ženyti
 Su bagočiaus dukrele,
 Bagočiaus dukrė
 Darbelių nemokėjo.

Kad nevelina
 Tėvulis man ženyti,
 Kad nevelina
 Imt vargdienės mergelės.

Bagočiaus dukrė
 Tai guli ir dejuoja,
 Vargo mergelė
 Tai mala ir dainuoja.

Bagočiaus dukrė
 Kalnely pasilsėjo,
 Vargo mergelė
 Kalneliu parbėgėjo.

171
OK, TAISIAU, TAISIAU

Ok, taisiau, taisiau,
Taisiau laukelį,
Laukiau jaunosios mergelės.

— Kad ir mylėjau,
Kad ir kalbėjau,
Tave širdy turėjau.

— Oi, lanky, lanky,
Jauna mergele,
Kai sudigs mano kvieteliai.

*
* *

Dar nesudygo
Mano kvieteliai,
Kai atlankė mergelė.

Ok, taisiau, taisiau
Rūtų darželį,
Laukiau jauno bernelio.

— Ar tau netiko
Mano laukelis,
Mano rankų darbelis?

— Oi, lanky, lanky,
Jaunas berneli,
Kai sudigs mano rūtelės.

— Oi man patiko
Tavo laukelis,
Tavo rankų darbelis,

Dar nesudygė
Mano rūtelės,
Kai aplankė bernelis.

Tiktai netikai,
Jaunas berneli,
Kad tu kitas mylėjai.

— Oi, kodėl, kodėl,
Jaunas berneli,
Taipo greitai atlankei?

Ar tau netiko
Mano darželis,
Mano rankų darbelis?

Tiktai netikai,
Jauna mergele,
Kad tu kitus mylėjai.

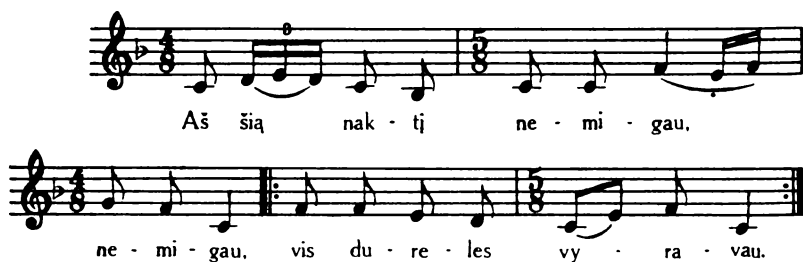
— Man labai tiko
Tavo darželis,
Tavo rankų darbelis,

— Kad ir mylėjau,
Kad ir kalbėjau,
Tave širdy turėjau.

Žydi, berneli,
Mano širdelėj
Kaip darže bijūnelis.

172

AŠ ŠIĄ NAKTĮ NEMIGAU, NEMIGAU

Aš šią naktį nemigau, nemigau,
Vis dureles vyravau,
Vis dureles vyravau.

Vis dureles vyravau, vyravau,
Padlagėlę dundenau,
Padlagėlę dundenau.

Ir mergele būdinau, būdinau,
Ir vardeliu vadinau,
Ir vardeliu vadinau.

Ir vardeliu vadinau, vadinau,
Prie vardelio užrašiau,
Prie vardelio užrašiau.

Būčiau rašęs dar daugiau, dar daugiau, —
Parašėlio netekau,
Parašėlio netekau.

Ir plunksnelė nulūžo, nulūžo,
Ir mergelė nuliūdo,
Ir mergelė nuliūdo.

— Ko, mergele, paliūdai, paliūdai,
Ar kalbelę užgirdai,
Ar kalbelę užgirdai?

Ar kalbelę užgirdai, užgirdai,
Ką su kita kalbėjau,
Ką su kita kalbėjau?

Nors su kita kalbėjau, kalbėjau,
Tave širdy turėjau,
Tave širdy turėjau.

173

OI, ŽINAU, ŽINAU

Oi, ži-nau, ži-nau, nie - kam ne-sa-kau, ži - no ma - no

šir de - lė, kat - roj ša - ly mer - ge - lė.

Oi, žinau, žinau,
Niekam nesakau,
Žino mano širde'ė,
Katroj šaly mergelė.

Kur mūrų dvarai,
Stikliniai langai,
Suvartiniai varteliai,
Ant dvarelį ievarai.

Kai aš pamačiau
Savo mergele,
Per dvarelį einančią,
Galvelę šukuojančią:

Kur mūrų dvarai,
Stikliniai langai,
Suvartiniai varteliai,
Ant dvarelio ievarai.

— Mergele mano,
Jaunoji mano,
Gražios gelsvos kaselės
Be aukselio šukelių.

Kai aš pamačiau
Savo bernelį,
Per dvarelį einantį,
Žirgelį balnojančią:

Oi, žinau, žinau,
Niekam nesakau,
Žino mano širdelė,
Katroj šaly bernelis.

— Berneli mano,
Jaunasai mano,
Gražus bėras žirgelis
Be dyminio balnelio.

174

AUGO LIEPELĖ VIENOJ ŠALY

Augo liepelė
Vienoj šaly,
O ažuolėlis
Kitoj šaly.

Kad mes abudu
Užaugtume,
Vienu žiedeliu
Žydėtume,

O jie augdami
Suskalbėjo:
— Kad mes abudu
Užaugtume,

Vienu žiedeliu
Žydėtume,
Vieną obuolį
Turėtume.

Augo bernelis
Vienam kaime,
O mergužėlė
Kitam kaime.

O jie augdami
Suskalbėjo:
— Kad mes abudu
Užaugtume,

Kad mes abudu
Užaugtume,
Vieną žodelį
Kalbėtume,

Vieną žodelį
Kalbėtume,
Vienam vežime
Sėdėtume.

ŠEIMOS DAINOS

175

AŠIN PAŽINČIAU SAVO TĖVELĮ

Ašin pažinčiau savo tėvelį	Ašin pažinčiau savo sesutę
Tarp šimto šimtelių tėvutelių:	Tarp šimto šimtelių seserėlių:
Aukso lazdelė,	Aukso staklės,
Šilko barzdelė —	Plonos drobėlės —
Tai mano, tai mano tėvutėlis.	Tai mano, tai mano sesutėlė.
Ašin pažinčiau savo močiutę	Ašin pažinčiau savo broliuką
Tarp šimto šimtelių motinėlių:	Tarp šimto šimtelių brolių:
Aukso ratelis,	Bėras žirgelis,
Šilko kuodelis —	Tymo balnelis —
Tai mano, tai mano motinėle.	Tai mano, tai mano broliukėlis.

176

KAS TEN VAŽIUOJA, DAGILE

Rinkinys

— Kas ten važiuoja, dagile?
— Mano tėvelis, dagile,
Keleliu tarška, dagile.
— Kas ten važiuoja, dagile?
— Motulė važiuoja, dagile,
Keleliu tarška, dagile.
— Kas ten važiuoja, dobile?
— Mano broliukas, dobile,
Keleliu tarška, dobile.
— Kas ten važiuoja, dobile?
— Mano sesutė, dobile,
Keleliu tarška, dobile.

Pritarinys

Dobilutėli dobile,
Dagiliutėli dagile!

NEI VĖJAI PUČIA

Nei vėjai pučia,
 Nei sodai ūžia,
 Tik baltos žagrelės
 Kalne blizguoja.

Verkia tėvulis,
 Senas būdamas,
 Tą vieną sūnelį
 Karan leisdamas.

— O kas išars man
 Pilką žemelę,
 O kas pasės man
 Kviečio grūdėlį?

— Žentulis išars
 Pilką žemelę,
 Žentulis pasės
 Kviečio grūdėlį.

— Nei žentui artl,
 Nei žentui sėti,
 Tik mano žentuliui
 Karčmoj ulioti.

Nei vėjai pučia,
 Nei sodai ūžia,
 Tik baltos drobėlės
 Kalne baltuoja.

Verkia motulė,
 Sena būdama,
 Tą vieną dukrelę
 Svietan leisdama.

— O kas išverps man
 Plonas drobeles,
 O kas išrašys
 Margus raštelius?

— Martelė išverps
 Plonas drobeles,
 Martelė išrašys
 Margus raštelius.

— Nei marčiai verpti,
 Nei marčiai austi,
 Tik mano martelei
 Lopšys lyliuoti.

KUR PENKIOS ŠEŠIOS MERGELĖS

Kur penkios šešios mergelės, Kur tiktai viena mergelė,
 Ten penkios šešios skrynelės, Ten tiktai viena skrynelė,
 Ten penkios šešios skrynelės. Ten tiktai viena skrynelė.

Ten penkios šešios skrynelės Ten tiktai viena skrynelė
 Ir visos pilnos drobelių, Ir toj' nepilna drobelių,
 Ir visos pilnos drobelių. Ir toj' nepilna drobelių.

Kur penki šeši berneliai,
Ten penkios šešios stainelės,
Ten penkios šešios stainelės.

Ten penkios šešios stainelės
Ir visos pilnos žirgelių,
Ir visos pilnos žirgelių.

Kur tiktai vienas bernelis,
Ten tiktai viena stainelė,
Ten tiktai viena stainelė.

Ten tiktai viena stainelė
Ir toj' nepilna žirgelių,
Ir toj' nepilna žirgelių.

VAIKŲ DAINOS

179

ATEINA RUGIAPIŪTIS, ATANEŠA VARPĄ

Ateina rugiapiūtis, ataneša varpą,
Ateina rugiapiūtis, ataneša varpą. —

Greitai

Tėveliui varpelę, motutei varpelę;
Tiems vaikeliukams, tiems mažučiuokams
Po varpelytę, po mažutytę.

Lėtai

Tie tėveliai su varpelėm kirs, kirs, kirs,
Su varpelėm kirs, kirs, kirs.

Ateina rugiapiūtis, ataneša varpą,
Ateina rugiapiūtis, ataneša varpą. —

Greitai

Tėveliui varpelę, motutei varpelę;
Tiems vaikeliukams, tiems mažučiuokams
Po varpelytę, po mažutytę.

Lėtai

Tie vaikeliai su varpelėm dui, dui, dui,
Tati, tati, dui, dui, dui.

KIEKU, KIEKU

Kieku, kieku,
Veža meška šieką,
Veža meška šieką.

Tiltas sudundėjo,
Miltai pabyrėjo,
Miltai pabyrėjo.

Per molynės tiltą
Du kubilu miltų,
Du kubilu miltų.

— Eikit, mergos, šluoti,
Berniukai laižyti,
Berniukai laižyti.

E mergaitėms po kukele,
E berniukams po špygele,
E berniukams po špygele.

RAŠKA, RAŠKA

Raška, raška,
Kas čia miške traška?
Katė voveriauna,
Kiškis šieną piauna,
Kupetėlėn krauna.
Kiaulė ragan triūbija,
Meška buizą liūbija.

LĒKĒ ŽVIRBLIS PER BAŽNYČIA,

Lēkē žvirblis per bažnyčią,
 Lēkdamas sudejavo,
 Lēkdamas sudejavo.
 — Žvirbleli nabagėli,
 Kas tau suskaudėjo,
 Kas tau suskaudėjo?
 — Visi šlunkai ir galvelė,
 Tas man suskaudėjo,
 Tas man suskaudėjo.
 — Žvirbleli nabagėli,
 Ką tu man paliksi,
 Ką tu man paliksi?
 — Kumpą snapą, rainą kaklą
 Kanapėlėms lesti,
 Kanapėlėms lesti.
 — Žvirbleli nabagėli,
 Kas padirbs grabelį,
 Kas padirbs grabelį?
 — Genelis medkirtėlis,
 Tas padirbs grabelį,
 Tas padirbs grabelį.
 — Žvirbleli nabagėli,
 Kas iškas duobelę,
 Kas iškas duobelę?
 — Kurmelis žemrausėlis,
 Tas iškas duobelę,
 Tas iškas duobelę.
 — Žvirbleli nabagėli,
 Kas nuneš į kapus,
 Kas nuneš į kapus?
 — Elnelis ant ragelių,
 Tas nuneš į kapus,
 Tas nuneš į kapus.

TURĖJO BOBUTĖ ŽILĄ OŽELĮ

Tu - rė - jo bo - bu - tė ži - lą o - žė - lį, ei ei, džium džium, ži - lą o - žė - lį,

- Oi jūs, vil - ke - liai, oi jūs, pil - kie - ji, ar jūs

ne - ma - tėt ži - lo o - žė - lio, ei ei, džium džium, ži - lo o - žė - lio?

Turėjo bobutė žilą oželį,
Turėjo bobutė žilą oželį,
Ei ei, džium džium, žilą oželį,
Ei ei, džium džium, žilą oželį.

Išoko ožiukas į rūtų daržą,
Išoko ožiukas į rūtų daržą,
Ei ei, džium džium, į rūtų daržą,
Ei ei, džium džium, į rūtų daržą.

Išėjo bobutė oželio varyt,
Išėjo bobutė oželio varyt,
Ei ei, džium džium, oželio varyt,
Ei ei, džium džium, oželio varyt.

Išbėgo oželis į tyrus laukus,
Išbėgo oželis į tyrus laukus,
Ei ei, džium džium, į tyrus laukus,
Ei ei, džium džium, į tyrus laukus.

Išėjo bobutė oželio ieškot,
Išėjo bobutė oželio ieškot,
Ei ei, džium džium, oželio ieškot,
Ei ei, džium džium, oželio ieškot.

Sutiko bobutė du vilku pilku,
Sutiko bobutė du vilku pilku,
Ei ei, džium džium, du vilku pilku,
Ei ei, džium džium, du vilku pilku.

— Oi jūs, vilkeliai, oi jūs, pilkieji,
Ar jūs nematėt žilo oželio,
Ei ei, džium džium, žilo oželio,
Ei ei, džium džium, žilo oželio?

— Mes matëm regėjom žilą oželį,
Mes matëm regėjom žilą oželį,
Ei ei, džium džium, žilą oželį,
Ei ei, džium džium, žilą oželį.

Jau žilo oželio rageliai vieni,
Jau žilo oželio rageliai vieni,
Ei ei, džium džium, rageliai vieni,
Ei ei, džium džium, rageliai vieni.

184

VAI, KUR TU BUVAI, OŽELI MANO

- Vai, kur tu buvai, oželi mano?
- Melnyčioj, melnyčioj, poneli mano.
- Vai, ką tu ten dirbai, oželi mano?
- Maliau, maliau, kaip nemaliau, poneli mano.
- Vai, ką tu ten malei, oželi mano?
- Kviečius miežius, kviečius miežius, poneli mano.
- Ar tavęs nemušė, oželi mano?
- Mušė, mušė, kaip nemušė, poneli mano.
- Vai, su kuo tave mušė, oželi mano?

- Su pagaliu per pakalį, poneli mano.
- Vai, ar tu nebliovei, oželi mano?
- Blioviau, blioviau, kaip neblioviau, poneli mano.
- Vai, kaip tu ten bliovei, oželi mano?
- Me-ke-ke, me-ke-ke, poneli mano.

185

BOBA KEPĖ BANDELES

Boba kepė bandeles	— O kur tie karkleliai?
Ant ežero krašto.	— Ožkytės išgraužė.
— O kur tos bandelės?	— O kur tos ožkytės?
— Kiaulytė suėdė.	— Vilkelis papiovė.
— O kur tos bandelės?	— O kur tos ožkytės?
— Kiaulytė suėdė.	— Vilkelis papiovė.
— O kur ta kiaulytė?	— O kur tie vilkeliai?
— Ežere prigėrė.	— Strielčeliai iššaudė.
— O kur tas ežeras?	— O kur tie strielčeliai?
— Žirgelis išgėrė.	— Tinkle pasikorė.
— O kur tas ežeras?	— O kur tie strielčeliai?
— Žirgelis išgėrė.	— Tinkle pasikorė.
— O kur tas žirgelis?	— O kur tas tinklelis?
— Keleliu nubėgo.	— Pelės sukapojo.
— O kur tie keleliai?	— O kur tos pelytės?
— Karkleliais užaugo.	— Katinas papiovė.
— O kur tie keleliai?	— O kur tos pelytės?
— Karkleliais užaugo.	— Katinas papiovė.

— Škič, škač kamarač,
Net tau akys tavorač.

OŽYS ANT TILTO STOVĖJO

MM $\text{♩} = 114$

O - žys ant til - to sto - vė - jo, į van - de - nė - lį žiū - rė - jo:

ar tie - sūs ma - no ra - gu - čiai, ar bus mūs po - nams vamz - du - čiai?

Ožys ant tilto stovėjo,

Į vandenėlį žiūrėjo:

Ar tiesūs mano ragučiai,

Ar bus mūs ponams vamzdučiai?

Ožys ant tilto stovėjo,

Į vandenėlį žiūrėjo:

Ar tanki mano barzdelė,

Ar bus mūs ponams šluotelė?

Ožys ant tilto stovėjo,

Į vandenėlį žiūrėjo:

Ar gražios mano kojelės,

Ar bus mūs ponams lazdelės?

KUR BUVAI, JONULI

— Kur buvai, Jonuli?

— Kermošiu, ponuli.

— Ką pirkai, Jonuli?

— Dūdele, ponuli.

— Padūduok, Jonuli.

— Nemoku, ponuli.

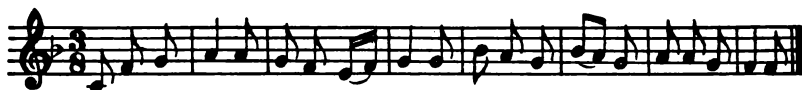
— Bizūnas, Jonuli!

— Tirlili, tirlili, ponuli.

NAŠLAIČIŲ DAINOS

188

DAI, KAS TEN ŽYDI

— Dai, kas ten žy-di vi-duj 'gi re-lės dai, kas ten ver kia be mo-ti-ne-lės?

— Dai, kas ten žydi
Viduj girelės,
Dai, kas ten verkia
Be motinėlės?

— Dai, kas ten kelias
Anksti rytelį,
Dai, kas ten dirba
Sunkų darbelį?

— Papartis žydi
Viduj girelės,
Sirata verkia
Be motinėlės.

— Sirata kelias
Anksti rytelį,
Sirata dirba
Sunkų darbelį.

— Dai, kas ten nuraškys
Paparčio žiedą,
Dai, kas nuramins
Vargus siratos?

189

IŠ MAŽUMĖLĖS BE MOTINĖLĖS

Iš mažumėlės be motinėlės,
Tai aš pripratus vargelį vargti.

Vargau vargelį visą viekelį,
Sakiau išvargsiu sau raškažėlį.

Aš neišvargau sau raškažėlio,
Tiktai išvargau šelmį bernelį.

Jis mane barė, iš namų varė:
— Eiki, mergele, pas sa močiutę.

— Berneli mano, raiteli mano,
Kad aš neturiu radnos močiutės.

Mano motulė aukštam kalnely,
Aukštam kalnely, giliam grabely.

Vakar per dieną prašiau pas dievą,
Kad dievas duotų giedrią dienele,

Kad dievas duotų giedrią dienele,
Kad prapustytų gelsvą pieskele,

Kad prapustytų gelsvą pieskele,
Kad pamatyčiau grabo lentele,

Kad pamatyčiau grabo lentele,
Tai pribudyčiau savo motulę.

— Motule mano, širdele mano,
Padėk, motule, vargelį vargti.

— Dukrele mano, jaunoji mano,
Reikėj neklausyt šelmio bernelio,

Reikėj neklausyt šelmio bernelio,
Būtum nevargus didžio vargelio.

190

OI, KAS TEN AUŠTA

— Oi, kas ten aušta,	— Šviesi dienele
Ar ne dienele?	Užu kalnelio,
Oi, kas ten teka,	Saulutė teka
Ar ne saulele?	Už beržynėlio.

— Oi, kas ten paskels
Anksti rytelį?
Oi, kas ten nukrės
Gailią raseleį?

— Oi, kas ten žydi
Tamsioj naktelėj?
Oi, kas ten verkia
Šviesioj dieneleį?

— Sirata paskels
Anksti rytelį,
Sirata nukrės
Gailią raseleį.

— Papartis žydi
Tamsioj naktelėj,
Sirata verkia
Šviesioj dieneleį.

— Oi, kas ten padirbs
Sunkų darbelį?
Oi, kas ten pramins
Juodą purvelį?

— Oi, kas nuraškys
Paparčio žiedą?
Oi, kas numaldys
Siratą biedną?

— Sirata padirbs
Sunkų darbelį,
Sirata pramins
Juodą purvelį.

— Mėnuo nuraškys
Paparčio žiedą,
Saulė numaldys
Siratą biedną.

191

EINU PER KIEMĄ

MM $\text{♩} = 138$

Ei - nu per kie - mą, gir-džiu per sie - ną.

1
2

kad ma - ne ap - kal - bė - jo. // -bė - jo!

Einu per kiemą,
Girdžiu per sieną,
Kad mane apkalbėjo,
Kad mane apkalbėjo.

Apsikalbėkit
Jūs patys save,
Ne mane našlaitelę,
Ne mane našlaitelę.

Ak, gerai žinot,
Ne dvare augus,
Ne po stiklais sėdėjus,
Ne po stiklais sėdėjus.

Mano kojelės,
Mano greitosios —
Kasdien po purvynėlį,
Kasdien po purvynėlį.

Mano rankelės,
Mano baltosios —
Kasdien sunkiam darbely,
Kasdien sunkiam darbely.

Mano galvelė,
Mano glūdžioji —
Kasdien po klapatėlius,
Kasdien po klapatėlius.

Mano akelės,
Mano skaisčiosios —
Kasdien po ašarėles,
Kasdien po ašarėles.

192

OI, EISIU, EISIU

Oi, eisiu, eisiu,
Aš čia nebūsiu:
Čia ne mano šalelė.
Svetimi žmonės,
Skaudūs žodeliai
Ant manęs siratėlės.
Einu per kiemą,
Girdžiu per sieną —
Vainoja mane
Žmonės žmoneliai.
Atsivainokit
Kojas rankes,
Ne mane biedną siratėlę.

VAIŠIŲ DAINOS

· 193

KUR TĖVULIS GĖRĖ

Kur tėvulis gėrė,
Ten rugeliai žėlė,
Tai dūzgė byzgė du bitinėliai
Margame dobilėly.

Kur brolelis gėrė,
Ten kvieteliai žėlė,
Tai dūzgė byzgė du bitinėliai
Margame dobilėly.

Kur motulė gėrė,
Ten lineliai žėlė,
Tai dūzgė byzgė du bitinėliai
Margame dobilėly.

Kur sesutė gėrė,
Ten rūtelė žėlė,
Oi, byzgė dūzgė du bitinėliai
Margame dobilėly.

Kur bernelis gėrė,
Avižėlės žėlė,
Oi, byzgė dūzgė du bitinėliai
Po margu dobilėliu.

194

KUR MANO TĖVELIS GĖRĖ

Kur mano tėvelis gėrė,
Ten rugių krūmelis žėlė,
Ulioj, bitele, ulioj, pilkoji, ulioj!

Po žalią žolynėlį,
Po baltą dobilėlį,
Ulioj, bitele, ulioj, pilkoji, ulioj!

Kur mano motulė gėrė,
Ten linų krūmelis žėlė,
Ulioj, bitele, ulioj, pilkoji, ulioj!

Kur mano brolelis gėrė,
Avižų krūmelis žėlė,
Ulioj, bitele, ulioj, pilkoji, ulioj!

Kur mano sesulė gėrė,
Ten rūtų krūmelis žėlė,
Ulioj, bitele, ulioj, pilkoji, ulioj!

Po žalią žolynėlį,
Po baltą dobilėlį,
Ulioj, bitele, ulioj, pilkoji, ulioj!

195

AUKŠTOJOJ GIRELĖJ

Aukštojoj girelėj,
Žaliojoj lankelėj,
Ten paukšteliai ir žvėreliai
Kalbėjo kalbelę,
Ten paukšteliai ir žvėreliai
Kalbėjo kalbelę.

Atvažiuoja meška,
Su arielkos bačka,
O vilkelis nabagėlis
Žad' veselę kelti,
O vilkelis nabagėlis
Žad' veselę kelti.

Pelės miežius malė,
Žvirblis alų darė,
O tas garnis ilgasparnis
Į bačkas suvarė,
O tas garnis ilgasparnis
Į bačkas suvarė.

Atlėkė ožka —
Pamergėse troško,
Kad jau stirna už ją pirma
Užprašyta buvo,
Kad jau stirna už ją pirma
Užprašyta buvo.

Gana jau gerti,
Gana uliavoti,
Zuikeli nabagėli,
Sėskis važnyčioti,
Zuikeli nabagėli,
Sėskis važnyčioti.

Parvažiav' besieda,
Visko gatav' rado:
Krėslai, stalai ir patalai
Vis buvo gatavi,
Krėslai, stalai ir patalai
Vis buvo gatavi.

Zuikis ūsą pūtė,
Pempė kuodą taisė,
Voverėlė nabagėlė
Rūtelėm apkaišė,
Voverėlė nabagėlė
Rūtelėm apkaišė.

Vanags gaidį peša,
Vilks arielką neša,
O laputė, kaip svočia,
Visus svečius prašo,
O laputė, kaip svočia,
Visus svečius prašo.

Briedelis kelią skynė
Ir nuo sparvų gynė,
Voverėlė viršūnėlėj
Jaunuosius ramino,
Voverėlė viršūnėlėj
Jaunuosius ramino.

Gėrė, kol išaušo,
Vilkelis įkaušo,
Žada eiti tanciavoti,
Ožką kabavoti,
Žada eiti tanciavoti,
Ožką kabavoti.

Kiaulės šūba juoda,
Vilkui šliūbą duoda,
Tiešij' slovij', bagaslovij'
Jaunuosius abudu,
Tiešij' slovij', bagaslovij'
Jaunuosius abudu.

Ožka susiraukė.
Šalin atsitraukė,
Dreb' iš bailės, kaip iš meilės,
Kad vilks nebučiuotų,
Dreb' iš bailės, kaip iš meilės,
Kad vilks nebučiuotų.

Strielčius sutriūbavo,
Muškietą užgavo,
Metė svodbą, bėgo greitai
Kožnas keliu savo,
Metė svodbą, bėgo greitai
Kožnas keliu savo.

PADARĖ ŽVIRBLELIS SALDŲ ALUTĮ

Padarė žvirblelis saldų alutį,
 Oi oi, džium džium, saldų alutį.
 Suprašė žvirblelis visus paukštelių,
 Oi oi, džium džium, visus paukštelių.
 Tiktai neprašė vienos pelėdos,
 Oi oi, džium džium, vienos pelėdos.
 Atėjo pelėda ir neprašyta,
 Oi oi, džium džium, ir neprašyta.
 Atsisėdo pelėda už stalo galo,
 Oi oi, džium džium, už stalo galo.
 Išsitraukė pelėda pyrago galą,
 Oi oi, džium džium, pyrago galą.
 Atbėgo kalelė iš sodos galo,
 Oi oi, džium džium, iš sodos galo.
 Pagrobė kalelė pyrago galą,
 Oi oi, džium džium, pyrago galą.
 Nunešė kalelė už klėties galo,
 Oi oi, džium džium, už klėties galo.
 Suėdė kalelė pyrago galą,
 Oi oi, džium džium, pyrago galą.
 Išvedė žvirblelis pelėdą į tancių,
 Oi oi, džium džium, pelėdą į tancių.
 Numynė žvirblelis pelėdai koją,
 Oi oi, džium džium, pelėdai koją.
 Iškirto žvirblelis pelėdai akį,
 Oi oi, džium džium, pelėdai akį.
 Šokinėjo pelėda akla ir raiša,
 Oi oi, džium džium, akla ir raiša.
 Pelėda į provą, žvirblelis į tvorą,
 Oi oi, džium džium, žvirblelis į tvorą.
 Ar mano galvelė, ar ne puodelis,
 Oi oi, džium džium, ar ne puodelis?
 Ar mano akelės, ar ne sponkelės,
 Oi oi, džium džium, ar ne sponkelės?

Ar mano uodegėlė, ar ne šluotelė,
Oi oi, džium džium, ar ne šluotelė?
Ar mano kojelės, ar ne grèbleliai,
Oi oi, džium džium, ar ne grèbleliai?
Ar mano pilvelis, ar ne būgnelis,
Oi oi, džium džium, ar ne būgnelis?

197

SIUNTĖ PONAS OŽKĄ

Siuntė ponas ožką riešutų parnešti.
Ožka medžio nepagraužė
Nė riešutų neparnešė —

Nėr ožkos su riešutais,
Nėr ožkelės su riešutėliais.

Siuntė ponas strielčių, kad ožką užšautų.
Strielčius ožkos nenušovė,
Ožka medžio nepagraužė
Ir riešutų neparnešė —

Nėr ožkos su riešutais,
Nėr ožkelės su riešutėliais.

Siuntė ponas medį, kad strielčių užmuštų.
Medis strielčiaus neužmušė,
Strielčius ožkos neužšovė,
Ožka medžio nepagraužė
Ir riešutų neparnešė —

Nėr ožkos su riešutais,
Nėr ožkelės su riešutėliais.

Siuntė ponas ugnį, kad medį degintų.
Ugnis medžio nedegino,
Medis strielčiaus neužmušė,
Strielčius ožkos neužšovė,
Ožka medžio nepagraužė
Ir riešutų neparnešė —

Nēr ožkos su riešutais,
Nēr ožkelēs su riešutēliais.

Siuntē ponas marias, kad ugnī užlietų.
Marios ugnies neužliejo,
Ugnis medžio nedegino,
Medis strielčiaus neužmušė,
Strielčius ožkos neužšovė,
Ožka medžio nepagraužė
Ir riešutų neparnešė —

Nēr ožkos su riešutais,
Nēr ožkelēs su riešutēliais.

Siuntē ponas jautį, kad marias išgertų.
Jautis marių neišgėrė,
Marios ugnies neužliejo,
Ugnis medžio nedegino,
Medis strielčiaus neužmušė,
Strielčius ožkos neužšovė,
Ožka medžio nepagraužė
Ir riešutų neparnešė —

Nēr ožkos su riešutais,
Nēr ožkelēs su riešutēliais.

Siuntē ponas skerdžių, kad jautį papiautų.
Skerdžius jaučio nepapiovė,
Jautis marių neišgėrė,
Marios ugnies neužliejo,
Ugnis medžio nedegino,
Medis strielčiaus neužmušė,
Strielčius ožkos neužšovė,
Ožka medžio nepagraužė
Ir riešutų neparnešė —

Nēr ožkos su riešutais,
Nēr ožkelēs su riešutēliais.

Siuntė ponas velnią, kad skerdžių pasmaugtų.
Velnius skerdžiaus nepasmaugė,
Skerdžius jaučio nepapiovė,
Jautis marių neišgėrė,
Marios ugnies neužliejo,
Ugnis medžio nedegino,
Medis strielčiaus neužmušė,
Strielčius ožkos neužšovė,
Ožka medžio nepagraužė
Ir riešutų neparnešė —

Nėr ožkos su riešutais,
Nėr ožkelės su riešutėliais.

Siuntė ponas bobą, kad velnią prigautų.
Bobą velnią brūkšt prigavo,
Velnius skerdžių šmurkšt pasmaugė,
Skerdžius jautį brūkšt papiovė,
Jautis marias gurkšt išgėrė,
Marios ugnį pūkšt užliejo,
Ugnis medį sudegino,
Medis strielčių braukšt užmušė,
Strielčius ožką pykšt užšovė,
Ožka medį tuoj pagraužė
Ir riešutų parnešė.

Yr' ožka su riešutais,
Yr' ožkelė su riešutėliais.

198

EINU PER LAUKĄ

Einu per lauką, girdžiu per kitą,
Kas ten miške suulbėj'.

Kai skrido uodas iš ąžuolėlio,
Nusisuko sprandelį.

Ateina meška, didi daktarka,
Uodui sprandą gydyti.

Kai skrido musė iš Prūsų šalies,
Sumušė butelį, papylė liekarstvas.

Ateina voras su ilga virve —
Patiesė virvelę, pakorė muselą.

Ateina svirplys su didžiu kirviu —
Nukirto virvelę, paleido muselą.

Atjojo vaitas per mišką raitas
Svirpliui provos daryti.

Svirplys pamatė, ūsus pastatė,
Vaitą špyga subadė.

Tasai papyko, arklį paliko,
Namo pėsčias parėjo.

— Dėkui tau, vaitai, ką tu papykai,
Namo pėsčias parėjai, man arklį palikai!

199

SVETELIAI, SVETELIAI

MM = 180

Sve - te - liai, sve - te - liai, ne - bū - kim kaip te - liai, su - pra - tom at -

- ei - ti. su - pras - kim iš - ei - ti. su - pra - tom at - ei - ti. su - pras - kim iš - ei - (ti).

Sveteliai, sveteliai,
Nebūkim kaip teliai,
Supratom ateiti,
Supraskim išeiti,
Supratom ateiti,
Supraskim išeiti.

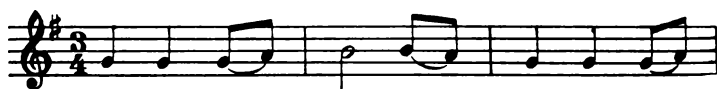
Suvalgėm pyragą,
Primynėm padlagą,
Išgėrėm alutį, —
Ir sėdim išputę,
Išgėrėm alutį, —
Ir sėdim išputę.

Suvalgēm kopūstus,
 Pilveliai išpūsti,
 Išgērēm degtinę,
 Sēdim kaip ištinę,
 Išgērēm degtinę,
 Sēdim kaip ištinę.

200

MANO MOTULĖ

MM $\text{♩} = 60$

Mano motulė,
 Sena būdama,
 Tai ji nori
 Saldaus miegelio.

— Eiki, motule,
 Kopūstų daržan:
 Tai ten, tai ten
 Saldžiai miegosi.

— Eiki, motule,
 Batvinių daržan:
 Tai ten, tai ten
 Saldžiai miegosi.

Vejelis pūtė,
 Kopūstai užė,
 O lapeliai
 Gražiai lingavo.

Vejelis pūtė,
 Batviniai užė,
 O lapeliai
 Gražiai lingavo.

Mano tėvulis,
 Senas būdamas,
 Tai jis nori
 Saldaus miegelio.

Mano motulė,
 Sena būdama,
 Tai ji nori
 Saldaus miegelio.

— Eiki, tėvuli,
 Vyšnių sodelin:
 Tai ten, tai ten
 Saldžiai užmigs.

Vējelis pūtē,
Sodelis ūžē,
O lapeliai
Grażiai lingavo.

Vējelis pūtē,
Dobilai ūžē,
Rausvi žiedeliai
Grażiai lingavo.

Mano brolelis,
Jaunas būdamas,
Tai jis nori
Saldaus miegelio.

Mano sesutē,
Jauna būdama,
Tai ji nori
Saldaus miegelio.

— Eiki, broleli,
Dobilų laukan:
Tai ten, tai ten
Saldžiai miegosi.

— Eiki, sesule,
Rūtelių daržan:
Tai ten, tai ten
Saldžiai miegosi.

Vējelis pūtē,
Rūtelēs ūžē,
O lelijēlēs
Grażiai lingavo.

201

KAS NORIT VALIOJ BŪTI

Kas norit valioj būti,
Valioj būti,
Po valią pasiulioti,
Tekėkit už bernelio,
Už miško vandraunyko.
Tai ten valioj pabūsi,
Po valią pasiuliosi.
Išeis anas miškelin,
Tan žaliajan gojelin,
Paliks tave gulinčią,
Svirnelyj bemiegančią.
Ateis namo iš miško,
Iš to žalio gojelio,
Atneš tau meilių žodžių
Ir margųjų plunksnelių.
Atras tave begulinčią,
Svirnelyj bemiegančią,
Tai ten valioj pabūsi,
Po valią pasiuliosi.

Kas norit varge būti,
Varge būti,
Po vargą pasiulioti,
Tekėkit už bernelio,
Už dvaro darbininko.
Tai ten varge pabūsi,
Po vargą pasiuliosi.
Išeis anas į dvarą,
Į tą didį darbelį,
Paliks tave grūdančią,
Girneles besukančią.
Ateis anas iš dvaro,
Iš to didžio darbelio,
Atras tave grūdančią,
Girneles besukančią.
Atneš tau rūščių žodžių
Ir gailių ašarėlių,
Tai tu varge pabūsi,
Po vargą pasiuliosi.

202

SĖDI PONAI KRĖSLE

Sėdi ponai krėsle, blizga guzikuoti,
O mūsų broliukai dirba kaip parduoti.

Glosto ponai pilvus kietai prisikimšę,
O mūsų broliukai išbadavę miršta.

Ponai turi turtus, ponai visagaliai,
O mūsų broliukai vargšai ir bedaliai.

Ponai krauna turtus, valgo, ką tik nori,
O mūsų broliukai kur gyvent neturi.

Ponai susitarę dar labiau mus spausti,
Bet mūsų broliukai nedaleis apgauti.

203

KUKAV' GEGUTĖLĖ

Kukav' gegutėlė,
Per girią lėkdama,
Verkė siratėlė,
Ant slūžbos eidama,
Verkė siratėlė,
Ant slūžbos eidama.

Oi slūžba slūžbelė,
Tai gardi duonelė, —
Atriekė riekelę
Kaip klevo lakštelį,
O ir dar paklausė:
— Ar visą suvalgei?

— Suvalgyt suvalgiau,
Nė biškio neliko.
Kai kąsnelį kandau,
Ašarėlės krito,
Kai kąsnelį kandau,
Ašarėlės krito.

Motinėlė mano,
Širdužėlė mano,
Turėjai vandenio
Po stiklo langelių,
Turėjai vandenio
Po stiklo langelių.

Reikėj mažiulėlę
Mane nuskandinti,
Nei ant didžių vargų
Mane paauginti,
Nei ant didžių vargų
Mane paauginti.

Tėvelis po žeme,
Motinėlė sena,
Vyriausias brolelis —
Karaliaus slūgelė,
Vyriausias brolelis —
Karaliaus slūgelė.

OI, EISME, EISME

Oi, eis-me, eis-me, mes čia ne-būs-me, čia ne mū - sų na - me-(liai).

Oi, eisme, eisme,
Mes čia nebūsme,
Čia ne mūsų nameliai.

Svyruoj lendrelė
Ant ežerėlio,
Aš jauna — po vargelį.

Čia juoda duona,
Ir tos neduoda —
Svirlėlis užrakintas.

Oi varge varge,
Vargeli mano,
Kada tave išvargsiu?

Juo ilgiau būsme,
Labiau sudžiūsme,
Kaip lendrelė svyruosme.

Kad' aš užaugsiu,
Protelį gausiu,
Tada tave išvargsiu.

KARO IR REKRUTŲ DAINOS

205

VAI SŪNAU SŪNELI

— Vai sūnau sūneli,
Sūneli raiteli,
Vai, ar tu darysi
Klevelio žagrelę?

— Vai sūnau sūneli,
Sūneli raiteli,
Tu ten neturėsi
Nei mielos motulės.

Vai, ar tu darysi
Klevelio žagrelę,
Vai, ar tu slūžysi
Karaliui slūžbelę?

— Vai motka motule,
Motule širdele,
Ant dangaus saulelė
Bus mano motulė.

— Vai tėvul tėvuli,
Tėvuli širdele,
Vai, aš nedarysiu
Klevelio žagrelės.

— Vai sūnau sūneli,
Sūneli raiteli,
Tu ten neturėsi
Nei mielo brolelio.

Vai, aš nedarysiu
Klevelio žagrelės,
Vai, tiktai slūžysiu
Karaliui slūžbelę.

— Vai motka motule,
Motule širdele,
Ant dangaus sytelis
Bus mano brolelis.

— Vai sūnau sūneli,
Sūneli raiteli,
Tu ten neturėsi
Nei mielo tėvelio.

— Vai sūnau sūneli,
Sūneli raiteli,
Tu ten neturėsi
Nei mielos seselės.

— Vai tėvul tėvuli,
Tėvuli širdele,
Ant dangaus mėnulis
Bus mano tėvulis.

— Vai motka motule,
Motule širdele,
Ant dangaus žvaigždėlė
Bus mano seselė.

— Vai sūnau sūnēli,
Sūnēli raitēli,
Tu ten neturēsi
Nei jaunos mergelēs.

— Vai motka motule,
Motule širdele,
Švaitrioji šoblelē
Bus mano mergelē.

206

ANT KALNELIO, ANT AUKŠTOJO

Ant kalnelio, ant aukštojo
Kukalēlis augo,
Kukalēlis augo.

Ateis šaltas rudenēlis,
Reiks vainelēn joti,
Reiks vainelēn joti.

Augin tēvas vienā sūnū,
Ir tā nedidelī,
Ir tā nedidelī.

— Kai kirs mano bērā žirgā,
Liepsiu gaudžiai žvengti,
Liepsiu gaudžiai žvengti.

— Auk, sūnēli raituonēli,
Nors ik rudenēlio,
Nors ik rudenēlio.

Kai kirs mano gluodniā galvā,
Dar žemiau palenksiu,
Dar žemiau palenksiu.

207

VERKĒ TĒVAS IR MOČIUTĒ

Verkē tēvas ir močiutē,
Kad sūnēlī vaiskan rengē.

— Neverk, tēvai ir motina,
Aš ten būsiu žalnierēlis.

Aš ten būsiu žalnierėlis, Viso vaisko vajaunykas.	Varinėle užgriausiu Ant tėvulio didžio dvaro.
Viso vaisko vajaunykas Ir pulkelio pulkaunykas.	Išeik, tėvas ir močiutė, Ar pažįstat mane jauną?
Nuvažiuosiu Vilniaus miestan, Aš nupirksiu tris trūbeles.	Ar pažįstat mane jauną, Viso vaisko vajaunyką?
Aš nupirksiu tris trūbeles, O ketvirtą varinę.	Viso vaisko vajaunyką, Iš pulkelio pulkaunyką?
Viena trūba aš trūbysiu, Vilniaus miestą prajodamas.	— Oi sūneli, oi sveteli, Kol' mes tavęs nepažinsim.
Antra trūba užtrūbysiu, Žalią girią dajodamas.	Nakčia miego nemiegojom, Dieną darbo nedarbujom.
Trečia trūba užtrūbysiu, Tėvo dvarą regėdamas.	Dieną darbo nedarbujom, Pakol tave užauginom.

208

TEKĖJO SAULUTĖ ŠVITRIOJI

Tekėjo saulutė švitrioji, —
Brolis žirgelį balnojo.
— Kelkis, sesele, jauna mergele,
Uždek šviesią ugnelę,
Kelkis, sesele, jauna mergele,
Uždek šviesią ugnelę.

Aš nusiprausiu baltai burnelę
Ir nusiprausiu rankeles,
Atsisveikinsiu tėvą, motulę —
Jau daugiau nematysiu,
Atsisveikinsiu tėvą, motulę —
Jau daugiau nematysiu.

Aš per ulyčią jodamas,
Glotnią galvelę lenkdamas:
— Jau likit sveikos, jaunos mergelės,
Ir jaunas jaunimėlis,
Jau likit sveikos, jaunos mergelės,
Ir jaunas jaunimėlis.

Aš per dvarelį jodamas,
Žirgelį muštravodamas,
Ir pamačiau savo mergele
Svirnelę pas skryneles,
Ir pamačiau savo mergele
Svirnelę pas skryneles.

— Oi, kam tu varstai skryneles,
Oi, kam tu rėžai drobeles?
Aš nenešiosiu tų marškinėlių, —
Žalnierėliu pastosiu,
Aš nenešiosiu tų marškinėlių, —
Žalnierėliu pastosiu.

Duos mums karalius žirgelį
Ir ant žirgelio balnelį,
Būsime rėdyti vienais parėdais,
Kaip vienos motinėlės,
Būsime rėdyti vienais parėdais,
Kaip vienos motinėlės.

Sugrius kalneliai kloniuosna,
Papluks berneliai kraujuose,
O mes stovėsime, nesudrebėsime,
Mes visus pergalėsime,
O mes stovėsime, nesudrebėsime,
Mes visus pergalėsime.

VISI BAJORAI Į VAINĄ JOJA

Visi bajorai
Į vainą joja,
Mūsų brolelį
Drauge vilioja.

— Gyte sugysiu,
Vyte pavysiu,
O dievas žino,
Ar besugrįšiu.

Ak dievulėliau,
Nėra kam joti,
Nėra kam joti,
Žirgą balnoti.

— Oi broli broli,
Broleli mūsų,
O ką parsiusi
Mums dovanėlių?

Tėvelis senas,
Brolelis mažas,
Ak dievulėliau,
Nėra kam joti.

— Vienai seselei —
Šilkų kuskelę,
Antrai seselei —
Aukso žiedelį.

Viena seselė
Žirgą balnojo,
Antra seselė
Kilpas segiojo.

O šiai trečiajai,
Šiai mažiausiajai,
Aukso žiedelį
Ir vainikėlį.

O ši trečioji,
Ši mažiausioji
Vartus atkėlė
Ir palydėjo.

— Oi, eisme, eisme
Mes trys seselės,
Ant aukšto kalno
Brolelio laukti.

— Oi broli broli,
Broleli mūsų,
Ar besugysi
Raitų pulkelį?

Mes prastovėjom
Aukštus kalnelius,
O nesulaukėm
Savo brolelio.

Parbėg žirgelis,
Parpūskuoja,
Aukso kilpelės
Šalia švyruoja.

Devynias marias
Plaukte perplaukiau,
O šią dešimtą
Nerte pernėriau.

— Eisme, sesutės,
Žirgą sugauti,
Žirgą sugauti,
Brolelio klausti.

Devynios kulkos
Pro šalį lėkė,
O ši dešimta
Brolelį kirtė.

— Oi tu, žirgeli,
Tu juodbėrėli,
Kur tu palikai
Mūsų brolelį?

Galvelė lėkė
Kaip kopūstėlis,
O liemenėlis —
Kaip ažuolėlis.

— Mūsų brolelis
Vilniaus miestely,
Vilniaus miestely,
Pirmam pulkely.

Kur kraujas bėgo, —
Rožės žydėjo,
Kur kūns gulėjo, —
Meirūns kvepėjo.

Devynias mylias
Bėgte parbėgau,
O šią dešimtą
Ir pasilsėjau.

O kur nulinko
Gelsvi plaukeliai,
Čia ir išdygo
Žalios rūtelės.

210

ŽALIŲ ŽALIUOKIT, ŽALIOS LANKELĖS

Žalių žaliuokit,
Žalios lankelės,
Nēr mūsų piovejėlio,
Nēr mūsų piovejėlio.

Mūsų brolelis
Visų mažiausias
Dragūnėliu pastojo,
Dragūnėliu pastojo.

Aš atsibundu
Vidur naktelės —
Kukuoj' trys gegužėlės,
Kukuoj' trys gegužėlės.

Ant žirgo sėsdams,
Į kilpą spyrė,
Balandėlį nušovė,
Balandėlį nušovė.

Viena prie kojų,
Antra prie galvos,
Trečioji prie šalelės,
Trečioji prie šalelės.

— Oi tu, broleli,
Palaidūnėli,
Kam šovei balandėlį,
Kam šovei balandėlį?

Brolis prie kojų,
Sesuo prie galvos,
Močiutė prie šalelės,
Močiutė prie šalelės.

Ar tau nebuvo
Girioj lakūno
Arba jūroj narūno,
Arba jūroj narūno.

— Oi broli, broli,
Broleli mano,
Kam paliksi turtelį,
Kam paliksi turtelį?

— Lakūns palėkė,
Narūns panėrė,
Balandėlis tupėjo,
Balandėlis tupėjo.

— Broliui žirgelis,
Sesei žiedelis,
O motušei turtelis,
O motušei turtelis.

Per tiltą jojau,
Nuo žirgo puoliau,
Smiltynėly gulėjau,
Smiltynėly gulėjau.

Sesuo žėlavoj'
Trejus metelius,
Brolis tris nedėlėles,
Brolis tris nedėlėles.

O motušėlė,
Augintojėlė,
Visą savo amželį,
Visą savo amželį.

ČIULBA ČIULBUTĖ

Čiulba čiulbutė,
Gieda lakštutė
Ant putino šakelių,
Čiulba čiulbutė,
Gieda lakštutė
Ant putino šakelių.

Per tiltą jojau,
Nuo žirgo nupuoliau,
Purvynėly galvelė,
Per tiltą jojau,
Nuo žirgo nupuoliau,
Purvynėly galvelė,

— O ko tu čia stovi,
Ko namo nejoji? —
Laukia tavęs mergelė,
O ko tu čia stovi,
Ko namo nejoji? —
Laukia tavęs mergelė.

Tenai pragulėjau
Tris savaitėles,
Niekas manęs nematė,
Tenai pragulėjau
Tris savaitėles,
Niekas manęs nematė.

— Aš namo nejosiu,
Gromatą rašysiu
Aš pas savo mergelę,
Aš namo nejosiu,
Gromatą rašysiu
Aš pas savo mergelę.

Tiktai pamatė
Dangaus žvaigždėlę
Ir juodoji žemelė,
Tiktai pamatė
Dangaus žvaigždėlę
Ir juodoji žemelė.

Ateina sesutė
 Su šilko skarele,
 Nor' surišti galvelę.
 Ateina sesutė
 Su šilko skarele,
 Nor' surišti galvelę.

Ne taip gailėjo
 Šilko skarelės,
 Kaip ji manęs bernelio.
 Ne taip gailėjo
 Šilko skarelės,
 Kaip ji manęs bernelio.

212

TU, PUTINE

MM ♩ = 74

-Tu, pu - ti - ne, tu, pu - ti - ne
 rau - do - na - sai, kur žie - me - lę žie - ma - vo - jai?

— Tu, putine,
 Tu, putine raudonasai,
 Kur žiemelę žiemavojai?

Jis neturi,
 Jis neturi nei žemelės,
 Nei žemelės, nei pirkelės.

— Ant upelės,
 Ant upelės, ant bistriosios,
 Ant šaltinio vandenėlio.

Tik jis turi,
 Tik jis turi švaitrią šoblią,
 Ant galvelės giverėlį.

Bistras vanduo,
 Bistras vanduo šaknis plaudė,
 O mergaitei širdį spaudė.

Ant galvelės,
 Ant galvelės giverėlį,
 Ant petelių ranicėlį.

Reikėj neiti,
 Reikėj neiti už kareivio,
 Už kareivio žalnierėlio.

Ant petelių,
 Ant petelių ranicėlį,
 Ant kojelių pentinėlius.

SUBATOS VAKARĄ

Subatos vakarą,
Nedėlios rytelį
Jau manam berneliui
Karelėn išjoti,
Jau manam berneliui
Karelėn išjoti.

— Oi berneli mano,
Baltas dobilėli,
Tu mane paliksi
Viečna siratėle,
Tu mane paliksi
Viečna siratėle.

— Oi mergele mano,
Balta lelijėle,
Aš tave paliksiu
Pas tikrą motulę,
Aš tave paliksiu
Pas tikrą motulę.

Jei žūsiu, mergele,
Sunkiame karely,
Paskirsiu, mergele,
Šimtą kareivėlių,
Paskirsiu, mergele,
Šimtą kareivėlių.

Paskirsiu, mergele,
Šimtą kareivėlių,
Išsirink, mergele,
Iš šimto sau vieną,
Išsirink, mergele,
Iš šimto sau vieną.

Liūliuoja girelė
Ir žali medeliai,
O nebus žalesnių,
Kaip per ažuolėlį,
O nebus žalesnių,
Kaip per ažuolėlį.

Lygioje lankelėj
Razni žolynėliai,
Oi, nebus raznesnių,
Kaip per dobilėlį,
Oi, nebus raznesnių,
Kaip per dobilėlį.

Mūs kaimo berneliai
Visi jauni, gražūs,
Oi, nebus gražesnių,
Kaip mano bernelis,
Oi, nebus gražesnių,
Kaip mano bernelis.

ANOJ PUSĖJ DUNOJĖLIO

Anoj pusėj Dunojėlio
Pievelė žaliavo,
Grėbė pulkas mergužėlių
Ir gražiai dainavo.

— Oi žirgeli juodbėrėli,
Ką aš tau sakysiu,
Aš ant tavo kamanėlių
Laiškelį rašysiu.

— Nedainuokit, mergužėlės,
Tų gražių dainelių,
Negraudinkit man širdelės,
Jaunam kareivėliui.

Parbėk, parbėk, juodbėrėli,
Lietuvos šalelėn,
Parnešk šitą nāvynėlę
Mano motinėlei.

Aš, į karą išjodamas,
Laimės neturėjau,
Ir sutikau pirmą kulką —
Širdelę pervėrė.

Pašers tave sesutėlė
Žaliom rūtytėlėn,
Ir pagirdys motinėle
Gailiom ašarėlėn.

Guli, guli kareivėlis
Ant žemės nušautas,
Stovi, stovi jo žirgelis,
Kamanom apmautas.

Ir pristigo sesutėlė
Žaliųjų rūtelių,
Nepristigo motinėle
Graudžių ašarėlių.

ĖJAU PER DVARELĮ

Ėjau per dvarelį,
Pro žirgo stainele,
Eisiu, eisiu, pažiūrėsiu,
Ką veikia bernelis.

— Vai mergele mano,
Balta lelijėle,
Vakar gavau aš laiškelį
Į karužį joti.

Ar žirgelį rengia,
Ar kardelį šveičia.
— Vai kur josi, bernužėli,
Kam rengi žirgelį?

Jojau pro dvarelį,
Pro rūtų darželį,
Girdžiu — verkia mergužėlė
Rūtelių daržely.

— Tylėki, neverki,
Jauna mergužėle,
Kai parjosiu iš karužės,
Aptversiu darželį.

Parjojo bernelis
Nuo sunkios vainelės,
Jis atrado mergužėlę
Be žalios rūtelės.

Kaip siūbuos rūtelė,
Vėjelio pučiama,
Taip siūbuosi, mergužėle,
Bernelio laukdama.

— Gražinsiu žirgelį
Atgal į vainelę,
Paguldysiu aš galvelę
Po švaitria šoblele.

216

KAM TU SPROGSTI, AŽUOLĖLI

— Kam tu sprogsti, ažuolėli?
Šianakt šals šalnelė!

— Aš šalnelės nebijosiu,
Per naktį išsprogsiu,
Aš šalnelės nebijosiu,
Per naktį išsprogsiu.

Prakaitu laistysiu kelią,
Kad jis nedulkėtų,
Tėvukėliui, motinėlei
Širdis neskaudėtų,
Tėvukėliui, motinėlei
Širdis neskaudėtų.

— Kelkis kelkis, jauns berneli,
Pasiprausk burnelę,
Jau pašaukė tave jauną
Joti į vainelę,
Jau pašaukė tave jauną
Joti į vainelę.

Nors prakaitu laisčiau kelią,
Kelias vis dulkėjo,
Nors ramino motinėlę,
Ašaros byrėjo,
Nors ramino motinėlę,
Ašaros byrėjo.

— Atsikėlęs nusiprausiu
Ir apsirėdysiu,
Eidams tėvui, motinėlei
Širdis sugraudinsiu,
Eidams tėvui, motinėlei
Širdis sugraudinsiu.

Vely būčiau aš negimęs,
Ant svieto nebuves,
Dabar, varomas į karą,
Esu jau pražuvęs,
Dabar, varomas į karą,
Esu jau pražuvęs.

Ir sustatė pirmą eilę
Armotų, šaudyklių,
Ir sustatė antrą eilę
Lietuvos bernelių,
Ir sustatė antrą eilę
Lietuvos bernelių.

Dūzgia kulkos kaip bitelės
Ant mūsų pulkelio,
Krinta broliai kaip miglėlė
Ant lygaus laukelio,
Krinta broliai kaip miglėlė
Ant lygaus laukelio.

Guli kūnai nekavoti,
Nėra kam laidoti,
Paukščiai lesa, žvėrys ėda,
Upės krauju bėga,
Paukščiai lesa, žvėrys ėda,
Upės krauju bėga.

Oi tu, sakal sakalėli,
Tu gražus paukšteli,
Parnešk, parnešk mano kaulus
Į Lietuvos šalį,
Parnešk, parnešk mano kaulus
Į Lietuvos šalį.

Parnešk senam tėvužėliui
Nors plaukų pluoštelį,
O senajai motinėlei
Nors kraujo lašelį,
O senajai motinėlei
Nors kraujo lašelį.

Parnešk jaunai seserėlei
Nuo piršto žiedelį,
Mylimiausiai mergužėlei
Nors meilų žodelį,
Mylimiausiai mergužėlei
Nors meilų žodelį.

Oi, užtenka jau dainuoti,
Graudu ant širdelės,
Gaila, gaila man tėvelio,
Gaila motinėlės,
Gaila, gaila man tėvelio,
Gaila motinėlės.

Gaila Lietuvos laukelių
Ir žalių girelių,
Gaila, gaila seserėlės
Ir jaunos mergelės,
Gaila, gaila seserėlės
Ir jaunos mergelės.

217

KRIS NUO MEDŽIŲ ŠAKOS

Kris nuo medžių šakos
Ir žali lapeliai,
Skirsis nuo tėvelių
Mylimi sūneliai,
Skirsis nuo tėvelių
Mylimi sūneliai.

Onušio miestelis
Brūkais brukavotas,
O mūsų brolelių
Ašarom mazgotas,
O mūsų brolelių
Ašarom mazgotas.

Vežė tėvas sūnų,
Šalia pasodinęs,
O sūnelis verkė,
Tėvą apkabinęs,
O sūnelis verkė,
Tėvą apkabinęs.

— Cit, neverk, sūneli,
Baltas dobilėli,
Užtekės saulutė
Ir dėl kareivėlių,
Užtekės saulutė
Ir dėl kareivėlių.

Cit, neverk, sūneli,
Graudžiai neraudoki,
Grįžęs nuo vainelės,
Dar pavandravosi,
Grįžęs nuo vainelės,
Dar pavandravosi.

218

ANT MARELIŲ, ANT MĖLYNŲ

Ant marelų, ant mėlynų,
Laivelis plūkavo,
Laivelis plūkavo.

Sėdi, sėdi rekrutėliai,
Gromatėlę rašo,
Gromatėlę rašo.

Tan laivelin, tan mėlynan,
Rekrutėliai sėdi,
Rekrutėliai sėdi.

Ir surašo, sudiktuoja,
Į mergelę siunčia,
Į mergelę siunčia.

Aš mergelei labą dieną,
Man ji nei žodelio,
Man ji nei žodelio.

— Vai mergele lelijėle,
Ko taip puikavojies,
Ko taip puikavojies?

Aš mergelei baltą ranką,
Man ji tik skustelę,
Man ji tik skustelę.

Jei iš tėvo didžio dvaro,
Dieve tau padėki,
Dieve tau padėki.

REVOLIUCINĖS DAINOS

219

ŽENKIM, DRAUGAI, GI MES DRĄSAI

MM ♩ = 122

Žen·kim, drau·gai, gi mes drą·siai, stip·riai mes žen·kim ko·von. —

ke·lią į lais·vę vals·ty · bei mū·sų krū·tu·nes pra·tęs. // -tęs.

Ženkim, draugai, gi mes drąsiai,	Ilgai gi pančius mums dėjo,
Stipriai mes ženkim kovon, —	Ilgai kankino badu.
Kelią į laisvę valstybei	Tamsiosios dienos tebėra,
Mūsų krūtinės pratęs,	Reiks kovon stoti kartu,
Kelią į laisvę valstybei	Tamsiosios dienos tebėra,
Mūsų krūtinės pratęs.	Reiks kovon stoti kartu.

Kilę visi mes iš liaudies,	Vis jųjų sostai dar laikos. —
Darbo šeimynos vaikai.	Liaudis gi turi rankas.
Laisvė, lygybė, brolybė —	Verskime priespaudą kietą,
Obalsis mūsų kovos,	Darbo iškils vėliava,
Laisvė, lygybė, brolybė —	Verskime priespaudą kietą,
Obalsis mūsų kovos.	Darbo iškils vėliava!

Ilgai jie pančius mums dėjo,
 Ilgai kankino badu.
 Tamsiosios dienos praėjo,
 Minia jau graso maištu,
 Tamsiosios dienos praėjo,
 Minia jau graso maištu.

GANA JAU NUTUKO BURŽUJAI

Gana jau nutuko buržujai,
 Besočių dievaičių vaikai,
 Ir daugel mūs brolių vargdienių
 Pražudė už laisvę šimtais.

Tik drąsiai, draugai, ir vieningai
 Sukelkim į kovą visus,
 Nutrenkim nuo sprando engėjus,
 Išgaląskim aštriai durtuvus!

Tik drąsiai, draugai, nebijokim,
 Atbudo pasaulio vergai,
 Jau pančiai vergijos nutrūko,
 Kratykim nuo rankų visai!

Ir didįjį darbą pradėtą
 Neužmirškite, broliai, pabaigt
 Ir, einant pro atilsio kapą,
 Meilingą žodelį ištart!

KOVOJ JŪS PRAŽUVOT, MIELIEJI DRAUGAI

Kovoje jūs pražuvot, mielieji draugai,
 Už laisvę, lygybę, brolybę,
 Iš meilės žmonijos, draugai karžygiai,
 Aukojote savo liuosybę.

Kankina jus priešas ilgai kaliniuos,
 Korikai kaltais pripažino.
 Išvarė jus dirbti urvuose tamsiuos,
 Retežiais rankas surakino.

O caras puotauja sau rūme puikiam
Ir liepia vis žmones žudyti,
Nežino, kad ponams plėšikams ir jam
Priseis už skriaudas atsakyti.

Prieš savo skriaudėjus sukils vargdieniai,
Jų sostą ranka vers galinga. —
Sudiev gi, draugai, nepražus jūs darbai,
Aprinkot sau kelią teisingą.

222

JŪS AUKOMIS KRITOT, MIELIEJI DRAUGAI

Jūs aukomis kritot, mielieji draugai,
Už laisvę, lygybę, brolybę,
Už laisvę žmonijos, draugai karžygiai,
Aukojote savo gyvybę,
Už laisvę žmonijos, draugai karžygiai,
Aukojote savo gyvybę.

Kankino jus priešas ilgai kalėjimuos,
Skriaudikai kaltais pripažino,
Uždarė kalėti urvuose tamsiuos,
Retežiais rankas surakino,
Uždarė kalėti urvuose tamsiuos,
Retežiais rankas surakino.

O despotas puotauja sau rūme puikiam
Ir liepia vis daugiau žudyti,
Nežino, kad buožėms, buržujams ir jam
Reikės už skriaudas atsakyti,
Nežino, kad buožėms, buržujams ir jam
Reikės už skriaudas atsakyti.

Prieš savo engėjus sukils vargdieniai,
Jų sostus ranka vers galinga, —
Garbė jums, draugai, nepražus jūs darbai:
Išrinkot sau kelią teisingą,
Garbė jums, draugai, nepražus jūs darbai:
Išrinkot sau kelią teisingą.

MES TVIRTI DVASIOJ, KALVIAI JAUNIEJI

MM $\text{♩} = 120$

Mes tvir-ti, dva-sioj, kal-viai jau-nie-jī, rak-tus į lais-vę ka-la-

-me. Aukš-tai iš - kil - kit, kū - jai sun - kie - jī, — ver - gu re -

1 2

-te - žiai su tru - pės, tru - pės, tru - pės, aukš-tai iš- //-pės.

Mes tvirti dvasioj, kalviai jaunieji,
 Raktus į laisvę kalame.
 Aukštai iškilkit, kūjai sunkieji, —
 Vergų retežiai sutrupės, trupės, trupės,
 Aukštai iškilkit, kūjai sunkieji, —
 Vergų retežiai sutrupės.

Ir po kiekvieno smūgio galingo
 Artėja priešui pražūtis,
 Ir nuskriaustoj šaly vargingoj
 Kyla išvargusi liaudis, liaudis, liaudis,
 Ir nuskriaustoj šaly vargingoj
 Kyla išvargusi liaudis.

Mes naują kelią nukalsim liaudžiai,
 Esam kovoj tvirti kaip plienas,
 Ir už liuosybę, mūs numylėtą,
 Jei reiks, numirsime kaip viens, kaip viens, kaip viens,
 Ir už liuosybę, mūs numylėtą,
 Jei reiks, numirsime kaip viens, kaip viens, kaip viens.

Mes esam kalviai naujos gadynės,
Mes vien tik trokštame tiesos
Ir ant priekalo kūjais plieniniais
Treškiame kibirkštis šviesos, šviesos, šviesos,
Ir ant priekalo kūjais plieniniais
Treškiame kibirkštis šviesos, šviesos, šviesos.

224

ČIA SMĖLIO KAPELIS SUPILTAS

Čia smėlio kapelis supiltas
Po beržu svyruoniu senu,
Aš stoviu lyg laimės apviltas
Ir praeitį jojo menu.

Pažvelkit, tėvai jūs badauja,
O broliai ir sesės, kur jūs, —
Kalėjimuos pūsta, vergauja,
Kad drįsta kovot prieš turčius.

Čia jaunas kovotojas žuvo
Nuo budelių kulų smailių,
Vos rytui ankstyvam prašvitus,
Jis tapo užpiltas smėliu.

Ir šautuvų sūviams papliupus,
Pakilus į orą aidams,
Įgriuvo į duobę jaunuolis,
Užmerkė akis amžinai.

Jauną kareivį pastatė,
Užrišo akis prie duobės. —
Ne pirmą jie kankinį mato,
Jų širdys nuo to nedrebės.

Aš stoviu čia galvą nuleidęs
Po beržu svyruoniu senu.
Man menas jaunuolio tas veidas
Ir kova dėl laisvės dienų.

Kareiviai, jūs esat apgauti,
Jūs esat akli jų vergai,
Jūs remiat šią tvarką tironų,
Kankinat visus nekaltai.

Pražus dar brolių ne vienas,
Kol buožės čia tvarką darys,
Kol darbo ranka geležinė
Dykūnus visus išnaikys.

225

AR ŽINAI TĄ SUVARGUSIĄ ŠALĮ

Ar žinai tą suvargusią šalį,
Kur dar žmonės tebėra tamsoj,
Kur svajoti laisvai nieks negali
Ir liaudis dar tebėr priespaudoj?

Tenai prastos, surūkusios gryčios
Pilnos skurdo, nelaimių, ligų.
Už tai stypso ten gotų bažnyčios,
Sulipdytos iš skurdo žmonių.

Klebonijos tarp sodų baltuoja,
Ten gyvena juodi kunigai,
O suvargusi liaudis dejuoja,
Ir be laiko ją ryja kapai.

O vaikai jų pageltę, ligoti,
Žali barščiai jų maistas yra.
Drabužėliai vien lopais nukloti,
Kai pažiūri, ašaros byra.

Tenai turčiai duoklių reikalauja,
Vargšai viską priversti atiduot.
Dėl ko turčiai sau linksmi puotauja,
O vargdienis kam turi dejuot?

226

STIPRIA TVORA UŽSITVĖRĘ

Stipria tvora užsitvėrę,
It giriniai plėsrūs žvėrys,
Besislapsto po uolas,
Mano, niekas jų neras.

Ar jiems vasara, ar žiema,
Bijo verti vartus kiemo,
O už auksą, už turtus
Pasikartų tris kartus.

Prisidirbę spynų, raktų,
Kad vagiliai neišvogtų
Jų gėrybės, jų mantos,
Iš vargdienių pavogtos.

Audros dūksta, vėtros vaiko,
Ponų turtams nėra saiko, —
Kad tik pelno kiek gautų,
Patį dievą parduotų.

Vergas knaiso žemę juodą,
Pelną ponams atiduoda,
Minta turčių trupiniais,
Lopo lopus lopiniais.

Teismas teisia maištininką,
Juodadarbį darbininką
Ir išalkusį, ir pliką...
Ponui dirba veik už dyka...

Kilo dirbtuvėj skandalas,
Koks tai baisus kriminalas;
Mat, sukėlė kas vergus,
Streikan išvedė draugus.

Kilo baisus sumišimas,
Jau valdžia karščiuotis ima,
Nes valstybė tuoj ims griūti,
Jau vergai nor sotūs būti.

227

KIŠKELIS BEBĖGDAMS

Kiškelis bebėgdams,	— Labas rytas, voveryt,
Kazokėlį bešokdams,	Būsi mano giminė,
Kiškelis bebėgdams,	Labas rytas, voveryt,
Kazokėlį bešokdams,	Būsi mano giminė.
Susitiko voveraitę	Voveraite, netekėk,
Ir pakėlė kepuraitę,	Gerų metų palūkėk,
Susitiko voveraitę	Voveraite, netekėk,
Ir pakėlė kepuraitę:	Gerų metų palūkėk.

228

EISIM Į DARŽELĮ, RŪTELE

Žaidėjai sustoja ratu ir eidami dainuoja

Eisim į darželį, rūtele,
Pinsim vainikėlį, rūtele.

Paskui ratą nutraukia, ir du paskutiniai vieno galo žaidėjai susikabina rankomis ir jas pakelia, o kiti, susitvėrę už rankų, lenda pro pakeltas paskutinių žaidėjų rankas ir visą laiką dainuoja

Tu, rūtele, gražiai žydi, rūtele,
Tu supynei vainikėlį, rūtele...

Paskutinytis žaidėjas pralįsti nebegali, jis tik užneria rankas ant šalia stovinčiojo kaklo. Apsisukęs ratas jau lenda pro šio ir šalia jo stovinčio rankas. Tokiu būdu supinamas vainikas. Galima vainiką ir atpinti, tik tada reikia lįsti pro rankas iš nugaros pusės.

Jei žaidimą kartoja antrą kartą, tai vietoj „rūtele“ dainuoja „mėtele“.

IŠ KUR, IŠ KUR SVEČIAI ATVAŽIAVO

Prie vienos sienos sustoja merginų eilė, o prie kitos, pora vaikų. Visi dainuoja

Merginos Iš kur, iš kur svečiai atvažiavo
Anksti, anksti, anksti nedėlioj?

Vaikinai Iš Pūvočių (*kaimo vardas*) svečiai atvažiavo
Anksti, anksti, anksti nedėlioj.

Merginos Ko jie, ko jie jauni atvažiavo
Anksti, anksti, anksti nedėlioj?

Vaikinai Atvažiavom pas mergeles
Anksti, anksti, anksti nedėlioj.

Merginos Imkit, imkit katrą pasdabojot
Anksti, anksti, anksti nedėlioj.

Vaikinai eina nuo sienos prie merginų; nulenkdami galvas, kviečia po vieną ir vedasi prie savo sienos. Tokiu būdu, dainuodami jie išvedžioja merginas į savo pusę, ir žaidimas baigiasi.

LABAS RYTAS, MERGYTE

Žaidėjai sustoja į dvi eiles vienas prieš kitą. Rankas laiko ant klubų. Dainuodami pirmą eilutę, eina du pristatomus žingsnius į dešinę (pradedą dešine koja). Dainuodami antrą eilutę, eina du pristatomus žingsnius į kairę (pradedą kaire koja).

Dainuodami „Iš kur tu...“, tūpteli pasistiebdami, pasukę liemenį į dešinę. Dainuodami „...pažinai...“, daro tą patį į kairę. Dainuodami „Kad sesyte vadina!“, sukasi paprastu žingsniu, susiėmę dešinėmis rankomis per liemenį.

Kartodami trečią ir ketvirtą eilutę, darykite patį į priešingą pusę.

Dainuojant kitus posmus, judesiai tie patys.

— La - bas ry - tas, mer - gy - te, pen - kių bro - lių se - sy - te.

— Iš kur tu pa - ži - nai, kad se - sy - te va - di - nai?

— Labas rytas, mergyte,

Penkių brolių sesyte.

— Iš kur tu pažinai,

Kad sesyte vadinai.

Iš kur tu pažinai,

Kad sesyte vadinai?

— Labas rytas, Laurukai,

Ar tu piauni šienuką?

Gal jau reik grėbėjos,

Ar rugeliams rišėjos,

Gal tau reik grėbėjos,

Ar rugeliams rišėjos?

— Dar man reikia grėbėjos

Ir rugeliams rišėjos,

Dar man reik ir tokios,

Kuri mane pabučiuos,

Dar man reik ir tokios,

Kur' su manim pernaktos.

231

MOTINĖLE ŠIRDELE

Visi žaidėjai sustoja rateliu ir stovi. Vienas ratelio viduryje, susiėmęs rankomis galvą, rauda

Mo - ti - nė - le šir - de - le, kas man li - ne - lius pa - sės?

Motinėlė širdele,

Kas man linelius pasės?

Paskui visi ima eiti rateliu pagal dainelės ritmą. Viduryje ratelio stovintysis sukasi pats vienas. Visi, išskyrus vidurinįjį, dainuoja

MM ♩ = 100

Dėl ta - vo pa - sė - ji - mo bus li - ne - liai pa - sė - ti.

Tai duo-siu, tai lei - siu sa - vo mie - lą duk - re - lę į sve - ti - mą

ša - le - lę, kur ge - gu - tė ku - kuo - ja, lakš - tin - ga - la

čiul - buo - ja, ten ber - ne - liai dai - nuo - ja, ten jau - nie - ji dai - nuo - ja.

Dėl tavo pasėjimo
 Bus lineliai pasėti.
 Tai duosiu, tai leisiu
 Savo mielą dukrelę
 Į svetimą šalelę,
 Kur gegutė kukuoja,
 Lakštingala čiulbuoja,
 Ten berneliai dainuoja,
 Ten jaunieji dainuoja.

*Rateliu einą sustoja; viduryje ratelio esąs taip pat nustoja suk-
tis ir vėl rauda*

Motinėlė širdele,
 Kas man linelius nuraus?

Ratelis atsako

Dėl tavo nurovimo
Bus lineliai nurauti ir t. t.

Taip išskaičiuoja visą lino „kančią“: „kas nuraus“, „paklos“, „išmins“, „išbruks“, „iššukuos“, „sverps“, „išaus“, „pasius“. Rauda ratelio viduryje dažniausiai tas pats žaidėjas, nors gali raudoti ir kitas.

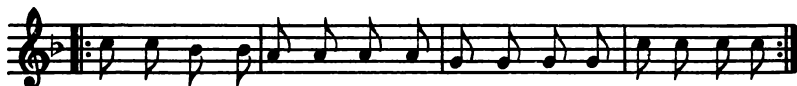
232

GRYBS, GRYBS BARAVYKS

Žaidėjai sustoja į dvi eiles: vienoj merginos, kitoj vaikinai, vieni prieš kitus. Vaikinai su merginomis susiima už rankų ir, rankomis mosuodami, dainuoja

Grybs, grybs ba-ra-vyks, vi - sų gry - bų pul - kau - nyks.

O jūs, bo - bos, ne - tin - gė - kit, vir - kit gry - bus ir mai - šy - kit.

Grybs, grybs baravyks,
Visų grybų pulkaunyks,
Grybs, grybs baravyks,
Visų grybų pulkaunyks.

O jūs, bobos, netingėkit,
Virkit grybus ir maišykit,
O jūs, bobos, netingėkit,
Virkit grybus ir maišykit.

Antrą posmą dainuodami, plodami pagal taktą rankomis, vaikinai eina į vieną pusę, merginos — į kitą. Apėję aplinkui apskritimu, sustoja dviem eilėm kaip pradžioje vieni prieš kitus. Žaidimas kartojamas tokiu pat būdu kaip ir pirmą kartą.

ŽUI ŽUI MALŪNĖLIS

Žaidėjai sustoja į dvi eiles: vienoj — merginos, kitoj — vaikinai, vieni prieš kitus, ir susiima už rankų su priešais stoviniu žaidėju. Rankomis mosuodami, dainuoja

Žui žui malūnėlis,
Šiaudų kūlio bernužėlis.

Šiaudiniai ratai,
Stikliniai čebatai,
Šiaudiniai ratai,
Stikliniai čebatai.

Kai pradeda dainuoti „Šiaudiniai ratai...“, eilės sujuda, ir kiekviena pora, pradedant pirmąja, pakelia į viršų rankas. Sekanti pora pralenda pro pirmosios tarpą į kitą pusę. Taip daro visos poros.

KURAPKYTĖ RUGIUOS, RUGIUOS

Žaidėjai sustoja dviem eilėm: vienoje — merginos, antroje — vaikinai. Tarp eilių stovi mergina (kurapkytė), o iš lauko pusės vaikinai (vanagas). „Kurapkytė“ ir „vanagas“ susiima už rankų viršum vienos eilės galvų. Eilės stovi, o už rankų susiėmusi pora vaikšto. Visi dainuoja

Ku-rap - ky - tē ru-giuos, ru-giuos, o aš ją ve - juos.

ve - juos. Bėk, bėk, ku-rap - ky - te, ne-pa-gaus, mažu - ly - te.

Kurapkytė rugiuos, rugiuos,
O aš ją vejuos, vejuos.

Bėk, bėk, kurapkyte,
Nepagaus, mažulyte,
Bėk, bėk, kurapkyte,
Nepagaus mažulyte.

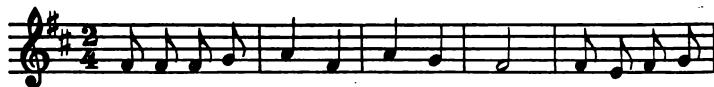
Pradėjus dainuoti „Bėk, bėk kurapkyte“, „kurapkytė“ ir bėga, o „vanagas“ vejasi. Kai „vanagas“ „kurapkytę“ pagauna, jų vieton stoja kiti žaidėjai ir žaidžia toliau.

235

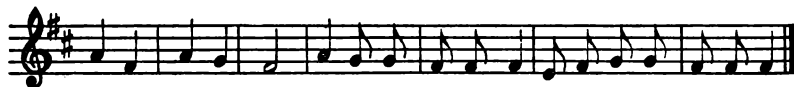
KATINAS ANT PEČIAUS SĖDĖJO

Žaidėjai sustoja labai glaustu ratu, rankas laikydami už nugaros. Vienas iš žaidėjų eina aplinkui ratą ir nešasi kietai susuktą, kartais net su mazgu, rankšluostį. Visi stovėdami dainuoja

MM. = 100

Ka - ti - nas ant pe - čiaus sė - dė - jo, pe - lę į - si -

-kan-dęs tu - rė - jo. Duos ka - ti - nui skū - ron, ne - žiū - rė - da - mi ku - rion.

Katinas ant pečiaus
Sėdėjo,
Pelę įsikandęs
Turėjo.

*Dainuoja ilgai, kol aplinkui einąs žaidėjas paduoda rankšluostį
kuriam nors rate stovinčiam žaidėjui į rankas, sudėtas už nugar-
ros. Rankšluostį gavęs, pradeda juo mušti savo kaimyną. Šis
bėga aplinkui ratą vėl į savo vietą, o žaidėjas, turįs rankšluostį,
jį vejasi ir vis muša. Visi stovėdami dainuoja*

Duos katinui skūron,
Nežiūrėdami kurion.

*Mušamajam vėl atsistojus į savo vietą, mušėjas eina ratu ir iš
pradžios dainuoja*

Katinas ant pečiaus
Sėdėjo...

Taip žaidžiama, kol nusibosta.

LAIDOTUVIŲ RAUDOS

236

KELKIS, MANO MOTULĖ

Kelkis, mano motulė,
 Kelkis, mano širdelė,
 Nuo ievaro suolelio.
 Gana jau išmiegojai
 Ramiojo miegelio.
 Seniai jau išaušo
 Giedrioji dienele,
 Seniai jau užtekėjo
 Giedrioji saulelė,
 O dar mano motulė,
 Mano mylimiausia
 Miegti ramaus miegelio.
 Nuo vakar dienele
 Negaliu prikelti,
 Negaliu pribudinti
 Nei meiliais žodeliais,
 Nei gailiom ašarėlėm.
 Rodos būčiau prakalbinus
 Ir sierą akmenėlį,
 Tik negaliu prakalbinti
 Savo mielos motulės,
 Tik negaliu pravirkdyt
 Motulės širdelės.
 Motulė įsidėjo

Didelėn prosbelėn
 Nuo vakar dienele.
 Negaliu attropyt
 Tokio meilau žodelio,
 Kuriuo prakalbinčiau
 Motulę mylimiausią,
 Motulę geriausią.
 Motulė širdelė,
 Argi tu nesgaili
 Savo mielų vaikelių,
 Mūs mažų siratėlių,
 Kuriuos tu palikai
 Ant didelio vargelio,
 Ant svieto apkalbėlių?
 Ar gi tu nežinai,
 Mylima motulė,
 Siratėlių vargelio,
 Siratėlių buitėlės,
 Kad juos visi stumdo
 Į sunkiausius darbelius,
 Juos visi apkalba
 Neteisingais žodeliais?
 Ba ant siratėlės
 Kožnas valelę turi.

MOTULE ŠIRDELE

Motule širdele,	Į lygius laukelius,
Motule mylimiausia,	Į sunkius darbelius
Tai tu prakalbėki	Su gailiom ašarėlėm,
Nors vieną žodelį	Su sunkiais atodūsėliais,
Į mylimus susiedėlius,	Kad ant mūs laukelių
Tai tu paprašyki	Ir lietutis nelytų,
Gražiausiais žodeliais,	Ir vėjelis nepūstų,
Kad jie subudavotų	Ba jis bus nulytas
Tau erdvų namelį,	Mūs jaunų siratėlių
Kad jie padarytų	Gailiojom ašarėlėm,
Varelį dureles,	Tai bus nupustytas
Kad jie įstatytų	Mūs jaunų siratėlių
Krištolėlio langelius,	Sunkiais atodūsėliais.
Vai, kad tu regėtum,	Gal jau ne taip sunku
Mylima motule,	Tam sieram akmeneliui,
Kaip mes jauni eisim	Kuris yra padėtas
Plačiais vieškelėliais	Po aukštu budinkėliu,
Pro mėlyną šilėlį,	Kaip man jaunai sunku
Pro motulės kapelį	Be tėvulio, motulės.

MANI SUSIEDĖLIAI

Mani susiedėliai,	Tai nors padėkavosiu
Mano mylimiausi,	Už jos meilūs žodelius,
Neskirkit motulės	Kuriuos ji kalbėjo
Nuo manęs siratėlės,	Į mane siratėlę,
Palikit motulę	Kuriais ji mokino
Nors vienai valandėlei.	Razumno razumėlio.
Tai dar aš išbučiuosiu	Niekas tokių nemoka
Savo motulei brangiai	Meiliųjų žodelių
Jos baltas rankeles	Kaip mano motulė,
Ir jos eiklias kojeles,	Kaip mano širdelė.

ATEIS PAVASARĖLIS

Ateis pavasarėlis, —
 Išgirsiu gegutę kukuojant,
 O nebeišgirsiu savo motinėle dejuojant.
 Motinėle mano mieloji,
 Kur aš, našlaitėlė, prisiglausiu,
 Kur aš, našlaitėlė, pasidėsiu?
 Prisiglausiu prie akmenėlio, —
 Akmenėlis šaltas;
 Prisiglausiu prie medelio, —
 Medelis šakotas.
 Motinėle mano mieloji,
 Pasirinkai tokius tamsius namelius:
 Be langelių, be durelių,
 Be pūkų priegalvėlio.
 Geriau būtum, motinėle,
 Duonos trupinėliu
 Sienos plyšely gyvenus,
 Bet tik tu man, motinėle,
 Būtum buvus.
 Tu mano motinėle,
 Kam tu mane našlaitėlę palikai?
 Argi nežinai, motinėle,
 Kad ant našlaitėlių
 Visos kalbelės krinta,
 Visi lašeliai, visi lieteliai lyja?

TĖVULI ŠIRDELE

Tėvuli širdele,	Šalto vandenėlio
Tėvuli uoge,	Iš gilaus Dunojėlio?
Oi, kol nepaskeli	Argi tu neturi
Iš sunkaus patalėlio,	Dar jokios kalbelės?
Oi, kol nepaprašai	Tai kol neprakalbi

Į mane, dukrele,
 Oi, ko neprakalbi
 Į mane, dukrele,
 Meiliojo žodelio?
 O tai dar vakar kalbėjai
 Meiliuosius žodelius,
 Oi, tai dar porinai,
 Kaip sunkūs darbeliai daryti
 Man viečnai siratėlei.
 Jau saulelė teka
 Ankstųjį rytelį,
 Dar tėvulis miega
 Ramiojo miegelio,
 Tai nepasikelia
 Ankstųjį rytelį.
 Paskelki, tėvuli,
 Ankstųjį rytelį,
 O tai tu nueiki
 Dar savan kluonelin,
 Oi, tai tu pašerki
 Dar savo žirgelį
 Žaliuoju šieneliu.

O tai tenai laukia
 Tavęs šyvas žirgelis,
 O tai jis nešertas
 Ankstųjį rytelį.
 Oi tėvuli manò,
 Oi, katrą tu šerei
 Savo žirgelį,
 Oi, katrą tu girdei
 Šaltu vandenėliu?
 O dar negirdysi,
 O tai nešersi
 Savo žirgelio.
 Oi tėvuli mano,
 Oi širdele mano,
 Oi, kas nupirks
 Brangius parėdėlius
 Be savo tėvulio,
 Oi, kas man sudės
 Didžią pasogėlę
 Dėl manęs, dukrelės,
 Viečnos siratėlės?

241

SŪNELI MANAS

Sūneli manas,
 Vaikeli manas,
 Baltas sakalėli,
 Aukso obuolėli,
 O kaip tu palikai
 Dar savus tėvulius?
 O kas mums padės
 Sunkaus darbelio daryti,
 O kas išars
 Lygiąsias dirveles,
 O kas pasės

Baltus rugelius
 Be savo sūnelio,
 Be savo gaspadorėlio,
 Be savo artojųlio?
 Oi, kai aš išeisiu
 Šventon bažnytėlėn,
 Tai kai aš uždabosiu
 Pulką bernelių,
 Tai nedarinksiu
 Nei jokio bernelio
 Ant krasno stogelio

Dainininkė Justina Jakelevičienė

Kaip savojo sūnelio,
 Tai aš nedarinksiu
 Nei jokio bernelio
 Kaip mano sūnelio —
 Baltojo veidelio,
 Geltonų plaukelių.
 Paskelki, sūneli,
 Iš balto patalėlio!
 O tai tu pramerki
 Savo šviesias akeles:
 O tai atėjo
 Da tavi tavorščėliai
 Tavęs aplankyti,
 Jaunojo bernelio.
 Oi, kol tu neprakalbi
 Meiliojo žodelio
 Į savus tavorščėlius,
 Tai kol nesodini
 Ant baltų suoloelių
 Savųjų bernelių?
 Tai tu perprašyki
 Savųjų bernelių,
 Gal tu jiems praskalbėjai
 Jaunam jaunimėly.

Oi, tai lauksiu
 Iš svetimos šalelės,
 Iš aukšto kalnelio
 Savo jauno bernelio.
 Oi, kad aš žinočiau,
 Kada pareitų
 Mano radnas sūnelis
 Iš aukšto kalnelio,
 O tai nurinkčiau
 Nuo viešo kelelio
 Juodus titnagėlius,
 Margus akmenius,
 Oi, tai iškločiau
 Baltąja drobele
 Viešąjį kelelį,
 O tai aš pastikčiau
 Savo mielą sūnelį
 Su šviesiom žvakelėm,
 Su aukso liktorėliais,
 O tai aš pastikčiau
 Su meiliais žodeliais,
 Su gailiom ašarėlėm
 Sa radnųjį sūnelį,
 Mandrų žalnierėlį.

242

DUKRELE VIEŠNELE

Dukrele viešnele,
 Dukrele rūtele,
 Oi, kol nepaskeli
 Ankstųjį rytelį,
 Tai kol nepakloji
 Baltų patalėlių,
 Tai kol neiššluoji
 Aukštosios klėtėlės,
 Oi, kol nenusprausi

Baltųjų rankelių,
 Oi, kol nenusprausi
 Baltojo veidelio,
 Oi, kol nesušukuoji
 Geltonos kaselės,
 Oi, kol man nepadedi
 Sunkaus darbelio daryti?
 Ar tu nepakeli
 Baltųjų rankelių,

Ar tu nepakeli
Mikliųjų kojelių,
Ar tu nežengi
Sparčiojo žingsnelio?
Tai kol neprakalbi
Į mane, motulę,
Meiliojo žodelio?
Ar aš tau nepirkau
Brangių parėdėlių,
Ar aš tau nepriaudžiau
Plonųjų drobelių,
Ar aš tau nepridėjau
Margųjų skrynelių?
Vai, kol neprakalbi
Į mane, motulę?
O tai įgnievinau
Ar sunkiais darbeliais,
Ar piktais žodeliais?
Oi, tai aš mislinau,
O kad aš išleisiu
Dar savo dukrelę
Šventon bažnytėlėn
Su zdabnu pulkeliu,
Su zvankiom muzikėlėm,
Su žaliais vainikėliais.
O tai neturiu
Nė jokios dalelės.
O tai aš leidžiu
Da savo dukrelę
Aukštajan kalnelin
Su gailiom ašarėlėm,
Su sunkiais atdūsėliais.
Vai, kada aš uždabosiu
Sa mielą dukrelę:
Ar ankstųjį rytelį,
Ar tamsiojom naktelėm
Per ramųjį miegelį?
Oi, kad aš uždabočiau

Per ramų miegelį
Savo mielą dukrelę,
Tai aš susramyčiau
Savo širdelę,
Kai aš pakalbėčiau
Su savo dukrele
Meiliuosius žodelius.
Oi, kai aš pasikelsiu
Ankstųjį rytelį,
Oi, tai aš ieškosiu
Savo mielos dukrelės
Po baltus patalėlius,
Po aukštą klėtėlę.
Tai aš ieškosiu
Savo mielos dukrelės.
Tai aš jos nerasiu
Nei aukštoj klėtėlėj,
Tai niekas nesuramins
Mano smūtnos širdelės,
Tai niekas nenuramins
Mano senos galvelės.
O kai aš sulauksiu
Šilto pavasarėlio,
O tai pražaliuos
Žalieji medeliai,
O tai pražydės
Baltieji kvietkeliai,
O tai pračiulbės
Drabnieji paukšteliai,
O tai kukuos
Raibosios gegulės,
O tai aš kukuosiu
Kaip raiba gegulė
Be savos dukrelės.
Oi, kai aš išeisiu
An lygaus laukelio
Baltų rugelių piauti,
O kai aš padabosiu

Ant savų susiedkėlių,
O kai jos išeis
Su savom dukrelėm,
Tai man sopės
Smūtnąją širdelę,

O tai aš kukuosiu
Kaip raiba gegulė
Kas diena naktelė
Ant lygiųjų laukelių.

243

PRISIEGĖLE MANAS

Prisiegėle manas,
Mylimas sveteli,
Aukso obuolėli,
Baltas dobilėli,
Oi, ką aš darysiu
Viečna siratėlė,
Viečna siratėlė,
Viečna neščėslyva?
O tai užsitemė
Aukštoji klėtėlė
Tamsiąja naktele,
Juodais debesėliais.
Oi, kada prašvis
Šviesios dienele,
Oi, kada užtekės
Šviesioji saulelė,
Oi, kada prašvis
Šviesiosios akelės?
O tai jos užsitemė
Gailliom ašarėlėm,
O tai jos užtemo
Sunkiais atodūsėliais.
Oi, kaip aš dar būsiu
Oi, kaip aš gyvensiu
Be sa prisiegėlės?
Prisiegėle manas,
Tai tu prisikelki,

Tai tu padaboki,
Kokia nūnai dienele!
O tai suvažiavo
Tavo giminėlė,
O tai da suėjo
Tavi susiedėliai
Tave aplankyti,
Tave aplankyti
Raščinį rozelį,
Raščinį kartelį.
O tai ir verks
Mažieji vaikeliai
Da savo tėvulio,
O tai jie lauks
Da savo tėvulio
Iš aukšto kalnelio.
O tai nesulauks
Da savo tėvulio,
O tai atsidabos
Raščinį rozelį.
Oi, kas da juos augins
Mažajam stogely,
Durnam razumėly
Be savo tėvulio?
Paporyk, tėvuli,
Da saviem vaikeliam,
Kaip vargeliai vargti,

Kaip sunkūs darbeliai daryti.
Oi, kai jie sulauks
Šilto pavasarėlio,
O kai jie išeis

Ant lygios ulyčėlės,
O tai juos nukrivdys
Artimi susiedėliai
Be savo tėvulio.

244

PRISIEGĖLE MANO

Prisiegle mano,
Rūtele mano,
Vai, kaip tu mane palikai
Su mažais vaikeliais,
Su didžiais vargeliais?
Vai, kas man darys
Sunkiuosius darbelius,
Vai, kas man augins
Mažuosius vaikelius
Be savo motulės?
Oi, kas man priverps
Plonosios drobėlės,
Oi, kas pasius
Baltus marškinėlius
Mažiesiems vaikeliams
Be savo motulės?
Oi, kas išvelės
Baltus marškinėlius
Mano mažiems vaikeliams,
Oi, kas iškeps
Baltąją duonelę?
Oi, kas pamigdys
Mažuosius vaikelius
Be savo prisiegėlės,
Oi, kas paklos

Mažiesiems vaikeliams
Baltus patalėlius?
Tai kas pamigdys
Mažus vaikelius
Be savo motulės,
Tai kas pakalbės
Meilųjį žodelį,
O kas pataikys
Mažiems vaikeliams
Gardų kasnelį
Be savo motulės,
Oi, kas iššukuos
Šviesius plaukelius
Mažajam stogely? ·
O tai dar bus
Jų radna motulė —
Tai raiboji gegulė,
O tai ji kukuos
Ankstyvais ryteliais,
Vėlais vakarėliais.
O tai ji nuramins
Mažus vaikelius,
Viečnas siratėles,
Kurie neturi
Savo radnos motulės.

SESULE MANO MIELA

Sesule mano miela,	Išrengiau prisiegė
Sesule mano brangi,	Ir vyriausią sūnelį
Kodėl tu neprakalbi	Į svetimą šalį,
Nė vieno žodelio	Į sunkią vainelę.
Į mane siratėlę,	Jau ilgas čėsėlis,
Vargelio asabėlę?	Kai aš nesulaukiu
Kodėl nepaklausi	Nuog jų jokios žinelės
Mano didžio vargelio,	Nei margos gromatėlės.
Mano sunkios buitelės?	Gal jau kur paguldė
Gal užsirūstinai,	Savo glotnias galveles
Mylima sesule,	Svetimoj šalelėj
Ant manęs vargdienėlės,	Už svetimą tėviškėlę.
Nelaimingos našlėlės,	Aš už savo vargelių,
Kad aš tavęs neatlankiau	Už savo rūpestėlių,
Sunkioje ligelėj,	Už sunkių darbėlių,
Kad aš tavęs nelankiau	Už gailių ašarėlių
Sunkiame vargelyje?	Negalėjau atlankyti
Sesule mano miela,	Savo mielos sesulės
Sesule mano brangi,	Dideliam vargely
Argi tu nežinai,	Ir sunkioj ligelėj.
Kokis mano vargelis,	Spaudžia dar man širdelę
Kokia mano buitelė:	Kaip sieras akmenėlis, —
Jau antri meteliai,	Dar negaliu prakalbinti
Kai aš nelaiminga.	Savo mielos sesulės.

BROLIUK MANO

Broliuk mano, raitininkai mano,
 Broliukai mano, baltas dobiliukai,
 Broliukai mano, visos sesutės turi broliukus,
 Tik aš neturiu savo broliuko, balto dobiliuko!
 Kas man, broliukai, šilkų skarytę nupirks ir baltą suknytę?

Visom sesutēm, išvažiuojant čiuzon šalelėn,
Broliukai atneša baltas sukneles,
Tik ašei laukiu savo broliuko iš svetimos šalelės,
Padabojų pro stiklo langelį, —
Tiktai atskrenda raiba gegutė mūsų sodelin ir praneša,
Kad nesulauksiu savo broliuko.
Tavo broliukas guli aukštam kalnely, gelsvam smėlely!
Sudiev, broliukai, baltas dobiliukai!

247

TĖVELIUKAI MANO MIELAS

Tėveliukai mano mielas,
Tėveliukai mano brangus,
Atvažiavo tamstos dukrelė
Nors per dvidešimt metelių
Aplankyti tamstos kapelį.
Nemislyk, tėveli, brangus,
Kad čia kukuoja raiba gegutė, —
Tiktai verkia tamstos miela dukrutė.
Nemislyk, tėveli brangus,
Kad čia krinta gaili raselė
Nuo to svyruoklio berželio, —
Tiktai krinta dukrelės gailios ašarėlės.
Tėveli mano brangus,
Iškelk šaltą rankelę
Iš to žalio kapelio
Ir bagaslovyk savo siratėlę,
Ir pratark nors vieną žodelį,
Ir prašnekink dukrelę siratėlę.
Tėveli mano mielas,
Ar taip užsirūstinai,
Ar taip supykai,
Kad nebešnekini
Manęs dvidešimt metelių?
Tėveli mano mielas,
Kam gi atsiėmei

Savo sūnelį, mano brolelį,
Ar atsibodo vienam gulėti?
Ne vienas guli:
Turi prie šono savo sūnelį.
Man buvo mano broliukas —
Turėjau kam pasisakyti
Savo vargelius, savo bėdeles.
Sudiev, sudiev, mano tėveli,
Aš daugiau tavęs nebelankysiu.
Lauki ir manęs diena po dienos,
Ir aš pas tamstą nueisiu.
Kai aš važiuosiu namo,
Aš paprašysiu to berželio,
Kad palaistytų tavo kapelį
Rytas vakarėlis gailia rasele,
Kad nevystų tos gėlelės
Ir toji sudžiūvus žolelė.
Sudiev sudiev, tėveli brangus,
Južintų kapelyj aš daugiau
Tavęs neaplankysiu.

VESTUVIŲ RAUDOS

248

RŪTELE MANO

Rūtele mano,	Nušakok, rūtele,
Žalia garbuonėle,	Eglelės šakelėm,
Nemiegok, rūtele,	Užklok, rūtele,
Šią tamsią naktelę,	Tėvulio dvarelį.
Prasiūbuok, rūtele,	Vai, tai nepažins
Prie uoselio tvorelės.	Svetima šalelė,
	O jieį pamislys,
Vai, kai atvažiuos	Kad žalia girelė.
Svetima šalelė,	Vai, tai aš liksiu
Ištok, rūtele,	Su valnia valnystėle
Pas varelio vartelius,	Ir su žalia rūtele.

249

RŪTELE MANO

Rūtele mano,	Ar giedriai teka
Žalia garbuonėle,	Šviesi saulelė,
Rūtele mano,	Ar bistriai eina
Slauna žolynėle,	Gilus Dunojėlis?
Lengvas parėdėli,	Ar giliai skęsta
Pamigai, rūtele,	Mano jaunystėlė.
Šią tamsią naktelę.	Ar toli plaukia
Kam neišuliojai	Mano vainikėlis?
Iš naujo darželio?	Ar toli plaukia
Oi, kol neįstojai	Mano vainikėlis,
Pas vario vartelius,	Mano žalia rūtelė
O, kol įleidai svetimą šalelę	Gilian Dunojėlin?
Ant tėvulio dvarelį?	Sesulės mano,
Atsigrįžk, tu jauna,	Slaunios tavorškėlės,
In šviesiąją saulelę, —	Oi, mes pereinam

Per tėvulio dvarelį,	Pas sa mielą tėvulį.
Nepadarydamos	Tėvuli mano,
Didelės škaudelės	Širdele mieliausia,
Šiam mielam tėvuliui.	Ar velysi, tėvuli,
Oi, aš prieinu	Klėtelėn įžengt
Į varelį dureles,	Su sa mažu pulkelio?
Oi, aš paprašau	

250

VARGUONĖLĖ UŽSISĖSIU

J a u n o j i

Varguonėlė užsisėsiu
 Už skomelių, už balčiausių,
 Katruos tankiai numazgojau,
 Žaliu vyneliu svetelius vitojau,
 Astankinį vakarėlį,
 Paskutinę dienele mieliausią.

M o t i n a

Dukrele mano,
 Dukrele jauniausia,
 Ką tu jauna sugodojai,
 Kam vytini rūtelę žaliausią,
 Kam trotini dieneles valniausias?..

J a u n o j i

Tėvuli mano,
 Tėvuli seniausias,
 Vai, ko tu senas taip užpykai,
 Anta manęs varguonėlės,
 Oi, kam, senas, mane pažadėjai
 Čiužai šalelei, o čiužiausiai?
 Vai, atnešk atnešk, tėvuli seniausias,
 Vai, paberk paberk skarbėlį balčiausią

Ant stalelio, ant balčiausio,
 Ir privitoki čiūžą šalelę
 Vyneliu žaliausiu,
 Ir išvalnyk dukrelę jauniausią
 Iš sunkių rūpestėlių
 Ir iš gailių ašarėlių.
 Vai, gal senam tėvuliui nepatikau
 Pakloti patalėlio,
 Ar gal senam nepadaviau
 Šalto vandenėlio,
 Kad taip senas užsignievojai
 Ant manęs varguonėlės?
 Broleli mano, broleli vyriausias,
 Broleli mano, sakalėli,
 Nepasgailėki čiūžai šalelei
 Juodbėrio žirgelio
 Ir išvaduoki sesulę jauniausią
 Iš svetimos šalelės čiūžiausios,
 Iš svetimų rankelių,
 Iš didžiųjų rūpestėlių, iš didžiausių.

251

SESULĖS MANO

Sesulės mano,	Aukselio žiedeliai.
Tavorškėlės mano,	Išeik, tėvuli,
Sustokit, sesulės,	Iš tykios klėtėlės,
Pas varelio dureles.	Išnešk, tėvuli,
Tai jūs praznavokit	Žaliojo vynelio.
Ant ma skaistaus veidelio,	Tai aš palaistysiu
Vai, ar nenuvyto	Žaliąją rūtelę,
Ma žalia rūtelė,	Kad sugrižtų
Vai, ar nenušuto	Ma valnios dieneelės,
Šilkelio kaspinėliai,	Didelės paulionės.
Vai, ar nenublėdo	

*Jei būna kas mirę, tai dar prideda. Pavyzdžiui, kai miręs tėvas,
rauda*

Motule mano,	O gal parėdkavojo
Širdele mano,	Ma mažą parėdkėlį?
Šlovele didžiausia,	Gal jis atnešė
Vai, kam užklostyta	Aukselio, sidabrėlio,
Šitos baltos skobnelės	Gal jis užmokės
Baltom skotertėlėm?	Svetimai šalelei,
Vai, gal pribuvo	Gal jis išvaduos
Ma mielas tėvulis	Iš didelio vargelio
Iš aukšto kalnelio	Mane viečną siratėlę.
Dideliu sveteliu?	

252

LENKIA MANO GALVELĘ MIKLIAUSIĄ

Lenkia mano galvelę mikliausią
Šitas baltas valionėlis,
Lenkia mano kaselę gelsviausią
Šitoj žalia rūtelė žaliausia.
Kad būčiau turėjus tėvulį seniausią,
Tai mažum senas tėvelis išvaduotų
Mano dieneles valniausias,
Mano rūteles žaliausias.
Vai, nors turiu brolelį vyriausią,
Bet brolelis siratėlės neapstoja.
Vai broleli, ar neįtikau,
Broleli, ar nejdabinau,
Ar meiliais žodeliais meiliausiais,
Ar sunkiais darbeliais sparčiausiais,
Kad tu mane sesulę prapulдай?
Siratėlė užsėsėiu
Už skomelių, už balčiausių,
Ba jau daugiau nesėdėsiu,
Ba jau daugiau nesgrožėsiu
Už brolelio skomelio balčiausio.

Leidžia mane brolelis už mylių,
Už gilaus Dunojėlio, vai, už šalto vandenėlio.
Vai, jau daugiau negrįšiu pas brolelį,
Nesėdėsiu, nesgrožėsiu už baltų skomelių,
Nesidžiaugsiu žalių rūtų darželiu
Nei žaliaja rūtele žaliausia.

253

SUSTOKIT, SESULĖS MANO

Sustokit, sesulės mano,	Nuo aukšto kalnelio,
Mylimos tavorškėlės,	Mėlyno šilelio?
Vai, tai jūs sustokit	O aš palenksiu
Ant zvankios ūlyčėlės.	Sa glotnią galvelę,
Vai, aš pasdairysiu	Vai, aš paprašysiu
Į visas šaleles,	Sa mielo tėvulio,
Vai, aš paklausysiu	Kad jis ateitų
Iš kur vėjelis pučia:	Į mane neščėslyvą,
Ar iš rytelių,	Viečną siratėlę,
Ar iš vakarėlių,	Kad jis pamokytų,
Ar iš tos šalelės,	Kaip vargelis vargti
Kur tėvulis guli —	Svetimoj šalelėj.

SŪNELI MANO MIELAS

Sūneli mano mielas,
Sūneli mano brangus,
Kurgi tu pasrengęs
Šį ankstų rytelį,
Nelaimingą dienele?
Oi, ar tu pasrengęs
Į slauną kermošėlį,
Oi, ar tu pasrengęs
Į didelį atpuskėlį?
Kodėl apsinaukęs
Sūnelio veidelis,
Kodėl byra sūnelio
Gailios ašarėlės
Per skaisčius veidelius,
Kaip rytelio raselė
Nuo žalių žolynėlių?
Bet mano sūnelis,
Jis nūnai pasrengęs
Ne į slauną kermošėlį,
Ne į didelį atpuskėlį;
Tiktai jis pasrengęs
Svetimon šalelėn,
Sunkiojon vainelėn
Gint svetimos šalelės,
Ne savo tėviškėlės.
Sūneli mylimiausias,
Sūneli brangiausias,
Spaudžia man širdelę
Kaip sieras akmenėlis.

Jaučia mano širdelė
Nelaimingą dalelę. —
Gal jau neregėsiu
Daugiau savo sūnelio,
Gal jau daugiau negirdėsiu
Jo meiliųjų žodelių,
Gal kur paguldysi
Savo glotnią galvelę
Svetimaj šalelėj,
Ne savo tėviškėlėj.
Negalėsiu apglabstyti
Savo mielo sūnelio,
Negalėsiu atlankyti
Sūnelio kapelio.
Sūneli sakalėli,
Aukselio obuolėli,
Kokia tave patiko
Nelaiminga dalelė,
Kad reikia tai skirtis
Nuo savo šalelės,
Nuo mylimų sesulių,
Nuo jauno jaunimėlio
Ir nuo zvankių muzikėlių
Niekas neprakalbės
Tau meilingo žodelio
Svetimaj šalelėj.
Tu ten negirdėsi
Sesulių dainelių
Nei zvankių muzikėlių,

Tiktai tu girdėsi
Svetimøj šalelėj
Svetimos šalelės

Graudžiuosius žodelius,
Svetimas kalbeles,
Kaip aštrius erškėtėlius.

255

BROLELI MANO

Broleli mano,
Žalias ažuolėli,
O kur tu eisi,
Kur tu mus paliksi?
Geriau mes leistum
Savo brolelį
Į aukštą kalnelį, —
Tai mes žinotum,
Kur mes jį padėjom.
O kurgi guli mano tikras brolelis,
Tai aš lankyčiau rytas vakarėlis,
Tai aš barstyčiau gailiom ašarėlėm,
Tai aš sodyčiau žalius žolynėlius.
O kai aš leidžiu savo brolelį
Kruvinon vainelėn,
O kai aš regėsiu
Savo brolelį
Su juodu mundierėliu,
Su švitriuoju šobleliu,
O taigi spaudžia
Man smūtną širdelę,
Broleli mano, broleli dobilėli,
O kai auginu tave
Radna motulė
Mažą nedidelį,
Tai ji mieravo stiklo langelį,
Tai ji žiūrėjo, kad greičiau ištiestų
Krasnąjį stogelį jos mielas sūnelis,
Tai ji mislino,

O kad užaugs
Jos mielas sūnelis,
O tai jis pavaduos
Sa tikrą tėvulį.
O tai negalvojo
Ma radna motulė,
O kad eis
Jos mielas sūnelis
Ant vožytos duonelės,
Ant mieruotos druskelės.

256

BROLELI MANAS

Broleli manas,	O tai ji nutūps
Sveteli manas,	Ant žalio medelio,
Oi, kada pargrįši	O tai porys,
Iš svetimos šalelės,	Kur ma brolelis guli
Nuo sunkiosios vainelės,	Ant sunkios vainelės,
Nuo trūdniosios buitelės?	Katrojoj šalelėj —
Oi, kada sulauksiu	Ar rytojaus šalelėj,
Aš margos gramatėlės	Ar vėlam vakarėlį?
Ar margųjų žodelių,	Nežinau, katroj šalelėj,
Ar meiliųjų žodelių?	O tai aš laukiu
Oi, kai aš sulauksiu	Po stiklo langeliu
Šilto pavasarėlio,	Savo mielo brolelio
Oi, kaip da atlėks	Nuo sunkios vainelės.
Raiboji gegulė,	

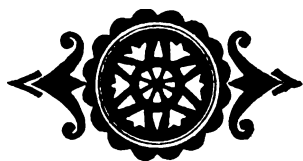
257

OI MANO JONULI

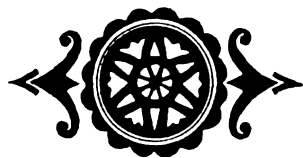
Oi mano Jonuli,	Nelaimingą našlaitėlę
Mylimas prisiegele,	Ant didelio vargelio,
Kodėl mane palieki	Ant sunkių rūpestėlių?
Viečną siratėlę,	Tu man daŗ pasakyki,

Tu mane pamokyki,
Kur dar man jaunai dėtis,
Prie ko man jaunai glaustis?
Ar prie jaunų mergelių,
Ar prie senų našlelių?
Prie jaunų mergelių —
Ne mergelės vardelis,
Prie senų našlelių —
Jauni mano meteliai:
Nemokėsiu pataikyt
Joms meilių žodelių,
Oi mano Jonuli,
Prisiegėle mieliausis,
Tai tu nuvažiuoki
Į šventą bažnytelę,
Tai tu paprašyki
Dukauno asabėlės,
Kad mumiem atmainytų
Sidabrėlio žiedelius,
Kad mumiem atkalbėtų
Vinčiaunus žodelius,
Kad man sugrąžytų
Mergelės vardelį,
Kad man sugrąžytų
Valnią valnystelę.
Tada aš sugrįščiau
Į sesulių pulkelį
Ir į jauną jaunimėlį. —

Gal jie mañ suramintų,
Mano smūtnią širdelę,
Gal jie mañ suramintų,
Mano sunkų vargelį?
O dañ mane palieki
Nei jauna mergele,
Nei tikra martele,
Nei sena našlele.
Nežinau, kur man eiti,
Ką man jaunai daryti,
Kaip sunkus vargelis vargti,
Kaip sunki buitelė būti.
Niekad nepamislinau,
Godelės negodojau,
Kad tu mane paliksi
Pačioj jaunystelėj
Nelaimingą našlelę
Ant svieto apkalbėlių,
Ant sunkių rūpestėlių,
Ant gailių ašarėlių.
Kada aš paregėsiu
Kareivėlių pulkelį,
Tai vis žiūrėsiu,
Savo kareivėlio lauksiu
Į mane pargrįžtant.
Ilgos man bus dieneelės
Be savo kareivėlio.

PASAKOJAMOJI
TAUTOSAKA

GYVULINĖS PASAKOS

258

GAIDŽIUKAS IR VIŠTYTĖ

Gyveno diedas ir boba. Jiedu turėjo gaidžiuką ir vištytę. Vieną dieną gaidžiukas su vištyte išėjo į mišką riešutauti. Ilgai ilgai jiedu ieškojo, pakol surado vieną riešutą, ir ginčijosi, kuriam lipsti į medį. Vištytė sako gaidžiukui:

— Lipk tu, gaidžiuk: aš galiu sijonėlį suplėšyti!

O gaidžiukas sako:

— Lipk tu, vištyt: aš galiu kelnytes suplėšyti.

Paklaūsė gaidžiukas vištytės ir įlipo į medį. Liepė vištytei žiūrėti, kur kris riešučiukas. O riešučiukas kai krito tiesiai vištytei akytėn — ir išmušė akytę. Vištytė pradėjo rėkti:

— Kuda-ka-ka-ka! Gaidžiukas akytę išmušė!

Užgirdo diedas ir boba, atbėgo mušti gaidžiuko ir klausia:

— Gaidy, gaidy, kam išmušėi vištytei akytę?

Gaidys sako:

— Aš nekaltas, o kam ožka lazdyną pagraužė!

Nubėgo diedas su boba pas ožką ir sako:

— Ožka, ožka, kam tu lazdyną pagraužei?

Ožka sako:

— Mi-è-è! Kam manęs piemenė neganė!

Nubėgo diedas pas piemenę ir klausia:

— Piemen, piemen, ko ožkos neganei?

Piemenė sako:

— O kodėl man močia bandelės nepakepė!

Nubėgo diedas pas močià ir klausia:

— Moč, moč, kodėl tu piemenei bandelės nepakepei?

Močia sako:

— O kam kiaulė tešlą suėdė!

Nubėgo diedas su boba pas kiaulę ir klausia:

— Kiaule, kiaule, kam tu močios tešlą suėdei?

Kiaulė sako:

— Kriu, kriu, kriu! O kam vilkas mano vaikus išnešiojo!

Nubėgo diedas su boba pas vilką ir klausia:

— Vilkai, vilkai, kam tu kiaulės vaikus išnešiojai?

Vilkas sako:

— A-au-u! Kas mane seną penės!

O toli toli miške atsišaukė vilko vaikai:

— Gi mes, tėveli, tave penėsime! Mes tau atnešime baroniuką, mes tau atnešime paršiukų!

Primušė, primušė diedas su boba vilką ir parėjo namo, o gaidžiuko ir vištytės daugiau nebeleido miškan riešutauti.

259

GAIDŽIUKAS IR VIŠTYTĖ

Buvo diedas su boba ir turėjo vištą ir gaidį. Gaidys gieda ir sako:

— Aš eisiu riešutaut!

Višta karkina ir sako:

— Gaidy, gaidy, ir manęs nepalik, ir aš eisiu riešutaut!

Jie abu nuėjo medin ir prisirinko daug riešutų. Gaidys su višta jauėjo namo ir pamatė dar daug riešutų. Įlipo gaidys lazdon ir skina riešutus. Višta karkina:

— Gaideli, ir man kekele!

Gaidys sako:

— Išversk akele, tai duosiu kekele!

Višta kai išvertė akele, tai riešutas kaip davė per akele — ir išmušė. Karkina višta ir sako:

— Bobut, bobut, išgurino gaidys akele!

Boba paėmė lazda ir gaidžiui per pečius:

— Gaidy, gaidy, kam tu vištai išgurinai akele?
 — O kam man lazda kelnės sudraskė!
 — Lazda, lazda, o kam tu gaidžiui kelnės sudraskei?
 — O kam mane ožkos apgraužė!
 — Ožkės, ožkos, o kam jūs lazda apgraužėt?
 — O kol mūs piemenys negano!
 — Piemenys, piemenys, o kol jūs ožkų neganot?
 — O kol mums boba bandelės nepakepa!
 — Boba, boba, o kol tu piemenims bandelės nepakepi?
 — O kam kiaulė mano tešlą suėdė!
 — Kiaule, kiaule, o kam tu bobos tešlą suėdei?
 — O kam vilkas mano paršelį nunešė!
 — Vilke, vilke, kam tu kiaulės paršelį nunešei?
 — O kol manęs strielčius nešovė!
 — Strielčiau, strielčiau, o kam tu vilko nešovei?
 — O kol manęs builys nepasupo!
 — Buily, buily, strielčiaus supt!
 Strielčiau, strielčiau, vilko šaut!
 Vilke, vilke, paršelio nenešt!
 Kiaule, kiaule, bobos tešlos neėst!
 Boba, boba, piemenims bandelę pakept!
 Piemenys, piemenys, ožkas paganykit!
 Ožkos, ožkos, lazdu negraužkit!
 Lazdos, lazdos, gaidžiui kelnų nedraskykit!
 Boba, boba, gaidžiui per pečius lazda nemušk!
 Gaidy, gaidy, vištai akelės negurink!

260

ZARABOBELĖS GAIDYS

Kitą sykį gyveno viename kaime tokia neturtinga senelė. Visi ją vadino Zarabobe. Ji turėjo gaidelį. Netekus pinigų, Zarabobelė negalėjo ir gaidelio lesinti, o piauti jo nenorėjo: labai jau buvo su juo susibičiuliavus. Todėl pasiuvo jam kelnutes ir sako:

— Eik sau maisto pasiieškoti.
 Ir išėjo gaidelis.

Eina, eina ir sutinka vilką. Vilkas klausia:

— Kur eini, gaideli?

— Einu į dvarą maisto ieškoti.

— Veskis ir mane drauge.

— Gerai, — sako gaidelis, — lįsk į mano kelnes.

Tas įlindo. Gaidelis eina toliau. Eina, eina ir sutinka lapę. Lapė klausia:

— Kur eini, gaideli?

— Einu į dvarą maisto ieškoti. •

— Veskis ir mane drauge.

— Gerai, — sako gaidelis, — lįsk į mano kelnes.

Lapė įlindo. Gaidelis eina toliau. Ėjo, ėjo ir priėjo tokį didelį dvarą, užsilėkė ant vartų, suplansojo sparnais ir gieda:

— Kakaryko! Rytoj ponui bus bėda!

Išgirdo moterėlės ir pranešė apie gaidį ponui. Ponas supyko, liepė tarnams jį sugauti ir įmesti į paukštidę, pas žąsis.

— Tegu, — sako, — jį sužnaibo.

Tarnai sugavo ir įmetė, kur ponas liepė. O gaidelis sako lapei:

— Lapute kūmute, lįsk iš kelnių: gardžios žąsienos gausi.

Lapė išlindo, išpiovė visas žąsis, prisiėdė, pririjo, tokia stora pasidarė, kad nė į kelnes jau nebetelpa.

— Žinai ką, — sako gaidys. — Rytą, kai tarnai ateis pasižiūrėti, tu spruk pro kojas, o aš per galvą.

Taip ir padarė. Lapė spruko pro kojas, gaidys per galvą. Lapė pabėgo į mišką, o gaidys vėl užlėkė ant vartų ir gieda:

— Kakaryko! Bus ponui bėda!

Tarnai papasakojo ponui apie gaidį. Ponas dar labiau supyko, liepė gaidį sugauti ir įmesti į arklidę.

— Tegu, — sako, — arkliai jį suspardo.

Tarnai sugavo gaidelį ir įmetė į arklidę. O gaidelis sako:

— Vilke pilke, lįsk iš kelnių: rasi čia gardžios arklienos.

Vilkas išlindo, užpuolė arklius, išpiovė visus, prisiėdė, prisirijo, toks storas pasidarė, kad nė į kelnes jau nebetelpa.

— Žinai ką, — sako gaidys. — Rytą, kai ateis tarnai, tu spruk pro kojas, o aš per galvą.

Vilkas pabėgo į mišką, o gaidys vėl užlėkė ant vartų ir gieda:

— Kakaryko! Bus ponui bėda!

Tarnai vėl bėga pas poną, pasakoja apie gaidį. Dar labiau supyko ponas, liepė sugauti gaidį ir įmesti į šulinį.

Tarnai įmetė jį į šulinį, šulinį net dangteliu uždengė. Bet gaidys nenusiminė, nors kelnės tuoj pilnos vandens prisisėmė.

— Ryk, — sako, — gerkle, vandenį.

Prisirijo, prisigėrė vandens, visą vandenį išgerė ir laukia ryto.

Rytą ateina bernas vandens pasisemti, atidarė dangtelį, nuleido kibirą. Gaidelis ant jo užsikabaravo ir laukia. Kai bernas iškėlė kibirą, gaidelis tik purpt! Tik — kakaryko! Tik plest plest! užlėkė ant vartų ir vėl gieda:

— Kakaryko! Bus ponui bėda!

Tarnas nubėgo pas poną, papasakojo apie gaidį. Perpyko ponas ir sako:

— Sugaukit tą biaurybę, gerai iškūrenkit krosnį ir įmeskit: tegu dega.

Tarnai sugavo gaidį ir įmetė į krosnį. Bet gaidys nenusimena: kelnės jo šlapios, nedega. O jis dar liepia gerklei:

— Spiauk, gerkle, vandenį!

Gerklė spiaudo, pila vandenį, užgesino visą ugnį. Gaidys užlėkė ant stalo, rado ten trupinių ir lesa.

Rytą ponas, gerai išsimiegojęs, džiaugiasi, kviečia visus pasižiūrėti iškepto gaidžio. Bet vos tik pradare duris, gaidys purpt per galvą! plest, plest! ir vėl ant vartų:

— Kakaryko! Bus ponui bėda!

Baisiai perpyko ponas, liepė tarnams gaidį sugauti.

— Dabar tai aš jį nubausiu.

Paėmė gaidį, pats nunešė jį į klėtį, atidarė skrynią su pinigais, padėjo į skrynią, užrakino ir sako:

— Na, dabar tu čia badu pastipsi.

O gaidelis prisirijo pinigų, prisikrovė jų pilnas kelnes ir laukia ryto.

Rytą ponas neiškentė neatėjęs pasižiūrėti, kaip sekasi gaidžiui. Bet vos spėjo atidaryti skrynią, gaidys tik purpt! užlėkė ant stalo, iš ten ant lango. Kaip duos su kelnėmis į stiklą, tik pinigai suskambėjo, stiklai pabiro. Tiek jį ponas ir tematė.

Parlėkė gaidys namo ir sako Zarabobelei:

— Zarabobele, tiesk kuo gražiausias drobes!

Ji patiesė. Gaidelis vaikščioja ir šaukia:

— Spiauk, gerkle, pinigus!

Gerklė prispiaudė pilnas drobes pinigų. Paskui liepė senelei gaidelis dar nusegti kelnės, — iš jų irgi pasipylė pinigai.

Pralobo Zarabobelė, pradėjo pati sočiai valgyti, o ir gaidelį nesigailėjo gardžiausiais miežiais palesinti.

261

KATINĖLIS IR KIŠKELIS

Buvo kartą katinas ir labai smagurus: ką bobos padėdavo, tą prarydavo. Važiavo kartą vyrai į mišką ir išvežė katiną. Vaikštinėja katinas po mišką, ėsti labai nori, užėjo negyvą šerną ir pradėjo ėsti. Ėjo pro šalį vilkas, pamatė, kad toks mažas didelį ėda ir sako katinui:

— Padėk dieve, ponas Katinauskai!

O katinas atsakė:

— Kai šitą suėsiu, tai kitą papiausiu.

Išsigando vilkas ir nubėgo. Bebėgdamas susitiko mešką ir sako:

— Kūmute, kūmute, ką aš tau pasakysiu; mažas didelį papiovė; kai tu drąsi žmona, gal tu nubaidysi.

— Einam, aš nubaidysiu, — sako meška. Ir nuėjo. Priėjo prie katino ir sako:

— Padėk dieve, ponas Katinauskai!

Katinas sako:

— Kai šitą suėsiu, tai kitą papiausiu.

Nusigando meška ir pradėjo bėgti. Bėga, bėga ir susitinka lapę:

— Kūmute, kūmute, ką tau pasakysiu: mažas didelį papiovė; gal tu drąši žmona, gal tu nubaidysi.

— Einam, aš nubaidysiu, — atsakė lapė, ir nuėjo visi prie katino. Lapė ir sako:

— Padėk dieve, ponas Katinauskai!

O katinas kai suriks:

— Kai šitą suėsiu, tai kitą papiausiu!

Nusigando žvėrys ir vėl bėga. Susitinka kiškį:

— Kūmuti, kūmuti, ką mes tau pasakysim: mažas didelį papiovė; gal tu drąsus žmogus, gal tu nubaidysi.

— Einam, aš nubaidysiu, — sako kiškis, ir visi nuėjo. Kiškis ir sako:

— Padėk dieve, ponas Katinauskai!

O katinas kad suriks iš visų jėgų:

— Kai šitą suėsiu, tai kitą papiausiu!

Dar labiau visi išsigando ir nubėgo; pradėjo bijoti, kad ir jų nepapiautų. Lapė ir sako:

— Padarykim mes jam didelį bankietą, tai gal jis mūs nekliudys.

Meškai reikėjo pastatyti namelį, vilkui papiauti kiaulę, lapėi žąsų atnešti, o kiškiui — kopūstų. Kai viskas jau buvo paruošta, nuėjo vilkas šaukti katino į bankietą ir sako:

— Ponas Katinauskai, prašom į bankietą.

— Nueisiu, nueisiu, — atsakė katinas.

Laukė, laukė, o katinas vis dar neateina. Nuėjo šaukti meška:

— Ponas Katinauskai, prašom į bankietą.

— Nueisiu, nueisiu, — atšovė katinas.

Laukė, laukė ir vis nesulaukia. Nuėjo šaukti lapė:

— Ponas Katinauskai, prašom į bankietą.

— Nueisiu, nueisiu, — vėl atsakė katinas.

Laukė laukė ir vėl nesulaukė. Išėjo šaukti kiškis:

— Ponas Katinauskai, prašom į bankietą.

— Nueisiu, nueisiu, — atšovė katinas.

Laukė laukė ir vis nesulaukia. Nuėjo šaukti lapė:

— Ponas Katinauskai, prašom į bankietą.

— Einu, einu, — suniurnėjo katinas.

Ant stalo pridėjo ir keptos, ir virtos mėsos, ir kopūstų. Vilkas, bijodamas katino, pasikavojo po šakų krūva, meška užlipo ant namelio, lapė įlindo į olą, o kiškėlis liko gaspadine. Atėjo katinas, kiškis atidarė duris ir įleido svečią. Šis tuoj užšoko ant stalo ir pradėjo purpti mėsą. O vilkui nabagai irgi labai rūpėjo mėsa, net jo seilės varvėjo ir uodega krutėjo. Pamatęs judančią uodegą, katinas manė, kad pelė, ir šoko gaudyti. Vilkas labai išsigando, pradėjo bėgti, akis išsibadė, šonkaulius išsilaužė ir pastipo. Meška bumpt! nugriuvo nuo namelio, irgi užsimušė, o lapė bebėgdama pakliuvo šuniui, kuris ją ir sudraskė. Liko kiškėlis su katinėliu ir abu laimingai ir ilgai gyveno, daug mėsos valgyti turėjo.

262

ŽVĖRIŲ IŠPAŽINTIS

Buvo katė sena sena, visų senių senelė. Buvo vilkas senas senas, visų senių senelis. Buvo meška sena sena, visų senių senelė. Buvo kiškis senas senas, visų senių senelis.

Vieną kartą jie susirinko draugėn pasišnekučiuoti. Katytė ir sako:

— Mes visi esame labai griešni ir turime eiti išpažinties.

Visi sutiko ir išėjo. Ėjo ėjo per mišką ir priėjo didelę duobę. Katytė perdėjo per duobę lazda ir sako:

— Čia bus mūsų išpažintis; kuris pereis lazda neįkrintęs, tas bus negriešnas.

Ir katė perėjo pirmoji per duobę, neįkrito. Toliau ėjo vilkas. Tas tik bumpt! ir įkrito. Ėjo meška, — taip pat įkrito. Ėjo lapė, — irgi įkrito. Ėjo kiškis, — ir tas įkrito. Katė ir sako:

— Matyt, jūs visi esate griešni, tai ir būkite visą laiką duobėj, o aš einu pasivaikšioti.

Ir nuėjo.

Būna žvėrys duobėj vieną, antrą ir trečią dieną, o išlipt vis negali. Jau ir išalko, o išeities jokios nėra. Tada lapė ir sako:

— Rėkim, kuris neišrėksim, tą papiausim.

Ir pradėjo visi žvėrys rėkti. Kiškėlis rėkė, bet neišrėkė. Jį ir sudraskė. Vėl išbuvo žvėrys tris dienas ir vėl nori būti. Lapė ir sako:

— Rėkim, kuris neišrėksim, tą papiausim.

Šį kartą neišrėkė vilkas. Pasidalino lapė su meška vilko mėsa ir toliau gyvena. Kai tik meška užmigo, lapė iškasė duobelę ir paslėpė dalį mėsos. Po kelių dienų meška jau nebeturi mėsos, o lapė vis dar ėda. Tada meška ir klausia:

— Kūmute, kur gi gavai mėsos?

— Ogi iššitraukiau iš šono ir ryju! — atsakė lapė.

Meška ir patikėjo, praplėšė šoną ir iššitraukė gabalą mėsos, bet vargšė pastipo. Liko duobėje tik lapė. Gera jai čia gyventi — mėsos daug.

Kartą atskrido prie duobės špokas ir gieda:

— Čė-čė-čė! Tai gražumas mano vaikelį!

O lapė sako:

— Jei tu būtum geras, prilaužytum šakelių ir primestum į duobę; tada ir aš galėčiau pamatyti tavo vaikelius. Špokas ėmė rinkti, laužyti šakeles ir mesti duobėn. Lapė kasis, kasis su šakelėmis ir išsikabarojo iš duobės. Tada ji špokui ir sako:

— Dabar parodyk man savo vaikelius.

Špokas tuoj atnešė vieną vaiką, padavė lapei pažiūrėti, ar gražus, ir tuoj nuskrido antro. Kol atnešė antrą vaikelį, lapė pirmąjį buvo jau suėdusi. Jis padavė antrą vaikelį ir nuskrido trečio. O lapė tol viliojo, kol špokas sunešiojo jai visus vaikelius. Pamačiusi tai varna, sako špokui:

— Kvaily, kvaily, juk tavo vaikelius lapė suryja!

O lapė varnai ir sako:

— Tuo papulsi man ir protingoji!

Nuėjo lapė į balą, iškišo liežuvį ir guli kaip negyva. Atskrido ta pati varna ir pradėjo lapei kapoti liežuvį. Lapė kaip stvėrė, taip ir nutvėrė varną. Tada sako:

— Ė, papuolei ir protingoji!

Sudraskė varną ir nubėgo miškan.

OŽKELE PUSĖ LUPTA, PUSĖ NELUPTA

Kitą kartą gyveno toks žmogelis. Jis turėjo pačią ir tris dukteris. Tas žmogelis nuvažiavo kartą į jomarką ir nusipirko žilą ožkelę. Ant rytojaus siunčia jis savo vyriausią dukterį ožkelės ganyti. Išsivarė toji tą žilą ožkelę, priganė, priganė gražia žolele ir vakare pargena. Žmogelis pasitiko ožkelę pas vartus ir klausia:

— Nu, ožkele nabagėle, ką tu ėdei, ką tu gėrei?

— Be-be-be, — piktai subliovė ožkelė, — ką aš gersiu po purvynus, ką aš ėsiu po dumblynus? Nieko neėdžiau, nieko negėriau!

Supyko žmogelis ant dukters, kad nepriganė ožkelės, prilupo, prilupęs ir išvarė iš namų. O kitą dieną siunčia antrą dukterį ir liepia kuo geriausiai ožkelę priganyti. Išvarė antroji duktė ožkelę, priganė priganė, kiek tik toji beėdė, prigirdė šaltinio vandenėliu ir parveda namo. O žmogelis pasitikęs vėl klausia:

— Nu, ožkele nabagėle, ką tu ėdei, ką tu gėrei?

— Be-be-be, — taip pat subliovė ožkelė, — ką aš gersiu po purvynus, ką aš ėsiu po dumblynus? Nieko neėdžiau, nieko negėriau!

Supyko tėvas ir ant antros dukters, prilupo, prilupęs ir tą išvarė. Trečią dieną siunčia jauniausią dukterį ir liepia taip ganyti ožkelę, kaip savo akį. Ganė toji tą žilą ožkelę po pačią geriausią žolę, priskynė lapelių, prilaužė jaunų šakelių, prigirdė šaltinio vandenėliu ir pargena namo. O žmogelis pasitikęs vėl klausia:

— Nu, ožkele nabagėle, ką tu ėdei, ką tu gėrei?

— Be-be-be, — taip pat subliovė ožkelė, — ką aš gersiu po purvynus, ką aš ėsiu po dumblynus? Nieko neėdžiau, nieko negėriau!

Supyko žmogelis ir ant trečiosios dukters, ir tą išvarė. Ketvirtą dieną sako žmogelis pačiai:

— Eisiu dabar aš pats ganyti, kad jos nė viena gerai nepriganė.

Ir išėjo. Gerai priganęs, vakare parsivarė namo ir prie vartelių, užbėgęs ožkelei už akių, užklausė:

— Nu, ožkele nabagėlė, ką tu gėrei, ką tu ėdei?

Subliovė ožkelė dar pikčiau, kad nieko negėrusi, nieko neėdusi.

Supyko žmogelis ant taip didelės melagės ir nutarė jai gyvai kailį nulupt už melavimą. Prisirišo prie tvoros ir lupa, pradėjęs nuo uodegos. Lupo lupo, jau iki pusės nulupo, ogi pasižiūri, kad gale lauko pirtis dega. Paliko žmogelis pusę nuluptos ožkelės ir nubėgo gesyt pirties. O ožkelė, iš to skausmo bebliaudama ir besitampydama, ėmė ir nutrūko. O kai nutrūko, tai tiesiai į mišką. Nubėgus į mišką, rado lapės urvą, tai ėmė ten ir įlindo pas lapiukus. Parbėgo lapė ir mato, kad jos urve kažkas gyvena. Nusigandus klausia:

— Kas ten?

— Aš, ožkelė nabagėlė, pusė lupta, pusė nelupta. Mano ylą ragai, adatų plaukai, — kai šoksiu, tuoj subadysiu.

Nusigando lapė, išgirdusi tokius žodžius, ir bėgt atgal verkdamą. Bebėgdama patiko kiškį. Kiškis ir klausia:

— Ko tu verki, lapute?

— O kaip aš neverksiu, — sako lapė, — kad mano namuose tokia baisybė gyvena. Ir papasakojo kiškeliui ožkelės žodžius.

— Cit, neverk, — sako kiškelis, — einam, aš išvarysiu.

Pribėgo kiškis su lape prie urvo ir smarkiu balsu paklausė:

— Kas ten lapės namuose?

— Aš, ožkelė nabagėlė, pusė lupta, pusė nelupta. Mano ylą ragai, adatų plaukai, — kai šoksiu, tuoj subadysiu.

Persigando, tai girdėdami, kiškelis ir lapė ir pasileido abu bėgt mišku. Bebėgdami sutiko vilką. Tas ir klausia:

— Kur jūs taip greit bėgat?

— Kaip mes nebėgsim, — sako lapė, — kad mano namuose apsigyveno tokia baisybė; ir kiškelis girdėjo, ką ji sako.

— Per mane stipresnio nėra, einam — aš išvarysiu.

Ir bėga jau trise pas lapės urvą.

Išgirdęs ir vilkas tą pačią ožkelės kalbą, taip pat ne mažiau nusigando už kiškį. Ir visi bėgo, ir patiko lokį.

— Kur jūs bėgat taip greitai? — paklausė lokys.

Ir papasakojo laputė, kaip jos namuose apsigyveno baisybė, ir nei kiškis, nei vilkas negalėjo jos išvaryt.

— Einam, — sako lokys, — jau aš tai ir patį velnią išvarysiu.

Atbėgę pas urvą, ir klausia:

— Kas ten?

O ožkutė subliovė, sumekeno ir tą pačią giesmę užgiedojo. Užmiršo ir lokys savo jėgą, ir iš tos baimės pasileido jau visi keturi bėgti. Bėgo bėgo ir patiko bitele. Ta ir klausia:

— Kur gi jūs visi keturi taip greitai bėgat?

Papasakojo savo nelaimeį ir bitelei, o toji išklausus sako:

— Aš tai jau išvaryčiau.

— Ką jau čia tu išvarytum, jei nei lokys, nei vilkas, nei kiškis neišvarė.

— Einam, — sako bitele, — pabandykim, gal ir išvarysiu.

Nu, ir nušokavo visi pas urvą. Bitele, nieko nesakiusi, įlindo pro mažą plyšelį į urvą ir kad pradės zysti ožkai į pat pasturgalį. Toji, nežinodama, ką daryti, kad pasileis iš urvo, kiek tik įkabina, ir nė neatsisukdama išpūtė į mišką. Taip mažutė bitele padarė sarmatą lokiui, vilkui, kiškiui ir lapei.

OŽKA IR VILKAS

Gyveno savo trobelėj ožkelė ir turėjo penkis ožiukus. Išeidama maisto ieškoti, sako:

— Užsidarykit dureles ir nieko neįleiskit. Kai aš pareisiu, tai prie langelio sakysiu:

— Vaikeliai mano mieli,

Atdarykit dureles! —

Aš parnešiau rageliuose šienelio,

Tešmenėly pienelio.

Vilkas įsiklausė. Kai ožkutė nuėjo nuo lango, tas, priėjęs prie lango, storu balsu pradėjo sakyti:

— Vaikeliai mano mieli,
Atdarykit dureles! —
Aš parnešiau šienelio,
Pilni nagai vandenėlio.

— Ne, ne, neleisim! — sako ožiukai. — Mūsų mamutė plonai šneka, o tu storai. Tu ne mūsų mamutė.

Vilkas nubėgo į kalvę:

— Kalveli kavalėli,
Pasmalink man liežuvėlį!
Aš tau duosiu pupų rėtį,
Aš tau duosiu žirnių rėtį,
Aš tau duosiu miežių rėtį.

Kalvis pasidėjo ant priekalo vilko liežuvį, padaužė su kūju, tas ir suplonėjo. Vilkas jau plonai šneka. Įsiklausęs, kaip ožkelė šnekėjo, priėjo prie ožkelės langiuko, ir jis pradeda šnekėti taip pat plonu balseliu. Ožiukai nusidžiaugę pamanė, kad jų mamutė parėjo, ir atidarė dureles.

Vilkas įėjęs tuoj ėmėsi darbo. Keturis oželius greitai sudorojo, suėdė; tik vienas išsigandęs po pečium palindo ir pasiliko.

Ožkelė parėjus rado dureles atidarytas. Įėjo į trobelę — ožiukų vieni kauleliai. Po pečium dar rado vieną oželį iš tos baimės labai nešvarų. Pasiėmus nuvalė, kitų kaulelius susirinko, išėjo prie šaltinėlio, susikūrė ugnelę ir verda kaulelius.

Ateina vilkas.

— Ką tu čia, kūmute, verdi? — klausia.

Sako:

— Žuvis.

O man ar duosi? — klausia vilkas.

Ožka sako:

— Nueik už tvoros, iškišk liežuvį per tvorą, o aš tau atnešiu žuvelių.

Vilkas už tvoros atsitūpė, liežuvį iškišo per tvorą ir laukia. Ožkelė pasiėmė lopetėlę, prisizėrė žarijų ir užpylė vilkui ant liežuvio. Vilkas cypdamas kaukdamas nubėgo į mišką.

265

VERŠELIS TREIGELIS

Buvo veršelis treigelis. Jis sugalvojo statyti žiemai trobelę. Kirto ir nešiojo medžius. Ėjo pro šalį vilkas ir sako:

— Veršel treigel, padėk dieve!

O veršelis sako:

— Vilkel vilkel, padėk pirkelytę statyti, tai leisiu žiemą sušilti.

— Nepadėsiu, ant vieno šonelio pagulėsiu, ant kito, vis tą žiemelę permisiu, — atsakė vilkas.

Toliau ėjo meška.

— Veršel treigel, padėk dieve!

Veršelis sako:

— Meškel meškel, padėk pirkelytę statyti, tai leisiu žiemą sušilti.

— Nepadėsiu, vieną lopą pasiklosiu, kita užsiklosiu, vis tą žiemelę permisiu, — atsakė meška.

Toliau ėjo lapė:

— Veršel treigel, padėk dieve!

Veršelis sako:

— Lapel lapel, padėk pirkelytę statyti, tai įleisiu žiemą sušilti.

— Nepadėsiu, uodega pasiklosiu ir užsiklosiu, vis tą žiemelę permisiu, — atsakė lapė.

Paskui ėjo kiškis:

— Veršel treigel, padėk dieve!

Veršelis sako:

— Kiškel kiškel, padėk pirkelytę statyti, tai įleisiu žiemą sušilti.

— Nepadėsiu, pašokinėsiu, pašokinėsiu, vis tą žiemelę permisiu, — atšovė kiškis.

Toliau ėjo meitėlis:

Dainininkė ir pasakotoja Ieva Jeruševičiūtė-Dauginienė

— Veršel treigel, padėk dieve!

Veršelis atsakė:

— Meitėl meitėl, padėk pirkelytę statyti, tai įleisiu žiemą sušilti.

— Nepadėsiu, vienu šereliu pasiklosiu, kitu užsiklosiu, vis tą žiemelę permisiu, — sako meitėlis.

Toliau ėjo gaidelis:

— Veršel treigel, padėk dieve!

Veršelis atsakė:

— Gaidel gaidel, padėk pirkelytę statyti, tai įleisiu žiemą sušilti.

— Nepadėsiu, vienu sparneliu pasiklosiu, kitu užsiklosiu, vis tą žiemelę permisiu, — atsakė gaidys.

Toliau ėjo žąsinas:

— Veršel treigel, padėk dieve!

Veršelis sako:

— Žąsinėl žąsinėl, padėk pirkelytę statyti, tai įleisiu žiemą sušilti.

— Nepadėsiu, vienu sparneliu pasiklosiu, kitu užsiklosiu, vis tą žiemelę permisiu, — atsakė žąsinas.

Toliau ėjo visoki kiti žvėreliai, bet nė vienas nenorėjo padėti. Ir pasistatė veršelis vienas trobelytę! Neužilgo atėjo žiema, pradėjo šalti.

Atbėgo prie trobelytės vilkas ir sako:

— Veršel treigel, įleisk mane pirkelytėn sušilti. Jei neįleisi, tai aš duris išdaužysiu, ir tu pats sušalsi.

Pabijojo veršelis ir įleido vilką.

Atbėgo meška ir prašosi:

— Veršel treigel, įleisk pirkelytėn sušilti. Jei neįleisi, tai aš duris išdaužysiu, ir tu pats sušalsi.

Pabijojo veršelis ir įleido mešką.

Vėliau atbėgo lapė:

— Veršel treigel, įleisk pirkelytėn sušilti. Jei neįleisi, tai aš uodega langus išdaužysiu, ir tu pats sušalsi.

Pabijojo veršelis ir įleido lapę.

Atbėgo kiškis:

— Veršel treigel, įleisk pirkelytėn sušilti. Jei neįleisi, tai aš kojomis pamatėlius iškasiu, ir tu pats sušalsi.

Pabijojo veršelis kiškio ir įleido.

Atbėgo meitėlėlis:

— Veršel treigel, įleisk pirkelytėn sušilti. Jei neįleisi, tai aš pamatėlius išknisiu, ir tu pats sušalsi.

Pabijojo veršelis ir įleido meitėlėlį.

Atbėgo gaidelis:

— Veršel treigel, įleisk pirkelytėn sušilti. Jei neįleisi, tai aš samanas nuo stogo nudraskysiu, ir tu pats sušalsi.

Pabijojo veršelis ir įleido gaidį.

Atbėgo žąsinėlis:

— Veršel treigel, įleisk pirkelytėn sušilti. Jei neįleisi, tai aš samanas nuo stogo nukapstysiu, langelius išdaužysiu, ir tu pats sušalsi.

Pabijojo veršelis ir įleido žąsiną.

Prisirinko pilna trobelė gyvulėlių; net ir pačiam veršeliui nebėra vietos. Meška užlipo ant trobelės, gaidys ant karčių, meitėlis vaikšto po pasuolę ir kriuksti:

— Kur kūlė- Užmušiu! Kur kūlė? Užmušiu!

O gaidys ant karčių rėkia:

— Paduokit, pakarsiu! Paduokit, pakarsiu!

Visi labai išsigando ir pasileido bėgti. Liko tik veršelis treigelis, žąsinėlis, gaidelis ir meitėlėlis, ir, pakol žiema buvo, visi jie kartu gyveno.

266

VILKAS, LAPĖ, ŠUO IR KATINAS

Vieną kartą lapė, vilkas, katinas ir šuo padarė susitarimą santaikoj broliškai gyventi, kad vienas kito niekuomet nepul-
tų. Susitarė ir padarė dokumentą. Visi pasirašė ir galvoja, kur
čia šitą dokumentą padėt. Visi sako:

— Imk tu, vilke, pas save laikyti!

Vilkas sako:

— Ne, aš dar bebėgiodamas pamesiu. Neimsiu!

— Tai tu, lapyte, imk!

— Ne, ir aš neimsiu. Aš žąsis kaip gaudau, tai žmogus ma-
ne dar užmuš kur ir dokumentą paims!

— Na, tai ką! Tai tu, šunie, imk!

— Ne, ir aš neimsiu! Aš kaip visada ant oro, tai lietus sulis, ir dokumentas supus!

— Na, tai ką, katinėli! Tu aukščiausiai laipioji po visokias palėpes, tai ten kur pakiši!

— Na, gerai!

Ir paėmė katinas dokumentą. Galvoja, kur čia jam dėt: „Nešiu kluonan po palėpe, ten sausa ir gera vieta.“ Taip ir padarė. Jis nunešė dokumentą ir padėjo po palėpe.

Vieną kartą vilkas, alkanas būdamas, susitinka lapę:

— Žinai, — sako, — ką: aš noriu ėst! Aš tau zodą atėsiu! Lapė sako:

— Tai kaip aš, aš negalėsiu vaikščioti! Žinai ką, vilke, eikim pas šunį; kaip šuo patars, taip ir padarysim!

Beeinant abiems pas šunį, šuo pamatė vilką ir lapę ir pradėjo lot. Šeimininkas, išgirdęs, kad šuo loja, išėjo pažiūrėt. Pamatė einančius vilką ir lapę, pradėjo rėkt:

— Vilkas ir lapė! Vilkas ir lapė!

Vilkas ir lapė grįžo atgal. Vilkas ir vėl sako:

— Žinai, lapyte, nieko nebus; žmogus neleidžia pasikalbėt!

Lapė sako:

— O tu, beproti, savo žodį laužai! Pasižadėjai ir pasirašei. Darykim kitą susirinkimą! Tegu šuo atneš dokumentą pažiūrėti, kaip dokumentuose rašo.

Vilkas sako:

— Kvailas buvau, ko aš dokumento nepaėmiau, — dabar žinočiau, ką ten rašo.

Lapė sako:

— Aš pašauksiu šunį, tegu atneš dokumentą!

Atbėgo lapė pas šunį ir sako:

— Imk dokumentą ir eime pas vilką, — jis nori mane suėst!

Šuva sako:

— Aš katinui atidaviau!

— Tai bėk greičiau pas katiną!

Nubėgo šuo pas katiną.

— Greičiau, katinėli, duok dokumentą! — reikalauja šuo, — ba lapę nori suėst.

Katinėlis kuo greičiausiai nubėgo į palėpę, rado dokumento tik trupinėlius, visi sukapoti. Atbėgo katinas ir sako:

— Pelės sudraskė dokumentą!

Grižusi lapę atsistojo iš tolo ant kalno ir sako vilkui:

— Dokumentą pelės suėdė!

Vilkas sako:

— Na, tai ir gerai!

Lapė, nelaukdama, kad ją pagriebtų, pakėlė uodegą, užpakalį parodė ir pati pabėgo.

Nuo to laiko vilkas pasakė:

— Kur sutiksiu lapę ir šunį, nė kalbėt neduosiu; iš karto sudraskysiu!

O šuo pasakė:

— Kol gyvas būsiu, ant katės neatsileisiu!

O katė sako:

— Kol gyva būsiu, pelė iš manęs nepabėgs nė viena, vis tiek suėsiu.

Nuo tos dienos iki šiai dienai savo žodžius jie vykdo: vilkas piauna lapę ir šunį, šuo katę, o katė peles.

267

MUŠTAS NEMUŠTĄ NEŠA

Susigavo lapė vištą, susikūrė ugnelę ir verda. Atėjęs vilkas klausia:

— Ką tu čia, kūmute, verdi?

Lapė sako:

— Žuvis.

— O kaip tu jas sugavai?

— Ogi ar tu nematai, antai aketė yra ant ledo!? Įkišau uodegą ir tol laukiau, kol man žuvų prisikabino. Kai uodega buvo jau sunki, tada ištraukiau, parsinešiau namo ir dabar verdu. Taip pat padaryk ir tu. Tik netrauk uodegos, kol bus lengva, ale lauk, kai pasidarys sunki.

Vilkas nuėjo, įkišo uodegą į aketę, atsitūpė ir laukia. Padjudina, kol dar lengva, vis netraukia. O aketė pradėjo šalti iš aplinkui. Tiek įšalo, kad jau ir vilkui uodega prišalo. Tasai pradėjo traukt — nė iš vietos. O lapė, per kaimą bėgdama, pradėjo šaukti:

— Vyr'ai moterys, vilkas aketę priteršė!

Buvo pusryčių laikas: visi žmonės buvo pradėję pusrytį valgyt; visi šoko, viską pametę, nuo stalo. Kas už šluotos, kas už kačergos, kas už ližės, subėgo vilko mušti.

O lapė tik šeimininkauja po trobas, ką tik radusi. Rado siaurame puode išvirtos skystos košės, įkišo galvą, — puodas siauras, negali ištraukti. Šiaip taip pasisekė sudaužyti puodą, ir galva paliko visa košina.

O tam vilkui uodega kai nutrūko, jis pradėjo bėgti. Lapė pamačius užbėgo už akių.

— Nu ir ką, ar daug žuvų prigaudei?

— Žuvų prisikabino pilna uodega, ale žmonės subėgę kai pradėjo mušti, kad man ir uodega nutrūko.

— Ei kūmuti, tau tik uodega nutrūko, o man kad davė per galvą, tai ir smegenys išsitaškė. Ir paeiti negaliu. Lapė atsisėdo ant nugaros, o vilkas vos rėplina primuštas į mišką.

Lapė atsisėdus ir šneka sau:

— Muštas nemuštą neša.

— Ką tu čia, kūmute, sakai? — klausia vilkas.

— Taigi sakau, kūmuti, kad muštas muštą neša.

Atėjęs į pamiškę, vilkas atsigulė, o lapė, nulipus nuo nugaros:

— Durnius buvai, durnius būsi! Taip tau ir reikėjo!

O pati sau nukūrė į mišką.

Gyveno diedukas su bobute. Juodu nutarė vieną kartą išsikepti bandelę. Taip ir padarė. Bobutė suminkė bandelę, įdėjo į pečių ir pati užlipo ant aukšto lašinių atpiauti, o diedukui liepė saugoti, kad bandelė neišbėgtų iš pečiaus. Bobutė užli-

pusi piauna lašinius, o diedukas saugo. Tik žiūri, kad bandelė lenda iš pečiaus. Diedukas ir sako:

— Bobut, bobut, bandelė bėga iš pečiaus!

Bobutė manė, kad diedukas juokauja, ir ji sako:

— Laikyk, diedeli!

Ir toliau piauna. Lašiniai stori, ir bobutė niekaip negali greitai nupiauti, o bandelė, išlindusi iš pečiaus, jau lipa ant priepečkio. Diedukas vėl sako:

— Bobute, bobute, jau bandelė ant priepečkio!

Bobutė šaukia nuo aukšto:

— Turėk, diedeli!

Bandelė nusirangė nuo priepečkio ir jau šliaužia prie durų. Diedukas vėl šaukia:

— Bobute, bobute, jau bandelė ant slenkščio!

Bobutė vėl sako:

— Laikyk, diedeli!

Bandelė, perlipusi slenkstį, pasileido bėgti takeliu, ant vieškelio ir bėga. Diedukas pradėjo šaukti:

— Bobute, bobute, jau bandytė bėga!

Kaip šoks bobutė greitai lipti nuo aukšto, koja paslydo, ir nusirito su lašiniaus nuo kopėčių žemėn. O bandelė bėgo, bėgo ir sustojo, kai jau buvo toli nuo namų. Tuo tarpu ėjo lapė. Ji, pastebėjusi bandelę, prisigūžė ant vieškelio, ir bandelė kai pradėjo vėl bėgti, tai lapė capt! bandelę ir pagavo. Pagavus ji nusinešė bandelę toliau nuo kelio, perplėšė per pusę, išgraužė minkštimą, o į vidų prikrovė visokio šlamšto, užlipino gražiai. Ir neša bandelę vėl cielą.

Netoli ganė piemenėliai gyvulius. Lapė atnešė pas piemenėlius bandelę ir sako:

— Piemeniukai, piemeniukai, aš jums duosiu bandelę, o jūs man duokit vieną veršiuką!

Piemenėliai pagalvojo, pasitarė — ir atidavė veršiuką už bandelę. Gaila jiems buvo veršiuko, bet valgyti labai norėjo. Lapė paėmė veršiuką ir pasakė piemeniukams, kad jie nelaužtų bandelės, kol ji nebus už kalno. Lapė su veršiuku greitai nuskubėjo į girią ir, priėjusi prie beržiukų, tarė:

— Stipinėli, kalk, kalk, kalk.

Kaip žiedelis link, link!..

Taip ji pasakė tris kartus, ir nusikalė gražūs račiukai ir vežimukas. Lapė pasikinkė veršiuką ir važiuoja. Bevažiuojant sutinka vilką. Šis sako:

— Lapute kūmute, pavėžėk mane!

Lapė sako:

— Kai tu atsisėsi, tai man sulaužysi vežimuką.

Bet vilkas eina šalia ir vis prašo nors vieną koją pavėžėti. Lapei nusibodo klausyti ir priėmė vieną vilko koją į vežimuką. Bet vilkas eina verkšlendamas, prašo, kad lapė priimtų ir antrą koją, nes jam labai bloga eiti. Lapė leido vilkui ir antrą koją įsidėti į vežimuką. Vilkas prašė, kad ir trečią koją pavelytų įkelti vežimukan. Lapė pavelino ir trečią, ir ketvirtą koją įkelti. Vežimukas pradėjo lyg tratėti. Vilkas ėmė verkšlenti, kad jo uodega dar tįso ne vežime. Lapė supyko ir sako:

— Dėk uodegą ir sėsk visas, tuščia tavęs!

Vilkas susirangė visas ir atsisėdo patogiai. Tik tar-tarr-tarar! ir sulūžo vežimukas!.. Dabar lapė sako vilkui:

— Eik ir nukalk man vežimuką!

Vilkas sako:

— Kad, lapute kūmute, aš nemoku...

Lapė pasakė vilkui, kaip reikia sakyti, kad vežimukas nuskaltų. Vilkas nuėjo toliau prie krūmų ir sako storu balsu:

— Stipinėli, kalk, kalk.

Kaip kažgera link, link!..

Bet vežimukas ir nenusikalė. Lapė išgirdusi sako:

— Kaip tu ten sakai? Netaip! Eik tu pabūsi prie veršiuko, o aš eisiu ir nukalsiu vežimėlį.

Lapė nubėgo prie krūmų ir sako švelniu balseliu:

— Stipinėli, kalk, kalk.

Kaip žiedelis link, link!..

Bematant atsirado vežimukas. Lapė grįžo pas veršiuką ir veda jį prie vežimuko, bet žiūri, kad veršiukas neina. Lapė tempė, varė veršiuką, o veršiukas stovi vietoj, ir viskas. Lapė pribėgusi apžiūri veršiuką ir randa užsiūtą jo pilvą. Mat, vilkas likęs prapiovė veršiuko pilvą, išėdė vidurius, paskui pri-

kimšo virkščių, užsiuvo ir pats pabėgo į mišką. O lapė ir neatgaivino veršiuko. Tada ji pasuko kaimo link. Ten ji sužinojo, kad yra kaime krikštynos. Lapė galvojo, galvojo, kaip patekti į krikštynas. Apsirišo skarele, apsisupo žiurstu ir priėjo prie gryčios, kur buvo krikštynos. Pasižiūrėjo per langą, kad jau visi girti, palaukė prietemio ir įbėgo šaukdama:

— Kaimas dega, kaimas degal

Visi šoko bėgti iš gryčios, pasiliko tik vienas naujagimis. Tada lapė prisirinko nuo stalo visko pilną prijuostę ir per langą pabėgo miškan.

269

BANDUTĖ

Buvo diedas ir su boba ir sugriuvo ir su lova. Ir išbėrė pupų rėtį. Rinko rinko, vienos nepamatė. Ta pupa išdygo ir paugo lig lovos. Boba sako:

— Perplėšk, dieduli, lovos lentelę.

Perplėšė. Pupa išaugo lig lubų. Boba sako:

— Atplėšk, dieduli, lubų lentelę.

Praplėšė. Pupa išaugo lig stogo. Boba sako:

— Praplėšk, dieduli, stogo kūlelį.

Praplėšė. Pupa išaugo, pražydo ir užmezgė ankštis. Kai jau prinoko, diedas nupiovė, iškulė ir sumalė. Boba užmaišė, atminkė ir pakepė bandutę. Kai iškepė, padėjo ant lango aušinti. Ta bandutė nuo lango strykt! ir bėgt. Boba už ližės, diedas už kačergos, anūkė už šluotos. Vijo vijo, nebedavijo.

O bandutė bėgo, bėgo, patiko zuikį. Sako:

— Paklausyk, zuiki, aš tau pasaką pasakysiu. Aš buvau su smetona maišyta, su sviestu minkyta, po pečium kepta, ant lango aušinta. Aš nuo diedo pabėgau, nuo bobos pabėgau, nuo anūkės pabėgau, o nuo tavęs, zuiki, pigiai pabėgsiu.

Sutiko lapę. Ir tą patį:

— Lape, lape, aš tau pasaką pasakysiu. Aš esu su smetona maišyta, su sviestu kepta, ant lango aušinta. Nuo diedo pabėgau, nuo bobos pabėgau, nuo anūkės pabėgau, o nuo tavęs, lape, pigiai pabėgsiu.

Lapė pasiklausė, ausį pakrapštė:

— Pasaka graži, bet bėda, kad aš esu sena ir kurčia. Sėskis man ant snukučio ir padainuok!

Bandutė atsisėdo ant snukučio ir pradėjo dainuoti, o lapė gaml ir suėdė bandutę.

270

SENELIO IR BOBUTĖS GRIKIAI

Gyveno senelis su bobute ir turėjo tiktai mažutį darželį. Tame daržely jie prisisėdavo grikių. Kožną naktį jiems vis išėda ir išėda tuos grikius. Jie sumanė išsmaluoti tvorą. Senelis ėmė ir išsmalavo. Nueina ant rytojaus senelis, žiūri — kiškis prilipęs. Paėmė senelis tą kiškį ir sako:

— Aš tave piausiu.

O kiškelis sako:

— Nepiauk, nepiauk, senel, aš tau atvarysiu avių pulką. Senelis pamislijo, pamislijo ir paleido.

Kitą rytą rado prilipusią lapę. Senelis paėmė lapę, neša namo ir sako:

— Lape, lape, aš tave piausiu.

O lapė prašo senelį:

— Nepiauk, senel, nepiauk — aš tau žąsų pulką atvarysiu.

Senelis ėmė ir paleido lapę.

Trečią rytą senelis rado vilką ir jau norėjo jį piaut, bet vilkas pradėjo prašyt, ir senelis paleido. Vilkas pažadėjo atvaryt arklių pulką. Ketvirtą rytą rado mešką ir taip pat norėjo piaut, bet meška pažadėjo atridint medaus bačką. Senelis paleido ir ją.

Vieną rytą senelis išėjo oran ir girdi — šaukia kažin kas prie vartų:

— Senel, senel, atkelk vartus, atvariau avių pulką!

Senelis atidarė vartus ir susivarė avis. Antrą rytą lapė atvarė žąsų pulką, trečią dieną vilkas — arklių pulką, o ketvirtą rytą — meška atridino didžiausią bačką medaus, įridino gryčion ir pastatė.

Nuo to česo seneliai gyveno bagotai ir laimingai, be jokio klapato.

ŽMOGUS, VILKAS IR LAPĖ

Žmogus išėjo į pamiškę jaučiais arti. Atėjęs vilkas nori papiauti jaučius. Žmogus ir sako:

— Leisk man pabaigt arti tą dirvą. Paskui galėsi jaučius pasiimti.

Vilkas atsigulė dirvos gale ir laukia. Ir atbėgo lapė iš miško, klausia:

— Kas čia guli pas tave dirvos gale?

Vilkas sako:

— Pasakyk, kad kaladė.

Žmogus sako:

— Kaladė.

Ta lapė sako:

— Kad būtų kaladė, tai būtų suraišiota ir kirvis galan įkirstas.

Vilkas sako:

— Suraišiok tu mane.

Žmogus atsirišo nuo arklio vadžias ir vilką tvirtai suvaržė. Dar kirvį į galvą įskėlė.

Lapė, priėjusi prie žmogaus, sako:

— Ką tu man dabar duosi, kad aš tavo jaučius išgelbėjau nuo vilko?

Žmogus sako:

— Atnešiu vištų.

Laputė, nieko blogo nemanydama, atsisėdo pamiškėj ir laukia vištų. O žmogus vietoj vištų įsikišo į maišą du didelius šunis. Atnešė tuos šunis. Lapelė jau laukia vištų iškrentant, bet vietoj vištų iššoko du dideli šunys. Lapė bėgti, šunys vytis. Bet netoli buvo ola, ir lapė suspėjo į ją įlįsti. Pailsėjęs klausia:

— Jūs, kojėlės nabagėlės, ką jūs manėt bėgdamos?

— Mes manėm, kad tik greičiau pabėgtume lig olos.

— Jūs, auselės nabagėlės, ką jūs manėt bėgdamos?

— Mes vis manėm, ar toli dar šunys skalikai, ar nepavys.

— Na, o tu, uodegiščia nabagiščia, ką tu manei?

— Aš vis tik sukinėjaus į šalis, tik kraipiausi, kad tik tave užkliudyčiau, kad tik šunys greičiau privytų.

Lapė išlindo atbula iš olos, iškišo uodegą laukan:

— Šarki, Barki, tekit uodegą!

Šunys uodegą pagriebė, ištraukė visą laputę ir čia pat sudraskė.

ŽALČIO PATI

Mazgojo kartą prie upės trys seserys rūbus ir išsimaudžiusios nuėjo vilktis; bet jaunesnioji sesuo rado savo marškiniuose žaltį ir sako:

— Žalty, žalty, eik oran!

O žaltys sako: •

— Ar tekėsi už manęs?

— Netekėsiu, — atsakė Elenytė.

Ir vėl varo žaltį laukan, bet jis ir vėl klausia:

— Ar tekėsi už manęs?

O ji vėl atsakė:

— Netekėsiu.

Trečią kartą, kai paklausė žaltys, ar tekėsianti, ji atsakė:

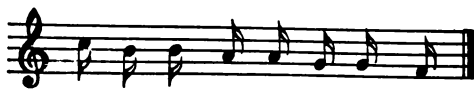
— Tekėsiu!

Tada žaltys ir išlindo iš marškinių.

Po trijų dienų atvažiavo žalčiai Elenytės. Bet tėvams jos pagailo, ir jie paslėpė ją po duonkepe, o vietoj Elenytės įvyniojo į maršką pušinę ir atidavė žalčiams. Įsisodino žalčiai pušinę į vežimą ir važiuoja pro mišką, kur buvo įkėlę savo gegutę. Ta gegutė ir pradėjo kukuoti:

— Ku-kū, ne ta martelė,
 Ku-kū, ne smūtnai sėdi,
 Ku-kū, ne gailiai verkia, •
 Ku-kū, ne baltos drobės,
 Ku-kū, ne margos juostos,

Ku - kū, ku - kū, ku - kū, ku - kū.

Ku-kū, ku-kū, ku-kū, ku-kū.

Pažiūrėjo žalčiai, atsupę maršką, ir pamatė pušinę. Išmetė ją ant kelio, o patys sugrįžo atgal ir vėl prašo, kad atiduotų Elenytę. Bet tėvai suvyniojo į baltą maršką avelę ir atidavė žalčiams. Važiuoja žalčiai pro mišką, o gegutė ir vėl kukuoja:

— Ku-kū, ne ta martelė¹,
Ku-kū, ne smūtnai sėdi,
Ku-kū, ne gailiai verkia,
Ku-kū, ne baltos drobės,
Ku-kū, ne margos juostos,
Ku-kū, ku-kū, ku-kū, ku-kū.

Atsupo žalčiai maršką, pamatė, kad avis, išmetė ant kelio, o patys sugrįžo. Sugrįžę du žalčiai tuoj apsivyniojo apie tėvų kaklus ir sako:

— Jei neduosite dukters, tai pasmaugsime.

Nebuvo ką daryti, ir atidavė dukterį su kraičiais. Kai važiavo pro mišką, gegutė vėl kukavo:

— Ku-kū, tai ta martelė¹,
Ku-kū, tai smūtnai sėdi,
Ku-kū, tai gailiai verkia,
Ku-kū, tai baltos drobės,
Ku-kū, tai margos juostos,
Ku-kū, ku-kū, ku-kū, ku-kū.

Nuvažiavo Elenytė pas žaltį, apsivedė, turėjo tris vaikus: dukterį ir du sūnus. Po kiek laiko ji prašo vyrą, kad leistų jai aplankyti tėvus. O žaltys sako:

— Kai suverpsi šilkų kuodelį ir sunešiosi aukso žiedą, tada galėsi eiti.

¹ Dainuojama pagal pirmąją melodiją.

Verpė, verpė Elenytė šilkų kuodelį, o jis toks pat ir toks pat. Taip pat ir žiedą — nešiojo, nešiojo, o jis vis nedyla. Tada nuėjo Elenytė pas senutę, kuri gyveno gale lauko, ir klausia, kaip suverpti šilkų kuodelį ir sunešioti aukso žiedą. O senutė sako:

— Pakurk pirtį, šilkų kuodelį užmesk ant krosnies, o žiedą po krosnim ir parėjus sakyk vyrui: „Suverpiaiu ir sunešiojau.“

Padėkojo Elenytė senutei už patarnavimą, nuėjo namo, iškūreno pirtį, kuodelį užmetė ant krosnies, o žiedą po krosnim ir pamatė, kad iš kuodelio iššoko didelė varlė. Suprato Elenytė, kodėl jos kuodelis nemažėdavo — varlė gamino šilkus. Tada sako vyrui:

— Suverpiaiu ir sunešiojau.

— Gerai, — sako žaltys. — O dabar atsinešk sietu vandens, rezginėm miltų, išsikepk pyragų ir galėsi eiti pas tėvus.

Bet Elenytė niekaip negalėjo tai padaryti. Ir nuėjo pas senelę, papasakojo viską, o ši sako:

— Įmaišyk maišymą, sietą ištepik, paskui išdžiovink — ir atsineši vandens; o į rezgines įklok marškelę — ir atsineši miltų.

Padėkojo Elenytė senutei, nuėjo namo, prisikepė pyragų, susisodino vaikus į vežimą ir išvažiavo. Juos palydėjo tėvas ir pasakė, kaip reikės jį šaukti, kai jau norės sugrįžti namo:

— Žalių vyrų vyruolėlis,
Jeigu gyvas — pieno kunkulis,
Jeigu negyvas — kraujo kunkulis.

Įlindo žaltys į upę, o Elenytė su vaikais nuvažiavo į tėviškę. Nudžiugo namiškiai, pamatę Elenytę ir jos vaikus; myli, kaip išmanydami: pyragus kepa, alų daro. Džiaugėsi ir Elena savo tėvais, broliais. Po poros dienų Elenai darosi liūdna: pasiilgo vyro, savo namų ir jau ruošiasi vėl vykti pas žaltį. Tėvai ir broliai prašo, kad nevažiuotų, dar pasikiemintų. Broliai klausia, kaip jos vyro vardas. Elena nesako. Klausia jos sūnus, ir jie nesako. Klausia dukterį, žada ją mušti. Šita išsigąsta ir pasako dėdėms tėvo vardą. Broliai pasiima dalgius, nueina prie upės ir šaukia:

— Žalių vyrų vyruolėlis¹,
Jeigu gyvas — pieno kunkulis,
Jeigu negyvas — kraujo kunkulis.

Suteliuskavo upė ir atplaukė pieno kunkulis. Broliai žak žak! sukapojo žaltį ir vėl šaukia:

— Žalių vyrų vyruolėlis¹,
Jeigu gyvas — pieno kunkulis,
Jeigu negyvas — kraujo kunkulis.

Dabar pasirodė pieno kunkulis, maišytas su krauju. Broliai vėl žak žak! sukapojo ir šaukia:

— Žalių vyrų vyruolėlis¹,
Jeigu gyvas — pieno kunkulis,
Jeigu negyvas — kraujo kunkulis.

Bet dabar jau atplaukė kraujo kunkulis. Broliai suprato, kad žaltys nebegyvas ir parėjo namo.

O Elenai tą dieną buvo baisiai neramu — tik rūpi namai, vyras. Pamatė ji priemenėj kruvinus dalgius ir klausia:

— Kodėl gi jūs, broliai, dalgiai kruvini?

Broliai sako:

— Tai, sesyt, rūdymėliuos piovėm.

¹ Dainuojama pagal antrąją melodiją.

Kitą dieną ji išėjo su vaikais namo, nuėjo prie upės ir šaukia:

— Žalių vyrų vyruolėlis¹,
Jeigu gyvas — pieno kunkulis,
Jeigu negyvas — kraujo kunkulis.

Atplaukė kraujo kunkulis. Ji suprato, kad vyras užmuštas, pradėjo verkti ir bart vaikus, kam jie pasakė tėvo vardą. Atėjo tada prie upės broliai ir šaukia ją namo:

III

— E - le - na se - se, grįžk pas mu - mis. — mes tau duo - sim ant - rą da - lį.
mes tau krau - sim ant - rą krai - tį.

— Elena sese, grįžk pas mumis, —
Mes tau duosim antrą dalį,
Mes tau krausim antrą kraitį.

O Elena sako:

IV

— Nei - siu, bro - liu - kai, ne - klau - sy - siu.

— Neisiu, broliukai, neklausysiu,
Žalų margelių nevarysiu,
Antros dalelės neprašysiu, —
Vieną sūnelį — ažuolėlin,
Kitą sūnelį — gūduolėlin,
O šitą laumę — karklų krūman,

V

Te - gul ją žmo - nės kal - ba.

Tegul ją žmonės kalba,
Tegul ją šarkos krykščia,
Tegul ir šunys loja.

¹ Dainuojama pagal antrąją melodiją.

Pasakotoja Anastazija Valiulienė

Pyragėlius akmenų krūsnelėn sukrausiu,
Pati kaip nendrelė parsiruosiu.

Atėjo tėvas ir vėl šaukia:

— Elena dukra, grįžk pas mane¹,
Aš tau duosiu antrą dalį,
Aš tau krausiu antrą kraitį.

Elena verkia:

— Neisiu, tėveli, neklausysiu²,
Žalų margelių nevarysiu,
Antros dalelės neprašysiu, —
Vieną sūnelį — ažuolėlin,
Kitą sūnelį — gūduolėlin,
O šitą laumę — karklų krūman,
Tegul ją žmonės kalba³,
Tegul ją šarkos krykščia,
Tegul ir šunys loja.
Pyragėlius akmenų krūsnelėn sukrausiu⁴,
Pati kaip nendrelė parsiruosiu.

Atėjo močia ir šaukia:

— Elena dukra, grįžk pas mane¹,
Aš tau duosiu antrą dalį,
Aš tau krausiu antrą kraitį.

¹ Dainuojama pagal trečiąją melodiją.

² Dainuojama pagal ketvirtąją melodiją.

³ Dainuojama pagal penktąją melodiją.

⁴ Dainuojama pagal šeštąją melodiją.

O Elena atsako:

— Neisiu, motule, neklausysiu¹,
Baltų drobelių neprašysiu,
Antros dalelės neprašysiu, —
Vieną sūnelį — ažuolėlin,
Kitą sūnelį — gūduolėlin,
O šitą laumę — karklų krūman,
Tegul ją žmonės kalba²,
Tegul ją šarkos krykščia,
Tegul ir šunys loja.
Pyragėlius akmenų krūsnelėn sukrausiu³,
Pati kaip nendrelė parsiūruosiu.

273

JONUKAS IR ELENYTĖ

Gyveno tėvas ir motina. Jiedu turėjo vaikų: Jonuką ir Elenytę. Motinai mirus, tėvas vedė pamotę raganą, kuri labai nekentė vaikų. Kartą ragana įsinorėjo Jonuko mėsytės ir geidė, kad jį papiautų. Bet tėvas labai gailėjo vaikų, išvedė juos į mišką, pastatė namelį ir juos ten apgyvendino. O raganai nušovė varną, iškepė ir nunešė vietoj Jonuko. Bet ragana paragavusi pažino ir sako:

— Čia ne Jonuko mėsytė! — ir išmetė pro langą.

Tada tėvas nušovė kiškį, iškepė ir sako:

— Čia berniuko mėsėlė.

Bet ir vėl ragana pažino, kad mėsa ne berniuko ir išmetė ją pro langą. Tėvas, nebežinodamas, ką daryti, nors ir labai gailėdamas, nušovė Jonuką, nunešė raganai ir sako:

— Še, ėsk!

Ragana bevalgydama visus kaulelius išmėtė pro langą. Elenytė atėjo, surinko juos baltojon skarelėn ir padėjo po saka-

¹ Dainuojama pagal ketvirtąją melodiją.

² Dainuojama pagal penktąją melodiją.

³ Dainuojama pagal šeštąją melodiją.

lėliu, kuris perėjo savo kiaušinius. Ir išperėjo sakalėlis iš tų kaulelių karvelėlių. Vieną rytą išėjo mergytė į sodą ir girdi giedant paukštelį:

Ū - ža - vo vė - je - lis. ū - ža - vo.
kai ma - ne tē - ve - lis pa - ša - vo.

Lau - mė ra - ga - na su - ė - dē, o kau - le - lius pro lan - gą iš -

-mėtė. At - e - jo se - se - lė bal - to - ji, ir po sa - ka - lė - liu pa - dē - jo.
bal - to - jon ska - re - len su - dē - jo

Aš ma - žas paukš - te - lis — sa - ka - lė - lis, o ma - no var - das kar - ve - lė - lis!

— Ūžavo vėjėlis, ūžavo,
Kai mane tėvelis pašavo.
Laumė ragana suėdė,
O kaulelius pro langą išmėtė.
Atėjo seselė baltoji,
Baltojon skarelėn sudėjo
Ir po sakalėliu padėjo.
Aš mažas paukštelis — sakalėlis,
O mano vardas — karvelėlis!

Paukštelis, pamatęs Elenytę, pradėjo ją šaukti:

— Eikš pas mane, aš tave apdovanosiu!

Kai tik Elenytė priartėjo, paukštelis jai numetė šilko rietimą. Parbėgo mergaitė namo ir parodė šilką tėvui ir pamotei.

Tėvas taip pat nubėgo pasiklaudyti paukštelio, o paukštelis ir vėl gieda:

— Užavo vėjelis, užavo¹,
Kai mane tėvelis pašavo.
Laumė ragana suėdė,
O kaulelius pro langą išmėtė.
Atėjo seselė baltoji,
Baltojon skarelėn sudėjo
Ir po sakalėliu padėjo.
Aš mažas paukštelis — sakalėlis,
O mano vardas — karvelėlis!

Pamatęs tėvą, paukštelis pradėjo jį šaukti:

— Eikš, tėveli, aš tave apdovanosiu!

Kai tik tėvas priartėjo, paukštelis jam išmėtė pinigų maišėlį. Apsidžiaugė tėvas ir nubėgo namo. Pamotė sako:

— Eisiu ir aš, gal ir mane apdovanos! — Ir nuėjo.

Paukštelis ir vėl gieda:

— Užavo vėjelis, užavo¹,
Kai mane tėvelis pašavo.
Laumė ragana suėdė,
O kaulelius pro langą išmėtė.
Atėjo seselė baltoji,
Baltojon skarelėn sudėjo
Ir po sakalėliu padėjo.
Aš mažas paukštelis — sakalėlis,
O mano vardas — karvelėlis!

Pabaigęs giesmelę, paukštelis pamotei sako:

— Eikš, eikš, mama, ir tau dovanų duosiu!

Kai tik pamotė priartėjo, paukštelis kaip metė girnapusę, taip ir užmušė raganą. O paukštelis vėl atvirto berniuku, parėjo namo ir su tėvu ir Elenyte laimingai gyveno.

ELENYTĖ, MEŠKA IR RAGANA

Gyveno tėvas ir močia ir turėjo dukterį Elenytę. Motinai mirus, tėvas vedė raganą, kuri turėjo dar ir savo dukterį ir ją la-

¹ Dainuojama pagal auksčiau įdėtą melodiją.

bai mylėjo, o Elenytės labai nekenė ir liepė tėvui ją išvežti miškan. Tėvas sako Elenytei:

— Aš einu į mišką malkų kirsti, o tu eik uogauti.

Ir išėjo abu. Tėvas nuvedė Elenytę toli į mišką ir liepė uogauti, o pats nuėjo toliau malkų kirsti. Nuėjęs nukirto medžio šaką ir pririšo vėl, kad, vėjui pučiant, ji poškėtų, atrodytų, lyg malkas kapoja, o pats parėjo namo. Elenytė uogavo, uogavo ir, priuogavusi pilną krepšelį, nuėjo į tą pusę, kur tėvas malkas kapoja. Nuėjusi žiūri, kad ne tėvo čia malkos kapota, o tik šaka, vėjo judinama, poškėjo. Suprato Elenytė, jog ją čia tyčia atvedė. Eina, eina per mišką, jau ir naktis užėjo, o niekur kelio neranda. Ir pamatė toli toli degantį žiburėlį, pradėjo eiti jo linkme. Ėjo, ėjo ir priėjo mažą trobelę. Joje rado mešką ir paprašė, kad leistų pernaktvoti. Meška sutiko ir liepė jai gulti ant suolo. Rytą meška atbudo ir sako Elenytei:

— Merga, merga, įmaišyk duoną rankomis ar šakaliais!

Paėmė Elenytė, įmaišė duoną rankomis. Meška ir vėl sako:

— Merga, merga, išminkyk duoną rankom ar šakaliais!

Elenytė užminkė duoną rankom. Tuo laiku atbėgo pelytė su rakteliais ir prašo Elenytės:

— Mergel, mergel, duok man tešlos šmotelį, aš tave nuo mirties išgelbėsiu.

Elenytė numetė jai tešlos šmotelį, o meška ir užgirdo, numetė balaną nuo pečiaus, sakydama:

— Mergel, mergel, mušk pelę!

O Elenytė tik sudavė per žemę balaną, ji pelytės nemušė. Toliau meška sako:

— Merga, merga, iškepk duoną rankom ar šakaliais!

Iškepė Elenytė duoną rankom. Meška vėl sako:

— Merga, merga, nukelk mane nuo pečiaus rankom ar šakaliais!

Nukėlė mešką gražiai, rankom. Meška sako:

— Merga, merga, išvesk mane laukan rankom ar šakaliais!

Išvedė mešką rankom. Sugrįžusi meška vėl liepia:

— Merga, merga, užkelk mane ant pečiaus rankom ar šakaliais!

Užkėlė rankom. Meška ir vėl sako:

— Merga, merga, įnešk akmenį rankom ar šakaliais!

Kai įnešė akmenį ir užkėlė ant pečiaus, meška ir vėl sako:

— Merga, merga, įnešk dar ir kitą!

Elenytė įnešė ir kitą.

— Merga, merga, įnešk dar ir trečią!

Įnešė ir trečią. Viską padarė Elenytė vis rankomis. Tada meška jai liepė gulti ant suolo. Bet atbėgo pelytė ir pasakė Elenytei, kad negultų ant suolo, o po suolu. Elenytė ir paklaūsė. Tuomet meška pumt! akmenį nuo pečiaus ir klausia:

— Merga, merga, ar dar gyva?

Pelytė pasibėgėjusi sako:

— Gyva!

Metė meška antrą akmenį ir vėl klausia:

— Merga, merga, ar dar gyva?

— Gyva!

Metė meška trečią akmenį ir vėl klausia:

— Merga, merga, ar dar gyva?

Pelytė sako:

— Gyva!

Tada nušoko meška nuo pečiaus, išbėgo į lauką, pasikinkė šešetą arklių, prisidėjo pyragų, įsisodino Elenytę ir nuvežė ją namo. Prie namų atvažiuojančias pasitiko kalaitė ir pradėjo loti:

Kiau, kiau at va - žiuo - ja,

— Kiau, kiau atvažiuoja,
Kiau, kiau Sruvės duktė,
Kiau, kiau ataveža,
Kiau, kiau man bandelę,
Kiau, kiau tėvui kitą,
Kiau, kiau močiai špygą.

Išgirdo pamotė ir išbėgo į kiemą kalaitės mušti. Tuo laiku įvažiavo į kiemą karieta; meška išsoko iš jos ir nudūmė į mišką, viską palikusi Elenytei. Elenytė tuoj davė kalaitei bandelę, tėvui bandelę, o močiai — špygą. Pamotė labai pavydėjo

Elenytei turtų ir liepė tėvui išvežti į mišką ir jos dukterį: manė, kad ir ji atvažiuos turtinga. Nuvežė tėvas podukrą į mišką ir paliko. Podukra irgi rado meškos namelį ir paprašė apsinakvoti. Meška ją priėmė. Rytą liepė jai užmaišyti duoną ar rankom, ar šakaliais. Podukra viską viską darė šakaliais, nes buvo didelė tinginė. Paskui liepė užminkyti rankom ar šakaliais. Ji — vis šakaliais. Beminkant atbėgo pelytė ir prašė jos tešlos šmotelio. Podukra numetė pelytei tešlos, bet meška užgirdo ir numetė balaną, kad pelę užmuštų. Podukra kaip davė ir užmušė pelę. Tada meška jai liepė iškepti duoną rankom ar šakaliais. Ji kepė šakaliais. Paskui meška liepė nukelti ją nuo pečiaus rankom ar šakaliais. Nukėlė mešką šakaliais. Taip pat ir į lauką išvedė vis šakaliais, ir ant pečiaus užkėlė taip pat šakaliais. Tada meška liepė užnešti ir akmenis ant pečiaus rankom ar šakaliais. Podukra užnešė šakaliais. Kai viską padarė, liepė gulti ant suolo. Ji ir atsigulė, o meška numetė vieną akmenį ir klausia:

— Merga, merga, ar dar gyva?

O mergytė atsakė:

— Gyva!

Metė meška kitą akmenį ir vėl klausia:

— Merga, merga, ar dar gyva?

Bet jau niekas daugiau neatsiliepė. Tada nulipo meška nuo pečiaus, išbėgo į lauką, pasikinkė kiaulę, įsodino į geldą apgraužtą raganos dukterį ir išvažiavo. Jas taip pat pasitiko kalaitė lodama:

— Kiau, kiau atavežė¹,
Kiau, kiau kaulelius,
Kiau, kiau apterštus.

Išbėgo močia kalaitės mušti. Kieme pamatė atvažiuojant mešką. Meška išsoko ir nubėgo, o močia rado geldoj dukters kaulus. Verkė verkė, kad dėl gobšumo prazudė dukterį.

O Elenytė ištekėjo ir turtingai gyveno.

¹ Dainuojama pagal aukščiau įdėtą melodiją.

ELENYTĖ

Ištekėjo vieną kartą Elenytė už penkių upių. Gyveno ten, gyveno, ir labai įsinorėjo aplankyti brolius, ir išvažiavo namo. Važiuoja, važiuoja ir susitinka bėgantį kiškelį. Sako jam:

— Sėsk, kiškeli, bus smagiau važiuoti.

Kiškelis ir įsisėdo. Privažiavo Elenytė pirmą upę, o laumės ir šaukia:

— Eikš, se - su - le, pa - si - mau-dyt!

— Eikš, sesule, pasimaudyt! —

Šita upė pienu teka,

Ana upė krauju teka.

Kiškelis Elenytei sako:

— Neik, Elenyte, šita upė krauju teka, ana upė pienu teka.

Išsoko tada ragana iš upės ir išsuko kiškeliui kojytę. Ir vėl Elenytė važiuoja toliau. Privažiavo antrą upę, o laumė vėl šaukia:

— Eikš, sesule, pasimaudyt!¹

Šita upė pienu teka,

Ana upė krauju teka.

Bet kiškelis vėl liepė Elenytei neiti, o laumė išsoko iš upės ir išsuko kiškeliui antrą kojytę. Važiuoja Elenytė toliau ir privažiavo trečią upę. Laumė ir šaukia:

— Eikš, sesule, pasimaudyt!¹

Šita upė pienu teka,

Ana upė krauju teka.

¹ Dainuojama pagal pirmąją melodiją.

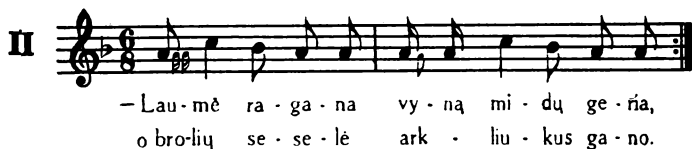
Kiškelis liepė Elenytei neiti. Iššoko tada laumė iš upės ir išsuko jam trečią kojytę. Važiuoja Elenytė toliau ir privažiavo ketvirtą upę. Laumė Eleną vėl šaukia:

— Eikš, sesule, pasimaudyt!¹
Šita upė pienu teka,
Ana upė krauju teka.

Bet kiškelis liepė Elenytei neiti, o laumė, iššokusi iš upės, išsuko jam ir ketvirtą kojytę. Važiavo Elenytė, važiuo ir privažiavo penktą upę. Laumė ir vėl šaukia:

— Eikš, sesule, pasimaudyt!¹
Šita upė pienu teka,
Ana upė krauju teka.

O kiškelis vėl liepė Elenytei neiti. Iššoko tada laumė iš upės ir nusuko kiškeliui galvytę. Tada nurengė Elenytę laumė, apsivilko jos drabužiais, įsisėdo į vežimą ir nuvažiavo pas Elenytės brolius. O pati Elenytė įsisupo į laumės tinklėlį ir nuėjo arklių ganyti. Broliai labai džiaugėsi sulaukę sesers, nė nepagalvojo, kad čia laumė, ir vaišino, kaip bemokėdami. Elenytė gi nuėjo pas arklius ir dainuoja:

— Laumė ragana vyną midų geria,
O brolių seselė arkliukus gano.

Užgirdo broliai dainuojant ir nuėjo pažiūrėti. Vienas brolis paprašė, kad Elenytė jam galvą paieškotų. Ši sutiko, bet beieškodama pradėjo verkti. Brolis tada ir klausia:

— Iš kur čia šlapia?

O Elenytė sako:

— Tai, broliukai, šiltas lietus lyja.

Pažino brolis, kad čia jų sesuo, ir parsivedė ją namo. Paskui ištepė kumelę degutu, atvedė prie namo durų, o laumei sako:

¹ Dainuojama pagal pirmąją melodiją.

— Einam, sesule, pasivaikščiot.

Kai išėjo:

— Pravaryk, sesule, arklį nuo tako.

Laumė sušėrė arkliui ranka, bet ji prilipo. Tada broliai sako:

— Sušerk kita, atšoks.

Sušėrė laumė kita ranka, — bet ir ta prilipo. O broliai vėl sako:

— Sušerk koja, atšoks rankos.

Bet koja prilipo. Broliai vėl sako:

— Spirk kita.

Bet ir ta prilipo. O jie vėl sako:

— Suduok pilvui, visa atšoksi.

Laumė sudavė ir visa prilipo. Tada broliai liepė kumelėlei bėgti, kur kojos neša, kur akys veda, laumės raganos kaulelius išnešioti.

276

DEVYNI BROLIAI IR SESUO ELENYTĖ

Gyveno kartą devyni broliai ir sesuo Elenytė. Broliai apsisvedė, o mačios Elenytės labai nemylėjo ir nutarė ją atsi-kratyti. Nuėjo kartą mačios su Elenyte į mišką obuoliauti ir nusivedė su savim devyngalvį. Kai Elenytė įlipo į obelį obuolių raškyti, tai jos paleido devyngalvį obels graužti, o pačios parbėgo namo. Elenytė, pamačiusi, kad jos obelį graužia, labai nusigando. Tuo laiku pro šalį skrido čekuolėlis. Ji ir dainuoja:

— Čekuolėli ponuli,
Pagisakai mano broliukams,
Kad mane devyngalvis graužia.

O Čekuolėlis sako:

— Čeku, čeku, ką aš sakęs,
Čeku, čeku, nusiskridęs,
Čeku, čeku, pasiliesiu.

Ir nuskrido nepaklaūšęs.

Skrido pro šalį varna, o Elenytė vėl dainuoja:

— Varnele poniule¹,
Pagisakai mano broliukams,
Kad mane devyngalvis graužia.

Varna sako:

— Gro, gro, ką aš sakius,
Gro, gro, nusiskridus,
Gro, gro, pasiliesiu.

Nepaklaūšė ir varna. Skrido pro šalį gegutė, o Elenytė ir vėl dainuoja:

— Gegužėle poniule¹,
Pagisakai mano broliukams,
Kad mane devyngalvis graužia.

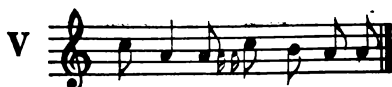
Gegutė sako:

-- Ku-kū, pasakysiu,
Ku-kū, paklausysiu.

¹ Dainuojama pagal pirmąją melodiją.

Gegutė nuskrido. Užskrido ant vieno lango ir dainuoja:

— Ku - kū, de - vy - ni bro-liai,

— Ku-kū, devyni broliai,
Ku-kū, devynios marčios,
Ku-kū, viena seselė,
Ku-kū, obelėlėj sėdi.
Ku-kū, devyniagalvis,
Ku-kū, obelėlę graužia.
Ku-kū, jokite greitai,
Ku-kū, bálnokit žirgus,
Ku-kū, lakinkit kurtus,
Ku-kū, pustykit šoblias!

Išnešė marti sietą grūdų gegutei lesti, bet ji kaptelėjo tik vieną grūdėlį ir nuskrido atgal pas Elenytę. Sako:

— Ku - kū, se - su - le, kad-gi ne - klau - so.

— Ku-kū, sesule,
Kadgi neklauso.

Elenytė vėl prašo gegutę, kad ji skristų atgal, ir duoda jai nusiēmusi nuo kaklo karolėlius, kad broliai įtikėtų. Nuskrido gegutė su karoliais, numetė juos po langu ir vėl gieda:

— Ku-kū, devyni broliai¹,
Ku-kū, devynios marčios,
Ku-kū, viena seselė,
Ku-kū, obelėlėj sėdi.

¹ Dainuojama pagal penktąją melodiją.

Ku-kū, devyniagalvis,
Ku-kū, obelėlę graužia.
Ku-kū, jokite greitai,
Ku-kū, balnokit žirgus,
Ku-kū, lakinkit kurtus,
Ku-kū, pustykit šoblias!

Marti vėl išnešė grūdų sietą gegutei. Gegutė kapt! vieną grūdėlį ir nuskrido atgal į mišką. Sako Elenytei:

— Ku-kū, sesule¹,
Kadgi neklauso.

Nusiėmė Elenytė nuo piršto žiedą, ir vėl prašo gegutę, kad skristų atgal. Nuskrido gegutė ir įmetė žiedą pro langą. Pastebėjo broliai ir klausia gegutę:

— O kurgi mūsų sesulė?

Gegutė ir vėl uždainavo:

— Ku-kū, devyni broliai²,
Ku-kū, devynios marčios,
Ku-kū, viena seselė,
Ku-kū, obelėlėj sėdi.
Ku-kū, devyniagalvis,
Ku-kū, obelėlę graužia.
Ku-kū, jokite greitai,
Ku-kū, balnokit žirgus,
Ku-kū, lakinkit kurtus,
Ku-kū, pustykit šoblias!

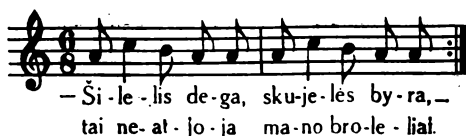
Suprato broliai, kokioj bėdoj atsidūrė jų sesuo. Tuoju pra-
dėjo balnoti žirgus, lakinti kurtus, pustyti šoblias ir išjojo. Už-
girdo devyniagalvis atūžiant ir klausia Elenytę:

— Merga, merga, kas čia trinka?

¹ Dainuojama pagal šeštąją melodiją.

² Dainuojama pagal penktąją melodiją.

Elenytė uždainavo:

— Šilelis dega, .
Skujelės byra, —
Tai neatjoja
Mano broleliai.

Aprimo devyngalvis ir toliau graužia obelėlę. O tuo laiku išsoko iš krūmų devyni broliai, žak, žak! ir nukapojo devyngalviui galvas, o šunys kapt, kapt! ir išnešiojo jį. Išsikėlė broliai Elenytę iš obelėlės ir parsinešė namo.

277

KARALAITĖ IR OŽELIS

Ėjo vieną kartą karalius pajūriu ir įsinorėjo gerti. Kai tik gėrė nepersizegnojęs, tai jį tik capt! už barzdos ir nutvėrė. Karalius prašo, kad paleistų, o iš vandens žmogus jam sako:

— Prižadėk už aštuoniolikos metų atiduoti tai, ko namie nepalikai, tai paleisiu.

Karalius, nieko nepagalvojęs, ir prižadėjo. Pargrįžęs namo, rado tik gimusią dukterį. Kai dukteriai ėjo aštuoniolikti metai, tėvas susiruošė išvykti už marių: geriau, kad akys nematytų nelaimingos dukters. Susiruošė ir išvyko naktį, o dukterį paliko miegančią. Atsikėlusi rytą, mergaitė nieko neberado, išėjo į tvartą ir žiūri: kampe stovi užmirštas oželis. Oželis sako:

— Atrišk mane nuo ryšio, aš tave nuvešiu pas tėvą!

Mergytė taip ir padarė, atrišo. Oželis pasidarė vežimuką, prisikrovė šiaudų, išodino mergytę ir išvažiavo. Bevažiuodami susitiko svotus, kurie kaip tik važiavo mergaitės atsiimti. Svotai sako:

— Ožy, ožy, kur važiuoji?
O oželis dainuodamas atsako:

— Turgelin, ponučiai, turgelin!

— Ožy, ožy, ką tu veži? — klausia svotai.

— Šienelį, ponučiai, šienelį¹,

— dainuodamas sako oželis.

— Ožy, ožy, mes tave piausim, — sako svotai.

— Nepiaukit, ponučiai, nepiaukit, — aš jums gražią dainelę padainuosiu! — ir pradėjo dainuoti:

— Sėdi, sėdi karalaitė
Krikšto suole, viduj lango,
Rūtų vainiką dėvėdama,
Aukso žiedą mūvėdama,
Savo mielo belaukdama.

Svotams tokia daina labai patiko, ir jie leido ožiui važiuoti toliau. Bėga skubinasi oželis, kad tik toliau nuvažiuotų. Ožiu - kas pamatė, jog kiti svotai priešais atvažiuoja, labai nusigan - do, kad tik iš jo karalaitės neatimtų. Svotai klausia:

— Ožy, ožy, kur važiuoji?

¹ Dainuojama pagal pirmąją melodiją. •

— Turgelin, ponučiai, turgelin!¹

— giedodamas atsakė oželis.

— Ožy, ožy, ką čia veži? — klausia svotai.

— Šienelį, ponučiai, šienelį,¹

— dainuoja ožys.

— Ožy, ožy, mes tavo piausim! — sako svotai.

— Nepiaukit, ponučiai, nepiaukit, — aš jums gražią giesmelę pagiedosiu! — ir pradėjo dainuoti:

— Sėdi, sėdi karalaitė²
Krikšto suole, viduj lango,
Rūtų vainiką dėvėdama,
Aukso žiedą mūvėdama,
Savo mielo belaukdama.

Patiko svotams giesmelė ir leido oželiui važiuoti į turgų, o patys nudardėjo į rūmus. O oželis skubėjo, kad tik greičiau marias davažiuotų. Privažiavo jis prie jūros ir šaukia:

— Oi karaliau karaliūnai,
Mastyk, mastyk gryno šilko,
Leisk virveles per mareles,
Pasigailėk savo dukros,
Pasigailėk savo vaiko.

Užgirdo karalius, kad jo pagalbos šaukiasi, pasiuntė laivą su šilko virvėm. Įsisėdo oželis su karalaitė į laivą ir išplaukė.

¹ Dainuojama pagal pirmąją melodiją.

² Dainuojama pagal antrąją melodiją.

Įplaukė į marias, pamatė, jog juos atsiveja svotai, bet jų jau nesibijojo. Pribėgo svotai prie kranto ir šaukia:

— Oi karaliau karaliūnai,
Mastyk, mastyk gryo šilko,
Leisk virveles per mareles,
Pasigailėk savo žento,
Pasigailėk savo vaiko.

Bet karalius jiems pasiuntė ne šilko virves, o pakulų, kurios, kai tik laivas įplaukė į marių vidurį, nutrūko — ir visi svotai prigėrė. O oželis su karalaite nukeliavo, ir visi laimingai gyveno. Karalaitė labai mylėjo oželį, ir niekur su juo nesi-skirdavo.

278

TRYS BROLIAI

Tėvas turėjo tris sūnus ir mirdamas pasakė:

— Mieli mano sūnūs, po mano mirties, kai mane palaidosite, ateikit tris vakarus aplankyti mano kapo. Pirmą vakarą teateina vyresnysis, paskui vidutinytis ir ant galo pats mažasis.

Po tėvo mirties pirmą vakarą reikėjo aplankyti tėvo kapą vyriausiajam sūnui. Tas nėjo, bet išginė mažąjį brolių. Nuėjo mažasis ant tėvo kapo, subildino kojom, ir išėjo iš kapo tėvas. Tėvas sako:

— Kodėl neatėjo vyresnysis sūnus?

— Jis bijojo eiti, mane išvarė.

— Gerai, sūnau, — sako tėvas.

Sušvilpė tėvas, ir atbėgo gražus žirgas. Tėvas sako sūnui:

— Lįsk į arklio ausį, apsisuk ir išlįsk.

Sūnus įlindo į ausį, apsisuko ir išlindo puikus ginkluotas vyras. Paskui tėvas sako:

— Dabar eik namo.

¹ Dainuojama pagal trečiąją melodiją.

Parėjo namo mažasis ir broliams nieko nesakė. Atėjo eilė antrajam broliui. Jis taip pat išginė mažąjį prie tėvo kapo. Nuėjo antrą vakarą mažasis brolis, pabildino kojomis kapą. Išėjo tėvas, sako sūnui:

— Kodėl nėjo vidutinysis sūnus?

— Jis taip pat bijojo eiti, mane išginė.

Tėvas pašaukė, ir atbėgo iš artimiausio beržyno gražesnis, kaip pirmas, arklys. Tada tėvas sako sūnui:

— Lįsk į jo ausį, įlindęs ir apsisukęs išlįsk.

Sūnus įlindo į arklio ausį, apsisuko ir išlindo. Kai išlindo, pasidarė puikus kareivis. Rūbai blizgėjo nuo saulės, kardas buvo sidabrinis. Tada tėvas pasakė, kad gali eiti namo. Parėjo namo. Pradėjo broliai klausinėti, ką tėvas pasakė. Jis nieko nepasakojo.

Trečią vakarą buvo eilė mažajam broliui. Tą vakarą jis nė pats nebenorėjo eiti, bet broliai jį taip pat išginė. Kaip ir pirma, nuėjęs pabildino į kapą. Išėjo tėvas, džiaugėsi, kad atėjo trečią vakarą sūnus prie kapo. Jis pašvilpė, ir atbėgo gražiausias žirgas. Balnas blizgėjo deimantinis. Žirgas buvo toks gražus, kad negalėjo sūnus į jį žiūrėti, nes akys bijojo spalvų. Tėvas liepė įlisti į ausį ir išlįsti. Kai išlindo, sūnus buvo toks puikus karžygys, jog tėvas negalėjo net žiūrėti. Paskui tėvas sako sūnui:

— Kada tau reikės žirgo, tu ateik į šitą beržyną, pašvilpk, ir atbėgs žirgas. Parėjo sūnus namo. Broliai pradėjo klausinėti, ką girdėjęs iš tėvo. Ir šį kartą mažasis nieko nesakė.

Tuo laiku karalaitė užsigeidė vesti. Ji norėjo ištekti už to, kuris su žirgu užšoks pas ją į trečią aukštą. Iš visos karalijos visi žmonės turėjo joti žirgais ir šokti pas ją.

Pirmą dieną laimės ieškoti išjojo abu vyresnieji broliai, o jaunesnysis pasiliko bemiegas. Prieš pietus jis atsikėlė ir sako motinai:

— Reikia eiti parnešti grybų, juk jie parjos išalkę.

Ir išėjo į beržyną. Kiek pagrybavęs, sušvilpė. Atbėgo puikus žirgas. Jis, kaip tėvas buvo sakęs, įlindo į ausį, apsisuko ir išlindo puikus kareivis; užsėdo ant žirgo ir išjojo. Kai jis jojo, keliai buvo pilni žmonių. Štai jis prijojo savo brolius, o prajodamas jiems bizūnu išilgai strėnų porą kartų sudavė. Nujojo

į vietą ir žiūri — visi žmonės nusiminę. Vienas šoka, kitas šoka su žirgu, kur tau — nė vienas nepasiekia pirmo aukšto. Ateina eilė mažajam broliui šokti. Jo žirgas sujuda ir pasirodo pirmame aukšte. Paskui jis iššoka atgal iš pirmo aukšto ir parjoja. Žirgą paleido beržyne, o pats su grybais nutraukė namo.

Netrukus parjojo ir broliai. Jie buvo nuvargę ir nusiminę. Mažasis klausia:

— Ką matėte?

— Ką ten matysi — daužosi kaip mulai, ir daugiau nieko. Pro mus prajojo vienas puikus karys, dar mus apdaužė ir nujojo toliau. Vienas išoko į pirmą aukštą.

Mažasis brolis dėjosį nieko nežinąs.

Atėjo antroji diena. Abu vyresnieji broliai vėl išjojo nuvargusiais savo arkliais. Kaip ir pirma, mažasis brolis iki pietų miegojo. Prieš pačius pietus atsikėlė ir sako motinai:

— Mama, einu parnešti grybų, juk vargšai parjos nuvargę.

Išėjo. Kiek parinkęs grybų, sušvilpė, — atbėgo puikesnis žirgas. Jis tuoj įlindo į arklio ausį, apsisuko ir išlindo, pasidarė dar puikesnis karys. Užšoko ant žirgo ir pasileido kelionėn. Prisivijęs savo brolius, gerai apdaužė juos kardu. Žmonių tą dieną buvo pilni keliai. Bet visi traukėsi ir davė jam kelią. Nujojo jis prie karaliaus rūmų. Ten buvo pilna prisigrūdusių žmonių. Vieni bando šokti, kiti, — nė vienas neužšoka. Prijojo mažasis brolis prie namo, kuriame buvo karalaitė, paspaudė arkliui pašones pentiniais ir atsidūrė antrame aukšte. Nušoko nuo antro aukšto ir parjojo. Paleidęs žirgą į beržyną, parėjo namo su grybais. Motina išvirė grybus ir laukia, kada parjos vyresnieji sūnūs. Jau pradėjo temti, — jų kaip nėra, taip nėra. Galų gale parjoja pusiaunaktį nuvargę, nusiminę. Motina pradėjo klausinėti, kaip sekėsi, bet jie nieko neatsakė.

Išaušo ir trečioji, laimingoji diena. Jo broliai išjojo ir trečią dieną į karaliaus piršlybas. Mažasis brolis, iki pietų pamiegojęs, atsikėlė ir išėjo parnešti grybų. Nuėjęs ir kiek pagrybavęs, pašaukė jam pačiam skirtąjį žirgą. Įlindo žirgui į ausį, apsisuko ir išlindo puikus, gražiausias karalaitis. Jis šoko ant žirgo ir nulėkė tuo keliu, kuriuo jojo jo broliai. Šį kartą prajodamas broliams nieko nedarė. Kai jis jojo, visi, iš tolo pamatę, davė kelią. Nujojęs, nieko nežiūrėdamas, šoko su žirgu į trečiąją

aukštą. Kai užšoko, nulėkė stačiai prie karalaitės, kuri sėdėjo ir žiūrėjo, kaip vargsta žmonės, ir susidaužė su ja kaktomis. Kai susidaužė, kaktoje atsirado žvaigždė. Jis užšokęs ilgai nebuvo, nušoko žemėn ir parjojo namo. Prieš namus paleido arklių ir įėjo į vidų. Kad niekas nepamatytų tos jo žvaigždės, užsi-smaukė kepurę ant kaktos, apsisargino ir atgulė į lovą.

Kada būsimasis karalaitis nušoko žemėn, karalaitė džiūgau-dama nubėgo pas tėvą. Tėvui pasakė, kad tas, kuris buvo užšokęs, susidaužė su ja kakta, ir jam kaktoje atsirado žvaigždė. Tada karalius pradėjo ieškoti po karalystę būsimo karalaičio. Visiems karalijos gubernatoriams įsakė iškratyti žmones ir at-rastą su žvaigžde kaktoje pristatyti karaliui. Sukruto visi kara-lijos gubernatoriai. Vienur eina, kitur — nieko neranda. Vieną dieną atjojo gubernatorius su savo palydovais ir pas tris bro-lius. Pradėjo žiūrėti nuo pačio vyriausiojo. Apžiūrėjo, bet nie-ko nerado. Eina žiūrėti trečiojo, kuris užpečkyje gulėjo. Gu-bernatorius jam sako:

— Lįsk laukan, sudžiūvėli, ko čia — surūgsil

Priėjo prie mažojo, žiūri, kad po kepure kažkas šviečia. Pa-kėlė kepurę, ir visi nustebo — broliai nebežino nė ką daryti. Gubernatorius jo nebepalieka, o šis jam sako:

— Jokite, aš jums priginsiu.

Išjojo gubernatorius su savo palydovais. Mažasis brolis at-sisveikino su broliais ir motina. Nuėjęs pasišaukė savo žirgą, įlindo jam į ausį ir išlindo puikus karalaitis. Užšokęs ant žirgo, pasileido vytis. Nė pats nepajuto, kaip greitai prisivijo. Nujojo į karaliaus rūmus. Karalius iškėlė puotą, apvesdino savo dukterį su paprastu kaimo bernu. Tris metus baliavojo, tik manęs ne-pakvietė.

Po kelių metų buvo karas. Išjojo karalius su savo kariuome-ne į karą. Priešas sumušė karaliaus kariuomenę. Parjojo kara-lius nusiminęs. Karalaitis jį nuramino, pasižadėjo sumušti prie-šą. Jis, išėjęs laukan, pasiėmė savo žirgą ir išjojo į kovą su pora dešimčių kareivių. Nujojo į kovos lauką, padarė staigų puolimą, išmūšė visą priešo kariuomenę, parsivedė daug belaisvių.

Nuo to laiko karalius atidavė žentui valdyti visą karaliją. Jis ilgai ir laimingai gyveno, daug priešų sumušė, o pats nė vie-no karto nepralaimėjo.

JUOZAPĖLIS IR JO ARKLIUKAS

Gyveno kartą karalius. Pas jį tarnavo berniukas, vardu Juozapėlis. Ruošėsi kartą karalius į medžioklę. Juozapėlis karalių irgi prašo, kad ir jį leistų į medžioklę. Karalius sako:

— Tada aš tave leisiu, kai pats arklys pasibalnos.

Nuėjo Juozapėlis pas geruosius arklius ir sako:

— Kuoš, kuoš, kuoš!

Bet nė vienas arklys neatėjo ir nepasibalnojo. Nuėjo tada Juozapėlis pas arklius — darbininkus ir šaukia:

— Kuoš, kuoš, kuoš!

Bet ir vėl nė vienas arklys neatėjo pasibalnoti. Tada nuėjo Juozapėlis pas mažus arkliukus, kuriais vandenį vežioja, ir vėl šaukia:

— Kuoš, kuoš, kuoš!

Čia prie jo priėjo mažytis arkliukas ir pats pasibalnojo. Užsėdo Juozapėlis ant arkliuko ir išjojo su karalium medžioti. Privargo medžiodami ir pasileido arklius pasiganyti po pievą.

Juozapėlis ten rado labai gražią plunksną. Arkliukas jam sako:

— Neimk šitos plunksnos, nes turėsi didelę bėdą.

Bet berniukas nepaklaūsė arkliuko ir paėmė plunksną, o tarnai tą pastebėjo ir, parjoję namo, apskundė karaliui, kad Juozapėlis turįs labai gražią plunksną. Tai gal jis žinąs ir paukštę, kurios plunksna yra. Pasišaukė karalius Juozapėlį ir sako:

— Jei turi plunksną, tai gal žinai ir tą paukštę, o jei jos neatneši, tai aš tave nužudysiu.

Nuėjo Juozapėlis pas arkliuką ir sako:

— Arkliuk, arkliuk, ką man daryti? Karalius liepė atnešti gražiąją paukštę.

Arkliukas sako:

— Liepia neimti plunksnos; turi bėdą, o turėsi dar didesnę. Sėsk ant manęs, ir jokim!

Užsėdo Juozapėlis ant arkliuko ir išjojo. Jojo jojo ir prijojo didelį dvarą. Tada arkliukas sako:

— Aš čia liksiuos ganytis pievoje, o tu eik į dvarą ir sakyk:

— Vartai, atsiverkit,
Sargai, užsimikit, —
Duokit man įeit
Ir išeit iš ten.

O kai įeisi pro vartus, ir stverk paukštę, bet jos lizdo nejudink, tai tavęs niekas nepagaus.

Juozapėlis taip ir padarė. Nuėjo į dvarą ir sako:

— Vartai, atsiverkit,
Sargai, užsimikit, —
Duokit man įeit
Ir išeit iš ten.

Atsiverė vartai. Juozapėlis, nutvėręs paukštę, nubėgo pas arkliuką, užsėdo ant jo ir parjojo namo.

Taip Juozapėlis atnešė karaliui paukštę. Bet karalius ir vėl sako:

— Jei atnešei paukštę, tai atnešk ir jos lizdą.

Nujojo Juozapėlis į dvarą ir atnešė karaliui lizdą. O karalius ir vėl sako:

— Jei atnešei paukštę ir lizdą, tai atnešk dar ir marių karalaite. O jei neatneši, tai tave nužudysiu.

Nuėjo Juozapėlis pas arkliuką ir klausia, ką daryti. Arkliukas sako:

— Turi bėdą, bet turėsi dar didesnę. Paprašyk karaliaus daug pinigų ir už juos nupirk gražių medžiagų.

Kai berniukas viską sutvarkė, išjojo. Nujojęs išklostė medžiagas ant kranto: blogesnes arčiau, geresnes toliau. Ir pradėjo Juozapėlis šaukti:

— Eikš čionai, karalaite, atvežiau gražių medžiagų!

Karalaitė atplaukė, o Juozapėlis sako:

— Čia prekės geresnės! — ir vis toliau nuo vandens šaukia.

O kai tik priėjo prie jo, ir nutvėrė Juozapėlis karalaite, užsėdo ant arkliuko ir nujojo pas karalių. Karalius karalaitei sako:

— Dabar gal vestuves darysim?

Karalaitė sako:

— Kai Juozapėlis atneš iš marių žiedą, tai tada tekėsiu.

Liepė karalius Juozapėliui atnešti žiedą, — jei neatneš, tai nužudysiąs. Nuėjo Juozapėlis pas arkliuką ir klausia:

— Ką daryti?

O arkliukas sako:

— Turi bėdą, bet turėsi dar didesnę. Sėsk ant manęs ir jokim. O kai nujosim, pagauk vėžio vaiką ir tol neatiduok, kol neatneš žiedo.

Juozapėlis taip ir padarė — pasigavo vėžio vaiką, o vėžiui liepė atnešti žiedą. Vėžys tuoj atnešė. Berniukas nunešė žiedą karalaitei. Dabar karalius klausia karalaitę:

— Ar jau tekėsi?

— Ne! Kai Juozapėlis atneš iš jūros karolius, tai tada tekėsiu, — atsakė karalaitė.

Karalius liepė Juozapėliui žūt būt atnešti karolius. Nujojo Juozapėlis prie marių. Arkliukas jam sako:

— Papiauk mane, žarnas išraišyk, pats į mano odą susivyniok ir, kai atlėks varnos manęs lesti, tuoj tverk vieną varniuką, o varnai liepk atnešti karolius.

Juozapėlis taip ir padarė. Papiovė arkliuką, išrito žarnas, įsivyniojo į odą. Varnos tuoj atskrido. Juozapėlis nutvėrė varnos vaiką ir liepė varnai atnešti karolius. Varna greit nuskrido ir atnešė. Juozapėlis paleido varniuką ir sugrįžo namo, o arkliuką taip pat atgaivino: sudėjo atgal žarnas, papūtė kvapu, — arkliukas ir pasidarė gyvas.

Kai Juozapėlis parnešė karalaitei karolius, karalius klausia:

— Tai gal jau tekėsi?

— Dar ne! Kai sukapotas Juozapėlis bus po mano kojom, tada tai tekėsiu.

Nuėjo Juozapėlis pas arkliuką ir verkia. Arkliukas jam sako:

— Palik mane lauke, — tai aš tave atgaivinsiu.

Kai tik berniuką sukapojo, tuoj atbėgo arkliukas, papūtė kvapu, ir Juozapėlis vėl atsikėlė. O karalaitė sako karaliui:

— Tada aš už tavęs tekėsiu, kai ir tu būsi sukapotas.

— Gerai, — sako karalius.

Sukapojo karalių, bet jo niekas neatgaivino. O karalaitė apsivedė su Juozapėliu ir laimingai gyveno.

280

POVILIUKAS

Gyveno kartą trys raganos: dvi senos ir viena jauna — Onelė. Susigavo jos kartą mažą berniuką — Poviliuką. Uždarė jį į kamara ir penėjo visokiais skanėniais, kad tik riebus būtų. Šerė ilgai, ilgai. Nuėjo kartą raganos pažiūrėt, ar Povilėlis jau nutukęs, ar jau galima jį piauti. Priėjo prie durų ir sako:

— Povilėli, Povilėli, iškišk pirštelį!

Iškišo Povilėlis vietoj pirstelio pagaliuką.

Raganos džim, džim! peiliu — dar nenutukęs. Vėl penėjo penėjo ir vėl eina pažiūrėti.

— Povilėli, Povilėli, iškišk pirštelį!

Povilėlis vėl iškišo pagaliuką. Raganos džim, džim! — dar nenutukęs. Vėl penėjo penėjo geriausiais valgiais. Nuėjo trečią kartą žiūrėti ir sako:

— Povilėli, Povilėli, iškišk pirštelį!

Dabar Povilėlis iškišo morkutę. Raganos tik čikšt! ir nupiovė. O jau nutukęs! Parėjo namo ir sako Onelei:

— Tu Povilėlį pavėžink aplink namus, paskui greit įvažiuok su karučiu į virtuvę, įkišk jį į pečių ir iškepk. Mes eisim į svečius pas kitas raganas.

Povilėlis girdėjo viską, ką raganos pasakojo, ir galvoja: „Manęs į pečių neįkiši.“

Išėjo raganos į svečius. Onelė įsisodino Povilėlį į karutį, vežiojo, vežiojo aplink namus, jau norėjo įvežt į virtuvę, bet Povilėlis sako:

— Palauk, aš tave dar pavėžinsiu.

Įsisėdo Onelė į karutį. Vežiojo ją Povilėlis, vežiojo, tik greit įvažiavo į virtuvę, įstūmė į pečių, uždarė, palaikė dar prispaudęs blėtą su smaigu, kad neišlįstų, ir iškepė raganą. Paruošė stalą, nukirto Onelės galvą, apgobė skara, įvyniojo į skudurus

ir paguldė po patalais — miega Onelė. O pats, viską paruošęs, išbėgo į kiemą, kur augo trys dideli seni medžiai. Poviliukas įsilipo į vidurinį medį ir žiūri: pareina jau raganos namo. Įėjo raganos į stubą, mato — stalas paruoštas, o Onelė miega. Ir sako:

— Matai, Onelė pavargo, atsigulė pailsėti.

Susėdo raganos esti. Ėdė ėdė ir vis giria, kad gardi mėselė, gerai nupenėjo Povilėlį. Pavalgę išėjo po medžiais pasivolioti ir sako:

— Voliokimės, kočiokimės, Povilėlio mėselės priėdusios!
O Povilėlis iš medžio atsišaukė:

— Voliokimės, kočiokimės, Onelės mėselės priėdusios!

Raganos lyg kažką nugirdo, bet paskui ir vėl pradėjo šūkauti:

— Voliokimės, kočiokimės, Povilėlio mėselės priėdusios!
Povilėlis vėl atsišaukė:

— Voliokimės, kočiokimės, Onelės mėselės priėdusios!

Taip raganos ilgai voliojosi ir vis šūkavo:

— Voliokimės, kočiokimės, Povilėlio mėselės priėdusios!
O Povilėlis be paliovos joms atsakinėjo:

— Voliokimės, kočiokimės, Onelės mėselės priėdusios!

Raganos jau aiškiai išgirdo Povilėlį, pasiuto, išsipūtė baisiausiai ir bėga į trobą pasižiūrėti. Žiūri — tik Onelės galva, skara užgobta. Išbėgo į kiemą ir graužia medį. Jos nežinojo, kuriam medy Povilėlis sėdi, ir pradėjo graužti nuo krašto. Povilėlis tik juokiasi. Graužė, graužė raganos, medis jau vos besilaiko; ir nuvirto, o Povilėlio nėr. Pradėjo graužt antrą. Graužė, graužė įdūkusios. Povilėlis mato, kad jau nebejuokai: medis siūbuoja, lūžta.

Skrenda pro šalį garnys. Povilėlis ir sako garniui:

— Garneli, garneli, išmesk plunksnelę, skrisiva kartu.

Pamatęs Povilėlio nelaimę, garnys apsuko ratą ir numetė dvi plunksnas. Povilėlis pasiėmė plunksnas ir nuskrido paskui garnį. O raganos pykšt! iš piktumo pertrūko, net žemė sudrebėjo.

Raganų taukai išsiliejo, ir dabar, kai važiuoji šaltą dieną per sniegą, matyt, kaip ant sniego žiba, žiba, — ten žiba raganų taukai.

NAŠLAITĖLIS IR RAGANOS

Išėjo kartą našlaitėlis į pasaulį pamandravoti. Ėjo ėjo ir nuėjo į didelį dvarą. Tame dvare rado gyvenančius du senukus. Paprašė pas juos nakvynės. Senukai sutiko, bet sako:

— Negerai tau, vaikeli, bus pas mus, nes čia yra daug raganaų, kurios mums akis išlupo; gali ir tau taip atsitikti.

Bet berniukas nebijojo ir pasiliko pas senukus. Seneliai liepė jam ožkas ganyti. Pasidirbo berniukas dūdelę, pasilaužė šmaikščią vytelę ir nusivarė ožkas į sodą. Gano gano ir pamatė, kad atlekia ragana, šaukdama:

— Ko tu po mūsų sodą ožkas ganai? Mes tavo tėvui, tavo močiai akis išlupom, ir tau išlupsim!

Berniukas nenusigando ir sako:

— Ką gi padarysi; jei išlupsit, tai bus išlupta, bet duokit prieš tai man dūdele pagroti.

Ragana sutiko. Berniukas pradėjo groti, o ragana šokti. Šoko šoko, kol pavargo, o pavargusi pradėjo pilvu šliaužti. Tada berniukas pribėgo prie raganos, sudavė rykštele ir užmušė ją. Parginė jis ožkas namo ir papasakojo seneliams, kas atsitiko. Seneliai labai nudžiugo tokiu berniuko drąsumu.

Kitą dieną berniukas vėl išginė ožkas į sodą. Ir vėl atlėkė rėkdama ragana:

— Ko tu po mūsų sodą ožkas ganai? Mes tavo tėvui, tavo močiai akis išlupom, ir tau išlupsim!

O berniukas sako:

— Ką gi padarysi; jei išlupsit, tai bus išlupta, bet duokit pirma man pagroti.

Ir ši ragana sutiko. Vos berniukas pridėjo dūdelę prie lūpų, ragana pradėjo šokti. Šoko šoko, kol pavargo, o pavargusi pradėjo pilvu šliaužti. Tada berniukas pribėgo prie raganos ir vytele ją užmušė.

Kitą dieną berniukas taip pat ganė ožkas sode. Ir atlėkė paškutinė ragana, rėkdama:

— Ko tu po mūsų sodą ožkas ganai? Mes tavo tėvui, tavo močiai akis išlupom, ir tau išlupsim!

Berniukas ir vėl sako:

— Ką gi padarysi; jei išlupsit, tai bus išlupta, bet duokit pirma man pagroti.

Ir ši ragana sutiko. Kai tik berniukas pradėjo groti, ragana — šokti. Šoko šoko, kol pavargo, o pavargusi pradėjo pilvu šliaužti. Pribėgo tada berniukas prie raganos ir sako:

— Atiduok mano tėvo ir močios akis, tai paleisiu.

Ragana sako:

— Nueik į pirtį ir mėlynoj dėžutėj rasi tėvo akis, o raudonaj — močios akis. Ten dar bus ir buteliukas kraujo, kurio įlašink, prieš dedant akis.

Kai ragana viską pasakė, berniukas ją užmušė. Parsivarė ožkas namo ir klausia tėvus:

— Ar norit, tėveliai, turėti akis?

Tėvai sako:

— Kaip gi, sūneli, nenorėsi šviesybės.

Tada iškūreno berniukas pirtį, nuprausė senius, įlašino kraujo ir įdėjo akis. Seneliai labai džiaugėsi šviesybe ir dėkojo berniukui.

Vieną kartą atskrido pas senius varnas ir krunkia:

— Krun, krun, prašau veseilion!

Prisikepė seneliai pyragų ir, ant ožių užsėdę, išjojo veseilion, o namie paliko vieną berniuką. Visus raktus jam atidavė, tik vieną sau pasilikti norėjo. Berniukas pradėjo prašyti.

— Tėvel, tiek aš tau gero padariau, — nuo raganų sodą atpirkau, akis įdėjau, o tau gaila raktą palikti.

Susigėdo senis ir atidavė raktą berniukui. Kai tik berniukas vienas namie paliko, tuoj tuo raktu atsirakino draudžiamą kambarį ir pamatė labai gražų arklių. Išsivedė jis arklių, pasibalnojo ir išjojo po pasaulį pamandravoti.

Sugrįžo seniai iš veseilios ir žiūri: nėra namuose nei arklio, nei berniuko. Ir pradėjo berniuką vytis. Vijosi vijosi ir pavijo; prašo, kad grąžintų arklių. O berniukas sako:

— Tėvel, tiek aš tau gero padariau, — nuo raganų sodą atpirkau, akis įdėjau, o tau gaila šito arklio.

Susigėdo senis ir sugrįžo namo. Namie senį senelė apibarė, kam atidavė arklių, ir vėl liepė vytis. Vijosi senis, vijosi berniuką ir pasivijo. Ir vėl berniukas senį atsiprašė, kad neatimtų

iš jo arklio. Nieko nepešęs, senis sugrįžo namo, o čia jį ir vėl bara pati, varo, kad jotų atgal arklio atimti. Senis išjojo. Vijosi, vijosi — nepavijo. Sugrįžęs namo, daugiau niekad arklio neieškojo.

O berniukas išjojo ir išjojo, daugiau nebegrįžo.

282

JONUKAS

Motina turėjo vieną sūnų, vardu Jonuką, ir neturėjo kuo jo maitinti. Jonukas sako:

— Mamyte, aš eisiu žuvauti!

Ir nuėjo. Motina atnešdinėja jam valgyt. Kai atneša, tai ant kranto šaukia:

— Jonuk sūnau,
Išsiirk kraštan, —
Atnešiau tau baltos duonelės,
Sūrios druskelės,
Baltus marškinėlius!

Sūnelis išsiiria ir duoda motinai žuvelę. Motina pareina ir rytą vėl ateina šaukt:

— Jonuk sūnau,
Išsiirk kraštan, —
Atnešiau tau baltos duonelės,
Sūrios druskelės,
Baltus marškinėlius!

Kad motina ateina ir šaukia tokiu balsu, užgirdo viedma ragana. Paskui ir viedma ragana:

— Jonuk sūnau,
Išsiirk kraštan, —
Atnešiau tau baltos duonelės,
Sūrios druskelės,
Baltus marškinėlius!

Ragana šaukia storu balsu. Jonukas sako:

— Ne, ne, čia ne motinos balsas! Čionai, tur būt, viedma ragana.

Ji nuėjo pas kavolių ir prašo:

— Kavoliau, kavoliau, pakalk man liežuvį, kad galėčiau plonai utaryti!

Kavolius kalė jai liežuvį ir išgurino vidury skylę. Tada ragana švepluoja:

— Jonuk sūnau,
Išsiirk kraštan, —
Atnešiau tau baltos duonelės,
Sūrios druskelės,
Baltus marškinėlius!

Jonukas sako:

— Čia ne mano motina, tur būt, viedma ragana: mano motinėls gražus balsas!

Nuėjo ragana kitą kartą pas kavolių ir prašo:

— Kavoliau, kavoliau, pakalk man liežuvį, kad galėčiau gražiai utaryti! Kavolius iškale liežuvį, ragana gražiai kalbėjo. Nuėjus vėl ėmė šaukt:

— Jonuk sūnau,
Išsiirk kraštan, —
Atnešiau tau baltos duonelės,
Sūrios druskelės,
Baltus marškinėlius!

Jonukas ir išsiyrė. Kai išsiyrė, ragana Jonuką nutvėrė, įsidėjo maišan ir nešasi. Nešdama užsimanė miego. Atsisėdo pailsėti ir užmigo. Jonukas išlindo iš maišo ir pridėjo maišan akmenų. Ragana nubudo, paėmė ir parsinešė akmenis, o Jonukas vėl nuėjo irstytis. Parsinešusi akmenis, dukterims liepė:

— Kurkit pečių, parnešiau Jonuką, tai kepsim!

Pati vėl išėjo. Duktė užkūrė pečių, prikūreno. Paėmė, išvertė maišą, — akmenys. Pareina ir motina. Duktė sako:

— Ką tu čia parnešei — akmenis?

— A, tai mane Jonukas apgavo, einu aš atgal pas jį.
Nuėjo:

— Jonuk sūnau,
Išsiirk kraštan, —
Atnešiau tau baltos duonelės,
Sūrios druskelės,
Baltus marškinėlius!

Jonukas išsiyrė. Ragana nustvėrė jį, įsidėjo vėl maišan ir parsinešė namo. Liepė dukteriai pečių kūrent, o pati išėjo.

Duktė prikūreno pečių, išėmė Jonuką iš maišo, atsinešė ližę, sako:

— Jonuk, gulk ant ližės, dabar tave tai jau kepsiu.

Jonukas atsigulė ant ližės, išskėtė rankas ir kojas ir guli. Raganos duktė sako:

— Kaipgi tu guli?! Suglausk rankas ir kojas, — kaipgi aš tave pečiun įmesiu!

O jis sako:

— Kad aš nežinau, kaip suglaudus gulėti. Tu pati atsigulk ant ližės!

Ji atsigulė. Jonukas stvėrė ją, įmetė su liže pečiun, pečių uždengė ir pats išbėgo.

Buvo didelis ažuolas. Jonukas įlipo tan ažuolan ir žiūri, kas bus.

Pareina viedma ragana. Išsitraukė kepsnį ir atsilaužė ranką. Išėjus ant kiemo sėdos ir valgo. Sako:

— Saldi, gardi Jonuko mėsaitė!

Jonukas atsišaukė, sako:

— Saldi, gardi tavo dukraitės mėsaitė!

Žiūri ragana, kad ant piršto žiedas. Iš žiedo pažino, kad tai duktė. Ji įbėgo, paėmė kirvį ir ėmė ažuolą kirsti. Parėjo kita jos duktė ir trečia. Visos pradėjo ažuolą kirst — kirviai neaštrūs. Jos nuėjo pas kavolių, kad paaštrintų kirvius. Kavolis paaštrino. Parėjusios vėl ėmė kirst. Ažuolas jau siūbuoja. Jonukas mislina, kas gi čia bus.

Lekia paukštės. Jis ėmė prašyti:

— Paukštytės sesytės, duokit man po plunksnelę!

Visos davė jam po plunksnelę. Jonukas pasikėlęs ir nulėkė. Raganos visos trys, regėdamos, kad Jonukas nulėkė, ėmė jį vytis.

Jonukas su savim turėjo žirkles. Metė tas žirkles, ir pasidarė du keliai. Nežinojo raganos, į katrą šoną jis nulėkė. Tai ką joms daryt? Sako:

— Viena koja, eik vienu keliu, kita koja — kitu keliu!

Taip jos ėjo, keliai vis plačiau ir plačiau skyrėsi, ir raganos perplyšo.

283

BEBENČIUKAS

Labai seniai gyveno trys seserys. Dvi buvo gudrios ir išmintingos, o viena kvaila. Jos turėjo vieną brolių, vardu Bebenčiuką. Jis labai mėgo žuvalti. Per dienas irstydavosi laiveliu ir gaudydavo žuvis. Seserys ateidavo ant kranto ir šaukdavo:

— Broleli, broleli, atsiirk, atsiirk!
Mes tau duosim keptų žuvelių.
Tu mums duosi žalių žuvelių.

Broliukas visuomet atsiirdavo.

Bebenčiukas labai patiko raganai. Ji gyveno labai toli, smilgų trobelėj. Ragana įsiklausė, kaip šaukia Bebenčiuką, ir, atėjus ant kranto, pradėjo šaukti:

— Broleli, broleli, atsiirk, atsiirk!
Mes tau duosim keptų žuvelių.
Tu mums duosi žalių žuvelių.

Bebenčiukas atsiyrė. Ragana jį pasiėmė ir nubėgo į savo trobelę. Seserys atėjo prie kranto, ilgai šaukė, bet Bebenčiukas neatsiyrė.

Paskui seserys sužinojo, kad jų brolių nusinešė ragana. Vyriausioji sesuo išėjo raganos ieškoti. Ji ilgai ėjo, nieko neprieidama. Pagaliau priėjo krosnį. Krosnis jai tarė:

— Mergele sesele, išsiimk iš manęs nors vieną kepalėlį duonelės, palengvink man naštą!

Mergelė jam atsakė:

— Neturiu laiko.

Dar kiek pabėgus, susitiko karvę. Karvė tarė:

— Mergele sesele, išmilžk iš manęs nors lašelį pieno, palengvink man naštą!

Mergelė vėl atsakė neturinti laiko ir nubėgo toliau. Bėgdama sutiko obelį. Obelis tarė:

— Mergele sesele, nusiskink nuo manęs nors vieną obuolėlį, palengvink man naštą!

Bet mergelė atsakė neturinti laiko ir nubėgo toliau. Ilgą laiką bėgo, nieko nesutikdama. Pagaliau rado upelį, ant kurio buvo lieptas. Tas lieptas buvo labai nešvarus. Jis tarė:

— Mergele sesele, nuplauk mane, palengvink man naštą! Mergelė ir jam atsakė neturinti laiko.

Pagaliau mergelė pribėgo raganos trobelę. Įėjus į vidų, ji pamatė sėdinčią raganą, Bebenčiuką ir katinuką. Ragana tarė:

— Mergele sesele, paieškok man galvą! Jei nenori pirštais, tai pasiimk iš kampo šakalį.

Mergelė pasiėmė šakalį ir pradėjo skleisti raganai plaukus. Ragana tuoj užmigo. Mergelė paėmė molio, užlipdė raganai akis ir, pasiėmusi Bebenčiuką, pradėjo bėgti namo.

Ragana pabudo ir paprašė katinuką, kad atkrapštytų jai akis. Katinukas atkrapštė. Ji, pamačius, kad Bebenčiuko nėra, pradėjo mergelę vytis. Mergelė, pribėgus lieptą, šaukė:

— Liepteli broleli, gelbėk mane!

Bet lieptas negelbėjo. Pribėgus obelį, taip pat šaukėsi pagalbos, bet ir obelis negelbėjo. Ragana pasivijo mergelę ir atėmė Bebenčiuką.

Paskui išėjo brolio ieškoti antroji gudriųjų seserų. Ji taip pat susitiko krosnį, karvę, obelį ir lieptą, bet niekam prašoma nepadėjo. Po kiek laiko ir ji atėjo pas raganą. Ragana irgi prašė ją, kad paieškotų galvą. Raganai užmigus, antroji sesuo moliu užlipdė akis, pasiėmė Bebenčiuką ir pradėjo bėgti. Katinukas vėl atkrapštė akis. Ragana pamatė, kad nėra Bebenčiuko, ir pradėjo vytis. Pasivijus ji atėmė iš mergelės Bebenčiuką.

Šiai grįžus, brolio ieškoti išėjo ir kvailoji sesuo. Ji pasiėmė riekę duonos ir gabalą lašinių. Beeinant susitiko krosnį. Krosnis tarė:

— Mergele sesele, išimk iš manęs nors vieną kepalėlį duonos, palengvink man naštą!

Mergelė išsiėmė kepalą duonos ir nubėgo toliau. Paskui pribėgo karvę. Ši jai tarė:

— Mergele sesele, išmilžk iš manęs nors vieną lašelį pieno, palengvink man naštą!

Mergelė išsipiovė iš kevalo duonos minkštimą, o į plutą prisimilžė pieno ir nubėgo toliau. Dar kiek nubėgus, sutiko obelį. Obelis tarė:

— Mergele sesele, nuskind nuo manęs nors vieną obuolėlį, palengvink man naštą!

Mergelė, prisikrėtus obuolių, nubėgo toliau. Paskui ji pribėgo lieptą. Lieptas tarė:

— Mergele sesele, nuplauk mane, palengvink man naštą!

Mergelė lieptą nuplovė. Pagaliau pribėgo ir raganos trobelę. Įėjusi į vidų, pamatė ragana, Bebenčiuką ir katiną. Ragana prašė ją, kad paieškotų galvą. Mergelė sutiko, ragana tuoj užmigo. Mergelė paėmė molio, užlipdė raganai akis, padavė katinui lašinius, pasiėmė Bebenčiuką ir išbėgo. Ragana pabudo ir prašo katinuką, kad atkrapštytų jai akis. Katinukas sako:

— Niur, niur — lašinius ėdu!

Po valandėlės ragana vėl prašo katiną, kad atkrapštytų akis. O jis sako:

— Niur, niur — lašinius ėdu!

Pakol katinas suėdė lašinius ir atkrapštė raganai akis, mergelė jau toli nubėgo. Ragana pradėjo vytis. Buvo jau visai netoli, kai mergelė pribėgo lieptą ir tarė:

— Liepteli broleli, gelbėk manel!

Kai mergelė perbėgo, lieptas atsistojo ant galo, ir ragana negalėjo perbėgti. Ji turėjo apibėgti upelį.

Po kiek laiko ragana jau vėl buvo arti. Pagaliau mergelė pribėgo obelį ir pradėjo prašyti pagalbos. Obelis ėmė mušti ragana šakomis ir obuoliais. Mergelė vis bėgo ir bėgo, pribėgo karvę ir šaukėsi pagalbos. Karvė pradėjo ragana badyti — jai vos gyvai pavyko pro karvę prasprukti. Mergelė dar smarkiau

pradėjo bėgti. Ragana vos nepagavo, kai mergelė pribėgo krosnį ir tarė:

— Krosnele, sesele, gelbėk manė!

Krosnis pradėjo raganą mušti duonos kepalais ir plytomis. Pakol ragana prabėgo pro krosnį, mergelė jau buvo namie.

Tada vėl visi pradėjo laimingai gyventi ir dabar dar gyvena.

284

BERNIOKAS IR VELNIAS

Vienas žmogus išėjo į upę žuvauti. Nieko jis nepagauna, žuvis neina. Vaikšto ir keikiasi: „Gal velnias pristojol!“

Velnias tuoj ir pristoją prie jo, sako:

— Žinai, prižadėk man ko namie nepalikai, gausi žuvies, kiek norėsi. Tik pasirašyk! Perpiauk savo pirštą ir krauju pasirašyk. Aš — senis Žilis Kalnis Kaulis.

Tas ir pasirašė. Žuvies pilna, prigaudė daugybę. Parsinešė namo tą žuvį, žiūri, kad sūnus gimes.

Sūnus taip gražiai augo, užaugo geras berniokas. Tėvas ir sako:

— Aš tave prižadėjau seniui Žiliui Kalniui Kauliui.

— Eisiu, ką darysi, — sako jam sūnus.

Pasiėmė lazdą, eina per miškus, per laukus ieškoti to senio, niekur neranda. Prieina gryčiukę. Bobutė sėdi toj gryčiukėj. Jis ją klausia:

— Kur čia gyvena senis Žilis Kalnis Kaulis?

Ta sako:

— Nežinau, ale palauk, aš sušauksiu visus paukščius, paklausiu, ar jie nežino.

Ji išėjo, sušvilpė, tuoj net medžiai paukščių nugulė. Paklausė tų paukščių, visi atsakė:

— Nežinom.

Eina jis toliau. Prieina kitą tokią grytelę. Gyvena ten viena sena bobutė. Jis ir tos klausia:

— Ar nežinai, kur čia gyvena senis Žilis Kalnis Kaulis?

Ta taip pat atsakė, kad nežino, ir prašė palaukt, kol ji sušauks visus žvėris paklausti. Išėjo, suriko. Kad prilėkė visokių žvėrių — ir vilkų, ir meškų, ir šernų, ir visokių! Ir liūtas ant galo dar atėjo. Klausia tuos visus žvėris, klausia liūtą, ar nežino. Visi atsakė, kad nežino.

Davė biškį užvalgyti tam berniokui, ir jis eina toliau. Atranda gryčioj tokį senelį, įeina, klausia:

— Ar nežinai, senel, kur yra senis Kaulis?

— Nežinau, vaike, kur jis gyvena, ale žino upė. Į tą upę atleikia trys Kaulio gulbės maudytis. Pernakvok pas mane; kai rytoj jos atskris maudytis, įlįsk į karklyną ir pasiimk jauniklės sparną.

Berniokas taip ir padarė. Įlindo į karklyną ir pamatė, jog gulbės yra gražios panos. Jis pasiėmė sparnus vyresniosios.

Gulbės nusimaudė, išlindo, — nebėr vyresniosios sparnų! Tuoju ieškot po karklynus. Surado bernioką, gerokai apdaužė, atsiėmė sparnus ir nuskrido. Tas nusiminė, eina pas senelį. Senelis jam ir sako:

— Gi aš tau sakiau, kad imk jauniklės sparnus, o tu ne-klausai.

Berniokas vėl pernakvojo pas senelį. Rytojaus dieną vėl eina į karklyną, — pasikavojo antros gulbės sparnus. Dvi fit! nuskrido, o ta surado bernioką, apdaužė jį ir taip pat nuskrido. Jam reikia trečią naktį nakvoti. Rytą nueina, gulbės vėl atleikia maudytis. Dabar pasikavojo jaunėlės sparnus. Vyresniosios nuskrido, o jaunėlė prašo:

— Atiduok man sparnus, sėsk ant manęs ir lėksim. Tas atidavė sparnus, ir skrenda abudu. Nuskrido į tokį kalną, rado senį Žilį. Senis klausia jį:

— Atėjai, vaike, — būsi mano žentas, bet man reiks patar-nauti.

Nuvedė jį į mišką ir liepė išversti visus medžius. Pasakė:

— Padarysi tą darbą, būsi mano žentas, jei ne — negyvas būsi.

Berniokas atsisėdo ir verkia. Ateina pana, katra jį parnešė, sako:

— Gulk ir miegok!

Ji pašaukė velnius, tie po medį išnešiojo. Rytą ateina senis — darbas padirbtas. Tada jis liepė berniokui apart lauką, apsėt kviečiais, kad per tris dienas jie užaugtų, nupiaut ir iškult ir pyragus vestuvėms iškept.

Ateina pana, jį nuramina, viską per tris dienas padaro. Senis mislija: „Kas čia yra?“ Liepia jam pastatyti svirną iš akmenų nei didelių, nei mažųjų — kaip kanapės grūdas. Ji sukviečia visas žiurkes ir pastato svirną, paduoda berniokui raktus seniui nunešt. Stebuklas! Klėtis puikiausia. Ir sako jam senis:

— Dabar būsi mano žentas, tik reiks prajodinėti drigantą. Yra trys drigantai, — išsirink vieną ir prajodinėk.

Jis mislija: „Ką dabar daryti?“ Ateina ta pana ir sako:

— Dabar tai blogai. Kai nueisi į tvartą, imk kur zdraoviau-sias. Nusikalk pirmiausia du kinžalu. Kai užsėsi, drigantas kelsis aukštyr, besk jam į sprandą tuo kinžalu.

Jis nuėjo į kūtę, pasiėmė didžiausią drigantą, prikapojo tą drigantą, kad jis net suslabo, nebegali palėkt. Rytojaus dieną senis nepavaldo kaklo, bet vis tiek dar sako:

— Žentas mano būsi, bet atspėk, katra duktė tavo pana. Aš jas pavirsiu varnom.

Ta jam pasakė, kad pirmą kartą ji atsistos prie krašto ir pakrapštys snapelį, antrą kartą ji bus vidury ir pakels sparnelį, o trečią kartą — pakrapštys galvelę.

Varnos skraido, skraido, o senis liepia jam spėt. Vieną kartą išpėjo, antrą kartą, išpėjo ir paskutinį kartą. Nebėra seniui ką daryti:

— Gerai, būsi mano žentas, bet dar tau reikia nusimaudyti šutintam piene.

Pasakė tai berniokas panai. Ta:

— Nebijok, aš padarysiu.

Ji nuėjo, užbūrė vonią. Senis mislija: „Kas čia velnias yra — viską duktė daro.“

Jie apsizenijo. Nueina į kambarį gult, o ta pana jam vis kalba:

— Bus blogai, bėkim.

Ji prispiovė seilių, ir palengva abudu išėjo.

Rytą ateina tarnai jų kelti:

— Taisykitės, eikit valgyt.

Seilės atsakė:

— Keliamės, taisomės.

O jie jau toli nubėgo. Ateina tarnai antrą kartą. Seilės atsako:

— Keliamės, taisomės, einam.

Senis eina pats žiūrėti. Žiūri, kad jų nebėra, ir išleidžia velnią vytis.

Velnias veja, veja. Pana išgirsta, kad juos atsiveja, ir sako:

— Aš pavirsiu rugiais, o tu vaikščiok, žiūrinėk.

Atlėkė velnias, klausia:

— Ko čia dairais, ar nematei panos su kavalierium?

Tas jam paaiškino:

— Kai rugius sėjo, mačiau, o dabar jau žydi.

Velnias grįžta atgal ir viską pasako seniui. Senis pyksta:

— Reikėjo paimt tą senį, katras vaikščiojo aplinkui rugius: rugiai būtų patys parėję.

Jie bėga toliau. Išgirsta, kad vėl atsiveja. Dabar pana ir sako:

— Aš pavirsiu bažnyčia, o tave paversiu kunigu; tu melskis.

Atlėkė velnias, įpuolė į tą bažnyčią, klausia kunigą, ar nematė čia panos su kavalierium. Kunigas atsakė:

— Kaip tą bažnyčią stačiau, tai mačiau, o dabar nieko nežinau.

„Niekas“, — mislija velnias sau ir grįžta namo. Apsako viską seniui. Tas dar labiau pyksta:

— Durni jūs: reikėjo kunigą paimt, o bažnyčia būtų pati parėjusi.

Paskui vejasi pats senis. Duktė išgirsta, kad atsiveja, nusiğsta, bet pamislija ir sako:

— Aš pavirsiu ežeru, o tave paversiu lydeka. Tu išlįsk iš vandens ir supliauškind uodegą, — tegul jis tave gauda.

Senis prieina ežerą, pradeda gaudyt lydeką. Gauda gauda, niekaip negali pagaut. Nutarė pasiverst jaučiu ir išgert tą ežerą. Gėrė gėrė, kol perplyšo.

O jie nuėjo sau į bernioko tėvo namus ir puikiausiai gyvena.

NETURTINGAS ŽMOGUS IR VELNIAS

Kitą kartą, seniai dideliai seniai, buvo lomoj didelis, bebaigias užakti ežeras. Netoli to ežero gyveno biednas žmogelis. Išėjo jis vieną kartą į paežerę, prisiplėšė karnų, atsisėdo ant žemės netoli ežero ir suka sau karnas švilpaudamas. Tik kur buvęs, kur nebuvęs — šmakšt! iš karklyno ir išlindo ponaitis: su lazdele rankoj, su skrybėle ant galvos.

— Laba diena! — priėjo prie žmogelio ponaitis. — Ką čia tokį dirbi?

— Dėkui, dėkui, — atsako žmogelis. — Kaip matai, aparas taisaus sukti. Misliju ežerą užraukti.

Ponaitis, o tatai buvo pats velnias, ne juokais nusigando ir puolė prašyti:

— Neraūk, neraūk! Susimildamas, neraūk! Tame va ežere visa mano giminė gyvena. Kur mes pasidėsime, kai pats ežerą užrauksi?

— Gerai, — sako žmogus. — Ką man už tai duosi, jeigu aš ežero nerauksiu?

— Kiek nori? — klausia velnias.

— Va, pripilk man tą skrybėlę pinigų, — sako žmogus ir, nusiėmęs nuo galvos šiaudinę skrybėlę, parodė velniui.

— Gerai, pripilsiu, — apsidžiaugė velnias ir tuojau pat nudulkėjo į ežerą pinigų atnešti.

Žmogus, belaukdamas velnio, greitai iškasė giloką duobę, įrėžė su peiliu skrybėlės dugną ir pastatė ją ant duobės. Ne kažin kiek trukus, atnešė velnias pusę maišo pinigų ir sukratė į skrybėlę. Sukratęs veizi — savo akimis nenori tikėti: pinigų tik ant skrybėlės dugno viename pakraštyje. Nieko nesakydamas, velnias vėl už maišo ir — į ežerą. Neužilgo vėl atneša apie pusę maišo, sukratė į skrybėlę, veizi — tiktai pusę dugno teužpylė; vėl už maišo ir vėl į ežerą. Atnešė tiktai ant maišo dugno, su visais pelenais sukrapštęs. Kai tuos sukratė į skrybėlę — buvo tik tik pilna.

Paveizėjo velnias į pinigus, į ežerą, ir sako žmogui:

— Žinai ką? Einam rungtynių, kuris kurį įveiksim, to bus pinigai.

— Gerai, einam, — sako žmogus.

— Einam įsibėgėti, — sako velnias. — Kuris greičiau per aną lauką perbėgsim, to bus pinigai.

— Eik tu, eik, nabagėli mano! — sako žmogus. — Tau nėra ko su manim ir lygintis: tu mano jauniausiojo brolio, kuris prieš tris dienas užgimė, nepriginsi.

— O kur yra tas tavo brolis?

— Antai, va, po krūmais guli.

Velnias tuojau stakt! ir prisistatė prie krūmų. Nieko nelaukdamas, ir sako:

— Brolau, einam įsibėgėti.

O iš po krūmų kad šoks nešokęs zuikis ir kudil! per lauką. Velnias šaukia:

— Brolau, palauk! Sustok! Susilyginsim! — bet taip ir nebeprišaukė zuikio. Tas kūrė ir nukūrė.

Vis tiek pinigų velniui dideliai gaila. Sugrįžęs prie žmogaus, sako:

— Einam ristynių. Kuris kurį parisime, to bus pinigai.

— Kaip tu mane įveiksi, kad tu mano bobutės neparisi, — sako žmogus.

— O kur yra ta tavo bobutė? — klausia velnias.

— Va, tenai po liepomis ilsisi.

Velnias tuojau pas bobutę ir sako:

— Bobut, susiimkim!

O po liepomis meška gulėjo.

Kai tik velnias priėjo artyn, kad griebt meška jį į glėbį, kad pradės spausti, velniui net kriauklai braška.

— Bobut, paleisk! Susimildama, paleisk! — ėmė prašytis.

Šiaip taip išsivadavęs, sugrįžta velnias pas žmogų ir sako:

— Ir tvirta ta tavo bobutė, vos gyvas palikau.

Bet pinigų dar vis nenori atsižadėti. Pamislijęs sako:

— Matai, antai prie ežero ganosi balta kumelė. Kuris iš mudviejų būsim tvirtesnis ir greičiau kumelę aplinkui ežerą apnešim, bus to ir pinigai.

— Gerai, — sako žmogus.

O velnias, nieko nebelaukdamas, tuojau prie kumelės, palindo po pilvu, užsivertė ant nugaros ir kadarail! kadarai! aplinkui ežerą. Kumelė spardosi, kojos kadaruoja, žemės nesiekia; vel-

nias, į kuprą susimetęs, velka, nepaleidžia. Apnešęs kumelę aplinkui ežerą, sugrižo velnias pas žmogų sušilęs, nuplukęs — vienoj plūdėj.

Žmogus pamažėliais nuėjo prie kumelės, užsisėdo raitas ir kaip matant aplėkė aplinkui ežerą. Sugrižęs sako:

— Matai, aš įsispraudęs tarp kojų kumelę apnešiau aplinkui ežerą. Greičiau apnešiau, negu kad tu.

Velnias, matydamas, kad ir čia prakišo, dar vis nenori nusileisti. Pamislįjęs sako:

— Einam įsišaukti. Kurio balsas bus didesnis, to bus ir pinigai.

Ir kad suriks nesurikęs, net medžiai prie žemės prilinko.

— O kai aš šauksiu, — sako žmogus, — pačiam reikės akis užsirišti, kad nuo mano balso akys neišsprogtų.

Velnias tuojau pat užsirišo akis, atsisėdo ir laukia.

Ten paežerėj mėtėsi kūlė, kurią kažkas buvo atsinešęs mieliams įkalti, arklius ganykloje perkilnojęnt. Ji kaip tik ir pasitaikė žmogui po ranka. Kad duos žmogus su ta kūle velniui į kaktą, kad tas ne savo balsu suriko:

— Nebešauk! Susimildamas, nebešauk! Dar visam amžiui galiu ubagas palikti, jeigu man akys iš kaktos išsprogs.

Kai velnias atsirišo akis ir pamatė savo pinigus, vėl nenorėjo žmogui užsileisti. Dėl to pamislįjęs sako:

— Žinai ką? Eikim per tvorą pasibadyti. Kuris kurį priveiksim, to bus pinigai.

— Gerai, — sako žmogus. Einam!

Bematant velnias atnešė keturpirštės šakes ir iešmą. Iešmą padavė žmogui, o sau pasiėmė šakes mislydamas: „Kada aš dursiu, tai bus keturios kiaurymės, o kai man durs — bus tik viena. Taip aš žmogų greičiau ir priveiksiu.“

Nuėjo abudu prie virbuotinės tvoros. Atsistojo vienas vienoje, kitas kitoje pusėje ir pradėjo per tvorą badytis. Kai velnias duria, keturpirštės šakės taip ir užkliūva į virbus, o kai žmogus duria, tai ir kliūva vis velniui: šmakšt! su iešmu per tvorą — velniui jau ir kiaurymė, šmakšt! kitą kartą — kita kiaurymė.

Pribadė žmogus velnią tiek, kad nebeliko sveikos vietos nė pirštui padėti. Velnias, matydamas, kad ir čia žmogaus viršus, sako:

— Užteks! Nebesibadykim! Tavo viršus...

Kai tik velnias pamatė savo pinigus, taip ir sugilo širdis, jog reiks žmogui atiduoti. Pakrapštė galvą, pamislijo ir sako:

— Aš atnešiu priekalą. Kuris aukščiau išmesime, to ir bus pinigai.

— Gerai, — sako žmogus. — Atnešk.

Neužilgo velnias atnešė didžiausią priekalą. Kiek pailsėjęs, pagriebė viena ranka priekalą, įlingavo ir kad svies — priekalas bimbdamas į padanges nulėkė. Tik po geros valandos nukrito. Krisdamas susmego į žemę ligi pusės.

Išsigando ne juokais žmogelis. Stovi prie priekalo ir veizi į dangų. O velnias klausia:

— Dėl ko nemeti? Mesk!

— Tuo jau. Palauk tiktai truputėlį. Kai tas antai, va, bal-tasis debesėlis praeis, tai ir mesiu.

— Dėl ko tas debesėlis turi praeiti? — klausia velnias.

— Kai debesėlis praeis, — sako žmogus, — atsidarys dangus. O danguje gyvena mano brolis. Jis yra geras kalvis. Labai jau apsidžiaugs, kai jam priekalą atsviesiu, — bus iš ko pasagų prikalti.

— O kad tu nesulauktum! — suriko velnias. — Imkis, kad nori, pinigus, o priekalo aš tau neduosiu.

Kad griebis negriebęs priekalą, bematant iš žemės ištraukė. Žmogus nė matyt nebematė, kaip velnias nuūžė su visu priekalu. Veizi — tik vandens stulpas ežero vidury ligi pat debesų iškilo.

Parėjo žmogus namo, atsinešė maišą ir parsinešiojo pinigus po truputį — visų iš karto negalėjo pakelti. Nuo to laiko jis gyveno dideliai bagotai — nebereikėjo eiti karnų plėšti ir vyžų pinti.

ŽMOGUS IR VELNIAS

Gyveno labai biednas žmogus, ir jam jau nebuvo jokios išeities, tik pasikart. Jis eina keliu medin ir susitinka velnią. Velnias jį klausia:

— Kur tu eini, žmogeli?

— Einu medin kartis!

Velnias sako:

— Jei išlaikysi tris paras be miego, tai aš tau duosiu maišą aukso!

Atsisėdo jie — vienas ant vieno kelmo, kitas ant kito — ir sėdi. Velnias klausia žmogų:

— Ar miegi?

Sako:

— Ne, nemiegu! Galvoju.

— Ką tu galvoji?

— Ar pušelių daugiau kreivų, ar tiesių!

Velnias apibėgo, apibėgo ir ten, ir ten, sako:

— Tiesa, kreivų daugiau!

Žmogus išsimiegojo. Sėdės kitą naktį. Sėdi sėdi ir vėl velnias klausia žmogų:

— Žmogau, — sako, — ar miegi?

— Ne, nemiegu. Galvoju.

— Tai ką tu galvoji?

— Aš galvoju, kad pasaulyje daugiau vandens, negu žemės.

Velnias apskrido, apskrido, sako:

— Tiesa!

Sėdės dar kitą naktį. Velnias vėl klausia žmogų:

— Ar tu miegi?

— Ne, nemiegu, tik galvoju.

— Tai ką tu galvoji?

— Aš galvoju, jog ant šito kelmo vidurys pasaulio.

Velnias apskrido, apskrido, sako:

— Tiesa!

Velnias žmogui atnešė maišą aukso. Parsinešė žmogus auksą namo ir jau nei skaito, nei nieko, ale mieruos kraitele. Tačiau kraitelės neturi, tai nuėjo, pasiskolino pas susiedus. Susiedas, kai skolino, tai ištrynė degutu, — pažiūrės, ką mieruos kraitele: ba žino, kad žmogus nieko neturi.

Žmogus, kai mieravo kraitele auksą, penki rubliai ir liko. Susiedas jį klausia:

— Kur tu ėmei aukso?

O tas žmogus, kaip biednas, tai visą teisybę papasakojo, iš kur gavo.

Tada ir susiedas sugalvojo eiti pasikarti. Eina mišku ir sutinka tą patį velnią. Velnias sako:

— Žmogeli, kur eini?

— Biednas, neturiu iš ko gyventi, einu pasikarti.

Velnias ir tam sako:

— Jei išlaikysi tris paras be miego, tai duosiu maišą aukso.

Atsisėdo velnias ant vieno kelmo, žmogus ant kito. Velnias klausia žmogų:

— Ar miegi?

Žmogus sako:

— Snaudžiu!

Kai pasakė „snaudžiu“, tai velnias ėmė ir nusuko galvą.

287

SENIŠ IR VELNIAS

Pasėjo diedas pamiškėj pupas. Atėjo velnias pas diedą ir sako:

— Diedai, diedai, ką tu čia sėji?

Diedas atsakė velniui:

— Sėju pupas.

— Kaip mes pasidalinsime šitomis pupomis? — klausia velnias.

Diedas sako:

— Tau kambliai, o man bus viršai.

Kai pupos prispėjo, diedas viršus nusipiovė ir nusivežė, o velniui paliko kamblius. Atėjo velnias, nusirinko kamblius ir nieko neprikūlė.

Kitą metą diedas atvažiavo ropių sėti. Ir vėl atėjo velnias. Atėjo ir sako diedui:

— Dabar bus tau kambliai, o man viršai.

— Gerai, — atsakė velniui diedas.

Rudenį velnias nusipiovė viršus, o diedas išsikasė ropes ir nusivežė namo. Ir vėl velniui nieko neliko.

Ateina treči metai. Diedas atvažiuoja žirnių sėti. Ateina velnias ir klausia:

— Diedai, ką tu čia sėji?

Diedas atsakė velniui:

— Žirnius sėju.

— O kaip mes pasidalinsim? — klausia velnias.

Diedas ir sako:

— Kai bus ledas, tada pasidalinsime. Aš vėtysiu, o tu, velne, gaudysi.

Atėjo žiema, iškūlė diedas žirnius. Atėjo velnias dalintis. Diedas vėto žirnius ant ledo, o velnias gaudė gaudė — nieko negali sugauti.

Nuilso velnias ir metė gaudyti. Tik miškas suūžė, kai velnias pabėgo nuo diedo. O diedas nušlavė žirnius nuo ledo ir parsivežė namo.

Taip diedas velnią apgavo.

288

MEŠKININKAS IR VELNIAS

Buvo diedas su boba. Vakare jiedu išėjo gyvulių šerti. Temstant įeina boba pirkion, o čia smarvė didžiausia. Žiūri — žarijos iškrapštytos. Negali diedas su boba, pasigėrė, galvas skauda. Žiūrės, kas čia yra!

Kitą vakarą jau nėjo ir karvių šerti. Ir vėl, tik sutemo, žiūri boba — pro duris kažkas lenda. Mažutis, mažulutis, kaip kamuolys. Eina ir skrybėlę neša, pilną kažko, kaip tik pakelti. Priėjo prie pečkelės ir žarijas krapšto. Tik išsitraukė iš skrybėlės vieną varlę — čirrr! kitą — čirrr! ir kepa varles. Diedas su boba vėl pasigėrė, guli galvom gatavi.

Ant rytojaus ateina meškininkas su meška ir prašo, kad priimtų nakvoti. Diedas su boba ir sako:

— Nakvok sau, bet pas mus negerai. Priprato kažkas pas mus varles kept.

— Na, — sako meškininkas, — tik leiskit. Aš nebijau.

— Na tai, — sako, — nakvok.

Pats meškininkas atsigulė ant puspečio, mešką pririšo papečkėj. Jis guli ant puspečio, o meška sėdi papečky. Jo ir miegas neima, laukia, kas čia bus. Tik durys virst! — ir įeina kažkas. Skrybėlę tik neša. Priėjo prie priepečkio ir vėl varles pradeda kepti. Tik čirrr! Meškininkas nukorė galvą ir sako:

— Ei, Mariska, pasistenk!

Kai šoks Mariska, kai pamins velnią, kai ims mynioti, velnias net stena. Tada meškininkas žiūrėjęs žiūrėjęs ir sako:

— Ei, Mariska, paleisk!

Mariska ir paleido, o tas, net varles papylęs, išdūmė.

Praleidęs porą dienų, velnias vėl sugrįžo. Įkišo galvą pro duris ir klausia:

— Yra ta kačiutė, kur su manim mynėsi?

O jau diedas sėdėdamas:

— Yra, yra, ir jau su kačiukais.

Kad šoks velnias, kad duos duris ir išdūmė.

MIRTIS IR DAKTARAS

Kitą kartą, dideliai seniai, gyveno toks žmogelis. Jis buvo toks biednas, kad ir valgyti ne visuomet turėjo. O tų vaikų — visas pulkas: kasmet vis po vaiką gimsta. Vieną kartą ėmė ir užgimė dar vienas sūnus. Žmogelis ir vieną, ir kitą susiedą į kūmus prašo, — niekas neina. Eina nusiminęs žmogelis namo ir mislija: „Kad bent ką sutikčiau, paprašyčiau, kad į kūmus eitų.“ Veizi — priešais smertis beateinanti. Ėmė ir paprašė žmogelis smertį į kūmas.

— Kūma, tai kūma. Bet kokią dovaną aš duosiu, kad aš pati nieko neturiu? — sako smertis.

— Jokios dovanos nereikia, — sako žmogus. — Ir taip jau gerai, kad kūma pabūsi...

— Gerai, — sako smertis. — Kai vaikas užaugs, galės būti daktaras. Jis galės mane matyti. Jeigu aš stovėsiu prie ligonio galvos, tai to ligonio tegul jau negydys, — vis vien mirs; jeigu stovėsiu prie kojūgalio, — ligonis pagis. Tegul bus tokia mano dovana.

Parėjo žmogelis su smertimi namo, pakėlė ant rytojaus krikštynas, dar kartą padėkojo smerčiai ir persiskyrė.

Kai sūnus užaugo, kaip smertis buvo sakiusi, pasidarė daktaru. Buvo laikomas stebuklingu daktaru, nes, kai pasakydavo, kad ligonis mirs, tai ir mirdavo, kai — išgis, tai ir išgydavo.

Vieną kartą susirgo dideliai bagoto pono duktė. Visi daktarai atsisakė gydyti, nežinojo nei ligos, nei vaistų. Ėmė ir prisiklausė per žmones ponas stebuklingą daktarą. Atsiuntė karietą ir gyva širdžia meldė atvažiuoti dukters pagydyti. Žadėjo ir visus turtus, ir dukterį atiduoti.

Buvo jau vakaras, kai daktaras privažiavo pono dvarą. Tuoju pat jį nuvedė pas ligonę. Veizi daktaras — kūma prie galvos stovi. Ir sako:

— Negaliu pagydyti.

O ponas puolė daktarui rankas bučiuoti, prašyti, nes tik tai tą vieną dukterį teturėjo.

Pagailo daktarui pono, o ypač tos jaunos ir gražios mergaitės: ji buvo dideliai puiki, kaip aniolėlis.

Ėmė ir sumislijo daktaras savo kūmą apgauti. Tuoju pat prisakė padirbdinti lovą ant vienos kojos. Lovą beregint padirbo. Tada paguldė mergaitę į lovą — lig tik tai kūma su dalgiu atsistoja prie galvos, daktaras — brūkšt! ir atsuka lovos kojūgalį. Smertis vėl bėga prie galvos, daktaras — vėl atsuka lovos kojūgalį. Ant galo jis savo kūmą taip privargino ir įpykino, kad ta nusispiovė ir visai išėjo pro duris.

Pono duktė tuoju pat pagijo. Ponas, kaip buvo prižadėjęs, taip ir padarė: daktarui atidavė visus savo turtus ir apvedino su juo savo dukterį.

Nuo to česo smertis savo daktarui daugiau nebepasirodė.

Kitą sykį gyveno ūkininkas. Jis turėjo sūnų. Užaugęs sūnus parvedė marčią.

Kartą sūnus kažkur išvažiavo, o marti paliko namie. Buvo šeštadienio vakaras. Kuomet sutemo, pas marčią atėjo moteriškės su varpstėmis ir sako:

— Ar bus darbo?

Marti pagalvojo, kad paprastos moterys, ir sutiko duoti darbo. O moteriškių laumių būta. Atnešė marti moteriškėms po pundelį linų, tos bematant suverpė ir sako:

— Atnešk daugiau.

Marti atnešė visus linus. Linai tuojau buvo suverpti. Suverpusios laumės tarė:

— Duok daugiau darbo!

Marti atnešė pakulas. Beregint ir šios buvo suverptos.

Marti nusigando ir sako:

— Moterėlės, gana verpus, eikit namo.

Laumės tarė:

— Mes neisim, iki viską tau suverpsim.

Marti atnešė paskutiniąsias pakulas, o pati, nubėgusi pas kaimynę, pasisakė, kokios viešnios pas ją atsilankė. Kaimynė sako:

— Pareik namo, užsidek grabnyčią, paduok kokių nors pašukų ir sakyk:

— Rytų šalyje kažkas rėkia, net laukai skamba.

Parėjusi namo, marti padavė po kuodelį pašukų ir užsidegė grabnyčią. Laumės grabnyčios šviesa buvo nepatenkintos ir tarė:

— Užgesink grabnyčią, mums ir su tuo žiburiu šviesu.

O marti sako:

— Bet ką aš girdėjau.

Laumės klausia:

— Ką gi girdėjai?

Marti tarė:

— Rytų šalyje girdėtis vaikų riksmas.

Laumės šoko laukan pasiklausti, kas ten rėkia. O marti tuo tarpu užsidarė duris. Laumės, nieko negirdėdamos, puolė atgal į trobą, bet durys buvo užrakintos. Laumės tarė:

— Na, tavo laimė, kad tokia išmintinga esi. Kad ne, tai mes būtumėm ir plaukus tavo suverpusios!

Taip pasakė laumės ir dingo tamsoje.

TURTUOLIS IR VARGŠAS

Buvo du broliai: vienas labai bagotas, o kitas biednas. Tas pavargėlis turėjo stubelę netoli bagočiaus. Niekas neturėdamas, vargšas su vaikais vis lįsdavo pas tą bagočių, o bagočius jo labai nekenė.

Vieną sykį vargšas eidamas rado ant tako gulintį negyvą šunį. Jis sau vienas pagalvojo, kad reikia tą šunį nunešti nuo tako. Kai tik šunį pakėlė, žiūri, kad tas šuo pilnas pinigų. Parnešė šunį į namus ir išpylė pinigus. Po kiek laiko žiūri, kad šuo vėl pilnas pinigų, — vėl iškrėtė. Taip tolyn tų pinigų buvo vis daugiau.

Kada jis pinigų prikrėtė didelę krūvą, tuomet sako savo sūnui:

— Eik pas dėdę, paprašyk puskartės.

Vaikas nuėjęs paprašė puskartės. Bagočius mislija: „Nu, ką jis dabar mieruos? Jau kiba gavo kur rugių duonai.“

Parnešė vaikas puskartę, vargšas sumieravo pinigus, kiek jų ten turėjo, užkišo porą raudonųjų už lanko ir liepė vaikui puskartę nunešti, atiduoti ir padėkoti dėdei. Ilgai nelaukus, vaikas nunešė, padėjo už puskartę. Po kiek laiko bagočius, paėmęs puskartę, pamatė už lanko užkištą aukso pinigą. Jam buvo labai dideli dyvai, iš kur vargšas gavo tokį pinigą. Susigalvojęs eina pas vargšą brolių pasiteirauti, kur jis pinigų gavo. Nuėjęs pas jį, klausia:

Kur tu gavai tokį pinigą?

O vargšas jam atsakė:

— Aš, brolau, ne tai kad tą turėjau, ale aš jų turiu kelias puskartes.

Ir parodė jam. Bagočius, pamatęs, kad vargšas turi tiek daug pinigų, už galvos nusistvėrė ir klausia:

— Kur tu jų tiek gavai?

O vargšas jam sako:

— Aš radau ant tako tokį šunį pilną pinigų, ir dabar dar krečiu...

Tuos žodžius išgirdęs, bagočius labai nusigando. Parėjęs namo, iš godulystės negali tverti, nežino, kaip jam iš vargšo tą šunį atimti.

Po kiek laiko jis papiovė juodą savo jautį, nuėmė skūrą su ragais ir su kojomis, vakare įlindo į tą skūrą, atėjo po vargšo langu ir sako:

— Atiduok man šunį.

Šitas klausia:

— O kas tu per vienas, kad to šunies nori?

Šis atsakė:

— Aš velnias, atiduok jį man.

Bet vargšas tą vakarą šunies dar nedavė. Antram vakarui atėjus, bagočius savo ragais vėl po langu brūžina, baudžia atiduoti. Bet ir šį vakarą vargšas nedavė. Trečią dieną vargšas tą šunį tankiai krėtė, o kai atėjo vakaras, „velnias“ jau vėl po langu: ragais tuojaus langą išdūrė. Vargšas žmogelis persigando ir išmetė šunį. Bagočius, šunį pasiėmęs, nuėjo namo, bet jis pinigų daugiau nedavė. Parėjęs namo, bagočius norėjo jaučio skūrą nusivilkti, bet jau negalėjo, nes ji buvo priaugusi jam prie odos. Jis turėjo vaikščioti kaip velnias. O vargšas brolis už pinigus prisipirko laukų ir gražiai gyveno.

292

UŽKEIKTI PINIGAI

Vienas žmogus ištarnavo dvidešimt penkis metus kariuomenėj ir eina namo. Jis pavargo, sutemo vakaras, ir užėjo pas vieną ūkininką. Pasitaikė subatos vakaras. To ūkininko šeima eina pirtin ir sako:

— Eik, kad nori, ir tu išsimazgoti kartu.

Jis sako:

— Jūs greitai išsimazgosite. Aš seniai nesu buvęs pirtyje. Jūs eikit, tada aš nueisiu po visam.

Tas ūkininkas sako:

— Vienas negali eit, nes mūsų pirty gaūdina.

O tas sako:

— Aš per dvidešimt penkis metus esu dangų ir pragarą išvaikščiojęs, o dabar tokioj pirtelėj bijosiu.

Ūkininkas sako:

— Jeigu nebijai, gali vienas eit.

Nuėjo vyrai, nuėjo moterys, visi išsimazgojo. Tada eina jis. Nuėjo, įeina, žiūri — ant pālų toks senėliukas sėdi. Jis pradėjo seneliuką kalbint, kaip tik mokėdamas: rusiškai, lietuviškai ir latviškai. O tas sėdi, nieko nesako. Tada jis paėmęs seneliuką nuvilko, išmazgojo, išvanojo ir vėl apvilko. Paskui jis sako seneliui:

— Dabar gali eit namo. Aš jau vienas mazgosiuos. Ką tu čia su manim vargsi.

Tada tas senelis jam sako:

— Už tai, kad tu be jokio prašymo mane išmazgojai, tai čia po pālais yra katiliukas pinigų. Tu gali juos pasiimti. Aš, — sako, — buvau juos gyvas užkavojęs, tai man reikėjo saugoti, pakol mane kas be prašymo išmazgos.

Tas kareivis galvojo:

— Ką tu čia šposus kreti.

Jis neėmė mintin, kad kas yra. Išsiprausė, išsišildė ir apsvilko eit namo. Bet pagalvojo:

— Kad jis sakė, dėl visa ko reikia pažiūrėt.

Pakapstė, ir pasipylė pinigai. Jis paėmęs prisipylė jų savo kišenę. Pareina namo, o tas ūkininkas ir sako:

— Laukėm laukėm, jau norėjom eit ieškot. Sakėm — vis tiek jau gyvo nėra.

Tas kareivis sako:

— Matai, koki jūs kvaili. Kiek jūs' pirtyje pinigų, o jūs bijot. Visų, — sako, — nesurankiojau, kad norit, eikit, ir jūs pasirinkiosit.

Ūkininkas nuėjo, ir tas pasirinko pinigų. Tada tą kareivį gerai pamylėjo ir liepė bernui pakinkyti arklį, parvežti iki namų.

Senų senovėj buvo labai senas kareivis. Jis nieko nebijojo ir buvo labai geras. Atitarnavo kariuomenėje dvylika metų, ir paleido jį namo. Bet jis neturėjo nei tėvo, nei motinos, nei

seserų. Paleistas jis ėjo ėjo, žiūri — sėdi pakelėj senas senelis. Senelis ir klausia kareivį:

— Kareivi, gal tu nors ką turi užvalgyt?

Kareivis nieko neturėjo, tik du kąsnelius duonos. Paėmė jis ir atidavė vieną kąsnelį seniukui. Seniukas sako:

— Kuo aš dabar tau atsilyginsiu?

Išsiėmė jis liulką ir sako:

— Imk šitą liulką. Kada norėsi, galėsi rūkyt ir kitiems duot, ir niekas jos neišrūkys.

Kareivis nenorėjo dar imt, bet paskui paėmęs įsidėjo kišenėn ir eina. Eina eina ir vėl randa tokį patį senelį. Seniukas klausia kareivį:

— Kareivi, gal turi ko valgyt? Aš labai pavargęs.

Kareivis pagalvojo, išsiėmė paskutinį kąsnelį duonos ir atidavė seneliui. Senelis pagalvojo, ką čia duoti kareiviui. Išsiėmė jis tarbelę ir duoda kareiviui.

— Imk, — sako, — tau kelionėj pravers: ką susitiksi, atidarysi šitą tarbelę, mostersi ranka ir pasakysi: „Į tarbelę“. Tai ir lįs be jokių šposų.

Kareivis nenorėjo imti, bet paskui paėmė, padėkojo ir eina. Eina eina ir randa trečią senelį sėdint. Senelis prašo kareivio:

— Gal kareivis turėtum ko užvalgyti?

Kareivis pačiupinėjo kišenės ir rado kriaukšlelę duonos. Atidavė seneliui tą kriaukšlelę ir eina, bet senelis sako:

— Grižk, še tau kortas. Su kuo eisi kortuot, tą apkortuosi.

Kareivis padėkojo ir nuėjo. Ėjo ėjo, labai pavargo, žiūri — labai didelis namas. Nėra nė vieno lango, nė durų, apgriautos sienos. Kareivis ir galvoja sau:

— Gūdu užeit čia vienam.

Žiūri — šalia to namo stovi apirus nedidelė pirkutė. Kareivis užėjo ton pirkelėn ir prašos nakvynėn. Bet ten gyveno labai biednas žmogus ir turėjo daug vaikų. Ir sako kareiviui žmogus:

— Priimtume su mielu noru, bet kad nėra kur gult.

— Kas anam dideliam name gyvena? — klausia kareivis. — Eisiu tenai. Gal priims pernakvoti.

Bet žmogelis sako:

— Prašyčiau geriau pas mus pergulėt, o ten neit, nes kas ten užaina, tai niekas neišeina. Ten po dvyliktos valandos labai rodosi.

Kareivis buvo labai drąsus, pagalvojo sau ir išėjo. Nuėjo ten — nieko nėra, tik didelis stalas. Atsigulė jis ant to stalo pavargęs, alkanas ir guli.

Atėjo dvylikta valanda, ėmė švilpt, grūstis, daužytis. Žiūri, — kad priėjo pilnas namas velnių. Kareivis atsikėlė ir kviečia velnius prie stalo. Velniai suėjo prie stalo, prinešė aukso ir kviečia kareivį kortom lošti. Išsiėmė kareivis kortas, įsidėjo liulką dantysna, rūko ir kortuoja su velniais. Velniams labai nesiveda — pralošia ir pralošia kareiviui. Labai įširdo velniai ir prašo kareivio parūkyt. Lups lups vienas tą liulką, lups lups kitas, lups lups trečias, lupo visi iš eilės, net jų nasrai pajuodo, ir vis neišrūko. Velniai labai įširdo ir ėmė dar smarkiau kortuoti. Kuo jie smarkiau kortuoja, tuo jiems labiau nesiveda. Velniai, pralošę visą auksą ir iširdę, nori kareivį užmušti. Kareivis žiūri, kad jau nieko nebus, išsiėmė tarbelę, mostelėjo ranka ir sako:

— Visi velniai į tarbelę!

Velniai kai ėmė lįsti vienas pro kitą. Lekia, kad net vėjas švilpia. Sulindo velniai į tarbelę, kareivis užrišo, nunešė pas kalvį ir klausia:

— Kalvi, ar turi tu kūjį? Tai man paplosi, va, šitą tarbelę.

Kalvis sako:

— Kodėl ne, galiu!

Kareivis padėjo tarbelę ant priekalo, ir kalvis ėmė kalt. Kai tik ėmė kalt, kai ims velniai rékt, prašytis meiliausiais žodžiais, kad tik paleistų. Kareivis sutiko velnius paleist, nes jie prižadėjo jam labai daug aukso. Ir kalviui velniai atlygino, kad tik jų nemuštų. Atsilygino kareiviui ir kalviui auksu ir nuėjo namo — katras be rankos, katras be kojos, katras be grobų, katras nugara nulaužta.

O kareivis, gavęs aukso, su kalviu laimingai gyveno.

TRYS BROLIAI

Buvo trys broliai: vienas kvailutis, du — protingi. Tėvas padalijo jiems turtą: protingiems broliams atidavė namus, o kvailučiui teko jautis. Kvailutis sumanė jautį parduoti. Vedė jis jautį į jomarką, ir teko jam eiti per girią. Beeidamas išgirdo beržą vėjo pučiamą: „Gy-yrgžt! gy-yrgžt!“ Kvailutis manė, kad beržas nori jautį pirkti. Jis sako:

— O ką, nori iš manęs pirkti jautį? Gerai, bet kada pinigų atiduosi?

Beržas vėl: „Gy-yrgžt! gy-yrgžt!“

Kvailutis pririšo jautį prie beržo ir parėjo namo. Broliai klausia jį:

— Kur padėjai jautį?

— Pardaviau.

— O kam?

— Miške, beržui.

— Pinigų gavai?

— Ne, sakė, ryt.

Nueina kvailutis ryt dieną pas beržą, randa jautį sudraskytą — likę nagai ir ragai. Sako jis beržui:

— Atiduok pinigų už jautį.

Beržas vėl: „Gy-yrgžt! gy-yrgžt!“ Kvailučiui vėl nusidavė, kad: „Ryt! ryt!“

Kvailutis labai perpyko ant beržo. Jis sako:

— Aš tau ryt atsinešiu kirvį.

Parėjo namo. Broliai klausia:

— O ką, gavai pinigų?

— Ne, sakė, ryt.

Broliai nusišypsojo, ir tiek.

Kvailutis ryt dieną atsinešė kirvį. Nuėjęs pas beržą, jį nukirto. Paskiau žiūri, kad iš po beržo pabiro pinigai. Kvailutis

prisidėjo pilnas kišenes pinigų ir parėjo namo. Atsisėdo ir žarsto išsiėmęs pinigus. Broliai sako:

— Gavai pinigų?

— Gavau.

— Ir tiek daug?

Kvailutis sako:

— Nueikit ir jūs, dar rasit.

Nuėjo broliai, prisidėjo pinigų ir parėjo namo.

Taip broliai iš kvailučio prasigyveno.

295

KVAILYS IR SENIS

Buvo trys broliai: du gudrūs, o vienas kvailas. Jie visi trys išėjo iš namų laimės paieškoti. Prieina kryžkeles. Kvailys sako:

— Žinot ką? Jūs kur norit, ten eikit, o aš eisiu vienas.

Jis ir eina. Prieina mišką. Priėjęs mišką, randa akėčvirbalį. Jis sušaukia savo brolius:

— Ei, broliai, eikit šen! Ką čia radau!

Tiedu broliai ateina pas jį.

— Tai kame tu čia ką radai?

— O štai, — sako, — broliai, akėčvirbalis! Tai bus geras daiktas briedžiui kepti!

— Ot, — sako broliai, — kvailys! Nei briedžio, nei nieko, o jis, akėčvirbalį radęs, džiaugiasi!

Nusispiovė jie, pametė kvailį ir nuėjo sau. O kvailys eina savu keliu. Paėjęs toliau, rado sausą gluosnį ir šaukia:

— Ei, broliai! Ką aš radau! Eikit čia!

Tie nei eit, nei neit, bet sugrįžo pas kvailį.

— Kvaily, ką tu čia radai?

— O štai gluosnis, bus briedžiui kepti!

— Ot, — sako, — nei briedžio, nei nieko, o jis džiaugiasi sausu gluosniu!

Nusispiovė broliai ir eina sau, o kvailys sau.

Kvailys eina eina, randa briedį ir šaukia švilpia. Broliai ir eit, ir neit: ko jis taip švilpia šaukia? Jie sako:

— Eime pažiūrėt, — gal tas kvailys ir ką gera rado?
Ateina pas kvailį.

— O štai, — sako kvailys, — ir briedis!

Jie visi trys supuolė ir pasmaugė tą briedį. Reikia kept, bet nė vienas ugnies neturi.

Dabar žiūri — netoli už krūmų ugnį kūrena. Vienas iš gudriųjų eina ugnies, nueina — senis kūrena. Nuėjęs sako:

— Tėvuli, paskolink man ugnies!

Tas senis sako jam:

— Pasakyk man negirdėtą neregėtą pasaką, tai aš tau duosiu ugnies. O jei nepasakysi, tai diržą iš nugaros rėšiu.

Jis šį tą sakinėjo sakinėjo, ir niekas neišeina. Ima ir išrėžia jam diržą iš nugaros.

Eina antras iš gudriųjų brolių. Nuėjo. Ir tam taip pat pasakė:

— Pasakyk man negirdėtą neregėtą pasaką, tai duosiu ugnies!

Tas bando ir šiaip, ir taip — nemoka. Ir išrėžė jam diržą iš nugaros.

Eina trečias — kvailys. Gudrieji ir juokiasi, sako:

— Mes, protingi, negavom ugnies, o tu, kvailys, gausi!

Bet kvailys eina. Nuėjo pas senį, sako:

— Tėvuli, paskolink man ugnies!

— Pasakyk man negirdėtą neregėtą pasaką, tai duosiu, o jei nepasakysi, — tai du diržu iš nugaros rėšiu!

— Gerai, — sako kvailys, — pasakysiu, bet jei tu nepasakysi „meluoji“. O jei pasakysi „meluoji“, tai tau du diržu išrėžiu iš nugaros!

— Gerai, — sutinka senis.

— Einu, — pasakoja kvailys, — aš per mišką, klausau, kad švilpia ūžia, medžiai linksta! Atsigrižtu atgal, nugi — penki vilkai vieną bitę atsiveja. Aš tuos visus vilkus nugainiojau ir bitę pasiėmiau su savim. Ta bitė prinešė man devynis kibirus medaus. Nešiosi aš tą medų su kibirais. Priėjau upelį. Einu per lieptą ir įlūžau. Medus įkrito į upelį ir pasileido. Man tą saldų vandenėlį gaila palikt, aš gert. Gėriau gėriau, net man pilvas trūko. Ale aš eit, einu, pasikeliu pilvą ir einu.

Paėjęs žiūriu, kad ant mano galvos nėra kaukolės: čiupt! sau už galvos ir net pirštai sulindo. Bet kaukolę pasiėmiau ir einu toliau. O man dar buvo pasilikę penki pilni kibirai medaus. Įlipau į dangų su tuo medum ir sumainiau jį su ponu dievu į penkis maišus pelų. Paskiau žiūriu, kad medis, kuriuo įlipau į dangų, toliau paėjęs. Nu, ką dabar daryti! Aš iš tų pelų virvę vyt. Vijau vijau ir nusivijau. Leidžiuosi žemėn, pritrūko man tos virvės, aš nukritau ir pataikiau ten, kur naktigoniai ganė arklius, susikūrę ugnį. Kai aš puoliau palei ugnį, užsprogo ugnies sprogulė ir išdegė užpakalį skylė. Einu, jau nieko nepešęs.

Tas senis vis klausia:

— Tai ką gi tu, — sako, — matei danguje?

— Ok, mačiau, kad mano tėvas ant tavo tėvo oran joja.

Tam seniui, žinoma, nepatiko, kad ant jo tėvo oran jojo. Jis sako:

— Meluoji!

Kaip „meluoji“, kvailys tam seniui išrėžė du rėžiu iš nugaros, pasiėmė ugnies, atsinešė pas briedį, iškepė jį ir suvalgė.

296

KVAILYS, PIRKLYS IR PROTINGIEJI BROLIAI

Vienas tėvas mirdamas paliko didelį ūkį trims sūnums, ir jie visi gyveno. Iš jų du vyresnieji broliai buvo protingi, o jauniausiąjį laikė kvailu ir jo labai nekentė. Taip kartą tie protingieji broliai susitarė kvailį prigirdyti. Įkišo jį į maišą ir rogutėm nuvežė pas upę. Upė buvo užšalusi, o broliai pamiršo kirvį. Ką darysi be kirvio: nėra kuo aketę prakirst. Tai jie išvertė kvailį su visu maišu pas upę, o patys nuėjo atsinešt kirvio. Kai broliai nuėjo, kvailys, maiše tupėdamas, ėmė dainuoti:

— Nemoku nei rašyt, nei skaityt, žada mane karalium statyt.

Tuo tarpu pro šalį važiuo su moliniais puodais kupčius žydelis. Išgirdęs tokią dainą iš gulinčio maišo, pribėgo pažiūrėti, kas jame yra. Atrišo, gi žiūri — žmogus maiše, ir klausia:

— Ką tu čia veiki maiše?

— Ogi pakliuvau, brolyti. Nemoku nei rašyt, nei skaityt, o susitarė žmonės ir jau mane tuoj karalium statys, — sako kvailys.

— Ui, — sušuko nudžiugęs pirklys, — aš moku ir rašyt, ir skaityt. Tai tegul mane karalium pastatys.

— Gerai, — sako kvailys. — Jeigu nori būt karalium, tai lįsk į maišą ir būk tylėdamas, kol tave karalium pastatys.

Pirklys įlindo į maišą, kvailys užrišo gerai, sėdo į jo ratus ir parvažiavo su puodais namo. Broliai, atsinešė kirvius, prakirto aketę, įkišo maišą su pirkliu ir pareina sau patenkinti namo. Ogi žiūri, kad namie jau ir kvailys beesąs. Ir dar su gražiu arkliu ir pilnais ratais molinių gražių puodų.

— Tai kaip tu parėjai namo? — klausia nustebę broliai.

— Ogi, broleliai, kad jūs žinotumėt, kas tos upės dugne dedasi. Ogi žiūriu — puikiausias miestas. Aš patekau tiesiai į turgų. Ir ko ten nėra: visokių visokiausių brangenybių. Ir viską už dyką parduoda. Taigi, matot, ir aš kokį arkliuką nusipirkau, puodų prisipirkau ir pro kitą pusę stačiai į namus išvažiavau. Jei jūs, brolyčiai, mane ten dar kartą nuvežtumėt, tai aš ne tiek dar gėrybių parsivežčiau.

— Kas tave, durniau, beleis! — suriko broliai. — Dabar mes eisim.

Ir skubiai susirado maišus, įlindo abu, liepė kvailiui užrišt ir vežti į tą pačią aketę. Kvailys taip ir padarė: nuvežė ir įmetė į aketę. Kvailys parėjo namo ir sau laimingai gyvena, o broliai, tur būt, ir dabar dar negrįžo iš upės dugno.

ŽVIRBLIS

Gyveno žmogus, pavardė — Žvirblis. Jis buvo labai didelis šposininkas. Kai kada jam pasisekdavo kai ką atspėt. Aplinkiniai susiedai pradėjo jį lankyt klausis visokių daiktų. Vienas nori žinot, kiek kiaulė turės paršų, kitas — kada mirs, ir visokių daiktų. Kuo toliau, jo vardas pasklido po visą šalį.

Pradėjo pas jį žmonės kaip vandeniui plaukt. Visi pradėjo jį skaityt burtininku.

Tuo česu karaliaus duktė pametė žiedą. Karalius visur klausinėjo, norėdamas rast tokį žmogų, katras pasakytų, kur dingo tas žiedas, ba žiedas buvo labai brangus. Kokie žmonės ėmė ir darodė Žvirblį. Pas jį atsiuntė tarnus, kad jį parvestų į karaliaus dvarą. Žvirblis atsisakė eit pėsčias ir liepė atvažiuot su brička. Karalius, sužinojęs tokį nepaklusnumą, baisiai įširdo ir liepė tarnams ieškot to žiedo patiems, o burtininko nereikia. Tarnai niekur žiedo nerado, ba patys jį buvo pavogę. Tada karalius pasiuntė bričką Žvirbliui parvežti. Žvirblis baisiai nusigando. Jis manė, kad čia bus juokai, bet kai pamatė, kad ne juokai, atsisveikino su pačia ir vaikais ir išvažiavo.

Atvažiavusį pasitiko karalius ir liepė jam ieškoti žiedo. Už neklusnumą uždėjo tokią bausmę: jeigu žiedo per tris dienas nesuieškos, tai jį numes iš karaliaus pilies bokšto. Uždarė Žvirblį atskirame kambaryje ir užrakino. Jis baisiai nusigando ir pradėjo poteriaut. Poteriavo ligi vakaro. Tie trys tarnai, kurie pavogė žiedą, susitarė klausyt pas duris, ką tas senis darys, ir jei jau jis sužinotų apie jų darbą, tai prašyti jo, kad nepasakytų karaliui. Vienas atėjo pas duris, prikišo ausį ir klauso. Tuo česu Žvirblis baigė poterius ir pradėjo mislyt apie savo greitą smertį. Ilgai mislijo, o paskui atsiduso ir sako:

— Jau vieną dieną turiu. Dar liko dvi gyventi.

Tarnas, išgirdęs žodžius „jau vieną turiu“, pamislijo, kad jau vieną vagį turi, ir baisiai išsigando. Nubėgo pas anuos du ir papasakojo, ką girdėjęs.

Kitą dieną atėjo klausyt kitas tarnas. Žvirblis, vėl per visą dieną poteriaavęs, kai tik saulė nusileido, atsiduso ir sako:

— Jau ir antrą turiu. Liko jau tik viena.

Tarnas baisiai išsigando ir parbėgęs papasakojo, kad tas velnias senis žino mus jau du.

Trečią dieną nuėjo klausyt trečias tarnas. Ir tas tą patį išgirdo. Tada visi trys tarnai susitarė, jog reikia eit pas Žvirblį ir prašyt, kad nesakytų jis karaliui. O jie žiedą atiduos gražiuoju. Žvirblis liepė pagaut didžiausią gaidį ir atnešt pas jį.

Kai jam gaidį atnešė, tai jis žiedą sukimšo gaidžiui gerklėn, ir gaidys jį nurijo.

Ketvirtą rytą atėjo karalius pas Žvirblį ir liepė pasakyti, kur žiedas. Žvirblis liepė paleist viso dvaro vištas ir nuėjęs parodė tą gaidį, kuriam jis buvo sukišęs žiedą. Gaidį papiovė ir žiedą rado.

Bet karalius netikėjo, kad jis atspėjo, ir dar liepė jam ateiti pas jį sode pasišnekėti. Karalius norėjo tik įstrajyti jam rylą ir surengė krėslą, ant kurio pridėjo kiaušinių ir uždengė. Kai Žvirblis atėjo, tai jam karalius liepė sėstis. Žvirblis, būdamas sarmatlyvas, sako:

— Ponuli, ponuli, ką tu čia mane tupdysi kaip vištą ant kiaušinių.

Karalius nustebo ir sako:

— Atspėjai, čia pridėta kiaušinių.

Žvirblis nustebo, nes jis nieko nežinojo.

Karalius sako:

— Dar tave nepaleisiu, dar pas mane ateisi už valandos.

Žvirblis vėl nuėjo pas karalių. Karalius buvo pavožęs po puodu paukštį ir liepė atspėti, koks paukštis pavožtas. Žvirblis nusigando ir sako:

— Žvirbleli, žvirbleli, papuolet karaliaus rankon, tai ir neišbėgsi.

Karalius nustebo ir sako:

— Atspėjai!

Atvožė puodą ir išleido žvirblį.

Tada karalius atleido Žvirblį. Žvirblis, matydamas, kad jau karalius su juo skaitosi, užsimanė pašposyti ir sako:

— Turi mane nuvežti savo karietoj.

Karalius labai įširdo ir liepė Žvirblį išmesti iš pilies bokšto. Žvirblį tarnai surišo ir jau veda mest. Bet karalius atsiminė dar paklaust, kada jis mirs. Žvirblis nudžiugo ir sako:

— Trys valandos po mano mirties.

Karalius net pažaliavo iš baimės, kad būtų pasidaręs sau galą per tą ubagą, ir liepė paleist tą velnio senį ir išvežti iš savo pilies.

TRYŠ MELAGIAI

Ėjo keliu tryš melagiai. Susitiko poną. Ponas juos suturėjo, padarė kratą ir klausia:

— Jūs esate vagys?

Melagiai atsako:

— Ne, mes ne vagys, mes tik melagiai.

Ponas juos uždarė trims dienoms.

— Tada paleisiu, kai gerai sumeluosite.

Vieno iš jų ponas paklausė:

— Ar regėjai tokius kopūstus kaip mano?

Melagis atsakė:

— Kas čia tavo per kopūstai. Aš regėjau tokį kopūstą, kad po vienu kopūsto lapu pavažiuoja dvidešimt vežimų.

O kitas melagis atsakė ponui:

— Aš mačiau, yra tokių dvarų, kad rudenį iš daržo veža kopūsto kotą šešiais arkliais.

Ponas atsistojo ir sako:

— Oi dievuliau mano, kokie ten kopūstai!

Trečio melagio ponas klausia:

— Ar tu regėjai tokį dvarą kaip mano?

Melagis atsako:

Aš regėjau tokį dvarą, kad po stogą vaikščioja gaidys ir žvaigždes lesa.

Tada ponas paleido juos iš kalėjimo ir sako:

— Tiesa, jūs esate ne vagys, bet tikri melagiai.

ŽMOGUS IR PONAS

Atvežė turgun žmogus parduot meitėlį. Turguj pamatė tą meitėlį ponas. Priėjo prie to žmogaus ir klausia:

— Kiek nori už šitą ožką?

Tas žmogus sako:

— Čia ne ožka, bet meitėlis.

— Kaipgi, čia ožka, — sako ponas ir davė jam per ausį.

Tas žmogus mato, kad nieko nepadarys prieš poną, ir pardavė tą meitėlį ožkos kainai.

— Bet už tą smūgį, kurį gavau, — sako žmogus, — aš tau, ponas, atiduosiu triskart tiek!

Sužino žmogus, kad tas ponas žada statyt malūną. Jis pasiskelbė inžinierium ir, atėjęs pas šitą poną, sako:

— Girdėjau, kad ponas nori statyt malūną. Aš inžinierius ir jum galėsiu pastatyt!

Ponas sutiko. Tada ir sako šitas žmogus:

— Aš parodysiu, kokio reikia medžio volui.

Kai atėjo miškan, jis liepė ponui apimt savo rankom ąžuolą — storumą pamieruoti. Kai ponas mieravo, šitas žmogus greit uždėjo kilpą ant rankų ir pririšo prie medžio. Tada sako:

— Kur ožka, tai ne meitėlis, o kur beržas, tai ne ąžuolas.

Išsitraukė bizūną ir kad jis davė ponui, tai davė. Nueidamas pasakė:

— Ponas, aš tau jau vienąkart atidaviau. Dar du kartai lieka!

Sužinojo žmogus, kad tas ponas važiuoja į svečius. Jis paprašė savo kaimyno, ir nuėję abudu atsisėdo po tiltu. Kai ponas važiavo per tiltą, tai jis savo kaimynui liepė išeit iš po tilto ir pasakyt:

— Ponas, kur ožka, tai ne meitėlis, o kur beržas, tai ne ąžuolas.

Tada ponas liepė savo kurmonui:

— Vykis, tas mane vienąkart primušė!

Kai jau kurmonas nusivijo, tada žmogus išlindo iš po tilto ir vėl kaip pradėjo duot, tai duot ir pasakė:

— Tai, ponas, antrąkart atidaviau. Dar vienąkart duosiu. Tai bus trečias!

Nuo šito sumušimo ponas susirgo. Tada žmogus pasivertė daktaru ir atėjo pono gydyt. Sako:

— Girdėjau, kad ponas sergi. Aš esu daktaras ir galiu pagydyt.

Ponas sutiko. Daktaras liepė iškūrent pirtį. Na, ir jis nuėjo pirtin, liepė ponui nusivilkt.

— Padarysiu, — sako, — trynimą!

Tada ponas nusirengė ir užlipo ant palotkų. Tada jis išsitraukė bizūną ir sako:

— Ponas, kur meitėlis, tai ne ožka, o kur beržas, tai ne ažuolas!

Ir pradėjo mušt. Kad davė, tai davė.

Nuo to laiko ponas jau bijojo turguje žmones mušt.

300

JONAS IR PONAS

Labai tolimame šone gyveno biednas žmogelis, vienu žodžiu sakant, žebrokas. Jis turėjo tris sūnus. Du sūnūs buvo razumni vyrai, o trečias — Jonas, durnius.

Senis pragyveno apie 90 metų ir numirė. Mirdamas jis išdailijo savo turtą sūnams. Vyresnysis gavo tarbą, antras gavo kirvį, o Jonas durnius gavo kūlę.

Na, ir ką? Vyresnysis su tarba visur vaikščioja, visokius daiktus renka, rauna, tarbon krauna, iš to ir gyvena. Antras sūnus vaikščioja visur su kirviu, malkas kapoja ar kitą ką užkrutinėja. O Jonas durnius su ta savo kūle neturi ką daryt. Susiedai jį pamokė, sako:

— Tu eik kur slūžyt pas poną ar ką. O taipgi tu išgaruosi iš bado.

Na, Jonas ir paklaūsė susiedų, nuėjo slūžyt pas poną. Susiderėjo su ponu metus už sietą pupų. Na, gerai.

Pirmiausia ponas davė Jonui darbo — eit laukan arti. Jonas pasikinkė žagrėn veršius ir eina. O ponas sako:

— Dabar gi, Jonai, apark tiek, kiek Petruška apibėgs.

O Petruška tai buvo pono kalė, kuri visuomet eidavo miškan ar laukan su artojais.

Išėjo Jonas arti, ir Petruška išbėgo pirma. Kur Petruška bėgo, ten Jonas arė.

Jonui buvo įsakyta, kai pareis vakare namo, veršius pastatyt tvartan ir šienų pašerti. Sutemus vakare Jonas grįžo namo, žiūri — jau tvartai užrakinti, tik vartuose yra skylė Petruškai įlįsti. Petruška įlindo atšlaiman ir nuėjo, kur jai reikia. O Jonas stovi už vartų. Na, ir ką daryt? Atsinešė kirvį, veršius sukapojo

į šmotus, kad galėtų pro skylę sukišt atslaiman. Taip pat sukapojo ir žagrę ir sukaišiojo po pagalį atslaiman. Sukapotą žagrę paliko atslaime, o veršių šmotus sunešiojo tvartan ir šienų apkrovė.

Atėjo Jonas durnius pas poną ir sako:

— Ponas, tavo prisakymą išpildžiau. Kiek Petruška apibėgo, tiek aš apariau. Veršius su žagre atsivariau namo, žagrę pamėčiau atslaime, o veršius pastačiau tvartan ir pašėriau šienų.

Ponui parūpo pažiūrėt, kaip jis įėjo atslaiman su veršiais ir žagre ir kaip pašėrė. Ateina tvartan, žiūri — veršiai sukapoti į šmotus, sudėti ir šienų apkrauti. O žagrę sukapota ir sukrauta krūvon atslaime.

Atėjo ponas pas Joną ir sako:

— Tu, Jonai durniau, mane išgaišinai.

O Jonas atsako:

— Ne, ponas, neišgaišinau, kiba dar išgaišinsiu.

Ant rytojaus sako ponas Jonui durniui:

— Eik, Jonai, papiauk avelę.

Jonas sako:

— Nežinau, katrą piauti.

Ponas sako:

— Katrą į tave pažiūrės, tą ir piauk.

— Na, gerai.

Nuėjo Jonas tvartan, pravėrė duris, avelės žiūri į jį visos. Jis po vieną, po vieną ir išpiovė visas. Atėjęs sako ponui:

— Papioviau, ponas, avelę.

Ponas klausia:

— Katrą?

— Visas, — sako Jonas.

— Kodėl šit?

— Už tai, kad visos į mane žiūrėjo, — sako Jonas.

— Tu mane išgaišinai, durniaul — sako ponas.

O Jonas sako:

— Ne, ponas, neišgaišinau. Kiba dar išgaišinsiu.

Už poros dienų reikia ponui važiuot kieman (svečiuosna). Ponas su ponia susiruošė. Sėsdamas vežiman, padavė Jonui raktą nuo svirno durų ir sako:

— Te, Jonai, svirno raktas, ir sergėk svirno duris nuo vagių.

Ponas su ponia nuvažiavo, o Jonas stovi, prie svirno durų. Nusibodo stovėt, tai jis, išsiėmęs raktą, svirno duris atsirakino, atidarė, nukėlė nuo zoviesų ir pasiėmė su savim. Jam buvo baisu, kad vagys durų nepavogtų, kai paliks prie svirno. Jonas nuėjo gal kokion kuokinėn ir duris su savim nusinešė, o svirną paliko be durų.

Vagys atėjo ir išvogė viską iš svirno. Atvažiavo ponas, žiūri — svirnas be durų. Nei svirne turto, nei Jono. Žiūri — ateina ir Jonas su durim. Ponas klausia:

— Kur tu buvai?

— Kuokinėj, ponas.

— O kam tu svirno duris išplėšęs nusinešei?

— Bijoju, kad kas nepavogtų. Ponas man liepei sergėt svirno duris, tai aš jas ir pasiėmiau su savim.

— Tu mane išgaišinai, durniau, — sako ponas.

O Jonas sako:

— Ne, ponas, neišgaišinau. Kiba dar išgaišinsiu.

— Kas gi čia daryt? — galvoja sau ponas. — Jaugi namuos nieko neturiu, reikia eit iš namų.

Susiieško ponas du maišus ir krauna maišuosna paskutinius lakmonus. Vienan maišan kraunas ponas, o kitan — ponia. O Jonas stovi ir žiūri. Kai tik ponas pasisuko nuo maišo, Jonas šliužt! ir įlindo pono maišan. O ponas ir nepastebėjo. Dar apkrovė Joną lakmonais ir užrišo maišą. Užsidėjo ponas ir ponia maišus ant pečių ir eina iš namų. Dar ponia pakláusė:

— Kažin, kur gi mūs Jonas dėjos?

O ponas sako:

— Eik jis ugnin, tas durnius. Jis mus išgaišino. Kad jau mes jo daugiau neregėtum.

Na, ir nuėjo ponai, kur jiems reikia.

Ėjo jie, ėjo per visą dieną. Vakarop priėjo upę, nusviedė maišus nuo pečių, krito abu ant žemės iš nuovargio ir sako ponas:

— Vot pridusau, tai pridusau!

O Jonas maiše atsišaukia:

— Ir aš, ponas, pridusau.

Ponas klausia:

— Kur tu, durniau?

O Jonas sako:

— Aš, ponas, maiše.

Ponas atrišo maišą, išrito Joną iš maišo ir sako:

— Tu, durniau, mane išgaišinai.

O Jonas sako:

— Ne, ponas, neišgaišinau. Kiba dar išgaišinsiu.

Ponas sako savo poniai:

— Aš va čia gulu, tu gulk prie manęs, o Jonas durnius tegu gula krašte. Kai tik jis užmigs, tai aš jį pastversiu ir įsviesiu upėn.

O Jonas šitą visą girdėjo, nors ponas ir tykiai sakė. Na, jau ponas užmigo, o Jonas nemiega, bijo kad ponas neįmestų upėn. Jis pasikėlė ir įlindo vidun tarp pono ir ponios. O ponia liko krašte. Ponas tik prabudo, pasikėlė, tik cop! ponią už kaurieriaus ir buch! upėn: mislijo — tai Jonas. Ponia ir nuskendo. Tada ponas sako:

— Vot tau, šelma, daugiau jau tu manęs negaišinsi!

O Jonas sako:

— Teisybė, teisybė, ponas. Daugiau jau ji tavęs negaišins.

— Tai tu, durniau, čia?

— Nagi, čia.

— Tu, durniau, mane išgaišinai!

O Jonas sako:

— Teisybė, ponas, dabar tai jau išgaišinau.

Tada Jonas poną paliko prie upės, o pats nuėjo, kur jam reikia.

301

ANDRIUS IR PONAS

Važiavo kartą ponas keliu ir pavijo žmogų, kurį klausia:

— Žmogau, kur eini?

Žmogus atsakė:

— Einu darbo ieškoti. O ponas kur važiuoji?

Ponas sako:

— Tarno ieškoti.

— Tai samdyk mane, — sako žmogus.

— Gerai, — atsakė ponas.

Suderėjo ponas su tarnu algą ir klausia:

— O koks tavo vardas?

— Andrius, — sako bernas.

— A, aš Andriaus nenoriu, — atsakė ponas ir nuvažiavo.

Užbėgo žmogus ponui už akių ir vėl eina. O ponas pavijo ir klausia:

— Kur eini, žmogau?

— Einu tarnybos ieškoti. O ponas kur važiuoji?

— Aš važiuoju tarno samdyti, — sako ponas.

— Tai samdyk mane, — siūlosi žmogus.

— Gerai! — atsakė ponas.

Suderėjo jiedu algą, ir dar klausia ponas:

— O koks tavo vardas?

— Andrius! — sako bernas.

— A, aš Andriaus nenoriu.

— Bet, ponas, juk visi dabar Andriai. Niekur nerasi ne Andriaus. Jei nori įsitikinti, kad visi Andriai, tai nueik sekmadienį į bažnyčią ir sušuk: „Andriau!“ Tuoju visi žmonės atsisuks. Reiškia, visi bus Andriai.

Ponas padėkojo tarnui ir nuvažiavo pasakęs, kad jei jau jo bus teisybė, tai jis jį ir pasamdysiąs. Sekmadienį ponas taip ir padarė. Nuėjo į bažnyčią ir sušuko:

— Andriau!

Tuoju visi žmonės ir atsisuko. Išėjo ponas iš bažnyčios ir sako tarnui:

— Na, gerai, matau, kad visi Andriai. Samdysiu tave. Bet su sąlyga, kad nė vienas nepyktume. Jei kuris supyksim, ~~tam~~ ausis nupiausim.

— Gerai, — sako Andrius.

Parvažiavo namo Andrius ir klausia poną:

— Ką dabar darysim, ponas?

O ponas sako:

— Eik arti.

— O kur man arti? — klausia bernas.

— Kur kalelė bėgs, ten ir ark, — atsakė ponas.

O kalaitė išbėgo ir bėgiojo po laukus. Andrius taip pat se-

kioja paskui ją su jaučiais. Parsivarė vakare namo, o ponas ir klausia:

— Na, Andriau, ar daug užarei?

— Ką ten, ponas, daug priarsi. Bėgiojo, bėgiojo ta kalaitė po lauką, tai ir aš paskui ją ariau. Kur kliuvo, kur — ne.

— Ot, koks kvailys! Juk kalelė pirma išbėgo už tvarto, ten reikėjo ir arti. Nereikėjo į ją paskui žiūrėti, kur ji laksto.

O Andrius klausia:

— Tai gal, ponas, pyksti?

— Ne, aš nepykstu, bet taip sau sakau.

Dabar Andrius vėl klausia:

— O kur jaučiai statyti?

— Kur kalaitė guls, ten juos ir statyk, — sako ponas.

Išėjo Andrius jaučių nukinkyti ir žiūri, kad kalaitė palindo po klėtim. Tada papiovė Andrius jaučius, sukapojo ir pakišo, kur kalaitė buvo palindus. Atėjo namo, o ponas ir klausia:

— O jaučius, Andriau, ar pašėrei?

— Koks ten pašėrimas, — sako Andrius. — Baisiai daug darbo turėjau su jaučiais, nes kalaitė palindo po klėtim, o ponas sakėte, kur kalaitė guls, ten ir jaučius statyti. Tai aš jaučius papioviau, sukapojau ir pakišau po klėtim.

— Ką tu padarei? Juk kalaitė visuomet guli tvarte kartu su jaučiais. Už tai taip aš ir sakiau, — barėsi ponas.

— Tai gal, ponas, pyksti? — klausia Andrius.

— Ne, aš nepykstu, bet taip sau sakau, — atsakė ponas.

Kitą dieną ponas liepė tarnui iškūrenti pirtį taip, kad matytųsi net pro langą, ir nutiesti tiltą iš namų į pirtį. Nuėjo tarnas, papiovė aveles ir išdėjo jas tiltu nuo namų iki pirties. Tada nuėjo, padegė pirtį ir sugrįžęs sako ponui:

— Žiūrėkit, ponas, kaip pirtis kūrenasi!

Nusigando ponas ir išbėgo pirties gesinti. Bebėgdamas sugriuvo ir klausia nustebęs Andrių.

O Andrius šypsodamasis sako:

— Mat, ponas, liepėte man ir tiltą nutiesti, tai aš ir nutiesiau. Tai gal, ponas, pyksti?

O ponas sako:

— Ne, aš nepykstu, tik taip sau sakau.

Po kiek laiko ponas norėjo nusikratyti Andrium ir sako:

— Einam, Andriau, prie jūros pagulėti.

Ir nutarė ponas Andrių miegantį įstumti jūron. Nuėjo ponas su ponia ir Andrium. Liepė Andriui gulti ant krašto, poniai vidury, o pats atsigulė kitam krašte. Kai tik užmigo visi, Andrius atsikėlė, pastūmė ponią ant krašto, o pats atsigulė vidury ir vėl užmigo. Pabudo mieguistas ponas ir pastūmė ponią į vandenį. Manė, kad ten Andrius. Ir sako žmonai:

— Žmonel, žmonel, kelkis! Jau Andrium nusikratėm.

O Andrius sako:

— Ar jau nēr? Ne, ponas, aš esu.

Nusigando ponas ir pradėjo bartis, o Andrius sako:

— O ar jau ponas, pyksti?

— Jau dabar tai pykstu! — sako ponas.

— Na, tai dabar kelkim karą. Kuris katrą nugalės, — sako Andrius.

Ponas sutiko: parėjo namo ir pasiėmė durtuvą, o Andrius medines šakes. Ir išėjo abu. Vienas atsistojo vienoj pusėj tvoros, o kitas kitoj. Andrius ir sako:

— Tu, ponas, manęs nepasieksi, nes tavo trumpas ginklas. O kai mano ilgas, tai aš tave ir paversiu. Bet kai mes su ponu gerai gyvenam, tai aš nusileisiu. Jei nori, tai mainykim ginklais.

Ponas apsidžiaugė, kad lengvai Andrių nugalės ir apmainė. Na, abu ir pradėjo kovą. Ponas įkišo šakes į tvorą ir nebeištraukia, o tuo laiku pribėgo Andrius ir pervėrė poną durtuvu. Taip Andrius išnaikino dvaro gyventojus, o pats apsivedė ir turtingai gyveno.

ŽMOGUS, URĖDAS IR PONAS

Kitą kartą, kuomet dar ponų valdžia buvo ir į dvarą reikėjo lažą eiti, gyveno prie pat dvaro muzikėlis. Jis buvo biednas, kaip ir visi lažininkai, ale buvo mandras, kad nė pats velnias negalėjo jo apgauti. Kiti žmonės per dieną dienas vargsta po dvarą, o jis neina lažo, ir tiek, vis moka šiaip taip išsisukti. Jeigu jau numano, kad urėdas gali pavaryti į dvarą, tai tuojau pat į lovą — ir vaduojasi su smerčiu. Negi varysi prie darbo

ligonį! Kitą kartą vėl pati serga. Ir vėl atranda urėdas beš-taisantį kunigo parvežti savo vos nemarinamai pačiai. Ir vėl nė-bėra kaip į dvarą varyti.

Vieną dieną sumislijo pats ponas eiti pas jį ir gerai prigan-dinti, kad daugiau neapsimetinėtų visokiomis ligomis, bet eitų į dvarą, kada tik yra liepiamas.

Buvo dideliai karšta diena, kai pats ponas atpūškė pas žmo-gelį. Tas, pamatęs poną, iš karto nusigando, bet greitai sumetė, kaip čia poną apgauti ir kaip juo nusikratyti.

Ponas, įėjęs į trobą, pasisveikino ir, atsisėdęs už stalo, šluos-tėsi prakaitą nuo kaktos. Kiek atsipūtęs, tuojau pradėjo žmo-gelį barti:

— Negerai darai, kad mano urėdą apgaudinėjai. Kas tai matė: kuomet tik į dvarą pavaro, tai arba pats, arba pati mirš-tate...

Kad šoks nešokęs žmogelis ponui rankas bučiuoti, teisintis:

— Ateisiu, ponuli, ateisiu. Dabar abudu su pačia, dėkui pon-dieviui, esame sveiki...

— O kai į dvarą reikės, tuojau ir susirgsite.

Matydamas žmogelis, kad su ponu menki juokai, tuojau pat pagrobė nuo zoslano viedrą vandens, pastatė vidury trobos, paėmęs kruzėlį prisėmė vandens ir, prinešęs prie pono, pradėjo prašyti, kad pons nors vandens kruzėlį išgertų. Esąs biednas, neturįs kuo poną pavaišinti.

Ponas paėmė kruzėlį, išgėrė vandenį, padėkojo ir jau vėl buvo bepradedęs bartis. Kad puls nepuolęs žmogelis poną pra-šyti, kad tas dar vieną kruzėlį vandens išgertų. Ponui, taip pui-kiai prašant, nėra kaip atsisakyti. Paėmė ir išgėrė ir antrąjį kruzėlį. Bet žmogelis neleidžia ponui daugiau nė išsižioti, vis vaišina vandeniu. Jau pusę viedro išgirdė, ir dar vis prašo. Ponas, matydamas, kad geruoju negalės nuo vaišių išsisukti, atsikėlė nuo stalo, prie durų ir — laukan. O jau čia — duok, dieve, kojas! Kad skuta tiesiai per lauką į dvarą ir vis atgal paveizi, ar nesigena.

Taip nuo to karto nebėjo nei urėdas, nei ponas ano žmogelio į dvarą pavaryti: bijojo, kad vėl nepradėtų vaišinti. O žmogus džiaugiasi, rankas trina iš džiaugsmo, kad pavyko nuo lažo atsikratyti.

PONAS IR SKERDŽIUS

Kartą susiginčijo ponas su savo skerdžium, katras geriau prisotins — ar ponas svečius, ar skerdžius gyvulius. Skerdžius išginė bandą anksti rytą ir ganė per visą dieną. O ponas, pasikvietęs svečių pietums, nesigailėjo vaišių. Vakare skerdžius parginė gyvulius. Ponas liepė paduoti jiems gardaus šieno, bet gyvuliai į jį nė žiūrėti nenorėjo. Paskui nuėjo ponas su skerdžium pas svečius. Ponai šnekučiavosi prisivalgę ir prisigėrę. Skerdžius pabėrė ant stalo riešutų. Svečiai puolė ir ėmė valgyti. Ponas ir praginčijo. Pasodino skerdžių už stalo ir pavaišino jį įvairiais gardėsiais.

Kitą kartą vėl susiginčijo ponas su skerdžium, katras vyresnis — prigimimas ar pripratimas? Ponas sakė, kad vyresnis pripratimas:

— Štai turiu mokytą katiną. Jis pripratęs, kai mano svečiai vakarieniam, tupėti ant stalo ir laikyti kojutėse degančią žvakę. Taip ir laiko iki tol, kol įsakysiu jam nultipti nuo stalo.

O skerdžius sakė, kad prigimimas yra vyresnis už pripratimą.

Vakare pas poną susirinko daug svečių, pradėjo valgyti, o katinas laiko savo žvakę. Atėjo skerdžius ir paleido ant stalo gyvą pelę. Katinas tuoj, paleidęs iš nagų žvakę, puolė gaudyti pelę. Pelė pasislėpė už indų, bet katinas veikiausiai ją pagavo. Ponas ir vėl pralošė ir turėjo sumokėti sutartą pabaudą.

GUDRUS PIEMENUKAS

Viename dvare gyvena bagotas ponas. Jis, žinoma, turėjo prisitaisęs visokių gražių daiktų. Ant galo įsitaisė gražią karapašką. Visa sidabru apkaustyta, o fanarai iš aukso. Kurmonas pakinkė keturis arklius ton karapaškon ir važiuoja. Važiuoja ponas viešuoju keliu, regi — žmogus aria. Pasišaukė žmogų ir sako:

— Na, žmogau, ar graži karapaška?

— Na, kurgi jau čia negraži. Labai graži.

— Na, o kiek gi ji gali kaštuoti? — sako ponas.

— Ai ponas, maž ji kaštuoja šimtas tūkstančių.

Ponas nusijuokė ir nuvažiavo.

Važiuoja, važiuoja, žiūri — piauna boba rugius. Pasišaukė ponas bobą ir klausia:

— Ar graži karapaška?

Boba sako:

— Labai graži.

— O kiek ji gali kaštuoti? — klausia ponas.

O boba sako:

— Ką tu čia, ponas, klausi. Čia mūsų gálva nesuskaičiuot.

Ponas nusijuokė ir nuvažiavo toliau.

Važiuoja, važiuoja, žiūri — gano piemenukas karves. Pasišaukė piemenuką ir klausia:

— Ar graži karapaška?

Piemenukas sako:

— Nieko sau.

— O kiek ji gali kaštuoti?

O piemenukas sako:

— Ji kaštuoja suvis pigiai.

Ištraukė piemenukas iš užančio duonos plutą ir sako:

— Šita karapaška neverta ir tos plutos.

Kad užsiširdijo ponas, tuojau liepė kurmonui pagaut šitą piemenuką. Kurmonas pagavo, įdėjo vežiman ir nusivežė. Nusivežė ponas, įmetė piemenuką sklepan, kur jis išbuvo lig ryt ryto. Ant rytojaus liepė atvest piemenuką pas jį. Slūgos atvedė. Ponas ir klausia:

— Dėl ko tu vakar šitaip sukonfūzijai mano karapašką?

O piemenukas sako:

— Nieko aš čia nekonfūzijau, tik sakiau tiesą. Kai ponas privalgęs visa ko, tai tau brangi šita karapaška. O kai aš nuolatot alkanas, tai man brangesnis kąsnis duonos. Tu, ponas, pats pamislyk! Kad tave paturėtų nevalgiusį tris dienas, o tada parodytų tavo karapašką ir plutą duonos, tai už ko, ponas, pirmiau stvertumbeis: ar už karapaškos, ar už duonos? Aš misli-

ju, kad ponas greičiau stvertum duoną, ale ne karapašką.

Ponas pamislijo, pamislijo ir sako:

— Teisybė, maladieč piemenukas!

Tada davė ponas jam šimtą rublių už tokį sumanumą ir liepė eit namo.

305

PLIKPETRIS

Kitą kartą netoli dvaro gyveno biednas žmogelis, Plikpetriu vadinamas. Dvaro ponas buvo dideliai bagotas, bet, žinai, bagotam niekados nėra soties — niekuomet turtų nebus gana, kad jų ir galo nežinosi.

Vieną kartą Plikpetris ėmė ir susimislijo poną apgauti. O ant šelmysčių Plikpetris buvo zdatnus.

Vieną dieną eina ponas pro Plikpetrio trobelę ir veizi — Plikpetris, rankoves atsiraitęs, po kumelmėšlius graibo, o šalia Plikpetrio, galvą nuleidusi, stovi kumelaitė.

Prieina ponas arčiau ir klausia:

— Ką tu čia dirbi, Plikpetri?

Plikpetris, rankas už nugaros pakavojęs, susigėdęs, trypčioja vietoje ir nenori pasakyti.

— Sakyk, nebijok! — drąsina ponas.

— Kaip matai, ponuli, pinigėlių ieškau...

— Iš kur tu tuos pinigus išėmei, — mėšlinoj Plikpetrio rankoj matydamas kelias grivinas, klausia ponas.

— Kumelaitė išmetė, mėšluose suradau. Dėkui pondievui, kad dar tą kumelaitę turiu. Tamsta, poneli, žinai, kokie mano turtai — badu numirtume, jeigu ne šita kumelaitė. Tik visa bėda, kad neturiu kuo geriau pašerti. Kai pašeriu šiaudais — varinių išmeta, kai gauna šieno, tai ir sidabrinių išmeta. Kad taip avių turėčiau, ir auksinėlių išmestų.

Ponas pakrapštė galvą ir sako:

— Žinai ką, Plikpetri! Parduok tu man savo kumelę. Aš tau gerai užmokėsiu. Užteks pinigų viskam, nebereikės tau po mėšlus graibyti ir pinigų ieškoti — gatavų turėsi.

— Negaliu, poneli, negaliu! — ginasi, kaip beįmanydamas, Plikpetris. — Juk ta kumelaitė — visas mano turtas. Kai par-
duosiu, nebus už ką vaikams nė duonos ir druskos benupirkti...
Negaliu, poneli! Iš ko mums reiks gyventi?!

— Aš tau sakau: nesirūpink! Duosiu tiek pinigų, kad tau
lig mirties užteks, — ir, ištraukęs iš kišenės pinigų maišelį,
padavė Plikpetriui.

Plikpetris, paėmęs pinigų maišelį, pažvangino, pakilnojo
viena ranka, kita ir, atiduodamas ponui, sako:

— Negaliu, poneli! Negaliu parduoti: mane pati be peilio
papiaus...

Ponas, matydamas, kad Plikpetriui dar per maža pinigų, iš-
ėmė antrą maišelį ir padavė jam abudu.

Atvedė Plikpetris kumelaitę prie pono ir rėkdamas sako:

— Kad jau tokia pono valia, tegul būna taip, kaip ponas
nori, ale man labai gaila kumelaitės — kaip tikros motinos gai-
liuosi...

— Nerėk, nerėk, — sako ponas. — Už pinigus galėsi geres-
nę nusipirkti.

Ir išėjo ponas, kumele vedinas. Einant per vartus, Plikpetris
dar suspėjo kumelaitę į užpakalį kelis sidabrinius ir auksinėlių
įkišti.

Parsivedė ponas kumelaitę į dvarą. Užvedė ant padvarijos
ir, pašaukęs tarną, liepė atnešti avižų viedrą. Pats ponas pašėrė
ir laukia, kuomet kumelaitė pradės mėšlą mesti. Ponia, pama-
čiusi per langą poną ant padvarijos, išėjo iš pakajų paveizėti,
kokį ten arklių jis taip dideliai šėnavoja. Veizi — ponas aplin-
kui nusprogusią kumelpalaidę tupinėja. Priėjusi arčiau, užniko
bartis:

— Dar ką išsimislijai! Ar tau dvare arklių neužtenka, kad
tokias sprogenas pradėjai pirkti?

— Tu esi durna ir nieko neišmanai. Ta kumelė — dideliau-
sias turtas. Žinok, ji pinigų meta.

Numojo ponia ranka ir nuėjo į pakajus, nenorėjo peklos
kelti, kai tarnai čia pat girdi.

Kai tik kumelaitė primetė mėšlų, ponas, atsiraitęs rankoves,
tuojau puolė prie mėšlo ir pradėjo ieškoti pinigų. Rado vieną
auksinėlių ir porą sidabrinių. Tuojau pat, pinigais nešinas, nu-

lėkė į pakajus poniai pasirodyti, kokį turtą kumelmėšliuose radęs.

Ponia palingavo galva ir sako:

— Matysim, kokius tau aukso kalnus kumelė rytoj pridės.

Bet ponas nė girdėti negirdėjo — rūkte nurūko prie savo kumelės.

Kitą dieną, ponas kad ir kaip ieškojo po kumelmėšlius pinigų, nebesurado nė vieno pinigėlio, nors kumelaitę šėrė grynomis avižomis. Suprato ponas, kad Plikpetris bus jį apgavęs.

Vieną dieną eina ponas, kumele vedinas, pas Plikpetrį, širdyje mislydamas, jog dabar jau Plikpetris nuo rykščių neišsiskus.

Plikpetrio šeimyna taisėsi valgyti pietus. Ant kuknios stovėjo puodas verdančių kopūstų. Plikpetrio pati, norėdama, kad greičiau kopūstai atauštų, išnešė ir pastatė puodą su kopūstais ant pamato prieš saulę. Kopūstai, neseniai nuo ugnies nukelti, dar tebevirė, kai ponas, kumele vedinas, įėjo pro vartus. Pamačiusi poną, Plikpetrio pati šūktelėjo išsigandusi. Pats Plikpetris, išgirdęs pačią šūktelėjus, nieko nemislydamas, išėjo iš trobos. Jis taip pat nemažai nusigando, kai kieme pamatė poną su kumele.

Ponas labai rūščiai paveizėjo į Plikpetrį ir pradėjo bartis:

— Kaip tu, Plikpetri, galėjai taip mane apgauti? Atiduok šen pinigus! O kitaip... Bet čia ponas paveizėjo į garuojantį puodą ir — mato, kad puode kopūstai verda, o po puodu ugnis nedega.

— Sakyk, Plikpetri, kokį tu čia stebuklingą puodą turi?

Plikpetris iš karto sumetė, kad ir čia pavyks poną apgauti. Dėl to klausiamas sako:

— Anoks čia puodas.

— Kaip tai anoks! Matai, verda prieš saulę, o ugnies po puodu nėra! Stebuklingas puodas!..

— Viena laimė, kad dar tą puodelį turime, — sako Plikpetris. — Ponas aną kartą kumelaitę išsivedei, pinigai tirpte ištirpo. O kai tas puodas yra, tai bent medžių nereikia pirkti, šiaip taip išsiverdame valgyti...

— Žinai ką, Plikpetri! — sako ponas. — Parduok tu man tą puodą.

— Negaliu, poneli, negaliu! Kaip aš bėdinas begyvensiu?! Iš ko medžių nusipirksiu?

— Nešnekėk niekų! Duosiu pinigų maišelį — puodas turi būti mano! Pirk kopūstus lauk ir duok šen puodą! Tai sakydamas, ponas išėmė pinigų maišelį ir padavė Plikpetriui.

Puolė Plikpetris kartu su pačia ponui rankas bučiuoti, prašyti, kad puodą paliktų. Ponas, mislydamas, kad dar mažai pinigų už puodą sumokėjo, išėmė kitą pinigų maišelį ir dar porą saujų pridėjo. Nusišluostė Plikpetris ašaras, paliepė pačiai išpilti kopūstus. Puodą paduodamas, neužmiršo ponui dar pasakyti:

— Man ponas didelę krividą padarai. Ale tebūna jau taip, kaip ponas nori.

Ponas patapšnojo Plikpetriui per petį, pasiėmė puodą ir visai užmiršo apie kumelę.

Eina ponas švilpaudamas, kumele vedinas, puodu nešinas.

Kai tik įėjo į padvarią, tuoju pašaukė tarną, liepė sugauti kalakutą, nusukti sprandą, nupešti, išmėsinti ir jam atnešti.

Kai tiktai tarnas atnešė išmėsintą kalakutą, pats ponas tuoju supiaustė jį, sudėjo į puodą, užpylė vandens, pastatė prieš saulę viduryje padvarijos ir pradėjo laukti, kol puodas užvirs.

Veizi ponias pro langą ir mato, kad ponas apie puodą vaikščioja, kad kumelpalaikė prie tvoros pririšta stovi, bet jau nebeina iš pakajų bartis: žino, jog vis tiek nieko negelbės.

Įkyrėjo ponui, aplinkui puodą bevaikščiojant. Jau ir saulė ant laidos pasinėšė, o puodas kaip neverda, taip neverda. Suprato ponas, kad ir šį kartą Plikpetris bus jį apgavęs. Supykęs iškratė kalakutieną ir vėl — kumele vedinas, puodu nešinas tiesiai per lauką pas Plikpetrį.

O Plikpetris nedurnas! Pamatęs poną tiesiai per lauką einant, suprato, kad dabar gali viskas geruoju nesibaigti. Tuoju pat pripylė pūslę burokų rasalo, parišo pačiai po prijuoste ir, — kai tik ponas į kiemą, kad šoks nešokusi Plikpetrio pati vyru akis draskyti:

— Tu durniaus šmotas! Tu besmegeni! Kas matė, už tokius menkus grašius parduoti kumelę ir puodą! Kad tave šventa žemė prarytų! Kad tu pekloj vietos negautum!..

Ponas klausosi kieme atsistojęs, veizi, kas čia tik toliau dar bus.

Plikpetris, pagavęs už durų staktos užkištą peilį, kad durs pačiai tiesiai į pilvą. Ta apsipylė kraujais ir, surikusi nesavu balsu, parvirto tarpduryje. Ponas išsigo.

— Niekis, poneli! Tuoju pat mes ją atgaivinsim. Žinos, kad prieš vyrą nereikia šokinėti, — sako kaip niekur nieko Plikpetris.

— Kaip tu beatgaivinsi savo pačią, kad ji jau nebegyva? — klausia, dar vis persigandęs, ponas.

— Matysi, poneli! Pats savo akimis matysi, kaip aš ją atgaivinsiu. Visos bobos vienodos: ir paprastos, ir poniškos. Reikia tik joms truputį tą pasiutkrają nuleisti, tuojau paliekti geresnės, nors į ausį dėk!

Tai sakydamas, Plikpetris paėmė pačią už pažastų ir įvilko į trobą. Paguldė vidury trobos ant aslos — nusikabino nuo gembės diržą, išsitraukė iš po balkio birbynę. Ponas stovi tarpdury ir veizi, kas čia toliau bus. Apėjo vieną kartą Plikpetris aplinkui pačią. Eidamas su birbyne birbt! su diržu šmaukšt! pačiai per šonus, per galvą, per kojas. Apėjo antrą kartą, vis birbčiodamas ir vis su diržu pačią šmaukščiodamas.

Veizi ponas — pati pajudino vieną koją, pajudino kitą koją, o Plikpetris vis birbčioja, aplinkui eidamas, vis dar diržu čaižo. Veizi, kad pati pradėjo ir rankas, ir galvą judinti. Ant galo ėmė ir atsisėdo. Ponas nuo tokių dyvų ir žadą užkando.

Atsikėlė Plikpetrio pati nuo žemės, priėjo prie savo vyro, apkabino ir bučiuodama sako:

— Koks tu esi geras, mano mylimiausias vyreli! Daugiau aš tau niekuomet nebepriešingausiu. Dirbk, ką tu nori, kas tik tau patinka.

Ant galo ir ponas atsipeikėjo. Priėjo prie Plikpetrio ir sako:

— Parduok tu man tą peilį, birbynę ir diržą.

— Negaliu, poneli, negaliu! Kaip aš savo pačią besuvaldysiu.

— Parduok, — prašo ponas. — Duosiu tau du maišeliu vienu auksinių pinigų, parduok, — o pats širdyje mislija, kaip jis ponią pamokys, kai ta šoks ant jo be reikalo bartis.

Po ilgų derybų nupirko ponas Plikpetrio peilį, birbynę ir diržą; eina namo linksmas kumele vedinas, puodu, peiliu ir diržu nešinas.

Ponia, pamačiusi vyrą, nieko nelaukdama, išėjo ant padvarijos ir pradėjo bartis, kad jis leidžia kiekvienam durniui save už nosies vedžioti; su durnais susidėjęs, ir pats durnas palikęs.

Ponas tuojau pat pagriebė peilį, puolė ponią ir suvarė peilį į paširdžius — ligi pat rankenos. Ponia, surikusi nesavu balsu, susmuko ant žemės. Subėgo dvariškiai, veizi — ponas ponią nudūrė.

— Nenusigąskit, — sako ponas. — Aš tuojau ponią prikelsiu. Reikėjo truputį jai kraują nuleisti...

Dvariškiai tik pečius trauko.

O ponas — išsitraukė birbynę, pasiėmė diržą ir, kaip Plikpetris, pradėjo, birbyne birbčiodamas ir diržu čaizydamas, aplinkui ponią vaikščioti. Kiek jis birbčiojo, kiek čaizė — ponia nė krust.

Taip ir nebeprikėlė ponios.

Pakavojęs ponią, jau dideliai perpykęs ant Plikpetrio, eina vėl ponas pas jį, šį kartą žadėdamas už visas krividas atmonyti.

Plikpetris, pamatęs poną ateinant, pasakė pačiai, kad ta ponui pasakytų, jog jis miręs ir jau trys dienos kaip bulvių rūsyje pakavotas. Iš priemenės išeidamas, dar suspėjo pasiimti iešmą, kad kartais, rūsyje besėdint, būtų su kuo nuo gyvulių atsiginti, jei tie, aplink rūsį besivalkiodami, jį užgriūtų.

Ponas, įėjęs į trobą, nė sveikint nebeapisveikino — taip buvo įpykęs. Tuojau pat puolė klausti, kur Plikpetris esąs.

— Mirė, poneli, mirė, — sako, ašaras šluostydama, Plikpetrio pati. — Pasimirė nabagėlis! Prieš tris dienas pakavojom.

— Kurioj vietoj pakavojot? — klausia ponas.

— Biedni mes, poneli! Čia pat netoli namų ir pakavojom — pernykščiame bulvių rūsyje, — ir vėl pradėjo rėkti, savo vyrą garbavoti...

— Eisiu bent kapą apdergsiu, — pamislijo pats sau ponas ir išėjo, nė neatsisveikinęs, Plikpetrio kapo ieškoti.

Plikpetris, išgirdęs ateinant, mislijo, jog kokia karvė kropina. Bijodamas, kad jo rūsyje neužgriūtų, iškišo iešmą karvei pabaidyti. O čia ponas jau taisėsi ant kapo. Taip Plikpetris ir pataikė tiesiai į patį poną. Kol Plikpetris išlipo iš rūsio — jau buvo po pono.

Nuo to česo Plikpetris liko bagotas ir dideliai gerai gyveno, o žmonės džiaugėsi ponu nusikratę.

306

GUDRI DUKTĖ

Kadaise, kai buvo baudžiava, suėjo žmonės į darbą. Ponas neturi darbo, tai jis sako:

— Eikit, čia yra akmuo, ir nulupkit jam skūrą!

Žmonės sueina aplink tą akmenį, tūpčioja visi ir nežino, kaip jam skūrą nulupt. Baigiasi diena, ir jau eina visi namo. O ponas:

— Ryt ateikit ir turit nulupt skūrą akmeniui.

Pareina namo vienas žmogus ir sako dukteriai:

— Ponas liepia akmeniui skūrą nulupt, bet neįduoda rodos. Jam duktė sako:

— Jūs nueikit, tėve, pas poną, ir tegu jis parodo, kur yra akmenio bamba. Tai jūs nuo bambos pradėsit lupt.

Na, tai tas žmogus nueina pas poną ir sako:

— Ponuli, mes nulupsim akmeniui skūrą, tik nerandam bambos. Parodykit mums, kur jo bamba.

Ponas sako:

— Kas tave pamokino taip sakyti?

Jisai atsakė, kad duktė.

— Na, gerai, — sako ponas, — akmeniui skūra jau nulupta. Bet pasakyk dukteriai, tegu ji pas mane ateina nei šaliu, nei keliu, nei raita, nei pėsčia, nei apsirengus, nei gryna, nei su paklanu, nei be paklano!

Tėvas pareina ir sako dukteriai:

— Nueik pas poną, nei šaliu, nei keliu, nei raita, nei pėsčia, nei apsirengus, nei gryna, nei su paklanu, nei be paklano.

Duktė atsakė:

— Viską padarysiu.

Pasiima ji tinklą, nusirengia visai nuoga, tik tinklu užsi-meta, susigauna katę, įdeda į maišą ir sugavus įsideda paukštuką. Užsėdo ant ožio ir joja — kojos tįsiasi žeme.

Mato ponas, kad ji atjoja, kaip įsakyta, ir mislina:

— Bus negerai.

Tai jis paleidžia šunis savo nuo lenciūgų, kad ją sudraskytų. Bet ji tuokart paleidžia iš maišo katę. Šunys nusiveja katę, o ji įjoja pas poną į dvarą. Pono trobos langas atdarytas: ji išsiima paukštuką ir padeda ant pono lango. Tas paukštukas virr! ir vėl išlėkė atgal per langą. Na, ir sako ji:

— Kaip ponas sakėt, taip ir atkeliavau. Nei pėsčia, nei raita, nei gryna, nei apsirengus, nei su paklanu, nei be paklano. Čia paukštukas buvo ant lango, bet kad jis nubėgo, tai paklano nebėr.

Dabar ponas tik mislina, kaip jis toliau darys. Tai jis išsitraukė linų du valaknu ir sako jai:

— Kad tu tokia gudri, suverpk ir išausk dešimt sienų drobės.

Tai ji paima, išlaužia iš šluotos žagarą ir sako:

— Viskas bus padaryta. Tik jūs, ponas, padarykit man stovus!

Tai ponas atsakė:

— Tu razumnesnė už manel!

Iššutino jis kiaušinį ir sako:

— Kad iš šito kiaušinio ištupėtų višta puliuką. Ir man jį atnešk!

Tai ji sako:

— Gerai, bus viskas padaryta! Bet puliukas be kruopų negali gyvent!

Ten ji turėjo iššutintą miežio grūdą. Sako:

— Ponas, pasėkit šitą grūdą. Kai jis išdygs, išaugs, tai jūs pridarysit iš jo kruopų puliukui.

Tai ponas pamislino ir sako:

— Negaliu tave apšnekėt! Gerai, ženykimės!

Na, ir jie abudu susiženijo.

Ponas sako:

— Kad tu be manęs nieko neteistum!

Kartą ponas buvo išvažiavęs. Atvažiavo žmonės su kokiais tai reikalais, o vienas atjojo raitas. Pririšo jis savo kumelę prie kito žmogaus vežimo, o kumelė ir apsikumeliavo. Tai tas raitas sako:

— Mano kumelė apsikumeliavo!

O tas, katro buvo vežimas, sako:

— Mano vežimas, mano ir kumeliukas.

Ir abudu jie ginčijasi, ir negali išspręst tos bylos. Eina pas poną. Pono nėra namie, tai ji sako:

— Jūs man pasakykit, ar išdžiūvęs ungurys gali suėst dvylika karčių žirnių?

Tas, katro buvo vežimas, sako:

— Kaip tai galimas daiktas būt, kad išdžiūvęs ungurys suėstų dvylika karčių žirnių?

Tai ji ir sako:

— Tai kaip vežimas gali atvest kumeliuką?

Na, ir ji priteisė, kad, katro kumelė, to ir kumeliukas. Tie ir išvažiavo. Ponas parvažiavęs sužino, kad ji teisė be jo. Ponas sako:

— Kam tu neklaūsei, be manęs teisei? Tai mes turim persiskirt. Pasiimk sau visus savo daiktus, kas tau mieliausia, ir išvažiuok.

Bet ji sako:

— Persiskiriant mes turim iškelt kokį nors balių.

Ponas sutinka. Iškelia balių, sueina daug žmonių. Po viso to ji rengiasi išvažiuot, susideda sau į vežimus daiktus. Ateina ji pas vyrą, paima jį į glėbį ir nešasi į vežimą. Vyras sako:

— Ką tu darai? Mes skiriamės!

O ji atsakė:

— Tu man mielesnis už visus turtus, ir aš tave turiu pasiimti.

Tada ponas sako:

— Gyvenkim čia vietoj ir daugiau nesiskirkim.

FORMULINĖS PASAKOS IR PASAKOS BE GALO

307.

ŽEBENKŠTĖLĖ IR KIBIRKŠTĖLĖ

Gyveno kartą žebenkštėlė ir kibirkštėlė. Jos susidraugavusios išėjo pasivaikščioti. Bevaikstant kibirkštėlė įsinorėjo gerti, bet niekur negalėjo rasti vandens. Neužilgo rado avinėlio pėdele, pilną prilytą vandens. Kibirkštėlė ir sako:

— Sesyte, gersiui!

O žebenkštėlė prašo:

— Negerk, prigersi.

Kibirkštėlė paklaūsė jos ir nuėjo toliau vandenėlio ieškoti. Ėjo ėjo ir priėjo veršiuko pėdele, pripiltą vandens. Ir vėl kibirkštėlė sako:

— Sesyte, gersiui!

Bet žebenkštėlė ir vėl prašo:

— Negerk, prigersi.

Čia jau kibirkštėlė nebepaklaūsė. Kaip gėrė ir prigėrė.

Verkia žebenkštėlė, viena likusi, nežino, ką daryti. Nubėgo ji pas veršelį ir dainuoja:

— Ein, veršeli, pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

O veršelis sako:

— Tada aš eisiu pėdos gerti, kai mane jungas jungs.
Nubėgo žebenkštėlė pas jungą ir dainuoja:

— Ein, jungeli, veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Jungas sako:

— Tada aš eisiu veršio jungti, kai mane kirvis kirs.

Nubėgo žebenkštėlė pas kirvį ir vėl dainuoja:

— Ein, kirveli, jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Kirvis sako:

— Tada aš eisiu jungo kirsti, kai mane uola šveis.
Nubėgo žebenkštėlė pas uolą ir dainuoja:

— Ein, uolele, kirvio šveistų,
Eis kirvelis jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Uola sako:

— Kai mane upė plaus, tada aš eisiu kirvio šveisti.
Nubėgo žebenkštėlė pas upę ir vėl dainuoja:

— Ein, upele, uolos plautų,
Eis uolelė kirvio šveistų,
Eis kirvelis jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Upė sako:

— Kai manyje karklas augs, tada aš eisiu uolos plauti.
Nubėgo ji prie karklo ir dainuoja:

— Ein, karkleli, upėn augtų,
Eis upelė uolos plautų,
Eis uolelė kirvio šveistų,
Eis kirvelis jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Karklas sako:

— Kai mane ožka grauš, tada aš eisiu upėn augt.

Nubėgo žebenkštėlė prie ožkos ir dainuoja:

— Ein, ožkele, karklo graužtų,
Eis karklelis upėn augtų,
Eis upelė uolos plautų,
Eis uolelė kirvio šveistų,
Eis kirvelis jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Ožka sako:

— Tada aš eisiu karklo graužti, kai mane vilkas pias.
Nubėgo ji pas vilką ir dainuoja:

— Ein, vilkeli, ožkos piautų,
Eis ožkelė karklo graužtų,
Eis karklelis upėn augtų,
Eis upelė uolos plautų,
Eis uolelė kirvio šveistų,
Eis kirvelis jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Vilkas sako:

— Tada aš eisiu ožkos piauti, kai mane strielčius šaus.
Nubėgo prie strielčiaus ir dainuoja:

— Ein, strielčeli, vilko šautų,
Eis vilkelis ožkos piautų,
Eis ožkelė karklo graužtų,
Eis karklelis upėn augtų,
Eis upelė uolos plautų,
Eis uolelė kirvio šveistų,
Eis kirvelis jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Strielčelis sako:

— Tada aš eisiu vilko šauti, kai mane tinklas gaus.

Nubėgo žebenkštėlė pas tinklą ir dainuoja:

— Ein, tinkleli, strielčiaus gautų,
Eis strielčelis vilko šautų,
Eis vilkelis ožkos piautų,
Eis ožkelė karklo graužtų,
Eis karklelis upėn augtų,
Eis upelė uolos plautų,
Eis uolelė kirvio šveistų,
Eis kirvelis jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Tinklas sako:

— Tada aš eisiu strielčiaus gauti, kai mane pelė kirs.

Nubėgo žebenkštėlė pas pelę ir dainuoja:

— Ein, pelele, tinklo kirstų,
Eis tinklelis strielčiaus gautų,
Eis strielčelis vilko šautų,
Eis vilkelis ožkos piautų,
Eis ožkelė karklo graužtų,
Eis karklelis upėn augtų,
Eis upelė uolos plautų,
Eis uolelė kirvio šveistų,
Eis kirvelis jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Pelė sako:

— Tada aš eisiu tinklo kirsti, kai mane katytė gaus.

Nubėgo žebenkštėlė pas katę, apkabino, pabučiavo ir pradėjo dainuoti:

— Ein, katyte, pelės gautų,
Eis pelelė tinklo kirstų,
Eis tinklelis strielčiaus gautų,
Eis strielčelis vilko šautų,
Eis vilkelis ožkos piautų,
Eis ožkelė karklo graužtų,
Eis karklelis upėn augtų,
Eis upelė uolos plautų,
Eis uolelė kirvio šveistų,
Eis kirvelis jungo kirstų,
Eis jungelis veršio jungtų,
Eis veršelis pėdos gertų,
Prigigėrė kibirkštėlė.

Katytė tik strykt nuo pečiaus, bėgo pelės gauti, pelė bėgo tinklo kirsti, tinklas bėgo strielčiaus gauti, strielčius bėgo vilko šauti, vilkas bėgo ožkos piauti, ožka bėgo karklo graužti, karklas bėgo upėn augti, upė bėgo uolos plauti, uola bėgo kirvio šveisti, kirvis bėgo jungo kirsti, jungas bėgo veršio jungti, o veršis nubėgo ir išgėrė savo pėdą. Atgijo kibirkštėlė, pasibučiavo su žebenkštele ir nuėjo namo.

308

NYKŠTUKAS IR BUILIS

Buvo diedas ir boba. Jie turėjo mažiuką nykštuką paukštuką. Tas paukštukas nuėjo pas builį ir sako:

— Buili, buili, pasupk man!

Builis sako:

— Nesupsiu.

— Kad tu nesupsi, tai aš eisiu pas ožką. Ji tave sugrauš, — sako nykštukas.

Jis nuėjo pas ožką ir sako:

— Ožka, ožka, eik builio graužt. Manęs builis nesupa!

Ožka sako:

— Neisiu.

Ir nėjo builio graužt. Tai nykštukas nuėjo pas vilką.

— Vilke, vilke, eik ožkos gaudyt. Ožka neina builio graužt, manęs builis nesupa.

Vilkas sako:

— Neisiu.

— Tai aš, — sako nykštukas, — eisiu pas strielčius. Jie tave nušaus.

Nuėjo nykštukas pas strielčius.

— Strielčiai, strielčiai, eikit vilko šaut. Vilkas neina ožkos gaut, ožka neina builio graužt, builis manęs nesupa.

— Neisim, — sako strielčiai.

Tai jis nuėjo pas vadžias.

— Vadžios, vadžios, eikit strielčius rišt. Strielčiai neina vilko šaut, vilkas neina ožkos gaudyt, ožka neina builio graužt, builis manęs nesupa.

Vadžios sako:

— Neisim.

Nuėjo pas ugnį.

— Ugnie, ugnie, eik vadžių degint. Vadžios neina strielčių rišt, strielčiai neina vilko šaut, vilkas neina ožkos gaudyt, ožka neina builio graužt, builis manęs nesupa.

— Neisiu, — sako ugnis.

Tai jis nuėjo pas vandenį.

— Vanduo, vanduo, eik ugnį liet! Ugnis neina vadžių degint, vadžios neina strielčių rišt, strielčiai neina vilko šaut, vilkas neina ožkos gaudyt, ožka neina builio graužt, builis manęs nesupa.

Vanduo sako:

— Neisiu.

Tai jis nuėjo pas jaučius.

— Jaučiai, jaučiai, eikit vandenio gert. Vanduo neina ugnes liet, ugnis neina vadžių degint, vadžios neina strielčių rišt, strielčiai neina vilko šaut, vilkas neina ožkos gaudyt, ožka neina builio graužt, builis manęs nesupa.

— Neisim, — sako jaučiai.

— Aš eisiu pas buožę, — sako nykštukas.

Nuėjo pas buožę:

— Buožė, buožė, eik jaučius mušt! Jaučiai neina vandens gert, vanduo neina ugnies liet, ugnis neina vadžių degint, vadžios neina strielčių rišt, strielčiai neina vilko šaut, vilkas neina ožkos gaudyt, ožka neina builio graužt, builis manęs nesupa.

— Neisiu.

— Kad tu neisi, aš eisiu pas kirmėlę. Ji tave sugrauž.

Nuėjo pas kirmėlę.

— Kirmėlė, kirmėlė, eik buožės graužt. Buožė neina jaučio mušt, jautis neina vandens gert, vanduo neina ugnies liet, ugnis neina vadžių degint, vadžios neina strielčių rišt, strielčius neina vilko šaut, vilkas neina ožkos gaudyt, ožka neina builio graužt, builis manęs nesupa.

Ir kirmėlė sako:

— Neisiu.

Nykštukas nuėjo net pas vištą:

— Višta, višta, eik kirmėlės lest. Kirmėlė neina buožės graužt, buožė neina jaučio mušt, jautis neina vandenio gert, vanduo neina ugnies liet, ugnis neina vadžių degint, vadžios neina strielčių rišt, vilkas neina ožkos gaudyt, ožka neina builio graužt, builis manęs nesupa.

Tada višta lest kirmėlę, kirmėlė graužt buožę, buožė mušt jaučius, jaučiai gert vandenį, vanduo liet ugnį, ugnis degint vadžias, vadžios rišt strielčius, strielčiai šaut vilką, vilkas gaudyt ožką, ožka graužt builį, builis nykštuką supt ir įsupo.

DIEDAS IR BOBA

— Buvo diedas su raudona kepuraite, boba su geltona pajuostaite. — Ar pasakot?

— Pasakot! (*Atsako mažas vaikelis, kuriam ši pasaka sekama.*)

— Tu sakai — pasakot, ir aš sakau — pasakot. Buvo die-

das su raudona kepuraite, boba su geltona pajuostaite. — Ar pasakot?

— Pasakot.

— Tu sakai — pasakot, ir aš sakau — pasakot. Buvo die-
das su raudona kepuraite, boba su geltona pajuostaite. — Ar
pasakot?

— Nepasakot. (*Atsako klausytojas, jeigu jau jam nusibos-
ta toji pati pasakėlė.*)

— Tu sakai — nepasakot, ir aš sakau — nepasakot.

310

SENIS IR SENELĖ

Buvo senis ir senelė. Jie turėjo tik avelę. Toj avelė kaip
avelė. Buvo senis ir senelė. Jie turėjo tik avelę ir t. t.

311

GAIDYS ANT TVOROS

Tupi gaidys ant tvoros. Kai tas gaidys užgiedos, paseksiu
iš pradžios. Tupi gaidys ant tvoros ir t. t.

312

PIRKLIO ARKLIUKAS

Kitados gyveno pirklys. Jis turėjo labai mažutėlį arkliuką,
kaip šitos pasakos galiuką. Kitados gyveno pirklys. Jis turėjo
labai mažutėlį arkliuką ir t. t.

TAMUŽINĖS IR IMBARĖS VELNIUKAI

Nuo Salantų miestelio (Kretingos aps.) į pietų vakarus, ant Salantos kairiojo kranto, iš senų senovės yra Imbarės piliakalnis. Į pietus nuo Kulsodžio kaimo yra didelis miškas, vadinamas Tamužinė, kuri nuo senų laikų pagarsėjusi baidymais, šmėklomis. Žmonės sakydavo, kad Tamužinės miškas yra velnių sostinė.

Prieš šimtą ar daugiau metų Klausgalvių Mėdsėdžiuose gyveno du geri muzikantai: Miknius ir Matužė.

Vieną subatos vakarą, grįždami iš patalkio, netoli miško, kur reikėjo jau jiems persiskirti į savo namus, sustojo pasirūkyti. Matužė atsisveikindamas sako Mikniui:

— Juozai, eik geriau su manim, man rodos, kad apie mudu kažkas slankioja, gal Tamužinės velnias. Tau toli per mišką eiti, gali tave paklaidinti.

— Ką tu čia niekus šneki, pasijuokė Miknius ir, atsisveikinęs su draugu, nuėjo.

Ir iš tikrųjų, vos Miknius kelis šimtus metrų nuėjo ir paklydo. Eina eina be kelio, be tako ir niekaip negali pažinti apylinkės. Tik jaučia, kad kokia tai jėga neša pirmyn. Staiga prieš jo akis nušvito miškas, ir jis pamatė daugybę šviesų, net akys ėmė raibti. Dar žiūri, ir pamato gražius dvaro rūmus. Sustojo ir galvoja, kame jis dabar yra, kokiam pasaulio krašte atsidūrė. Galvojo galvojo, bet ką beišgalvosi: paklydo žmogelis, ir viskas. Sugalvojo, kad reikia eiti į tą dvarą ir pasiklausti kelio. Tik jis priėjo prie rūmų vartų, pasibarškino, ir išėjo gražus ponas. Ponas pažiūrėjo į Miknių ir paklausė:

— Ko nori čia?

Miknius, išsigandęs labai ir nusiėmęs kepurę, prašosi:

— Dovanok, poneli! Aš esu paklydęs. Gal būsi toks geras, poneli, ir parodysi man kelią, kad aš galėčiau pareiti į Klausgalvių Medsėdžius.

Ponas klausia:

— O kame tu buvai?

Miknius, dar labiau bijodamas užrūstinti tokį didelį poną, sako:

— Grojau patalkį ir einu namo, o beeidamas paklydau.

— O gal tu gali mums pagroti? — klausia ponas.

Ir ėmė prašyti, kad užeitų Miknius į dvaro rūmus palinksinti svečių, atvykstančių iš Tamužinės dvaro, ir jaunamartės iš gretimo kaimo. Miknius sutiko pagroti ir nuėjo į dvaro rūmus. Užgriežė su savo smuikeliu gerą maršą, ir ponas apsidžiaugė, kad gavo tokį gerą muzikantą. Pavaišino Miknių saldžiu vynu ir davė juodų pinigų saują. Po to parvažiavo svečiai. Miknius ir juos priėmė su gražiu maršu. Nuo tų svečių jis gavęs pilną kepurę tokių juodų pinigų.

Prasidėjusi didelė puotą. Buvę daugybė ponų, ponių ir panelių, kurie gėrė, valgė skaniausius valgius. Gėrė vyną, alų, midų, šoko ir dainavo negirdėtas dainas, nesuprantama Mikniui kalba. Ir visokių prašmatnybių ten jis matęs. Galų gale parvėdlavo ir tą pono minėtą jaunamartę. Toks storas ponas Mikniui liepė užgroti polką, ir visi šokę. Po to tas pats storas ponas tai jaunamartei užrišo virvę už kaklo ir įstūmė į spintą, kurioje buvo pilna ugnies. Mikniui buvo viskas labai įdomu, ir jis viską stebėjo, akis išpūtęs.

Jam buvo įdomu ir tai, kad kiekvienas naujas svečias, įėjęs į rūmus, mirko ranką vandenyje, kuris buvo prie slenkščio akmeniniame inde, ir patepa sau akis. Ponams nematant, Miknius pašlapino ranką ir patepė kairiąją akį. Ak, baisu, ką jis pamatė! Visi ponai buvę ne ponai, ne žmonės, o baisiausi gyvuliai, žvėrys, su ragais, nagais ir baisiomis uodegomis, o gražiosios panos virto kiaulėmis ir ožkomis. Valgiai buvę ne valgiai, o mėšlų krūvos ir supuvusios mėsos. Vyną gėrė ne iš gražių taurių, o iš arklių pusnagių. Net plaukai stojos Mikniui ant galvos nuo tų baisybių, ką jis ten pamatė. Norėjo sprukti

laukan, bet susilaikė, nes šitas velnių būrys jam nieko nedarė. Įsidrąsinęs vienam velniui ir sako:

— Kodėl jūs tokie baisūs?

Nuo to Mikniaus užklausimo velnias per metrą pašokęs į aukštį, bet tuojau vėl nusiraminęs ir, pasižiūrėjęs į jį, užklausė:

— Su katra akim matai?

Miknius, nieko pikto negalvodamas, atsakė:

— Su kaire.

Tai išgirdęs, velnias tik šmakšt su pirštu Mikniui į kairiąją akį ir išdūrė. Po to sudrebėjo gražieji rūmai, staiga dingo gražiosios šviesos, o vargšas Miknius trina išmuštąją akį ir vaitoja iš skausmo. O su dešine akimi jis mato, kad sėdi su smuiku ant Imbarės piliakalnio. Už Kulsodžio kaimo, už kurio yra Tamužinės miškas, buvo girdėti kaukimas, staugimas, geležų žvangėjimas. Mat, velniai prieš aušrą kraustėsi į savo karalystę.

Rytą, parėjęs namo, Miknius rado pasikorusią kaimyno šeimininkę, kurią jis matė pas velnius, kai velnias jai užnėrė ant kaklo virvę ir įstūmė į pilną ugnies spintą.

Po to įvykio dar daug kartų velniai rinkosi iš Tamužinės miško į Imbarės piliakalnį ir daug žmonių paklaidino. Bet dabar, kada per Tamužinės mišką nutiesė geležinkelį, kur dieną ir naktį dunda traukiniai, velniukams, matyti, tas nepatiko, ir jie išsikraustė kitur, nes niekas daugiau nebematė jų ir niekas ten nebepaklydo naktį.

Nors Miknius liko viena akim, bet, iškratęs velnių pinigus, duotus už pagrojimą, rado aukso rublius. Nuo to laiko jis turtingai ir laimingai gyveno iki savo amžiaus galo.

Prieš šimtą metų Prialgavos kaime, Mėsėdžio valsčiuje, Kretingos apskrityje gyveno labai piktas bajoras, pavarde Žalimas. Jis valdė visas kaimo gerąsias žemes, ir aplinkui visi miškai buvo jo užimti, nors kaimiečiai žinojo, kad tie miškai ir jiems priklauso. Žmonės, neturėdami kame ganyti savo gy-

vulių, varydavo į mišką, o bajoras neleisdavo. Radęs kur kokiam krūme koki gyvulį, nusivarydavo sau, o sutikęs piemenuką, žiauriai primušdavo. Nebuvo visame kaime nė vieno piemenėlio, kurio Žalimas nebūtų mušęs. Už tai visi kaimo piemenys jo neapkentė ir stengėsi jam ką nors bloga padaryti.

Kiekvieną dieną Žalimas, prisikabinęs blizgantį kardą, vaikščiodavo po savo laukus ir miškus, žvalgydamas, ar kas kame negano gyvulių, ar nekerta medžių, o jei ką rasdavo, tai jau tam baigta.

Kartą buvo labai šalta žiema, ir aušo labai sunkus pavasaris. Žmonės pritrūko gyvuliams pašaro ir anksti turėjo ginti į ganyklą. Ganyklose nieko nebuvo gyvuliams ėsti, tai turėjo varyti į mišką. Ten nors bruknelę kokią ar eglės šakelę gyvuliai pagrauš, ir vėjai šalti neužpūs už medžių.

Vienas piemenukas nusivarė savo aveles į pamiškę ir gano, o pats linksmi dainuoja ir birbina su birbyne, kurią pats pasidirbo iš atkepusios karklo žievės. Tik staiga tyliai iš krūmo išlindo Žalimas ir nutvėręs piemenėlį ėmė smarkiai mušti. Vos gyvas ištrūko piemenėlis iš Žalimo rankų ir nubėgdamas pro verksmus pasakė:

— Tu šiemet gausi galą!

Kito ūkininko piemuo buvo didesnis ir gudresnis. Jis kartą nukentėjęs nutarė Žalimui keršyti.

Netoli miško pievoje ganėsi Žalimo arkliai. Vienas arklys buvo labai gražus, ir Žalimas jį mylėjo ir brangino. Piemenukas paėmė tą gražųjį arklių iš pievos, nujojo toli į mišką ir paleido. Žalimas, neradęs savo gerojo arklio, šoko jo ieškoti. Ieškojo visą dieną, vaikščiojo po mišką, bet nerado. Gaila bajorui arklio, todėl ryžosi neiti namo tol, kol nesuras savo gražiausio arklio.

Ponui po girią bevaikščiojant, piemenys ir kitus jo arklius nujojo į girią ir paleido. Atėjo ponas į pievą ir neranda jau visų arklių. O čia jau naktis miglota užėjo. Ponas susirūpino ir bėgte bėgo į mišką.

Netoli miško buvo didelis raistas. Ir jei kas gyvas į tą raistą įklimpdavo, tai išsigelbėjimo nebuvo, nes kojos smukdavo gilyn ir gilyn, kol pasinerdavo į dumblą visas kūnas. Žalimas miglotą naktį nematė raisto, o iš susirūpinimo visai užmiršo

apie jį. Smarkiai bėgdamas, įpuolė į raistą ir ėmė grimzti gilyn. Kiek jis šaukė pagalbos, kiek norėjo išsigelbėti, bet niekas jo negirdėjo, ir Žalimas gavo galą. Ry tą piemenys rado Žalimą dumble prigėrusį negyvą. Visi džiaugėsi ir šaukė:

— Žalimas gavo galą! Ot kur buvęs Žalimui galas!

O mažasis piemenėlis pasididžiudamas visiems pasakojo, kad jis išpranašavęs Žalimui galą.

Nuo to laiko iki šiai dienai tas raistas tebevadinamas „Žalimo galu“.

315

ŽIAURUS PRIEVAIZDAS

Babtų valsčiuje, Varekonių dvare kartą buvo labai žiaurus prievaizdas. Jis kiekvieną rytą eidavo „sveikinti“ baudžiauninkų; dirbančius baudžiauninkus plakdavo bizūnu iš eilės.

Vieną rudens rytą, baudžiauninkams kuliant spragilais, jis atėjo jų „sveikinti“. Į tą dvarą neseniai buvo atėjęs vienas baudžiauninkas. Spėjama, kad jis buvo pabėgęs nuo rekrutų ir čia apsigyvenęs.

Pamatęs prievaizdo žiaurumą, jis pagriebė spragilą, pasikabino spragilu prievaizdą už kaklo ir nunešęs paskandino aketėje. O tas vyrukas iš to dvaro irgi kažkur prapuolė.

JAUNOJO KVIESLIO ORACIJA

Duodu garbę, kad nebūtumėte pavargę. Užprašau visus, turtingus ir išmintingus, į vestuvių vakarą. Ateikite jauni, seni į tą puotą pas jaunąjį (*jo vardas*) kaip pas žalią diemedėlį, kuris rengiasi į didelę kelionę, į svetimą šalį, per aukštus kalnus, per galias upes, per žalias girias, per plačius laukus, kad net nuo čia nematyti. Ateikite, senos bobelės, su trumpomis lazdelėmis pasiramsčiuodamos ir po pyragų tarbelę atsinešdamos. Ateikite, seni diedai, po duonos kampelį, po mėsos maišelį, po tabokos mazgelį atsinešdami. Ateikite, jaunos mergelės su rūtų šakelėmis, su šilkų jupelėmis, su baltais žiursteliais. Atėjusios pasieniais nelandykit, vaikinų neerzinkit, kad nelaimė neatsitiktų. Prašau prie vapsvų kraujo, prie uodų dešrų, prie mašalų kumpių visus ir visas atsilankyti. Dar kartą ir paskutinį kartą prašau atsilankyti visus: senus, jaunus, didžius ir mažus. Tiktai neužmirškite, ką kas turit atsinešti. Kas atsinešite, tie turėsite, kas ne — nieko negausite. Vaikiniai, įsipilkite į kišenės po puskvortę pelenų, užsidėkite rezgines ant pečių, pasiimkite grėblį su trylika vinių, lopetą, šakę ir šluotą. Kas kaip pasidarys, tas pats taip ir išsivalys, dėl to niekas nebus kaltas. Labai nužemintai prašau molio minti, tai yra, aplinkui poromis susikabinus šokti.

JAUNOSIOS KVIESLIO ORACIJA

Atjojau prašyt veseilion. Jauna panelė Žemaičiūtė Katryna Mangarieta prašė veseilion ant jaučio piauto, ant meitėlio skersto, ant duonos keptos, ant mėsos virtos, ant alaus daryto, ant arielkos varytos. Senų pasėdėt, jaunų pauliot, pašokinėt, o mažų vaikelių po suolus pabėginėt, karvojų palupinėt.

SUOLSĖDŽIO GINČAS SU VEDLIU

Suolsėdis. Iš kur jūs esate? Ko jums reikia?

Vedlys. Mes esame iš Rymo žemės, iš Olimo šalies.

Suolsėdis. O kokių kelių jūs atjojote?

Vedlys. Linų žiedu tiestu, žvaigždėmis šviestu, žaliomis rūtomis barstytu.

Suolsėdis. Ar surinkot tas rūtas?

Vedlys. Rinkom, bet vienos neradom. Tad čia ar negalėtum paieškot ir rasti?

Suolsėdis. O kur jūs tą rūtą dėsitė atradę?

Vedlys. Mes turim žalią diemedėlį, tai prie jo pasodinsime.

Suolsėdis. Ar jūs turite raštus?

Vedlys. Mes turime raštus į visus pasaulio kraštus.

Suolsėdis. Tai ko jūs norite?

Vedlys. Kad mes jojome per žalią girelę ir paklydome, pamatėme čia dunksant namelį, o tame namely — mažą žiburėlį. Ar negalėtume čia sustoti pasilsėti ir pas tamstas apsinakvoti?

Suolsėdis. Keli atjojote? Ar daug jūsų čia esate, ar daug jums vietos reikia?

Vedlys. Nedaug čia mūsų, tik trys šimtai: šimtas klišių, šimtas plikų ir šimtas gerų žmonių. Klišiai kelius skynė, plikiai kelią švietė, o mes, geri žmonės, gerus patarimus davėm.

Suolsėdis. Kokiais žirgais atjojote?

Vedlys. Linų laišku, aušros žvaigžde ir visokių augalų varsomis.

Suolsėdis. Kodėl gaidys užsimerkęs gieda?

Vedlys. Todėl, kad jis žino savo giesmę iš atminties. Dėl to jam ir knygos nereikia!

Suolsėdis. Kokio šunies zuikis labiau bijo?

Vedlys. Balto, nes jam rodosi, kad jį vejasi vienmarškinis, nuo kurio sunkiau pabėgti.

Suolsėdis. Kai jojote per girią, kokių medžių daugiau matėte?

Vedlys. Riestų, kreivų, tiesių, ilgų ir trumpų.
 Suolsėdis. Kur žemės vidury?
 Vedlys. Apibrėžei ratą ir stok į vidurį.
 Suolsėdis. Ką namie palikai?
 Vedlys. Gerą savo vardą.
 Suolsėdis. Ką čia atsinešei?
 Vedlys. Gerą savo vardą!
 Suolsėdis. Kas ant žemės lygiausia?
 Vedlys. Vanduo.
 Suolsėdis. Kiek jūrose žuvų?
 Vedlys. Tiek, kiek vandens lašų!
 Suolsėdis. Kiek čia jūs visų?
 Vedlys. Tiek, kiek ožkos barzdoje plaukų!
 Suolsėdis. Meskit jį laukan!
 Vedlys. Tegul tas meta, kas dusyk gimė.
 Suolsėdis. Kuomet pas jus gieda gaidžiai?
 Vedlys. Pas mus gieda ne tik gaidžiai, bet ir vištos.

*Ginčas vedamas tol, kol suolsėdis
 pritrūksta klausimų.*

319

PIRŠLIO ORACIJA PRIE SUOLSĖDŽIO

Ar laukiate, ar nelaukiate svečių pakeleivių iš tolimos šalies, iš svetimos šalies? Prašau leisti man pakalbėti žodį, vieną, antrą, trečią, ir manęs paklausyti. Aš čia stoviu prieš jus kaippo ištikimas tarnas, atsiųstas nuo tų jaunikaičių (*vardai ir pavardės*). Pirmiausia duodu garbę sutvertojui, paskui nusilenkiu prieš tų namų šeimininką ir šeimininkę ir prieš jo mylistą suolsėdį ir prašau jūsų malonybės, kad mes nebūtumėm išniekinti ir ant juoko palikti. Prašau priimti tarnus savo, kurie pakeleiviais esame! O kiek daug darbo ir vargo turėjome, kol čionai pasiekėme: kalnus kasėme, daubas pylėme, žalius medžius lenkėme, sausus laužėme, juodą purvą bridome. Buvom paklydę ir daug vargo turėjom, kol pasiekėm dievo duotus namelius. Radom stalą užtiestą ir kaip aukurą išpuostą, linų zie-

du uždengtą. Tad prašau, kad stalai būt papuošti baltais pyragais, alaus uzbonais, mėsos bliūdais, kad apie stalą būtų devyni pliki suolai mums atsisėsti. Ir prašau, kad mūsų kepurėms būtų sienose vageliai, kad būtų dvylika valakų žemės marmoru išgrįstų, kad būtų pusė kapos mergaičių ir jos visos būtų vainikuotos, žieduotos, ilgais sijonais, čeverykuotos. Kad būtų margos lovelės, šilkų priegalviais papuoštos, o prie kiekvienos lovelės po žvakę su liktorium, sidabru pažibintu. Ir dar prašau pačiam viršininkui, svočios vyrui, parūpinti, seną bobelę vienu dančiu ir tuom klibančiu. Dar ir daugiau žinau, dar daug galėčiau pasakyti, kad jūs visko negalėtumėt nė atsiminti. Bet užteks tam sykiui, nes mano šeimynai už durų nusibos.

320

PIRŠLIO PASMERKIMO DEKRETAS

Piršliui tokiam ir tokiam, dideliam melagiui, sukčiui ir vaigiui. Prašau visus svečius ir viešnius išklaudyti šito nusprendimo iš popieriaus be krašto ir priežasties, be pečėties.

Metuose šiuose, tuose, anuose, kada katės lojo, šunes giedojo, zuikis būgną mušė, lokys ragą pūtė, arkliai dantimis bruzdino, stirna su pelėda šokinėjo, žuvys lekiojo, driežas į gegutę dabojos, bobos veršius kirpo, mergos tekėti norėjo, vaikinai jų nemylėjo, kada barankom snigo, vaikai kiauras dienas nemigo, tuomet vilkas, tą trenksmą išgirdęs, dideliai persigando, nebežiūrėjo, kur veršiai ganos, tik iš bėdos pašoko bėgti, bebėgdamas šoko per kelmą ir išspyrė bernioką. Tą bernioką žmonės praminė Briedžioku, nes buvo smarkus kaip ožys, sukosi, kaip girnų apatinis akmuo. Tasai mandras berniokas nutvėrė vilkui už uodegos ir nepaleido. Vilkas bėgo per tokį ir tokį sodžių, nutrūko uodega, o berniokas aukštiekninkas apvirto. Paskum išaugo baisus melagis, kaip ir vagis. Anas pavogė gyvą ir gražią Onutę. Anas užbėgo per ūlyčią, pabalzgino langinyčia ir primelavo Onutei. Sakė:

— Tekėk už Baltrūnioko. Jis gyvena mūro dvare, yra didelis ponas. Stogai lašinių paltimis kloti, langai deimantu už-

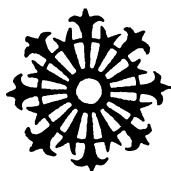
pildyti, takai ešeriais grįsti, laiptai ir tiltai marmuriniai, šuliniai pilni smetonos, alus ir vynas upeliais plauko. Nuo kilbasų akėčios lūžta, svirnai šiaudų prikimšti, sviesto devyni žardai prižardyti, arklių, galvijų, kiaulių daugybė.

Dabar matom teisybę, kaip iš pečiaus kaktos šviesybę. Trobos medinės, šiaudais dengtu stogu. Pro langus varnos skraidodo, pro duris briedžiai laksto. Nėra čia nieko — nė už dančio užkišti, nė alaus bačkelės paristi, o sviesto nėra ratų stebulėms patepti.

Būdami apgauti, apkaltinam tokį piršlį ir reikalaujam bausmės. Mes turime pasirinkti: ar, pakabinus žarde, šunimis užpiudyti, ar už karklyno grybų kotais užmušti, ar, užmetus ant stogo, kopečias paimti. Geriausia būtų pakarti ir jį priartinti prie dangaus vartų. Mes taip ir nusprendėm.

— O ką mes darysim pakorę? — klausia kiti.

— Ogi iš kaktos bus liktarna, iš nosies tabokinė, iš akių žiburiai, iš dantų priekalas, iš liežuvio kūjelis, iš gerklės triūba, iš pilvo būgnas, iš plaukų kutosai, iš plaučių dumtuvės, iš gyslų striūnos, iš nagų rogės. O kas liks, sudėsime į puodą ir atiduosime šunims.

**SMULKIOJI
TAUTOSAKA**

DARBAS, DARBŠTUMAS, GYVENIMO PATIRTIS

321. Akys baisininkės, rankos darbininkės.

LTR 2683(266); 1947, Sidabravas

322. Be natos verpsi, be balso ausi.

LTR 2477(5/8); 1946, Vabalninkas

323. Be skiedros medžio nenukirsi.

LTR 2875(258); 1949, Kriūkai

324. Dalgis pievon, — balana sienon.

LTR 2524(836); 1947, Kupiškis

325. Dešimt kartų mieruok, vieną kartą piauk.

LTR 2683(407); 1947, Sidabravas

326. Dorą pažinsi iš darbų, kvailą — iš kalbų.

LTR 2875(138); 1949, Kriūkai

327. Duoną taupyk rytojui, o ne darbą.

LTR 2875(139); 1949, Kriūkai

328. Dviejų amžių negyvensi.

LTR 2897(41/12); 1951, Kuršėnai

329. Grūdelis prie grūdelio ir susidaro pūrelis.

LTR 2683(309); 1947, Sidabravas

330. Ir duris uždarius, laikas bėga.

LTR 2875(242); 1949, Kriūkai

331. Juodos rankos — ne sarmata.

LTR 2541(92); 1947, Tauragnai

332. Kareivio duona kruvina, elgetos purvina, o artojo balta.

LTR 2717(243); 1948, Seredžius

333. Kas ars — nepavargs, kas vogs — nepralobs.

LTR 2785(92); 1950, Vabalninkas

334. Kas turės aruode, tas turės ir puode.

LTR 2657(33); 1948, Dieveniškės

335. Lengvai rugiapiūtę piausi, sunkiai valgysi.

LTR 2683(452); 1947, Sidabravas

336. Miške staklės, ant avelių vilnos, o jau audžia.

LTR 2524(993); 1947, Ramygala

337. Rugiapiūtėj ir akmuo kruta.

LTR 2786(62); 1950, Valkininkai

338. Senas arklys vagos negadina.

LTR 2746(158); 1949, Žiezmariai

339. Senis vilkas į aketę uodegos nekiša.

LTR 2897(45); 1951, Kuršėnai

340. Stačias šersi — gulom važiuosi, gulom šersi — stačias važiuosi.

LTR 2742(46); 1949, Utena

341. Svetimu protu netoli eisi, jei savo neturėsi.

LTR 2786(94); 1950, Valkininkai

LIAUDIES MORALĖ, IŠMINTIS, SĄMOJIS, PATRIOTIZMAS

342. Akmuo su akmenu ir tai sueina, o žmogus su žmogum — nēr dyvo.

LTR 2541(555); 1947, Tauragnai

343. Aš jam kalną pyliau, jis man duobę kasė.

LTR 2771(49); 1949, Rimšė

344. Atriekta riekė nebeprikibs.
LTR 2477(11/25); 1945, Kvėdarna
345. Begėdis visada priėdėš.
LTR 2744(17); 1949, Žiezmariai
346. Be kvailo — tai nėra baikos.
LTR 2786(96); 1950, Valkininkai
347. Dėl ilgo liežuvio ne vienam dantys išgriuvo.
LTR 2717(239); 1948, Seredžius
348. Geram gerai, blogam blogai.
LTR 2524(848); 1947, Kupiškis
349. Grivinėlė išvoliojo purvynėlį.
LTR 2524(877); 1947, Kupiškis
350. Ir pyragas burną išgadina.
LTR 2541(75); 1947, Tauragnai
351. Iš bliūdo mėsos išsirinko veršio uodegą supuvusią.
LTR 2477(11/58); 1945, Kvėdarna
352. Iš didelio rašto išėjo iš krašto.
LTR 2541(81); 1947, Tauragnai
353. Iš tų šiaudų nebus grūdų.
LTR 2524(864); 1947, Kupiškis
354. Jis pavydelninkas didesnis už melninko kiaulę.
LTR 2802(73); 1948, Mosėdis
355. Kad jot į peklą, tai ant gero arklio. Velgu geras prie
peklos durų sužvengtų, negu prastas sugriūtų.
LTR 2472(4a); 1945, Krekenava
356. Kas aukštai kelias, tas žemai tupia.
LTR 2541(115); 1947, Tauragnai
357. Katei — žertas, pelei — smertis.
LTR 2541(545); 1948, Tauragnai
358. Kiekviena pušis savo šilui ošia.
LTR 2717(233); 1948, Vilkija

359. Kokia galva, tokia ir kalba.

LTR 2897(41/7); 1951, Kuršėnai

360. Kõžnam norėsi įtikti, tai ir tavęs neliks.

LTR 2746(187); 1949, Žiežmariai

361. Lapė ir miegodama vištas skaito.

LTR 2742(34); 1945, Utena

362. Menka žolė išdygsta nesėjama.

LTR 2875(261); 1949, Kriūkai

363. Moka apmesti, — moka atauti.

LTR 2477(11/12); 1945, Kvėdarna

364. Nenorėk nuo vieno jaučio dviejų odų nuplėšti.

LTR 2524(943); 1947, Ukmergė

365. Ne taip tavo mirė, kaip mano serga.

LTR 2683(178); 1947, Sidabravas

366. Ne tas draugas, katras pienuotas lūpas aplaižo, o tas, katras kruvinas apšluosto.

LTR 2746(116); 1949, Žiežmariai

367. Nežiūrėk turto, o stotko žmogaus, — ir visko bus.

LTR 2764(63); 1949, Kupiškis

368. Patarnavo — su rezginėm iš gryčios dūmus išnešė.

LTR 2477(5/12); 1946, Vabalninkas

369. Platu — su kraštu, gilų — su dugnu.

LTR 2732(11); 1948, Užventis

370. Siūlykis kaip vilkas kiaulei į bobutes.

LTR 2645(59); 1948, Plungė

371. Susikalbėjo kaip avinas su žąsinu.

LTR 2683(310); 1947, Sidabravas

372. Su žmonėm gyvensi, o ne su pinigais.

LTR 2541(539); 1947, Tauragnai

373. Sutinka kaip kirvis su akmeniu.

LTR 2875(260); 1949, Kriūkai.

374. Šiandien — ponas, ryt — ubagas.

LTR 2541(274); 1947, Tauragnai

375. Tam griekas, kas kojom žemės nepasiekia.

LTR 2541(570); 1947, Tauragnai

376. Tinginys ir kelią koja rodo.

LTR 2875(140); 1949, Kriūkai

378. Vagie, kepurė dega!

LTR 2541(308); 1947, Tauragnai

379. Vaikams putros duokit, ne ekzortas.

LTR 2843(439); 1951, Kaltinėnai

380. Vilkas šuns balso nebijo, bet nekenčia, kai loja.

LTR 2683(387); 1947, Sidabravas

381. Visų dantys balti.

LTR 2717(127); 1948, Vilkiša

MOKSLAS BEI KULTŪRA

382. Be tinklo nepagausi, be ginklo nenušausi.

LTR 2875(237); 1949, Kriūkai

383. Davatka ir nemokyta galėsi būti.

LTR 2744(27); 1949, Žiežmariai

384. Mokslas kišenės neplėšia.

LTR 2875(47); 1949, Seredžius

385. Mokslas naudingas, ale vargingas.

LTR 2541(173); 1947, Tauragnai

386. Mokslo ant pečių nenešiosi.

LTR 2786(61); 1950, Valkininkai

LIAUDIES BUITIS, VARGAS, ŠEIMOS SANTYKIAI, ŽMOGAUS GYVENIMAS

387. Anyta — velnio pramanyta.

LTR 2744(9); 1949, Žiežmariai

388. Bagočius dyvijas, kuo biednas žyvijas.

LTR 2524(869); 1947, Linkmenos

389. Be arklio — šventė, be karvės — gavėnia.

LTR 2742(32); 1949, Utena

390. Bernas arkly — merga lopšy.

LTR 2541(557); 1947, Tauragnai

391. Bėdos neina tvorom, medžiais, ale žmonėm.

LTR 2472(4); 1945, Krekenava

392. Duok ubagui grūdą, kunigui pūdą, ciesoriui pūrą, o
pats padžiauk skūrą.

LTR 2656(52); 1948, Daugai

393. Juo katinas senyn, juo nagai aštryn.

LTR 2875(243); 1949, Kriūkai

394. Ką vasarą koja nuspyrė, žiema suvalgė.

LTR 2936(72); 1955, Varėna

395. Kam nekartu, tas nesirauko.

LTR 2875(248); 1949, Kriūkai

396. Karvelė — ilga paltelė.

LTR 2744(68); 1949, Žiežmariai

397. Ko aklas verktų, jei kelią matytų.

LTR 2744(78); 1949, Žiežmariai

398. Kur trumpa, ten ir trūksta.

LTR 2541(116); 1947, Tauragnai

399. Laukas gimė, laukas ir dvės.

LTR 2541(162); 1947, Tauragnai

400. Miega apsirengęs lyg baudžiauninkas.
LTR 2746(102); 1949, Žiežmariai
401. Negirk dienos be vakaro, o marčios be metų.
LTR 2875(337); 1949, Kriūkai
402. Nelaižytas — ir nemalonus (*taikoma patėviams ir pamotėms, kurie nemyli našlaičių*).
LTR 2802(51); 1948, Mosėdis
403. Neturtas skystą košę verda.
LTR 2764(59); 1949, Kupiškis
404. Prie barzdos reik ir lazdos.
LTR 2852(289); 1947, Ariogala
405. Tau, dukrele, kalbu, tu, marte, susprask.
LTR 2706(345); 1948, Marcinkonys
406. Tėvas mirė — pusė našlaičio, močia — visas.
LTR 2742(43); 1949, Utena
407. Tik vyžotiems penktadienis.
LTR 2746(187); 1949, Žiežmariai

KLASĖS, JŲ CHARAKTERISTIKA, KLASINIAI PRIEŠTARAVIMAI

408. Ale tai bagotas, kaip šuva kudlotas.
LTR 2572(134); 1946, Kupiškis
409. Anie visi vieną dūdą pučia.
LTR 2802(57); 1948, Mosėdis
410. Ar ponas, ar šuva — abu kanda.
LTR 2746(10); 1949, Žiežmariai
411. Kai dvarą įsigijo, tai ir su žmogum nenori kalbėti.
LTR 2782(87); 1950, Anykščiai
412. Kam kunigui laikai — nei jo pati, nei vaikai.
LTR 2656(1); 1945, Daugai

413. Kol riebus sukūs, liesas ir nudvės.

LTR 2683(378); 1947, Sidabravas

414. Kunigui ir daktarui vis naujas pinigais.

LTR 2541(647); 1947, Tauragnai

415. Pekla velniais remta, kunigais dengta, davatkomis pakurta.

LTR 2851(72); 1949, Vilkijs

416. Tarnystę pas poną kitam girk, pats sau neskirk.

LTR 2706(78); 1948, Marcinkonys

417. Tas ne ponas, kurs skolų neturi.

LTR 2683(288); 1947, Sidabravas

418. Turtingam ir aitvaras neša.

LTR 2851(10); 1949, Vilkijs

419. Ubago neprašyk, ponas neduos, kunigas pažadės, —
dievas negirdės.

LTR 2653(4); 1948, Skiemonys

420. Velnias poną peklon nujotų.

LTR 2783(173); 1950, Radviliškis

421. Velnias, ponas ir klebonas — visi lygūs nevidonai.

LTR 2936(73); 1955, Varėna

422. Viena ranka žegnoja, kita kryžiavoja.

LTR 2653(1); 1948, Skiemonys

423. Vis mūs durnelis ant ponų joja, ir gana.

LTR 2783(149); 1950, Panemunėlis

TURTAS, NETURTAS

424. Biednam ir košė drena, bagotam visur gerai.

LTR 2771(48); 1949, Rimšė

425. Gerai senam meluot, bagotam vogt.

LTR 2706(333); 1948, Marcinkonys

426. Litas greit atjoja, ale greit ir išjoja.

LTR 2541(163); 1947, Tauragnai

427. Rasi tu biednas ant svieto teisybę.

LTR 2653(15); 1948, Alunta

428. Šuva maknotas ir žmogus bagotas, — tai abiem gerai.

LTR 2706(71); 1948, Marcinkonys

429. Turtingas, tai ir teisingas.

LTR 2653(8); 1948, Utena

430. Už pinigus ir dangų nupirksi, bet tėvo motinos nerasi.

LTR 2653(35); 1948, Ukmergė

GAMTA IR GAMTOS REIŠKINIAI

431. Pilna marška šipulių. (D a n g u j e ž v a i g ž d ė s)
LTR 2725(16); 1949, Merkinė
432. Paukštė šmaukštė per marias lėkė, o uodega gvoltu
 rėkė. (D e b e s i s)
LTR 2838(18); 1951, Joniškis
433. Šėmas jautis dangų laižo. (D e b e s i s)
LTR 2786(45); 1950, Valkininkai
434. Be rankų, be kojų lipa į dangų. (D ū m a i)
LTR 2875(272); 1949, Kriūkai
435. Toli arklys žvengia, arti pakinktai skamba. (G r i a u s -
 m a s)
LTR 2874(70); 1950, Alytus
436. Be kirvio be kirvelio, be gražto be gražtelio pastato
 tiltą. (Š a l t i s)
LTR 2584(198); 1946, Saločiai
437. Alus be putos, duona be plutos, graži panelė be vaini-
 ko. (M a r i o s, ž e m ė, s a u l ė)
LTR 3583(96); 1946, Saločiai
438. Palšas jautis pro langą žiūri. (M ě n u l i s)
LTR 2674(58); 1948, Baisogala
439. Gale gryčios raguolis kabo. (M ě n u o)
LTR 2524(41); 1947, Rokiškis

440. Juoda karvė subliuvo, visos tvoros sugriuvo. (N a k-
t i s)
LTR 2750(137); 1949, Tverečius
441. Aukso lenta praskilo, visi žmonės sukilo. (S a u l ė)
LTR 2524(191); 1947, Radviliškis
442. Gale lauko bačka trūko. (S a u l ė u ž t e k ė j o)
LTR 2786(298); 1950, Valkininkai
443. Balta marška žemę kloja. (S n i e g a s)
LTR 2874(68); 1950, Alytus
444. Matau — negirdžiu, girdžiu — nematau. (S n i e g a s
i r l i e t u s)
LTR 2718(37); 1948, Užpaliai
445. Eina per ugnį — nedega, eina per vandenį — neskęs-
ta, eina per šiaudus — nešnabžda. (Š e š ė l i s)
LTR 2583(326); 1947, Saločiai
446. Saulei tekant gimsta, leidžiantis — miršta. (Š e š ė l i s)
LTR 2874(74); 1950, Alytus
447. Plumpė plumpena po variniu tiltu. (U g n i s)
LTR 2582(193); 1946, Saločiai
448. Vienas sakė „bėkim, bėkim“, antras sakė „čia stovė-
kim“, trečias sakė „čia svyruokim!“ (U p e l i s, p i e-
v a, n e n d r ė s)
LTR 2838(57); 1951, Joniškis
449. Aukso juosta laukus juosia. (U p ė)
LTR 2874(73); 1950, Alytus
450. Ėjo ėjo ir vietos neturėjo. (V ė j a s)
LTR 2524(217); 1947, Radviliškis
451. Balta karvė subliovė — visas tvoras išgriovė. (Ž i e-
m a)
LTR 2678(27); 1948, Dieveniškės
452. Pilna marška trupinių ir kamputis lašinių. (Ž v a i g ž-
d ė s i r m ė n u l i s)
LTR 2874(59); 1950, Alytus

JAVAI, DARŽOVĖS, VAISIAI, GĖLĖS

453. Stovi kuolelis, ant kuolelio dvarelis, tam dvarely
šimtas milijonų. (A g u o n a)

LTR 2718(33); 1948, Užpaliai

454. Be langelių, be durelių — pilni namai mergužėlių.
(A g u r k a s)

LTR 2657(64); 1948, Dieveniškės

455. Be rankų ir be kojų, o į medį įlipa. (A p y n y s)

LTR 2898(307); 1948, Seirijai

456. Žalia žolė, bet ne žolė, su uodega, bet ne pelė. (B u l -
v è)

LTR 2874(27); 1950, Alytus

457. Raudonas gaidys po žemėmis gieda. (B u r o k a s)

LTR 2524(183); 1947, Radviliškis

458. Trim sąsparom klėtelė. (G r i k i s)

LTR 2718(54); 1948, Užpaliai

459. Viršuj medžio saulė teka. (J u r g i n a s)

LTR 2524(407); 1947, Alunta

460. Vienakojė moteriškė šimtą rūbų nešioja. (K o p ū s -
t a s)

LTR 2804(24); 1949, Švenčionys

461. Ažuolėlis žaliukėlis, devinšakis devinlapis vosilkom
pražydo. (L i n a s)

LTR 2717(98); 1948, Vilkija

462. Marti klėtyje, marčios kasos ore. (M o r k a)

LTR 2583(129); 1946, Saločiai

463. Raudonas žmogelis žalia barzdele. (M o r k a)

LTR 2584(266); 1946, Saločiai

464. Marių mergaitė, šilkų kasos, kojos vandeny mirksta.
(N e n d r è)

LTR 2718(39); 1948, Užpaliai

465. Senas senelis, užpakaly kuolelis. (O b u o l y s)
LTR 2537 (45/26); 1947, Rokiškis
466. Viršuj medžio duona rūgsta. (O b u o l y s)
LTR 2742(132); 1949, Utena
467. Mažas puodeliukas — gardi košytė. (R i e š u t a s)
LTR 2524(137); 1947, Panemunėlis
468. Maža maža kamarėlė aukštai pakabinta, diktai užrakinta. (R i e š u t a s a n t l a z d y n o)
LTR 2477(4/26); 1946, Vabalninkas
469. Rudenį gimęs, vasarą augęs. (R u g i a i)
LTR 2524(238); 1947, Radviliškis
470. Devyni broliai vieną kepurę dėvi. (R u g i ū g u b a)
LTR 2537(45/22); 1947, Rokiškis
471. Rašytinis karpytinis, — šimtalapis vienastiebis. (R ū t a)
LTR 2771(766); 1949, Kaltinėnai
472. Aukso pilviukas, kaulo Mykoliukas. (S l y v a)
LTR 2742(150); 1949, Utena
473. Senas senas seneliukas dvejais trejais kailiniukais. (S v o g ū n a s)
LTR 2537(45/13); 1947, Rokiškis
474. Miške gimęs, miške augęs, miško neregėjęs. (Š e r d i s)
LTR 2786(27); 1950, Valkininkai
475. Juodas kaupokas, vyno smokas, akmeninė širdis. (V y š n i a)
LTR 2717(46); 1948, Lekėčiai
476. Tėvas sieksnininkas, močia sprindininkė, o vaikiukai rutuliukai. (Ž i r n i a i)
LTR 2594(76); 1948, Saldutiškis
477. Vasarą su kailiniais, žiemą ir be marškinių. (Ž i r n i s)
LTR 2742(129); 1949, Utena

ŽMOGUS, PAUKŠČIAI, GYVULIAI, VABZDŽIAI

478. Dviem pupom visą lauką apsėja. (A k y s)
LTR 2898(310); 1948, Seirijai
479. Du ratai pagiryje stovi. (A u s y s)
LTR 2874(67); 1950, Alytus
480. Maža maža kamarėlė pilna kultuvėlių. (B u r n a s u
d a n t i m i s)
LTR 2477(4/27); 1946, Vabalninkas
481. Pilnos laktelės baltų gaidžiukų. (D a n t y s) ,
LTR 2572(159/3); 1946, Kupiškis
482. Kai jaunas buvau, kalnus, žemes verčiau, o kai pase-
nau, šokt mergas vedžiau. (J a u č i o s k ū r a)
LTR 2717(43); 1948, Lekėčiai
483. Daili daili bačkelė be jokio lankelio. (K i a u š i n i s)
LTR 2786(31); 1950, Valkininkai
484. Pramuši ledą, rasi sidabrą, pramuši sidabrą, rasi auk-
są. (K i a u š i n i s)
LTR 2874(72); 1950, Alytus
485. Gyvas gyvulėlis ant gyvo stalo pietus laiko. (K ū d i-
k i s)
LTR 2477(4/20); 1946, Vabalninkas
486. Guli tėvas kluone, niekad saulės nemato. (L i e ž u v i s)
LTR 2524(188); 1947, Radviliškis
487. Mažas mažas mėsos kąsnelis žmogų pakaria ir palei-
džia. (L i e ž u v i s)
LTR 2692(14); 1948, Marijampolė
488. Mįslių tėvas klane guli. (L i e ž u v i s)
LTR 2898(318); 1948, Seirijai
489. Už balto beržyno vilkas staugia. (L i e ž u v i s)
LTR 2657(41); 1948, Dieveniškės

490. Totoriai valgo, botagai mirga. (P a r š i u k a i p r i e
l o v i o ė d a)

LTR 2771(800); 1949, Kaltinėnai

491. Lašai pirtį pargriovė. (P a r š i u k a i ž i n d a)

LTR 2771(570); 1949, Ignalina

492. Pailgi dvarai, raudoni ponai. (P r ū s o k a i p l y -
š i u o s e)

LTR 2771(768); 1949, Kaltinėnai

493. Šarangė varangė po suolu susirangė. (Š u o)

LTR 2657(65); 1948, Dieveniškės

494. Balinėj balaitėj nuklimpo kumelaitė, penki vilkai
traukia, du vanagai laukia. (V a l g o)

LTR 2524(237); 1947, Radviliškis

495. Už namą aukštesnis, už slenkstį mažesnis. (V a r n a)

LTR 2467(30/4); 1944, Laukuva

496. Lopinys ant lopinio — nei siūlelio, nei galelio. (V i š -
t a)

LTR 2524(123); 1947, Panemunėlis

497. Šilų mergos, šilkų kasos, žiemą vasarą basos. (Ž a s y s)

LTR 2727(23); 1948, Kupreliškis

DARBO ĮRANKIAI, PADARGAI, NAMŲ APYVOKOS REIKMENYS, DRABUŽIAI

498. Geležinė kumelaitė — kanapinė uodegaitė. (A d a t a
s u s i ū l u)

LTR 2657(62); 1948, Dieveniškės

499. Suplyšus paklodė visus laukus išjodė. (A k ė č i o s)

LTR 2874(42); 1950, Alytus

500. Tutursa keversa gale lauko liko. (A k ė č i o s)

LTR 2771(779); 1949, Kaltinėnai

501. Dieną — trapu trapu, naktį — karu karu. (A u t k o -
j a i)

LTR 2771(774); 1949, Kaltinėnai

502. Už šunį mažesnis, už arklį didesnis (B a l n a s)

LTR 2874(30); 1950, Alytus

503. Miške gimęs, miške augęs, atėjęs į kambarį pasišvais-
to ir vėl kampe stovi. (B e r ž i n ė š l u o t a)

LTR 2683(161); 1947, Biržai

504. Du juodžiai keliu kūbrina. (Č e b a t a i)

LTR 2524(135); 1947, Panemunėlis

505. Gyvulius šerdamas, svieta penėdamas, eina per lauką
žvangėdamas. (D a l g i s)

LTR 2583(106); 1946, Saločiai

506. Kybė kabė visus laukus apskabė. (D a l g i s)

LTR 2524(253); 1947, Radviliškis

507. Vilniaus paukštė pabaliais šmaukštė. (D a l g i s)

LTR 2594(80); 1948, Saldutiškis

508. Dundulio kalnas, geležinis arklas. (D u o n o s k e p a -
l a s i r p e i l i s)

LTR 2771(781); 1949, Kaltinėnai

509. Du zuikučiai piaunas, balti kraujai bėga. (G i r n o s)

LTR 2717(258); 1948, Vilkija

510. Šepetys repetys aukštą pilį pastatys. (G r ė b l y s)

LTR 2874(69); 1950, Alytus

511. Tėvas sieksnininkas, motina mastelis, o vaikai sprin-
džioliukai. (G r ė b l y s)

LTR 2477(4/13); 1946, Vabalninkas

512. Per jūras liepa linksta. (K i b i r o p a s a i t a s)

LTR 2718(35); 1948, Užpaliai

513. Čia brūkšt, ten brūkšt — abu galai lygūs. (K o č ė l a s)

LTR 2692(37); 1948, Marijampolė

514. Dieną dešra, naktį makšna. (K o j i n è)
LTR 2524(410); 1947, Alunta
515. Višta nupešta, tvoron įkišta. (K u l t u v è)
LTR 2750(672); 1949, Dūkštas
516. Nevalgo, negeria, bet visada gyvas. (L a i k r o d i s)
LTR 2583(56); 1946, Saločiai
517. Miške gimęs, miške augęs, atėjęs į namus smaližauja.
 (M e d i n i s š a u k š t a s)
LTR 2683(160); 1947, Biržai
518. Dvinugaris žirgas, trinugaris raitelis. (M i n t u v a i)
LTR 2786(30); 1950, Valkininkai
519. Kalė be žarnų loja. (M i n t u v a i)
LTR 2718(55); 1947, Užpaliai
520. Dieną kaulus nešioja, o naktį žiopso. (N a g i n è s)
LTR 2683(158); 1947, Biržai
521. Po žemėm balti gaidžiai gieda. (N o r a g a s p o ž e m è m)
LTR 2718(50); 1948, Užpaliai
522. Kuprotas žmogeliukas visą lauką apeina. (P i a u t u v a s)
LTR 2524(85); 1947, Rokiškis
523. Boba retadantė po kiemą skraido. (P i ū k l a s)
LTR 2657(55); 1948, Dieveniškės
524. Kitam kanda, pats rėkia. (P i ū k l a s)
LTR 2584(265); 1947, Saločiai
525. Kai buvau jaunas, aukso krėsle sėdėjau, o kai pase-
 nau, — šuva kaulų neėda. (P u o d a s)
LTR 2898(545); 1948, Seirijai
526. Juoda višta ant raudonų kiaušinių tupi. (P u o d a s a n t u g n i e s)
LTR 2725(15); 1949, Merkinė

527. Višta senyn, nagai aštryn. (P u š i n ė š l u o t a)
LTR 2750(71); 1949, Melagėnai
528. Girioj augęs, girioj lapojęs, parėjęs namo, prie mer-
gos pristojęs. (R a t e l i s)
LTR 2477(4/23); 1946, Vabalninkas
529. Kur buvus, kur nebuvus — kapt už ožio barzdos. (R a-
t e l i s)
LTR 2477(13/4); 1945, Kupiškis
530. Ožys treigys, malkų glėbys. (R a t e l i s)
LTR 2477(13/3); 1945, Kupiškis
531. Atbėgo bėgutis žiemos keliu, riestu snukeliu. (R o g ė s)
LTR 2718(49); 1948, Užpaliai
532. Šimtaakis kūgį meta. (S i e t a s)
LTR 2750(98); 1949, Tverečius
533. Važiuoja važiu, šuo bėga ežia — nei važio vėžių, nei
šunies pėdų. (S i ū l a l e n k i a)
LTR 2874(46); 1950, Alytus
534. Pakulinėj balaitėj nuklimpo kumelaitė, dvi sesutės
traukė, dvi laukė. (S i u v a)
LTR 2786(217); 1950, Valkininkai
535. Pilnas puodas mėsos, abu galu kiauru. (S i u v i m o
p i r š č i u k a s)
LTR 2583(328); 1946, Saločiai
536. Gema su marškiniais, gyvena be marškinių. (S ū r i s)
LTR 2725(18); 1949, Merkinė
537. Pašmukšt paľaukšt ir nebeliko. (Š a u k š t a s, v a l-
g a n t k o š ė)
LTR 2467(30/3); 1944, Laukuva
538. Šatojasi, matojasi, kampe kavojasi. (Š l u o t a)
LTR 2657(61); 1948, Dieveniškės
539. Šiuriutė buriutė bebėgdama priėda. (Š p ū l ė)
LTR 2689(32); 1948, Obeliai

540. Vaziavo rožytė — užriesta nosytė: nei arklio pėdų,
nei vežimo vėžių. (*V a l t i s e ž e r e*)

LTR 2771(65); 1949, Rimšė

541. Mėsiniam puode geležis verda. (*Ž a b o k l i s*)

LTR 2874(57); 1950, Alytus

542. Šulinys be dugno. (*Ž i e d a s*)

LTR 2786(32); 1950, Valkininkai

543. Ant lino žiedo bitutė dūzgia. (*Ž v a k è*)

LTR 2749(42); 1949, Vilkaviškis

PASTATAI, BALDAI, ĮRENGIMAI

544. Išmislysiu mįslę: per pilvą gysla; kai ta gysla truks, —
pilvas išsmuks. (*B a l k i s i r l u b o s*)

LTR 2683(168); 1947, Biržai

545. Vienas laukia dienos, antras laukia nakties, trečias
sako: man vis tiek. (*D u r y s, l a n g a s, l o v a*)

LTR 2584(124); 1947, Saločiai

546. Keturi meitėliai vieną maršką tampo. (*D ū m i n ė
g r y č i a*)

LTR 2524(128); 1947, Panemunėlis

547. Bėga liūtas, krinta putos; nei pėdų, nei nagų, o sustojęs
rėkia: aūūū! (*G a r l a i v i s*)

LTR 2742(120); 1949, Utena

548. Senas senelis ant stogo pypkę rūko. (*K a m i n a s*)

LTR 2524(194); 1947, Radviliškis

549. Šilkinė rankovė midų alų geria. (*K a m i n a s*)

LTR 2804(11); 1949, Švenčionys

550. Visi jodo, niekas nepašeria. (*K è d è*)

LTR 2875(266); 1949, Kriūkai

551. Kumelė be kulšių, kelias be dulkių, botagas be pana-
ros, mirtis ant nosies. (*L a i v a s*)

LTR 2477(4/12); 1946, Vabalninkas

552. Kiaulė su šimtu spenių. (L e d ū ž v a k ė s p o s t o g u)
LTR 2572(159/10); 1946, Kupiškis
553. Užmįsiu mįslę keturgyslę, ant galo bumburkė karo.
 (L o p š y s)
LTR 2692(13); 1948, Marijampolė
554. Akmens kojos, stiklo liemu, šiaudų kepurė, ant ke-
 purės senis sėdi, cibukas rūksta. (N a m a s)
LTR 2750(135); 1949, Tverečius
555. Šonas šyla, šonas šąla, galva džiūsta, kojos pūsta.
 (P i r k i o s d u r y s)
LTR 2743(16); 1949, Švenčionys
556. Mažas mažas arklelis dieną naktį jojamas. (S l e n k s-
 t i s)
LTR 2718(46); 1948, Užpaliai
557. Keturi ponaičiukai po vienu kepeliusu. (S t a l a s)
LTR 2524(89); 1947, Rokiškis
558. Ubago nosis taukuota. (S v i r t i s a p š a l u s)
LTR 2477(13/8); 1945, Kupiškis
559. Aukšta aukšta panaitė, po nosim burbulai. (Š u l i n i o
 s v i r t i s)
LTR 2477(4/33); 1946, Vabalninkas

RAŠTAS

560. Baltos pievos, juodos avys; kas išmano, tas jas gano.
 (K n y g o s)
LTR 2874(91); 1950, Alytus
561. Marga kalytė visus laukus aplaksto. (L a i š k a s)
LTR 2742(144); 1949, Utena
562. Balti laukai, juodi grūdai, žąsinu aria. (R a š t a s)
LTR 2718(31); 1948, Užpaliai

563. Kas nuo kalno nerieda? (A k ė č i o s)

LTR 2742(126); 1949, Utena

564. Kas nepenėtas tunka? (L e d a s)

LTR 2749(43); 1949, Vilkaviškis

565. Kas nedaromas pasidaro? (P l y š y s)

LTR 2749(44); 1949, Vilkaviškis

566. Kas bėga ant trijų kojų? (R a t e l i s)

LTR 2742(127); 1949, Utena

567. *Balandis burkuoja*

Kur brūklys? Kur brūklys?

LTR 2489(96); 1946, Vieکشniai

568. *Gaspadoriui piaunant su bernu, piela skamba labai greitai*

Tekėk, saulele, tekėdama!

Tekėk, saulele, tekėdama!

Kada bernas su piemeniu piauna, žiūrėdami, ar saulė aukštai ir kada bus pusrytis, jie traukia tyliai tyliai

Te-kėk, sau-le-le, te-kė-da-ma!

Te-kėk, sau-le-le, te-kė-da-ma!

LTR 2867(11); 1950, Neretos

569. *Kiaulė, pamačiusi ką ateinant, grasina*

Grius, grius, grius!

LTR 2591(20); 1948, Griškabūdis

570. *Kielė*

Čižip, čižip, čižip, čižipl..

LTR 2591(18); 1948, Griškabūdis

571. *Kregždė išlėkdama*

Tuščias miegas palikau.

Parlėkdama

Pilnas miegas atradau.

LTR 2489(93); 1946, Vieکشniai

572. *Kregždė, pamačiusi katiną, vaikams sako*
Neatsiliepk, neatsiliepk, neatsiliepk!..

LTR 2591(19); 1948, Griškabūdis

573. *Kregždės*

Čatyrila, motyrila,
Kepė bobutė pautienėlę,
Liepė vyreliams nesakyt.
Aš vyreliams pasakiau, —
Man galvelę grrrikšt!..

LTR 2771(957); 1949, Švenčionys

574. *Kregždės giesmė prieš saulėtekį*

Gaspadine, gaspadine, kelk!
Vikštu, vikštu, vikštu, vikštu!

LTR 2591(10); 1948, Griškabūdis

575. *Uodas, zvimbdamas palei ausį*

Broleli, broleli,
Duok kraujo lašelį!

Nulėkdamas

Pimpis!

LTR 2489(98); 1946, Viekšniai

576. *Varlės baloj kurkia*

— Katre, Katre, Katre,
Radau peilį, radau peilį, radau peilį!
— Kokį, kokį, kokį?
— Baltkriaunį, baltkriaunį, baltkriaunį!

LTR 2895(2); 1951, Mažeikiai

577. *Varna, jeigu vaikas burnos nenusiprausęs, sako*

Mano vaikas! Mano vaikas!

Jei nusiprausęs

Varškė! Varškė!

LTR 2489(99); 1946, Viekšniai

578. *Višta, sudėjusi kiaušinį*

Padėsiu dar dešimt, padėsiu dar dešimt,
Padėsiu dar dešimt!..

LTR 2591(13); 1948, Griškabūdis

579. *Višta, sudėjusi kiaušinį, kudakuoja*

Kapa, kapa su dešimčiu,
Kapa, kapa su dešimčiu...

LTR 2591(12); 1948, Utena

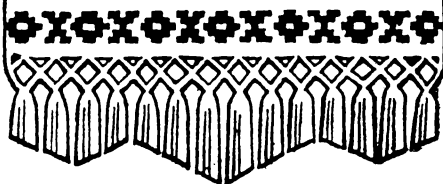
580. *Žalioji varlė pavasarį kurkia*

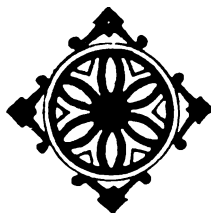
— Pons mirė, pons mirė!
— Koks? Koks? Koks?
— Jurgeušas, Jurgeušas, Jurgeušas!

LTR 2895(3); 1951, Kretinga

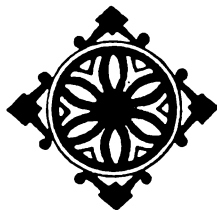

TARYBINĖ
LIETUVIŲ
TAUTOSAKA

**DAINUOJAMOTI
TAUTOSAKA**

581

JAU NEBĖRA PONŲ

Jau nebėra ponų, —	Jau atėjo amžius
Mes laisvi artojai	Ir nauja gadynė,
Ir buožę šėtoną	Kada nusikratė
Mindžiojam po kojų.	Buožėmis gimtinė.

Būk prakeiktas, buožė,
Ir jūs, ponų gauja,
Mūsų prakaitėlio
Daugiau neragausit.

582

SĖJOM PONUI RUGELIUS

Sėjom ponui rugelius,	Dingo ponai jau pas mus,
Rugelius žaliuosius,	Niekad jie negriš čia, —
Arėme mes laukelius	Dabar vargšų nebėra,
Pono tuos plačiuosius.	Laisvės saulė šviečia.

Pono rūmai dideli,	Visi dirba mūs šaly,
Vargšo menka lūšna,	Piauna tai, ką sėja.
Pono svirnai pripilti —	Lai nedrįsta vėl atgal
Vargšui dirsių trūksta.	Grižti niekadėjai.

GRAŽIŲ DAINELIŲ

MM $\text{♩} = 76$

Gra-žių dai - ne-lių, Lie-tu-vos se-sės, aš pa-dai-nuo-ti jums ga-

-liu, tik-tai ne šiandien, tik-tai ne ši-čia, už-tat, kad to-li aš nuo na - mų.

Gražių dainelių, Lietuvos sesės,
 Aš padainuoti jums galiu,
 Tiktai ne šiandien, tiktai ne šičia,
 Užtat, kad toli aš nuo namų.

Gimiau Lietuvoj, Balachnoj mokiaus,
 Dabar esu aš kovos lauke,
 Žiaurioj kovoj aš nenusiminęs,
 Su manim broliai yra drauge.

Visi mes žinom, už ką kovojam,
 Už brolių laisvę, senus tėvus,
 Už išniokotą Tarybų kraštą,
 Už išvežtuosius iš Lietuvos.

Vakar mes buvom dar prie Oriolo,
 Šiandien jau matos kaimas „Litva“,
 Daug kraugerių mes iškapojom,
 Ir mūs šalėlė tuoj bus laisva.

SAKALAI, SAKALĖLIAI MARGIEJI

Sakalai, sakalėliai margieji,
 Kur išraižėt padangėj kelius? —
 Ar nuskrisit pas tą, kur mylėjau
 Ir ilgėjaus ilgus metelius?

Ar ilgai dar reikės mums vaitoti	Neliūdėki, mergele jaunoji,
Po ruduoju fašisto batu?	Nerymoki ilgai vakarais,
Ar ilgai kris lapeliai rasoti	Sužaliuos greit rūtelė žaliaji,
Ant brangių partizanų kapų?	Ir brolelis su laisve pareis.

585

RYTUOS KOVOJA BROLIAI

Rytuos kovoja broliai	Išnyks ponuliai, buožės —
Už laisvę Lietuvos, —	Dalinsimės žemes,
Išvysime fašistus	Sau žemę arsim, sėsime —
Iš tėviškės brangios.	Turėsime duonos mes.
Oi ly, oi ly, oi lylia,	Oi ly, oi ly, oi lylia,
Oi ly, oi ly, oi lylia,	Oi ly, oi ly, oi lylia,
Išvysime fašistus	Sau žemę arsim, sėsime —
Iš tėviškės brangios.	Turėsime duonos mes.

586

LAUŽAI TREŠKA, MEDŽIAI BRAŠKA

Lau-žai treš-ka, me-džiai braš-ka miš-ko pa-kraš - ty - je.

tai že-mi-nes vy-rai ka-sa, iš pir-mų-jų gri - žė, // gri-(žė).

Laužai treška, medžiai braška	Rūksta dūmai, skamba dainos,
Miško pakraštyje,	Tarp kuopų lenktynės,
Tai žemines vyrai kasa,	Švelnesni balsai komandos,
Iš pirmųjų grįžę,	Šaudymai aptilę,
Tai žemines vyrai kasa,	Švelnesni balsai komandos,
Iš pirmųjų grįžę.	Šaudymai aptilę.

Verda pietūs — linksmas ūpas,	Čia saviveikla atvyko,
Auga naujos „pilyš“;	Ją kariai taip myli.
Ten prie laužo groja dūdos,	Tuščias žemines palikę,
Ženklas — bus linksmybė,	Skuba pamatyti,
Ten prie laužo groja dūdos,	Tuščias žemines palikę,
Ženklas — bus linksmybė.	Skuba pamatyti.

Koncertas, orkestras, dainos,
 Miške juoko aidas;
 Temstant kino bus seansas —
 Tikras miesto vaizdas,
 Temstant kino bus seansas —
 Tikras miesto vaizdas.

587

PRIE VARTŲ GEGUTĖ KUKAVO

Prie vartų gegutė kukavo,	— Neverki, motute tu mano,
Nusviro jazmino šaka,	Sugrišiu aš greit pas tave,
Seselė prie vartų stovėjo,	Raudona jau švinta aušrelė, —
Ją lydėjo motutė sena.	Nušvis tėviškėlė mana.

Rankoje ginklą ji spaudė,	Jei vokiečiai manęs ieškotų,
Eidama į žaliuosius miškus,	Sakyki, kad tu nežinai, —
Partizanai josios jau laukė	Jei šunys rudieji landžiotų,
Ateinant taku per laukus.	Praneški į mišką tenai.

Ateisime mes, partizanai,
 Pakirsim ruduosius vagis,
 Vainiką greit pergales pinsim,
 Tėvynėje laisvė nušvis!

SENAS TĖVAS KLAUSIA SŪNŲ

Senas tėvas klausia sūnų:	Klausė dukrą mėlynakę:
— Ko nori, sūneli?	— Ko nori, dukrele?
— Mušti vokiečių grobiką,	— Eit drauge į žalią girią,
Vaduot gimtą šalį.	Eit su partizanais.

Senas tėvas vaikus klausė:
 — Ką gi man daryti?
 — Eikim drauge, tėveli,
 Vokiečių daužyti!

MIŠKUS, LAUKUS IR PIEVAS

Miškus, laukus ir pievas	Vėjelis mus gaivino,
Apgaubė sutema.	Kai ėjom per laukus,
Močiutė gailiai verkė,	Palikę tėviškėlę
Sūnelį leisdama.	Ir gimtus namelius.
Močiutei žilą galvą	Kai ėjome per lauką,
Sūnelis išbučiuos:	Lingavo mums rugiai,
— Sudie, brangi mamyte,	Rugiagėlės žydėjo,
Ar grįšiu — nežinau.	Kvėpėjo jų žiedai.
Sudie, brangi mergaite,	Kai ėjome per mišką,
Ar grįšiu, — nežinia.	Lingavo ažuolai, —
Ravėk rūtų darželį,	Mūs laukė partizanų
Belaukdama manęs.	Keleliai ir keliai.

Prie žagrių vėl sugrįšim,
 Kai priešų nebebus,
 Kai nuo gaisrų sodybų
 Neraudonuos dangus.

VĒJAS ŪŽIA, LIETUS LYJA

Vējas ūžia, lietus lyja,
Medžiai maršā groja,
Partizanai su ginklais
Ant fašistų joja.

Mieste būdamas uliojai,
Alų, šnapsą gērei,
Bevažiuojantį į kaimą
Partizanai stvērē.

Tai čia linksma, čia gražu,
Čia viskas tvarkoje,
Tokių įvykių dažnai
Būna Lietuvoje.

Gera buvo uliavoti
Ir nieko nedarbt, —
Sūriai, lašiniai, degtinė
Sunku prisiminti.

Prakaituotą jie fašistą
Ant kelių sodina:
— Susikaupki tu, fašiste,
Maldai paskutinei.

Galva sukas, kojos linksta,
Akys raibuliuoja,
Partizanai su ginklais
Aplink marširuoja.

TU NUKANKINTA, KRUVINA

Tu nukankinta, kruvina
Tėvynė mano mylima,
Tau akyse gaisrų šviesa,
Ausyse brolių aimana.

Kiek daug kalėjime sūnų,
Už laisvę žiauriai nubaustų,
Kiek nelaimingų dukterų,
Į Vokietiją išvežtų.

Tėvyne mano mylima,
Šypsos tau laisvė artima, —
Neliks grobikų kraugerių,
Kai sugrįš broliai iš rytų.

Dainininkė Rožė Sabaliauskienė

KUR BANGUOJA NEMUNĖLIS

Kur banguoja Nemunėlis,	Kai Saksonijon fašistai
Kur Šešupė plaukia,	Mūs brolelius vežė,
Ten vargdieniai artojęliai	Verkė sesė geltonplaukė
Šviesios laisvės laukia.	Ir rūtelės gražios.

Kur banguoja Nemunėlis,
Kur Šešupė plaukia,
Vėl skambės daina artojo
Per visą palaukė.

RIJO NACIAI MŪSŲ SVIESTĄ

Rijo naciai mūsų sviestą,	Užteks, Renteln, mūsų žemėj
Gėrė samagoną,	Vogt ir karaliauti,
O išgėrę sugalvojo	O į tavo legioną
Steigti legioną.	Mums tik nusispiauti.

Tu, Lietuva, tu mano,	Tu, Lietuva, tu mano,
Tu, tėvyne mūsų, —	Tu, tėvyne mūsų, —
Braška valdžia vokiečių,	Braška valdžia vokiečių,
Braška valdžia prūsų.	Braška valdžia prūsų.

GRAŽI TU, TĖVIŠKĖLE

Graži tu, tėviškėle,	Numetus juodą jungą
Kai svyra jurginai,	Tamsiosios praeities,
Kai gelsta pakelėje	Tu skaisčią laisvės saulę
Klevai ir jovarai.	Į ateitį nešies.

Pakilo iš griuvėsių
Gamyklos, fabrikai,
Kolūkiuose banguoja
Aukso javų laukai.

Drąsiai pirmyn žygiuoja
Mūsų jauna karta,
Nes platų kelią rodo
Mums partijos ranka.

595

KOLŪKIETIS DARBININKAS

MM ♩ = 90

Kol - ū - kie - tis dar - bi - nin - kas no - riu bū - ti dai - ni - nin - kas,

MM ♩ = 63

trauk - siu dai - na, te - gul ei - na. te - gul ei - na,

te - gul skam - ba pla - čiais kol - ū - kio lau - kais.

Kolūkietis darbininkas
Noriu būti dainininkas,
Trauksiu dainą, tegul eina,
Tegul eina, tegul skamba
Plačiais kolūkio laukais.

Į darbą eisim su draugais
Plačiais kolūkio laukais,
Trauksim dainą, tegul eina,
Tegul eina, tegul skamba
Plačiais kolūkio laukais.

O po sunkių dienos darbų,
Kada mes grįšim iš laukų,
Trauksim dainą, tegul eina,
Tegul eina, tegul skamba
Mūs sodybos' ir laukuos.

KOLŪKIUOSE TRAKTORIAI VERČIA

Kolūkiuose traktoriai verčia
Naujųjų rimų vagas, —
Jie praeitį užarė karčią,
Sulyginę žemėj ežias.

Ir skurdas išėjo iš pirklių —
Pas mus nesugriš jis daugiau:
Mes laisvę krauju sau atpirkom,
Šviesią ateitį darbo žmogaus.

Šiandieną statybos tėvynėj,
Prie Volgos, prie Dniepro sraunaus, —
Mes laiką pralenkt pamėginom,
Kad laimės mums būtų daugiau.

Taikos žodis, žemę apjuosęs,
Milijonus subūrė tvirtai,
Už taiką kovoja Korėja,
Už taiką Vietnamo kariai.

Nebaisios jiems bombos Uolstrito, —
Suriš padegėjams rankas,
Nušvis skaistus pergalės rytas,
Skambės visoj žemėj taika.

Tad šiandien taikos mes kareiviai,
Didžiųjų statybų šalies,
Tenebando čia priešas ateiti
Ir taikaus mūs krašto paliest.

ANT DIDŽIO DVARELIO

Ant didžio dvarelio	Prašvitnios valandėlės:
Raibi gaideliai gieda,	Gal jau nesusregėsime
Giedra saulelė šviečia,	Su savo dukrelėm.
Vai tiktai aptemdė	Vai, kad jie neregėtų,
Kaip tamsi naktelė,	Svetimi užieveliai,
Kaip juodas debesėlis	Nei giedros dieneles,
Mūs mylimą šalelę	Nei šviesios saulelės!
Svetimi užieveliai	Oi, kad aptemtų vokiečių akelės
Iš vakarų šalelės,	Tamsiausiom miglėlėm,
Vai tai jie aptemdė	Kaip jie mums aptemdė
Mūs aukštas klėteles,	Mūs aukštas klėteles,
Mūs jaunas dukreles.	Kaip jie mums išplėšė
Ne viena klėtelė	Mūs jaunas dukreles,
Papluko ašarėlėm,	Kaip iš kūno širdelės.
Ne viena motulė	Varsto mano širdelę
Pravirko alasėliu,	Kaip aštrūs erškėteliai
Netekus dukrelių	Dideli sopulėliai:
Ar mylimų sūnelių,	Negaliu pamiršti,
Kuriuos jie išplėšė	Negaliu susraminti.
Iš savo namelių,	Kur aš tik pažiūriu,
Iš mylimų tėvelių.	Kur žingsnelį žengiu —
Kad jie taip alasytų,	Ar aukšton klėtelėn,
Netekę razumėlio,	Ar ant didelio dvarelio, —
Kaip mes alasinam,	Tai aš visur randu
Netekę jaunimėlio.	Dukrelės žingsnelius,
Gal jau mes neregėsime	Dukrelės darbelius,
Prašvitnios dieneles,	Tiktai aš nerandu

Savo mielos dukrelės,
 Tiktai aš negirdžiu
 Jos meilių žodelių,
 Jos linksmų dainelių.
 Neskambės dainelės
 Po mūs lygius laukelius
 Ir po aukštas klėteles:
 Skambės po mūs klėteles
 Graudūs alasėliai,
 Kaip gūdus kankalėlis,
 Žibės mūs klėtelė
 Kaip nuo baltų perlelių
 Nuo mūs gailių ašarėlių,
 Netekus dukrelių
 Savo mylimiausių.
 Kad taip jiems būt ankšta,
 Šitiems užveivėliams,
 Juodiesiems krankleliams,
 Plėšriems vanagėliams,
 Ir aukštoj klėtelėj,
 Ir žalioj girelėj,
 Ir sieroj žemelėj,
 Ir niemoj trunelėj.
 Oi, kad juos patiktų
 Visur gūdi dalelė,
 Visur tamsi naktelė
 Su dideliais viesulėliais,

Kad juos išblaškytų
 Po tamsias gireles,
 Po didelius vandenėlius,
 Kaip jie mums išblaškė
 Jauną jaunimėlį
 Po visas šaleles
 Ant sunkiųjų darbelių,
 Ant didelių vargelių,
 Kaip jie mus paliko
 Ant gailių ašarėlių,
 Ant didelių rūpestėlių.
 Ne gegulės raibosios
 Žalioj girelėj kukuoja
 Ant aukštųjų medelių,
 Ant žaliųjų šakelių,
 Tiktai sukukavo
 Senos motinėlės
 Ant didelio dvarelio
 Ir po aukštas klėteles
 Želabnais balseliais,
 Gūdžiais alasėliais,
 Kaip naujais kankalėliais,
 Išrengę dukreles savas mylimiausias
 Į svetimas šaleles
 Ant sunkiųjų darbelių,
 Ant didelių vargelių.

VAI MANO MOTULE

Vai mano motule
 Ir mylimas tėveli,
 Vely būtut išrengę
 Jūs savo dukrele,
 Nelaimingą asabėlę,

Į aukštą kalnelį,
 Į mėlyną šilėlį
 Su niema trunele,
 Su šviesiom žvakelėm,
 Nei ką jūs mane leidžiat

Svetimon šalelėn,
Nežinoman kraštelin,
Kur man reiks vargti
Didžiausias vargelis,
Kur man reiks išbūti
Sunkiausia buitėlė
Be mylimos motulės
Ir mylimo tėvulio,
Be savo kraštelio,
Be savo kalbelės
Kaip sugautai paukštelei
Tarp juodų vanagėlių,
Kaip pašautai antelei
Ant bistraus vandenėlio.
Nebus kam pasigailėti
Manęs vargdienėlės,
Nebus kam suraminti
Mane didžiam vargely,
Nebus kam įprakalbinti
Manęs meiliu žodeliu.
Aš ten neužgirsiu
Malonaus balselio,
Tiktai aš girdėsiu
Svetimos kalbelės
Graudžiausius žodelius,
Kaip aštirus erškėtėlius,
Kuriais jie man varstys
Smūtnąją širdelę,
Katrais mane virkdys,
Vargelio asabėlę.
Aš tenai išdžiūsiu
Toj svetimoj šalelėj,
Kaip išlaužta rykštelė
Iš didelio krūmelio,
Kaip pagauta žuvelė
Iš čysto vandenėlio.

Rodos, mes nepraskaltom
Pilkiems erelėliams
Nė vienu žodeliu,
Rodos, mes nesudrumstėm
Nė šalto vandenėlio
Svetimiems užveivėliams.
Už ką jie mums paskyrė
Tokią baisią dalelę,
Kad reikia mums skirtis
Nuo savo namelių,
Nuo mylimų tėvelių,
Nuo savo šalelės.
Verkia mūs motulės
Gūdžiais alasėliais,
Užgriuvo širdelės
Kaip sierais akmenėliais.
Vai, kad užgriūtų
Ant vokiečių šalelės
Ir aukšti kalneliai,
Ir dideli medeliai,
Kad jiems sugriautų
Jų aukštas klėteles,
Kad juos išsklaidytų
Po bistrus vandenėlius,
Kad jie nepažintų
Nei savo šalelės,
Nei savo giminėlės.
Tada mes pasiliktum
Savo aukštoj klėtelėj,
Savo mieloj šalelėj
Pas mylimus tėvelius
Ant didelio džiaugsmelio,
Kurį mes dar regėsime
Svetimoj šalelėj
Tik per ramų miegelį,
Per saldų sapnelį.

VAI SŪNELI MANAS

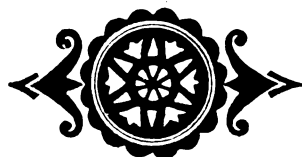
Vai sūneli manas,
 Vai vaikeli manas,
 Kur tu nukeliavai,
 Kur tu atsiskyrei
 Nuo savo motulės
 Svetimon šalelėn,
 Nemeckon žemelėn?
 Oi, kas man uždirbs
 Baltosios duonelės
 Senoj senystėlėj?
 O kai papučia
 Šiaurus vėjelis
 Nuo vakarų šalelės,
 Nuo nemeckos žemelės,
 Tai kai nusileidžia
 Šviesioji saulelė,
 Tai aš padaboju
 Į tąją šalelę,
 Kur nusileidžia
 Šviesioji saulelė
 Vėlų vakarėlį.
 Kur manas sūnelis,
 Kur jis vaikščioja
 Po nemecką žemelę?
 O tai jis vargsta,
 O tai man sopa
 Smūtną širdelę.
 O tai man sopa
 Seną galvelę,
 Kai aš pamislinu,
 Kur mano sūnelis.
 Tai jo ten niekas nepagaili

Didžiajam vargely.
 Tai kaip papučia
 Šiaurus vėjelis,
 Tai kaip nulyja
 Skaudus lietulis
 Ant lygių laukelių,
 Taip jo ten niekas nepagaili
 Be savo motulės.
 Tai jis negirdi
 Nė meilių žodelių,
 Tai jam niekas nepataiko
 Nė gardaus kąsnelio,
 Tai jam niekas nepakloja
 Nė minkšto patalėlio,
 Tai jam niekas nepadedą
 Nė minkštos paduškelės,
 Tai į jį niekas neprakalba
 Nė meilaus žodelio
 Be savo motulės
 Didžiajam vargely.
 Kada tu pareisi
 Iš svetimos šalelės,
 Iš nemeckos žemelės?
 O tai aš lauksiu
 Vėlais vakarėliais,
 Ankstais išrytėliais.
 Vai kai aš išeinu
 Ankstų rytelį,
 O tai kukuoja
 Raiboji gegulė.
 O tai nuneški,
 Raiba gegulė,

Į mano sūnelį
Meilius žodelius
Nuo radnos motulės.
Tai aš neturiu
Savo artojėlio,
Sa gaspadorėlio,
Tik aš susraminu
Raiba gegule,
Raiba gegule,
Drabnais paukšteliais.

**PASAKOJAMOJI
TAUTOSAKA**

600

HITLERIS IR NAPOLEONAS

Apie Žilėnus, prie Daugų, vokiečių okupacijos metais buvo rastas prie medžio prilipintas plakatas: stovi mašina prie miško, eina Hitleris, pamiškėje guli Napoleonas, rankas už galvos susidėjęs. Buvo parašytas ir tekstas: Važiuoja Hitleris, žiūri — Napoleonas guli. Hitleris išlipo iš mašinos, stuk! stuk! Napoleonui į padus:

- Kelkis, Napoleonai, aš Rusiją užvaldžiau!
- O Maskvoje ar buvai?
- Ne, Maskvoje nebuvo.
- Aš Maskvoje buvau ir pražuvau, o tu, ir Maskvos nematęs, pražūsi!

601

HITLERIS IR PORTRETAS

Kartą Hitleris, priėjęs prie savo portreto, sako:

— Pasakyk man, koks yra mudviejų likimas?

Portretas jam atsako:

— Mudviejų laukia panašus likimas. Dabar aš kybau, o paskui mane nuims, o tave pakabins.

602

HITLERIS IR ASILAS

Važiavo kartą automobiliu Hitleris, Gebelsas ir Geringas. Rado jie ant kelio begulintį asilą, kuris ir negalvoja trauktis. Hitleris siunčia Gebelsą, sakydamas:

— Kadangi tu esi propagandos ministras, eik ir įtikink asilą, kad jis netrukdytų važiuoti trečiojo reicho vyriausybei.

Nuėjo Gebelsas ir visaip stengėsi įtikinti asilą, kad pasitrauktų, bet veltui. Asilas ir nemanė judintis iš vietos. Hitleris tada siunčia Geringą ir sako:

— Eik ir nuvaryk asilą, nes tu esi visų Vokietijos ginkluotųjų pajėgų galva. Jis tavęs turi klausyti.

Prieina Geringas prie asilo ir rūščiu balsu ima jam grasinti:

— Pranyk, ilgaausi, nuo kelio, o tai atsiųsiu meseršmitus ir tave su žemėmis sumaišysiu!

Asilas tik papurtė galvą, pakraipė savo ausytes ir guli kaip gulėjęs.

Mato Hitleris, kad nieko neišeis. Neiškentė, ir pats nuėjo prie asilo. Priėjęs ir sako:

— Traukis iš kelio, o ne, tai bus tau, kaip britams prie Diunkermo.

Bet asilas jo nepaklaūsė. Tada iš mašinos išlipo šoferis ir priėjęs kažką tyliai į ausį asilui pasakė. Asilas šoko ir persigandęs nudūmė. Susidomėjęs klausia Hitleris šoferį:

— Ką tu pasakei asilui, kad jis tavęs paklaūsė?

— Nagi aš jam pasakiau, kad jeigu neklausysi ir neisi nuo kelio, tai būsi įrašytas į nacionalsocialistų partiją, — atsakė fricas.

603

HITLERIS — ŠUO

Vieną kartą, antrojo pasaulinio karo metu, Hitleris su savo palydovais mašina važiavo per kaimą. Bevažiudami jie suvažinėjo vieno ūkininko šunį. Hitleriui, kaip valdovui, nepatogu buvo pravažiuoti, nepranešus apie padarytą tam ūkininkui skriaudą. Pasiuntė šoferį pranešti šuns savininkui apie nelaimę.

Šoferis, nuėjęs pas ūkininką, sako:

— Heil Hitler, jau tas šuo negyvas.

Tada ūkininkas už linksimą žinia, kad Hitleris jau negyvas, davė šoferiui gerai išsigerti ir, padėkojęs už pranešimą, jį išleido.

KUO DŽIAUGTŪSI PASAULIS

Po bombardavimo lėktuvu skrido Hitleris ir Gebelsas. Jie žiūrėjo į degančio miesto vaizdą.

Gebelsas sako Hitleriui:

— Kad taip išmestume po duonos kortelę, gyventojai, tur būt, džiaugtųsi.

Apskrido lėktuvas aplink miestą. Grįžtant atgal, Hitleris sako Gebelsui:

— Kad taip išmestume po duonos ir riebalų kortelę, gyventojai tikrai džiaugtųsi.

Atsisuko į juos lakūnas ir sako:

— Kad aš išmesčiau jus abu, tai visas pasaulis džiaugtųsi.

BEPROTIS IR GERINGAS

Kartą Geringas lankė vieno miesto įstaigas. Aplankė ir beprotnamį. Jis klausia vieną beprotį:

— Ar pažįsti mane? Esu ministras Geringas.

— Žinosiu, — atsako beprotis.

— Esu aviacijos maršalas!

— Žinosiu.

— Esu reichstago pirmininkas.

— Žinosiu.

— Esu...

— Nebesakyk, nebesakyk, ir man nuo to liga prasidėjo, — tarė beprotis.

ŠUNS TESTAMENTAS

Prie plento, vedančio iš Kauno Kybartų link, vokiečių okupacijos laikais, 1942—43 metais, prie vienos kryžkelės kelrodžio buvo rastas pasikoręs šunelis, kuris savo dantyse laikė tokį testamentą:

„Aštuoniolika metų ištikimai tarnavau savo šeiminkui. Užėjus hitlerinei santvarkai, galutinai pablogėjo mano gyvenimo sąlygos. Mano šeiminkui buvo uždėti begaliniai mokesčiai ir pyliavos, o jis buvo neturtingas, tai negalėjo išsimokėti. Laimė dar, kad mano būdoje pradėjo dėti kiaušinius raiboji vištelė, — tai aš dar prasimaitinau. Bet vieną dieną alkanieji vokiečių kareiviai mane smarkiai sumušė, ištraukė iš būdos ir suėdė raibosios padėtus kiaušinėlius. Aš nutariau padalinti savo palaikus ir eiti pasikarti. Loviuką, iš kurio aš laikiau, palieku savo gerajai šeiminkei paršeliams šerti, būdą palieku raibajai vištelei kiaušiniams dėti, kailį palieku šeiminkui kelionėje kojoms prisidengti. Savo mėsą skiriu alkaniesiems vokiečių kariams, ir virvę, kuria buvau priištas, palieku Hitleriui, kad, pralošęs karą, turėtų kuo pasikarti.“

607

VALSTIETIS IR RAUDONARMIETIS

Tai buvo vokiečių okupacijos metais. Keliu ėjo iš vokiečių nelaisvės pabėgęs raudonarmietis ir kaimo žmogelis. Beeidami staiga pamatė prieš ateinančius du vokiečių kareivius. Ką daryti? Žmogelis sugalvojo ir sako raudonarmiečiui:

— Tu eik ramiai keliu, o aš bėgsiu per laukus. Vokiečiai pamanyš mane partizaną esant ir vysis, o tu išsigelbėsi.

Taip ir padarė.

Vokiečiai, pamatę bėgantį žmogų, iš tiesų pamanė jį esant partizaną ir, į raudonarmietį visai nekreipdami dėmesio, nusi-vijo. Tuo pasinaudodamas, raudonarmietis paspruko, o žmogelis liovėsi bėgęs.

Vokiečiai, pasiviję žmogelį, surėmė jį šautuvais ir keikdami ėmė kratyti. Bet, nieko neradę, paklausė:

— Kodėl tu bėgai?

— Ponuliukai, pievoje ganėsi mano triušiai. Aš, bijodamas, kad jų nenušautumėt, bėgau suvaryti jų į krūmus.

Vokiečiai, nieko nepešę, keikdamiesi nuėjo toliau.

MOBILIZACIJĄ PASKELBUS

Rudieji hitlerininkai, okupavę Lietuvą, mėgino ir čia paskelbti šiokią tokią mobilizaciją, savanorių rinkimą.

Kai žinia apie tai pasklido provincijoje ir net pasirodė atitinkami lapeliai, viename kaime prie jų susirinko būrelis žmonių.

— Ar girdėjote? — paklausė kurčias.

— Ar skaitėte? — paklausė aklas.

— Na, ką gi, — pastebėjo bekojis. — Mes visi trys, be abejo, eisime, o sveiki, tur būt, į mišką maus.

TRYŠ ELGETOS

Kaune prie Įgulos bažnyčios sėdi trys elgetos: šlubas, kurčias ir aklas.

Kurčias:

— Girdėjau, vokiečiai mobilizaciją Lietuvoj paskelbė.

Šlubas:

— Reiks eiti...

Aklas:

— Tai dar pažiūrėsiu!..

TRYŠ PILVOTI VOKIEČIAI

Kartą išėjo iš kareivinių trys vokiečiai. Jie buvo labai pilvoti. Einant jiems per tiltą, vaikai sušuko:

— Žiūrėk, trys pilvoti vokiečiai!

Eidami pro krautuvę, jie išgirdo: „Už ką?“ „Už kilogramą dešros!“

Antras vokietis tuojau įsidėmėjo: „Už kilogramą dešros!“

Eina vokiečiai toliau ir pamato statomus namus. Šeimininkas klausia darbininkus:

— Ar jums nesunku?

O tie atsako:

— Mes prie to pripratę.

Trečias vokietis jau ir įsidėmi: „Mes prie to pripratę.“

Išėję į priemiestį, vokiečiai rado užmuštą žmogų. Prie jų priėjo policininkas ir klausia:

— Kas užmušė šį žmogų?

Pirmas vokietis atsakė:

— Trys pilvoti vokiečiai.

Policininkas vėl klausia:

— Už ką?

Antras vokietis atsako:

— Už kilogramą dešros!

Policininkas sako:

— Einam į nuovadą!

Trečias vokietis jam atsako:

— Mes prie to pripratę.

**SMULKIOJI
TAUTOSAKA**

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

- 611. Badauja kaip buožė, devynias karves turėdamas.
- 612. Bijos kaip vokietis pakelėj miško.
- 613. Eina kaip vokietis po Stalingrado pirties.
- 614. Jaudinasi kaip Hitleris, prakišęs Stalingradą.
- 615. Jeigu vokiečiui padėsi, šaltoje žemėje gulėsi.
- 616. Kai kolūkyje būsi, niekuomet nežūsi.
- 617. Ko žiopsai kaip prūso kišenė.
- 618. Kvailioji kaip vokietis, į vištą žiūrėdamas.
- 619. Lygina kaip vokiečiai: kas daug turi, tam dar daugiau duoda, o iš vargšo paskutinius kailinius atima.
- 620. Mėgsta kaip prūsas vištas.
- 621. Myli kaip vokiečiai lietuviškus bekonus.
- 622. „Parpliukter doner veter“ daug baisėnis už gyvatę.
- 623. Prūso bėdos žmogų skarmalais aprėdė.
- 624. Prūso rėkimas — kaip šuns lojimas.
- 625. Sėlina kaip prūsas prie lašinių.
- 626. Su vokiečiais susidėsi, velniui dūšią pažadėsi.

627. Apdaras rudas,
viduje brudas.

(Nacis)

628. *Važiuojant traukiniui į Berlyną, garvežio ratai
šnypščia*

Špek, buter, špek, buter!

O iš Berlyno grįžtant

Kartofeln, kartofeln!

PAAIŠKINIMAI

Paaishkinimuose stengiamasi duoti pagrindinės tautosakos kūrinio metrikos žinios, turinčios reikšmės jam suprasti. Nurodoma tiksli kiekvieno dedamo dalyko užrašymo vieta: kaimas (vienkiemis, miestelis), valsčius, apskritis arba kaimas, kolūkis, rajonas. Turime atvejų, kad pateikėjas kūrinį išmoko ne ten, kur jis užrašytas. Tuomet paaishkinime atskirai patikslinama kūrinio gavimo vieta. Kūrinio užrašymo vieta nurodoma pagal administracinę padalinimą, buvusį tuo metu, kada jis užrašytas. Pateikėjų pažymimas vardas, pavardė (ištekėjusių moterų ir mergautinė pavardė), amžius toks, koks buvo kūrinio užrašymo metu). Taip pat nurodoma tautosakos kūrinio užrašytojas, jo vardas, pavardė, užrašymo metai ir tikslios tautosakos dalykų (tekstų ir melodijų) signatūros, pagal kurias juos lengvai galima atrasti rankraštyne.

Atskirai pažymimas kūrinio teksto ir jo melodijos užrašytojas. Jeigu atskirai nenurodomas teksto ir melodijos užrašytojas, o kūrinys melodiją turi, tai reiškia, kad ir tekstą, ir melodiją užrašė tas pats asmuo. Kai paaishkinime kalbama tik apie kūrinio teksto užrašymą, tai tokiu atveju jis melodijos neturi, arba ji dėl kokių nors priežasčių nespausdinama.

Paaishkinimo pabaigoje pateikiamos kūrinį liečiančios pateikėjų ir užrašytojų pastabos.

Kai koks nors iš anksčiau minėtų duomenų paaishkinime nenurodomas, vadinasi, jo nėra, jis nežinomas.

Smulkiosios tautosakos dalykų paaishkinimai yra kitokio pobūdžio, negu dainų, pasakų ir kitų stambesnių tautosakos kūrinių. Patarlių, priežodžių, mįslių, minklių ir garsų pamėgdžiojimų paaishkinimai dedami ne atskirai, bet kartu su tekstu, nurodant rankraštyno signatūrą, užrašymo metus ir didesnės artimiausios kūrinio užrašymo vietai gyvenvietės (dažniausiai miestelio, valsčiaus, rajono) pavadinimą.

Tarybinio laikotarpio smulkioji tautosaka spausdinama iš LTR, nenurodant smulkesnių metrikos duomenų, nes ne visi kūriniai juos turi.

Paaishkinimuose naudojami sutrumpinimai

apyl. — apylinkė.

aps. — apskritis.

km. — kaimas.

kol. — kolūkis.

m. — metai.

LTR — Lietuvių tautosakos rankraščiai, saugomi LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros institute.

pl. — plokštelė.

rj. — rajonas.

vl. — valsčius.

IKITARYBINĖ LIETUVIŲ TAUTOSAKA

DAINUOJAMOJI TAUTOSAKA

DAINOS

DARBO DAINOS

ARIMO DAINOS

1. Vagelę ariau. — Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio vls., Šakių aps., iš Agotos Mozūraitytės-Kazlauskienės, 63 m. amžiaus. Užrašė Jonas Kazlauskas 1945 m. Tekstas ir melodija LTR 2480(1).

2. Kad aš turėčiau pas brolelį valelę. — Užrašyta Kabeliuose iš Pranės Grigaitės, 45 m. amžiaus. Užrašė Pranas Bieliauskas 1944 m. Tekstas ir melodija LTR 2561(3).

3. Ak dievuliau, skauda širdelę. — Užrašyta Beržininkų km., Stalino vardo kolūkyje, Joniškio rj., iš Marcės Kačkienės, 80 m. amžiaus. Užrašė Bronius Uginčius 1951 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas ir melodija LTR 2838a(13).

4. Oi, už maružių, už mėlynų. — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., pačios dainininkės Rožės Sabaliauskienės 1948 m. Tekstas LTR 2667(92).

ŠIENAPIŪTĖS DAINOS

5. Dobilėli baltaziedį. — Užrašyta Bajorų km., Švenčionių vls. ir aps., iš Antaninos Karklienės, 55 m. amžiaus. Užrašė Angelė Vyšniauskaitė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2771(904).

6. Eisme, sesule, lylio. — Sutartinė keturinė. Užrašyta Mečionių km., Melagėnų vls., Švenčionių aps., iš Adelės Janutienės, 59 m. amžiaus, ir Emilijos Kazūrienės, 63 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(76).

7. Buvo mūsų, sadula, vienas brolis. — Sutartinė keturinė. Užrašyta Šutonių km., Ignalinos vls., Švenčionių aps., iš Liudmilos Varanec-

kienės, 90 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(878).

8. Bernelis jojo. — Užrašyta Čižiūnų km., prie Valkininkų, Eišiškių rj., iš Elenos Uždavinienės, 90 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2786(131).

9. Oi, daugel, daugel mano brolelių. — Užrašyta Žizmų km., Dieveniškių vls., iš Marijos Seržantaitės. Užrašė Janina Alešiūnaitė 1948 m. Tekstas LTR 2618(23), melodija LTR 2734(38), LTR pl. 1351(9). Melodiją iš plokštelės iššifavo Juozas Jurga.

10. Du broliukai kunigai. — Užrašyta Ežerieke, Varėnos rj., iš Ievos Turskienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. Tekstas LTR 2948(250).

RUGIAPIŪTĖS DAINOS

11. Oi tu, rugeli, oi tu, rugeli. — Užrašyta Kaune iš Onos Miliauskienės, 57 m. amžiaus. Dainininkė yra gyvenusi Kauno, Marijampolės ir Prienų apylinkėse. Užrašė J. Bielionis 1946 m. Tekstas ir melodija LTR 2526(44).

12. Kieno talkelė. — Užrašyta Mickiškių km., netoli Tryškių, Kuršėnų rj., iš Ievos Jaruševičiūtės-Dauginienės, 72 m. amžiaus. Spausdinamą dainą dainininkė sakosi išmokusi Dzūkijoje, Jiezno vls., kur ji yra gimusi. Užrašė Kazys Grigas 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2938(135).

13. Bėkit, bareliai, galan valakų. — Užrašyta Naujuose Plentuose, Alovės vls., Alytaus aps., iš Onos Balčiūnienės. Užrašė tekstą Bronė Kazlauskienė, melodiją — Viktoras Serbenta 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2525(7).

Dainininkės pastaba: „Dainuoja pradžioj rugiapiūtės, pavakary“.

14. Oi, ko siūbavo kalnely berželis. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Padainavo 60 m. amžiaus dainininkė Regina Nastaravičienė. Tekstą užrašė Ambraziejus Jonynas, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(34), melodija LTR 2785(30).

Dainininkės pastaba: „Rugiapiūtės daina. Dainuoja, kol rugius nupiauna, vidurdienį.“

15. Vaikštinėjo tėvulis pabarėm, parugėm. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Užrašė Ambraziejus Jonynas. Tekstas LTR 2785(35).

Dainininkė nurodė, kad tai yra rugiapiūtės daina, dainuoja vidurdienį.

16. Povinėjo povelis. — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., pačios dainininkės Rožės Sabaliauskienės 1948 m. Tekstas LTR 2607(228), melodija LTR 2750a(51), LTR pl. 1340(1). Iš plokštelės melodiją iššifravo Juozas Jurga.

17. Povinėjo povelis po dvarą. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės (žr. dainos 14 nr. „Oi, ko siūbavo kalnely berželis“ paaiškinimą). Tekstą užrašė Ambraziejus Jonynas, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(32), melodija LTR 2785(28).

Dainininkė nurodo, kad tai esanti vestuvių daina, nors pagal melodiją ji skirtina rugiapiūtės dainoms.

18. Piaukime, mergos. — Užrašyta Pažeriškių km., Linkmenų vls., Švenčionių aps., iš Teofilės Jakubsevičienės, 70 m. amžiaus. Užrašė Bronė Dilytė 1949 m. Tekstas LTR 2705(18).

19. Piovė, piovė. — Užrašyta Pakalniškių km., Tverėčiaus vls., Švenčionių aps., iš Paulės Eitmanavičienės, 49 m. amžiaus. Užrašė Aleksandras Zakaras 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2724(41).

20. Oi, aš piaunu piovėjėlė. — Užrašyta Genionių km., Varėnos rj., iš Rozalijos Balkienės, 75 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto dialektologinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2948(115).

21. Piovė, piovė piovėjėlės. — Užrašyta Pivorų km., Tverėčiaus vls., Švenčionių aps., iš Adelės Rutelienės, 49 m. amžiaus. Užrašė Elvyra Saplytė 1949 ar 1950 m. Tekstas LTR 2781(25).

22. Sustokit, ponai. — Užrašyta Kairiškių km., Žiežmarių vls., Kaišiadorių aps., iš 70 m. amžiaus dainininkės Ievos Kandrotaitės-Ulanavičienės. Dainininkė kilusi iš Stakliškių miestelio ir kurį laiką gyvenusi Aukštadvario apylinkėse. Ji moka ir lenkiškų dainų. Užrašė Vytautas Visockas 1948 m. Tekstas LTR 2675(1).

Dainininkės pastaba: „Šitą giesmę mes visada vadindavome „Rūtele“. Tai rugiapiūtės giesmė. Ją užgieda, kai tik piovėjos užima paskutinį barą, piaudamos piautuvais. Vienos veda, o kitos gieda tik „Žalia rūtelė daradlyvoj“. Iš lėto gieda, nutęsia... Giesmininkų daug, tai gražu būdavo! Ją giedodavo, kai gyvenom prie Aukštadvario; čia, palei Žiežmarius, jos negiedojo. „Rūtelę“ per pabaigtuves giedodavom pirmiausia. Ateina ponas, koks nors šlėktelė, užtat ir giedam „Sustokit, ponai...“, nes mes daugiausia samdininkės. Kai kada ir nesamdo dirbti, bet paprašo ateiti pagiedoti „Rūtelę“ ir kitas giesmes, paskutinį barą piaunant.“

Užrašytojui paklausus, kodėl vienos dainininkės dainuoja dainos posmelį, o kitos refreną ir kodėl šios dainos melodija tokia tęstinė, dainininkė atsakė: „Giesmininkės išsisklaidę po barą, tai pasikeičiant geriau sugiedoti. Esančios arčiau prie tos, kuri vedžioja, padeda jai, o kito baro galo piovėjos prigieda

tik „Žalia rūtelė daradlyvoj.“ Kad daina labai lėta, tai gi jau toks ir darbas su piautuvu rankoj. Nesišamatuosi gi su kokia polka. O kai nutęsia, tai man net ir daug gražiau. Aš, dar maža būdama, išeinu, būdavo, vasarą vakare per rugiapiūtę laukan ir klausau pabaigtuvių giesmių. Man taip patikdavo, taip gražu būdavo, kad sėdėdavau net sustirusi ir klausydavau, kol kas nors atvardavo į gryčią.“

23. Augo jovaras laukuose. — Užrašyta Kairiškėlių km., Žiez marių vls., Kaišiadorių aps., iš Marijonos Girniūtės-Visockienės, 55 m. amžiaus. Užrašė Vytautas Visockas 1948 m. Tekstas LTR 2598(62).

Dainininkės pastaba: „Tai „Jovaras“. Jis labai ilgas, bet aš dabar daugiau neatsimenu. Labai gražus. Jį giedojo tik per rugiapiūtės pabaigtuves. Laukai tada buvo rėžiais. Pradeda visi kartu rugius kirst, tai ir baigia beveik kartu. Pabaigia, ir visas kaimas eina namo giedodamas „Jovarą“.

Dainininkė sako, kad dainų ji išmokusi iš savo senelio, kuris didesnę amžiaus dalį buvo gyvenęs netoli Kazlų-Rūdos, iš kur ir dainas atsinešęs.

24. Augo jovaras tarp vartų. — Užrašyta iš I. Tamulynienės. Užrašė D. Vokietaitytė apie 1948 m. Tekstas LTR 2692(87).

25. Augo eglelė eglyne. — Užrašyta Mickiškių km., netoli Tryškių, Kuršėnų rj., iš Ievos Jaruševičiūtės-Dauginienės, 72 m. amžiaus. Šią dainą dainininkė sakosi išmokusi Jiezno vls., kur ji yra gimusi. Užrašė Kazys Grigas 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2938(52).

26. Vakarinė žvaigždelė. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Užrašė Ambraziejus Jonynas. Tekstas LTR 2785(20).

27. Rodas, rodas mūsų gaspadorius. — Užrašyta Pakalniškių km., Tverėčiaus vls., Švenčionių aps., iš Paulės Eitmanavičienės, 49 m. amžiaus. Užrašė Aleksandras Zakaras 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2703(3).

28. Skrido, skrido du karveliai. — Užrašyta Čiulėnų km., Švenčionių vls. ir aps., iš Kazio Klipčiaus, 35 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(1025).

Dainininkas nurodo, kad tai velykinė lalauninkų giesmė, bet pagal priedainį ji skirtina prie rugiapiūtės dainų.

29. Rūta žalioj, jau vakaras. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Užrašė Ambraziejus Jonynas. Tekstas LTR 2785(27).

Dainininkė nurodo, kad tai rugiapiūtės daina, dainuojama saulei leidžiantis.

30. Rūta žalioj, jau vakaras. — Užrašyta Čižiūnų km., prie Valkininkų, Eišiškių rj., iš Antaninos Alekūnaitės, 63 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2786(351).

Dainininkė savo pastaboje nurodo, kad tai „rugių giesmė“, kurią ji pati, jauna būdama, dainuodavusi vakarais, saulei leidžiantis.

31. Per didį dvarą. — Užrašyta Čižiūnų km., prie Valkininkų, Eišiškių rj., iš Antaninos Alekūnaitės, 63 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2786(354).

Dainininkės pastaba: — „Ruginė — rytinė. Gieda anksti rytą, dar rugių nė nepiovę. Gieda tik moterys.“

32. Prašinėjo kanapėlė. — Užrašyta senelių-invalidų prieglaudoje, Mikytose, Pagėgių rj., iš Elenos Naculkevičiūtės-Mačiulionienės, 81 m. amžiaus (kilusi iš Daugų vls., Alytaus aps.). Tekstą užrašė Jurgis Dovydaitis, melodiją — Bronius Uginčius 1954 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas ir melodija LTR 2926.

33. Prašinėjo kanapėlė artojėlio. — Užrašyta Čižiūnų km., prie Valkininkų, Eišiškių rj., iš Elenos Uždaviniienės, 90 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2786(121).

Dainininkės pastaba: „Rugių giesmė“. Giedama tikrai rugius piaunant.“

34. Vai, pūtė, pūt pūtė. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 54 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(57).

Dainininkės pastaba: „Rugiapiūtės daina — giesmė.“

AVIŽAPIŪTĖS DAINOS

35. Aviža balta, smulkiai sumalta. — Sutartinė. Užrašyta Šlepsčių km., Biržų vls., iš Barboros Prunckienės, 80 m. amžiaus. Užrašė Stasė Stulgytė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2784(56).

Atrodo, kad daina yra sudurtinė — pirmas posmas, greičiausiai, paimtas iš kitos dainos.

36. Berneli mano, baltas dobilėli. — Užrašyta iš dainininkės Onos Karužaitės-Balčiūnienės, 61 m. amžiaus, kilusios iš Naujienų km., Valkininkų vls., Trakų aps. Tekstą užrašė Juozas Aidulis, melodiją — Viktoras Serbenta 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2536(27).

Dainininkės pastaba: „Tai avižapiūtės daina; melodija siūbuojanti. Dainininkė, pasistojusi ant kalnelio, kad toliau girdėtųsi, dainuoja, o kitos piauna. Kad dainininkė „ant ožio nestovėtų“ (neliktų nepiautas jos baras), kitos pio-vėjos ir jį nupiauna. Dirbti sunku, tai ir dainos liūdnos. O vakarop, kai jau eina namo, tai linksmesnės ir dainos būna.“

37. Ū ž i a g i r e l ė, ū ž i a. — Užrašyta Veršių km., Leipalingio vls., Laz-dijų aps., iš Onos Večkytės-Alesienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Elena Alesiūtė 1948 m. Tekstas LTR 2651(34).

Panašias vestuvinės tematikos dainas vienos dainininkės laiko grikių ro-vimo, kitos avižapiūtės dainomis.

38. K a r v e l ė l i, g u l i l i a. — Užrašyta iš Liucijos Dubonienės, 89 m. amžiaus, gyv. Linkmenų km., Kaltanėnų vls., Švenčionių aps. Tekstą užrašė J. Kardelytė, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2594(5), melodija LTR 2594(14).

Dainininkės pastaba: „Sutartinė-keturinė“.

Funkcinė dainos paskirtis kelia abejojimų.

· LINŲ IR KANAPIŲ DARBŲ DAINOS

39. K u k a l i, k u k a l i. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Užrašė Ambraziejus Jonynas 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2785(47).

Dainininkės teigimu, ši daina buvusi dainuojama grikius raunant, nors pagal tematiką ji skirtina linų darbų dainoms.

40. L i n e l i u s r o v i a u. — Užrašyta Užumelnyčio km. (Varėna I) iš Onos Miškiniūtės-Palevičienės, 60 m. amžiaus. Tekstą užrašė A. Kalvelytė, melodiją — Rima Mikėnaitė 1956 m. Vilniaus Dešimtmetės muzikos mo-kyklos tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas ir melodija LTR 2965(1).

41. O i, u ž m a r e l i ū. — Užrašyta iš Onos Balčiūnienės, 61 m. amžiaus, gyvenančios Naujuose Plentuose, Alovės vls., Alytaus aps. Tekstą užrašė Bro-nė Kazlauskienė, melodiją — Juozas Jurga 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2525(23).

42. S i ū b a v o l i e p e l ė. — Užrašyta Mižonių km., Raitininkų vls., Va-rėnos aps., iš Stasės Saulionytės, 18 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Pruse-vičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(99).

Dainininkės pastaba: „Šią dainą merginos dainuodavo linus raunant.“

43. P a s ė j a u k a n a p ė. — Užrašyta Garnių km., Daugailių vls., Utenos aps., iš Elenos Barisienės, 72 m. amžiaus. Užrašė Vytautas Ivonis 1948 m. Teks-tas LTR 2681(11).

GYVULIŲ GANYMO DAINOS

44. *Ėd ralis*. — Užrašyta Vilniuje iš Veronikos Petrulienės, 81 m. amžiaus, kilusios iš Didžprūdžių km., Kupiškio vls. ir aps. Užrašė Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2579(8).

Dainininkės pastaba: „Piemenų giesmė. Dainuojama išginus.“

45. *Olia, karvele*. — Piemenų daina. Užrašyta Kaniūkų km., Užpalių vls., Utenos aps., iš Jadvygos Bružaitės, 42 m. amžiaus. Užrašė Bronė Dilytė 1948 m. Tekstas LTR 2718(7).

46. *Rido, mano karvyte*. — Užrašyta „Tarybinio artojo“ kol., Biržų rj., iš E. Kaziūnienės, 84 m. amžiaus. Tekstą užrašė Stasė Stulgytė, melodiją Juozas Jurga 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2784(42), melodija LTR 2784(30).

Dainininkės pastaba: „Dainuodavo karves melžiant.“

47. *Do čiūta, do čiūtele*. — Piemenų daina. Užrašyta Paketurių km., Kupiškio vls., iš Jono Saplio, 80 m. amžiaus. Užrašė Stefanija Glemžaitė 1948 m. Tekstas LTR 2913, 135—136 psl.

48. *Pas motulę augau*. — Naktigonių daina. Užrašyta Petrašiūnų km., Pabaisko vls., Ukmergės aps., iš Veronikos Juknytės, 72 m. amžiaus. Užrašė Valerija Katinaitė 1947 m. Tekstas LTR 2581(10).

49. *Kai aš ganiau jautelius*. — Naktigonių daina. Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Ambraziejus Jonynas, melodiją — Juozas Jurga 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2785(51), melodija LTR 2785(40).

50. *Žalioj girelėj*. — Naktigonių daina. Užrašyta Dargužių km., prie Valkininkų, iš Onos Špokienės, 40 m. amžiaus. Tekstą užrašė Stasė Stulgytė, melodiją — Juozas Jurga 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2785(105), melodija LTR 2785(86).

ŽVEJŲ DAINOS

51. *Išbėg išbėga iš Rusnės kaimo*. — Užrašyta Vilniuje iš 67 m. amžiaus Rusnės žvejų artelės liaudies choro nario Viliaus Vestfalo, kai jis atvyko į Tarybų Lietuvos dešimtmečio dainų šventę. Tekstą užrašė Bronė Kazlauskienė, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2780(5), melodija LTR 2780(2).

52. *Augo kieme uoselis*. — Užrašyta Vilniuje iš 63 m. amžiaus Rusnės žvejų artelės liaudies choro choristės Elenos Griksaitienės, kai ji 1950 m. atvyko į Tarybų Lietuvos dešimtmečio dainų šventę. Tekstą užrašė Bronė Kazlauskienė, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2780(7), melodija LTR 2780(6).

AUDIMO DAINOS

53. Einu per kiemą. — Užrašyta iš Onos Balčiūnienės, gyvenančios Naujuose Plentuose, Alovės vls., Alytaus aps. Tekstą užrašė Bronė Kazlauskienė, melodiją — Juozas Jurga 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2525(22).

Du paskutiniai šios dainos posmai neatitinka spausdinamos melodijos.

54. Einu per kiemą. — Užrašyta Bajorų km., Ignalinos vls., Švenčionių aps., iš Melanijos Užbalytės, 17 m. amžiaus, ir Bronės Adomėnaitės, 19 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(678).

Dainininkų pastaba: „Dainuoja kuokynėse ir prie darbo.“

55. Oi, kieno tai martelė. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Ambraziejus Jonynas, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(14), melodija LTR 2785(12).

Dainininkė sako, kad tai vestuvių daina, nors pagal tematiką ji yra humoristinė audimo daina.

SKALBIMO DAINOS

56. Žlugau žlugtelį. — Užrašyta Mičiškių km., netoli Tryškių, Kuršėnų rj., iš Ievos Jaruševičiūtės-Dauginienės, 72 m. amžiaus. Šią dainą dainininkė išmoko Jiezno vls., kur ji yra gimusi. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2938(26), melodija LTR 2938(108).

MALIMO DAINOS

57. Pas motinėle — tai gerumėlis. — Užrašyta Mižonių km., Druskininkų rj., iš Monikos Rutkauskaitės-Prusevičienės, 48 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(26).

Pastaboje prie dainos nurodoma, kad ją dainuodavo merginos, sukdamos giras, prieš 35 metus.

58. Malu, malu viena. — Užrašyta Šiauliuose iš Onos Varkalienės, 66 m. amžiaus, kilusios iš Gruzdių vls. Užrašė Genė Varkalienė 1949 m. Tekstas LTR 2748(7).

59. Mano žaliosios rūtelės. — Užrašyta Sodelių km. (prie Juodupės), „Švyturio“ kol., Rokiškio rj., iš Onos Gervienės, 67 m. amžiaus. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1952 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2884(176), melodija LTR 2884(149).

60. Oi tu, kiškeli, leliumai. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(56).

Dainininkė pažymi, kad čia advento daina. Ją dainuodavusios mergaitės ilgais žiemos vakarais, kai susirinkdavusios vakaroti — verpti, megzti ir kitokių darbų dirbti.

61. Tu, bitele, lelimoj. — Advento daina. Užrašyta Kamarūnų km., Varėnos rj., iš Marijonos Matijoškienės, 75 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1952 m. Tekstas LTR 2909 I (120).

62. Oi tu, juoda kuosa, lelumojo. — Advento daina. Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Janė Kupčiūnaitė, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(93), melodija LTR 2785(72).

63. Lėkė, lėkė sakalėlis, aleliumai. — Advento daina. Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Janė Kupčiūnaitė, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(94), melodija LTR 2785(73).

64. Gili gili upelė, leliumai. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(55).

Dainininkės pastaba: „Advento daina. Dainuodavo vakarais mergaitės, verpdamos linus.“

65. Kas genelio genumai. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(50).

Dainininkė nurodo, kad tai advento daina.

66. Oi, ir atajojo, lelumojo. — Advento daina. Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Ambraziejus Jonynas, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(21), melodija LTR 2785(18).

67. Kaip palinko uoselis. — Advento daina. Užrašyta Pakalniškių km., Tverėčiaus vls., Švenčionių aps., iš Paulės Eitmanavičienės, 49 m. amžiaus. Užrašė Aleksandras Zakaras 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2724(21).

68. Jerubė takelius mindė. — Užrašyta Žižmų km., Dieveniškių vls., iš Marijos Seržantaitės, 50 m. amžiaus. Užrašė Janina Alešiūnaitė 1948 m.

Tekstas LTR 2631(1), melodija LTR 2659(1), LTR pl. 1366(1). Melodiją iš plokštelės iššifravo Juozas Jurga.

Dainininkės pastaba: „Advento daina. Dainuoja susiskirstę į dvi grupes — į vanagus ir jerubę“.

69. Ir atvažiavo šventa kalėda. — Kalėdų daina. Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Janė Kupčiūnaitė, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(91), melodija LTR 2785(70).

70. Čystame lauke grūšėlė auga, kalėda. — Kalėdų daina. Užrašyta Seirijų apylinkėse. Užrašė Jonas Turčinas 1948 m. Tekstas LTR 2898(104).

71. Sakalėli sierasai. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(49).

Dainininkė nurodo, kad tai advento daina, bet pagal priedainį ji skirtina kalėdų dainoms.

72. Vai, graudinosi drabna lakštingė. — Kalėdų daina. Užrašyta Mižonių km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Monikos Prusevičienės, 43 m. amžiaus. Užrašė Algimantas Prusevičius 1946 m. Tekstas ir melodija LTR 2711(16).

73. Oi, ant kalnelio. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(52).

Dainininkės pastaba: „Šią dainą vadina „lalinka“. Ji dainuojama per velykų šventes. Velykų pirmą dieną, vakare, susirenka kaimo bernai, turintieji balsus, ir visą naktį eina po kitus kaimus kiaušiniaiuti. Dainą dažniausiai dainuoja mergaitės, kurios turi už tatai išsipirkti.“

74. Meskit mane jauną. — Užrašyta Medeišių km., Rimšės vls., Zarasų aps., iš Anelės Voisakavičienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Angelė Vyšniauskaitė LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu 1949 m. Tekstas LTR 2771(35).

Dainininkės teigimu, šią dainą dainuodavę supdamiesi per velykas.

75. Eisme nueisme, dobilia. — Užrašyta Pečiurkų km., Tvečiaus vls., Švenčionių aps., iš Onos Kudabaitės, 73 m. amžiaus. Užrašė Elvyra Saplytė 1949 m. Tekstas LTR 2781(6).

VESTUVIŲ DAINOS

76. Kai aš buvau mažas. — Užrašyta Čižiūnų km., Eišiškių rj., iš Antaninos Elkūnaitės, 63 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2786(371).

77. Ne bile krūmo aš rykštelę išlaušiu. — Užrašyta Noškūnų km., Rudnios vls., Varėnos aps., iš Ievos Turonienės, 33 m. amžiaus. Tekstą užrašė Marytė Turonytė. Tekstas LTR 2610(27), melodija LTR 2734(92), pl. LTR 1344(6). Melodiją iš plokštelės iššifravo Juozas Jurga.

Dainininkės pastaba: „Pragėrų — piršlybų daina.“

78. Per šilelį jojau. — Užrašyta Leipalingio miestelyje, Lazdijų aps., iš Anelės Bračiulienės, 58 m. amžiaus. Užrašė Marija Tumasonytė 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2562(2).

79. Gaideliai pragydo. — Užrašyta Garnių km., Daugailių vls., Utenos aps., iš Elenos Barisienės, 72 m. amžiaus. Užrašė Vytautas Ivonis 1948 m. Tekstas LTR 2681(20).

80. Lietelis lynoja. — Užrašyta iš Elenos Vyšniauskienės, 33 m. amžiaus, gyvenančios Sodalės km., Mosėdžio vls., Kretingos aps. Tekstą užrašė Bronė Kazlauskienė 1948 m. Tekstas LTR 2662(12), melodija LTR pl. 1367(12). Melodiją iš plokštelės iššifravo Bronius Uginčius.

81. Vai tėvuli širdede. — Užrašyta Merkinės vls., Varėnos rj., iš Zuzanos Makarevičiūtės, 26 m. amžiaus. Užrašė Ona Makarevičiūtė 1948 m. Tekstas LTR 2707(10), melodija LTR 2714(42), LTR volelis 149(1). Melodiją iš volelio iššifravo Juozas Jurga.

82. Saulelė raudona. — Užrašyta iš Onos Balčiūnienės, gyvenančios Naujuose Plentuose, Alovės vls., Alytaus aps. Tekstą užrašė Bronė Kazlauskienė, melodiją — Viktoras Serbenta 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2525(4).

83. Kai mes augom. — Užrašyta iš Barboros Viščiulienės, 64 m. amžiaus, gyvenančios Tarpučių km., Marijampolės aps. Tekstą užrašė Elena Karaliūtė, melodiją — Juozas Jurga 1949 m. Tekstas LTR 2729(50), melodija LTR 2730(30).

84. Oi, kur aš gėriau, uliavojau. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(27).

85. Ant kalno rugiai. — Užrašyta Leipalingio miestelyje, Lazdijų aps., iš Eugenijos Tumasonienės, 58 m. amžiaus. Užrašė Marija Tumasonytė 1949 m. Tekstas LTR 2728(36).

86. Tai gražiai bėga bėras žirgelis. — Užrašyta Dubakalnio km., Merkinės vls., Varėnos aps., iš Aldonos Barynienės, 23 m. amžiaus. Užrašė Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2711(50).

87. Berneli šiokis, berneli tokis. — Užrašyta Mižonių km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Monikos Rutkauskaitės-Prusevičienės, 48 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(23).

88. Oi, aš viena seselė. — Užrašyta Mižonių km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Monikos Prusevičienės, 43 m. amžiaus. Užrašė Algimantas Prusevičius 1946 m. Tekstas ir melodija LTR 2711(22).

89. Ant tėvulio dvarelį. — Užrašyta Giraitės km., Varėnos rj., iš Ievos Kaziulioniūtės-Skliutienės, 66 m. amžiaus. Tekstą užrašė A. Kinaitė, melodiją — A. Gučas 1955 m. Tekstas ir melodija LTR 2965(2).

90. Oi tu rūtele, tu žalioji. — Užrašyta Mižonių km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Monikos Prusevičienės, 48 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(5).

Dainininkės pastaba: „Šią dainą jaunimas dainuodavo per vestuves, kada jaunąją pasodina už stalo. Vietoj žodžio „mergelė“ dainininkai taria vardą tos mergaitės, kuriai dainuoja šią dainą.“

91. Atneškit kraselę. — Užrašyta Trilaukio km., Pajavonio vls., Vilkaviškio aps., iš M. Snabaitienės, 45 m. amžiaus. Užrašė Birutė Ragauskaitė 1949 m. Tekstas LTR 2749(8).

Dainininkės pastaba: „Dainuojama, kai rėdo nuotaką, kurios tėvai yra mirę.“

92. Tai, Stasiuli jaunasai. — Užrašyta iš Marijos Seržantaitės, gyvenančios Žižmuose, Dieveniškų vls. Užrašė Juozas Aidulis 1948 m. Tekstas LTR 2618(9).

Dainininkės pastaba: „Vestuvinė. Dainuojama jaunajam važiuojant pas jaunąją.“

93. Kad veik išauštų aušružė. — Užrašyta Taurų km., Tauragės rj., iš Zosės Brazauskienės, 44 m. amžiaus. Užrašė Bronius Uginčius 1954 m. Lietuvos TSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas ir melodija LTR 2926(16).

94. Tu, ažuole plačialapi. — Užrašyta Naujuose Plentuose, Alovės vls., Alytaus aps., iš Onos Balčiūnienės. Tekstą užrašė Bronė Kazlauskienė, melodiją — Viktoras Serbenta 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2525(12).

Dainininkės pastaba: „Daina vestuvinė, dainuojama laukiant jaunojo pulko.“

95. Kas gražiai dūzgia. — Užrašyta Kamuntave, Rimšės vls., Zarasų aps., iš Julijos Kliukienės, 26 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(403).

96. Tai gražiai žydi šile putinėlis. — Užrašyta iš Barboros Viščiulienės, 64 m. amžiaus, kilusios iš Jovaravo dvaro, Marijampolės aps. Tekstą užrašė Laimutė Viščiulytė, melodiją — Juozas Jurga 1949 m. Tekstas LTR 2729(8), melodija LTR 2730(18).

97. Pavasario dienele. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Stasė Danilevičiūtė, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(78), melodija LTR 2785(60).

98. Broleliai mano, jaunieji mano. — Užrašyta Mižonių km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Monikos Prusevičienės, 43 m. amžiaus. Užrašė Algimantas Prusevičius 1946 m. Tekstas ir melodija LTR 2711(3).

99. Oi tu, kasele, šilkų saujele. — Užrašyta Trilaukio km., Pajavonio vls., Vilkaviškio aps., iš Šiugždienės, 73 m. amžiaus. Užrašė Birutė Ragauskaitė 1949 m. Tekstas LTR 2749(19).

100. Gėriau alutį, gražiai dainavau. — Užrašyta Pakamachuose, Saločių vls., Biržų aps., iš Marijonos Lukšienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Marija Jankevičiūtė 1946 m. Tekstas LTR 2582(161).

101. Apynėli puronėli, apynėli žaliasai. — Užrašyta Dubakalnio km., Merkinės vls., Varėnos aps., iš Aldonos Barynienės, 23 m. amžiaus. Dainininkė sakosi, kad šią ir kitas dainas ji išmokusi iš senos bobutės Katrės Rutkauskienės, 86 m. amžiaus, gyvenusios Jonionių km., Merkinės vls. Užrašė Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2711(42).

102. Ar aš nesakiau. — Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio vls., Šakių aps., iš Marijonos Kazlauskaitės-Naujokaitienės, 39 m. amžiaus. Užrašė Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2539(18).

103. Oi, eisiu, eisiu. — Užrašyta Bertulių km., Dėmenės vls., Latvijos TSR, iš Joanos Ragauskienės, 59 m. amžiaus. Joana Ragauskienė dainas išmokusi jauna būdama Petkalnio km., Upynos vls., Raseinių aps. Tekstą užrašė Birutė Ragauskaitė, melodiją — Kęstutis Kaušyla. Tekstas ir melodija LTR 2646(29).

104. Oi, giria, giria. — Užrašyta Totoriškių km., Žaslių vls., Kaišiadorių aps., iš Veronikos Savickaitės, 21 m. amžiaus. Užrašė Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2539(1).

105. Jonuk, broliukai, mokėk šėnavoti. — Užrašyta Syplių km., Pandėlio rj., iš Veronikos Kastanauskienės, 44 m. amžiaus. Tekstą

užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1952 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2884(54), melodija LTR 2884(53).

106. Oi, trumpas, trumpas. — Užrašyta Užuklaudžių km., Širvintų rj., iš dainininkės Gaigalienės. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1952 m. Tekstas LTR 2909 I (49).

107. Ši rudenėlį, per rudenėlį. — Užrašyta Kairiškėlių km., Žiezmarių vls., Kaišiadorių aps., iš Ievos Ulanavičienės, 45 m. amžiaus. Užrašė Vytautas Visockas 1948 m. Tekstas LTR 2598(23).

Dainininkės pastaba: „Šią dainą dainuodavo bet kada, bet daugiausia per vestuves.“

108. Augo sodely žalia vejelė. — Užrašyta Čižiūnų km., prie Valkininkų, Eišiškių rj., iš Antaninos Alekūnaitės, 63 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2786(369).

109. Sesute jaunoji, ko neverki. — Užrašyta 1946 m. Dembuokos vienkiemy, Krekenavos vls., Panevėžio aps., iš Kostės Zigmantaitytės-Sereikienės, 36 m. amžiaus. Tekstas LTR 2493(95).

110. Anksti rytelį kėliau. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(44).

Dainininkės pastaba: „Vestuvių daina, dainuojama jaunimo jaunosios namuose. Dainuoja tuo metu, kada jaunasis atvažiuoja pas jaunąją važiuoti į šliubą.“

111. Tu, rūtele, tu, žalioji. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(34).

Dainininkės pastaba: „Šią dainą prieš 45 metus Druskininkų km. dainuodavo jaunimas per vestuves, išvežant marčią pas jaunąją.“

112. Tėvužėli, išsiilgsi manęs. — Užrašyta Veršių km., Leipalingio vls., Lazdijų aps., iš Onos Večkytės-Alesienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Elena Alesiūtė 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2651(18).

113. Dai, nusileido šviesi saulutė. — Užrašyta Didžiasalio km., Tverėčiaus vls., Švenčionių aps., iš Stefanijos Ramelienės, 40 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(130).

114. Vai, aš išeisiu. — Užrašyta Panočių km., Rudnios vls., Varėnos aps., iš Justinos Jakelevičienės, 60 m. amžiaus. Užrašė tekstą M. Jake-

levičiūtė 1948 m. Tekstas LTR 2690(3), melodija LTR pl. 1370(2). Melodiją iš plokštelės iššifravo Bronius Uginčius.

Dainininkės pastaba: „Dainą dainuodavo vestuvių metu, kada jaunoji po šliūbo, giminių palydima, su skryniomis turėdavo važiuoti pas jaunąjį. Nuotaka balsu raudodavo, viską išskaičiuodavo tėvams, broliams ir seserims.“

115. Ruoškis, sesute, ruoškis, jaunoji. — Užrašyta Ukmergės mieste iš Teklės Linertaitės-Purlienės, 60 m. amžiaus. Užrašė Genovaitė Purlytė 1949 m. Tekstas LTR 2737(24).

116. Jau žirgai sukinkyti. — Užrašyta Mickiškių km., netoli Tryškių, Kuršėnų rj., iš Ievos Jaruševičiūtės-Dauginienės, 72 m. amžiaus. Šią dainą dainininkė išmoko Jiezno vls., kur ji yra gimusi. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2938(75), melodija LTR 2938(64).

117. Oi, ūžia, ūžia girioj medeliai. — Užrašyta Lizdų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Elenos Jančiauskienės, 73 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(101).

118. Vai, ūžkit, ūžkit. — Užrašyta Tarpučių km., Marijampolės aps., iš Barboros Viščiulienės, 64 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. Tekstas LTR 2729(42).

119. Oi, dėkui, dėkui senai motulei. — Užrašyta Ponkiškių km., Simno vls., Alytaus aps., iš Onos Kvederavičienės, 49 m. amžiaus. Užrašė Pranas Stepulis 1946 m. Tekstas ir melodija LTR 2506(2).

120. Ko nuliūdai, mergužėle. — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., pačios dainininkės Rožės Sabaliauskienės 1948 m. Tekstas LTR 2607(63), melodija LTR 2750a(27) ir LTR pl. 1338(5). Melodiją iš plokštelės iššifravo Juozas Jurga.

121. Kad aš žinojus, kur motutė nuduos. — Užrašyta Ignalinoje iš Anastazijos Taluntytės-Kubsėnienės, 70 m. amžiaus. Užrašė Matas Untulis 1948 m. Tekstas LTR 2596(3).

122. Šią naktele, per naktele. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius. Tekstas ir melodija LTR 2847(67).

123. Oi, augo, dygo. — Užrašyta iš Joanos Ragauskienės, 59 m. amžiaus, kilusios iš Petkainio km., Upynos vls., Tauragės aps. Tekstą užrašė Birutė Ragauskaitė, melodiją — Kęstutis Kaušyla 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2646(30).

124. Augo klevelis tētušio kiemely. — Užrašyta iš Joanos Ragauskienės, 59 m. amžiaus, kilusios iš Petkainio km., Upynos vls., Tauragės aps. Tekstą užrašė Birutė Ragauskaitė, melodiją — Kęstutis Kaušyla 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2646(39).

125. O kur buvai, sesele. — Užrašyta iš Joanos Ragauskienės, 59 m. amžiaus, kilusios iš Petkainio km., Upynos vls., Tauragės aps. Tekstą užrašė Birutė Ragauskaitė, melodiją — Kęstutis Kaušyla 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2646(34).

126. Važiukim, broleliai, namo, namo. — Užrašyta Naujienų km., Valkininkų vls., Trakų aps., iš Onos Karužaitės-Balčiūnienės, 61 m. amžiaus. Tekstą užrašė Juozas Aidulis, melodiją — Viktoras Serbenta. Tekstas ir melodija LTR 2536(10).

Dainininkės pastaba: „Palydų daina.“

127. Mes jūsų, sveteliai, tai seniai laukėm. — Užrašyta Zervynų km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., iš Malvinos Tamulytės. Užrašė Jonas Miškinis 1948 m. Tekstas LTR 2682(45).

128. Tai gardu gerti, kad myli. — Užrašyta Ignalinoje iš Anastazijos Taluntytės-Kuksėnienės, 70 m. amžiaus. Užrašė Matas Untulis 1948 m. Tekstas LTR 2596(2).

129. Svetimos šalelės nemandri broleliai. — Užrašyta Vyderkių km., Vydenių apyl., Varėnos rj., iš Antosės Bartaškaitės, 22 m. amžiaus. Tekstą užrašė Elena Karaliūtė, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas ir melodija LTR 2824(7).

Dainininkės pastaba: „Dainuoja vestuvių metu, kai atvažiavusi jaunojo pusė duoda dovanas, susėda, valgo, geria, ruošiasi. Šią dainą dar ir dabar dainuoja.“

130. Išeidami, pareidami. — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., iš Rožės Sabaliauskienės. Tekstą užrašė Janina Alešūnaitė 1948 m. Tekstas LTR 2607(79), melodija LTR 2750a(74), LTR pl. 1342(1). Melodiją iš plokštelės iššifravo Juozas Jurga.

Dainininkės pastaba: „Vestuvinė, dainuojama svetimam pulkui.“

131. Nieko būtų druškelės. — Užrašyta Praščiūnų km., Sidabravo vls., Panevėžio aps., iš Onos Liaudanskaitės-Žukienės. Užrašė Vladas Žukas 1947 m. Tekstas LTR 2683(35).

132. Vai, ko ožiukas bliana. — Užrašyta Mardasavo km., Marcinkonių vls., iš Ievos Turonienės, 33 m. amžiaus. Tekstą užrašė Marytė Turonytė 1948 m. Tekstas LTR 2610(23), melodija LTR 2734(89), LTR pl. 1344(3). Melodiją iš plokštelės iššifravo Juozas Jurga.

133. Svateli, ridilio. — Užrašyta Šlepsčių km., Biržų vls., iš Barboros Pruncienės, 80 m. amžiaus. Tekstą užrašė Stasė Stulgytė, melodiją —

Juozas Jurga 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2784(58), melodija LTR 2784(59).

Dainininkės pastaba: „Dainuojama vestuvėse, atvažiavus svotams.“

134. *Ei svotuti.* — Užrašyta Didžiasalio km., Tverėčiaus vls., Švenčionių aps., iš Adelės Savickienės, 73 m. amžiaus. Užrašė Elvyra Saplytė 1949 m. Tekstas LTR 2781(110).

Dainininkės pastaba: „Vestuvinė, dainuojama piršliui.“

135. *Atvažiav' svočios rogėm.* — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., pačios dainininkės Rožės Sabaliauskienės 1948 m. Tekstas LTR 2607(177).

136. *Mūs svočiulės rožės.* — Užrašyta Mardasavo km., Marcinkonių vls., iš Ievos Turonienės, 33 m. amžiaus. Tekstą užrašė Marytė Turonytė 1948 m. Tekstas LTR 2610(15), melodija LTR pl. 1343(5).

137. *Atvažiavo svočiutės svetimos šalies.* — Užrašyta Kairiškėlių km., Žiežmarių vls., Kaišiadorių aps., iš Marijos Visockienės, 55 m. amžiaus. Užrašė Vytautas Visockas 1948 m. Tekstas LTR 2598(57).

Dainininkės pastaba: „Svočias apgieda mergos, kai nuvažiuoja pas jaunikį ir susėda už stalo. Taip pat apgieda ir vakarines svočias.“

Užrašytojui paklausus, kas yra tos „vakarinės svočios“, dainininkė paaiškino, kad tai svočios iš jaunojo šono. Jos bažnyčioj nebūvančios, o atvažiuojančios vakare. Todėl vakarinėmis esą ir vadinamos.

138. *Ei svočiute.* — Užrašyta Didžiasalio km., Tverėčiaus vls., Švenčionių aps., iš Adelės Savickienės, 73 m. amžiaus. Užrašė Elvyra Saplytė 1949 m. Tekstas LTR 2781(109).

Dainininkės pastaba: „Daina vestuvinė, dainuojama svočiai.“

139. *Valgykit, valgykit.* — Užrašyta Ikonų km., Žemaitkiemio vls., Ukmergės aps., iš Onos Navickaitės-Striogienės, 70 m. amžiaus. Užrašė Valerija Katinaitė 1947 m. Tekstas LTR 2581(42).

Dainininkės pastaba: „Tai vestuvinė svočios daina. Atvažiavusi svočia išdėsto ant stalo savo pyragus ir gėrimus. Aišku, reikia perspėti svetelius, kad per daug nesuvalgytų.“

140. *Aš atsikėliau.* — Užrašyta Giraitės km., Varėnos rj., iš Ievos Kazulionytės-Skliutienės, 66 m. amžiaus. Tekstą užrašė J. Lukšaitė, melodiją — A. Vainiūnaitė 1955 m. Tekstas ir melodija LTR 2965(3).

141. *Ko liūdi, mergužėle.* — Užrašyta Seirijų gimnazijos mokinės Anelės Asadauskaitės 1948 m. Tekstas LTR 2898(565).

142. *Sukliko gulbė Dauguvoj.* — Užrašyta Alovės vls., Alytaus aps., iš Onos Balčiūnienės 1947 m. Tekstas LTR 2699(5).

143. Dėkui motulei, mielai širdelai. — Užrašyta Veršių km., Leipalingio vls., Lazdijų aps., iš Onos Večkytės-Alesienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Elena Alesiūtė 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2651(16).

144. Per dvejis trejis pas motulęėjau. — Užrašyta Kabeliuose iš Pranės Grigaitės, 45 m. amžiaus. Užrašė Pranas Bieliauskas 1944 m. Tekstas ir melodija LTR 2561(1).

145. Verkė mergelė, verkė jaunoji. — Užrašyta Ricielių km., Liškiavos vls., Lazdijų aps., iš Onos Černiauskienės, 65 m. amžiaus. Užrašė Marija Tumasonytė 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2728(25).

146. Seniai buvau, seniai buvau. — Užrašyta Pakalniškių km., Tverečiaus vls., Švenčionių aps., iš Paulės Eitmanavičienės, 49 m. amžiaus. Užrašė Aleksandras Zakaras 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2703(5).

147. O kai aš augau pas motinėlą. — Užrašyta Tarpučių km., Marijampolės aps., iš Barboros Viščiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Laimutė Viščiulytė, melodiją — Juozas Jurga 1949 m. Tekstas LTR 2729(12), melodija LTR 2730(22).

148. Oi, kai aš buvau pas motinėlą. — Užrašyta Ricielių km., Liškiavos vls., Lazdijų aps., iš Onos Černiauskienės, 65 m. amžiaus. Užrašė Marija Tumasonytė 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2728(28).

149. Ant kalno malūnelis. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Žižiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Ambraziejus Jonynas, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(13), melodija LTR 2785(11).

Dainininkės pastaba: „Dainuoja, kai parveža marčią.“

150. Devyni metai, ne viena diena. — Užrašyta Kamuntavo km., Rimšės vls., Zarasų aps., iš Julijos Kliukienės, 30 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(394).

151. Aukšti kalnai, margi dvarai. — Užrašyta Rokišky iš Ievos Kalvelienės, 68 m. amžiaus. Užrašė A. Naginskaitė 1948 m. Tekstas LTR 2684(1).

JAUNIMO IR MEILĖS DAINOS

152. Du balandžiai klane gėrė. — Užrašyta Bumbalų km., Užvenčio vls., iš Liudvikos Pivariūnienės, 76 m. amžiaus. Užrašė Sofija Sokaitė 1948 m. Tekstas LTR 2732(1).

153. Oi ažuolėli, žalias medeli. — Užrašyta Vilniuje. Padainavo Veronika Petrulienė, 81 m. amžiaus, kilusi iš Didžprūdžių km., Kupiškio vls. Užrašė Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2579(5).

154. Mes trys sesulės. — Užrašyta Antalgės km., Rimšės vls., Zarasų aps., iš Zosės Černiauskienės, 68 m. amžiaus. Užrašė Viliūnė Cicėnaitė 1948 m. Tekstas LTR 2622(40).

155. Kada noriu — verkiu. — Užrašyta Leipalingio miestely, Lazdijų aps., iš Eugenijos Tumasonienės, 58 m. amžiaus. Užrašė Marija Tumasonytė 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2728(44).

156. Aš padainavau visas daineles. — Užrašyta Šiliškių km., Akmenės rj., iš Marijos Znotaitės-Limontienės, 58 m. amžiaus. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2938(205), melodija LTR 2938(175).

157. O kad aš ėjau. — Užrašyta Vilniuje iš 49 m. amžiaus Rusnės žvejų artelės liaudies choro nario Adomo Gobelio, kai jis 1950 m. atvyko į Tarybų Lietuvos dešimtmečio dainų šventę. Tekstą užrašė Bronė Kazlauskienė, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2780(8), melodija LTR 2780(7).

158. Mane mama gražiai užaugino. — Užrašyta Ponkiškių km., Simno vls., Alytaus aps., iš Jono Kvederavičiaus, 25 m. amžiaus. Užrašė Pranas Stepulis 1946 m. Tekstas ir melodija LTR 2506(69).

159. Oi žirge, žirgeli juodbėrėli. — Užrašyta Bičiūnuose, Daugų rj., iš Vladės Piliauskytės-Žilionienės, 49 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. Tekstas LTR 2948(200).

160. Šviesios naktys, mėnesiena. — Užrašyta Berniūnų km., Naujamiesčio vls., iš Apolonijos Valkūnaitės, 36 m. amžiaus. Užrašė Elena Valkūnaitė 1947 m. Tekstas LTR 2509(57).

161. Žaliai vyšnių sode. — Užrašyta Žižmuose, Dieveniškių vls., iš Marijos Seržantaitės. Tekstą užrašė Janina Alešiūnaitė 1948 m. Tekstas LTR 2618(22), melodija LTR 2734(40), LTR pl. 1351(11). Melodiją iš plokštelės iššifravo Juozas Jurga.

162. Šalta žiemelė, šalts rudenėlis. — Užrašyta Mižonių km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Monikos Prusevičienės, 43 m. amžiaus. Užrašė Algimantas Prusevičius 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2711(40).

163. Aušta rausva aušrelė. — Užrašyta Šiauliuose iš Onos Čižauskienės. Užrašė Genė Varkalienė 1949 m. Tekstas LTR 2748(41).

164. Ulba sakalas, ulba. — Užrašyta Girežerio km., Varėnos rj., iš M. Dvarėnienės. Užrašė V. Česnulis 1955 m. Tekstas LTR 2936(1).

165. Vakar per dieną prašiau pas dievą. — Užrašyta Dubaklonio km., Merkinės vls., Varėnos aps., iš Aldonos Rutkauskaitės-Barynienės, 25 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1949 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(87).

166. Naktį išjojau, naktį parjojau. — Užrašyta Tarpučių km., Marijampolės aps., iš Barbaros Viščiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Laimutė Viščiulytė, melodiją — Juozas Jurga 1949 m. Tekstas LTR 2729(4), melodija LTR 2730(17).

167. Sakė mane šiokią. — Užrašyta Baisogalos geležinkelio stoty, Kėdainių aps., iš Onos Pupkytės-Navaradauskienės, 72 m. amžiaus. Užrašė Vladas Žukas 1948 m. Tekstas LTR 2674(9).

168. Mergele jaunoji, ką sudūmojai? — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., pačios dainininkės Rožės Sabaliauskienės 1948 m. Tekstas LTR 2607(167).

169. Liustaunas metelis šis rudenėlis. — Užrašyta Trilaukio km., Pajavonio vls., Vilkaviškio aps., iš M. Snabaitienės, 45 m. amžiaus. Užrašė Birutė Ragauskaitė 1949 m. Tekstas LTR 2749(4).

170. Oi, bėda, bėda. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(43).

Dainininkės pastaba: „Šią dainą dainuodavo moterys, eidamos iš dvaro namo, baigusios dienos darbą.“

171. Ok, taisiau, taisiau. — Užrašyta Mickiškių km., netoli Tryškių, Kuršėnų rj., iš Ievos Jaruševičiūtės-Dauginienės, 72 m. amžiaus. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2938(210), melodija LTR 2938(180).

172. Aš šią naktį nemigau, nemigau. — Užrašyta Giraitės km., Varėnos rj., iš Elenos Lūžiūtės-Latvienės, 63 m. amžiaus. Tekstą užrašė A. Kinaitė, melodiją — A. Vainiūnaitė 1955 m. Tekstas ir melodija LTR 2965(4).

173. Oi, žinau, žinau. — Užrašyta Seirijų apylinkėse. Užrašė Jonas Turčinas 1948 m. Tekstas LTR 2898(116).

174. Augo liepelė vienoj šaly. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Ambraziejus Jonynas, melodiją — Juozas Jurga. Tekstas LTR 2785(6), melodija LTR 2785(5).

ŠEIMOS DAINOS

175. Ašin pažinčiau savo tėvelį. — Užrašyta Mikonių km., Baisogalos vls., Radviliškio aps., iš Rozalijos Matulienės, 46 m. amžiaus. Užrašė Vladas Žukas 1947 m. Tekstas LTR 2674(61).

Dainininkės pastaba: „Bernelio dainose nemini: čia tik sava šeima.“

176. Kas ten važiuoja, dagile? — Užrašyta Ceikiniuose, Švenčionių aps., iš Anelės Bukienės, 74 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(8).

Dainininkės pastaba: „Sutartinė, dainuojama grįžtant iš darbų.“

177. Nei vėjai pučia. — Užrašyta Bieniūnų km., Rimšės vls., Zarasų aps., iš Anastazijos Cicėnienės, 60 m. amžiaus. Užrašė Viliūnė Cicėnaitė 1947 m. Tekstas LTR 2593(4).

178. Kur penkios šešios mergelės. — Užrašė Jonas Turčinas, Seirijų gimnazijos mokinys, 1948 m. Tekstas LTR 2898(117).

VAIKŲ DAINOS

179. Ateina rugiapiūtis, ataneša varpą. — Užrašyta Intapų km., Kupiškio vls., iš Jono Karaliuko, 58 m. amžiaus. Užrašė Vilhelmas Varkalys 1948 m. Tekstas LTR 2726(7).

180. Kieku, kieku. — Užrašyta Pakalniškių km., Tverėčiaus vls., Švenčionių aps., iš Paulės Eitmanavičienės, 49 m. amžiaus. Užrašė A. Zakaras 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2724(20).

181. Raška, raška. — Užrašyta Bajorų km., Ignalinos vls., Švenčionių aps., iš Onos Bernatavičiūtės, 87 m. amžiaus. Užrašė Angelė Vyšniauskaitė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2771(510).

Dainininkės pastaba: „Tai yra sena piemenų daina.“ Dainininkę dar mažą dainos išmokiusi jos motina.

182. Lėkė žvirblis per bažnyčią. — Užrašyta Vilniuje pačios dainininkės Amelijos Urbienės 1946 m. Dainą ji išmokusi Zaventės km., Vieksnių vls., Mažeikių aps. Tekstas LTR 2490(47).

183. Turėjo bobutė žilą oželį. — Užrašyta Molėtų-Aluntos apylinkėse. Užrašė tekstą ir melodiją Vytautas Aleksejūnas 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2638(17).

184. Vai, kur tu buvai, oželi mano? — Užrašyta Vilniuje pačios dainininkės Amelijos Urbienės 1946 m. Dainą ji išmokusi Zaventės km., Vieksnių vls., Mažeikių aps. Tekstas LTR 2490(7).

185. Boba kepė bandeles. — Užrašyta Laučiūnų km., Rokiškio rj., iš Onos Markevičienės, 58 m. amžiaus. Užrašė Kazys Grigas 1952 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2884(187).

186. O ž y s a n t t i l t o s t o v ė j o. — Užrašyta Rygiškių km., Griška-būdžio vls., Šakių aps., iš Agotos Mozūraitytės-Kazlauskienės, 63 m. amžiaus. Užrašė Jonas Kazlauskas 1945 m. Tekstas ir melodija LTR 2480(5).

187. K u r b u v a i, J o n u l i? — Užrašyta Čižiūnų km. prie Valkininkų, Eišiškių rj., iš Leono Rizgelio, 12 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2786(48).

NAŠLAIČIŲ DAINOS

188. D a i, k a s t e n ž y d i? — Užrašyta Pakalniškių km., Tverečiaus vls., Švenčionių aps., iš Paulės Eitmanavičienės, 49 m. amžiaus. Užrašė Aleksandras Zakaras 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2703(20).

189. I š m a ž u m ė l ė s b e m o t i n ė l ė s. — Užrašyta Zervynų km., Varėnos vls. ir aps., iš Viktorijos Makselienės, 59 m. amžiaus. Užrašė Domicele Tamulevičiūtė 1948 m. Tekstas LTR 2615(33).

190. O i, k a s t e n a u š t a? — Užrašyta Drustėnų km., Švenčionėlių vls., iš Teresės Juknevičienės, 70 m. amžiaus. Užrašė J. Stukėnas 1945 m. Tekstas LTR 2479(18).

191. E i n u p e r k i e mą. — Užrašyta Šlepsčių km., Biržų vls., iš E. Kaziūnienės, 84 m. amžiaus. Tekstą užrašė S. Stulgytė ir Danilevičiūtė, melodiją — Juozas Jurga 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2784(42), melodija LTR 2784(43).

192. O i, e i s i u, e i s i u. — Užrašyta Vilniuje pačios dainininkės Amelijos Urbienės 1946 m. Dainą ji išmokusi Zaventės km., Viekšnių vls., Mažeikių aps. Tekstas LTR 2496(2).

VAIŠIŲ DAINOS

193. K u r t ė v u l i s g ė r ė. — Užrašyta Valkininkų miestelyje iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Ambraziejus Jonynas, melodiją — Juozas Jurga 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2785(28), melodija LTR 2785(24).

194. K u r m a n o t ė v e l i s g ė r ė. — Užrašyta Bieniūnų km., Rimšės vls., Zarasų aps., iš Anastazijos Cicėnienės, 60 m. amžiaus. Užrašė Viliūnė Cicėnaitė. Tekstas LTR 2692(15).

195. A u k š t o j o j g i r e l ė j. — Užrašyta Praščiūnų km., Sidabrovo vls., Panevėžio aps., iš Onos Liaudanskaitės-Žukienės, 44 m. amžiaus. Užrašė Vladas Žukas 1947 m. Tekstas LTR 2683(37).

196. Padarė žvirblelis saldu alutį. — Užrašyta Vilniuje pačios dainininkės Amelijos Urbienės 1946 m. Dainą ji išmokusi Zaventės km., Vieکشnių vls., Mažeikių aps. Tekstas LTR 2490(41).

197. Siuntė ponas ožką. — Užrašyta Iglankos km., Igliskėlių vls., Marijampolės aps., iš Petronėlės Brazaitienės, gimusios 1896 m. Užrašė D. Brazaitytė. Tekstas LTR 2692(60).

198. Einu per lauką. — Užrašyta Sabališkės km., Ignalinos vls., Švenčionių aps., iš Marijos Zenkevičiūtės, 50 m. amžiaus. Užrašė Angelė Vyšniauskaitė 1949 m. Lietuvos TSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2771(594).

199. Sveteliai, sveteliai. — Užrašyta Griškiškio km., Pandėlio rj., iš Dovydenienės, 60 m. amžiaus. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1952 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2884(145), melodija LTR 2884(112).

200. Mano motulė. — Užrašyta Druskininkų km., Raitininkų vls., Varėnos aps., iš Valerijos Kibirkštytės-Jakubauskienės, 57 m. amžiaus. Tekstą užrašė Justinas Prusevičius, melodiją — Algimantas Prusevičius 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2847(31).

SOCIALINĖS PRIESPAUDOS DAINOS

201. Kas norit valioj būti. — Užrašyta Dūkšto vls., Zarasų aps., iš Adelės Paulauskienės, 85 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(663).

202. Sėdi ponai kėrsle. — Užrašyta Vilniuje E. Danilevičiaus 1952 m. Dainą jis išmokęs 1936 m. Garšvėnų dvare, Joniškėlio vls., Utenos aps., iš 50 metų amžiaus piemens. Tekstas LTR 2897(56).

203. Kukav' gegutėlė. — Užrašyta Mickiškių km., Kuršėnų rj., iš Ievos Jaruševičiūtės-Dauginienės, 72 m. amžiaus. Dainininkė sako dainą išmokusi Dzūkijoje, Jiezno vls., kur ji yra gimusi. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1955 m. Lietuvos TSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2938(112), melodija LTR 2938(93).

204. Oi, eisme, eisme. — Užrašyta Eistraviškių km., Pagėgių rj., iš Mortos Stragienės, 50 m. amžiaus. Tekstą užrašė Jurgis Dovydaitis, melodiją — Bronius Uginčius 1952 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas ir melodija LTR 2926.

205. Vai sūnau, sūneli. — Užrašyta Varėnos rj. iš Ant. Česnulio, 54 m. amžiaus. Užrašė V. Česnulis 1955 m. Tekstas LTR 2936(36).

206. Ant kalnelio, ant aukštojo. — Užrašyta Ponkiškių km., Simno vls., Alytaus aps., iš Onos Kvederavičienės, 49 m. amžiaus. Užrašė Pranas Stepulis 1946 m. Tekstas ir melodija LTR 2506(14).

207. Verkė tėvas ir močiutė. — Užrašyta Valkininkų miestyje iš Reginos Nastaravičienės. Tekstą užrašė Ambraziejus Jonynas, melodiją — Juozas Jurga 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2785(22), melodija LTR 2785(19).

208. Tekėjo saulutė švitrioji. — Užrašyta Taučionių km., Daugų rj., iš Anupro Mikalopo, 69 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1954 m. Tekstas LTR 2948(6).

209. Visi bajorai į vainą joja. — Užrašyta Taurų km., Tauragės rj., iš Zosės Brazauskienės, 44 m. amžiaus. Užrašė Bronius Uginčius 1954 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas ir melodija LTR 2926.

210. Žaliū žaliuokit, žalios lankelės. — Užrašyta Jonaičių km., prie Papilės, Akmenės rj., iš Elzbietos Jankauskienės, 66 m. amžiaus. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2938(150), melodija LTR 2938(126).

211. Čiulba čiulbutė. — Užrašyta Rimšių km., prie Papilės, Akmenės rj., iš Izidoriaus Griciaus, 69 m. amžiaus. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2938(155), melodija LTR 2938(130).

Dainininkas šią dainą dažnai dainuodavęs, tarnaudamas kariuomenėje apie 1920 m.

212. Tu, putine. — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., iš Rožės Sabaliauskienės. Tekstą užrašė Janina Alešiūnaitė 1948 m. Tekstas LTR 2607(73), melodija LTR 2750a(62), LTR pl. 1340(12). Melodiją iš plokštelės iššifravo Juozas Jurga.

213. Subatos vakarą. — Užrašyta Giraitės km., Varėnos rj., iš Ievos Kaziulioniūtės-Skliutienės, 66 m. amžiaus. Tekstą užrašė A. Kinaitė, melodiją — J. Lukšaitė 1955 m. Tekstas ir melodija LTR 2965(5).

214. Anoj pusėj Dunojėlio. — Užrašyta Krinčino apyl., Biržų aps., iš Veronikos Baronienės, 57 m. amžiaus. Užrašė Vera Baronaitė 1948 m. Tekstas LTR 2602(20).

215. Ėjau per dvarelį. — Užrašyta Girežerio km., Varėnos rj., iš M. Dvarėnienės, 36 m. amžiaus. Užrašė V. Česnulis 1955 m. Tekstas LTR 2936(7).

216. Kam tu sprogsti, ažuolėli? — Užrašyta Stašionių km., Rimšės vls., Zarasų aps., iš Nastazijos Jakutienės, 52 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(598).

217. Kris nuo medžių šakos. — Užrašyta Zervynų km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., iš Malvinos Tamulytės. Užrašė Jonas Miškinis 1948 m. Tekstas LTR 2682(73).

Dainininkės pastaba: „Ši daina būdavo dainuojama, išleidžiant vyrus į kariuomenę.“

218. Ant marelių, ant mėlynų. — Užrašyta Mižonių km., Merkinės vls., Alytaus aps., iš Monikos Prusevičienės, 43 m. amžiaus. Užrašė Algimantas Prusevičius 1946 m. Tekstas ir melodija LTR 2711(23).

REVOLIUCINĖS DAINOS

219. Ženkim, draugai, gi mes drąsiai. — Užrašyta Kupiškėje iš Kostės Jugulienės, 53 m. amžiaus. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1952 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2884(86), melodija LTR 2884(73).

Daina yra versta iš rusų kalbos. Ją 1897 m. sukūrė L. Radinas («Смело, товарищи, в ногу»). Ji greitai paplito liaudyje, virto populiaria revoliucine rusų daina ir buvo išspausdinta daugelyje nelegalių rusų revoliucinių dainų rinkinių. Lietuvių kalba šios dainos sekimą J. Baltrušaitis-Mėmėlė yra išspausdinęs 1905 m. „Revoliucijos dainose“. Vėliau J. Baltrušaičio-Mėmėlės sekimas buvo keletą kartų pakartotas kitur. L. Radino tekstui žymiai artimesnis vertimas, negu J. Baltrušaičio-Mėmėlės, pasirodė 1918 m. „Revoliucijos dainų“ leidinyje. Čia pateikiamas tekstas yra nežymiai pakitęs 1918 m. „Revoliucijos dainose“ išspausdinto vertimo variantas.

220. Gana jau nutuko buržujai. — Užrašyta Šakių mieste iš Antano Kuro. Užrašė E. Dėnienė 1951 m. Tekstas LTR 2896(1).

Dainininko pastaba: „Daina dainuota 1939—1940 metais Šakių mieste ir Plieniškių km., Šakių vls., Šakių aps. bei Pajotijų km., Plokščių vls., Šakių aps.“

221. Kovojo jūs pražuvot, mielieji draugai. — Užrašyta Girdenių km., Ylakių vls., Telšių aps. Užrašė pats dainininkas Antanas Šepūta, 62 m. amžiaus, 1951 m. Tekstas LTR 2871(13).

Daina sukurta pagal V. Archangelskio eilėraštį «Похоронный марш», parašytą 1900 m. 1902 m. pasirodė jo sekimas, Gylio (Petrulio) „Užmuštiems draugams“, Liepojoje išleistame revoliucinių dainų rinkinyje „Pirmyn“.

Daug artimesnis originalui yra kitas eilėraštis „Kovotojų giesmėse“ (Philadelphia, 1907 m.). Čia spausdinamas tekstas 1918 m. „Revoliucijos dainose“ įdėto eilėraščio „Žuvusiems už laisvę“ variantas. Šios dainos skirtingas variantas išspausdintas „Lietuvių tautosakos rinktinėje“, 212 psl.

222. Jūs aukomis kritot, mielieji draugai. — Užrašyta Naujo-Klebiškio km., Prienų vls., Marijampolės aps. Užrašė 1947 m. pati dainininkė Marija Vasiliauskaitė, 53 m. amžiaus. Tekstas LTR 2754(3).

Žr. dainos 221 nr. — „Kovoj jūs pražuvot, mielieji draugai“ paaiškinimą.

223. Mes tvirti dvasioj, kalviai jaunieji. — Užrašyta Kreiveliškių km., Kupiškio rj., iš Akvilės Varkalienės, 43 m. amžiaus. Tekstą užrašė Kazys Grigas, melodiją — Bronius Uginčius 1952 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2884(101), melodija LTR 2884(85).

Daina F. Škuliovo 1912 m. išspausdinto eilėraščio, tapusio rusų revoliucine daina, sekimas.

224. Čia smėlio kapelis supiltas. — Užrašyta Kudirkos Nau miesčio rj. 1951 m. Užrašė E. Dėnienė. Tekstas LTR 2896(8).

Pastaba: „Daina buvo dainuojama buržuazinės diktatūros metais.“

Ji yra F. Vaišnoro eilėraščio „Prie žuvusio draugo kapo“ vienas liaudyje paplitusių variantų (žr. „Po raudonąja vėliava“, Vilnius, 1956, 84 psl.). Kitas dainos variantas išspausdintas „Lietuvių tautosakos rinktinėje“, 445—446 psl.

225. Ar žinai tą suvargusią šalį. — Užrašyta Girvalakių km., Aukštupėnų vls., Kupiškio aps., iš Varkalienės, 63 m. amžiaus. Užrašė Vilhelmas Varkalys 1949 m. Tekstas LTR 2738(6).

Prie dainos pastaboje nurodyta, kad ji maždaug nuo 1922 m. buvusi dainuojama nelegaliai, daugiausia pogrindininkų.

226. Stipria tvora užsitvėrę. — Užrašyta Užpaliuose, Utenos aps., iš Emilijos Didžiokaitės, 53 m. amžiaus. Užrašė Bronė Dilytė 1948 m. Tekstas LTR 2718(13).

Dainininkės pastaba: „Darbininkų daina. Dainuota 1918 m.“.

ŽAIDIMAI IR ŠOKIAI

227. Kiškėlis bebėgdams. — Užrašyta Merkinės vls., Varėnos aps., 1948 m. Užrašė Ona Makarevičiūtė. Tekstas LTR 2707(50).

228. Eisim į darželį, rūtele. — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., pačios dainininkės Rožės Sabaliauskienės 1948 m. Tekstas LTR 2607(84).

229. Iš kur, iš kur svečiai atvažiavo? — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., Varėnos aps., pačios dainininkės Rožės Sabaliauskienės 1948 m. Tekstas LTR 2607(85).

230. Labas rytas, mergyte. — Užrašyta Petkainio km., Upynos vls., Tauragės aps., iš Joanos Ragauskienės, 59 m. amžiaus. Tekstą užrašė Birutė Ragauskaitė, melodiją — Kęstutis Kaušyla 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2646(10).

231. Motinėle širdede. — Užrašyta Tarpučių km., Marijampolės aps., iš Barboros Viščiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Elena Karaliūtė, melodiją — Juozas Jurga 1949 m. Tekstas LTR 2729(27), melodija LTR 2731(3).

Dainininkės pastaba: „Žaidimą žaidžia suėjimuose, gegužinėse, vestuvėse ir kt.“

232. Grybs, grybs baravyks. — Užrašyta Akmenynų km., Suvalkų Kalvarijos vls., iš V. Virbalaitytės. Užrašė Aleksandras Zakaras 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2644(1).

233. Žui žui malūnėlis. — Užrašyta Akmenynų km., Suvalkų Kalvarijos vls., iš V. Virbalaitytės. Užrašė Aleksandras Zakaras 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2644(7).

234. Kurapkytė rugiuos, rugiuos. — Užrašyta Akmenynų km., Suvalkų Kalvarijos vls., iš V. Virbalaitytės. Užrašė Aleksandras Zakaras 1948 m. Tekstas ir melodija LTR 2644(5).

235. Katinas ant pečiaus sėdėjo. — Užrašyta Naujų Plentų km., Alovės vls., Alytaus aps., iš Onos Balčiūnienės. Tekstą užrašė Bronė Kazlauskienė, melodiją — Juozas Jurga 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2570(8).

RAUDOS

LAIDOTUVIŲ RAUDOS

236. Kelkis, mano motule. — Dukters rauda, mirus motinai. Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., pačios raudotojos Rožės Sabaliauskienės 1949 m. Tekstas LTR 2706(515).

Iš užrašytos pastabos matyti, kad ši rauda buvo raudama rytojaus dieną po mirties, saulei tekant.

237. Motule širdede. — Dukters rauda, mirus motinai. Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., pačios raudotojos Rožės Sabaliauskienės 1949 m. Tekstas LTR 2706(516).

Raudotojos pastaba: „Rauda, kai grabui mierą ima.“

238. Mani susiedėliai. — Dukters rauda, mirus motinai. Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., pačios raudotojos Rožės Sabaliauskienės 1949 m. Tekstas LTR 2706(523).

Raudotojos pastaba: „Priverkimas prie duobės, kai grabą ima leisti į duobę.“

239. Ateis pavasarėlis. — Dukters rauda, mirus motinai. Užrašyta Kybartų mieste iš Kostės Jakelaitienės. Užrašė Zina Jakelaitytė 1948 m. Tekstas LTR 2723(27).

240. Tėvuli širdėle. — Dukters rauda, mirus tėvui. Užrašyta Panočių km., Rudnios vls., Varėnos aps., iš Justinos Jakelevičienės, 60 m. amžiaus. Užrašė M. Jakelevičiūtė 1947 m. Tekstas LTR 2710(16).

241. Sūneli manas. — Motinos rauda, mirus sūnui. Užrašyta Panočių km., Rudnios vls., Varėnos aps., iš Justinos Jakelevičienės, 60 m. amžiaus. Užrašė M. Jakelevičiūtė 1947 m. Tekstas LTR 2710(17).

242. Dukrele viešnele. — Motinos rauda, mirus dukteriai. Užrašyta Panočių km., Rudnios vls., Varėnos aps., iš Justinos Jakelevičienės, 60 m. amžiaus. Užrašė M. Jakelevičiūtė 1947 m. Tekstas LTR 2710(18).

243. Prisiegėle manas. — Žmonos rauda, mirus vyrui. Užrašyta Panočių km., Rudnios vls., Varėnos aps., iš Justinos Jakelevičienės. Užrašė M. Jakelevičiūtė 1947 m. Tekstas LTR 2710(20).

244. Prisiegėle mano. — Vyro rauda, mirus žmonai. Užrašyta Panočių km., Rudnios vls., Varėnos aps., iš Justinos Jakelevičienės, 60 m. amžiaus. Užrašė M. Jakelevičiūtė 1947 m. Tekstas LTR 2710(19).

245. Sesule mano miela. — Sesers rauda, mirus seseriai. Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., pačios raudotojos Rožės Sabaliauskienės 1949 m. Tekstas LTR 2706(514).

246. Broliukai mano. — Sesers rauda, mirus broliui. Užrašyta Pažemiškių km., Dūksto vls., Zarasų aps., iš Agotos Vardinskienės, 60 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1949 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2750(676).

247. Tėveliukai mano mielas. — Dukters rauda prie tėvo kapo. Užrašyta iš Apolonijos Onaitienės, 66 m. amžiaus. Užrašė Antanas Onaitis 1948 m. Tekstas LTR 2647(28).

VESTUVIŲ RAUDOS

248. Rūtele mano. — Užrašyta Druckūnuose, Varėnos rj., iš Liucės Baravykienės, 96 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. Tekstas LTR 2948(47).

Raudotojos pastaba: „Vakare taip verkia pas darželį. Savo vestuvėse subatos vakarą pati verkiau.“

249. Rūtele mano. — Užrašyta Druckūnuose, Varėnos rj., iš Liucės Baravykienės, 96 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. Tekstas LTR 2948(48).

Raudotojos pastaba: „Raudą pradeda prie darželio ir rauda, eidamos pirkion, prie stalo.“

250. Varguonėlė užsisėsiu. — Užrašyta Veršių km., Leipalingio vls., Lazdijų aps., iš Onos Ivanauskaitės-Vidūnienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Elena Alesiūtė 1948 m. Tekstas LTR 2701(2).

Raudotojos pastaba: „Verkauja jaunoji, kai, užsidėjusi valioną ant galvos, eina sėsti už stalo.“

251. Sesulės mano. — Užrašyta Giraitės km., Varėnos rj., iš Kristinos Makselienės, 51 m. amžiaus. Užrašė V. Česnulis 1955 m. Tekstas LTR 2936(22).

252. Lenkia mano galvelę mikliausia. — Užrašyta Veršių km., Leipalingio vls., Lazdijų aps.; iš Onos Ivanauskaitės-Vidūnienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Elena Alesiūtė 1948 m. Tekstas LTR 2701(1).

Prie raudos pastaboje sakoma, kad seniau būdavusios tokios raudotojos, kurios raudodavusios prieš išleidžiant jaunąją į šliubą. Vidūnienė taip pat mokėjusi gerai verkauti.

253. Sustokit, sesulės mano. — Užrašyta Giraitės km., Varėnos rj., iš Kristinos Makselienės, 51 m. amžiaus. Užrašė V. Česnulis 1955 m. Tekstas LTR 2936(19).

Iš pastabos prie raudos matyti, kad ją raudodavo, kai būdavo miręs jaunosios tėvas.

KAREIVIAVIMO RAUDOS

254. Sūneli mano mielas. — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., pačios raudotojos Rožės Sabaliauskienės 1949 m. Tekstas LTR 2706(525).

Pastaboje nurodoma, kad tai jaunos žmonos rauda, kurią ji raudojusi 1939 m., karui prasidėjus, išleisdama vyrą į lenkų kariuomenę.

255. Broleli mano. — Užrašyta Dargužių km., prie Valkininkų, Eišiškių rj., iš Karolinos Ipokienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. Tekstas LTR 2786(336).

Pastaboje prie raudos nurodyta, kad raudotoja ją raudojusi 1939 m., kai lenkai ėmė į kariuomenę jos brolių.

256. Broleli manas. — Užrašyta Panočių km., Rudnios vls., Varėnos aps., iš Justinos Jakelevičienės, 60 m. amžiaus. Užrašė M. Jakelevičiūtė 1947 m. Tekstas LTR 2710(21).

257. Oi mano Jonuli. — Užrašyta Puvočių km., Marcinkonių vls., pačios raudotojos Rožės Sabaliauskienės 1949 m. Tekstas LTR 2706(526).

PASAKOJAMOJI TAUTOSAKA

PASAKOS

GYVULINĖS PASAKOS

258. Gaidžiukas ir vištytė. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Užrašė Aldona Valiulytė 1947 m. LTR 2527(22).

259. Gaidžiukas ir vištytė. — Užrašyta Čižiūnų km., prie Valkininkų, Eišiškių rj., iš Teklės Tolvaišienės, 28 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. LTR 2786(86).

260. Zarabobelės gaidys. — Užrašyta Jurbarke iš Jono Bukšnio. Užrašė T. Šuravinas 1947 m. LTR 2550(17).

261. Katinėlis ir kiškelis. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Užrašė Aldona Valiulytė 1947 m. LTR 2527(3).

262. Žvėrių išpažintis. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės 64 m. amžiaus. Užrašė Aldona Valiulytė 1947 m. LTR 2527(2).

263. Ožkelė pusė lupta, pusė nelupta. — Spausdinama iš LTR 2748(30).

264. Ožka ir vilkas. — Užrašyta Mickiškių km., netoli Tryškių, Kuršėnų rj., iš Ievos Dauginienės, 74 m. amžiaus. Pasakotoja pasaką išmokusi iš savo motinos Puzonių km., Jiezno vls. Užrašė Kazys Grigas 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. LTR 2938(132).

265. Veršelis treigelis. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Užrašė Aldona Valiulytė 1947 m. LTR 2527(8).

266. Vilkas, lapė, šuo ir katinas. — Užrašyta Vydenių km., Varėnos rj., iš Vinco Parapinaičio, 48 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1951 m. LTR 2824(21).

267. Muštas nemušta neša. — Užrašyta Mickiškių km., netoli Tryškių, Kuršėnų rj., iš Ievos Dauginienės, 74 m. amžiaus. Pasakotoja pasaką išmokusi iš savo motinos Puzonių km., Jiezno vls. Užrašė Kazys Grigas 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. LTR 2938(133).

268. Lapės rogutes. — Užrašyta Alovės vls., Alytaus aps., iš Onos Balčiūnienės. Užrašė Balčiūnaitė 1947 m. LTR 2699(3).

269. Bandutė. — Užrašyta Mickiškių km., netoli Tryškių, Kuršėnų rj., iš Ievos Dauginienės, 74 m. amžiaus. Pasakotoja pasaką išmokusi iš savo motinos Puzonių km., Jiezno vls. Užrašė Kazys Grigas 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. LTR 2938(130).

270. Senelio ir bobutės grikliai. — Užrašyta Grinčiagalės km., Kupreliškių vls., iš Nastės Gabrėnienės, 81 m. amžiaus. Užrašė Algis Ivanauskas 1949 m. LTR 2727(26).

271. Žmogus, vilkas ir lapė. — Užrašyta Mickiškių km., netoli Tryškių, Kuršėnų rj., iš Ievos Dauginienės, 74 m. amžiaus. Pasakotoja pasaką išmokusi iš savo motinos Puzonių km., Jiezno vls. Užrašė Kazys Grigas 1955 m. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakinės ekspedicijos metu. LTR 2938(129).

STEBUKLINĖS PASAKOS

272. Žalčio pati. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Aldona Valiulytė, melodiją — Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas LTR 2527(28). Dainuojamųjų intarpų melodijos LTR 2571(22, 23, 24, 25).

273. Jonukas ir Elenytė. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Aldona Valiulytė, melodijas — Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas LTR 2527(14). Dainuojamųjų intarpų melodijos LTR 2571(5).

274. Elenytė, meška ir ragana. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Aldona Valiulytė, melodijas — Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas LTR 2527(4). Dainuojamųjų intarpų melodijos LTR 2571(2).

275. Elenytė. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Aldona Valiulytė, melodijas — Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas LTR 2527(25). Dainuojamųjų intarpų melodijos LTR 2571(13, 14).

276. Devyni broliai ir sesuo Elenytė. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Aldona Valiulytė, melodijas — Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas LTR 2527(26). Dainuojamųjų intarpų melodijos LTR 2571(15, 16, 17, 18, 19, 20, 21).

277. Karalaitė ir oželis. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Aldona Valiulytė,

melodijas — Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas LTR 2527(15). Dainuojamųjų intarpų melodijos LTR 2571(6, 7, 8).

278. Trys broliai. — Užrašyta Švėkšnoje iš Anastazijos Lėkaitės, 60 m. amžiaus. Užrašė P. Šernius 1948 m. LTR 2744(62).

279. Juozapėlis ir jo arkliukas. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Užrašė Aldona Valiulytė 1947 m. LTR 2527(23).

280. Poviliukas. — Užrašyta Rygiškių km., Griškabūdžio vls., Šakių aps., iš Natalijos Kazlauskaitės, 43 m. amžiaus. Užrašė Aldona Valiulytė 1948 m. LTR 2591(8).

281. Našlaitėlis ir raganos. — Užrašyta Kuktiškių km., Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Užrašė Aldona Valiulytė 1947 m. LTR 2527(20).

282. Jonukas. — Užrašyta Valkininkų miestelyje, Eišiškių rj., iš Elžbietos Norkūnaitės, 73 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. LTR 2786(323).

283. Bebenčiukas. — Užrašyta Pavasakės km., Igliškėlių vls., Marijampolės aps., iš Magdalenos Stankūnaitės, 17 m. amžiaus. Užrašė A. Bražukas 1948 m. LTR 2692(5).

284. Berniokas ir velnias. — Užrašyta Berniūnų km., Naujamiesčio vls., Panevėžio aps., iš Antano Norbunto, 62 m. amžiaus. Užrašė Elena Valkūnaitė 1947 m. LTR 2512(5).

285. Neturtingas žmogus ir velnias. — Užrašyta Zaventės km., Viekšnių vls., iš M. Langvenienės, 65 m. amžiaus. Užrašė Amelija Urbienė 1947 m. LTR 2514(91).

286. Žmogus ir velnias. — Užrašyta Čižiūnų km., prie Valkininkų, Eišiškių rj., iš Teklės Tolvaišienės, 28 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1950 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. LTR 2786(85).

287. Senis ir velnias. — Užrašyta Žižmų km., Dieveniškių vls., iš Stasio Bludnicko. Užrašė Kazys Baranauskas 1948 m. LTR 2657(17).

288. Meškininkas ir velnias. — Užrašyta Bieniūnų km., Rimšės vls., Zarasų aps., iš Anastazijos Cicėnienės, 60 m. amžiaus. Užrašė Vilūnė Cicėnaitė 1948 m. LTR 2622(47).

289. Mirtis ir daktaras. — Užrašyta Zaventės km., Viekšnių vls., iš M. Lengvenienės, 65 m. amžiaus. Užrašė Amelija Urbienė 1947 m. LTR 2514(90).

290. Laumės verpėjos. — Užrašyta Vilkijos km., Vilkijos vls., Kauno aps., iš Mikasės Valatkevičienės. Užrašė Birutė Kirmonaitė 1948 m. LTR 2717(246).

291. Turtuolis ir vargšas. — Užrašyta Nosėdų apylinkėje, Lekečių vls., iš M. Balevičienės. Užrašė L. Gustaitė 1949 m. LTR 2717(224).

292. Užkeikti pinigai. — Užrašyta Skemų km., Obelių rj., iš Juozo Krasausko, 71 m. amžiaus. Užrašė K. Grigas 1952 m. LTSR MA Istorijos instituto etnografinės ekspedicijos metu. LTR 2884(303).

293. Drąsus kareivis. — Užrašyta Tojaus km., Druskininkų apyl., Varėnos rj., iš Broniaus Kvietkausko, 20 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. LTR 2941(23).

BITINĖS PASAKOS

294. Trys broliai. — Užrašyta Igliskėlių apylinkėje iš Pranės Šmulsktienės, 56 m. amžiaus. Užrašė Albina Kavaliauskaitė 1948 m. LTR 2692(29).

295. Kvailys ir senis. — Užrašyta Pramiežy, Alytaus rj., iš Jono Kuncos, 70 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. LTR 2940(65).

296. Kvailys, pirklys ir protingieji broliai. — Užrašyta Šiauliuose iš Onos Varkalienės, 66 m. amžiaus. Užrašė Genė Varkalienė 1949 m. LTR 2748(23).

297. Žvirblis. — Užrašyta Seiliūnų km., Seirijų vls., iš Antano Morgelevičiaus. Užrašė Vladas Baranauskas 1948 m. LTR 2898(153).

298. Trys melagiai. — Užrašyta Žižmų km., Dieveniškų vls., Vilniaus aps., iš Marijos Seržantaitės, 55 m. amžiaus. Užrašė Kazys Baranauskas 1948 m. LTR 2613(7).

299. Žmogus ir ponas. — Užrašyta Semeliškėse, Vievio rj., iš Kazio Nasutavičiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. LTR 2941(72).

Prie šios pasakos prijungtas kitos pasakos motyvas apie tai, kaip žmogus vogė iš pono lašinius, nespausdinamas.

300. Jonas ir ponas. — Užrašyta Beržuvės km., Trebučių apyl., Švenčionių vls. Užrašė pats pasakotojas Juozas Lazauskas 1949 m. LTR 2743(5).

Užrašytojas pastaboje nurodo pasaką išmokęs iš savo senelio, kuris mirė 1915 m. turėdamas 105 m. amžiaus.

301. Andrius ir ponas. — Užrašyta Kuktiškių miestelyje, Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Užrašė Aldona Valiulytė 1947 m. LTR 2527(21).

302. Žmogus, urėdas ir ponas. — Užrašyta Zaventės km., Vieksnių vls., iš Monikos Lengvenienės, 65 m. amžiaus. Užrašė Amelija Urbienė 1947 m. LTR 2514(76).

303. Ponas ir skerdžius. — Užrašyta Jurbarkė iš J. Špoko. Užrašė T. Šuravinas 1947 m. LTR 2550(12).

304. Gudrus piemenukas. — Užrašyta Beržuvės km., Trebučių apyl., Švenčionių vls. Užrašė pats pasakotojas Juozas Lazauskas. 1949 m. LTR 2743(4).

Užrašytojas pastaboje nurodo pasaką išmokęs iš savo senelio, kuris mirė 1915 m., turėdamas 105 m. amžiaus.

305. Plikpetris. — Užrašyta Zaventės km., Vieksnių vls., iš M. Lengvenienės, 65 m. amžiaus. Užrašė Amelija Urbienė 1947 m. LTR 2514(92).

Šią pasaką redaguojant, yra pakeisti arba išleisti kai kurie obsceniški žodžiai.

306. Gudri duktė. — Užrašyta Gerdašiuose, Veisėjų rj., iš Juzės Suranciūtės, 62 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. LTR 2940(198).

FORMULINĖS PASAKOS IR PASAKOS BE GALO

307. Žebenkštėlė ir kibirkštėlė. — Užrašyta Kuktiškių miestelyje, Utenos aps., iš Anastazijos Valiulienės, 64 m. amžiaus. Tekstą užrašė Aldona Valiulytė, dainuojamų intarpų melodiją — Jonas Kazlauskas 1947 m. Tekstas LTR 2527(1), melodija LTR 2571(1).

308. Nykštukas ir builis. — Užrašyta Genionių km. iš Rozalijos Balkienės, 75 m. amžiaus. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. LTR 2941(47).

309. Diedas ir boba. — Užrašyta Pavesninkų km., Veisėjų rj., iš Šukackienės. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. LTR 2940(123).

310. Senis ir senelė. — Užrašyta Seirijų apylinkėse. Užrašė Albinas Rudis 1948 m. Spausdinama iš Seirijų gimnazijos mokinių sudaryto lietuvių tautosakos rinkinio. LTR 2898(328).

311. Gaidys ant tvoros. — Užrašyta Seirijų apylinkėse. Užrašė Albinas Rudis 1948 m. Spausdinama iš Seirijų gimnazijos mokinių sudaryto lietuvių tautosakos rinkinio. LTR 2898(327).

312. Pirklio arkliukas. — Užrašyta Seirijų apylinkėse. Užrašė Albinas Rudis 1948 m. Spausdinama iš Seirijų gimnazijos mokinių sudaryto lietuvių tautosakos rinkinio. LTR 2898(328).

PADAVIMAI IR PASAKOJIMAI

313. Tamužinės ir Imbarės velniukai. — Užrašyta Voveraičiuose, Kretingos vls., iš Jono Ivanausko, 35 m. amžiaus. Užrašė Rožė Škėmienės 1948 m. LTR 2802(24).

314. Žalimo galas. — Užrašyta Voveraičiuose, Kretingos vls., iš Jono Ivanausko, 35 m. amžiaus. Užrašė Rožė Škėmienė 1948 m. LTR 2802(25).

315. Žiaurus prievaizdas. — Užrašyta Padauguvos km., Vilkiškos vls., Kauno aps., iš Vinco Kasperavičiaus, 53 m. amžiaus. Užrašė Stasys Kasperavičius 1948 m. LTR 2717(199).

VESTUVINĖS ORACIJOS IR DIALOGAI

316. Jaunojo kvieslio oracija. — Užrašyta Seirijų apylinkėse apie 1948 m. Spausdinama iš Seirijų gimnazijos mokinių sudaryto lietuvių tautosakos rinkinio. LTR 2898(220).

317. Jaunosios kvieslio oracija. — Užrašyta Diržamonyse, Daugų rj., iš Stanilionienės. Užrašė Jurgis Dovydaitis 1953 m. LTR 2948(150).

318. Suolsėdžio ginčas su vedliu. — Užrašyta Seirijų apylinkėse apie 1948 m. Spausdinama iš Seirijų gimnazijos mokinių sudaryto lietuvių tautosakos rinkinio. LTR 2898(222).

319. Piršlio oracija prie suolsėdžio. — Užrašyta Seirijų apylinkėse apie 1948 m. Spausdinama iš Seirijų gimnazijos mokinių sudaryto lietuvių tautosakos rinkinio. LTR 2898(221).

320. Piršlio pasmerkimo dekretas. — Užrašyta Gervėnų km., Seirijų vls., iš Antano Tumasienio, 58 m. amžiaus. Užrašė Vladas Zdanavičius 1948 m. LTR 2898(98).

Prie teksto pridėjame paaiškinime sakoma: „Perskaitę sprendimą, vyrai pradeda piršlį tempti iš užstalės prie „kartuvių“. Tuo tarpu merginos apsikabina jį ir neleidžia. Kai jau gerokai visi prisikamuoja ir baigia piršlį tempti prie „baisiosios“ vietos, jaunoji užmeta jam ant kaklo rankšluostį. Tai reiškia, kad pasmerktajam dovanojamos visos kaltės. Visi pradeda šokti paskutiniuosius šokius. Tuo ir baigiasi triukšmingos vestuvės.”

TARYBINĖ LIETUVIŲ TAUTOSAKA DAINUOJAMOJI TAUTOSAKA DAINOS

581. Jau nebėra ponų. — Užrašyta 1948 m. dabartiniame Kovarsko rj. Spausdinama iš LTR 2965(6).

582. Sėjom ponui rugelius. — Užrašyta 1951 m. Vilkaviškio rj. Spausdinama iš LTR 2965(7).

Daina dainuota 1940 m.

583. Gražių dainelių. — Daina dainuota lietuvių karių Didžiojo Tėvynės karo metu Oriolo fronte 1943 m. Tekstas ir melodija LTR 2575(48).

584. Sakalai, sakalėliai margieji. — Užrašyta Panevėžio apylinkėse 1951 m. Spausdinama iš LTR 2965(8).

585. Rytuos kovoja broliai. — Spausdinama iš LTR 2965(9).

586. Laužai treška, medžiai braška. — Daina dainuota 16 lietuviškosios divizijos karių Didžiojo Tėvynės karo metu. Padainavo Juozas Kudirka, 42 m. amžiaus. Užrašė Viktoras Serbenta 1947 m. Tekstas ir melodija LTR 2540(3).

587. Prie vartų gegutė kukavo. — Užrašyta „Stelmužės ažuolo“ kolūkyje, Zarasų rj., 1951 m. Daina dainuota tarybinių lietuvių partizanų 1942—1944 m. Spausdinama iš LTR 2965(10).

588. Senas tėvas klausia sūnų. — Užrašyta 1951 m. Spausdinama iš LTR 2965(11).

589. Miškus, laukus ir pievas. — Užrašyta Pažerų km., Kau-no rj., iš Elžbietos Kalvaitienės, 50 m. amžiaus. Užrašė Robertas Keturakis 1949 m. Spausdinama iš LTR 2965(12).

590. Vėjas ūžia, lietus lyja. — Užrašyta 1948 m., neaišku, Raseinių ar Šiaulių apylinkėse. Užrašė G. Bračaitis. Tekstas LTR 2666(19).

591. Tu nukankinta, kruvina. — Užrašyta Marijampolės rj. 1944 m. Spausdinama iš LTR 2965(13).

592. Kur banguoja Nemunėlis. — Užrašyta Kalvarijos rj. 1951 m. Spausdinama iš LTR 2965(14).

593. Rijo naciai mūsų svietą. — Užrašyta 1948 m., neaišku, Raseinių ar Šiaulių apylinkėse. Užrašė G. Margaitytė. Tekstas LTR 2666(3).

594. Graži tu, tėviškėle. — Užrašyta Leipalingy 1951 m. Spausdinama iš LTR 2965(15).

595. Kolūkietis darbininkas. — Užrašyta Prialgavos kolūkyje, Salantų rj. Užrašė R. Škėmienė 1951 m. Tekstas LTR 2821(2).

596. Kolūkiuose traktoriai verčia. — Užrašyta Zarasų rj. Spausdinama iš LTR 2965(16).

RAUDOS

597. Ant didžio dvarelio. — Užrašė 1949 m. Rožė Sabaliauskienė, gyvenanti Puvočių km., Marcinkonių vls. Tekstas LTR 2706(533).

Prie raudos pridėtoje pastaboje sakoma, kad raudotoja taip raudojusi 1943 m., išvežus jos dukterį į Vokietiją darbams.

598. Vai mano motule. — Pateikė 1949 m. Rožė Sabaliauskienė, gyvenanti Puvočių km., Marcinkonių vls. Tekstas LTR 2706(534).

Pateikėjos pastaba: „Išvežamos į Vokietiją dukters rauda.“

599. Vai sūneli manas. — Užrašyta Panočių km., Rudnios vls., Varėnos aps., iš Justinos Jakelevičienės, 60 m. amžiaus. Užrašė M. Jakelevičiūtė 1947 m. Tekstas LTR 2710(22).

Prie raudos pridėjo pastaboje sakoma: „Motina rauda 1942 m. į Vokietiją išvežto sūnaus, kuris ten dirbo koncentracijos stovykloje.“

PASAKOJAMOJI TAUTOSAKA

ANEKDOTAI

600. Hitleris ir Napoleonas. — Spausdinama iš LTR 2965(17).

601. Hitleris ir portretas. — Užrašyta Kybartuose 1948 m. Užrašė Danutė Vyšniauskaitė. LTR 2723(11).

602. Hitleris ir asilas. — Užrašyta 1947 m. Spausdinama iš LTR 2547(8).

603. Hitleris — šuo. — Užrašyta Kybartuose 1948 m. Spausdinama iš LTR 2722(76).

604. Kuo džiaugtųsi pasaulis. — Užrašyta Šiauliuose 1948 m. Spausdinama iš LTR 2666(14).

605. Beprotis ir Geringas. — Užrašyta Šiauliuose 1948 m. LTR 2666(9).

606. Šuns testamentas. — Užrašyta Pagėgių rj. iš Kosto Štulo, 28 m. amžiaus. Užrašė Elena Karaliūtė 1951 m. LTR 2895(19).

607. Valstietis ir raudonarmietis. — Spausdinama iš LTR 2965(18).

608. Mobilizaciją paskelbus. — Spausdinama iš LTR 2550(3).

609. Trys elgetos. — Užrašyta Kaune 1947 m. Anekdotas buvo pasakojamas Baisogalos apylinkėje 1943 m. LTR 2546(7).

610. Trys pilvoti vokiečiai. — Užrašyta Kaune 1947 m. Užrašė A. Pilkauskas. LTR 2546(126).

ABĖCĖLINĖ DAINUOJAMOSIOS BEI PASAKOJAMOSIOS TAUTOSAKOS PATEIKĖJŲ IR TEKSTŲ BEI MELODIJŲ UŽRAŠYTOJŲ RODYKLĖ

P A T E I K Ė J A I

- Alekūnaitė, Antanina 30, 31, 76, 108¹
Balevičienė, M. 291
Balkienė, Rozalija 20, 308
Baravykienė, Liucė 248, 249
Barisienė, Elena 43, 79
Baronienė, Veronika 214
Bartaškaitė, Antosė 129
Bernatavičiūtė, Ona 181
Bludnickas, Stasys 287
Bračiulienė, Anelė 78
Brazaitienė, Petronėlė 197
Brazauskienė, Zosė 93, 209
Bružaitė, Jadvyga 45
Bukienė, Anelė 176
Bukšnys, Jonas 260
Cicėnienė, Anastazija 177, 194, 288
Černiauskienė, Ona 145, 148
Černiauskienė, Zosė 154
Česnulis, Antanas 205
Čižauskienė, Ona 163
Danilevičius, E. 202
Didžiokaitė, Emilija 226
Dovydenienė 199
Dušonienė, Liucija 38
Dvarėnienė, M. 164, 215
Eitmanavičienė, Paulė 19, 27, 67, 146,
180, 188
Gabrėnienė, Nastė 270
Gaigalienė 106
Gervienė, Ona 59
Girniūtė-Visockienė, Marijona 23
Gobelis, Adomas 157
Gricius, Izidorius 211
Grigaitė, Pranė 2, 144
Grikšaitienė, Elena 52
Ivanauskaitė-Vidūnienė, Ona 250, 252
Ivanauskas, Jonas 313, 314
Jakelaitienė, Kostė 239
Jakelevičienė, Justina 114, 240, 241,
242, 243, 244, 256, 599
Jakubsevičienė, Teofilė 18
Jakutienė, Nastazija 216
Jančiauskienė, Elena 117
Jankauskienė, Elzbieta 210
Janutienė, Adelė 6
Jaruševičiūtė-Dauginienė, Ieva 12, 25,
56, 116, 171, 203, 264, 267, 269, 271
Jugulienė, Kostė 219
Juknevičienė, Teresė 190
Juknytė, Veronika 48
Kačkienė, Marcė 3
Kalvaitienė, Elzbieta 589
Kalvelienė, Ieva 151
Karaliukas, Jonas 179
Karklienė, Antanina 5
Karužaitė-Balčiūnienė, Ona 13, 36, 41,
53, 82, 94, 126, 142, 235, 268
Kasperavičius, Vincas 315
Kastanauskienė, Veronika 105
Kaziulioniūtė-Skliutienė, Ieva 89, 140,
213
Kaziūnienė, E. 46, 191

¹ Skaitmenys rodo įdėto šiame leidinyje kūrinio numerį.

- Kazlauskaitė, Natalija 280
- Kazlauskaitė-Naujokaitienė, Marijona 102
- Kazūrienė, Emilija 6
- Kibirkštytė-Jakubauskienė, Valerija 34, 60, 64, 65, 71, 73, 84, 110, 111, 122, 170, 200
- Klipčius, Kazys 28
- Kliukienė, Julija 95, 150
- Krasauskas, J. 292
- Kudabaitė, Ona 75
- Kudirka, Juozas 586
- Kunca, Jonas 295
- Kuras, Antanas 220
- Kvederavičienė, Ona 119, 206
- Kvederavičius, Jonas 158
- Kvietkauskas, Bronius 293
- Lazauskas, Juozas 300, 304
- Lengvenienė, Monika 285, 289, 302, 305
- Lėkaitė, Anastazija 278
- Liaudanskaitė-Žukienė, Ona 131, 195
- Linertaitė-Purlienė, Teklė 115
- Lukšienė, Marijona 100
- Lūžiūtė-Latvienė, Elena 172
- Makarevičiūtė, Zuzana 81
- Makselienė, Kristina 251, 253
- Makselienė, Viktorija 189
- Markevičienė, Ona 185
- Matijoškienė, Marijona 61
- Matulienė, Rozalija 175
- Mikalopas, Anupras 208
- Milliauskienė, Ona 11
- Miškiniūtė-Palevičienė, Ona 40
- Morgelevičius, Antanas 297
- Mozūraitytė-Kazlauskienė, Agota 1, 186
- Naculkevičiūtė-Mačiulionienė, Elena 32
- Nastaravičienė, Regina 14, 15, 17, 26, 29, 39, 49, 55, 62, 63, 66, 69, 97, 149, 174, 193, 207
- Nasutavičius, Kazys 299
- Navickaitė-Striogienė, Ona 139
- Norbuntas, Antanas 284
- Norkūnaitė, Elžbieta 282
- Onaitienė, Apolonija 247
- Parapinaitis, Vincas 266
- Paulauskienė, Adelė 201
- Petrulienė, Veronika 44, 153
- Piliauskytė-Žilionienė, Vladė 159
- Pivariūnienė, Liudvika 152
- Prunckienė, Barbora 35, 133
- Pupkytė-Navardauskienė, Ona 167
- Ragauskienė, Joana 103, 123, 124, 125, 230
- Rameliene, Stefanija 113
- Rizgelis, Leonas 187
- Rutkauskaitė-Barynienė, Aldona 86, 101, 165
- Rutkauskaitė-Prusevičienė, Monika 57, 72, 87, 88, 90, 98, 162, 218
- Rūteliene, Adelė 21
- Sabaliauskienė, Rožė 4, 16, 120, 130, 135, 168, 212, 228, 229, 236, 237, 238, 245, 254, 257, 597, 598
- Saplys, Jonas 47
- Saulionytė, Stasė 42
- Savickaitė, Veronika 104
- Savickienė, Adelė 134, 138
- Seržantaitė, Marija 9, 68, 92, 161, 298
- Snabaitienė, M. 91, 169
- Stanilionienė 317
- Stankūnaitė, Magdalena 283
- Stragienė, Morta 204
- Sukackienė 309
- Surančiūtė, Juzė 306
- Šepūta, Antanas 221
- Šiugždienė 99
- Šmulskštienė, Pranė 294
- Špokas, J. 303
- Špokienė, Karolina 255
- Špokienė, Ona 50
- Štulas, Kostas 606
- Taluntytė-Kuksėnienė, Anastazija 121, 128
- Tamulynienė, I. 24
- Tamulytė, Malvina 127, 217
- Tolvaišienė, Teklė 259, 286
- Tumasonienė, Eugenija 85, 155
- Tumasionis, Antanas 320

Turonienė, Ieva 77, 132, 136
 Turskienė, Ieva 10
 Ulanavičienė, Ieva 22, 107
 Urbienė, Amelija 182, 184, 192, 196
 Užbalytė, Melanija 54
 Uždavinienė, Elena 8, 33
 Valatkevičienė, Mikasė 290
 Valiulienė, Anastazija 258, 261, 262,
 265, 272, 273, 274, 275, 276, 277,
 279, 281, 301, 307
 Valkūnaitė, Apolonija 160
 Varaneckienė, Liudmila 7
 Vardinskienė, Agota 246
 Varkalienė, Akvilė 223

Varkalienė, Ona 58, 225, 296
 Vasiliauskaitė, Marija 222
 Večkytė-Alesienė, Ona 37, 112, 143
 Vestfolas, Vilius 51
 Virbalaitytė, V. 232, 233, 234
 Visockienė, Marija 137
 Viščiulienė, Barbora 83, 96, 118, 147,
 166, 231
 Vyšniauskienė, Elena 80
 Voisakavičienė, Anelė 74
 Zenkevičiūtė, Marija 198
 Zigmantaitytė-Sereikienė, Kostė 109
 Znotaitė-Limontienė, Marija 156

TEKSTŲ UŽRAŠYTOJAI

Aidulis, Juozas 36, 92, 126
 Aleksejūnas, Vytautas 183
 Alesiūtė, Elena 37, 112, 143, 250, 252
 Alešiūnaitė, Janina 9, 68, 130, 161, 212
 Asadauskaitė, Anelė 141
 Bačiūnaitė 268
 Baranauskas, Kazys 287, 298
 Baranauskas, Vladas 297
 Baronaitė, Vera 214
 Bieliauskas, Pranas 2, 144
 Bielionis, J. 11
 Bračaitis, S. 590
 Brazaitytė, D. 197
 Bražukas, A. 283
 Cicėnaitė, Viliūnė 154, 177, 194, 288
 Česnulis, V. 164, 205, 215, 251, 253
 Danilevičius, E. 202
 Danilevičiūtė, Stasė 97, 191
 Dėnienė, E. 220, 224
 Dilytė, Bronė 18, 45, 226
 Dovydaitis, Jurgis 10, 20, 32, 61, 106,
 159, 204, 208, 248, 249, 293, 295, 299,
 306, 308, 309, 317
 Glemžaitė, Stefanija 47
 Grigas, Kazys 12, 25, 56, 59, 105, 116,
 156, 171, 285, 199, 203, 210, 211,
 219, 223, 264, 267, 269, 271, 292

Gustaitė, L. 291
 Ivanauskas, Algis 270
 Ivonis, Vytautas 43, 79
 Jakelaitytė, Zina 239
 Jakelevičiūtė, M. 114, 240, 241, 242,
 243, 244, 256, 599
 Jankevičiūtė, Marija 100
 Jonynas, Ambraziejus 14, 15, 17, 26,
 29, 39, 49, 55, 66, 149, 174, 193, 207
 Kalvelytė, A. 40
 Karaliūtė, Elena 6, 7, 8, 28, 30, 31,
 33, 54, 76, 83, 95, 108, 113, 118,
 129, 150, 176, 187, 201, 216, 231,
 246, 255, 259, 266, 282, 286, 606
 Kardelytė, J. 38
 Kasperavičius, Stasys 315
 Katinaite, Valerija 48, 139
 Kavaliauskaitė, Albina 294
 Kazlauskas, Jonas 1, 44, 102, 104, 153,
 186
 Kazlauskienė, Bronė 13, 41, 51, 52, 53,
 80, 82, 94, 157, 235
 Kinaitė, A. 89, 172, 213
 Kirmonaitė, Birutė 290
 Keturakis, Robertas 589
 Kupčiūnaitė, Janė 62, 63, 69
 Lazauskas, Juozas 300, 304

- Lukšaitė, J. 140
 Makarevičiūtė, Ona 81, 227
 Margaitytė, G. 593
 Miškinis, Jonas 127, 217
 Naginskaitė, A. 151
 Onaitis, Antanas 247
 Pilkauskas, A. 610
 Prusevičius, Algimantas 72, 86, 88, 98, 101, 162, 218
 Prusevičius, Justinas 34, 42, 57, 60, 64, 65, 71, 73, 84, 87, 90, 110, 111, 117, 122, 165, 170, 200
 Purlytė, Genovaitė 115
 Ragauskaitė, Birutė 91, 99, 103, 123, 124, 125, 169, 230
 Rudis, Albinas 310, 311, 312
 Sabaliauskienė, Rožė 4, 16, 120, 135, 168, 228, 229, 236, 237, 238, 245, 257, 597, 598
 Saplytė, Elvyra 21, 75, 134, 138
 Serbenta, Viktoras 586
 Sokaitė, Sofija 152
 Stepulis, Pranas 119, 158, 206
 Stukėnas, J. 190
 Stulgytė, Stasė 35, 46, 50, 133, 191
 Šepūta, Antanas 221
 Šernius, P. 278
 Škėmienė, Rožė 313, 314, 593
 Šuravinas, T. 260, 303
 Tamulevičiūtė, Domicelė 189
 Tumasonytė, Marija 78, 85, 145, 148, 155
 Turčinai, Jonas 70, 173, 178
 Turonytė, Marija 77, 132, 136
 Uginčius, Bronius 3, 93, 209
 Untulis, Matas 121, 128
 Urbienė, Amelija 182, 184, 192, 196, 285, 289, 302, 305
 Valiulytė, Aldona 258, 261, 262, 265, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 279, 280, 281, 301, 307
 Valkūnaitė, Elena 160, 284
 Varkalienė, Genė 58, 163, 296
 Varkalys, Vilhelmas 179, 225
 Vasiliauskaitė, Marija 222
 Visockas, Vytautas 22, 23, 107, 137
 Viščiulytė, Laimutė 96, 147, 166
 Vyšniauskaitė, Angelė 5, 74, 181, 198
 Vyšniauskaitė, Danutė 601
 Vokietaitytė, D. 24
 Zakaras, Aleksandras 19, 27, 67, 146, 180, 188, 232, 233, 234
 Zdanavičius, Vladas 320
 Žukas, Vladas 131, 167, 175, 195

MELODIJŲ UŽRAŠYTOJAI

- Aleksejūnas, Vytautas 183
 Alesūtė, Elena 112, 143
 Bieliauskas, Pranas 2, 144
 Bielionis J. 11
 Gučas, A. 89
 Jurga, Juozas 9, 14, 16, 17, 38, 41, 46, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 62, 63, 66, 68, 69, 77, 81, 83, 96, 97, 120, 129, 130, 132, 133, 147, 149, 157, 161, 166, 174, 191, 193, 207, 212, 231, 235
 Kaušyla, Kęstutis 103, 123, 124, 125, 230
 Kazlauskas, Jonas 1, 44, 102, 104, 153, 186, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 307
 Lukšaitė, J. 213
 Mikėnaitė, Rima 40
 Prusevičius, Algimantas 34, 42, 57, 60, 64, 65, 71, 72, 73, 84, 86, 87, 88, 90, 98, 101, 110, 111, 117, 122
 Serbenta, Viktoras 13, 36, 82, 94, 126, 586
 Stepulis, Pranas 119, 158, 206
 Tumasonytė, Marija 78, 145, 148, 155
 Uginčius, Bronius 3, 32, 56, 59, 80, 93, 105, 114, 116, 156, 171, 199, 203, 204, 209, 210, 211, 219, 223
 Vainiūnaitė, A. 140, 172
 Zakaras, Aleksandras 19, 27, 67, 146, 180, 188, 232, 233, 234

ŽODYNĖLIS

- abara,-os — diendaržis, kiemas.
abrūsas,-o; abrūsėlis,-io — rankšluostis.
alasėlis,-io — balselis, riksmas, verksmas.
alasyti,-ija,-ijo — šaukti, garsiai verkti, raudoti.
ale — bet.
aniolas,-o — angelas.
apara,-os — apvara, virvelė ar siūlas kam verti ar apverti; šikšnelė naginėms raukti; apivaras.
arielka,-os — degtinė.
asaba,-os; asabėlė,-ės — asmuo, asmenybė.
astankinis,-ė — paskutinis, likęs; atliekamas.
aščinčius,-iaus — dovana, lauktuvės.
atmonyti,-ija,-ijo — atkeršyti, atlyginti.
atpuskėlis,-io — suėjimas, susibūrimas, prekymetis; atlaidai.
attropyti,-ina,-ino — parinkti, surasti, pataikyti.
ba — nes.
bačka,-os — statinė.
bagočius,-iaus — turtuolis.
bagotas,-a — turtingas.
baika,-os — juokas; pokštas.
bankietas,-o — banketas; iškilmingi pietūs; pokylis, vaišės.
barabanas,-o — būgnas.
baroniukas,-o — aviniukas.
besieda,-os — vaišės; susirinkimas; pasilinksminimas; susirinkusieji žmonės.
biednas,-a — neturtingas, vargšas.
bistras,-a; bistrus,-i — vikrus, greitas, smarkus.
bliūdas,-o — dubuo.
boba,-os — senė; moteris, žmona.
blėta,-os — skarda.
buiza,-os; buza,-os — su miltais plaktas gėralas veršiui, ėdalas paršui, lakalas šuniui.
brosvotėlis,-io — brolelis.
brukas,-o — akmenų grindinys.
brukavoti,-oja,-ojo — grįsti akmenimis.
budinkėlis,-io — pastatas, pastatėlis.

builys,-io; builis,-io — skėtinių šeimos augalas; į kmynus panašus
 augalas.
 cibukas,-o — kandiklis.
 cielas,-a — sveikas, visas, neliestas.
 ciesorius,-iaus — caras, karalius.
 cukerka,-os — saldainis.
 čebatas,-o — aulinis batas.
 čekuolėlis,-io — perkūno oželis.
 čepčiukėlis,-io — senoviška moteriška kepurė; nuometas.
 černylas,-o — juodi kurpių dažai; rašalas.
 čėsas,-o; čėselis,-io — laikas.
 čėstavoti,-oja,-ojo — vaišinti.
 čeverykuotas,-a — apsiavęs batais, batuosas.
 čystas,-a — švarus, grynas.
 čiuprinėlė,-ės — galvos plaukai.
 čiūžas,-a — svetimas.
 da — dar.
 daĩ — dabar.
 daržinėlis,-io — daržinėlė; žemė, pieva aplinkui daržinę, aplinkui kluoną.
 davažiuoti,-uoja,-avo — privažiuoti.
 davyti,-ėja,-ijo — pavyti.
 diedas,-o — senis.
 diktai — tvirtai, stipriai.
 dimijonas,-o — timijonas, čiobrelis.
 dyminis,-ė — tyminis, rudos spalvos, išsiuvinėtas, raštais išpuoštas (balnas).
 dimnas,-a — nuostabus, nepaprastas, keistas.
 dirsiuotas,-a — dirsėtas.
 dyvai,-ų — nuostabūs dalykai, keistenybės.
 dyvytis,-jasi,-josi — stebėtis.
 drabnas,-a — smulkus, mažas.
 dratinis,-ė — vielinis, iš vielos pagamintas.
 drenas,-a — blogas, netikęs; sugedęs, ištižęs.
 drigantas,-o — erzilas.
 druškelė,-ės — pamergė.
 dukaunas,-a — dvasiškas; dvasininkų luomo.
 dūmoti,-oja,-ojo — galvoti, mąstyti.
 durnas,-a; durnelis,-io — kvailas, kvailutis.
 durnius,-aus — kvailys.
 dūšia,-ios — siela.
 dvaras,-o — žodis tautosakoje tais atvejais, kai kalbama ne apie pono —
 feodalo ar kapitalisto dvarą, reiškia: kiemas, sodyba.
 fanaras,-o — kariatės lempas.
 fricas,-o — paniekinantis hitlerinės armijos kareivio pavadinimas.
 gandinti,-ina,-ino — vaidintis; rodytis; gąsdinti.

gaspadinė,-ės — šeimininkė.
 gaspadorius,-iaus; gaspadorėlis,-io — šeimininkas, ūkininkas;
 buožė.
 giverėlis,-io — tam tikra kareivio kepurė.
 gonkos,-ų — priebutis.
 gotų bažnyčios — gotiško stiliaus bažnyčios.
 grabas,-o; grabelis,-io — karstas.
 grabnyčia,-os — žvakė; žvakė, pašventinta per religinę grabnyčių šven-
 tę (vasario mėn. 2 d.) ir skiriama uždegti, žmogui mirštant.
 grabotojas,-o — grėbėjas.
 grajyti,-ja,-jo — groti.
 griekas,-o — nuodėmė.
 griešnas,-a — nuodėmingas, nusikaltęs.
 gromata,-os; gromatėlė,-ės — laiškas, laiškėlis.
 grūšėlė,-ės — kriaušaitė.
 guzikas,-o — saga.
 gvoltas,-o; gvoltu — prievartavimas; šaukti gvoltu — šaukti iš prie-
 vartos, labai garsiai, balsu šaukti.
 įdabinti,-ina,-ino — įtikti, patikti.
 ignievinti,-ina,-ino — įpykinti.
 įstrajyti,-ija,-ijo — padaryti, suruošti, įtaisyti.
 išgaišinti,-ina,-ino — nuniokoti, nualinti.
 išgrytėlis,-io — rytelis, rytas.
 iškadėlė,-ės — žala, nuostolis.
 išsmaluoti,-uoja,-avo — ištepti su derva.
 išvalnyti,-ija,-ijo — išlaisvinti, išvaduoti.
 jomarkas,-o — prekymetis, turgus.
 judrė,-ės; judrelė,-ės — smulkiagrūdė, geltonai žydinti ir linuose
 auganti piktžolė, užteršianti sėmenis (camelina).
 jupa,-os; jupelė,-ės — suknelė; sijonas.
 kačerga,-os — žarsteklis.
 kalinys,-io — kalėjimas.
 kalvaratas,-o — verpimo ratelis.
 kamašas,-o — batelis.
 kančiukėlis,-io — bizūnėlis.
 kankalėlis,-io — varpelis, skambalėlis, barškalėlis.
 karapaška,-os — karieta.
 karčius,-iaus — tam tikras javų matas, du kartus didesnis už puskartę.
 karčmėlė,-ės; karčiama,-os — smuklė.
 kaunierius,-iaus — apykaklė.
 kaupokas,-o — tam tikra kepurė; kareivio kepurė; rūšys bulvėms.
 kavolius,-iaus; kavolėlis,-io — kalvis, kalvelis.
 kepeliusas,-o — skrybėlė.
 kermošius,-iaus; kermošėlis,-io — turgus, prekymetis, atlaidai.

kiba — nebent.
 kilbasa,-os — dešra.
 klapatas,-o; klapatėlis,-io — rūpestis, sielvartas, vargas.
 klastyti, klasto, klastė; nuklastyti — šluoti, valyti; daryti sklastymą.
 kloniotis,-jasi,-josi — nusilenkti; pasisveikinti.
 kol — kodėl.
 kožnas,-a — kiekvienas.
 kraselė,-ės — kėdė.
 krasnas,-a — gražus, puikus.
 kriaučiukėlis,-io — siuvėjėlis.
 krivida,-os — skriauda.
 kromas,-o — krautuvė; nešulys (ant pečių).
 kručkas,-o — griežtis.
 kruzelis,-io — puodelis.
 kučkelė,-ės — pėdo dydžio javų kuokštė, surišta už viršaus; kupetėlė, kupstelis.
 kūdas,-a — liesas, sudžiūvęs.
 kukelė,-ės — mažas duonos kepalėlis, bandelė.
 kuknia,-ios — virtuvė.
 kuokinė,-ės — pasilinksminimas.
 kupčius,-iaus — pirklys.
 kurmonas,-o — vežėjas.
 kuskelė,-ės — skarelė, skepetaitė; siuvinėtas rankdarbis.
 kvietkelis,-io; kvietkelė,-ės — gėlė, žiedelis.
 lakmonas,-o — skuduras; prasti, sudriskę drabužiai.
 laškelė,-ės — lovelė.
 ledva — vos.
 liekarsta,-os — vaistas.
 liktarna,-os — lempa.
 liktorius,-iaus — žvakidė.
 liūbyti,-ija,-ijo — mėgti, mylėti.
 liulka,-os — pypkė.
 liuosybė,-ės — laisvė.
 liustaunas,-a — linksmas, džiaugsmingas, džiugus.
 lopa,-os — letena.
 lopeta,-os — kastuvas.
 ma — mano.
 maknotas,-a — gauruotas; tankus; vešlus; purvinas, apskretęs, nešvarus.
 makšna,-os — makštytis (pvz., kardo).
 mandras,-a; mandrus,-i — išdidus, išpuikęs, šaunus; protingas, gudrus.
 mandravoti,-oja,-ojo — puikauti.
 mandrumas,-o — išdidumas, puikumas.
 marujos,-ų — marios.

medis,-džio — miškas.
 melnikas,-o — malūnininkas.
 meseršmitas,-o — lėktuvas naikintuvas (taip vadinamas nuo jį sukons-
 truktausio inžinieriaus pavardės).
 mėžynas,-o — ėmėta žemė.
 miega,-os — aruodas.
 miera,-os — matas.
 mieruoti,-uoja,-avo — matuoti.
 mislinti,-ina,-ino; mislyti,-ija,-ijo — galvoti, sugalvoti.
 motka,-os — motina.
 mudras,-a — puikus, išdidus, protingas.
 mūka,-os — kančia.
 muškieta,-os — senoviškas dagčiu uždegamas šautuvas; šautuvas.
 muštravoti,-oja,-ojo — muštruoti, mankštinti, rikiuoti.
 muzika,-os — muzikantas.
 muzikas,-o; muzikėlis,-io — valstietis, prasčiokas.
 nabagas,-o; nabagėlė,-ės; nabagėlis,-io — vargšėlė, vargšelis.
 namopi — namo.
 navyna,-os — naujiena.
 nedėlia,-ios; nedėlėlė,-ės — sekmadienis, savaitė.
 nekudriavas,-a — negarbanotas.
 nelabas,-a — negeras.
 nemandras,-a — nepuikus, neišdidus.
 nemeckas,-a — vokiečių, Vokietijos.
 nenublėsti,-ėsta,-ėdo — nenublankti, nenusišerti.
 neščėslyvas,-a — nelaimingas.
 nevadėlis,-io — specialus tinklas žuvims gaudyti.
 nevelinti,-ina,-ino — neleisti, nesutikti, nepritarti.
 niemas,-a — nebylus.
 Nytava,-os — Mintauja.
 nōraibiausias,-ia — raibiausias.
 nožaliausias,-ia — žaliausias.
 nožvitriausias,-ia — žvitriausias.
 nukrivdyti,-ija,-ijo — nuskriausti.
 nusiduoti,-uoda,-avė — pasirodyti, atrodyti, pasisiekti.
 nuslapti,-slamba,-slabó — nusilpti.
 nutapinti,-ina,-ino — nuskandinti.
 Olimas,-o — Jeruzolimas, Jeruzalė.
 padaboti,-oja,-ojo — pažiūrėti.
 padarinkas,-o — dovana.
 padyvyti,-ija,-ijo — stebėtis kuo nors.
 padlaga,-os; padlagėlė,-ės — grindys.
 paduškėlė,-ės — pagalvėlė.
 padvarija,-os — dvaro kiemas.

pakajai,-jū — rūmai, kambariai.
 pakalis,-io — užpakalis.
 pakavoti,-ja,-jo — palaidoti.
 paklanas,-o — dovana.
 palai,-ų — lentos, suolai pirtyje, ant kurių sulipama ir kaitinamasi.
 palėkti,-leki,-lėkė — nulėkti.
 palotkai,-ų — lentos, suolai pirtyje, ant kurių sulipama ir kaitinamasi.
 pamislyti,-ija,-ijo — galvoti
 papečkė,-ės; papečkėlis,-io — priekrošnis; vieta po krosnimi.
 parėdas,-o — papuošalai, gražūs rūbai.
 parėdkavoti,-oja,-ojo — tvarkyti; tvarkyti vestuvių eigą; ruošti, kelti vestuves.
 parėdkėlis,-io; parėdkas,-o — vestuvės; vestuvių tvarka, dalis; vestuvių puota; vestuvininkai; tvarka.
 pareiti,-eina,-ėjo — sutilpti, tilpti.
 pasikavoti,-oja,-ojo — pasislėpti.
 pasiulioti,-ioja,-iojo — linksmintis.
 paslas,-o — pasiuntinys.
 pasogas,-o — iš tėvų namų gaunama ištekančios mergaitės dalis.
 pašėnavoti,-oja,-ojo — gerbti, globoti.
 patkavėlė,-ės — pasagėlė.
 paulionė,-ės — pasilinksminimas.
 paulioti,-ioja,-iojo — pasilinksinti, pasiausti.
 pavandravoti,-ja,-jo — pakeliauti, pasibastyti, pavaikščioti.
 pavelgti,-ia,-ė — pavilgyti; pamerkti.
 pavelinti,-ina,-ino — leisti, sutikti, pritarti.
 pečėtis,-ies — antspaudas.
 pečius,-iaus — krosnis.
 pečkelė,-ės — priekrošnis; vieta prie krosnies, kur laikomos sužarstytos žarijos, pelenai.
 pekla,-os — pragaras; vaidai.
 piela,-os — piūklas.
 pieskelė,-ės — smėlis.
 pieskynas,-o — smėlynas, smiltynas.
 pisoraitis,-čio — raštininkėlis.
 pošnelė,-ės — dirvelė, laukelis.
 praginčyti,-ija,-ijo — pralaimėti ginčą, pralošti.
 prastas,-a — blogas, netikęs.
 prašvitnus,-i — šviesus.
 prausylas,-o — prausimosi reikmenys; muilas.
 pravarynėlė,-ės — pertvaras.
 praznavoti,-oja,-ojo — pažinti, nuspręsti; įsižiūrėti.
 priepečkis,-io — priekrošnis.
 prigandinti,-ina,-ino — prigąsdinti, pribauginti.

prinaskas,-o — svočios vaišės; dovana.
 prisiegėlė,-ės — vyras; žmona.
 prispėti,-ėja,-ėjo — prinokti, išsirpti.
 prosbelė,-ės — prašymas.
 prova,-os — byla; teisė; teismas; valdžia.
 prutkas,-o — virbalas; vytelė.
 puikavoti,-oja,-ojo — puikauti.
 puliukas,-o — viščiukas.
 puskartė,-ės — tam tikras javų matas, maždaug 50 kg; boselis, kubilėlis
 javams matuoti.
 puspečkis,-io; puspečis,-io — šiltas suolas prie krosnies.
 radnas,-a — tikras, brangus, mielas.
 ranicėlis,-io — kuprinė; nešulys.
 raščinīs,-ė — paskutinis.
 raškažėlis,-io — linksmybė, malonumas, prabanga.
 raznas,-a — įvairus, skirtingas.
 raznerti,-eria,-ėrė — atnerti, išnerti.
 razumėlis,-io — protelis.
 razumnas,-a — protingas, gudrus, sumanus.
 reichas,-o — čia: hitlerinė Vokietija.
 reichstagas,-o — hitlerinis parlamentas.
 rėdytis,-osi,-ėsi — puoštis, dabintis.
 ribokėlis,-io — žvejas, žvejelis.
 ryla,-os — nerimtas darbas, kiaulystė.
 ryzelis,-io — skudurėliai; įvairūs daikteliai.
 rodas,-a — patenkintas, linksmas, turįs noro, sutinkąs.
 rodytis,-osi,-ėsi. — vaidintis.
 rozelis,-io — kartelis.
 sa — savo.
 sarmatlyvas,-a — drovus.
 saugė,-ės — ne visiškai aiškus žodis, kuris pagal prasmę reikštų: sauja.
 sieras,-a — pilkas, drėgnas.
 siratėlė,-ės — našlaitė.
 sytelis,-io — sietynas.
 skarbelis,-io — turtas, lobis.
 sklėnyčia,-ios — stiklinė.
 sklepas,-o — rūsys.
 skomelės,-ių — skobnelės, senovinis stalas.
 skotertėlė,-ės — staltiesė.
 skūra,-os — oda; kailis.
 skustelė,-ės — skarelė; nosinaitė.
 slaunumėlė,-ės — puikumas, garsumas, šaunumas.
 slaunus,-i; slaunas,-a — puikus, garsus, įžymus, šaunus.
 slovyti,-ija,-ijo; bagaslovyti,-ija,-ijo — garsinti, laiminti.

slūga,-os; slūgelė,-ės — pagalbininkė, tarnaitė.
 slūžba,-os; slūžbelė,-ės — tarnystė.
 slūžyti,-ija,-ijo — tarnauti.
 smarvė,-ės — dvokimas.
 smertis,-čio — mirtis.
 smetona,-os — grietinė.
 smokas,-o — skonis.
 smūtnas,-a — liūdnas.
 sponka,-os; sponkelė,-ės — saga; blizganti saga.
 stainia,-ios — arklidė, arklių tvartas.
 stogelis,-io — ūgis, augumas, sudėjimas.
 storotis,-jasi,-josi — rūpintis, pasiieškoti.
 stotkas,-o — būdas; elgesys; charakteris.
 stragus,-i — sraunus.
 stravus,-i — sraunus.
 strielčius,-iaus; strielčelis,-io; strielčiukėlis,-io — me-
 džiotojas.
 striūna,-os — styga.
 stuba,-os; stubelė,-ės — pirkia, trobelė.
 stučka,-os — kaspinas.
 subata,-os; subatėlė,-ės — šeštadienis.
 subudavoti,-oja,-ojo — pastatyti.
 sukonfūžyti,-ija,-ijo — suniekinti; sugėdinti.
 sukūsti,-sta,-do — suliesėti, sublogti.
 susiedas,-o; susiedėlis,-io — kaimynas.
 svieta,-o — pasaulis; žmonės.
 svotas,-o — jaunojo palydovas (piršlys, kvieslys).
 svotba,-os — vestuvės.
 šalin — šalikele.
 šamatuo-tis,-uojasi,-avosi — švaistytis, tabaluotis.
 šėnavoti,-oja,-ojo — gerbti, vertinti.
 šėrelis,-io — guba; javų kupstas.
 šiaučiukėlis,-io — batsiuvėlis.
 Šiaudava,-os — humoristinis vietovės vardas.
 šyčkelė,-ės — eglių šakos.
 šidorėlis,-io — linkęs pasityčioti, pašáipa.
 šiekas,-o — šėkas; žalias, nesuvytęs šienas.
 šiurmuoti,-uoja,-avo — šiurenti.
 škadavoti,-oja,-ojo — gailėtis.
 šlunkas,-o — kūno dalis.
 šmotas,-o; šmotelis,-io — gabalėlis.
 šoblia,-ios; šoblelė,-ės — kardas.
 špyga,-os; špygelė,-ės — tam tikras paniekos ženklas; tam tikra pinta
 bandelė; šiaudų gniužulėlis.

špilkelė,-ės — smagtelis plaukanis prismeigti arba kam nors susegti; smeigtukas.
 šposas,-o — pokštas, išdaiga.
 šposininkas,-o — pokštininkas, juokdarys.
 štankietėlis,-io — statinis, tvoros mietas, tvoros lentelė.
 štundelis,-io — valandėlė, ilgesnis laiko tarpas.
 štundukas,-o — valandėlė.
 šturmelis,-io — audra.
 šuba,-os — kailinis paltas.
 švogerėlis,-io — svainis, žmonos brolis.
 švogerėlė,-ės — svainė, žmonos sesuo.
 ta — tavo.
 taboka,-os — tabakas; sutrintas tabakas, skirtas ne rūkyti, bet šniaukšti.
 tanciavoti,-oja,-ojo — šokti.
 tancius,-iaus — šokis.
 tarba,-os; tarbelė,-ės — maišas, maišelis.
 tavorėlis,-io — prekė.
 tavorščėlis,-io — draugas.
 tavorščėlė,-ės — draugė.
 tiešyti,-ija,-ijo — raminti, guosti.
 tymas,-o — ty mo balnas — rudos ar raudonos spalvos, išsiuvinėtas, raštai išpuoštas, puošnus balnas.
 triūba,-os; triūbelė,-ės — dūda, trimitas.
 triūbyti,-ija,-ijo; užtriūbyti,-ija,-ijo — pūsti dūdą, trimituoti.
 tropytis,-ijasi,-ijosi — pasitaikyti.
 trotinti,-ina,-ino — prarasti, nustoti, pražudyti, pamesti.
 trudnas,-a — sunkus, vargingas.
 trunelė,-ės — karstas.
 turbavoti,-oja,-ojo — varginti, trukdyti.
 ubagas,-o — elgeta, invalidas.
 ulyčia,-ios; ulyčėlė,-ės — kaimas, kaimo gatvė.
 ulionikėlė,-ės — mergina, mėgstanti pasilinksminimus.
 ulioti,-oja,-ojo; uliavoti,-oja,-ojo — vaikštinėti, linksminis.
 ultojėlis,-io — tinginėlis.
 ultoikėlė,-ės — tinginėlė.
 unaras,-o — garbė, pagarba.
 utaryti,-ija,-ijo — kalbėti.
 uzbonas,-o — ašotis.
 uždaboti,-oja,-ojo — pamatyti; meiliai pažiūrėti; pamilti.
 užsignievoli,-oja,-ojo — užsirūstinti, supykti.
 užsisėsti,-ėda,-ėdo — atsisėsti.
 užšauti,-na,-ovė — nušauti.
 vaina,-os; vainelė,-ės — karas.
 vainoti,-oja,-ojo — barti, kaltinti, peikti, niekinti, apkalbėti.

vaiskas,-o — kariuomenė.
vajaunykas,-o — kareivis, kovotojas; mėgstas vaidus.
valaknas,-o — pluoštas; pluoštingas.
valionas,-o; valionėlis,-io — nuometas.
valnas,-a; valnus,-i — laisvas, nerūpestingas.
valnystėlė,-ės — laisvė, laimingas, nerūpestingas gyvenimas.
vandraunykas,-o — keliauninkas.
važnyčioti,-oja,-ojo — vadelti: valdyti arklius, laikyti už vadelių.
velgu — geriau, verčiau.
vely, velij, velyk — verčiau, geriau.
velyti,-ija,-ijo — leisti, sutikti, pritarti.
veseilia,-ios — vestuvės.
veselė,-ės — vestuvės.
vibočyti,-ija,-ijo — atleisti, nepykti, dovanoti.
viečnas,-a — amžinas.
viedma,-os — ragana.
viedras,-o — kibiras.
viekėlis,-io — jėgos.
viernas,-a — tikras, teisingas, ištikimas.
vinčiaunas,-a — šliūbinis, šliūbo.
viršai,-ų — viršūnės; vaisiai, varpos.
vitoti,-oja,-ojo — vaišinti, užgerti.
vožyti,-ija,-ijo — sverti.
zdabnas,-a — gražus, šaunus.
zdarovas,-a — stambus, didelis, riebus, storas.
zdotnus,-a — tinkamas; sumanus; gabus.
zoda,-os — pasturgalis.
zoslanas,-o-(uslanas,-o) — neilgas kilnojamas suolas.
zoviesas,-o — vyras.
zvankus,-i — skambus, garsus.
žalnierius,-iaus; žalnierėlis,-io — kareivis.
žaunierckon — į kariuomenę.
žebrokas,-o — elgeta, pavargėlis.
žėlabnas,-a — gedulingas.
žėlasnas,-a — liūdnas, gedulingas.
žėlavoti,-oja,-ojo — gedėti; gailėti, užjausti.
ženykas,-o — jaunas.
ženyti,-ijasi,-ijosi — vesti.
žertas,-o — juokas, žaidimas, pasilinksminimas.
žiponėlis,-io — švarkelis.
žyvytis,-jasi,-josį — maitintis, misti.

**ABĖCĖLINĖ DAINUOJAMOSIOS IR PASAKOJAMOSIOS
TAUTOSAKOS KŪRINIŲ RODYKLĖ**

DAINOS

	Nr.	Psl.
Ak dievuliau, skauda širdelę	3	29
Anoj pusėj Dunojėlio	214	233
Anksti rytelį kėliau	110	129
Ant kalnelio, ant aukštojo	206	224
Ant kalno malūnėlis	149	169
Ant kalno rugiai	85	104
Ant marelių, ant mėlynų	218	236
Ant tėvulio dvarelio	89	108
Apynėli puronėli, apynėli žaliasai	101	120
Ar aš nesakiau	102	121
Ar žinai tą suvargusią šalį	225	242
Aš atsikėliau	140	157
Ašin pažinčiau savo tėvelį	175	196
Aš padainavau visas daineles	156	177
Aš šią naktį nemigau, nemigau	172	192
Ateina rugiapiūtis, ataneša varpą	179	199
Atneškit kraselę	91	110
Atvažiavo svočiutės svetimos šalies	137	156
Atvažiav' svočios rogėm	135	154
Augo eglėlė eglyne	25	46
Augo jovaras laukuose	23	45
Augo jovaras tarp vartų	24	45
Augo kieme uoselis	52	69
Augo klevelis tētušio kiemely	124	144
Augo liepelė vienoj šaly	174	194
Augo sodely žalia vejėlė	108	127
Aukšti kalnai, margi dvarai	151	173
Aukštojoj girelėj	195	211
Aušta rausva aušrelė	163	184
Aviža balta, smulkiai sumalta	35	54
Bėkit, bareliai, galan valakų	13	38
Berneli mano, baltas dobilėli	36	54

	Nr.	Psl.
Bernelis jojo	8	32
Berneli šiokis, berneli tokis	87	106
Boba kepė bandeles	185	204
Broleliai mano, jaunieji mano	98	117
Buvo mūsų, sadula, vienas brolis	7	32
Čia smėlio kapelis supiltas	224	242
Čystame lauke grūšėlė auga, kalėda	70	89
Čiulba čiulbutė	211	230
Dai, kas ten žydi	188	206
Dai, nusileido šviesi saulutė	113	132
Devyni metai, ne viena diena	150	172
Dėkui motulei, mielai širdelei	143	160
Do čiūta, do čiūtele	47	65
Dobilėli baltažiedį	5	31
Du balandžiai klane gėrė	152	175
Du broliukai kunigai	10	34
Einu per kiemą	53	70
Einu per kiemą	54	71
Einu per kiemą	191	208
Einu per lauką	198	216
Eisme nueisme, dobilia	75	94
Eisme, sesule, lylio	6	31
Ei svočiute	138	157
Ei svotuti	134	154
Ėd ralio	44	63
Ėjau per dvarelį	215	233
Gaideliai pragydo	79	98
Gana jau nutuko buržujai	220	239
Geriau alutį, gražiai dainavau	100	119
Gili gili upelė, leliumai	64	82
Graži tu, tėviškele	594	441
Gražių dainelių	583	436
Ir atvažiavo šventa kalėda	69	88
Išbėg išbėga iš Rusnės kaimo	51	68
Išeidami, pareidami	130	150
Iš mažumėlės be motinėlės	189	206
Jau nebėra ponų	581	435
Jau žirgai sukinkyti	116	136
Jerubė takelius mindė	68	87

	Nr.	Psl.
Jonuk, broliukai, mokėk šėnavoti	105	123
Jūs aukomis kritot, mielieji draugai	222	240
Kada noriu — verkiu	155	177
Kad aš turėčiau pas brolelį valelę	2	28
Kad veik išauštų aušružė	93	112
Kad aš žinojus, kur motutė nuduos	121	141
Kai aš buvau mažas	76	95
Kai aš ganiau jautelius	49	66
Kai mes augom	83	101
Kaip palinko uoselis	67	85
Kam tu sprogsti, ažuolėli	216	234
Karvelėli, gullia	38	56
Kas genelio genumai	65	83
Kas gražiai dūzgia	95	114
Kas norit valioj būti	201	220
Kas ten važiuoja, dagile	176	196
Kieku, kieku	180	200
Kieno talkelė	12	37
Ko liūdi, mergužėle	141	158
Kolūkietis darbininkas	595	442
Kolūkiuose traktoriai verčia	596	443
Ko nuliūdai, mergužėle	120	140
Kovoj jūs pražuvot, mielieji draugai	221	239
Kris nuo medžių šakos	217	235
Kukali, kukali	39	58
Kukav' gegutėlė	203	221
Kur banguoja Nemunėlis	592	441
Kur buvai, Jonuli	187	205
Kur mano tėvelis gėrė	194	210
Kur penkios šešios mergeles	178	197
Kur tėvulis gėrė	193	210
Laužai treška, medžiai braška	586	437
Lėkė, lėkė sakalėlis, aleliumai	63	81
Lėkė žvirblis per bažnyčią	182	201
Lietelis lynoja	80	98
Linelius roviau	40	58
Liustaunas metelis šis rudenėlis	169	189
Malu, malu viena	58	76
Mane mama gražiai užaugino	158	179
Mano motulė	200	218
Mano žaliosios rūtelės	59	76
Mergele jaunoji, ką sudūmojai	168	188

	Nr.	Psl.
Mes jūsų, sveteliai, tai seniai laukėm	127	147
Meskit mane jauną	74	93
Mes trys sesulės	154	176
Mes tvirti dvasioj, kalviai jaunieji	223	241
Miškus, laukus ir pievas	589	439
Mūs svočiulės rožės	136	155
Naktį išjojau, naktį parjojau	166	187
Ne bile krūmo aš rykštelę išlaušiu	77	96
Nei vėjai pučia	177	197
Nieko būtų druškelės	131	151
Oi, ant kalnelio	73	92
Oi, aš piaunu piovėjėlė	20	43
Oi, aš viena seselė	88	107
Oi, augo, dygo	123	143
Oi ažuolėli, žalias medeli	153	175
Oi, bėda, bėda	170	190
Oi, daugel, daugel mano brolelių	9	33
Oi, dėkui, dėkui senai motulei	119	139
Oi, eisiu, eisiu	103	121
Oi, eisiu, eisiu	192	209
Oi, eisme, eisme	204	222
Oi, giria, giria	104	122
Oi, ir atajojo, leliumoj	66	84
Oi, kai aš buvau pas motinėlą	148	168
Oi kas ten aušta	190	207
Oi, kieno tai martelė	55	71
Oi, ko siūbavo kalnely berželis	14	38
Oi, kur aš gėriau, uliavojau	84	103
Oi, trumpos, trumpos	106	124
Oi tu, juoda kuosa, leliumoj	62	80
Oi tu, kasele, šilkų saujele	99	118
Oi tu, kiškeli, leliumai	60	78
Oi tu, rugeli, oi tu, rugeli	11	36
Oi tu rūtele, tu žalioji	90	109
Oi, užia, užia girioj medeliai	117	137
Oi, už marėlių	41	59
Oi, už maružių, už mėlynų	4	30
Oi, žinau, žinau	173	193
Oi žirge, žirgeli juodbėrėli	159	181
O kad ašėjau	157	178
O kai aš augau pas motinėlą	147	165
Ok, taisiau, taisiau	171	191
O kur buvai, sesele	125	145

	Nr.	Psl.
Olia, karvele	45	64
Ožys ant tilto stovėjo	186	205
Padarė žvirblelis saldų alutį	196	213
Pas motinėlę — tai gerumėlis	57	74
Pas motulę augau	48	65
Pasėjau kanapę	43	62
Pavasario dienele	97	116
Per didį dvarą	31	50
Per dvejis trejis pas motulęėjau	144	162
Per šilėlį jojau	78	97
Piaukime, mergos	18	42
Piovė, piovė	19	42
Piovė, piovė piovėjėlės	21	43
Povinėjo povelis	16	40
Povinėjo povelis po dvarą	17	41
Prašinėjo kanapėlė	32	51
Prašinėjo kanapėlė artojėlio	33	52
Prie vartų gegutė kukavo	587	438
Raška, raška	181	200
Rido, mano karvyte	46	64
Rijo naciai mūsų sviestą	593	441
Rytuos kovoja broliai	585	437
Rodas, rodas mūsų gaspadorius	27	47
Ruoškis, sesute, ruoškis, jaunoji	115	135
Rūta žalioj, jau vakaras	29	49
Rūta žalioj, jau vakaras	29	49
Sakalai, sakalėliai margieji	584	436
Sakalėli sierasai	71	89
Sakė mane šiokią	167	188
Saulelė raudona	82	100
Senas tėvas klausia sūnų	588	439
Seniai buvau, seniai buvau	146	164
Sesute jaunoji, ko neverki	109	129
Sėdi ponai krėsle	202	220
Sėjom ponui rugelius	582	435
Siūbavo liepelė	42	60
Siuntė ponas ožką	197	214
Skrido, skrido du karveliai	28	48
Stipria tvora užsitvėrę	226	243
Subatos vakarą	213	232
Sukliko gulbė Dauguvoj	142	158
Sustokit, ponai	22	44

	Nr.	Psl.
Sveteliai, sveteliai	199	217
Svetimos šalelės nemandri broleliai	129	148
Svoteli, ridilio	133	153
Šalta žiemelė, šalts rudenėlis	162	183
Šią naktelę, per naktelę	122	142
Šį rudenėlį, per rudenėlį	107	125
Šviesios naktys, mėnesiena	160	181
Tai gardu gerti, kad myli	128	147
Tai gražiai bėga bėras žirgelis	86	105
Tai gražiai žydi šile putinėlis	96	114
Tai, Stasiuli jaunasai	92	111
Tekėjo saulutė švitrioji	208	225
Tėvužėli, išsiilgsi manęs	112	131
Tu, ažuole plačialapi	94	113
Tu, bitele, lelimoj	61	79
Tu nukankinta, kruvina	591	440
Tu, putine	212	231
Turėjo bobutė žilą oželį	183	202
Tu, rūtele, tu, žalioji	111	130
Ulba sakalas, ulba	164	184
Ūžia girelė, ūžia	37	55
Vagelę ariau	1	27
Vai, aš išeisiu	114	134
Vai, gaudinosi drabna lakštingė	72	90
Vai, ko ožiukas bliauna	132	151
Vaikstinėjo tėvulis pabarėm, parugėm	15	39
Vai, kur tu buvai, oželi mano	184	203
Vai, pūtė, pūt pūtė	34	52
Vai sūnau sūneli	205	223
Vai tėvuli širdele	81	99
Vai, užkit, užkit	118	138
Vakarinė žvaigždėlė	26	47
Vakar per dieną prašiau pas dievą	165	185
Valgykit, valgykit	139	157
Važiukim, broleliai, namo, namo	126	146
Vėjas ūžia, lietus lyja	590	440
Verkė mergelė, verkė jaunoji	145	163
Verkė tėvas ir močiutė	207	224
Visi bajorai į vainą joja	209	227
Žaliam vyšnių sodely	161	182
Žalioj girelėj	50	67

	Nr.	PsI
Žaliū žaliuokit, žalios lankelės	210	228
Ženkim, draugai, gi mes drąsiai	219	238
Žlugau žlugtelį	56	73

ŽAIDIMAI IR ŠOKIAI

Eisim į darželį, rūtele	228	245
Grybs, grybs baravyks	232	249
Iš kur, iš kur svečiai atvažiuo	229	246
Katinas ant pečiaus sėdėjo	235	251
Kiškelis bebėgdams	227	245
Kurapkytė rugiuos, rugiuos	234	250
Labas rytas, mergyte	230	246
Motinėlė širdele	231	247
Žui žui malūnėlis	233	250

RAUDOS

Ant didžio dvarelio	597	444
Ateis pavasarėlis	239	255
Broleli manas	256	271
Broleli mano	255	270
Brolėli mano	246	261
Dukrele viešnele	242	257
Kelkis, mano motule	236	253
Lenkia mano galvelę mikliausią	252	267
Mani susiedėliai	238	254
Motule širdele	237	254
Oi mano Jonuli	257	271
Prisiegėle manas	243	259
Prisiegėle mano	244	260
Rūtele mano	248	264
Rūtele mano	249	264
Sesule mano miela	245	261
Sesulės mano	251	266
Sūneli manas	241	256
Sūneli mano mielas	254	269
Sustokit, sesulės mano	253	268
Tėveliukai mano mielas	247	262
Tėvuli širdele	240	255
Vai mano motule	598	445
Vai sūneli manas	599	447
Varguonėlė užsisėsiu	250	265

	Nr.	Psl.
PASAKOS, PADAVIMAI, PASAKOJIMAI, VESTUVINĖS ORACIJOS IR DIALOGAI		
Andrius ir ponas . . .	301	369
Bandutė	269	296
Bebenčiukas	283	335
Beprotis ir Geringas	605	453
Berniokas ir velnias . . .	284	338
Devyni broliai ir sesuo Elenytė . . .	276	314
Diedas ir boba	309	391
Drąsus kareivis	293	354
Elenytė	275	312
Elenytė, meška ir ragana . . .	274	308
Gaidys ant tvoros	311	392
Gaidžiukas ir vištytė	258	275
Gaidžiukas ir vištytė	259	276
Gudri duktė	306	382
Gudrus piemenukas	304	374
Hitleris ir asilas	602	451
Hitleris ir Napoleonas	600	451
Hitleris ir portretas	601	451
Hitleris — šuo	603	452
Jaunojo kvieslio oracija	316	399
Jaunosios kvieslio oracija	317	399
Jonas ir ponas	300	366
Jonukas	282	332
Jonukas ir Elenytė	273	306
Juozapėlis ir jo arkliukas	279	325
Karalaitė ir oželis	277	318
Katinėlis ir kiškėlis	261	280
Kuo džiaugtųsi pasaulis	604	453
Kvailys ir senis	295	358
Kvailys, pirklys ir protingieji broliai	296	360
Lapės rogutės	268	293
Laumės verpėjos	290	350
Meškininkas ir velnias	288	348
Mirtis ir daktaras	289	349
Mobilizaciją paskelbus	608	455
Muštas nemušą neša	267	292

	Nr.	Psł.
Našlaitėlės ir raganos	281	330
Neturtingas žmogus ir velnias	285	342
Nykštukas ir builis	308	389
Ožka ir vilkas	264	286
Ožkelė pusė lupta, pusė nelupta	263	284
Pirklio arkliukas	312	392
Piršlio oracija prie suolsėdžio	319	401
Piršlio pasmerkimo dekretas	320	402
Plikpetris	305	376
Ponas ir skerdžius	303	374
Poviliukas	280	228
Senelio ir bobutės grikliai	270	297
Senis ir senelė	310	392
Senis ir velnias	287	347
Suolsėdžio ginčas su vedliu	318	400
Šuns testamentas	606	453
Tamužinės ir Imbarės velniukai	313	393
Trys broliai	278	321
Trys broliai	294	357
Trys elgetos	609	455
Trys melagiai	298	364
Trys pilvoti vokiečiai	610	455
Turtuolis ir vargšas	291	352
Užkeikti pinigai	292	353
Valstietis ir raudonarmietis	607	454
Veršelis treigelis	265	288
Vilkas, lapė, šuo ir katinas	266	290
Žarabobelės gaidys	260	277
Žalčio pati	272	300
Žalimo galas	314	395
Žebenškstėlė ir kibirkstėlė	307	385
Žiaurus prievaizdas	315	397
Žmogus ir ponas	299	364
Žmogus ir velnias	286	345
Žmogus, urėdas ir ponas	302	372
Žmogus, vilkas ir lapė	271	298
Žvėrių išpažintis	262	282
Žvirblis	297	361

TURINYS

Pratarmė	5
Lietuvių tautosaka pokario metais. <i>Amb. Jonynas</i> . .	7

IKITARYBINĖ LIETUVIŲ TAUTOSAKA

DAINUOJAMOJI TAUTOSAKA

DAINOS	27—252
DARBO DAINOS	27— 77
Arimo dainos	27— 30
Vagelę ariau	27
Kad aš turėčiau pas brolių valelę	28
Ak dievuliau, skauda širdelę	29
Oi, už maružių, už mėlynų	30
Šienapiūtės dainos	31— 35
Dobilėli baltaziedi	31
Eisme, sesule, lylio	31
Buvo mūsų, sadula, vienas brolis	32
Bernelis jojo	32
Oi, daugel, daugel mano brolių	33
Du broliukai kunigai	34
Rugiapiūtės dainos	36— 53
Oi tu, rugeli, oi tu, rugeli	36
Kieno talkelė	37
Bėkit, bareliai, galan valakų	38
Oi, ko siūbavo kalnely berželis	38
Vaikštinėjo tėvulis pabarėm, parugėm	39
Povinėjo povelis	40
Povinėjo povelis po dvarą	41
Piaukime, mergos	42
Piovė, piovė	42
Oi, aš piaunu piovėjėlė	43
Piovė, piovė piovėjėlės	43
Sustokit, ponai	44

Augo jovaras laukuose	45
Augo jovaras tarp vartų	45
Augo eglėlė eglyne	46
Vakarinė žvaigždėlė	47
Rodas, rodas mūsų gaspadorius	47
Skrido, skrido du karveliai	48
Rūta žalioj, jau vakaras	49
Rūta žalioj, jau vakaras	49
Per didį dvarą	50
Prašinėjo kanapėlė	51
Prašinėjo kanapėlė artojėlio	52
Vai, pūtė, pūt pūtė	52
Avižapiūtės dainos	54— 57
Aviža balta, smulkiai sumalta	54
Berneli mano, baltas dobilėli	54
Ūžia girelė, ūžia	55
Karvelėli, gulilia	56
Linų ir kanapių darbų dainos	58— 62
Kukali, kukali	58
Linėlius roviau	58
Oi, už marelių	59
Siūbavo liepelė	60
Pasėjau kanapę	62
Gyvulių ganymo dainos	63— 67
Ėd ralio	63
Olia, karvele	64
Rido, mano karvyte	64
Do čiūta, do čiūtele	65
Pas motulę augau	65
Kai aš ganiau jautelius	66
Žalioj girelėj	67
Žvejų dainos	68— 69
Išbėg išbėga iš Rusnės kaimo	68
Augo kieme uoselis	69
Audimo dainos	70— 72
Einu per kiemą	70
Einu per kiemą	71
Oi, kieno tai martelė	71
Skalbimo dainos	73
Žlugau žlugtelį	73
Malimo dainos	74— 77
Pas motinėlę — tai gerumėlis	74
Malu, malu viena	76
Mano žaliosios rūtelės	76

Oi tu, kiškeli, leliumai	78
Tu, bitele, lelįmoj	79
Oi tu, juoda kuosa, leliumoj	80
Lėkė, lėkė sakalėlis, aleliumai	81
Gili gili upelė, leliumai	82
Kas genelio genumai	83
Oi, ir atajojo, leliumoj	84
Kaip palinko uoselis	85
Jerubė takelius mindė	87
Ir atvažiavo šventa kalėda	88
Čystame lauke grūselė auga, kalėda	89
Sakalėli sierasai	89
Vai, gaudinosi drabna lakštingė	90
Oi, ant kalnelio	92
Meskit mane jauną	93
Eisme nueisme, dobilia	94

VESTUVIŲ DAINOS

95—174

Kai aš buvau mažas	95
Ne bile krūmo aš rykstelę išlaušiu	96
Per šilėlį jojau	97
Gaideliai pragydo	98
Lietelis lynoja	98
Vai tėvuli širdele	99
Saulelė raudona	100
Kai mes augom	101
Oi, kur aš gėriau, uliavojau	103
Ant kalno rugiai	104
Tai gražiai bėga bėras žirgelis	105
Berneli šiokis, berneli tokis	106
Oi, aš viena seselė	107
Ant tėvulio dvarelį	108
Oi tu rūtele, tu žalioji	109
Atneškit kraselę	110
Tai, Stasiuli jaunasai	111
Kad veik išauštų aušružė	112
Tu, ažuole plačialapi	113
Kas gražiai dūžia	114
Tai gražiai žydi šile putinėlis	114
Pavasario dienele	116
Broleliai mano, jaunieji mano	117
Oi tu, kasele, šilkų saujele	118
Gėriau alutį, gražiai dainavau	119

Apynėli puronėli, apynėli žaliasai	120
Ar aš nesakiau	121
Oi, eisiu, eisiu	121
Oi, giria, giria	122
Jonuk, broliukai, mokėk šėnavoti	123
Oi, trumpos, trumpos	124
Ši rudenėli, per rudenėli	125
Augo sodely žalia vejėlė	127
Sesute jaunoji, ko neverki	129
Anksti ryteli kėliau	129
Tu, rūtele, tu, žalioji	130
Tėvužėli, išsiilgsi manęs	131
Dai, nusileido šviesi saulutė	132
Vai, aš išeisiu	134
Ruoškis, sesute, ruoškis, jaunoji	135
Jau žirgai sukinkyti	136
Oi, užia, užia girioj medeliai	137
Vai, užkit, užkit	131
Oi, dėkui, dėkui senai motulei	139
Ko nuliūdai, mergužėle	140
Kad aš žinojus, kur motutė nuduos	141
Šią naktelę, per naktelę	142
Oi, augo, dygo	143
Augo klevelis tėtušio kiemely	144
O kur buvai, sesele	145
Važiuokim, broleliai, namo, namo	146
Mes jūsų, sveteliai, tai seniai laukėm	147
Tai gardu gerti, kad myli	147
Svetimos šalelės nemandri broleliai	148
Išeidami, pareidami	150
Nieko būtų druškelės	151
Vai, ko ožiukas bliauna	151
Svoteli, ridilio	153
Ei svotuti	154
Atvažiav' svočios rogėm	154
Mūs svočiulės rožės	155
Atvažiavo svočiutės svetimos šalies	156
Ei svočiute	157
Valgykit, valgykit	157
Aš atsikėliau	157
Ko liūdi, mergužėle	158
Sukliko gulbė Dauguvoj	158
Dėkui motulei, mielai širdelei	160
Per dvejis trejis pas motulęėjau	162
Verkė mergelė, verkė jaunoji	163

Seniai buvau, seniai buvau	164
O kai aš augau pas motinėlą	165
Oi, kai aš buvau pas motinėlą	168
Ant kalno malūnėlis	169
Devyni metai, ne viena diena	172
Aukšti kalnai, margi dvarai	173
 JAUNIMO IR MEILĖS DAINOS	 175—195
Du balandžiai klane gėrė	175
Oi ažuolėli, žalias medeli	175
Mes trys sesulės	176
Kada noriu — verkiu	177
Aš padainavau visas daineles	177
O kad ašėjau	178
Mane mama gražiai užaugino	179
Oi žirge, žirgeli juodbėrėli	181
Šviesios naktys, mėnesiena	181
Žaliam vyšnių sodely	182
Šalta žiemelė, šalts rudenėlis	183
Aušta rausva aušrelė	184
Ulba sakalas, ulba	184
Vakar per dieną prašiau pas dievą	185
Naktį išjojau, naktį parjojau	187
Sakė mane šiokią	188
Mergele jaunoji, ką sudūmojai	188
Liustaunas metelis šis rudenėlis	189
Oi, bėda, bėda	190
Ok, taisiau, taisiau	191
Aš šią naktį nemigau, nemigau	192
Oi, žinau, žinau	193
Augo liepelė vienoj šaly	194
 ŠEIMOS DAINOS	 196—198
Ašin pažinčiau savo tėvelį	196
Kas ten važiuoja, dagile	196
Nei vėjai pučia	197
Kur penkios šešios mergelės	197
 VAIKŲ DAINOS	 199—205
Ateina rugiapiūtis, ataneša varpą	199
Kieku, kieku	300
Raška, raška	200
Lėkė žvirblis per bažnyčią	201

Turėjo bobutė žilą oželį . . .	202
Vai, kur tu buvai, oželi mano . .	203
Boba kepė bandeles	204
Ožys ant tilto stovėjo	205
Kur buvai, Jonuli . . .	205
 NAŠLAIČIŲ DAINOS	 206—209
Dai, kas ten žydi	206
Iš mažumėlės be motinėlės . .	206
Oi, kas ten aušta	207
Einu per kiemą	208
Oi, eisiu, eisiu	209
 VAIŠIŲ DAINOS	 210—219
Kur tėvulis gėrė	210
Kur mano tėvelis gėrė	210
Aukštojoj girelėj	211
Padarė žvirblelis saldų alutį	213
Siuntė ponas ožką	214
Einu per lauką	216
Sveteliai, sveteliai	217
Mano motulė	218
 SOCIALINĖS PRIESPAUDOS DAINOS .	 220—222
Kas norit valioj būti	220
Sėdi ponai kėrsle	220
Kukav' gegutėlė	221
Oi, eisme, eisme	222
 KARO IR REKRUTŲ DAINOS	 223—237
Vai sūnau sūneli	223
Ant kalnelio, ant aukštojo .	224
Verkė tėvas ir močiutė .	224
Tekėjo saulutė švitrioji . . .	225
Visi bajorai į vainą joja . . .	227
Žalių žaliuokit, žalios lankelės .	228
Čiulba čiulbutė .	230
Tu, putine	231
Subatos vakarą	232
Anoj pusėj Dunojėlio	233
Ėjau per dvarelį	233

Kam tu sprogsti, ažuolėli	234
Kris nuo medžių šakos	235
Ant marelių, ant mėlynų	236
REVOLIUCINĖS DAINOS	238—244
Ženkim, draugai, gi mes drąsiai	238
Gana jau nutuko buržujai	239
Kovoj jūs pražuvot, mielieji draugai	239
Jūs aukomis kritot, mielieji draugai	240
Mes tvirti dvasioj, kalviai jaunieji	241
Čia smėlio kapelis supiltas	242
Ar žinai tą suvargusią šalį	242
Stipria tvora užsitvėrę	243
ŽAIDIMAI IR ŠOKIAI	245—252
Kiškėlis bebėgdams	245
Eisim į darželį, rūtele	245
Iš kur, iš kur svečiai atvažiuo	246
Labas rytas, mergyte	246
Motinėle širdele	247
Grybs, grybs baravyks	249
Žui žui malūnėlis	250
Kurapkytė rugiuos, rugiuos	250
Katinas ant pečiaus sėdėjo	251
RAUDOS	253—272
LAI DOTUVIŲ RAUDOS	253—263
Kelkis, mano motule	253
Motule širdele	254
Mani susiedėliai	254
Ateis pavasarėlis	255
Tėvuli širdele	255
Sūneli manas	256
Dukrele viešnele	257
Prisiegėle manas	259
Prisiegėle mano	260
Sesule mano miela	261
Brolėliukai mano	261
Tėvelėliukai mano mielas	262
VESTUVIŲ RAUDOS	264—268
Rūtele mano	264
Rūtele mano	264

Varguonėlė užsisėsiu	265
Sesulės maño	266
Lenkia mano gelvelę mikliausią	267
Sustokit, sesulės mano	268

KAREIVIAVIMŲ RAUDOS 269—272

Sūneli mano mielas	269
Brolėli mano	270
Brolėli manas	271
Oi mano Jonuli	271

PASAKOJAMOJI TAUTOSAKA

PASAKOS 275—392

GYVULINĖS PASAKOS 275—299

Gaidžiukas ir vištytė	275
Gaidžiukas ir vištytė	276
Zarabobelės gaidys	277
Katinėlis ir kiškelis	280
Žvėrių išpažintis	282
Ožkelė pusė lupta, pusė nelupta	284
Ožka ir vilkas	286
Veršelis treigelis	288
Vilkas, lapė, šuo ir katinas	290
Muštas nemušta neša	292
Lapės rogutės	293
Bandutė	296
Senelio ir bobutės grikliai	297
Žmogus, vilkas ir lapė	298

STEBUKLINĖS PASAKOS 300—356

Žalčio pati	300
Jonukas ir Elenytė	306
Elenytė, meška ir ragana	308
Elenytė	312
Devyni broliai ir sesuo Elenytė	314
Karalaitė ir oželis	318
Trys broliai	321
Juozapėlis ir jo arkliukas	325
Poviliukas	328
Našlaitėlis ir raganos	330
Jonukas	332

Bebenčiukas	335
Berniokas ir velnias	338
Neturtingas žmogus ir velnias	342
Žmogus ir velnias	345
Senis ir velnias	347
Meškininkas ir velnias	348
Mirtis ir daktaras	349
Laumės verpėjos	350
Turtuolis ir vargšas	352
Užkeikti pinigai	353
Drąsus kareivis	354
 BUITINĖS PASAKOS	 357—384
Trys broliai	357
Kvailys ir senis	358
Kvailys, pirklys ir protingieji broliai	360
Žvirblis	361
Trys melagiai	364
Žmogus ir ponas	364
Jonas ir ponas	366
Andrius ir ponas	369
Žmogus, urėdas ir ponas	372
Ponas ir skerdžius	374
Gudrus piemenukas	374
Plikpetris	376
Gudri duktė	382
 FORMULINĖS PASAKOS IR PASAKOS BE GALO	 385—392
Žebenkštėlė ir kibirkštėlė	385
Nykštukas ir builis	389
Diedas ir boba	391
Senis ir senele	392
Gaidys ant tvoros	392
Pirklio arkliukas	392
 PADAIVIMAI IR PASAKOJIMAI	 393—398
Tamužinės ir Imbarės velniukai	393
Žalimo galas	395
Žiaurus prievaizdas	397
 VESTUVINĖS ORACIJOS IR DIALOGAI	 399—404
Jaunojo kvieslio oracija	399
Jaunosios kvieslio oracija	399

Suolsėdžio ginčas su vedliu	400
Piršlio oracija prie suolsėdžio .	401
Piršlio pasmerkimo dekretas . .	402

SMULKIOJI TAUTOSAKA

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI . . .	407—416
Darbas, darbštumas, gyvenimo patirtis	407
Liaudies moralė, išmintis, sąmojis, patriotizmas	408
Mokslas bei kultūra	411
Liaudies buitį, vargas, šeimos santykiai, žmogaus gyvenimas . . .	412
Klasės, jų charakteristika, klasiniai prieštaravimai	413
Turtas, neturtas	414
MĮSLĖS	416—426
Gamta ir gamtos reiškiniai	416
Javai, daržovės, vaisiai, gėlės . .	418
Žmogus, paukščiai, gyvuliai, vabzdžiai	420
Darbo įrankiai, padargai, namų apyvokas reikmenys, drabužiai . .	421
Pastatai, baldai, įrengimai	425
Raštas	426
MINKLĖS	427
GARSŲ PAMĖGDŽIOJIMAI . . .	428—430

TARYBINĖ LIETUVIŲ TAUTOSAKA

DAINUOJAMOJI TAUTOSAKA

DAINOS	435—443
Jau nebėra ponų	435
Sėjom ponui rugelius	435
Gražių dainelių	436
Sakalai, sakalėliai margieji . .	436
Rytuos kovoja broliai	437
Laužai treška, medžiai braška .	437
Prie vartų gegutė kukavo . . .	438
Senas tėvas klausia sūnų . . .	439
Miškus, laukus ir pievas . . .	439
Vėjas užia, lietus lyja . . .	440
Tu nukankinta, kruvina	440

Kur banguoja Nemunėlis .	441
Rijo naciai mūsų sviestą .	441
Graži tu, tėviškėle . .	441
Kolūkietis darbininkas . .	442
Kolūkiniuose traktoriai verčia .	443
RAUDOS	. 444—448
Ant didžio dvarelio .	444
Vai mano motule .	445
Vai sūneli manas . . .	447

PASAKOJAMOJI TAUTOSAKA

ANEKDOTAI	. 451—456
Hitleris ir Napoleonas	451
Hitleris ir portretas .	451
Hitleris ir asilas . .	451
Hitleris — šuo . . .	452
Kuo džiaugtųsi pasaulis	453
Beprotis ir Geringas .	453
Šuns testamentas	453
Valstietis ir raudonarmietis .	454
Mobilizaciją paskelbus .	455
Trys elgetos	455
Trys pilvoti vokiečiai . .	455

SMULKIOJI TAUTOSAKA

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI	459
MĮSLĖS	460
GARSŲ PAMĖGDŽIOJIMAI	461
Paaiškinimai	463
Abėcėlinė dainuojamosios bei pasakojamosios tautosakos pateikėjų ir tekstų bei melodijų užrašytojų rodyklė	502
Žodynėlis	506
Abėcėlinė dainuojamosios ir pasakojamosios tautosakos kūrinių rodyklė	516

ЛИТОВСКИЙ ФОЛЬКЛОР

На литовском языке

Redaktorius *P. Čiurlys* Dailininkas *V. Banys*

Techn. redaktorius *V. Serapinas* Korektorė *J. Bitnienė*

Pasirašyta spaudai 1957.X.22. LV 07075. Leidinio Nr. 2304. Tiražas
8.000 egz. Popierius 60×92¹/₁₆ — 16,75 pop. l. = 33,5 sp. l. + 5 įkl.;
30,3 leid. l. Spausdino valst. K. Požėlos v. spaustuvė Kaune.
Puškino II. Užsak. Nr. 2430. Kaina 14 rb 80 kp